श्रीः ॥

श्रीपरमात्मने नमः ॥

तैत्तिरीयसंहितापदपाठः ॥

सस्वरः ॥

[पूर्वभागः]

प्रथमद्वितीयतृतीयचतुर्थकाण्डात्मकः ॥

अयं किल

मु. अ. वैद्यनाथशास्त्रिणा

मा. नारायणशास्त्रिणा च

परिशोधितः

कुम्भघोणस्थ वैदिकवर्द्धिनीपुस्तकशालाधिपेन

मु. अ. वैद्यनाथशास्त्रिणा

स्वकीय

शारदाविलासमुद्राक्षरशालायाम्

मुद्रापितः

कुम्भघोणे प्रकाशितश्च ॥

प्रमादिवत्सरस्य कुम्भमासि ॥

1914

तैत्तिरीयसंहितापदपाठे प्रथमादिकाण्डचतुष्टयस्य शुद्धिपत्रिका ॥

पुटे.	पङ्क्तौ.	अशुद्धम्.	शुद्धम्.
२	६	प्रेति	प्रेति॑
,,	१०	व-बर्हिः	व॑-बर्हिः
,,	,,	पर्व	पर्वं
,,	२१	वसूनाम्	वसू॑नाम्
,,	२५	पृच्यध्वम्	पृच्यध्वम्
३	१९	पतिम्	पतिम्
,,	२२	उख्षामि	उख्षामि
५	२०	सहस्र-	सहस्र-
६	१२	क्ररस्यं	क्रूरस्यं
,,	२६	कतस्ये	कृतस्ये
९	२५	पषा	पूषा
१०	१३	यत्	यत्
११	९	वाक	वाक्
१२	११	मनो	मनो॑
१५	७	धूर्षा	धूर्षा
१७	१९	यः ।	यः ।
१८	९	इव ।	इव ।
२३	१६	ब्रह्म	ब्रह्म
,,	,,	ब्रह्म	ब्रह्म
,,	२५	वृषणम्	वृषणम्
२४	१८	शुद्धाः	शुद्धाः
,,	२६	इतिस्व	इतिस्व
२६	२	वरुणः ।	वरुण ।
२७	१९	पावकः ।	पावकः ।
,,	२५	चर्पणे ।	चर्षणे ।
२८	१९	अग्ने ।	अग्ने॑ ।
३०	२५	मित्यृंता	मित्यृंता
३१	१४	बर्हि	बर्हि
,,	२६	विश्वे ।	विश्वे ।
३२	२३	चर्षणी	चर्षणी
३३	१८	विꣳज्ञातिः	विꣳशतिः
३४	१	गहीतः	गृहीतः
३५	२३	विꣳशातिः	विꣳशतिः
३७	१६	दशे	दृशे
३८	२६	यज्ञम्	यज्ञम्
४०	९	वीति	वीतिं
४४	८	सम्भृत-	सम्भृत-
४५	१२	पुनः	पुनः
४६	१५	आहू	आहु
,,	१७	अतष्यन्	अतृष्यन्
५०	२३	ग्राम्याः	ग्राम्याः
५८	१२	मनसा	मनंसा
६०	१४	इन्द्रः	इन्द्रः
६१	२१	सुवः	सुवः
६३	१३	अग्निम्	अग्निम्
६७	२६	शच्चं	शुच्च
७१	११	अर्कैः	अर्कैः
७६	५	तेन ।	तेनं ।
८०	१२	एति	एतिं
,,	२६	ङ्	प्राङ्

पुटे.	पङ्क्तौ.	अशुद्धम्.	शुद्धम्.
८४	१५	शर्करमि	शर्करीम्
८८	१७	कत्वा	कृत्वा
९०	११	पशु	पृशु
९२	२	द्वादश-	द्वादंश-
,,	२३	महाव्रीं	महाव्रीं
९८	१३	त्र्येकाद	त्र्येकाद
,,	१५	भुः	भुः
१०५	१	असजत	असृजत
११६	९	वर्चसीं	वर्चसी
,,	१५	द्याइति	द्याइति
,,	२५	आद्रित्यः	आदित्यः
१२१	१	ऋतावा	ऋतावा
१३४	१८	इन्द्राय	इन्द्राय
१६०	५	बुध्नात्	बुध्नात्
१६६	२५	सज	सृज
१६७	२२	रसः	रसः
१६९	६	छन्दाꣳास	छन्दाꣳसि
१७०	२६	उद्युन्तु	उद्यन्तु
१८८	९	ऊर्ध्वम्	ऊर्ध्वम्
१९३	२०	इतिप्र	इतिप्र-
१९४	२६	यातुधा	यातुधा
१९८	२६	याज्यया	याज्यया
२००	१७	शतम्	शृतम्
२१२	१५	त्युदुः-	त्सदुः-
२१९	२१	ना।	नां।
२२४	१०	यत्र	यत्रं
,,	११	तत्र	तत्रं
२२६	२१	वता	वतां
२२८	२५	हुत्वा	हुत्वा
२३०	१२	बुभूषन्न्	बुभूषन्न्
२३६	१६	द्युमदि	द्युमदि
२४३	१	विश्वेषाम्	विश्वेषाम्
२४४	२४	असजत	असृजत
२५०	११	रुजन्तः	रुजन्तः
२६५	१२	वरु	वरुण
२६६	३	भगा	भगा
२६९	१७	हनः।	हनः।
२७८	१	छन्दस	छन्दसा
,,	१३	वृषण्	वृषण्
२७९	२५	मितिमु	मितिंसु
२८३	१५	सा।प	सा।पृ
२८४	१८	आशाः	आशाः
२८५	२५	महित्व	महित्वे
२९३	१	बिभूत	बिभृत
२९४	१०	ऋत्वियः	ऋत्वियः
२९५	५	नमः	नमः
३०२	१९	जनः	जनः
३०४	१४	अनुष्टभ	अनुष्टुभ
,,	२३	त्रिꣳश	त्रिꣳश
३०५	१६	वातः	वातः
३२२	१४	इ_	इध्रे
३३७	१७	यत्खषत्	यत्खषंत्
३४२	१	पूषा	पूषा
३४३	७	अधीतिं	अधीतिं

श्रीः ॥

तैत्तिरीयसंहितापदपाठः ॥

हरिः ओ(४)म् ॥

इषे । त्वा । ऊर्जे । त्वा । वायवः । स्थ । उपायवइत्युप-आयवः । स्थ । देवः । वः । सविता । प्रेति । अर्पयतु । श्रेष्ठतमायेतिश्रेष्ठ-तमाय । कर्मणे । एति । प्यायध्वम् । अघ्नियाः । देवभागमितिदेव-भागम् । ऊर्जस्वतीः । पयस्व

शेवधिर्यः पुमर्थानां षडध्वातीतविग्रहः । राद्धान्तो निगमार्थानां मोदतां स महेश्वरः ॥
पदाना कृष्णयजुषो लक्षणानि क्वचित् क्वचित् । वैद्यनाथो विलिखति सव्याख्यानि यथामति ॥

१ अस्य च प्रणवस्य "अध्यायस्य मुखे चान्ते भूत्वा विद्वानतन्द्रितः । सरक्षणाय वेदानामोङ्कार तूच्चरेत्सदा ॥ स्रवत्यादावनुक्ते च तस्यान्ते तु विशीर्यते । आद्यन्तप्रणवौ तस्य स्यातामङ्गानि वै ततः ॥" "वेदस्योपक्रमे विद्वानवसा-नेऽप्यतन्द्रितः । उच्चरेत् प्रणवं ब्रह्म रक्षायै छन्दसा स्फुटम् ॥" इत्यादिशिक्षावचनैः आदावन्ते च अवश्यमुच्चारणीयत्वं, "यजुः प्रणव उच्चस्स्यात्" "मकारान्तो यजुष्युच्चः" "उदात्तो वाल्मीकेः" इत्यादिभिः उदात्तत्व, "प्रारभकश्चतुर्मात्रो वेद-स्यस्स्यात्तदर्द्धकः । अध्यायान्त्योऽनुवाकान्त्यः कर्माद्यश्च त्रिमात्रिकः ॥" इत्यादिभिः चतुर्मात्रत्व, "सविसर्ग हरिपदं प्रणवात्पू र्वमिष्यते । हरिपदे विसर्गस्य न सन्धिः प्रणवोत्तरे" इत्यनेन हरिपदपूर्वत्वञ्च निरणायि ॥

२ 'उपायवः' इति पदमिङ्ग्यम् । अत्र शिक्षा— 'प्रग्रहेङ्ग्योपसर्गान्त इति स्यादप्यसांहिते' इति । अस्यार्थः— असांहिते पदाध्ययनादौ प्रग्रहेङ्ग्योपसर्गान्ते 'ऊकारः, ओकारोऽसांहितोऽकारव्यञ्जनपरः' इत्यादिलक्षणलक्षिताः स्वराः प्रग्रहाः, विभागवन्ति पदानि इङ्ग्यानि, आ, प्र, अव, इत्यादीनि पदानि उपसर्गाः, तेषां अन्ते इति स्यात् इतिशब्दः प्रयोक्तव्य इत्यर्थः । शिक्षान्तरेऽपि— 'प्रग्रहेङ्ग्योपसर्गाणामितिशब्दः प्रयुज्यते । परस्तात्पदकालेऽय पूर्वोच्चारण एव हि' इति ॥ पूर्वोच्चारण इत्यनेन इङ्ग्यादेः द्विरुच्चारणसम्भवे पूर्वोच्चारण एव इतिशब्दप्रयोगो विधीयते । इङ्ग्यादेः द्विरुच्चारणीय-त्वादिकमुक्त शिक्षाया— 'पुनस्त्विङ्ग्य क्रमे चादिर्विरामस्थ द्विवेक्यतः' इति । अस्यार्थः— इङ्ग्यं विभागवत् पद पुनः पुनरुक्त स्यादित्यर्थः । पदाध्ययनादाविति शेषः । यथा । उपायवइत्युप-आयवः । आदिः पूर्वोक्त प्रग्रहेङ्ग्योपसर्गान्त इति पदे आदिभूतः प्रग्रह इत्यर्थः । स च प्रग्रहः क्रमे क्रमाध्ययने चकारात् पुनरुक्तस्स्यादित्यर्थः । यथा । विष्णो इति विष्णो । विरामस्थ पद क्रमाध्ययने द्विधा इतिशब्दमध्य द्विरुक्त स्यादित्यर्थः । यथा । पाहीतिपाहि । एकवतः उक्तवि-शेषाः प्रग्रहादयः एकपदवदुच्चारणीया इत्यर्थः ॥

३ 'प्र' इति पद उपसर्गसञ्ज्ञं भवति । उपसर्गाश्च परिगणिताश्शिक्षायाम्— 'प्रोपावापर्यविव्युत्सुन्यन्वपाप्यत्य-भिप्रति । परानिस्सं नव दशाप्युपसर्गास्स्युरत्र हि' इति ॥ अस्यार्थः— प्र, उप, अव, आ, परि, अधि, वि, उत्, सु, नि, अनु, अप, अपि, अति, अभि, प्रति, परा, निः, स, एते नवदश एकोनविंशतिश्शब्दाः उपसर्गाः उपसर्गसञ्ज्ञास्स्युः। उपसर्गा एते 'प्रग्रहेङ्ग्योपसर्गान्त इति स्यादप्यसांहिते' । 'प्रग्रहेङ्ग्योपसर्गाणामितिशब्दः प्रयुज्यते । परस्तात्पदकालेऽय' मित्यादिशिक्षावचनैः पदाध्ययने इतिशब्दान्ता भवन्ति ॥

तीः । प्रजावंतीरितिंप्रजा-वतीः । अनमीवाः । अयक्ष्माः । मा । वः । स्तेनः । ईशत । मा । अघशरं॑सइत्यघ-शरं॑सः । रुद्रस्यं । हेतिः । परीति । वः । वृणक्तु । ध्रुवाः । अस्मिन्न् । गोपंताविति गो-पतौ । स्यात । बह्वीः । यजमानस्य । पशून् । पाहि ॥ [१] इषेत्विचंत्वारिं॑शत् ॥ ❀ ❀ ॥१॥

यज्ञस्यं । घोषत् । असि । प्रत्युंष्टमितिप्रतिं-उष्टम् । रक्षः । प्रत्युंष्टाइतिप्रतिं-उष्टाः । अरातयः । प्रेति । इयम् । अगात् । धिषणा । बर्हिः । अच्छं । मनुंना । कृता । स्वधयेतिंस्व-धया । वितष्टेतिवि-तष्टा । ते । एति । वहन्ति । कवयंः । पुरस्तात् । देवेभ्यंः । जुष्टम् । इह । बर्हिः । आसदइत्या-सदे । देवानाम् । परिषूतमितिंपरि-सूतम् । असि । वर्षवृद्धमितिंवर्ष-वृद्धम् । असि । देवंबर्हिरितिदेवं-बर्हिः । मा । त्वा । अन्वक् । मा । तिर्यक् । पर्व । ते । राध्यासम् । आच्छेत्तेत्या-छेत्ता । ते । मा । रिषम् । देवंबर्हिरितिदेवं-बर्हिः । शतवंल्शमितिंशत-वल्शम् । वीति । रोह । सहस्रंवल्शाइतिंसहस्रं-वल्शाः । [२] वीति । वयम् । रुहेम । पृथिव्याः । सम्पृचइतिंसं-पृचंः । पाहि । सुसम्भृतेतिंसु-सम्भृता । त्वा । समिति । भरामि । अदित्यै । रास्ना । असि । इन्द्राण्यै । सन्नहंनमितिंसं-नहंनम् । पूषा । ते । ग्रन्थिम् । ग्रथ्नातु । सः । ते । मा । एति । स्थात् । इन्द्रस्य । त्वा । बाहुभ्यामितिंबाहु-भ्याम् । उदिति । यच्छे । बृहस्पतेः । मूर्ध्ना । हरामि । उरु । अन्तरिक्षम् । अन्विति । इहि । देवङ्गममितिंदेवं-गमम् । असि ॥ [३] सहस्रंवल्शा अष्टात्रिं॑शच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥ २ ॥

शुन्धंध्वम् । दैव्याय । कर्मणे । देवयज्यायाइतिदेव-यज्यायै । मातरिश्वंनः । घर्मः । असि । द्यौः । असि । पृथिवी । असि । विश्वधायाइतिंविश्व-धायाः । असि । परमेण । धाम्ना । दृं॑हस्व । मा । ह्वाः । वसूनाम् । पवित्रम् । असि । शतधारमितिंशत-धारम् । वसूनाम् । पवित्रम् । असि । सहस्रंधारमितिंसहस्रं-धारम् । हुतः । स्तोकः । हुतः । द्रप्सः । अग्नये । बृहते । नाकाय । स्वाहा । द्यावापृथिवीभ्यामितिद्यावा-पृथिवीभ्याम् । सा । विश्वायुरितिंविश्व-आयुः । सा । विश्वव्यंचाइतिंविश्व-व्यचाः । सा । विश्वकर्मेतिंविश्व-कर्मा । समिति । पृच्यध्वम् । ऋतावरीरित्यृत-वरीः । ऊर्मिणीः । मधुंमत्तमाइतिमधुंमत्-तमाः । मन्द्राः । धनंस्य । सातये । सो

मेन । त्वा । एति । तनाच्मि । इन्द्राय । बधिं । विष्णो-इति । हव्यम् । रक्षस्व ॥ [४]
सोमेनाष्टौ च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥ ३ ॥

कर्मणे । वाम् । देवेभ्यः । शकेयम् । वेषाय । त्वा । प्रत्युष्टमितिप्रति-उष्टम् । रक्षः । प्रत्युष्टाइतिप्रति-उष्टाः । अरातयः । धूः । असि । धूर्व । धूर्वन्तम् । धूर्व । तम् । यः । अस्मान् । धूर्वति । तम् । धूर्व । यम् । वयम् । धूर्वामः । त्वम् । देवानाम् । असि । सस्नितममितिसस्नि-तमम् । पप्रितममितिपप्रि-तमम् । जुष्टतममितिजुष्ट-तमम् । वह्नितममितिवह्नि-तमम् । देवहूतममितिदेव-हूतमम् । अह्रुतम् । असि । हविर्धानमितिहविः-धानम् । दृꣳहस्व । मा । ह्वाः । मित्रस्य । त्वा । चक्षुषा । प्रेति । ईक्षे । मा । भेः । मा । समिति । विक्थाः । मा । त्वा । [५] हिꣳसिषम् । उरु । वाताय । देवस्य । त्वा । सवितुः । प्रसवइतिप्र-सवे । अश्विनोः । बाहुभ्यामितिबाहु-भ्याम् । पूष्णः । हस्ताभ्याम् । अग्नये । जुष्टम् । निरिति । वपामि । अग्नीषोमाभ्यामित्यग्नी-सोमाभ्याम् । इदम् । देवानाम् । इदम् । उ । नः । सह । स्फात्यै । त्वा । न । अरात्यै । सुवः । अभि । वीति । ख्येषम् । वैश्वानरम् । ज्योतिः । दृꣳहन्ताम् । दुर्याः । द्यावापृथिव्योरितिद्यावा-पृथिव्योः । उरु । अन्तरिक्षम् । अन्विति । इहि । अदित्याः । त्वा । उपस्थइत्युप-स्थे । सादयामि । अग्ने । हव्यम् । रक्षस्व ॥ [६]
मात्वाषट्चत्वारिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥ ४ ॥

देवः । वः । सविता । उदिति । पुनातु । अच्छिद्रेण । पवित्रेण । वसोः । सूर्यस्य । रश्मिभिरितिरश्मि-भिः । आपः । देवीः । अग्रेपुवइत्यग्रे-पुवः । अग्रेगुवइत्यग्रे-गुवः । अग्रे । इमम् । यज्ञम् । नयत । अग्रे । यज्ञपतिमितियज्ञ-पतिम् । धत्त । युष्मान् । इन्द्रः । अवृणीत । वृत्रतूर्यइतिवृत्र-तूर्ये । यूयम् । इन्द्रम् । अवृणीध्वम् । वृत्रतूर्यइतिवृत्र-तूर्ये । प्रोक्षिताइतिप्र-उक्षिताः । स्थ । अग्नये । वः । जुष्टम् । प्रेति । उक्षामि । अग्नीषोमाभ्यामित्यग्नी-सोमाभ्याम् । शुन्धध्वम् । दैव्याय । कर्मणे । देवयज्यायाइतिदेव-यज्यायै । अवधूतमित्यव-धूतम् । रक्षः । अवधूताइत्यव-धूताः । अ

---

४. 'विष्णो' इति पद प्रग्रहान्तम् । प्रातिशाख्ये 'अथ प्रग्रहाः' इत्यादिभिः व्यासशिक्षायां 'अथ प्रग्रह एवान्त' इत्यादिभिश्च लक्षणैर्लक्षिताः ईकारादयः स्वराः प्रग्रहसंज्ञा भवन्ति । एते च 'प्रग्रहेङ्गयोपसर्गान्त इति स्यादप्यसंहिते' 'इतिपरोऽपि' (प्राति अ-४-सू-४) इत्यादिवचनैः पदाध्ययने इतिशब्दान्ता भवन्ति ॥

रातयः । अदित्याः । त्वक् । असि । प्रतीति । त्वा । [७] पृथिवी । वेत्तु । अधिषवणमित्यधि-सवनम् । असि । वानस्पत्यम् । प्रतीति । त्वा । अदित्याः । त्वक् । वेत्तु । अग्नेः । तनूः । असि । वाचः । विसर्जनमितिवि-सर्जनम् । देववीतयइतिदेव-वीतये । त्वा । गृह्णामि । अद्रिः । असि । वानस्पत्यः । सः । इदम् । देवेभ्यः । हव्यम् । सुशमीतिसु-शमि । शमिष्व । इषम् । एति । वद । ऊर्जम् । एति । वद । द्युमदिति द्यु-मत् । वदत । वयम् । सङ्घातमितिसं-घातम् । जेष्म । वर्षवृद्धमितिवर्ष-वृद्धम् । असि । प्रतीति । त्वा । वर्षवृद्धमितिवर्ष-वृद्धम् । वेत्तु । परापूतमितिपरा-पूतम् । रक्षः । परापूताइतिपरा-पूताः । अरातयः । रक्षसाम् । भागः । असि । वायुः । वः । वीति । विनक्तु । देवः । वः । सविता । हिरण्यपाणिरितिहिरण्य-पाणिः । प्रतीति । गृह्णातु ॥ [८] त्वाभागएकादशच ॥ ❀ ॥ ५ ॥

अवधूतमित्यव-धूतम् । रक्षः । अवधूताइत्यव-धूताः । अरातयः । अदित्याः । त्वक् । असि । प्रतीति । त्वा । पृथिवी । वेत्तु । दिवः । स्कम्भनिः । असि । प्रतीति । त्वा । अदित्याः । त्वक् । वेत्तु । धिषणा । असि । पर्वत्या । प्रतीति । त्वा । दिवः । स्कम्भनिः । वेत्तु । धिषणा । असि । पार्वतेयी । प्रतीति । त्वा । पर्वतिः । वेत्तु । देवस्य । त्वा । सवितुः । प्रसवइतिप्र-सवे । अश्विनोः । बाहुभ्यामितिबाहु-भ्याम् । पूष्णः । हस्ताभ्याम् । अधीति । वपामि । धान्यम् । असि । धिनुहि । देवान् । प्राणायेतिप्र-अनाय । त्वा । अपानायेत्यप-अनाय । त्वा । व्यानायेतिवि-अनाय । त्वा । दीर्घाम् । अन्विति । प्रसितिमितिप्र-सितिम् । आयुषे । धाम् । देवः । वः । सविता । हिरण्यपाणिरितिहिरण्य-पाणिः । प्रतीति । गृह्णातु ॥ [९] प्राणायत्वा पञ्चदशच ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥ ६ ॥

धृष्टिः । असि । ब्रह्म । यच्छ । अपेति । अग्ने । अग्निम् । आमादमित्याम-अदम् । जहि । निरिति । क्रव्यादमितिक्रव्य-अदम् । सेध । एति । देवयजमितिदेव-यजम् । वह । निर्दग्धमितिनिः-दग्धम् । रक्षः । निर्दग्धाइतिनिः-दग्धाः । अरातयः । ध्रुवम् । असि । पृथिवीम् । दृꣳह । आयुः । दृꣳह । प्रजामितिप्र-जाम् । दृꣳह । सजातानितिस-जातान् । अस्मै । यजमानाय । परीति । ऊह । धर्त्रम् । असि । अन्तरिक्षम् । दृꣳह । प्राणमितिप्र-अनम् । दृꣳह । अपानमित्यप-अनम् । दृꣳह । सजातानिति

स-जातान् । अस्मै । यजमानाय । परीति । ऊह । धरुणम् । असि । दिवम् । दृꣳह । चक्षुः । [१०] दृꣳह । श्रोत्रम् । दृꣳह । सजातानितिस-जातान् । अस्मै । यजमानाय । परीति । ऊह । धर्म । असि । दिशः । दृꣳह । योनिम् । दृꣳह । प्रजामितिप्र-जाम् । दृꣳह । सजातानितिस-जातान् । अस्मै । यजमानाय । परीति । ऊह । चितः । स्थ । प्रजामितिप्र-जाम् । अस्मै । रयिम् । अस्मै । सजातानितिस-जातान् । अस्मै । यजमानाय । परीति । ऊह । भृगूणाम् । अङ्गिरसाम् । तपसा । तप्यध्वम् । यानि । घर्मे । कपालानि । उपचिन्वन्तीत्युप-चिन्वन्ति । वेधसः ॥ पूष्णः । तानि । अपीति । व्रते । इन्द्रवायूइतीन्द्र-वायू । वीति । मुञ्चताम् ॥ [११] चक्षुरष्टाचत्वारिꣳशच्च ॥७॥

समिति । वपामि । समिति । आपः । अद्भिरित्यत्-भिः । अग्मत । समिति । ओषधयः । रसेन । समिति । रेवतीः । जगतीभिः । मधुमतीरितिमधु-मतीः । मधुमतीभिरितिमधु-मतीभिः । सृज्यध्वम् । अद्भ्यइत्यत्-भ्यः । परीति । प्रजाताइतिप्र-जाताः । स्थ । समिति । अद्भिरित्यत्-भिः । पृच्यध्वम् । जनयत्यै । त्वा । समिति । यौमि । अग्नये । त्वा । अग्नीषोमाभ्यामित्यग्नी-सोमाभ्याम् । मखस्य । शिरः । असि । घर्मः । असि । विश्वायुरितिविश्व-आयुः । उरु । प्रथस्व । उरु । ते । यज्ञपतिरितियज्ञ-पतिः । प्रथताम् । त्वचम् । गृह्णीष्व । अन्तरितमित्यन्तः-इतम् । रक्षः । अन्तरिता इत्यन्तः-इताः । अरातयः । देवः । त्वा । सविता । श्रपयतु । वर्षिष्ठे । अधीति । नाके । अग्निः । ते । तनुवम् । मा । अतीति । धाक् । अग्ने । हव्यम् । रक्षस्व । समिति । ब्रह्मणा । पृच्यस्व । एकताय । स्वाहा । द्विताय । स्वाहा । त्रिताय । स्वाहा ॥ [१२] सविताद्वाविꣳशतिश्च ॥ ॥८॥

एति । ददे । इन्द्रस्य । बाहुः । असि । दक्षिणः । सहस्रभृष्टिरितिसहस्र-भृष्टिः । शततेजाइतिशत-तेजाः । वायुः । असि । तिग्मतेजाइतितिग्म-तेजाः । पृथिवि । देवयजनीतिदेव-यजनि । ओषध्याः । ते । मूलम् । मा । हिꣳसिषम् । अपहतइत्यप-हतः । अररुः । पृथिव्यै । व्रजम् । गच्छ । गोस्थानमितिगो-स्थानम् । वर्षतु । ते । द्यौः । बधान । देव । सवितः । परमस्याम् । परावतीतिपरा-वति । शतेन । पाशैः । यः । अस्मान् । द्वेष्टि । यम् । च । वयम् । द्विष्मः । तम् । अतः । मा । मौक् । अपहतइत्यप-हतः । अररुः । पृथिव्यै । देवयजन्याइतिदेव-यजन्यै । व्रजम् । [१३]

गच्छ । गोस्थानमितिगो-स्थानम् । वर्षतु । ते । द्यौः । बधान । देव । सवितः । परमस्याम् । परावतीतिपरा-वति । शतेन । पाशैः । यः । अस्मान् । द्वेष्टि । यम् । च । वयम् । द्विष्मः । तम् । अतः । मा । मौक् । अपहतइत्यप-हतः । अररुः । पृथिव्याः । अदेवयजन इत्यदेव-यजनः । व्रजम् । गच्छ । गोस्थानमितिगो-स्थानम् । वर्षतु । ते । द्यौः । बधान । देव । सवितः । परमस्याम् । परावतीतिपरा-वति । शतेन । पाशैः । यः । अस्मान् । द्वेष्टि । यम् । च । वयम् । द्विष्मः । तम् । अतः । मा । [१४] मौक् । अररुः । ते । दिवम् । मा । स्कान् । वसवः । त्वा । परीति । गृह्णन्तु । गायत्रेण । छन्दसा । रुद्राः । त्वा । परीति । गृह्णन्तु । त्रैष्टुभेन । छन्दसा । आदित्याः । त्वा । परीति । गृह्णन्तु । जागतेन । छन्दसा । देवस्य । सवितुः । सवे । कर्म । कृण्वन्ति । वेधसः । ऋतम् । असि । ऋतसदनमित्यृत-सदनम् । असि । ऋतश्रीरित्यृत-श्रीः । असि । धाः । असि । स्वधेति स्व-धा । असि । उर्वी । च । असि । वस्वी । च । असि । पुरा । क्रूरस्य । विसृपइतिवि-सृपः । विरप्शिन्नितिवि-रप्शिन् । उदादायेत्युत्-आदाय । पृथिवीम् । जीरदानुरितिजीर-दानुः । याम् । ऐरयन् । चन्द्रमसि । स्वधाभिरितिस्व-धाभिः । ताम् । धीरासः । अनुदृश्येत्यनु-दृश्य । यजन्ते ॥ [१५] देवयजन्यैव्रजन्तमतोमाविरप्शिन्नेकादश च ॥९॥

प्रत्युष्टमितिप्रति-उष्टम् । रक्षः । प्रत्युष्टाइतिप्रति-उष्टाः । अरातयः । अग्नेः । वः । तेजिष्ठेन । तेजसा । निरिति । तपामि । गोष्ठमितिगो-स्थम् । मा । निरिति । मृक्षम् । वाजिनम् । त्वा । सपत्नसाहमितिसपत्न-साहम् । समिति । मार्ज्मि । वाचम् । प्राणमितिप्र-अनम् । चक्षुः । श्रोत्रम् । प्रजामितिप्र-जाम् । योनिम् । मा । निरिति । मृक्षम् । वाजिनीम् । त्वा । सपत्नसाहीमितिसपत्न-साहीम् । समिति । मार्ज्मि । आशासानेत्या-शासाना । सौमनसम् । प्रजामितिप्र-जाम् । सौभाग्यम् । तनूम् ॥ अग्नेः । अनुव्रतेत्यनु-व्रता । भूत्वा । समिति । नह्ये । सुकृतायेतिसु-कृताय । कम् ॥ सुप्रजसइतिसु-प्रजसः । त्वा । वयम् । सुपत्नीरितिसु-पत्नीः । उपेति । [१६] सेदिम ॥ अग्ने । सपत्नदम्भनमितिसपत्न-दम्भनम् । अदब्धासः । अदाभ्यम् ॥ इमम् । वीति । स्यामि । वरुणस्य । पाशम् । यम् । अबध्नीत । सविता । सुकेतइतिसु-केतः ॥ धातुः । च । योनौ । सुकृतस्येतिसु-कृतस्य । लोके । स्योनम् ।

मे । सह । पत्या । करोमि ॥ समिति । आयुषा । समिति । प्रजयेतिप्र-जया । समिति । अग्ने । वर्चसा । पुनः ॥ समिति । पत्नी । पत्या । अहम् । गच्छे । समिति । आत्मा । तनुवा । मम ॥ महीनाम् । पयः । असि । ओषधीनाम् । रसः । तस्य । ते । अक्षीयमाणस्य । निरिति । [१७] वपामि । महीनाम् । पयः । असि । ओषधीनाम् । रसः । अदब्धेन । त्वा । चक्षुषा । अवेति । ईक्षे । सुप्रजास्त्वायेति सुप्रजाः-त्वाय । तेजः । असि । तेजः । अनु । प्रेति । इहि । अग्निः । ते । तेजः । मा । वीति । नैत् । अग्नेः । जिह्वा । असि । सुभूरितिसु-भूः । देवानाम् । धाम्नेधाम्नइतिधाम्ने-धाम्ने । देवेभ्यः । यजुषेयजुषइतियजुषे-यजुषे । भव । शुक्रम् । असि । ज्योतिः । असि । तेजः । असि । देवः । वः । सविता । उदिति । पुनातु । अच्छिद्रेण । पवित्रेण । वसोः । सूर्यस्य । रश्मिभिरितिरश्मि-भिः । शुक्रम् । त्वा । शुक्रायाम् । धाम्नेधाम्नइतिधाम्ने-धाम्ने । देवेभ्यः । यजुषेयजुषइतियजुषे-यजुषे । गृह्णामि । ज्योतिः । त्वा । ज्योतिषि । अर्चिः । त्वा । अर्चिषि । धाम्नेधाम्नइतिधाम्ने-धाम्ने । देवेभ्यः । यजुषेयजुषइतियजुषे-यजुषे । गृह्णामि ॥ [१८] उपनीरश्मिभिश्शुक्रश्षोडशच ॥ १० ॥

कृष्णः । असि । आखरेष्ठइत्याखरे-स्थः । अग्नये । त्वा । स्वाहा । वेदिः । असि । बर्हिषे । त्वा । स्वाहा । बर्हिः । असि । स्रुग्भ्यइतिस्रुक्-भ्यः । त्वा । स्वाहा । दिवे । त्वा । अन्तरिक्षाय । त्वा । पृथिव्यै । त्वा । स्वधेतिस्व-धा । पितृभ्यइतिपितृ-भ्यः । ऊर्क् । भव । बर्हिषद्भ्यइतिबर्हिषत्-भ्यः । ऊर्जा । पृथिवीम् । गच्छत । विष्णोः । स्तूपः । असि । ऊर्णाम्रदसमित्यूर्णा-म्रदसम् । त्वा । स्तृणामि । स्वासस्थमितिसु-आसस्थम् । देवेभ्यः । गन्धर्वः । असि । विश्वावसुरितिविश्व-वसुः । विश्वस्मात् । ईषतः । यजमानस्य । परिधिरितिपरि-धिः । इडः । ईडितः । इन्द्रस्य । बाहुः । असि । [१९] दक्षिणः । यजमानस्य । परिधिरितिपरि-धिः । इडः । ईडितः । मित्रावरुणावितिमित्रा-वरुणौ । त्वा । उत्तरतइत्युत्-तरतः । परीति । धत्ताम् । ध्रुवेण । धर्मणा । यजमानस्य । परिधिरितिपरि-धिः । इडः । ईडितः । सूर्यः । त्वा । पुरस्तात् । पातु । कस्याः । चित् । अभिशस्त्याइत्यभि-शस्त्याः । वीतिहोत्रमितिवीति-होत्रम् । त्वा । कवे । द्युमन्तमितिद्यु-मन्तम् । समिति । इधीमहि । अग्ने । बृहन्तम् । अध्वरे । विशः । यन्त्वे-इति । स्थः । वसूनाम् । रुद्राणाम् । आदित्य

नाम् । सदसि । सीद । जुहूः । उपभृदित्युप-भृत् । ध्रुवा । असि । घृताची । नाः
म्नी । प्रियेण । नाम्ना । प्रिये । सदसि । सीद । एताः । असदन्न् । सुकृतस्येतिसु-
कृतस्य । लोके । ताः । विष्णो-इति । पाहि । पाहि । यज्ञम् । पाहि । यज्ञपतिमिति
यज्ञ-पतिम् । पाहि । माम् । यज्ञनियमितियज्ञ-नियम् ॥ [२०] बाहुरसिप्रियेसदसि
पञ्चदशच ॥ ❋ ❋ ❋ ❋ ❋ ❋ ❋ ॥११॥

भुवनम् । असि । वीति । प्रथस्व । अग्ने । यष्टः । इदम् । नमः ॥ जुहु ।
एति । इहि । अग्निः । त्वा । ह्वयति । देवयज्यायाइतिदेव-यज्यायै । उपभृदित्युप-
भृत् । एति । इहि । देवः । त्वा । सविता । ह्वयति । देवयज्यायाइतिदेव-यज्यायै । अ
ग्नाविष्णूइत्यग्ना-विष्णू । मा । वाम् । अवेति । क्रमिषम् । वीति । जिहाथाम् । मा ।
मा । समिति । ताप्तम् । लोकम् । मे । लोककृताविति लोक-कृतौ । कृणुतम् । वि
ष्णोः । स्थानम् । असि । इतः । इन्द्रः । अकृणोत् । वीर्याणि । समारभ्येतिसं-आर
भ्य । ऊर्ध्वः । अध्वरः । दिविस्पृशमितिदिवि-स्पृशम् । अह्रुतः । यज्ञः । यज्ञपतेरि
तियज्ञ-पतेः । इन्द्रावानितीन्द्र-वान् । स्वाहा । बृहत् । भाः । पाहि । मा । अग्ने । दुश्च
रितादितिदुः-चरितात् । एति । मा । सुचरितइतिसु-चरिते । भज । मखस्य । शिरः ।
असि । समिति । ज्योतिषा । ज्योतिः । अङ्क्ताम् ॥ [२१] अह्रुतएकविंशतिश्च ॥

वाजस्य । मा । प्रसवेनेतिप्र-सवेन । उदग्राभेणेत्युत्-ग्राभेण । उदिति । अ
ग्रभीत् ॥ अथ । सपत्नान् । इन्द्रः । मे । निग्राभेणेतिनि-ग्राभेण । अधरान् । अकः ॥
उदग्राभमित्युत्-ग्राभम् । च । निग्राभमितिनि-ग्राभम् । च । ब्रह्म । देवाः । अवीवृ
धन्न् ॥ अथ । सपत्नान् । इन्द्राग्नीइतीन्द्र-अग्नी । मे । विषूचीनान् । वीति । अस्य
ताम् ॥ वसुभ्यइतिवसु-भ्यः । त्वा । रुद्रेभ्यः । त्वा । आदित्येभ्यः । त्वा । अक्तम् । रिहा
णाः । वियन्तु । वयः ॥ प्रजामितिप्र-जाम् । योनिम् । मा । निरिति । मृक्षम् ।
एति । प्यायन्ताम् । आपः । ओषधयः । मरुताम् । पृषतयः । स्थ । दिवम् । [२२]
गच्छ । ततः । नः । वृष्टिम् । एति । ईरय ॥ आयुष्पाइत्यायुः-पाः । अग्ने । असि ।
आयुः । मे । पाहि । चक्षुष्पाइतिचक्षुः-पाः । अग्ने । असि । चक्षुः । मे । पाहि ।
ध्रुवा । असि । यम् । परिधिमितिपरि-धिम् । पर्यधत्थाइतिपरि-अधत्थाः । अग्ने । दे
व । पणिभिरितिपणि-भिः । वीयमानः ॥ तम् । ते । एतम् । अन्विति । जोषम् ।

अग्ने । न । इत् । एषः । त्वत् । अपचेतयाताइत्यप-चेतयात । यज्ञस्य । पाथः । उप । समिति । इतम् । सꣳस्रावभागाइतिसꣳस्राव-भागाः । स्थ । इषाः । बृहन्तः । प्रस्तरेष्ठाइतिप्रस्तरे-स्थाः । बर्हिषदइतिबर्हि-सदः । च । [२३] देवाः । इमाम् । वाचम् । अभीति । विश्वे । गृणन्तः । आसद्येत्या-सद्य । अस्मिन्न् । बर्हिषि । मादयध्वम् । अग्नेः । वाम् । अपन्नगृहस्येत्यपन्न-गृहस्य । सदसि । सादयामि । सुम्नाय । सुम्निनीइति । सुम्ने । मा । धत्तम् । धुरि । धुर्यौ । पातम् । अग्ने । अदब्धायोइत्यदब्ध-आयो । अशीततनोइत्यशीत-तनो । पाहि । मा । अद्य । दिवः । पाहि । प्रसित्याइतिप्र-सित्यै । पाहि । दुरिष्ट्याइतिदुः-इष्ट्यै । पाहि । दुरद्मन्याइतिदुः-अद्मन्यै । पाहि । दुश्चरितादितिदुः-चरितात् । अविषम् । नः । पितुम् । कृणु । सुषदेति सु-सदा । योनिम् । स्वाहा । देवाः । गातुविदइतिगातु-विदः । गातुम् । वित्वा । गातुम् । इत । मनसः । पते । इमम् । नः । देव । देवेषु । यज्ञम् । स्वाहा । वाचि । स्वाहा । वाते । धाः ॥ [२४] दिवञ्च वित्वा गातुन्त्रयोदशच ॥ ❀ ॥ १३ ॥

उभा । वाम् । इन्द्राग्नीइतीन्द्र-अग्नी । आहुवध्यै । उभा । राधसः । सह । मादयध्यै ॥ उभा । दातारौ । इषाम् । रयीणाम् । उभा । वाजस्य । सातये । हुवे । वाम् ॥ अश्रवम् । हि । भूरिदावत्तरेतिभूरिदावत्-तरा । वाम् । विजामातुरितिवि-जामातुः । उत । वा । घ । स्यालात् ॥ अथ । सोमस्य । प्रयतीतिप्र-यती । युवभ्यामितियुव-भ्याम् । इन्द्राग्नीइतीन्द्र-अग्नी । स्तोमम् । जनयामि । नव्यम् ॥ इन्द्राग्नीइतीन्द्र-अग्नी । नवतिम् । पुरः । दासपत्नीरितिदास-पत्नीः । अधूनुतम् ॥ साकम् । एकेन । कर्मणा ॥ शुचिम् । नु । स्तोमम् । नवजातमितिनव-जातम् । अद्य । इन्द्राग्नीइतीन्द्र-अग्नी । वृत्रहणेतिवृत्र-हना । जुषेथाम् ॥ [२५] उभा । हि । वाम् । सुहवेतिसु-हवा । जोहवीमि । ता । वाजम् । सद्यः । उशते । धेष्ठा ॥ वयम् । उ । त्वा । पथः । पते । रथम् । न । वाजसातयइतिवाज-सातये ॥ धिये । पूषन्न् । अयुज्महि ॥ पथस्पथइतिपथः-पथः । परिपतिमितिपरि-पतिम् । वचस्या । कामेन । कृतः । अभीति । आनट् । अर्कम् ॥ सः । नः । रासत् । शुरुधः । चन्द्राग्राइतिचन्द्र-अग्राः । धियन्धियमितिधियम्-धियम् । सीषधाति । प्रेति । पूषा ॥ क्षेत्रस्य । पतिना । वयम् । हितेन । इव । जयामसि ॥ गाम् । अश्वम् । पोषयित्नु । एति । सः । नः । [२६]

मृडाति। ईदृशे॥ क्षेत्रस्य। पते। मधुमन्तमितिमधु-मन्तम्। ऊर्मिम्। धेनुः। इव। पयः। अस्मासु। धुक्ष्व॥ मधुश्चुतमितिमधु-श्चुतम्। घृतम्। इव। सुपूतमितिसु-पूतम्। ऋतस्य। नः। पतयः। मृडयन्तु॥ अग्ने। नय। सुपथेतिसु-पथा। राये। अस्मान्। विश्वानि। देव। वयुनानि। विद्वान्॥ युयोधि। अस्मत्। जुहुराणम्। एनः। भूयिष्ठाम्। ते। नमउक्तिमितिनमः-उक्तिम्। विधेम॥ एति। देवानाम्। अपीति। पन्थाम्। अगन्म। यत्। शक्नवाम। तत्। अन्विति। प्रवोढुमितिप्र-वोढुम्॥ अग्निः। विद्वान्। सः। यजात्। [२७] सः। इत्। उ। होता। सः। अध्वरान्। सः। ऋतून्। कल्पयाति॥ यत्। वाहिष्ठम्। तत्। अग्नये। बृहत्। अर्च। विभावसोइतिविभा-वसो॥ महिषी। इव। त्वत्। रयिः। त्वत्। वाजाः। उदिति। ईरते॥ अग्ने। त्वम्। पारय। नव्यः। अस्मान्। स्वस्तिभिरितिस्वस्ति-भिः। अतीति। दुर्गाणीतिदुः- गानि। विश्वा॥ पूः। च। पृथ्वी। बहुला। नः। उर्वी। भव। तोकाय। तनयाय। शम्। योः॥ त्वम्। अग्ने। व्रतपाइतिव्रत-पाः। असि। देवः। एति। मर्त्येषु। आ॥ त्वम्। यज्ञेषु। ईड्यः॥ यत्। वः। वयम्। प्रमिनामेतिप्र-मिनाम। व्रतानि। विदुषाम्। देवाः। अविदुष्टरासइत्यविदुः-तरासः॥ अग्निः। तत्। विश्वम्। एति। पृणाति। विद्वान्। येभिः। देवान्। ऋतुभिरित्यृतु-भिः। कल्पयाति॥ [२८] जुषेथामासनोयजादात्रयोविꣳशतिश्च॥ ❀ ❀ ॥१४॥

इषेत्वायज्ञस्य शुन्धध्वङ्कर्मणे देवोऽवधूतन्धृष्टिस्सꣳ पाम्याददेप्रत्युष्टङ्कृष्णोऽसि भुवनमसि वाजस्योभावाञ्चतुर्दश॥ ❀ ❀ ❀ ॥१४॥

इषेदृꣳहभुवनमष्टाविꣳशतिः॥ २८॥ इषेत्वाकल्पयाति॥

॥ इति प्रथमकाण्डे प्रथमः प्रश्नः॥

१ 'इद्विदग्नइमान्नएनौषधीःपरस्सः'॥ (प्रा, अ-९, सू-१७) इदु, इदग्ने, इमान्नः, एना, ओषधीः, इत्येतेषु परतः 'सः' इत्यत्र विसर्जनीयो लुप्यते। सेदुहोता। सेदग्नेअस्तु। सेमान्नोहव्यदातिम्। सैनानीकेन। सौषधीरनुरुध्यसे। शिक्षायामपि लोपप्रकरणे— 'एनौषधीरिद्विदग्नइमान्नःपरतश्च सः' इति॥ स्पष्टोऽर्थः॥

अथ प्रथमकाण्डे द्वितीयः प्रश्नः ॥

आपः । उन्दन्तु । जीवसे । दीर्घायुत्वायेतिदीर्घायु-त्वाय । वर्चसे । ओषधे । त्रायस्व । एनम् । स्वधितइतिस्व-धिते । मा । एनम् । हिꣳसीः । देवश्रूरितिदेव-श्रूः । एतानि । प्रेति । वपे । स्वस्ति । उत्तराणीत्युत-तराणि । अशीय । आपः । अस्मान् । मातरः । शुन्धन्तु । घृतेन । नः । घृतपुवइतिघृत-पुवः । पुनन्तु । विश्वम् । अस्मत् । प्रेति । वहन्तु । रिप्रम् । उदिति । आभ्यः । शुचिः । एति । पूतः । एमि । सोमस्य । तनूः । असि । तनुवम् । मे । पाहि । महीनाम् । पयः । असि । वर्चोधाइतिवर्चः-धाः । असि । वर्चः । [१] मयि । धेहि । वृत्रस्य । कनीनिका । असि । चक्षुष्पाइतिचक्षुः-पाः । असि । चक्षुः । मे । पाहि । चित्पतिरितिचित-पतिः । त्वा । पुनातु । वाक्पतिरितिवाक-पतिः । त्वा । पुनातु । देवः । त्वा । सविता । पुनातु । अच्छिद्रेण । पवित्रेण । वसोः । सूर्यस्य । रश्मिभिरितिरश्मि-भिः । तस्य । ते । पवित्रपतइतिपवित्र-पते । पवित्रेण । यस्मै । कम् । पुने । तत् । शकेयम् । एति । वः । देवासः । ईमहे । सत्यधर्माणइतिसत्य-धर्माणः । अध्वरे । यत् । वः । देवासः । आगुरइत्या-गुरे । यज्ञियासः । हवामहे । इन्द्राग्नीइतीन्द्र-अग्नी । द्यावापृथिवीइतिद्यावा-पृथिवी । आपः । ओषधीः । त्वम् । दीक्षाणाम् । अधिपतिरित्यधि-पतिः । असि । इह । मा । सन्तम् । पाहि ॥ [२] वर्चओषधीरष्टौच ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥१॥

आकूत्याइत्या-कूत्यै । प्रयुजइतिप्र-युजे । अग्नये । स्वाहा । मेधायै । मनसे । अग्नये । स्वाहा । दीक्षायै । तपसे । अग्नये । स्वाहा । सरस्वत्यै । पूष्णे । अग्नये । स्वाहा । आपः । देवीः । बृहतीः । विश्वशम्भुवइतिविश्व-शम्भुवः । द्यावापृथिवीइतिद्यावा-पृथिवी । उरु । अन्तरिक्षम् । बृहस्पतिः । नः । हविषा । वृधातु । स्वाहा । विश्वे । देवस्य । नेतुः । मर्तः । वृणीत । सख्यम् । विश्वे । रायः । इषुध्यसि । द्युम्नम् । वृणीत । पुष्यसे । स्वाहा । ऋक्सामयोरित्यृक्-सामयोः । शिल्पेइति । स्थः । तेइति । वाम् । एति । रभे । तेइति । मा । [३] पातम् । एति । अस्य । यज्ञस्य । उदृचइत्युत-ऋचः । इमाम् । धियम् । शिक्षमाणस्य । देव । क्रतुम् । दक्षम् । वरुण । समिति । शिशाधि । यया । अतीति । विश्वा । दुरितेतिदुः-इता । तरेम । सुतर्माणमितिसु-तर्माणम् । अधीति । नावम् । रुहेम । ऊ

कें । असि । आङ्गिरसी । ऊर्णम्रदाइत्यूर्ण-म्रदाः । ऊर्जम् । मे । यच्छ । पाहि । मा । मा । मा । हिꣳसीः । विष्णोः । शर्म । असि । शर्म । यजमानस्य । शर्म । मे । यच्छ । नक्षत्राणाम् । मा । अतीकाशात् । पाहि । इन्द्रस्य । योनिः । असि । [४] मा । मा । हिꣳसीः । कृष्यै । त्वा । सुसस्यायाइतिसु-सस्यायै । सुपिप्पलाभ्यइतिसु-पिप्पलाभ्यः । त्वा । ओषधीभ्यइत्योषधि-भ्यः । सूपस्थाइतिसु-उपस्थाः । देवः । वनस्पतिः । ऊर्ध्वः । मा । पाहि । एति । उदृचइत्युत्-ऋचः । स्वाहा । यज्ञम् । मनसा । स्वाहा । द्यावापृथिवीभ्यामितिद्यावा-पृथिवीभ्याम् । स्वाहा । उरोः । अन्तरिक्षात् । स्वाहा । यज्ञम् । वातात् । एति । रभे ॥ [५] मा योनिरसि विꣳशच्च ॥ ❀ ॥२॥

दैवीम् । धियम् । मनामहे । सुमृडीकामितिसु-मृडीकाम् । अभिष्टये । वर्चोधामितिवर्चः-धाम् । यज्ञवाहसमितियज्ञ-वाहसम् । सुपारेतिसु-पारा । नः । असत् । वशे ॥ ये । देवाः । मनोजाताइतिमनः-जाताः । मनोयुजइतिमनः-युजः । सुदक्षाइतिसु-दक्षाः । दक्षपिताराइतिदक्ष-पितारः । ते । नः । पान्तु । ते । नः । अवन्तु । तेभ्यः । नमः । तेभ्यः । स्वाहा । अग्ने । त्वम् । स्विति । जागृहि । वयम् । स्विति । मन्दिषीमहि । गोपाय । नः । स्वस्तये । प्रबुधइतिप्र-बुधे । नः । पुनः । ददः ॥ त्वम् । अग्ने । व्रतपाइतिव्रत-पाः । असि । देवः । एति । मर्त्येषु । आ ॥ त्वम् । [६] यज्ञेषु । ईड्यः ॥ विश्वे । देवाः । अभीति । माम् । एति । अववृत्रन्न् । पूषा । सन्या । सोमः । राधसा । देवः । सविता । वसोः । वसुदावेतिवसु-दावा । रास्व । इयत् । सोम । एति । भूयः । भर । मा । पृणन्न् । पूर्त्या । वीति । राधि । मा । अहम् । आयुषा । चन्द्रम् । असि । मम । भोगाय । भव । वस्त्रम् । असि । मम । भोगाय । भव । उस्रा । असि । मम । भोगाय । भव । हयः । असि । मम । भोगाय । भव । [७] छागः । असि । मम । भोगाय । भव । मेषः । असि । मम । भोगाय । भव । वायवे । त्वा । वरुणाय । त्वा । निर्ऋत्याइतिनिः-ऋत्यै । त्वा । रुद्राय । त्वा । देवीः । आपः । अपाम् । नपात् । यः । ऊर्मिः । हविष्यः । इन्द्रियावानितीन्द्रिय-वान् । मदिन्तमः । तम् । वः । मा । अवेति । क्रमिषम् । अच्छिन्नम् । तन्तुम् । पृथिव्याः । अन्विति । गेषम् । भद्रात् । अभीति । श्रेयः । प्रेति । इहि । बृहस्पतिः । पुरएतेतिपुरः-एता । ते । अस्तु । अथ । ईम् । अवेति । स्य । वरे । एति ।

पृथिव्याः । आरे । शत्रून् । कृणुहि । सर्ववीरइतिसर्व-वीरः । एति । इदम् । अगन्म । देवयजनमितिदेव-यजनम् । पृथिव्याः । विश्वे । देवाः । यत् । अजुषन्त । पूर्वे । ऋक्सामाभ्यामित्यृक्साम-भ्याम् । यजुषा । सन्तरन्तइतिसं-तरन्तः । रायः । पोषेण । समिति । इषा । मदेम ॥ [८] आत्वꣳ ह्योऽसिममभोगायभव स्य पञ्चविꣳशतिश्च ॥३॥

इयम् । ते । शुक्र । तनूः । इदम् । वर्चः । तया । समिति । भव । भ्राजम् । गच्छ । जूः । असि । धृता । मनसा । जुष्टा । विष्णवे । तस्याः । ते । सत्यसवसइतिसत्य-सवसः । प्रसवइतिप्र-सवे । वाचः । यन्त्रम् । अशीय । स्वाहा । शुक्रम् । असि । अमृतम् । असि । वैश्वदेवमितिवैश्व-देवम् । हविः । सूर्यस्य । चक्षुः । एति । अरुहम् । अग्नेः । अक्ष्णः । कनीनिकाम् । यत् । एतशेभिः । ईयसे । भ्राजमानः । विपश्चिता । चित् । असि । मना । असि । धीः । असि । दक्षिणा । [९] असि । यज्ञिया । असि । क्षत्रिया । असि । अदितिः । असि । उभयतःशीर्ष्णीत्युभयतः-शीर्ष्णी । सा । नः । सुप्राचीतिसु-प्राची । सुप्रतीचीतिसु-प्रतीची । समिति । भव । मित्रः । त्वा । पदि । बध्नातु । पूषा । अध्वनः । पातु । इन्द्राय । अध्यक्षायेत्यधि-अक्षाय । अन्विति । त्वा । माता । मन्यताम् । अन्विति । पिता । अन्विति । भ्राता । सगर्भ्यइतिस-गर्भ्यः । अन्विति । सखा । सयूथ्यइतिस-यूथ्यः । सा । देवि । देवम् । अच्छ । इहि । इन्द्राय । सोमम् । रुद्रः । त्वा । एति । वर्तयतु । मित्रस्य । पथा । स्वस्ति । सोमसखेतिसोम-सखा । पुनः । एति । इहि । सह । रय्या ॥ [१०] दक्षिणासोमसखापञ्चच ॥ ❀ ❀ ॥४॥

वस्वी । असि । रुद्रा । असि । अदितिः । असि । आदित्या । असि । शुक्रा । असि । चन्द्रा । असि । बृहस्पतिः । त्वा । सुम्ने । रण्वतु । रुद्रः । वसुभिरितिवसु-भिः । एति । चिकेतु । पृथिव्याः । त्वा । मूर्द्धन् । एति । जिघर्मि । देवयजनइतिदेव-यजने । इडायाः । पदे । घृतवतीतिघृत-वति । स्वाहा । परिलिखितमितिपरि-लिखितम् । रक्षः । परिलिखिताइतिपरि-लिखिताः । अरातयः । इदम् । अहम् । रक्षसः । ग्रीवाः । अपीति । कृन्तामि । यः । अस्मान् । द्वेष्टि । यम् । च । वयम् । द्विष्मः । इदम् । अस्य । ग्रीवाः । [११] अपीति । कृन्तामि । अस्मेइति । रायः । त्वेइति । रायः । तोते । रायः । समिति । देवि । देव्या । उर्वश्या । पश्यस्व ।

त्वष्टीमती । ते । सपेय । सुरेताइतिसु-रेताः । रेतः । दधाना । वीरम् । विदेय । तव । सन्दृशीतिसं-दृशि । मा । अहम् । रायः । पोषेण । वीति । योषम् ॥ [१२] अस्य ग्रीवाएकान्नात्रिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥५॥

अꣳशुना । ते । अꣳशुः । पृच्यताम् । परुषा । परुः । गन्धः । ते । कामम् । अवतु । मदाय । रसः । अच्युतः । अमात्यः । असि । शुक्रः । ते । ग्रहः । अभीति । त्यम् । देवम् । सवितारम् । ऊण्योः । कविक्रतुमितिकवि-क्रतुम् । अर्चामि । सत्यसंवसमितिसत्य-सवसम् । रत्नधामितिरत्न-धाम् । अभीति । प्रियम् । मतिम् । ऊर्ध्वा । यस्य । अमतिः । भाः । अदिद्युतत् । सवीमनि । हिरण्यपाणिरितिहिरण्य-पाणिः । अमिमीत । सुक्रतुरितिसु-क्रतुः । कृपा । सुवः ॥ प्रजाभ्यइतिप्र-जाभ्यः । त्वा । प्राणायेतिप्र-अनाय । त्वा । व्यानायेतिवि-अनाय । त्वा । प्रजाइतिप्र-जाः । त्वम् । अनु । प्रेति । अनिहि । प्रजाइतिप्र-जाः । त्वाम् । अनु । प्रेति । अनन्तु ॥ [१३] अनुसप्त च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥६॥

सोमम् । ते । क्रीणामि । ऊर्जस्वन्तम् । पयस्वन्तम् । वीर्यावन्तमितिवीर्य-वन्तम् । अभिमातिषाहमित्यभिमाति-साहम् । शुक्रम् । ते । शुक्रेण । क्रीणामि । चन्द्रम् । चन्द्रेण । अमृतम् । अमृतेन । सम्यत् । ते । गोः । अस्मेइति । चन्द्राणि । तपसः । तनूः । असि । प्रजापतेरितिप्रजा-पतेः । वर्णः । तस्याः । ते । सहस्रपोषमितिसहस्र-पोषम् । पुष्यन्त्याः । चरमेण । पशुना । क्रीणामि । अस्मेइति । ते । बन्धुः । मयि । ते । रायः । श्रयन्ताम् । अस्मेइति । ज्योतिः । सोमविक्रयिणीति सोम-विक्रयिणि । तमः । मित्रः । नः । एति । इहि । सुमित्रधाइतिसुमित्र-धाः । इन्द्रस्य । ऊरुम् । एति । विश । दक्षिणम् । उशन् । उशन्तम् । स्योनः । स्योनम् । स्वान । भ्राज । अङ्घारे । बम्भारे । हस्त । सुहस्तेतिसु-हस्त । कृशानविति कृश-अनो । एते । वः । सोमक्रयणाइतिसोम-क्रयणाः । तान् । रक्षध्वम् । मा । वः । दभन् ॥ [१४] ऊरुन्द्वाविꣳशतिश्च ॥ ❀ ❀ ॥७॥

उदिति । आयुषा । स्वायुषेतिसु-आयुषा । उदिति । ओषधीनाम् । रसेन । उदिति । पर्जन्यस्य । शुष्मेण । उदिति । अस्थाम् । अमृतान् । अनु ॥ उरु । अन्तरिक्षम् । अन्विति । इहि । अदित्याः । सदः । असि । अदित्याः । सदः । एति ।

सीद । अस्तंभ्नात् । द्याम् । ऋषभः । अन्तरिक्षम् । अमिमीत । वरिमाणम् । पृथिव्याः । एति । असीदत् । विश्वा । भुवनानि । सम्राडितिसं-राट् । विश्वा । इत् । तानि । वरुणस्य । व्रतानि । वनेषु । वीति । अन्तरिक्षम् । ततान । वाजम् । अर्वत्स्वित्यर्वत्-सु । पयः । अघ्नियासु । हृत्स्वितिहृत्-सु । [१५] क्रतुम् । वरुणः । विक्षु । अग्निम् । दिवि । सूर्यम् । अदधात् । सोमम् । अद्रौ । उदिति । उ । त्यम् । जातवेदसमितिजात-वेदसम् । देवम् । वहन्ति । केतवः ॥ दृशे । विश्वाय । सूर्यम् ॥ उस्रौ । एति । इतम् । धूर्षाहावितिधूः-साहौ । अनश्रू इति । अवीरहणावित्यवीर-हनौ । ब्रह्मचोदनावितिब्रह्म-चोदनौ । वरुणस्य । स्कम्भनम् । असि । वरुणस्य । स्कम्भसर्जनमितिस्कम्भ-सर्जनम् । असि । प्रत्यस्तइतिप्रति-अस्तः । वरुणस्य । पाशः ॥ [१६] हृत्सुपञ्चत्रिंशच्च ॥ ❀ ❀ ॥८॥

प्रेति । च्यवस्व । भुवः । पते । विश्वानि । अभीति । धामानि । मा । त्वा । परिपरीतिपरि-परी । विदत् । मा । त्वा । परिपन्थिनइतिपरि-पन्थिनः । विदन्न् । मा । त्वा । वृकाः । अघायवइत्यघ-यवः । मा । गन्धर्वः । विश्वावसुरितिविश्व-वसुः । एति । दघत् । श्येनः । भूत्वा । परेति । पत । यजमानस्य । नः । गृहे । देवैः । सꣳस्कृतम् । यजमानस्य । स्वस्त्ययनीतिस्वस्ति-अयनी । असि । अपीति । पन्थाम् । अगस्महि । स्वस्तिगामितिस्वस्ति-गाम् । अनेहसम् । येन । विश्वाः । परीति । द्विषः । वृणक्ति । विन्दते । वसु । नमः । मित्रस्य । वरुणस्य । चक्षसे । महः । देवाय । तत् । ऋतम् । सपर्यत । दूरेदृशइतिदूरे-दृशे । देवजातायेतिदेव-जाताय । केतवे । दिवः । पुत्राय । सूर्याय । शꣳसत । वरुणस्य । स्कम्भनम् । असि । वरुणस्य । स्कम्भसर्जनमितिस्कम्भ-सर्जनम् । असि । उन्मुक्तइत्युत्-मुक्तः । वरुणस्य । पाशः ॥ [१७] मित्रस्यत्रयोविꣳशतिश्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥९॥

अग्नेः । आतिथ्यम् । असि । विष्णवे । त्वा । सोमस्य । आतिथ्यम् । असि । विष्णवे । त्वा । अतिथेः । आतिथ्यम् । असि । विष्णवे । त्वा । अग्नये । त्वा । रायस्पोषदाव्नइतिरायस्पोष-दाव्ने । विष्णवे । त्वा । श्येनाय । त्वा । सोमभृतइतिसोम-भृते । विष्णवे । त्वा । या । ते । धामानि । हविषा । यजन्ति । ता । ते । विश्वा । परिभूरितिपरि-भूः । अस्तु । यज्ञम् । गयस्फानइतिगय-स्फानः । प्रतरणइति

प्र-तरंणः । सुवीरइतिंसु-वीरंः । अवीरहेत्यवीर-हा । प्रेति । चर । सोम । दुर्यान् । अ दिंत्याः । सदंः । असि । अदिंत्याः । सदंः । एति । [१८] सीद । वरुणः । असि । धृतव्रंतइतिंधृत-व्रतः । वारुणम् । असि । शय्योरितिंशं-योः । देवानांम् । सख्यात् । मा । देवानांम् । अपसंः । छित्स्महि । आपंतयइत्या-पतये । त्वा । गृह्णामि । परिंप तयइतिपरिं-पतये । त्वा । गृह्णामि । तनूनप्त्रइतितनूं-नप्त्रे । त्वा । गृह्णामि । शा क्करायं । त्वा । गृह्णामि । शक्मन्न् । ओजिंष्ठाय । त्वा । गृह्णामि । अनांधृष्टमित्यनां-धृष्टम् । असि । अनाधृष्यमित्यंना-धृष्यम् । देवानांम् । ओजंः । अभिशस्तिपाइ त्यंभिशस्ति-पाः । अनभिशस्तेन्यमित्यंनभि-शस्तेन्यम् । अन्विति । मे । दीक्षाम् । दीक्षापंतिरितिंदीक्षा-पतिः । मन्यताम् । अन्विति । तपंः । तपंस्पतिरितितपंः-प तिः । अञ्जसा । सत्यम् । उपेति । गेषम् । सुविते । मा । धाः ॥ [१९] आमैकंञ्च ॥१०॥

अंशुरंशुरित्यंशुः-अंशुः । ते । देव । सोम । एति । प्यायताम् । इन्द्रा य । एकधनविदइत्येकधन-विदे । एति । तुभ्यंम् । इन्द्रंः । प्यायताम् । एति । त्वम् । इन्द्राय । प्यायस्व । एति । प्यायय । सखीन् । सन्या । मेधयां । स्वस्ति । ते । देव । सो म । सुत्याम् । अशीय । एष्टंः । रायंः । प्रेति । इषे । भगाय । ऋतम् । ऋतवादिभ्यइत्यृ तवादि-भ्यः । नमंः । दिवे । नमंः । पृथिव्यै । अग्ने । व्रतपतइतिंव्रत-पते । त्वम् । व्रता नाम् । व्रतपंतिरितिंव्रत-पतिः । असि । या । ममं । तनूः । एषा । सा । त्वयिं । [२०] या । तवं । तनूः । इयम् । सा । मयिं । सह । नौ । व्रतपतइतिंव्रत-पते । व्रतिनोंः । व्रतानि । या । ते । अग्ने । रुद्रिया । तनूः । तयां । नः । पाहि । तस्याः । ते । स्वाहा । या । ते । अग्ने । अयाशयेत्यंया-शया । रजाशयेतिंरजा-शया । हराशयेतिंहरा-शया । तनूः । वर्षिष्ठा । गह्वरेष्ठेतिंगह्वरे-स्था । उग्रम् । वचंः । अपेति । अवधीम् । त्वेषम् । वचंः । अपेति । अवधीम् । स्वाहा ॥ [२१] त्वयिंचत्वारिंशच्च ॥ ❀ ❀ ॥११॥

वित्तायनीतिंवित्त-अयंनी । मे । असि । तिक्तायनीतितिक्त-अयंनी । मे । असि । अवंतात् । मा । नाथितम् । अवंतात् । मा । व्यथितम् । विदेः । अग्निः । न भंः । नामं । अग्ने । अङ्गिरः । यः । अस्याम् । पृथिव्याम् । असि । आयुंषा । नाम्ना । एहि । इहि । यत् । ते । अनांधृष्टमित्यनां-धृष्टम् । नामं । यज्ञियंम् । तेन । त्वा । एति । दधे । अग्ने । अङ्गिरः । यः । द्वितीयंस्याम् । तृतीयंस्याम् । पृथिव्याम् । असि । आयुंषा ।

नाम्ना । एति । इहि । यत् । ते । अनाधृष्टमित्यना-धृष्टम् । नाम । [२२] यज्ञियम् । तेन । त्वा । एति । दधे । सिꣳहीः । असि । महिषीः । असि । उरु । प्रथस्व । उरु । ते । यज्ञपतिरितियज्ञ-पतिः । प्रथताम् । ध्रुवा । असि । देवेभ्यः । शुन्धस्व । देवेभ्यः । शुम्भस्व । इन्द्रघोषइतीन्द्र-घोषः । त्वा । वसुभिरितिवसु-भिः । पुरस्तात् । पातु । मनोजवाइतिमनः-जवाः । त्वा । पितृभिरितिपितृ-भिः । दक्षिणतः । पातु । प्रचेताइतिप्र-चेताः । त्वा । रुद्रैः । पश्चात् । पातु । विश्वकर्मेतिविश्व-कर्मा । त्वा । आदित्यैः । उत्तरतइत्युत्-तरतः । पातु । सिꣳहीः । असि । सपत्नसाहीतिसपत्न-साही । स्वाहा । सिꣳहीः । असि । सुप्रजावनिरितिसुप्रजा-वनिः । स्वाहा । सिꣳहीः । [२३] असि । रायस्पोषवनिरितिरायस्पोष-वनिः । स्वाहा । सिꣳहीः । असि । आदित्यवनिरित्यादित्य-वनिः । स्वाहा । सिꣳहीः । असि । एति । वह । देवान् । देवयतइतिदेव-यते । यजमानाय । स्वाहा । भूतेभ्यः । त्वा । विश्वायुरितिविश्व-आयुः । असि । पृथिवीम् । दृꣳह । ध्रुवक्षिदितिध्रुव-क्षित् । असि । अन्तरिक्षम् । दृꣳह । अच्युतक्षिदित्यच्युत-क्षित् । असि । दिवम् । दृꣳह । अग्नेः । भस्म । असि । अग्नेः । पुरीषम् । असि ॥ [२४] नामसुप्रजावनिस्स्वाहा सिꣳहीःपञ्चत्रिꣳशच्च ॥

युञ्जते । मनः । उत । युञ्जते । धियः । विप्राः । विप्रस्य । बृहतः । विपश्चितः ॥ वीति । होत्राः । दधे । वयुनाविदितिवयुन-वित् । एकः । इत् । मही । देवस्य । सवितुः । परिष्टुतिरितिपरि-स्तुतिः ॥ सुवागितिसु-वाक् । देव । दुर्यान् । एति । वद । देवश्रुताविति देव-श्रुतौ । देवेषु । एति । घोषेथाम् । एति । नः । वीरः । जायताम् । कर्मण्यः । यम् । सर्वे । अनुजीवामेत्यनु-जीवाम । यः । बहूनाम् । असत् । वशी ॥ इदम् । विष्णुः । वीति । चक्रमे । त्रेधा । नीति । दधे । पदम् ॥ समूढमितिसं-ऊढम् । अस्य । [२५] । पाꣳसुरे । इरावतीइतीरा-वती । धेनुमतीइतिधेनु-मती । हि । भूतम् । सूयवसिनीइतिसु-यवसिनी । मनवे । यशस्येइति ॥ वीति । अस्कभ्नात् । रोदसीइति । विष्णुः । एतेइति । दाधार । पृथिवीम् । अभितः । मयूखैः ॥ प्राचीइति । प्रेति । इतम् । अध्वरम् । कल्पयन्तीइति । ऊर्ध्वम् । यज्ञम् । नयतम् । मा । जीह्वरतम् । अत्र । रमेथाम् । वर्ष्मन्न् । पृथिव्याः । दिवः । वा । विष्णो । उत । वा । पृथिव्याः । महः । वा । विष्णो

उत। वा। अन्तरिक्षात्। हस्तौ। पृणस्व। बहुभिरितिबहु-भिः। वसव्यैः। आ। प्रेति। यच्छ। [२६]। दक्षिणात्। एति। उत। सव्यात्॥ विष्णोः। नुकम्। वीर्याणि। प्रेति। वोचम्। यः। पार्थिवानि। विममइतिवि-ममे। रजांसि। यः। अस्कभायत्। उत्तरमित्युत-तरम्। सधस्थमितिसध-स्थम्। विचक्रमाणइतिवि-चक्रमाणः। त्रेधा। उरुगायइत्युरु-गायः। विष्णोः। रराटम्। असि। विष्णोः। पृष्ठम्। असि। विष्णोः। श्नप्त्रेइति। स्थः। विष्णोः। स्यूः। असि। विष्णोः। ध्रुवम्। असि। वैष्णवम्। असि। विष्णवे। त्वा॥ [२७] अस्ययच्छैकान्नचत्वारिंशच्च॥१३॥

कृणुष्व। पाजः। प्रसितिमितिप्र-सितिम्। न। पृथ्वीम्। याहि। राजा। इव। अमवानित्यम-वान्। इभेन॥ तृष्वीम्। अन्विति। प्रसितिमितिप्र-सितिम्। द्रूणानः। अस्ता। असि। विध्य। रक्षसः। तपिष्ठैः॥ तव। भ्रमासः। आशुया। पतन्ति। अन्विति। स्पृश। धृषता। शोशुचानः॥ तपूंषि। अग्ने। जुह्वा। पतङ्गान्। असंन्दितइत्यसं-दितः। वीति। सृज। विष्वक्। उल्काः॥ प्रतीति। स्पशः। वीति। सृज। तूर्णितमइतितूर्णि-तमः। भव। पायुः। विशः। अस्याः। अदब्धः॥ यः। नः। दूरे। अघशंसइत्यघ-शंसः। [२८] यः। अन्ति। अग्ने। माकिः। ते। व्यथिः। एति। दधर्षीत्॥ उदिति। अग्ने। तिष्ठ। प्रति। एति। तनुष्व। नीति। अमित्रान्। ओषतात्। तिग्महेतइतितिग्म-हेते॥ यः। नः। अरातिम्। समिधानेतिसं-इधान। चक्रे। नीचा। तम्। धक्षि। अतसम्। न। शुष्कम्॥ ऊर्ध्वः। भव। प्रतीति। विध्य। अधीति। अस्मत्। आविः। कृणुष्व। दैव्यानि। अग्ने॥ अवेति। स्थिरा। तनुहि। यातुजूनाम्। जामिम्। अजामिम्। प्रेति। मृणीहि। शत्रून्॥ सः। ते। [२९] जानाति। सुमतिमितिसु-मतिम्। यविष्ठ। यः। ईवते। ब्रह्मणे। गातुम्। ऐरत्॥ विश्वानि। अस्मै। सुदिनानीतिसु-दिनानि। रायः। द्युम्नानि। अर्यः। वीति। दुरः। अभीति। द्यौत्॥ सः। इत्। अग्ने। अस्तु। सुभगइतिसु-भगः। सुदानुरितिसु-दानुः। यः। त्वा। नित्येन। हविषा। यः। उक्थैः॥ पिप्रीषति। स्वे। आयुषि। दुरोणइतिदुः-ओने। विश्वा। इत्। अस्मै। सुदिनेतिसु-दिना। सा। असत्। इष्टिः॥ अर्चामि। ते। सुमतिमितिसु-मतिम्। घोषि। अर्वाक्। समिति। ते। वावाता। जरताम्। [३०] इयम्। गीः॥

स्वश्वाइतिसु-अश्वाः । त्वा । सुरथाइतिसु-रथाः । मर्जयेम । अस्मेइति । क्षत्राणि । धारयेः । अन्विति । द्यून् ॥ इह । त्वा । भूरि । एति । चरेत् । उपेति । त्मन्न् । दोषावस्तरितिदोषा-वस्तः । दीदिवाꣳसम् । अन्विति । द्यून् ॥ क्रीडन्तः । त्वा । सुमनसइतिसु-मनसः । सपेम । अभीति । द्युम्ना । तस्थिवाꣳसः । जनानाम् ॥ यः । त्वा । स्वश्वइतिसु-अश्वः । सुहिरण्यइतिसु-हिरण्यः । अग्ने । उपयातीत्युप-याति । वसुमतेतिवसु-मता । रथेन ॥ तस्य । त्राता । भवसि । तस्य । सखा । यः । ते । आतिथ्यम् । आनुषक् । जुजोषत् ॥ महः । रुजामि । [३१] बन्धुता । वचोभिरिति वचः-भिः । तत् । मा । पितुः । गोतमात् । अन्विति । इयाय ॥ त्वम् । नः । अस्य । वचसः । चिकिद्धि । होतः । यविष्ठ । सुक्रतोइतिसु-क्रतो । दमूनाः ॥ अस्वप्नजइत्यस्वप्न-जः । तरणयः । सुशेवाइतिसु-शेवाः । अतन्द्रासः । अवृकाः । अश्रमिष्ठाः ॥ ते । पायवः । सध्रियञ्चः । निषद्येतिनि-सद्य । अग्ने । तव । नः । पान्तु । अमूर ॥ ये । पायवः । मामतेयम् । ते । अग्ने । पश्यन्तः । अन्धम् । दुरितादिति दुः-इतात् । अरक्षन्न् ॥ ररक्ष । तान् । सुकृतइतिसु-कृतः । विश्ववेदाइतिविश्व-वेदाः । दिप्सन्तः । इत् । रिपवः । न । ह । [३२] देभुः ॥ त्वया । वयम् । सधन्यइतिसध-न्यः । त्वोताः । तव । प्रणीतीतिप्र-नीती । अश्याम । वाजान् ॥ उभा । शꣳसा । सूदय । सत्यतातइतिसत्य-ताते । अनुष्ठुया । कृणुहि । अह्रयाण ॥ अया । ते । अग्ने । समिधेतिसं-इधा । विधेम । प्रतीति । स्तोमम् । शस्यमानम् । गृभाय ॥ दह । अशसः । रक्षसः । पाहि । अस्मान् । द्रुहः । निदः । मित्रमहइतिमित्र-महः । अवद्यात् ॥ रक्षोहणमितिरक्षः-हनम् । वाजिनम् । एति । जिघर्मि । मित्रम् । प्रथिष्ठम् । उपेति । यामि । शर्म ॥ शिशानः । अग्निः । क्रतुभिरितिक्रतु-भिः । समिद्धइतिसं-इद्धः । सः । नः । दिवा । [३३] सः । रिषः । पातु । नक्तम् ॥ वीति । ज्योतिषा । बृहता । भाति । अग्निः । आविः । विश्वानि । कृणुते । महित्वेतिमहि-त्वा ॥ प्रेति । अदेवीः । मायाः । सहते । दुरेवाइतिदुः-एवाः । शिशीते । शृङ्गेइति । रक्षसे । विनिक्षइतिवि-निक्षे ॥ उत । स्वानासः । दिवि । सन्तु । अग्नेः । तिग्मायुधाइतितिग्म-आयुधाः । रक्षसे । हन्तवै । उ ॥ मदे । चित् । अस्य । प्रेति । रुजन्ति । भामाः । न । वरन्ते । परिबाधइतिपरि-बाधः । अदेवीः ॥ [३४] अघशꣳस

स्सृतेजरताꣳरुजामिहृदिवेकंचत्वारिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥१४॥

आपंउन्दन्त्वाकूंत्यैदेवींमियन्तेवस्व्यस्यꣳशुनांते सोमंन्तउदायुंषाप्रज्यंवस्वा मेरांतिथ्यमꣳशुरꣳशुर्वित्तायंनीमेऽसियुञ्जते कृणुष्वपाजश्चतुर्दश ॥१४॥ आपोव स्व्यंसियातवेयज्ञीश्चतुंस्त्रिꣳशत् ॥३४॥ आपंउन्दन्तदेवीः ॥ ❀ ❀

इति प्रथमकाण्डे द्वितीयः प्रश्नः ॥

अथ प्रथमकाण्डे तृतीयः प्रश्नः ॥

देवस्यं । त्वा । सवितुः । प्रसवइतिंप्र-सवे । अश्विनोंः । बाहुभ्यामितिंबाहु-भ्याम् । पूष्णः । हस्तांभ्याम् । एतिं । ददे । अभ्रिः । असि । नारिः । असि । परिलिखितमितिपरि-लिखितम् । रक्षः । परिलिखिताइतिपरि-लिखिताः । अरातयः । इदम् । अहम् । रक्षसः । ग्रीवाः । अपीतिं । कृन्तामि । यः । अस्मान् । द्वेष्टिं । यम् । च । वयम् । द्विष्मः । इदम् । अस्य । ग्रीवाः । अपीतिं । कृन्तामि । दिवे । त्वा । अन्तरिक्षाय । त्वा । पृथिव्यै । त्वा । शुन्धंताम् । लोकः । पितृषदंनइतिंपितृ-सदंनः । यवंः । असि । यवयं । अस्मत् । द्वेषंः । [१] यवयं । अरातीः । पितृणाम् । सदंनम् । असि । उदितिं । दिवंम् । स्तभान । एतिं । अन्तरिक्षम् । पृण । पृथिवीम् । दृꣳह । द्युतानः । त्वा । मारुतः । मिनोतु । मित्रावरुणयोरितिंमित्रा-वरुणयोः । ध्रुवेणं । धर्मणा । ब्रह्मवनिमितिंब्रह्म-वनिम् । त्वा । क्षत्रवनिमितिंक्षत्र-वनिम् । सुप्रजावनिमितिंसुप्रजा-वनिम् । रायस्पोषवनिमितिंरायस्पोष-वनिम् । परीतिं । ऊहामि । ब्रह्म । दृꣳह । क्षत्रम् । दृꣳह । प्रजामितिंप्र-जाम् । दृꣳह । रायः । पोषंम् । दृꣳह । घृतेनं । द्यावापृथिवीइतिंद्यावा-पृथिवी । एतिं । पृणेथाम् । इन्द्रंस्य । सदंः । असि । विश्वजनस्येतिंविश्व-जनस्यं । छाया । परीतिं । त्वा । गिर्वणः । गिरंः । इमाः । भवन्तु । विश्वतंः । वृद्धायुमितिंवृद्ध-आयुम् । अन्वितिं । वृद्धंयः । जुष्टाः । भवन्तु । जुष्टंयः । इन्द्रंस्य । स्यूः । असि । इन्द्रंस्य । ध्रुवम् । असि । ऐन्द्रम् । असि । इन्द्राय । त्वा ॥ [२]

द्वेषइमाअष्टादंशच ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥१॥

रक्षोहणइतिरक्षः-हनः । वलगहनइतिवलग-हनः । वैष्णवान् । खनामि । इदम् । अहम् । तम् । वलगमितिवल-गम् । उदिति । वपामि । यम् । नः । समानः । यम् । असमानः । निचखानेतिनि-चखान । इदम् । एनम् । अधरम् । करोमि । यः । नः । समानः । यः । असमानः । अरातीयति । गायत्रेण । छन्दसा । अववाढइत्यव-बाढः । वलगइतिवल-गः । किम् । अत्र । भद्रम् । तत् । नौ । सह । विराडितिवि-राट् । असि । सपत्नहेतिसपत्न-हा । सम्राडितिसम्-राट् । असि । भ्रातृव्यहेतिभ्रातृव्य-हा । स्वराडितिस्व-राट् । असि । अभिमातिहेत्यभिमाति-हा । विश्वाराडितिविश्व-राट् । असि । विश्वासाम् । नाष्ट्राणाम् । हन्ता । [३] रक्षोहणइतिरक्षः-हनः । वलगहनइतिवलग-हनः । प्रेति । उक्षामि । वैष्णवान् । रक्षोहणइतिरक्षः-हनः । वलगहनइतिवलग-हनः । अवेति । नयामि । वैष्णवान् । यवः । असि । यवय । अस्मत् । द्वेषः । यवय । अरातीः । रक्षोहणइतिरक्षः-हनः । वलगहनइतिवलग-हनः । अवेति । स्तृणामि । वैष्णवान् । रक्षोहणइति रक्षः-हनः । वलगहनइतिवलग-हनः । अभीति । जुहोमि । वैष्णवान् । रक्षोहणावितिरक्षः-हनौ । वलगहनावितिवलग-हनौ । उपेति । दधामि । वैष्णवीइति । रक्षोहणावितिरक्षः-हनौ । वलगहनावितिवलग-हनौ । परीति । ऊहामि । वैष्णवीइति । रक्षोहणावितिरक्षः-हनौ । वलगहनावितिवलग-हनौ । परीति । स्तृणामि । वैष्णवीइति । रक्षोहणावितिरक्षः-हनौ । वलगहनावितिवलग-हनौ । वैष्णवीइति । बृहन् । असि । बृहद्ग्रावेतिबृहत्-ग्रावा । बृहतीम् । इन्द्राय । वाचम् । वद ॥ [४] हन्तेन्द्रायद्वेच ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥२॥

विभूरितिवि-भूः । असि । प्रवाहणइतिप्र-वाहनः । वह्निः । असि । हव्यवाहनइतिहव्य-वाहनः । श्वात्रः । असि । प्रचेताइतिप्र-चेताः । तुथः । असि । विश्ववेदाइतिविश्व-वेदाः । उशिक् । असि । कविः । अङ्घारिः । असि । बम्भारिः । अवस्युः । असि । दुवस्वान् । शुन्ध्यूः । असि । मार्जालीयः । सम्राडितिसं-राट् । असि । कृशानुरितिकृश-अनुः । परिषद्यइतिपरि-सद्यः । असि । पवमानः । प्रतक्वेतिप्र-तक्वा । असि । नभस्वान् । असम्मृष्टइत्यसं-मृष्टः । असि । हव्यसूदइतिहव्य-सूदः । ऋतधामेत्यृत-धामा । असि । सुवर्ज्योतिरितिसुवः-ज्योतिः । ब्रह्मज्योतिरितिब्रह्म-

ज्योतिः । असि । सुर्वर्धामेतिसुर्वः-धामा । अजः । असि । एकंपादित्येकं-पात् । अहिः । असि । बुध्नियः । रौद्रेण । अनीकेन । पाहि । मा । अग्ने । पिपृहि । मा । मा । मा । हिꣳसीः ॥ [५] अनीकेनाष्टौच ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥३॥

त्वम् । सोम । तनूकृद्भ्यइतितनूकृत्-भ्यः । द्वेषोभ्यइतिद्वेषः-भ्यः । अन्यकृतेभ्यइत्यन्य-कृतेभ्यः । उरु । यन्ता । असि । वरूथम् । स्वाहा । जुषाणः । अप्तुः । आज्यस्य । वेतु । स्वाहा । अयम् । नः । अग्निः । वरिवः । कृणोतु । अयम् । मृधः । पुरः । एतु । प्रभिन्दन्नितिप्र-भिन्दन्न् ॥ अयम् । शत्रून् । जयतु । जर्हृषाणः । अयम् । वाजम् । जयतु । वाजसातावितिवाज-सातौ ॥ उरु । विष्णोइति । वीति । क्रमस्व । उरु । क्षयाय । नः । कृधि ॥ घृतम् । घृतयोनइतिघृत-योने । पिब । प्रप्रेतिप्र-प्र । यज्ञपतिमितियज्ञ-पतिम् । तिर ॥ सोमः । जिगाति । गातुविदितिगातु-वित् । [६] देवानाम् । एति । निष्कृतमितिनिः-कृतम् । ऋतस्य । योनिम् । आसदमित्या-सदम् । अदित्याः । सदः । असि । अदित्याः । सदः । एति । सीद । एषः । वः । देव । सवितः । सोमः । तम् । रक्षध्वम् । मा । वः । दभत् । एतत् । त्वम् । सोम । देवः । देवान् । उपेति । अगाः । इदम् । अहम् । मनुष्यः । मनुष्यान् । सह । प्रजयेतिप्र-जया । सह । रायः । पोषेण । नमः । देवेभ्यः । स्वधेतिस्व-धा । पितृभ्यइतिपितृ-भ्यः । इदम् । अहम् । निरिति । वरुणस्य । पाशात् । सुवः । अभि । [७] वीति । ख्येषम् । वैश्वानरम् । ज्योतिः । अग्ने । व्रतपतइतिव्रत-पते । त्वम् । व्रतानाम् । व्रतपतिरितिव्रत-पतिः । असि । या । मम । तनूः । त्वयि । अभूत् । इयम् । सा । मयि । या । तव । तनूः । मयि । अभूत् । एषा । सा । त्वयि । यथायथमितियथा-यथम् । नौ । व्रतपतइतिव्रत-पते । व्रतिनोः । व्रतानि ॥ [८] गातुविद्भ्येकलिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ॥४॥

अतीति । अन्यान् । अगाम् । न । अन्यान् । उपेति । अगाम् । अर्वाक् । त्वा । परैः । अविदम् । परः । अवरैः । तम् । त्वा । जुषे । वैष्णवम् । देवयज्यायाइतिदेव-यज्यायै । देवः । त्वा । सविता । मध्वा । अनक्तु । ओषधे । त्रायस्व । एनम् । स्वधितइतिस्व-धिते । मा । एनम् । हिꣳसीः । दिवम् । अग्रेण । मा । लेखीः । अन्तरिक्षम् । मध्येन । मा । हिꣳसीः । पृथिव्या । समिति । भव । वनस्पते ।

शतवल्शइतिंशत-वल्शाः । वीति । रोह । सहस्रवल्शाइतिसहस्र-वल्शाः । वीति । वयम् । रुहेम । यम् । त्वा । अयम् । स्वधितिरितिस्व-धितिः । तेतिजानः । प्रणिनायेतिप्र-निनाय । महते । सौभगाय । अच्छिन्नः । रायः । सुवीरइतिसु-वीरः ॥ [९] यन्दशच ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥५॥

पृथिव्यै । त्वा । अन्तरिक्षाय । त्वा । दिवे । त्वा । शुन्धताम् । लोकः । पितृषदनइतिपितृ-सदनः । यवः । असि । यवय । अस्मत् । द्वेषः । यवय । अरातीः । पितृणाम् । सदनम् । असि । स्वावेशइतिसु-आवेशः । असि । अग्रेगाइत्यग्रे-गाः । नेतृणाम् । वनस्पतिः । अधीति । त्वा । स्थास्यति । तस्य । वित्तात् । देवः । त्वा । सविता । मध्वा । अनक्तु । सुपिप्पलाभ्यइतिसु-पिप्पलाभ्यः । त्वा । ओषधीभ्यइत्योषधि-भ्यः । उदिति । दिवम् । स्तभान । एति । अन्तरिक्षम् । पृण । पृथिवीम् । उपरेण । दृꣳह । ते । ते । धामानि । उश्मसि । [१०] गमध्यै । गावः । यत्र । भूरिशृङ्गाइतिभूरि-शृङ्गाः । अयासः ॥ अत्र । अह । तत् । उरुगायस्येत्युरु-गायस्य । विष्णोः । परमम् । पदम् । अवेति । भाति । भूरेः ॥ विष्णोः । कर्माणि । पश्यत । यतः । व्रतानि । पस्पशे ॥ इन्द्रस्य । युज्यः । सखा ॥ तत् । विष्णोः । परमम् । पदम् । सदा । पश्यन्ति । सूरयः ॥ दिवि । इव । चक्षुः । आततमित्या-ततम् ॥ ब्रह्मवनिमितिब्रह्म-वनिम् । त्वा । क्षत्रवनिमितिक्षत्र-वनिम् । सुप्रजावनिमितिसुप्रजा-वनिम् । रायस्पोषवनिमितिरायस्पोष-वनिम् । परीति । ऊहामि । ब्रह्म । दृꣳह । क्षत्रम् । दृꣳह । प्रजामितिप्र-जाम् । दृꣳह । रायः । पोषम् । दृꣳह । परिवीरितिपरि-वीः । असि । परीति । त्वा । दैवीः । विशः । व्ययन्ताम् । परीति । इमम् । रायः । पोषः । यजमानम् । मनुष्याः । अन्तरिक्षस्य । त्वा । सानौ । अवेति । गूहामि ॥ [११] उश्मसीपोषमेकान्नविꣳशतिश्च ॥ ❀ ❀ ॥६॥

इषे । त्वा । उपवीरित्युप-वीः । असि । उपोइति । देवान् । दैवीः । विशः । प्रेति । अगुः । वह्नीः । उशिजः । बृहस्पते । धारय । वसूनि । हव्या । ते । स्वदन्ताम् । देव । त्वष्टः । वसु । रण्व । रेवतीः । रमध्वम् । अग्नेः । जनित्रम् । असि । वृषणौ । स्थः । उर्वशी । असि । आयुः । असि । पुरूरवाः । घृतेन । अक्तेइति । वृषणम् । दधाथाम् । गायत्रम् । छन्दः । अनु । प्रेति । जायस्व । त्रैष्टुभम् । जागतम् । छन्दः ।

अनु । प्रेति । त्रायस्व । भवतम् । [१२] नः । समनसाविति स-मनसौ । समोकसाविति सम्-ओकसौ । अरेपसौ ॥ मा । यज्ञम् । हिꣳसिष्टम् । मा । यज्ञपतिमिति यज्ञ-पतिम् । जातवेदसाविति जात-वेदसौ । शिवौ । भवतम् । अद्य । नः ॥ अग्नौ । अग्निः । चरति । प्रविष्टइति प्र-विष्टः । ऋषीणाम् । पुत्रः । अधिराजइत्यधि-राजः । एषः ॥ स्वाहाकृत्येति स्वाहा-कृत्य । ब्रह्मणा । ते । जुहोमि । मा । देवानाम् । मिथुया । कः । भागधेयमिति भाग-धेयम् ॥ [१३] भवतमेकंत्रिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ॥७॥

एति । ददे । ऋतस्य । त्वा । देवहविरिति देव-हविः । पाशेन । एति । रभे । धर्षा । मानुषान् । अद्भ्यइत्यत्-भ्यः । त्वा । ओषधीभ्यइत्योषधि-भ्यः । प्रेति । उक्षामि । अपाम् । पेरुः । असि । स्वात्तम् । चित् । सदेवमिति स-देवम् । हव्यम् । आपः । देवीः । स्वदत । एनम् । समिति । ते । प्राणइति प्र-अनः । वायुना । गच्छताम् । समिति । यजत्रैः । अङ्गानि । समिति । यज्ञपतिरिति यज्ञ-पतिः । आशिषेत्या-शिषा । घृतेन । अक्तौ । पशुम् । त्रायेथाम् । रेवतीः । यज्ञपतिमिति यज्ञ-पतिम् । प्रियधेति प्रिय-धा । एति । विशत । उरोइति । अन्तरिक्ष । सजूरिति स-जूः । देवेन । [१४] वातेन । अस्य । हविषः । त्मना । यज । समिति । अस्य । तनुवा । भव । वर्षीयः । वर्षीयसि । यज्ञे । यज्ञपतिमिति यज्ञ-पतिम् । धाः । पृथिव्याः । सम्पृचइति सम्-पृचः । पाहि । नमः । ते । आतानेत्या-तान । अनर्वा । प्रेति । इहि । घृतस्य । कुल्याम् । अन्विति । सह । प्रजयेति प्र-जया । सह । रायः । पोषेण । आपः । देवीः । शुद्धायुवइति शुद्ध-युवः । शुद्धाः । यूयम् । देवान् । ऊढ्म । शुद्धाः । वयम् । परिविष्टाइति परि-विष्टाः । परिवेष्टारइति परि-वेष्टारः । वः । भूयास्म ॥ [१५] देवेनचतुश्चत्वारिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ॥८॥

वाक् । ते । एति । प्यायताम् । प्राणइति प्र-अनः । ते । एति । प्यायताम् । चक्षुः । ते । एति । प्यायताम् । श्रोत्रम् । ते । एति । प्यायताम् । या । ते । प्राणानिति प्र-अनान् । शुक् । जगाम । या । चक्षुः । या । श्रोत्रम् । यत् । ते । क्रूरम् । यत् । आस्थितमित्या-स्थितम् । तत् । ते । एति । प्यायताम् । तत् । ते । एतेन । शुन्धताम् । नाभिः । ते । एति । प्यायताम् । पायुः । ते । एति । प्यायताम् । शुद्धाः । चरित्राः । शम् । अद्भ्यइत्यत्-भ्यः । [१६] शम् । ओषधीभ्यइत्योषधि-भ्यः । शम् । पृथिव्यै । शम् । अहोभ्यामित्यहः-भ्याम् । ओषधे । त्रायस्व । एनम् । स्वधितइति स्व-धिते ।

मा । एनम् । द्विꣳसीः । रक्षसाम् । भागः । असि । इदम् । अहम् । रक्षः । अधमम् । तमः । नयामि । यः । अस्मान् । द्वेष्टि । यम् । च । वयम् । द्विष्मः । इदम् । एनम् । अधमम् । तमः । नयामि । इषे । त्वा । घृतेन । द्यावापृथिवीइतिद्यावा-पृथिवी । प्रेति । ऊर्णाथाम् । अच्छिन्नः । रायः । सुवीरइतिसु-वीरः । उरु । अन्तरिक्षम् । अन्विति । इहि । वायोइति । वीति । इहि । स्तोकानाम् । स्वाहा । ऊर्ध्वनभसमित्यूर्ध्व-नभसम् । मारुतम् । गच्छतम् ॥ [१७] अग्नोवीहिप ञ्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥९॥

समिति । ते । मनसा । मनः । समिति । प्राणेनेतिप्र-अनेन । प्राणइतिप्र-अनः । जुष्टम् । देवेभ्यः । हव्यम् । घृतवदितिघृत-वत् । स्वाहा । ऐन्द्रः । प्राणइति प्र-अनः । अङ्गेअङ्गइत्यङ्गे-अङ्गे । नीति । देध्यत् । ऐन्द्रः । अपानइत्यप-अनः । अङ्गेअङ्गइत्यङ्गे-अङ्गे । वीति । बोभुवत् । देव । त्वष्टः । भूरि । ते । सꣳसमितिसं-सम् । एतु । विषुरूपाइतिविषु-रूपाः । यत् । सलक्ष्माणइतिस-लक्ष्माणः । भवथ । देवत्रेतिदेव-त्रा । यन्तम् । अवसे । सखायः । अन्विति । त्वा । माता । पितरः । मदन्तु । श्रीः । असि । अग्निः । त्वा । श्रीणातु । आपः । समिति । अरिणन् । वातस्य । [१८] त्वा । ध्रज्यै । पूष्णः । रꣳह्यै । अपाम् । ओषधीनाम् । रोहिष्यै । घृतम् । घृतपावानइतिघृत-पावानः । पिबत । वसाम् । वसापावानइतिवसा-पावानः । पिबत । अन्तरिक्षस्य । हविः । असि । स्वाहा । त्वा । अन्तरिक्षाय । दिशः । प्रदिशइतिप्र-दिशः । आदिशइत्या-दिशः । विदिशइतिवि-दिशः । उद्दिशइत्युत्-दिशः । स्वाहा । दिग्भ्यइतिदिक्-भ्यः । नमः । दिग्भ्यइतिदिक्-भ्यः ॥ [१९] वातस्याष्टाविꣳशतिश्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥१०॥

समुद्रम् । गच्छ । स्वाहा । अन्तरिक्षम् । गच्छ । स्वाहा । देवम् । सवितारम् । गच्छ । स्वाहा । अहोरात्रेइत्यहः-रात्रे । गच्छ । स्वाहा । मित्रावरुणावितिमित्रा-वरुणौ । गच्छ । स्वाहा । सोमम् । गच्छ । स्वाहा । यज्ञम् । गच्छ । स्वाहा । छन्दाꣳसि । गच्छ । स्वाहा । द्यावापृथिवीइतिद्यावा-पृथिवी । गच्छ । स्वाहा । नभः । दिव्यम् । गच्छ । स्वाहा । अग्निम् । वैश्वानरम् । गच्छ । स्वाहा । अद्भ्यइत्यत्-भ्यः । त्वा । ओषधीभ्यइत्योषधि-भ्यः । मनः । मे । हार्दि । यच्छ । तनूम् । त्वचम् । पुत्रम् ।

नृमारम् । अग्नीय । शुक्र । असि । तम् । अभीति । शोच । यः । अस्मान् । द्वेष्टि । यम् । च । वयम् । द्विष्मः । धाम्नोधाम्नइतिधाम्नः-धाम्नः । राजन् । इतः । वरुणः । नः । मुञ्च । यत् । आपः । अघ्नियाः । वरुण । इति । शपामहे । ततः । वरुण । नः । मुञ्च ॥ [२०] असिषड्विंशतिश्च ॥ ❁ ❁ ❁ ❁ ॥११॥

हविष्मतीः । इमाः । आपः । हविष्मान् । देवः । अध्वरः । हविष्मान् । एति । विवासति । हविष्मान् । अस्तु । सूर्यः ॥ अग्नेः । वः । अपन्नगृहस्येत्यपन्न-गृहस्य । मदसि । सादयामि । सुम्नाय । सुम्निनीः । सुम्ने । मा । धत्त । इन्द्राग्नियो रितीन्द्र-अग्नियोः । भागधेयीरितिभाग-धेयीः । स्थ । मित्रावरुणयोरितिमित्रा-वरुणयोः । भागधेयीरितिभाग-धेयीः । स्थ । विश्वेषाम् । देवानाम् । भागधेयीरितिभाग-धेयीः । स्थ । यज्ञे । जागृत ॥ [२१] हविष्मतीश्चतुस्त्रिंशत् ॥१२॥

हृदे । त्वा । मनसे । त्वा । दिवे । त्वा । सूर्याय । त्वा । ऊर्ध्वम् । इमम् । अध्वरम् । कृधि । दिवि । देवेषु । होत्राः । यच्छ । सोम । राजन् । एति । इहि । अवेति । रोह । मा । भेः । मा । समिति । विक्थाः । मा । त्वा । हिंसिषम् । प्रजाइतिप्र-जाः । त्वम् । उपावरोहेत्युप-अवरोह । प्रजाइतिप्र-जाः । त्वाम् । उपावरोहन्त्वित्युप-अवरोहन्तु । शृणोतु । अग्निः । समिधेतिसं-इधा । हवम् । मे । शृण्वन्तु । आपः । धिषणाः । च । देवीः ॥ शृणोत । ग्रावाणः । विदुषः । नु । [२२] यज्ञम् । शृणोतु । देवः । सविता । हवम् । मे ॥ देवीः । आपः । अपाम् । नपात् । यः । ऊर्मिः । हविष्यः । इन्द्रियावानितीन्द्रिय-वान् । मदिन्तमः । तम् । देवेभ्यः । देवत्रेतिदेव-त्रा । धत्त । शुक्रम् । शुक्रपेभ्यइतिशुक्र-पेभ्यः । येषाम् । भागः । स्थ । स्वाहा । कार् षिः । असि । अपेति । अपाम् । मृध्रम् । समुद्रस्य । वः । अक्षित्यै । उदिति । नये ॥ यम् । अग्ने । पृत्स्वितिपृत्-सु । मर्त्यम् । आवः । वाजेषु । यम् । जुनाः ॥ सः । यन्ता । शश्वतीः । इषः ॥ [२३] नुसप्तचत्वारिंशच्च ॥ ❁ ❁ ❁ ❁ ॥१३॥

त्वम् । अग्ने । रुद्रः । असुरः । महः । दिवः । त्वम् । शर्धः । मारुतम् । पृक्षः । ईशिषे ॥ त्वम् । वातैः । अरुणैः । यासि । शङ्गयइतिशं-गयः । त्वम् । पूषा । विधतइतिवि-धतः । पासि । नु । त्मना ॥ एति । वः । राजानम् । अध्वरस्य ।

रुद्रम् । होतारम् । सत्ययजमितिसत्य-यजम् । रोदस्योः ॥ अग्निम् । पुरा । तनयित्नोः । अचित्तात् । हिरण्यरूपमितिहिरण्य-रूपम् । अवसे । कृणुध्वम् ॥ अग्निः । होता । नीति । ससाद । यजीयान् । उपस्थइत्युप-स्थे । मातुः । सुरभौ । उ । लोके ॥ युवा । कविः । पुरुनिष्ठइतिपुरु-निष्ठः । [२४] ऋतावेत्यृत-वा । धर्ता । कृष्टीनाम् । उत । मध्ये । इद्धः ॥ साध्वीम् । अकः । देववीतिमितिदेव-वीतिम् । नः । अद्य । यज्ञस्य । जिह्वाम् । अविदाम । गुह्याम् ॥ सः । आयुः । एति । अगात् । सुरभिः । वसानः । भद्राम् । अकः । देवहूतिमितिदेव-हूतिम् । नः । अद्य ॥ अक्रन्दत् । अग्निः । स्तनयन्न् । इव । द्यौः । क्षाम । रेरिहत् । वीरुधः । समञ्जन्नितिसम्-अञ्जन्न् ॥ सद्यः । जज्ञानः । वीति । हि । ईम् । इद्धः । अख्यत् । एति । रोदसीइति । भानुना । भाति । अन्तः ॥ त्वेइति । वसूनि । पुर्वणीकेतिपुरु-अनीक । [२५] होतः । दोषा । वस्तोः । एति । ईरिरे । यज्ञियासः ॥ क्षाम । इव । विश्वा । भुवनानि । यस्मिन्न् । समिति । सौभगानि । दधिरे । पावके ॥ तुभ्यम् । ताः । अङ्गिरस्तमेत्यङ्गिरः-तम । विश्वाः । सुक्षितयइतिसु-क्षितयः । पृथक् ॥ अग्ने । कामाय । येमिरे ॥ अश्याम । तम् । कामम् । अग्ने । तव । ऊती । अश्याम । रयिम् । रयिवइतिरयि-वः । सुवीरमितिसु-वीरम् ॥ अश्याम । वाजम् । अभीति । वाजयन्तः । अश्याम । द्युम्नम् । अजर । अजरम् । ते ॥ श्रेष्ठम् । यविष्ठ । भारत । अग्ने । द्युमन्तमितिद्यु-मन्तम् । एति । भर ॥ [२६] वसोइति । पुरुस्पृहमितिपुरु-स्पृहम् । रयिम् ॥ सः । श्वितानः । तन्यतुः । रोचनस्थाइतिरोचन-स्थाः । अजरेभिः । नानदद्भिरितिनानदत्-भिः । यविष्ठः ॥ यः । पावकः । पुरुतमइतिपुरु-तमः । पुरूणि । पृथूनि । अग्निः । अनुयातीत्यनु-याति । भर्वन्न् ॥ आयुः । ते । विश्वतः । दधत् । अयम् । अग्निः । वरेण्यः ॥ पुनः । ते । प्राणइतिप्र-अनः । एति । अयति । परेति । यक्ष्मम् । सुवामि । ते ॥ आयुर्दाइत्यायुः-दाः । अग्ने । हविषः । जुषाणः । घृतप्रतीकइतिघृत-प्रतीकः । घृतयोनिरितिघृत-योनिः । एधि ॥ घृतम् । पीत्वा । मधु । चारु । गव्यम् । पिता । इव । पुत्रम् । अभीति । [२७] रक्षतात् । इमम् ॥ तस्मै । ते । प्रतिहर्यतइतिप्रति-हर्यते । जातवेदइतिजात-वेदः । विचर्षणइतिवि-चर्षणे ॥ अग्ने । जनामि । सुष्टुतिमितिसु-स्तुतिम् ॥ दिवः । परीति । प्रथमम् । जज्ञे । अग्निः ।

अस्मत् । द्वितीयम् । परीति । जातवेदाइतिजात-वेदाः ॥ तृतीयम् । अप्स्विस्यप्-सु । नृमणाइतिनृ-मनाः । अजस्रम् । इन्धानः । एनम् । जरते । स्वाधीरितिस्व-धीः ॥ शुचिः । पावक । वन्द्यः । अग्ने । बृहत् । वीति । रोचसे ॥ त्वम् । घृतेभिः । आहुतइत्या-हुतः ॥ दृशानः । रुक्मः । उर्व्या । वीति । अद्यौत् । दुर्मर्षमितिदुः-मर्षम् । आयुः । श्रिये । रुचानः । अग्निः । अमृतः । अभवत् । वयोभिरितिवयः-भिः । [२८] यत् । एनम् । द्यौः । अजनयत् । सुरेताइतिसु-रेताः ॥ एति । यत । इषे । नृपतिमितिनृ-पतिम् । तेजः । आनट् । शुचि । रेतः । निषिक्तमितिनि-सिक्तम् । द्यौः । अभीके ॥ अग्निः । शर्धम् । अनवद्यम् । युवानम् । स्वाधियमितिस्व-धियम् । जनयत् । सूदयत् । च ॥ सः । तेजीयसा । मनसा । त्वोतः । उत । शिक्ष । स्वपत्यस्येतिसु-अपत्यस्य । शिक्षोः ॥ अग्ने । रायः । नृतमस्येतिनृ-तमस्य । प्रभूताविति प्र-भूतौ । भूयाम । ते । सुष्टुतयइतिसु-स्तुतयः । च । वस्वः ॥ अग्ने । स हन्तम् । एति । भर । द्युम्नस्य । प्रासहेतिप्र-सहा । रयिम् ॥ विश्वाः । यः । [२९] चर्षणीः । अभीति । आसा । वाजेषु । सासहत् ॥ तम् । अग्ने । पृतनासहमितिपृतना-सहम् । रयिम् । सहस्वः । एति । भर ॥ त्वम् । हि । सत्यः । अद्भुतः । दाता । वाजस्य । गोमतइतिगो-मतः ॥ उक्षान्नायेत्युक्ष-अन्नाय । वशान्नायेतिवशा-अन्नाय । सोमपृष्ठायेतिसोम-पृष्ठाय । वेधसे ॥ स्तोमैः । विधेम । अग्नये ॥ वद्मा । हि । सूनोइति । असि । अद्मसद्वेत्यद्म-सद्वा । चक्रे । अग्निः । जनुषा । अज्म । अन्नम् ॥ सः । त्वम् । नः । ऊर्जसनइत्यूर्ज-सने । ऊर्जम् । धाः । राजा । इव । जेः । अवृके । क्षेषि । अन्तः ॥ अग्ने । आयूंषि । [३०] पवसे । एति । सुव । ऊर्जम् । इषम् । च । नः ॥ आरे । बाधस्व । दुच्छुनाम् ॥ अग्ने । पवस्व । स्वपाइतिसु-अपाः । अस्मेइति । वर्चः । सुवीर्यमितिसु-वीर्यम् ॥ दधत् । पोषम् । रयिम् । मयि ॥ अग्ने । पावक । रोचिषा । मन्द्रया । देव । जिह्वया ॥ एति । देवान् । वक्षि । यक्षि । च ॥ सः । नः । पावक । दीदिवः । अग्ने । देवान् । इह । एति । वह ॥ उपेति । यज्ञम् । हविः । च । नः ॥ अग्निः । शुचिव्रततमइतिशुचिव्रत-तमः । शुचिः । विप्रः । शुचिः । कविः ॥ शुचिः । रोचते । आहुतइत्या-हुतः ॥ उदिति । अग्ने । शुचयः । तव । शुक्राः । भ्राजन्तः । ईरते ॥

तवं । ज्योती॑ꣳषि । अ॒र्चयः ॥ [३१] पु॒रु॒नि॒ष्ठःपुर्वणीकमगाभिवयोभि॒र्यआयू॑ꣳषि॒ विप्रश्शु॒चि॒श्चतु॑र्दशच ॥ ११ ॥ दे॒वस्य॑ रक्षोहणो वि॒भूस्त्व॑ꣳसो॒मात्यन्यानगाम्पृथि॒वीयाइषेत्वाऽऽदद॑दे॒ वाक्तेसन्तेसमु॒द्र॑ꣳह॒विष्मतीर्॒ हृदेत्वमग्नेरु॒द्रश्चतु॑र्दश ॥ १४ ॥ दे॒वस्य॑ गमध्ये॒ह॒विष्मतीः पवस॒एकंत्रि॑ꣳशत् ॥ ३१ ॥ दे॒वस्या॒र्चयः ॥ हरिः ओ (३) म् ॥

इति प्रथमकाण्डे तृतीयः प्रश्नः ॥

अथ प्रथमकाण्डे चतुर्थः प्रश्नः ॥

एति । द॒दे॒ । ग्रावा॑ । अ॒सि॒ । अ॒ध्व॒र॒कृदित्य॑ध्वर-कृत् । दे॒वेभ्यः॑ । ग॒म्भी॒रम् । इ॒मम् । अ॒ध्व॒रम् । कृ॒धि॒ । उ॒त्त॒मेनेत्यु॑त्-त॒मेन॑ । प॒विना॑ । इन्द्रा॑य । सोम॑म् । सुषु॑त॒मिति॑सु-सु॒तम् । मधु॑मन्त॒मिति॒मधु॑-म॒न्तम् । पय॑स्वन्तम् । वृ॒ष्टि॒व॒नि॒मिति॑वृ॒ष्टि-व॒निम् । इन्द्रा॑य । त्वा॒ । वृ॒त्र॒घ्नइति॑वृत्र-घ्ने । इन्द्रा॑य । त्वा॒ । वृ॒त्र॒तुरइति॑वृत्र-तुरे॑ । इन्द्रा॑य । त्वा॒ । अ॒भि॒मा॒ति॒घ्नइत्य॑भिमाति-घ्ने । इन्द्रा॑य । त्वा॒ । आ॒दि॒त्यव॑तइत्या॑दि॒त्य-व॒ते । इन्द्रा॑य । त्वा॒ । वि॒श्वदे॑व्यावतइति॑वि॒श्वदे॑व्य-व॒ते । श्वा॒त्राः । स्थ॒ । वृ॒त्र॒तुरइति॑वृत्र-तु॒रः । राधो॑गूर्ता॒इति॒राधः॑-गू॒र्ताः । अ॒मृत॑स्य । पत्नीः॑ । ताः । दे॒वीः । दे॒व॒त्रेति॑देव-त्रा । इ॒मम् । य॒ज्ञम् । ध॒त्त॒ । उप॑हूता॒इत्युप॑-हू॒ताः । सोम॑स्य । पि॒ब॒त॒ । उप॑हूत॒इत्युप॑-हू॒तः । यु॒ष्माक॑म् । [१] सोमः॑ । पि॒ब॒तु॒ । यत् । ते॒ । सो॒म॒ । दि॒वि । ज्योतिः॑ । यत् । पृ॒थि॒व्याम् । यत् । उ॒रौ । अ॒न्तरि॑क्षे । तेन॑ । अ॒स्मै । यज॑मानाय । उ॒रु । रा॒या । कृ॒धि॒ । अधीति॑ । दा॒त्रे । वो॒चः॒ । धिष॑णे॒इति॑ । वी॒डू॒इति॑ । स॒ती॒इति॑ । वी॒ड॒येथा॑म् । ऊर्ज॑म् । द॒धा॒था॒म् । ऊर्ज॑म् । मे॒ । ध॒त्त॒म् । मा । वा॒म् । हि॒ꣳसि॒ष॒म् । मा । मा॒ । हि॒ꣳसि॒ष्ट॒म् । प्राक् । अपा॑क् । उद॑क् । अ॒ध॒राक् । ताः । त्वा॒ । दिशः॑ । एति॑ । धा॒व॒न्तु॒ । अम्ब॑ । नीति॑ । स्व॒र॒ ॥ यत् । ते॒ । सो॒म॒ । अदा॑भ्यम् । नाम॑ । जागृ॑वि । तस्मै॑ । ते॒ । सो॒म॒ । सोमा॑य । स्वाहा॑ ॥ [२] यु॒ष्माक॒ꣳस्वर॒यत्तेन॑व॑च ॥ ❀ ॥ १ ॥

वा॒चः । पत॑ये । पव॑स्व । वा॒जि॒न्न् । वृषा॑ । वृष्णः॑ । अ॒ꣳशुभ्या॒मित्य॒ꣳशु-भ्या॒म् । गभ॑स्तिपूत॒इति॒गभ॑स्ति-पू॒तः । दे॒वः । दे॒वाना॑म् । प॒वित्र॑म् । अ॒सि॒ । ये

षाम् । भागः । असि । तेभ्यः । त्वा । स्वाङ्कृतः । असि । मधुमतीरितिमधु-म
तीः । नः । इषः । कृधि । विश्वेभ्यः । त्वा । इन्द्रियेभ्यः । दिव्येभ्यः । पार्थिवे
भ्यः । मनः । त्वा । अष्टु । उरु । अन्तरिक्षम् । अन्विति । इहि । स्वाहा । त्वा ।
सुभवइतिसु-भवः । सूर्याय । देवेभ्यः । त्वा । मरीचिपेभ्यइतिमरीचि-पेभ्यः । एषः ।
ते । योनिः । प्राणायेतिप्र-अनाय । त्वा । [३] वाचस्सप्तचत्वारिंशत् ॥२॥

उपयामगृहीतइत्युपयाम-गृहीतः । असि । अन्तः । यच्छ । मघवन्नितिम
घ-वन् । पाहि । सोमम् । उरुष्य । रायः । समिति । इषः । यजस्व । अन्तः ।
ते । दधामि । द्यावापृथिवीइतिद्यावा-पृथिवी । अन्तः । उरु । अन्तरिक्षम् । स
जोषाइतिस-जोषाः । देवैः । अवरैः । परैः । च । अन्तर्यामइत्यन्तः-यामे । मघ
वन्नितिमघ-वन् । मादयस्व । स्वाङ्कृतः । असि । मधुमतीरितिमधु-मतीः । नः ।
इषः । कृधि । विश्वेभ्यः । त्वा । इन्द्रियेभ्यः । दिव्येभ्यः । पार्थिवेभ्यः । मनः ।
त्वा । अष्टु । उरु । अन्तरिक्षम् । अन्विति । इहि । स्वाहा । त्वा । सुभवइतिसु-भ
वः । सूर्याय । देवेभ्यः । त्वा । मरीचिपेभ्यइतिमरीचि-पेभ्यः । एषः । ते । योनिः ।
अपानायेत्यप-अनाय । त्वा ॥ [४] देवेभ्यस्सप्त च ॥ * * ॥३॥

एति । वायोइति । भूष । शुचिपाइतिशुचि-पाः । उपेति । नः । सहस्रम् ।
ते । नियुतइतिनि-युतः । विश्ववारेतिविश्व-वार ॥ उपोइति । ते । अन्धः । मद्यम् ।
अयामि । यस्य । देव । दधिषे । पूर्वपेयमितिपूर्व-पेयम् ॥ उपयामगृहीतइत्युपया
म-गृहीतः । असि । वायवे । त्वा । इन्द्रवायूइतीन्द्र-वायू । इमे । सुताः ॥ उपेति ।
प्रयोभिरितिप्रयः-भिः । एति । गतम् । इन्दवः । वाम् । उशन्ति । हि ॥ उपयाम
गृहीतइत्युपयाम-गृहीतः । असि । इन्द्रवायुभ्यामितीन्द्रवायु-भ्याम् । त्वा । एषः ।
ते । योनिः । सजोषाभ्यामितिस-जोषाभ्याम् । त्वा ॥ [५] आवायोत्रिचत्वारिंशत् ॥

अयम् । वाम् । मित्रावरुणेतिमित्रा-वरुणा । सुतः । सोमः । ऋतावृधेत्यृत-
वृधा ॥ मम । इत् । इह । श्रुतम् । हवम् ॥ उपयामगृहीतइत्युपयाम-गृहीतः । अ
सि । मित्रावरुणाभ्यामितिमित्रा-वरुणाभ्याम् । त्वा । एषः । ते । योनिः । ऋताय
भ्यामित्यृतायु-भ्याम् । त्वा ॥ [६] अयंवांविंशतिः ॥ * * ॥ ५ ॥

या । वाम् । कशा । मधुमतीतिमधु-मती । अश्विना । सूनृतावतीतिसूनृ

ता-वती ॥ तया । यज्ञम् । मिमिक्षतम् ॥ उपयामगृहीतइत्युपयाम-गृहीतः । असि । अश्विभ्यामित्यश्वि-भ्याम् । त्वा । एषः । ते । योनिः । माध्वीभ्याम् । त्वा ॥ [७] यावामष्टादश ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥६॥

प्रातर्युजाविति प्रातः-युजौ । वीति । मुच्येथाम् । अश्विनौ । एति । इह । गच्छतम् ॥ अस्य । सोमस्य । पीतये ॥ उपयामगृहीतइत्युपयाम-गृहीतः । असि । अश्विभ्यामित्यश्वि-भ्याम् । त्वा । एषः । ते । योनिः । अश्विभ्यामित्यश्वि-भ्याम् । त्वा ॥ [८] प्रातर्युजावेकान्नविꣳशतिः ॥ ❀ ❀ ❀ [७]

अयम् । वेनः । चोदयत् । पृश्निगर्भाइतिपृश्नि-गर्भाः । ज्योतिर्जरायुरिति ज्योतिः-जरायुः । रजसः । विमानइतिवि-माने ॥ इमम् । अपाम् । सङ्गमइति सं-गमे । सूर्यस्य । शिशुम् । न । विप्राः । मतिभिरिति मति-भिः । रिहन्ति ॥ उपयामगृहीतइत्युपयाम-गृहीतः । असि । शण्डाय । त्वा । एषः । ते । योनिः । वीरताम् । पाहि ॥ [९] अयंवेनःपञ्चविꣳशतिः ॥ ❀ ❀ ॥८॥

तम् । प्रत्नथा । पूर्वथा । विश्वथा । इमथा । ज्येष्ठतातिमितिज्येष्ठ-तातिम् । बर्हिषदमितिबर्हि-सदम् । सुवर्विदमितिसुवः-विदम् । प्रतीचीनम् । वृजनम् । दोहसे । गिरा । आशुम् । जयन्तम् । अन्विति । यासु । वर्धसे ॥ उपयामगृहीतइत्युपयाम-गृहीतः । असि । मर्काय । त्वा । एषः । ते । योनिः । प्रजाइतिप्र-जाः । पाहि ॥ [१०] तम्प्रत्नथाषड्विꣳशतिः ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥९॥

ये । देवाः । दिवि । एकादश । स्थ । पृथिव्याम् । अधीति । एकादश । स्थ । अप्सुषदइत्यप्सु-सदः । महिना । एकादश । स्थ । ते । देवाः । यज्ञम् । इमम् । जुषध्वम् । उपयामगृहीतइत्युपयाम-गृहीतः । असि । आग्रयणः । असि । स्वाग्रयणइतिसु-आग्रयणः । जिन्व । यज्ञम् । जिन्व । यज्ञपतिमितियज्ञ-पतिम् । अभीति । सवना । पाहि । विष्णुः । त्वाम् । पातु । विशम् । त्वम् । पाहि । इन्द्रियेण । एषः । ते । योनिः । विश्वेभ्यः । त्वा । देवेभ्यः ॥ [११] येदेवास्त्रिचत्वारिꣳशत् ॥१०॥

त्रिꣳशत् । त्रयः । च । गणिनः । रुजन्तः । दिवम् । रुद्राः । पृथिवीम् । च । सचन्ते ॥ एकादशासः । अप्सुषदइत्यप्सु-सदः । सुतम् । सोमम् । जुषन्ताम् । सवनाय । विश्वे ॥ उपयामगृहीतइत्युपयाम-गृहीतः । असि । आग्रयणः ।

असि । स्वांग्रयणइतिसु-आग्रयणः । जिन्वं । युज्ञम् । जिन्वं । युज्ञपंतिमितियुज्ञ-पतिम् । अभीतिं । सवंना । पाहि । विष्णुः । त्वाम् । पातु । विशंम् । त्वम् । पाहि । इन्द्रियेणं । एषः । ते । योनिः । विश्वेभ्यः । त्वा । देवेभ्यः ॥ [१२] त्रिꣳशद्द्विचत्वारिꣳशत् ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥११॥

उपयामगृहीतइत्युपयाम-गृहीतः । असि । इन्द्राय । त्वा । बृहद्वंतइतिबृहत्-वते । वयंस्वते । उक्थायुवइत्युक्थ-युवें । यत । ते । इन्द्र । बृहत् । वयंः । त स्मैं । त्वा । विष्णवे । त्वा । एषः । ते । योनिः । इन्द्राय । त्वा । उक्थायुवइत्युक्थ-युवें ॥ [१३] उपयामगृहीतोऽसिद्वाविꣳशतिः ॥ ॥१२॥

मूर्धानंम् । दिवः । अरतिम् । पृथिव्याः । वैश्वानरम् । ऋतायं । जातम् । अग्निम् ॥ कविम् । सम्राजमितिसं-राजम् । अतिथिम् । जनानाम् । आसन्न् । एति । पात्रम् । जनयन्त । देवाः ॥ उपयामगृहीतइत्युपयाम-गृहीतः । असि । अग्नये । त्वा । वैश्वानरायं । ध्रुवः । असि । ध्रुवक्षितिरितिध्रुव-क्षितिः । ध्रुवाणाम् । ध्रुवतंमइतिध्रुव-तमः । अच्युतानाम् । अच्युतक्षित्तमइत्यच्युतक्षित-तमः । एषः । ते । योनिः । अग्नये । त्वा । वैश्वानरायं ॥ [१४] मूर्धानम्पञ्चत्रिꣳशत् ॥ ❀ ॥१३॥

मधुंः । च । माधंवः । च । शुक्रः । च । शुचिंः । च । नभंः । च । नभस्यंः । च । इषः । च । ऊर्जः । च । सहंः । च । सहस्यंः । च । तपंः । च । तपस्यंः । च । उपयामगृहीतइत्युपयाम-गृहीतः । असि । सꣳसर्पइतिसं-सर्पः । असि । अꣳहस्पत्यायेत्यꣳहः-पत्याय । त्वा ॥ [१५] मधुश्चविꣳशत् ॥ ॥१४॥

इन्द्रं-अग्नी । एतिं । गतम् । सुतम् । गीर्भिः । नभंः । वरेण्यम् ॥ अस्य । पातम् । धिया । इषिता ॥ उपयामगृहीतइत्युपयाम-गृहीतः । असि । इन्द्राग्निभ्यामितीन्द्राग्नि-भ्याम् । त्वा । एषः । ते । योनिः । इन्द्राग्निभ्यामितीन्द्राग्नि-भ्याम् । त्वा ॥ [१६] ॥१५॥

ओमासः । चर्षणीधृतइतिचर्षणि-धृतः । विश्वे । देवासः । एति । गत ॥ दाश्वाꣳसः । दाशुषः । सुतम् ॥ उपयामगृहीतइत्युपयाम-गृहीतः । असि । विश्वेभ्यः । त्वा । देवेभ्यः । एषः । ते । योनिः । विश्वेभ्यः । त्वा । देवेभ्यः ॥ [१७] इन्द्राग्नीओमासोविꣳशतिर्विꣳशतिः ॥ ॥१६॥

मरुत्वन्तम् । वृषभम् । वावृधानम् । अकवारिमित्यकवा-अरिम् । दिव्यम् । शासम् । इन्द्रम् ॥ विश्वासाहमितिविश्व-साहम् । अवसे । नूतनाय । उग्रम् । सहोदामितिसहः-दाम् । इह । तम् । हुवेम ॥ उपयामगृहीतइत्युपयाम-गृहीतः । असि । इन्द्राय । त्वा । मरुत्वते । एषः । ते । योनिः । इन्द्राय । त्वा । मरुत्वते ॥ [१८] मरुत्वन्तꣳषड्विꣳशतिः ॥ ❀ ❀ ❀ ॥१७॥

इन्द्र । मरुत्वः । इह । पाहि । सोमम् । यथा । शार्याते । अपिबः । सुतस्य ॥ तव । प्रणीतीतिप्र-नीती । तव । शूर । शर्मन्न् । एति । विवासन्ति । कवयः । सुयज्ञाइतिसु-यज्ञाः ॥ उपयामगृहीतइत्युपयाम-गृहीतः । असि । इन्द्राय । त्वा । मरुत्वते । एषः । ते । योनिः । इन्द्राय । त्वा । मरुत्वते ॥ [१९] ॥१८॥

मरुत्वान् । इन्द्र । वृषभः । रणाय । पिब । सोमम् । अनुष्वधमित्यनु-स्वधम् । मदाय ॥ एति । सिञ्चस्व । जठरे । मध्वः । ऊर्मिम् । त्वम् । राजा । असि । प्रदिवइतिप्र-दिवः । सुतानाम् ॥ उपयामगृहीतइत्युपयाम-गृहीतः । असि । इन्द्राय । त्वा । मरुत्वते । एषः । ते । योनिः । इन्द्राय । त्वा । मरुत्वते ॥ [२०] इन्द्रमरुत्वोमरुत्वानेकान्नत्रिꣳशदेकान्नत्रिꣳशत् ॥ ❀ ❀ ❀ ॥१९॥

महान् । इन्द्रः । यः । ओजसा । पर्जन्यः । वृष्टिमानितिवृष्टि-मान् । इव ॥ स्तोमैः । वत्सस्य । वावृधे ॥ उपयामगृहीतइत्युपयाम-गृहीतः । असि । महेन्द्रायेतिमहा-इन्द्राय । । त्वा । एषः । ते । योनिः । महेन्द्रायेतिमहा-इन्द्राय । त्वा ॥ [२१] महानेकान्नविꣳशतिः ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥२०॥

महान् । इन्द्रः । नृवदितिनृ-वत् । एति । चर्षणिप्राइतिचर्षणि-प्राः । उत । द्विबर्हाइतिद्वि-बर्हाः । अमिनः । महोभिरितिमहः-भिः ॥ अस्मद्रियगित्यस्म-द्रियक् । वावृधे । वीर्याय । उरुः । पृथुः । सुकृतइतिसु-कृतः । कर्तृभिरितिकर्तृ-भिः । भूत् ॥ उपयामगृहीतइत्युपयाम-गृहीतः । असि । महेन्द्रायेतिमहा-इन्द्राय । त्वा । एषः । ते । योनिः । महेन्द्रायेतिमहा-इन्द्राय । त्वा ॥ [२२] महान्नृवत्षड्विꣳशतिः ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥२१॥

कदा । चन । स्तरीः । असि । न । इन्द्र । सश्चसि । दाशुषे ॥ उपोपेत्युप-उप । इत् । नु । मघवन्नितिमघ-वन्न् । भूयः । इत् । नु । ते । दानम् । देव

स्यं । पृच्यते ॥ उपयामगृंहीतइत्युंपयाम-गृहीतः । असि । आदित्येभ्यः । त्वा ॥ कदा । चन । प्रेति । युच्छसि । उभेइति । नीति । पासि । जन्मनीइति ॥ तुरीय । आदित्य । सर्वनम् । ते । इन्द्रियम् । एति । तस्थौ । अमृतम् । दिवि ॥ यज्ञः । देवानाम् । प्रतीति । एति । सुम्नम् । आदित्यासः । भवंत । मृडयन्तः ॥ एति । वः । अर्वाची । सुमतिरितिसु-मतिः । ववृत्यात् । अंहोः । चित् । या । वरिवोवित्तरेतिवरिवोवित-तरा । असत ॥ विवस्वः । आदित्य । एषः । ते । सोमपीथइतिसोम-पीथः । तेन । मन्दस्व । तेन । तृप्य । तृप्यास्म । ते । वयम् । तर्पयितारः । या । दिव्या । वृष्टिः । तया । त्वा । श्रीणामि ॥ [२३] वस्सप्तविंशतिश्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥२२॥

वामम् । अद्य । सवितः । वामम् । उ । श्वः । दिवेदिवइतिदिवे-दिवे । वामम् । अस्मभ्यमित्यस्म-भ्यम् । सावीः ॥ वामस्य । हि । क्षयस्य । देव । भूरेः । अया । धिया । वामभाजइतिवाम-भाजः । स्याम ॥ उपयामगृंहीतइत्युंपयाम-गृहीतः । असि । देवाय । त्वा । सवित्रे ॥ [२४] वामञ्चतुर्विंशतिः ॥ ❀ ॥२३॥

अदब्धेभिः । सवितः । पायुभिरितिपायु-भिः । त्वम् । शिवेभिः । अद्य । परीति । पाहि । नः । गयम् ॥ हिरण्यजिह्वइति हिरण्य-जिह्वः । सुविताय । नव्यसे । रक्ष । माकिः । नः । अघशंसइत्यघ-शंसः । ईशत ॥ उपयामगृंहीतइत्युंपयाम-गृहीतः । असि । देवाय । त्वा । सवित्रे ॥ [२५] अदब्धेभिस्त्रयोविंशतिः ॥ ❀ ॥२४॥

हिरण्यपाणिमितिहिरण्य-पाणिम् । ऊतये । सवितारम् । उपेति । ह्वये ॥ सः । चेत्ता । देवता । पदम् ॥ उपयामगृंहीतइत्युंपयाम-गृहीतः । असि । देवाय । त्वा । सवित्रे ॥ [२६] हिरण्यपाणिश्चतुर्दश ॥ ❀ ❀ ॥२५॥

सुशर्मेतिसु-शर्मा । असि । सुप्रतिष्ठानइतिसु-प्रतिष्ठानः । बृहत् । उक्षे । नमः । एषः । ते । योनिः । विश्वेभ्यः । त्वा । देवेभ्यः ॥ [२७] सुशर्मा द्वादश ॥

बृहस्पतिसुतस्येतिबृहस्पति-सुतस्य । ते । इन्दोइति । इन्द्रियावतइतीन्द्रिय-वतः । पत्नीवन्तमितिपत्नी-वन्तम् । ग्रहम् । गृह्णामि । अग्ना (३) इ । पत्नीवा (३) इतिपत्नी-वा (३)ः । सजूरितिस-जूः । देवेन । त्वष्ट्रा । सोमम् । पिब । स्वाहा ॥ [२८] बृहस्पतिसुतस्यपञ्चदश ॥ ॥२७॥

हरिः । असि । हारियोजनइतिहारि-योजनः । हर्योः । स्थाता । वज्रस्य । भर्ता । पृश्नेः । प्रेता । तस्य । ते । देव । सोम । इष्टयजुषइतीष्ट-यजुषः । स्तुतस्तोमस्येतिस्तुत-स्तोमस्य । शस्तोक्थस्येतिशस्त-उक्थस्य । हरिवन्तमितिहरि-वन्तम् । ग्रहम् । गृह्णामि । हरीः । स्थ । हर्योः । धानाः । सहसोमाइतिसह-सोमाः । इन्द्राय । स्वाहा ॥ [२९] हरिरसिषड्विꣳशतिः ॥ ॥२८॥

अग्ने । आयूꣳषि । पवसे । एति । सुव । ऊर्जम् । इषम् । च । नः ॥ आरे । बाधस्व । दुच्छुनाम् ॥ उपयामगृहीतइत्युपयाम-गृहीतः । असि । अग्नये । त्वा । तेजस्वते । एषः । ते । योनिः । अग्नये । त्वा । तेजस्वते ॥ [३०] अग्न आयूꣳषित्रयोविꣳशतिः ॥ ॥२९॥

उत्तिष्ठन्नित्युत्-तिष्ठन्न् । ओजसा । सह । पीत्वा । शिप्रेइति । अवेपयः ॥ सोमम् । इन्द्र । चमूइति । सुतम् ॥ उपयामगृहीतइत्युपयाम-गृहीतः । असि । इन्द्राय । त्वा । ओजस्वते । एषः । ते । योनिः । इन्द्राय । त्वा । ओजस्वते ॥ [३१] उत्तिष्ठन्नेकविꣳशतिः ॥ ॥३०॥

तरणिः । विश्वदर्शतइतिविश्व-दर्शतः । ज्योतिष्कृदितिज्योतिः-कृत् । असि । सूर्य ॥ विश्वम् । एति । भासि । रोचनम् ॥ उपयामगृहीतइत्युपयाम-गृहीतः । असि । सूर्याय । त्वा । भ्राजस्वते । एषः । ते । योनिः । सूर्याय । त्वा । भ्राजस्वते ॥ [३२] तरणिर्विꣳशतिः ॥ ॥३१॥

एति । प्यायस्व । मदिन्तम । सोम । विश्वाभिः । ऊतिभिरित्यूति-भिः ॥ भव । नः । सप्रथस्तमइतिसप्रथः-तमः ॥ [३३] आप्यायस्वनव ॥ ॥३२॥

ईयुः । ते । ये । पूर्वतरामितिपूर्व-तराम् । अपश्यन्न् । व्युच्छन्तीमितिवि-उच्छन्तीम् । उषसम् । मर्त्यासः ॥ अस्माभिः । उ । नु । प्रतिचक्ष्येतिप्रति-चक्ष्या । अभूत् । ओइति । ते । यन्ति । ये । अपरीषु । पश्यान् ॥ [३४] ईयुरेकान्नविꣳशतिः ॥ ॥३३॥

ज्योतिष्मतीम् । त्वा । सादयामि । ज्योतिष्कृतमितिज्योतिः-कृतम् । त्वा । सादयामि । ज्योतिर्विदमितिज्योतिः-विदम् । त्वा । सादयामि । भास्वतीम् । त्वा । सादयामि । ज्वलन्तीम् । त्वा । सादयामि । मल्मलाभवन्तीमितिमल्मला-भव

न्तीम् । त्वा । सादयामि । दीप्यमानाम् । त्वा । सादयामि । रोचमानाम् । त्वा । सादयामि । अजस्राम् । त्वा । सादयामि । बृहज्ज्योतिषमितिबृहत्-ज्योतिषम् । त्वा । सादयामि । बोधयन्तीम् । त्वा । सादयामि । जाग्रतीम् । त्वा । सादयामि ॥ [३५] ज्योतिष्मतीं षट्त्रिꣳशत् ॥ ॥३४॥

प्रयासायेतिप्र-यासाय । स्वाहा । आयामायेत्या-यामाय । स्वाहा । वियासायेतिवि-यासाय । स्वाहा । सꣳयासायेतिसं-यासाय । स्वाहा । उद्यामायेत्युत्-यासाय । स्वाहा । अवयामायेत्यव-यामाय । स्वाहा । शुचे । स्वाहा । शोकाय । स्वाहा । तप्यत्वै । स्वाहा । तपते । स्वाहा । ब्रह्महत्याया इतिब्रह्म-हत्यायै । स्वाहा । सर्वस्मै । स्वाहा ॥ [३६] प्रयासायचतुर्विꣳशतिः ॥ ॥ ३५ ॥

चित्तम् । सन्तानेनेतिसं-तानेन । भवम् । यक्ना । रुद्रम् । तानिम्ना । पशुपतिमितिपशु-पतिम् । स्थूलहृदयेनेतिस्थूल-हृदयेन । अग्निम् । हृदयेन । रुद्रम् । लोहितेन । शर्वम् । मतस्नाभ्याम् । महादेवमितिमहा-देवम् । अन्तःपार्श्वेनेत्यन्तः-पार्श्वेन । ओषिष्ठहनमित्योषिष्ठ-हनम् । शिङ्गीनिकोश्याभ्यामितिशिङ्गी-निकोश्याभ्याम् ॥ [३७] ॥ चित्तमष्टादश ॥ ॥३६॥

एति । तिष्ठ । वृत्रहन्नितिवृत्र-हन् । रथम् । युक्ता । ते । ब्रह्मणा । हरी इति ॥ अर्वाचीनम् । सु । ते । मनः । ग्रावा । कृणोतु । वग्नुना ॥ उपयामगृहीत इत्युपयाम-गृहीतः । असि । इन्द्राय । त्वा । षोडशिने । एषः । ते । योनिः । इन्द्राय । त्वा । षोडशिने ॥ [३८] आतिष्ठपङ्विꣳशतिः ॥ ॥३७॥

इन्द्रम् । इत् । हरी इति । वहतः । अप्रतिधृष्टशवसमित्यप्रतिधृष्ट-शवसम् । ऋषीणाम् । च । स्तुतीः । उपेति । यज्ञम् । च । मानुषाणाम् । उपयामगृहीत इत्युपयाम-गृहीतः । असि । इन्द्राय । त्वा । षोडशिने । एषः । ते । योनिः । इन्द्राय । त्वा । षोडशिने ॥ [३९] इन्द्रमिन्नयोविꣳशतिः ॥ ॥३८॥

असावि । सोमः । इन्द्र । ते । शविष्ठ । धृष्णो । एति । गहि ॥ एति । त्वा । पृणक्तु । इन्द्रियम् । रजः । सूर्यम् । न । रश्मिभिरितिरश्मि-भिः ॥ उपयामगृहीत इत्युपयाम-गृहीतः । असि । इन्द्राय । त्वा । षोडशिने । एषः । ते । योनिः । इन्द्राय । त्वा । षोडशिने ॥ [४०] असाविसप्तविꣳशतिः ॥ ❀ ॥३९॥

सर्वस्य । प्रतिशीवरीतिप्रति-शीवरी । भूमिः । त्वा । उपस्थइत्युप-स्थे । एति । अधित ॥ स्योना । अस्मै । सुषदेतिसु-सदा । भव । यच्छ । अस्मै । शर्म । सप्रथाइतिस-प्रथाः ॥ उपयामगृहीतइत्युपयाम-गृहीतः । असि । इन्द्राय । त्वा । षोडशिने । एषः । ते । योनिः । इन्द्राय । त्वा । षोडशिने ॥ [४१] ॥ ४० ॥

महान् । इन्द्रः । वज्रबाहुरितिवज्र-बाहुः । षोडशी । शर्म । यच्छतु ॥ स्वस्ति । नः । मघवेतिमघ-वा । करोतु । हन्तु । पाप्मानम् । यः । अस्मान् । द्वेष्टि ॥ उपयामगृहीतइत्युपयाम-गृहीतः । असि । इन्द्राय । त्वा । षोडशिने । एषः । ते । योनिः । इन्द्राय । त्वा । षोडशिने ॥ [४२] सर्वस्यमहान्षड्विँशतिषड्विँशतिः ॥ ॥ ४१ ॥

सजोषाइतिस-जोषाः । इन्द्र । सगणइतिस-गणः । मरुद्भिरितिमरुत्-भिः । सोमम् । पिब । वृत्रहन्नितिवृत्र-हन्न् । शूर । विद्वान् ॥ जहि । शत्रून् । अप । मृधः । नुदस्व । अथ । अभयम् । कृणुहि । विश्वतः । नः ॥ उपयामगृहीतइत्युपयाम-गृहीतः । असि । इन्द्राय । त्वा । षोडशिने । एषः । ते । योनिः । इन्द्राय । त्वा । षोडशिने ॥ [४३] सजोषास्त्रिँशत् ॥ ॥४२॥

उदिति । उ । त्यम् । जातवेदसमितिजात-वेदसम् । देवम् । वहन्ति । केतवः ॥ दृशे । विश्वाय । सूर्यम् ॥ चित्रम् । देवानाम् । उदिति । अगात् । अनीकम् । चक्षुः । मित्रस्य । वरुणस्य । अग्नेः ॥ एति । अप्राः । द्यावापृथिवीइतिद्यावा-पृथिवी । अन्तरिक्षम् । सूर्यः । आत्मा । जगतः । तस्थुषः । च ॥ अग्ने । नय । सुपथेतिसु-पथा । राये । अस्मान् । विश्वानि । देव । वयुनानि । विद्वान् ॥ युयोधि । अस्मत् । जुहुराणम् । एनः । भूयिष्ठाम् । ते । नमउक्तिमितिनमः-उक्तिम् । विधेम ॥ दिवम् । गच्छ । सुवः । पत । रूपेण । [४४] वः । रूपम् । अभि । एति । एमि । वयसा । वयः ॥ तुथः । वः । विश्ववेदाइतिविश्व-वेदाः । वीति । भजतु । वर्षिष्ठे । अधीति । नाके ॥ एतत् । ते । अग्ने । राधः । एति । एति । सोमच्युतमितिसोम-च्युतम् । तत् । मित्रस्य । पथा । नय । ऋतस्य । पथा । प्रेति । इत । चन्द्रदक्षिणाइतिचन्द्र-दक्षिणाः । यज्ञस्य । पथा । सुविता । नयन्तीः । ब्राह्मणम् अद्य । राध्यासम् । ऋषिम् । आर्षेयम् । पितृ

मन्तमितिपितृ-मन्तम् । पैतृमत्यमितिपैतृ-मत्यम् । सुधातुंदक्षिणमितिसुधातु-द क्षिणम् । वीति । सुर्वः । पश्य । वीति । अन्तरिक्षम् । यतस्व । सदस्यैः । अस्म द्दात्राइत्यस्मत्-दात्राः । देवत्रेतिदेव-त्रा । गच्छत । मधुमतीरितिमधु-मतीः । प्र दातारमितिप्र-दातारम् । एति । विशत । अनवहायेत्यनव-हाय । अस्मान् । देव यानेनेतिदेव-यानेन । पथा । इत । सुकृतामितिसु-कृताम् । लोके । सीदत । तत् । नः । सꣳस्कृतम् ॥ [४५] रूपेणसदस्यैरष्टादशच ॥ ❀ ❀ ॥४३॥

धाता । रातिः । सविता । इदम् । जुषन्ताम् । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । निधिपतिरितिनिधि-पतिः । नः । अग्निः ॥ त्वष्टा । विष्णुः । प्रजयेतिप्र-जया । सꣳरराणइतिसं-रराणः । यजमानाय । द्रविणम् । दधातु ॥ समिति । इन्द्र । नः । मनसा । नेषि । गोभिः । समिति । सूरिभिरितिसूरि-भिः । मघवन्नितिमघ-वन् । समिति । स्वस्त्या ॥ समिति । ब्रह्मणा । देवकृतामितिदेव-कृतम् । यत् । अस्ति । समिति । देवानाम् । सुमत्येतिसु-मत्या । यज्ञियानाम् ॥ समिति । वर्चसा । पय सा । समिति । तनूभिः । अगन्महि । मनसा । समिति । शिवेन ॥ त्वष्टा । नः । अत्र । वरिवः । कृणोतु । [४६] अन्विति । मार्ष्टु । तनुवः । यत् । विलिष्टमि तिवि-लिष्टम् ॥ यत् । अद्य । त्वा । प्रयतीतिप्र-यति । यज्ञे । अस्मिन्न् । अग्ने । होतारम् । अवृणीमहि । इह ॥ ऋधक् । अयाट् । ऋधक् । उत । अशमिष्ठाः । प्रजानन्नितिप्र-जानन् । यज्ञम् । उपेति । याहि । विद्वान् ॥ स्वगेतिस्व-गा । वः । देवाः । सदनम् । अकर्म । ये । आजग्मेत्या-जग्म । सवना । इदम् । जुषाणाः ॥ जक्षिवाꣳसः । पपिवाꣳसः । च । विश्वे । अस्मेइति । धत्त । वसवः । वसूनि ॥ यान् । एति । अवहः । उशतः । देव । देवान् । तान् । [४७] प्रेति । ईरय । स्वे । अग्ने । सधस्थइतिसध-स्थे ॥ वहमानाः । भरमाणाः । हवीꣳषि । वसुम् । घ र्मम् । दिवम् । एति । तिष्ठत । अनु ॥ यज्ञ । यज्ञम् । गच्छ । यज्ञपतिमितियज्ञ- पतिम् । गच्छ । स्वाम् । योनिम् । गच्छ । स्वाहा । एषः । ते । यज्ञः । यज्ञपतइ तियज्ञ-पते । सहसूक्तवाकइतिसहसूक्त-वाकः । सुवीरइतिसु-वीरः । स्वाहा । दे वाः । गातुविदइतिगातु-विदः । गातुम् । वित्वा । गातुम् । इत । मनसः । पते । इमम् । नः । देव । देवेषु । यज्ञम् । स्वाहा । वाचि । स्वाहा । वाते । धाः ॥

[४८] कृणोतु तानष्टाचत्वारिंशच्च ॥ ॥४४॥

उरुम् । हि । राजा । वरुणः । चकार । सूर्याय । पन्थाम् । अन्वेतवाइत्यनु-एतवे । उ ॥ अपदे । पादा । प्रतिधातवइतिप्रति-धातवे । अकः । उत । अपवक्तेत्यप-वक्ता । हृदयाविधइतिहृदय-विधः । चित् ॥ शतम् । ते । राजन् । भिषजः । सहस्रम् । उर्वी । गम्भीरा । सुमतिरितिसु-मतिः । ते । अस्तु ॥ बाधस्व । द्वेषः । निर्ऋतिमितिनिः-ऋतिम् । पराचैः । कृतम् । चित् । एनः । प्रेति । मुमुग्धि । अस्मत् ॥ अभिष्ठितइत्यभि-स्थितः । वरुणस्य । पाशः । अग्नेः । अनीकम् । अपः । एति । विवेश ॥ अपाम् । नपात् । प्रतिरक्षन्नितिप्रति-रक्षन् । असुर्यम् । दमेदमइतिदमे-दमे । [४९] समिधमितिसं-इधम् । यक्षि । अग्ने ॥ प्रतीति । ते । जिह्वा । घृतम् । उदिति । चरण्येत् । समुद्रे । ते । हृदयम् । अप्स्वित्यप्-सु । अन्तः ॥ समिति । त्वा । विशन्तु । ओषधीः । उत । आपः । यज्ञस्य । त्वा । यज्ञपतइतियज्ञ-पते । हविर्भिरितिहविः-भिः ॥ सूक्तवाकइतिसूक्त-वाके । नमोवाकइतिनमः-वाके । विधेम । अवभृथेत्यव-भृथ । निचङ्कुणेतिनि-चङ्कुण । निचेरुरितिनि-चेरुः । असि । निचङ्कुणेतिनि-चङ्कुण । अवेति । देवैः । देवकृतमितिदेव-कृतम् । एनः । अयाट् । अवेति । मर्त्यैः । मर्त्यकृतमितिमर्त्य-कृतम् । उरोः । एति । नः । देव । रिषः । पाहि । सुमित्राइतिसु-मित्राः । नः । आपः । ओषधयः । [५०] सन्तु । दुर्मित्राइतिदुः-मित्राः । तस्मै । भूयासुः । यः । अस्मान् । द्वेष्टि । यम् । च । वयम् । द्विष्मः । देवीः । आपः । एषः । वः । गर्भः । तम् । वः । सुप्रीतमितिसु-प्रीतम् । सुभृतमितिसु-भृतम् । अकर्म । देवेषु । नः । सुकृतइतिसु-कृतः । ब्रूतात् । प्रतियुतइतिप्रति-युतः । वरुणस्य । पाशः । प्रत्यस्तइतिप्रति-अस्तः । वरुणस्य । पाशः । एधः । असि । एधिषीमहि । समिदितिसं-इत् । असि । तेजः । असि । तेजः । मयि । धेहि । अपः । अन्विति । अचारिषम् । रसेन । समिति । असृक्ष्महि ॥ पयस्वान् । अग्ने । एति । अगमम् । तम् । मा । समिति । सृज । वर्चसा ॥ [५१]

दमेदमओषधयआपद्द्वे च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥४५॥

यः । त्वा । हृदा । कीरिणा । मन्यमानः । अमर्त्यम् । मर्त्यः । जोहवीमि ॥ जातवेदइतिजात-वेदः । यशः । अस्मासु । धेहि । प्रजाभिरितिप्र-जाभिः । अ

ग्ने । अमृतत्वमित्यमृत-त्वम् । अश्याम् ॥ यस्मै । त्वम् । सुकृतइतिसु-कृते । जातवेदइतिजात-वेदः । उ । लोकम् । अग्ने । कृणवः । स्योनम् ॥ अश्विनम् । सः । पुत्रिणम् । वीरवन्तमितिवीर-वन्तम् । गोमन्तमितिगो-मन्तम् । रयिम् । नशते । स्वस्ति ॥ त्वेइति । स्विति । पुत्र । शवसः । अवृत्रन् । कामकातयइतिकाम-कातयः ॥ न । त्वाम् । इन्द्र । अतीति । रिच्यते ॥ उक्थउक्थइत्युक्थे-उक्थे । सोमः । इन्द्रम् । सत्राट । नीथेनीथइतिनीथे-नीथे । मघवानमितिमघ-वानम् । [५२] सुतासः ॥ यत् । ईम् । सबाधइतिस-बाधः । पितरम् । न । पुत्राः । समानदक्षाइतिसमान-दक्षाः । अवसे । हवन्ते ॥ अग्ने । रसेन । तेजसा । जातवेदइतिजात-वेदः । वीति । रोचसे ॥ रक्षोहेतिरक्षः-हा । अमीवचातनइत्यमीव-चातनः ॥ अपः । अन्विति । अचारिषम् । रसेन । समिति । असृक्ष्महि ॥ पयस्वान् । अग्ने । एति । अगमम् । तम् । मा । समिति । सृज । वर्चसा ॥ वसुः । वसुपतिरितिवसु-पतिः । हिकम् । असि । अग्ने । विभावसुरितिविभा-वसुः ॥ स्याम । ते । सुमताविति सु-मतौ । अपि ॥ त्वाम् । अग्ने । वसुपतिमितिवसु-पतिम् । वसूनाम् । अभि । प्रेति । मन्दे । [५३] अध्वरेषु । राजन् ॥ त्वया । वाजम् । वाजयन्तइतिवाज-यन्तः । जयेम । अभीति । स्याम । पृत्सुतीः । मर्त्यानाम् ॥ त्वाम् । अग्ने । वाजसातममितिवाज-सातमम् । विप्राः । वर्धन्ति । सुष्टुतमितिसु-स्तुतम् ॥ सः । नः । रास्व । सुवीर्यमितिसु-वीर्यम् ॥ अयम् । नः । अग्निः । वरिवः । कृणोतु । अयम् । मृधः । पुरः । एतु । प्रभिन्दन्निर्तिप्र-भिन्दन् ॥ अयम् । शत्रून् । जयतु । जर्हृषाणः । अयम् । वाजम् । जयतु । वाजसाताविति वाज-सातौ ॥ अग्निना । अग्निः । समिति । इध्यते । कविः । गृहपतिरितिगृह-पतिः । युवा ॥ हव्यवाडितिहव्य-वाट् । जुह्वास्यइतिजुहु-आस्यः ॥ त्वम् । हि । अग्ने । अग्निना । विप्रः । विप्रेण । सन् । सता ॥ सखा । सख्या । समिध्यसइतिसम्-इध्यसे ॥ उदिति । अग्ने । शुचयः । तव । वीति । ज्योतिषा ॥ [५४] मघवानमन्देहंग्नेचतुर्दशच ॥४६॥

वाचःप्राणायत्वा । उपयामगृहीतोऽस्यपानायत्वा । आवायोवायवेसजोषाभ्यान्त्वा । अयमृतायुभ्यान्त्वा ॥ यावामश्विभ्याम्माध्वीभ्यान्त्वा । प्रातर्युजावश्विभ्यान्त्वा । अयꣳशण्डायवीरताम्पाहि । तम्मर्कायप्रजाःपाहि । येदेवास्त्रिꣳशदा

ग्रयणोऽसिविश्वेभ्यस्त्वादेवेभ्यः । उपयामगृहीतोऽसीन्द्रायत्वोक्थायुवे । मूर्द्धानमग्न येत्वावैश्वानराय । मधुश्चसꣳसर्पोऽसि । इन्द्राग्नीइन्द्राग्निभ्यान्त्वा । ओमासोविश्वे भ्यस्त्वादेवेभ्यः । मरुत्वन्तन्त्रीणीन्द्रायत्वामरुत्वते । महान्देमहेन्द्रायत्वा । कदाच नादित्येभ्यस्त्वा । कदाचनस्तरीर्विवस्वआदित्य । इन्द्रꣳशुचिरपः । वामन्त्रीणिदे वायत्वासवित्रे । सुशर्माऽसिविश्वेभ्यस्त्वादेवेभ्यः । बृहस्पतिसुतस्यत्वष्ट्रासोमम्पिब स्वाहा । हरिरसिसहसोमाइन्द्रायस्वाहा । अग्नआयूꣳष्यग्नयेत्वातेजस्वते । उत्तिष्ठ न्निन्द्रायत्वौजस्वते । तरणिस्सूर्यायत्वाभ्राजस्वते । आतिष्ठाद्याष्षडिन्द्रायत्वाषोड शिने । उदुत्यञ्चित्रम् । अग्नेनयदिवङ्गच्छ । उरुमायुष्टेयद्देवामुमुग्धि । अग्नावि ष्णूसुकृतूमुसुक्तम् । पशवैपङ्क्तयः । देवावैयद्देवाःपङ्क्त्यां । पशवैसवाचम् । भू मिर्व्वैतृष्यन्न् । प्रजापतिर्व्वैरुक्षुध्यन्न् । भूमिरादित्यावै । अग्निहोत्रमादित्योवै । भू मिलेकस्सलेकस्सुलेकः । विष्णोरुदुत्तमम् । अन्नपतेपुनस्त्वाऽऽदित्याः । उरुꣳसꣳ सृजवर्चसा । यस्त्वासुष्टुतम् । त्वमग्नेयुरुष्वाहिसुष्टुतिम् । त्वमग्नेविचर्षणे । यस्त्वा विरोचसे ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥

आददे वाचस्पतयउपयामगृहीतोऽस्यावायो अयव्वाय्यावाम्प्रातर्युजाव यन्तय्येदेवास्त्रिꣳशदुपयामगृहीतोऽसिमूर्धानम्मधुश्चेन्द्राग्नी ओमासोमरुत्वन्तमिन्द्रं मरुत्वोमरुत्वान्महान्महान्नृवत्कदावाममदब्धेभिर् हिरण्यपाणिꣳ सुशर्माबृहस्पतिसु तस्यहरिरस्यग्ने उत्तिष्ठन्तरणिराप्यायस्वेयुष्टये ज्योतिष्मतीम्प्रयासायचित्तमातिष्ठेन्द्रम सोविसर्वस्य महान् ध्मजोषा उदुत्यन्धातोरुꣳहियस्त्वाषट्चत्वारिꣳशत् ॥ ४६ ॥ आददेयेदेवामहानुत्तिष्ठन् ध्सर्वस्य सन्तुदुर्मित्राश्चतुष्पञ्चाशत् ॥ ५४ ॥ आददेवि ज्योतिषा ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥

हरिः ओ (३) म् ॥

इति प्रथमकाण्डे चतुर्थः प्रश्नः ॥

अथ प्रथमकाण्डे पञ्चमः प्रश्नः ॥

देवासुराइतिदेव-असुराः । सय्यँत्ताइतिसं-यत्ताः । आसन्न् । ते । देवाः । विजयमितिवि-जयम् । उपयन्तइत्युप-यन्तः । अग्नौ । वामम् । वसु । सम् । नीति । अदधत । इदम् । उ । नः । भविष्यति । यदि । नः । जेष्यन्ति । इति । तत् । अग्निः । नीति । अकामयत । तेन । अपेति । अक्रामत् । तत् । देवाः । विजित्येतिवि-जित्य । अवरुरुथ्समानाइत्यव-रुरुथ्समानाः । अन्विति । आयन्न् । तत् । अस्य । सहसा । एति । अदित्सन्त । सः । अरोदीत् । यत । अरोदीत् । तत् । रुद्रस्य । रुद्रत्वमितिरुद्र-त्वम् । यत् । अश्रु । अशीयत । तत् । [१] रजतम् । हिरण्यम् । अभवत् । तस्मात् । रजतम् । हिरण्यम् । अदक्षिण्यम् । अश्रुजमित्यश्रु-जम् । हि । यः । बर्हिषि । ददाति । पुरा । अस्य । सव्वँथ्सरादितिसं-वथ्सरात् । गृहे । रुदन्ति । तस्मात् । बर्हिषि । न । देयम् । सः । अग्निः । अब्रवीत् । भागी । असानि । अथ । वः । इदम् । इति । पुनराधेयमितिपुनः-आधेयम् । ते । केवलम् । इति । अब्रुवन्न् । ऋध्नवत् । खलु । सः । इति । अब्रवीत् । यः । मद्देवत्यमितिमत्-देवत्यम् । अग्निम् । आदधाताइत्या-दधाते । इति । तम् । पूषा । एति । अधत्त । तेन । [२] पूषा । आर्ध्नोत् । तस्मात् । पौष्णाः । पशवः । उच्यन्ते । तम् । त्वष्टा । एति । अधत्त । तेन । त्वष्टा । आर्ध्नोत् । तस्मात् । त्वाष्ट्राः । पशवः । उच्यन्ते । तम् । मनुः । एति । अधत्त । तेन । मनुः । आर्ध्नोत् । तस्मात् । मानव्यः । प्रजाइतिप्र-जाः । उच्यन्ते । तम् । धाता । एति । अधत्त । तेन । धाता । आर्ध्नोत् । सव्वँथ्सरइतिसं-वथ्सरः । वै । धाता । तस्मात् । सव्वँथ्सरमितिसं-वथ्सरम् । प्रजाइतिप्र-जाः । पशवः । अनु । प्रेति । जायन्ते । यः । एवम् । पुनराधेयस्येतिपुनः-आधेयस्य । ऋद्धिम् । वेद । [३] ऋध्नोति । एव । यः । अस्य । एवम् । बन्धुताम् । वेद । बन्धुमानितिबन्धु-मान् । भवति । भागधेयमितिभाग-धेयम् । वै । अग्निः । आहितइत्या-हितः । इच्छमानः । प्रजामितिप्र-जाम् । पशून् । यजमानस्य । उपेति । दोद्राव । उद्वास्येत्युत्-वास्य । पुनः । एति । दधीत । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । एव । एनम् ।

समिति । अर्द्धयति । अथोइति । शान्तिः । एव । अस्य । एषा । पुनर्वस्वोरिति पुनः-वस्वोः । एति । दधीत । एतत् । वै । पुनराधेयस्येतिपुनः-आधेयस्य । नक्षत्रम् । यत् । पुनर्वसूइतिपुनः-वसू । स्वायाम् । एव । एनम् । देवतायाम् । आधायेत्या-धाय । ब्रह्मवर्चसीतिब्रह्म-वर्चसी । भवति । दर्भैः । एति । दधाति । अयातयामत्वायेत्ययातयाम-त्वाय । दर्भैः । एति । दधाति । अद्भ्यइत्यत्-भ्यः । एव । एनम् । ओषधीभ्यइत्योषधि-भ्यः । अवरुध्येत्यव-रुध्य । एति । धत्ते । पञ्चकपालइतिपञ्च-कपालः । पुरोडाशः । भवति । पञ्च । वै । ऋतवः । ऋतुभ्यइत्यृतु-भ्यः । एव । एनम् । अवरुध्येत्यव-रुध्य । एति । धत्ते ॥ [४] अर्धीयततत्तेनवेदंदर्भैः पञ्चविꣳशतिश्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥१॥

परेति । वै । एषः । यज्ञम् । पशून् । वपति । यः । अग्निम् । उद्वासयतइत्युत्-वासयते । पञ्चकपालइतिपञ्च-कपालः । पुरोडाशः । भवति । पाङ्क्तः । यज्ञः । पाङ्क्ताः । पशवः । यज्ञम् । एव । पशून् । अवेति । रुन्धे । वीरहेतिवीर-हा । वै । एषः । देवानाम् । यः । अग्निम् । उद्वासयतइत्युत्-वासयते । न । वै । एतस्य । ब्राह्मणाः । ऋतायवइत्यृत-यवः । पुरा । अन्नम् । अखन् । पङ्क्तयः । याज्यानुवाक्याइतियाज्या-अनुवाक्याः । भवन्ति । पाङ्क्तः । यज्ञः । पाङ्क्तः । पुरुषः । देवान् । एव । वीरम् । निरवदायेतिनिः-अवदाय । अग्निम् । पुनः । एति । [५] धत्ते । शताक्षरइतिशत-अक्षराः । भवन्ति । शतायुरितिशत-आयुः । पुरुषः । शतेन्द्रियइतिशत-इन्द्रियः । आयुषि । एव । इन्द्रिये । प्रतीति । तिष्ठति । यत् । वै । अग्निः । आहितइत्या-हितः । न । ऋध्यते । ज्यायः । भागधेयमितिभाग-धेयम् । निकामयमानइतिनि-कामयमानः । यत् । आग्नेयम् । सर्वम् । भवति । सा । एव । अस्य । ऋद्धिः । समिति । वै । एतस्य । गृहे । वाक् । सृज्यते । यः । अग्निम् । उद्वासयतइत्युत्-वासयते । सः । वाचम् । सꣳसृष्टामितिसं-सृष्टाम् । यजमानः । ईश्वरः । अन्विति । पराभवितोरितिपरा-भवितोः । विभक्तयइतिवि-भक्तयः । भवन्ति । वाचः । विधृत्याइतिवि-धृत्यै । यजमानस्य । अपराभावायेत्यपरा-भावाय । [६] विभक्तिमितिवि-भक्तिम् । करोति । ब्रह्म । एव । तत् । अकः । उपाꣳश्वित्युप-अꣳशु । यजति । यथा । वामम् । वसु । वि

विदानः । गूहंति । तादृक् । एव । तत् । अग्निम् । प्रतीति । स्विष्टकृतमितिस्विष्ट-कृतम् । निरिति । आह । यथा । वामम् । वसु । विविदानः । प्रकाशमितिप्र-काशम् । जिगंमिषति । तादृक् । एव । तत् । विभक्तिमितिवि-भक्तिम् । उक्त्वा । प्रयाजेनेतिप्र-याजेन । वषट् । करोति । आयतनादित्या-यतनात् । एव । न । एति । यजमानः । वै । पुरोडाशः । पशवः । एतेइति । आहुतीइत्या-हुती । यत् । अभितः । पुरोडाशम् । एतेइति । आहुतीइत्या-हुती । [७] जुहोति । यजमानम् । एव । उभयतः । पशुभिरितिपशु-भिः । परीति । गृह्णाति । कृतयजुरितिकृत-यजुः । सम्भृतसम्भारइतिसम्भृत-सम्भारः । इति । आहुः । न । सम्भृत्याइतिसं-भृत्याः । सम्भाराइतिसं-भाराः । न । यजुः । कर्तव्यम् । इति । अथोइति । खलु । सम्भृत्याइतिसं-भृत्याः । एव । सम्भाराइतिसं-भाराः । कर्तव्यम् । यजुः । यज्ञस्य । समृद्ध्याइतिसं-ऋद्ध्यै । पुनर्निष्कृतइतिपुनः-निष्कृतः । रथः । दक्षिणा । पुनरुथ्स्यूतमितिपुनः-उथ्स्यूतम् । वासः । पुनरुथ्सृष्टइतिपुनः-उथ्सृष्टः । अनड्वान् । पुनराधेयस्येतिपुनः-आधेयस्य । समृद्ध्याइतिसं-ऋद्ध्यै । सप्त । ते । अग्ने । समिधइतिसं-इधः । सप्त । जिह्वाः । इति । अग्निहोत्रमित्यग्नि-होत्रम् । जुहोति । यत्रयत्रेतियत्र-यत्र । एव । अस्य । न्यक्तमितिनि-अक्तम् । ततः । [८] एव । एनम् । अवेति । रुन्धे । वीरहेतिवीर-हा । वै । एषः । देवानाम् । यः । अग्निम् । उद्वासयतइत्युत्-वासयते । तस्य । वरुणः । एव । ऋणयादित्यृण-यात् । आग्निवारुणमित्याग्नि-वारुणम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । अनु । निरिति । वपेत् । यम् । च । एव । हन्ति । यः । च । अस्य । ऋणयादित्यृण-यात् । तौ । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । प्रीणाति । न । आर्तिम् । एति । ऋच्छति । यजमानः ॥ [९] आऽपराभावायपुरोडाशमेतेआहुतीततष्षट् त्रिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ॥२॥

भूमिः । भूम्ना । द्यौः । वरिणा । अन्तरिक्षम् । महित्वेतिमहि-त्वा ॥ उपस्थइत्युप-स्थे । ते । देवि । अदिते । अग्निम् । अन्नादमित्यन्न-अदम् । अन्नाद्यायेत्यन्न-अद्याय । एति । दधे ॥ एति । अयम् । गौः । पृश्निः । अक्रमीत् । असनत् । मातरम् । पुनः ॥ पितरम् । च । प्रयन्नितिप्र-यन् । सुवः ॥ त्रिꣳशत् । धाम । वीति । राजति । वाक् । पतङ्गाय । शिश्रिये ॥ प्रतीति । अस्य । वह । द्युभि

सितिद्यु-भिः ॥ अस्य । प्राणादितिंप्र-अनात् । अपानतीत्यंप-अनती । अन्तः । चरति । रोचना ॥ वीति । अख्यत् । महिषः । सुर्वः ॥ यत् । त्वा । [१०] क्रुद्धः । परोवपेतिपरा-उवपं । मन्युनां । यत् । अवर्त्या ॥ सुकल्पमितिसु-कल्पम् । अग्ने । तत् । तर्व । पुनः । त्वा । उदिति । दीपयामसि ॥ यत् । ते । मन्युपरोप्तस्येति मन्यु-परोप्तस्य । पृथिवीम् । अन्विति । दुद्रुवे ॥ आदित्याः । विश्वे । तत् । देवाः । वसंवः । च । समाभरन्नितिसं-आभरन् ॥ मनः । ज्योतिः । जुषताम् । आज्यम् । विच्छिन्नमितिवि-छिन्नम् । यज्ञम् । समिति । इमम् । दधातु ॥ बृहस्पतिः । तनुताम् । इमम् । नः । विश्वे । देवाः । इह । मादयन्ताम् ॥ सप्त । ते । अग्ने । समिध इतिसं-इधः । सप्त । जिह्वाः । सप्त । [११] ऋषयः । सप्त । धाम । प्रियाणि ॥ सप्त । होत्राः । सप्तधेतिसप्त-धा । त्वा । यजन्ति । सप्त । योनीः । एति । पृणस्व । घृतेन ॥ पुनः । ऊर्जा । नीति । वर्तस्व । पुनः । अग्ने । इषा । आयुषा ॥ पुनः । नः । पाहि । विश्वतः ॥ सह । रय्या । नीति । वर्तस्व । अग्ने । पिन्वस्व । धारया ॥ विश्वफ्स्नियेतिविश्व-फ्स्निया । विश्वतः । परि ॥ लेकः । सलेकइतिस-लेकः । सुलेकइतिसु-लेकः । ते । नः । आदित्याः । आज्यम् । जुषाणाः । वियन्तु । केतः । सकेतइतिस-केतः । सुकेतइतिसु-केतः । ते । नः । आदित्याः । आज्यम् । जुषाणाः । वियन्तु । विवस्वान् । अदितिः । देवजूतिरिति देव-जूतिः । ते । नः । आदित्याः । आज्यम् । जुषाणाः । वियन्तु ॥ [१२] त्वा जिह्वास्सप्तसुकेतस्तेनस्त्रयोदशच ॥ ❀ ❀ ❀ ॥३॥

भूमिः । भूम्ना । द्यौः । वरिणा । इति । आह । आशिषेत्यां-शिषा । एव । एनम् । एति । धत्ते । सर्पाः । वै । जीर्यन्तः । अमन्यन्त । सः । एतम् । कसर्णीरः । काद्रवेयः । मन्त्रम् । अपश्यत् । ततः । वै । ते । जीर्णाः । तनूः । अपेति । अघ्नत । सर्पराज्ञियाइतिसर्प-राज्ञियाः । ऋग्भिरित्यृक्-भिः । गार्हपत्यमितिगार्ह-पत्यम् । एति । दधाति । पुनर्नवमितिपुनः-नवम् । एव । एनम् । अजरम् । कृत्वा । एति । धत्ते । अथोइति । पूतम् । एव । पृथिवीम् । अन्नाद्यमित्यन्न-अद्यम् । न । उपेति । अनमत् । सा । एतम् । [१३] मन्त्रम् । अपश्यत् । ततः । वै । ताम् । अन्नाद्यमित्यन्न-अद्यम् । उपेति । अनमत् । यत् । सर्पराज्ञियाइतिसर्प-राज्ञियाः ।

ऋग्भिरित्यृक्-भिः । गार्हपत्यमितिगार्हं-पत्यम् । आदधातीत्या-दधाति । अन्ना द्यस्येत्यन्न-अद्यस्य । अवरुद्ध्याइत्यव-रुद्ध्यै । अथोइति । अस्याम् । एव । एनम् । प्र तिष्ठितमितिप्रति-स्थितम् । एति । धत्ते । यत् । त्वा । क्रुद्धः । परोवपेतिपरा-उवप । इति । आह । अपेति । ह्नुते । एव । अस्मै । तत् । पुनः । त्वा । उदिति । दीपया मसि । इति । आह । समिति । इन्धे । एव । एनम् । यत् । ते । मन्युपरोप्तस्येति मन्यु-परोप्तस्य । इति । आह । देवताभिः । एव । [१४] एनम् । समिति । भर ति । वीति । वै । एतस्य । यज्ञः । छिद्यते । यः । अग्निम् । उद्वासयतइत्युत्-वासय ते । बृहस्पतिवत्येतिबृहस्पति-वत्या । ऋचा । उपेति । तिष्ठते । ब्रह्म । वै । देवानाम् । बृहस्पतिः । ब्रह्मणा । एव । यज्ञम् । समिति । दधाति । विच्छिन्नमितिवि-छिन्नम् । यज्ञम् । समिति । इमम् । दधातु । इति । आह । सन्तत्याइतिसं-तत्यै । विश्वे । दे वाः । इह । मादयन्ताम् । इति । आह । सन्तत्येतिसं-तत्य । एव । यज्ञम् । देवे भ्यः । अन्विति । दिशति । सप्त । ते । अग्ने । समिधइतिसं-इधः । सप्त । जिह्वाः । [१५] इति । आह । सप्तसप्तेतिसप्त-सप्त । वै । सप्तधेतिसप्त-धा । अग्नेः । प्रियाः । तनुवः । ताः । एव । अवेति । रुन्धे । पुनः । ऊर्जा । सह । रय्या । इति । अभि तः । पुरोडाशम् । आहुतीइत्या-हुती । जुहोति । यजमानम् । एव । ऊ र्जा । च । रय्या । च । उभयतः । परीति । गृह्णाति । आदित्याः । वै । अस्मात् । लोकात् । अमुम् । लोकम् । आयन् । ते । अमुष्मिन् । लोके । वीति । अतृष्यन् । ते । इमम् । लोकम् । पुनः । अभ्यवेत्येत्यभि-अवेत्य । अग्निम् । आधायेत्या-धाय । एतान् । होमान् । अजुहवुः । ते । आर्ध्नुवन् । ते । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । आयन् । यः । पराचीनम् । पुनराधेयादितिपुनः-आधेयात् । अग्निम् । आदधीते त्या-दधीत । सः । एतान् । होमान् । जुहुयात् । याम् । एव । आदित्याः । ऋ द्धिम् । आर्ध्नुवन् । ताम् । एव । ऋध्नोति ॥ [१६] सेतन्देवताभिर्वैजिह्वाएतान्प ञ्चविंशतिश्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥४॥

उपप्रयन्तइत्युप-प्रयन्तः । अध्वरम् । मन्त्रम् । वोचेम । अग्नये ॥ आरे । अ स्मेइति । च । शृण्वते ॥ अस्य । प्रत्नाम् । अन्विति । द्युतम् । शुक्रम् । दुदुह्रे । अ ह्रयः ॥ पयः । सहस्रसामितिसहस्र-साम् । ऋषिम् ॥ अग्निः । मूर्द्धा । दिवः । कु

कुत् । पतिः । पृथिव्याः । अयम् ॥ अपाम् । रेताँ॑सि । जिन्वति ॥ अयम् । इह । प्रथमः । धायि । धातृभिरितिधातृ-भिः । होता । यजिष्ठः । अध्वरेषु । ईड्यः ॥ यम् । अप्नवानः । भृगवः । विरुरुचुरितिवि-रुरुचुः । वनेषु । चित्रम् । विभुवमितिवि-भुवम् । विशेविशइतिविशे-विशे ॥ उभा । वाम् । इन्द्राग्नीइतीन्द्र-अग्नी । आहुवध्यै । [१७] उभा । राधसः । सह । मादयध्यै ॥ उभा । दातारौ । इषाम् । रयीणाम् । उभा । वाजस्य । सातये । हुवे । वाम् ॥ अयम् । ते । योनिः । ऋत्वियः । यतः । जातः । अरोचथाः ॥ तम् । जानन्न् । अग्ने । एति । रोह । अथ । नः । वर्धय । रयिम् ॥ अग्ने । आयूँ॑षि । पवसे । एति । सुव । ऊर्जम् । इषम् । च । नः ॥ आरे । बाधस्व । दुच्छुनाम् ॥ अग्ने । पवस्व । स्वपाइतिसु-अपाः । अस्मेइति । वर्चः । सुवीर्यमितिसु-वीर्यम् ॥ दधत् । पोषम् । रयिम् । [१८] मयि ॥ अग्ने । पावक । रोचिषा । मन्द्रया । देव । जिह्वया ॥ एति । देवान् । वक्षि । यक्षि । च ॥ सः । नः । पावक । दीदिवः । अग्ने । देवान् । इह । एति । वह ॥ उपेति । यज्ञम् । हविः । च । नः ॥ अग्निः । शुचिव्रततमइतिशुचिव्रत-तमः । शुचिः । विप्रः । शुचिः । कविः ॥ शुचिः । रोचते । आहुतइत्या-हुतः ॥ उदिति । अग्ने । शुचयः । तव । शुक्राः । भ्राजन्तः । ईरते ॥ तव । ज्योतीँ॑षि । अर्चयः ॥ आयुर्दाइत्यायुः-दाः । अग्ने । असि । आयुः । मे । [१९] देहि । वर्चोदाइतिवर्चः-दाः । अग्ने । असि । वर्चः । मे । देहि । तनूपाइतितनू-पाः । अग्ने । असि । तनुवम् । मे । पाहि । अग्ने । यत् । मे । तनुवाः । ऊनम् । तत् । मे । एति । पृण । चित्रावसोइतिचित्र-वसो । स्वस्ति । ते । पारम् । अशीय । इन्धानाः । त्वा । शतम् । हिमाः । द्युमन्तइतिद्यु-मन्तः । समिति । इधीमहि । वयस्वन्तः । वयस्कृतमितिवयः-कृतम् । यशस्वन्तः । यशस्कृतमितियशः-कृतम् । सुवीरासइतिसु-वीरासः । अदाभ्यम् ॥ अग्ने । सपत्नदम्भनमितिसपत्न-दम्भनम् । वर्षिष्ठे । अधीति । नाके ॥ समिति । त्वम् । अग्ने । सूर्यस्य । वर्चसा । अगथाः । समिति । ऋषीणाम् । स्तुतेन । समिति । प्रियेण । धाम्ना ॥ त्वम् । अग्ने । सूर्यवर्चाइतिसूर्य-वर्चाः । असि । समिति । माम् । आयुषा । वर्चसा । प्रजयेति प्र-जया । सृज ॥ [२०] आहुवध्यैपोषँ॑रयिम्मेवर्चसासप्तदशच ॥ ❀ ❀ ॥ ५ ॥

समिति । पश्यामि । प्रजाइतिप्र-जाः । अहम् । इडप्रजसइतीड-प्रजसः । मा

नवीः ॥ सर्वाः । भवन्तु । नः । गृहे ॥ अम्भः । स्थ । अम्भः । वः । भक्षीय । महः । स्थ । महः । वः । भक्षीय । सहः । स्थ । सहः । वः । भक्षीय । ऊर्जः । स्थ । ऊर्जम् । वः । भक्षीय । रेवतीः । रमध्वम् । अस्मिन्न् । लोके । अस्मिन्न् । गोष्ठइतिगो-स्थे । अस्मिन्न् । क्षये । अस्मिन्न् । योनौ । इह । एव । स्त । इतः । मा । अपेति । गात । बह्वीः । मे । भूयास्त । [२१] सꣳहितेतिसं-हिता । असि । विश्वरूपीरितिविश्व-रूपीः । एति । मा । ऊर्जा । विश । एति । गौपत्येन । एति । रायः । पोषेण । सहस्रपोषमितिसहस्र-पोषम् । वः । पुष्यासम् । मयि । वः । रायः । श्रयन्ताम् ॥ उपेति । त्वा । अग्ने । दिवेदिवइतिदिवे-दिवे । दोषावस्तरितिदोषा-वस्तः । धिया । वयम् ॥ नमः । भरन्तः । एति । इमसि ॥ राजन्तम् । अध्वराणाम् । गोपामितिगो-पाम् । ऋतस्य । दीदिविम् ॥ वर्द्धमानम् । स्वे । दमे ॥ सः । नः । पिता । इव । सूनवे । अग्ने । सूपायनइतिसु-उपायनः । भव ॥ सचस्व । नः । स्वस्तये ॥ अग्ने । [२२] त्वम् । नः । अन्तमः ॥ उत । त्राता । शिवः । भव । वरूथ्यः ॥ तम् । त्वा । शोचिष्ठ । दीदिवः ॥ सुम्नाय । नूनम् । ईमहे । सखिभ्यइति सखि-भ्यः ॥ वसुः । अग्निः । वसुश्रवाइतिवसु-श्रवाः ॥ अच्छ । नक्षि । द्युमत्तमइतिद्युमत्-तमः । रयिम् । दाः ॥ ऊर्जा । वः । पश्यामि । ऊर्जा । मा । पश्यत । रायः । पोषेण । वः । पश्यामि । रायः । पोषेण । मा । पश्यत । इडाः । स्थ । मधुकृतइतिमधु-कृतः । स्योनाः । मा । एति । विशत । इराः । मदः ॥ सहस्रपोषमिति सहस्र-पोषम् । वः । पुष्यासम् । [२३] मयि । वः । रायः । श्रयन्ताम् ॥ तत् । सवितुः । वरेण्यम् । भर्गः । देवस्य । धीमहि ॥ धियः । यः । नः । प्रचोदयादिति प्र-चोदयात् ॥ सोमानम् । स्वरणम् । कृणुहि । ब्रह्मणः । पते ॥ कक्षीवन्तमितिकक्षी-वन्तम् । यः । औशिजम् ॥ कदा । चन । स्तरीः । असि । न । इन्द्र । सश्चसि । दाशुषे ॥ उपोपेत्युप-उप । इत् । नु । मघवन्निति मघ-वन्न् । भूयः । इत् । नु । ते । दानम् । देवस्य । पृच्यते ॥ परीति । त्वा । अग्ने । पुरम् । वयम् । विप्रम् । सहस्य । धीमहि ॥ धृषद्वर्णमितिधृषत्-वर्णम् । दिवेदिवइतिदिवे-दिवे । भेत्तारम् । भङ्गुरवतइतिभङ्गुर-वतः ॥ अग्ने । गृहपतइतिगृह-पते । सुगृहपतिरितिसु-गृहपतिः । अहम् । त्वया । गृहपतिनेतिगृह-पतिना । भूयासम् । सुगृहपतिरितिसु-गृहपतिः ।

मयां । त्वम् । गृहपतिनेतिंगृह-पतिना । भूयाः । शतम् । हिमाः । ताम् । आशिषमित्यां-शिषम् । एतिं । शास्ते । तन्नेवे । ज्योतिष्मतीम् । नाम् । आशिष मित्यां-शिषम् । एतिं । शास्ते । अमुष्मैं । ज्योतिष्मतीम् ॥ [२४] भूयास्तस्व स्तयेऽग्नेपुष्यासन्धूषद्वर्णमेकान्नत्रिंꣳशच्चं ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥६॥

अयंज्ञः । वै । एषः । यः । असामा । उपप्रयन्तइत्युंप-प्रयन्तः । अध्वरम् । इति । आह । स्तोमंस्य । एव । अस्मै । युनक्ति । उपेति । इति । आह । प्रजेतिप्र-जा । वै । पुशवः । उपेति । इमम् । लोकम् । प्रजामितिप्र-जाम् । एव । पुशून् । इमम् । लोकम् । उपेति । एति । अस्य । प्रताम् । अन्विति । द्युतंम् । इति । आह । सुवर्गइतिसुवः-गः । वै । लोकः । प्रत्नः । सुवर्गमितिसुवः-गम् । एव । लोकम् । समारोहतीतिसं-आरोहति । अग्निः । मूर्द्धा । दिवः । ककुत् । इति । आह । मूर्द्धानम् । [२५] एव । एनम् । समानानाम् । करोति । अथोइतिं । देवलोकादितिदेव-लोकात् । एव । मनुष्यलोकइतिमनुष्य-लोके । प्रतीतिं । तिष्ठति । अयम् । इह । प्रथमः । धायि । धातृभिरितिधातृ-भिः । इतिं । आह । मुख्यम् । एव । एनम् । करोति । उभा । वाम् । इन्द्राग्नीइतीन्द्र-अग्नी । आहुवध्यैं । इतिं । आह । ओजः । बलम् । एव । अवेतिं । रुन्धे । अयम् । ते । योनिः । ऋत्वियः । इतिं । आह । पुशवः । वै । रयिः । पुशून् । एव । अवेतिं । रुन्धे । षड्भिरितिषट्-भिः । उपेति । तिष्ठते । षट् । वै । [२६] ऋतवः । ऋतुषु । एव । प्रतीतिं । तिष्ठति । षड्भिरितिषट्-भिः । उत्तराभिरित्युत्-तराभिः । उपेति । तिष्ठते । द्वादश । सम्पद्यन्ते । पद्यन्ते । द्वादश । मासाः । सꣳवथ्सरइतिसं-वथ्सरः । सꣳवथ्सरइतिसं-वथ्सरे । एव । प्रतीतिं । तिष्ठति । यथा । वै । पुरुषः । अश्वः । गौः । जीर्यति । एवम् । अग्निः । आहितइत्या-हितः । जीर्यति । सꣳवथ्सरस्येतिसं-वथ्सरस्य । परस्तात् । आग्निपावमानीभिरित्याग्नि-पावमानीभिः । उपेति । तिष्ठते । पुनर्नवमितिपुनः-नवम् । एव । एनम् । अजरम् । करोति । अथोइति । पुनाति । एव । उपेति । तिष्ठते । योगः । एव । अस्य । एषः । उपेति । तिष्ठते । [२७] दमः । एव । अस्य । एषः । उपेति । तिष्ठते । याच्ञा । एव । अस्य । एषा । उपेति । तिष्ठते । यथा । पापीयान् । श्रेयसे ।

आहृत्येत्यां-हृत्यं । नमस्यतिं । तादृक् । एव । तत् । आयुर्दाइत्यायुः-दाः । अग्ने । असि । आयुः । मे । देहि । इतिं । आह । आयुर्दाइत्यायुः-दाः । हि । एषः । वर्चोदाइतिवर्चः-दाः । अग्ने । असि । वर्चः । मे । देहि । इतिं । आह । वर्चोदाइतिवर्चः-दाः । हि । एषः । तनूपाइतितनू-पाः । अग्ने । असि । तनुवम् । मे । पाहि । इतिं । आह । [२८] तनूपाइतितनू-पाः । हि । एषः । अग्ने । यत् । मे । तनुवाः । ऊनम् । तत् । मे । एतिं । पृण । इतिं । आह । यत् । मे । प्रजायाइतिप्र-जायै । पशूनाम् । ऊनम् । तत् । मे । एतिं । पूरय । इतिं । वाव । एतत् । आह । चित्रावसोइतिचित्र-वसो । स्वस्ति । ते । पारम् । अशीय । इतिं । आह । रात्रिः । वै । चित्रावसुरितिचित्र-वसुः । अव्युष्ट्याइत्यवि-उष्ट्यै । वै । एतस्यै । पुरा । ब्राह्मणाः । अभैषुः । व्युष्टिमितिवि-उष्टिम् । एव । अवेतिं । रुन्धे । इन्धानाः । त्वा । शतम् । [२९] हिमाः । इतिं । आह । शतायुरितिशत-आयुः । पुरुषः । शतेन्द्रियइतिशत-इन्द्रियः । आयुषि । एव । इन्द्रिये । प्रतीतिं । तिष्ठति । एषा । वै । सूर्मी । कर्णकावतीतिकर्णक-वती । एतया । ह । स्म । वै । देवाः । असुराणाम् । शततर्हानितिशत-तर्हान् । तृंहन्ति । यत् । एतया । समिधमितिसं-इधम् । आदधातीत्यां-दधाति । वज्रम् । एव । एतत् । शतघ्नीमितिशत-घ्नीम् । यजमानः । भ्रातृव्याय । प्रेतिं । हरति । स्तृत्यै । अछम्बट्कारमित्यछम्बट्-कारम् । समितिं । त्वम् । अग्ने । सूर्यस्य । वर्चसा । अगथाः । इतिं । आह । एतत् । त्वम् । असि । इदम् । अहम् । भूयासम् । इतिं । वाव । एतत् । आह । त्वम् । अग्ने । सूर्यवर्चाइतिसूर्य-वर्चाः । असि । इतिं । आह । आशिषमित्यां-शिषम् । एव । एताम् । एतिं । शास्ते ॥ [३०] मूर्धानंषड्ढाएषउपतिष्ठतेपाहीत्याहशतमहंषोडशच ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥७॥

समितिं । पश्यामि । प्रजाइतिप्र-जाः । अहम् । इतिं । आह । यावन्तः । एव । ग्राम्याः । पशवः । तान् । एव । अवेतिं । रुन्धे । अम्भः । स्थ । अम्भः । वः । भक्षीय । इतिं । आह । अम्भः । हि । एताः । महः । स्थ । महः । वः । भक्षीय । इतिं । आह । महः । हि । एताः । सहः । स्थ । सहः । वः । भक्षीय । इतिं । आह । सहः । हि । एताः । ऊर्जः । स्थ । ऊर्जम् । वः । भक्षीय । इतिं ।

[३१] आह । ऊर्जः । हि । एताः । रेवतीः । रमध्वम् । इति । आह । पशवः । वै । रेवतीः । पशून् । एव । आत्मन्न् । रमयते । इह । एव । स्त । इतः । मा । अपेति । गात । इति । आह । ध्रुवाः । एव । एनाः । अनपगाइत्यनप-गाः । कुरुते । इष्टकचिदितीष्टक-चित् । वै । अन्यः । अग्निः । पशुचिदितिपशु-चित् । अन्यः । सꣳहितेतिसं-हिता । असि । विश्वरूपीरितिविश्व-रूपीः । इति । वत्सम् । अभीति । मृशति । उपेति । एव । एनम् । धत्ते । पशुचितमितिपशु-चितम् । एनम् । कुरुते । प्रेति । [३२] वै । एषः । अस्मात् । लोकात् । च्यवते । यः । आहवनीयमित्या-हवनीयम् । उपतिष्ठतइत्युप-तिष्ठते । गार्हपत्यमितिगार्ह-पत्यम् । उपेति । तिष्ठते । अस्मिन्न् । एव । लोके । प्रतीति । तिष्ठति । अथोइति । गार्हपत्यायेतिगार्ह-पत्याय । एव । नीति । ह्नुते । गायत्रीभिः । उपेति । तिष्ठते । तेजः । वै । गायत्री । तेजः । एव । आत्मन्न् । धत्ते । अथोइति । यत् । एतम् । तृचम् । अन्वाहेत्यनु-आह । सन्तत्याइतिसं-तत्यै । गार्हपत्यमितिगार्ह-पत्यम् । वै । अन्वीति । द्विपादइतिद्वि-पादः । वीराः । प्रेति । जायन्ते । यः । एवम् । विद्वान् । द्विपदाभिरितिद्वि-पदाभिः । गार्हपत्यमितिगार्ह-पत्यम् । उपतिष्ठतइत्युप-तिष्ठते । [३३] एति । अस्य । वीरः । जायते । ऊर्जा । वः । पश्यामि । ऊर्जा । मा । पश्यत । इति । आह । आशिषमित्या-शिषम् । एव । एताम् । एति । शास्ते । तत् । सवितुः । वरेण्यम् । इति । आह । प्रसूत्याइतिप्र-सूत्यै । सोमानम् । स्वरणम् । इति । आह । सोमपीथमितिसोम-पीथम् । एव । अवेति । रुन्धे । कृणुहि । ब्रह्मणः । पते । इति । आह । ब्रह्मवर्चसमितिब्रह्म-वर्चसम् । एव । अवेति । रुन्धे । कदा । चन । स्तरीः । असि । इति । आह । न । स्तरीम् । रात्रिम् । वसति । [३४] यः । एवम् । विद्वान् । अग्निम् । उपतिष्ठतइत्युप-तिष्ठते । परीति । त्वा । अग्ने । पुरम् । वयम् । इति । आह । परिधिमितिपरि-धिम् । एव । एतम् । परीति । दधाति । अस्कन्दाय । अग्ने । गृहपतइतिगृह-पते । इति । आह । यथायजुरितियथा-यजुः । एव । एतत् । शतम् । हिमाः । इति । आह । शतम् । त्वा । हेमन्तान् । इन्धिषीय । इति । वाव । एतत् । आह । पुत्रस्य । नाम । गृह्णाति । अन्नादमित्यन्न-अदम् । एव । एनम् । करोति । ताम् । आशिषमित्या-शिषम् । एति । शासे । तन्त

वे । ज्योतिष्मतीम् । इति । ब्रूयात् । यस्य । पुत्रः । अजातः । स्यात् । तेजस्वी । एव । अस्य । ब्रह्मवर्चसीतिब्रह्म-वर्चसी । पुत्रः । जायते । ताम् । आशिषमित्या-शिषम् । एति । शास्ते । अमुष्मै । ज्योतिष्मतीम् । इति । ब्रूयात् । यस्य । पुत्रः । जातः । स्यात् । तेजः । एव । अस्मिन्न् । ब्रह्मवर्चसमितिब्रह्म-वर्चसम् । दधाति ॥ [३५] ऊर्जंवोभक्षीयेति प्रगार्हपत्यमुपतिष्ठते वमति ज्योतिष्मतीमेकान्नत्रिंशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥८॥

अग्निहोत्रमित्यग्नि-होत्रम् । जुहोति । यत् । एव । किम् । च । यजमानस्य । स्वम् । तस्य । एव । तत् । रेतः । सिञ्चति । प्रजनन इतिप्र-जनने । प्रजननमितिप्र-जननम् । हि । वै । अग्निः । अथ । ओषधीः । अन्तंगताइत्यन्तं-गताः । दहति । ताः । ततः । भूयसीः । प्रेति । जायन्ते । यत् । सायम् । जुहोति । रेतः । एव । तत् । सिञ्चति । प्रेति । एव । प्रातस्तनेनेतिप्रातः-तनेन । जनयति । तत् । रेतः । सिक्तम् । न । त्वष्ट्रा । अविकृतमित्यवि-कृतम् । प्रेति । जायते । यावच्छइतियावत्-शः । वै । रेतसः । सिक्तस्य । [३६] त्वष्टा । रूपाणि । विकरोतीतिवि-करोति । तावच्छइति तावत्-शः । वै । तत् । प्रेति । जायते । एषः । वै । दैव्यः । त्वष्टा । यः । यजते । बह्वीभिः । उपेति । तिष्ठते । रेतसः । एव । सिक्तस्य । बहुशइतिबहु-शः । रूपाणि । वीति । करोति । सः । प्रेति । एव । जायते । श्वश्वइतिश्वः-श्वः । भूयान् । भवति । यः । एवम् । विद्वान् । अग्निम् । उपतिष्ठतइत्युप-तिष्ठते । अहः । देवानाम् । आसीत् । रात्रिः । असुराणाम् । ते । असुराः । यत् । देवानाम् । वित्तम् । वेद्यम् । आसीत् । तेन । सह । [३७] रात्रिम् । प्रेति । अविशन्न् । ते । देवाः । हीनाः । अमन्यन्त । ते । अपश्यन्न् । आग्नेयी । रात्रिः । आग्नेयाः । पशवः । इमम् । एव । अग्निम् । स्तवाम । सः । नः । स्तुतः । पशून् । पुनः । दास्यति । इति । ते । अग्निम् । अस्तुवन्न् । सः । एभ्यः । स्तुतः । रात्रियाः । अधीति । अहः । अभीति । पशून् । निरिति । आर्जत् । ते । देवाः । पशून् । वित्वा । कामान् । अकुर्वत । यः । एवम् । विद्वान् । अग्निम् । उपतिष्ठतइत्युप-तिष्ठते । पशुमानितिपशु-मान् । भवति । [३८] आदित्यः । वै । अस्मात् । लोकात् । अमुम् । लोकम् । ऐत् । सः । अमुम् । लोकम् । गत्वा । पुनः । इमम् । लोकम् । अभीति । अध्या

यत् । सः । इमम् । लोकम् । आगत्येत्या-गत्यं । मृत्योः । अबिभेत् । मृत्युसंय्युतइति मृत्यु-सय्युतः । इव । हि । अयम् । लोकः । सः । अमन्यत । इमम् । एव । अग्निम् । स्तवानि । सः । मा । स्तुतः । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । गमयिष्यति । इति । सः । अग्निम् । अस्तौत् । सः । एनम् । स्तुतः । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । अगमयत् । यः । [३९] एवम् । विद्वान् । अग्निम् । उपतिष्ठतइत्युप-तिष्ठते । सुवर्गमितिसुवः-गम् । एव । लोकम् । एति । सर्वम् । आयुः । एति । अभीति । वै । एषः । अग्नीइति । एति । गेहति । यः । एनौ । उपतिष्ठतइत्युप-तिष्ठते । यथा । खलु । वै । श्रेयान् । अभ्यारूढइत्यभि-आरूढः । कामयते । तथा । करोति । नक्तम् । उपेति । तिष्ठते । न । प्रातः । समिति । हि । नक्तम् । व्रतानि । सृज्यन्ते । सह । श्रेयान् । च । पापीयान् । च । आसातेइति । ज्योतिः । वै । अग्निः । तमः । रात्रिः । यत् । [४०] नक्तम् । उपतिष्ठतइत्युप-तिष्ठते । ज्योतिषा । एव । तमः । तरति । उपस्थेयइत्युप-स्थेयः । अग्नी (३) : । न । उपस्थेया (३) इत्युप-स्थेया (३) : । इति । आहुः । मनुष्याय । इत् । नु । वै । यः । अहरहरित्यहः-अहः । आहृत्येत्या-हृत्य । अथ । एनम् । याचति । सः । इत् । नु । वै । तम् । उपेति । ऋच्छति । अथ । कः । देवान् । अहरहरित्यहः-अहः । याचिष्यति । इति । तस्मात् । न । उपस्थेयइत्युप-स्थेयः । अथोइति । खलु । आहुः । आशिषइत्या-शिषे । वै । कम् । यजमानः । यजते । इति । एषा । खलु । वै । [४१] आहिताग्नेरित्याहित-अग्नेः । आशीरित्या-शीः । यत् । अग्निम् । उपतिष्ठतइत्युप-तिष्ठते । तस्मात् । उपस्थेयइत्युप-स्थेयः । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । पशून् । असृजत । ते । सृष्टाः । अहोरात्रेइत्यहः-रात्रे । प्रेति । अविशन् । तान् । छन्दोभिरितिछन्दः-भिः । अन्विति । अविन्दत् । यत् । छन्दोभिरितिछन्दः-भिः । उपतिष्ठतइत्युप-तिष्ठते । स्वम् । एव । तत् । अन्विति । इच्छति । न । तत्र । जामि । अस्ति । इति । आहुः । यः । अहरहरित्यहः-अहः । उपतिष्ठतइत्युप-तिष्ठते । इति । यः । वै । अग्निम् । प्रत्यङ् । उपतिष्ठतइत्युप-तिष्ठते । प्रतीति । एनम् । ओषति । यः । पराङ् । विष्वङ् । प्रजयेति प्र-जया । पशुभिरितिपशु-भिः । एति । कवातिर्यङ्ङितिकवा-तिर्यङ् । इव । उपेति । तिष्ठेत । न । एनम् । प्रत्योषतीतिप्रति-ओषति । न । विष्वङ् । प्रजयेतिप्र-

जया । पशुभिरितिपशु-भिः । एति ॥ [४२] भिक्तस्यंसहभवतियोयत्खलुवैपशु भिस्रयोदशच ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥९॥

ममं । नाम । प्रथमम् । जातवेदइतिजात-वेदः । पिता । माता । च । दधतुः । यत् । अग्ने ॥ तत् । त्वम् । बिभृहि । पुनः । एति । मत् । एतोरित्या-एतोः । त वं । अहम् । नामं । बिभराणि । अग्ने ॥ ममं । नामं । तव । च । जातवेदइतिजात-वेदः । वाससीइति । इव । विवसानावितिवि-वसानौ । येइति । चरावः ॥ आयुंषे । त्वम् । जीवसे । वयम् । यथायथमितियथा-यथम् । वि । परीति । दधावहै । पुनः । तेइति ॥ नमः । अग्नये । अप्रतिविद्धायेत्यप्रति-विद्धाय । नमः । अनाधृष्टायेत्य ना-धृष्टाय । नमः । सम्राजइतिसं-राजे ॥ अषाढः । [४३] अग्निः । बृहद्वयाइति बृहत्-वयाः । विश्वजिदितिविश्व-जित् । सहन्त्यः । श्रेष्ठः । गन्धर्वः ॥ त्वत्पितारइति त्वत्-पितारः । अग्ने । देवाः । त्वामाहुतयइतित्वां-आहुतयः । त्वद्विवाचनाइति त्वत्-विवाचनाः ॥ समिति । माम् । आयुंषा । समिति । गौपत्येन । सुहितइति सु-हिते । मा । धाः ॥ अयम् । अग्निः । श्रेष्ठतमइतिश्रेष्ठ-तमः । अयम् । भगवत्तमइ तिभगवत्-तमः । अयम् । सहस्रसातमइतिसहस्र-सातमः ॥ अस्मै । अस्तु । सुवी र्यमितिसु-वीर्यम् ॥ मनः । ज्योतिः । जुषताम् । आज्यम् । विच्छिन्नमितिवि-छि न्नम् । यज्ञम् । समिति । इमम् । दधातु ॥ याः । इष्टाः । उषसः । निम्रुचइतिनि-म्रुचः । च । ताः । समिति । दधामि । हविषा । घृतेन ॥ पयस्वतीः । ओषधयः । [४४] पयस्वत् । वीरुधाम् । पयः ॥ अपाम् । पयसः । यत् । पयः । तेन । माम् । इन्द्र । समिति । सृज ॥ अग्ने । व्रतपतइतिव्रत-पते । व्रतम् । चरिष्यामि । तत् । शकेयम् । तत् । मे । राध्यताम् । अग्निम् । होतारम् । इह । तम् । हुवे । दे वान् । यज्ञियान् । इह । यान् । हवामहे ॥ एति । यन्तु । देवाः । सुमनस्यमाना इतिसु-मनस्यमानाः । वियन्तु । देवाः । हविषः । मे । अस्य ॥ कः । त्वा । युन क्ति । सः । त्वा । युनक्तु । यानि । घर्मे । कपालानि । उपचिन्वन्तीत्युप-चिन्व न्ति । [४५] वेधसः ॥ पूष्णः । तानि । अपीति । व्रते । इन्द्रवायूइतीन्द्र-वायू । वी ति । मुञ्चताम् ॥ अभिन्नः । घर्मः । जीरदानुरितिजीरि-दानुः । यतः । आत्त । तत् । अगन्न् । पुनः ॥ इध्मः । वेदिः । परिधयइतिपरि-धयः । च । सर्वे । यज्ञ

स्यं । आयुः । अनु । समितिं । चरन्ति ॥ त्रयंस्त्रिꣳशदितित्रयः-त्रिꣳशत् । त न्तवः । ये । वितत्निरइतिवि-तत्निरे । ये । इमम् । यज्ञम् । स्वधयेतिस्व-धया । दद न्ते । तेषाम् । छिन्नम् । प्रतीतिं । एतत् । दधामि । स्वाहा । घर्मः । देवान् । अ पीति । एतु ॥ [४६] अषाढ्ओषधयउपचिन्वन्तिपञ्चचत्वारिꣳशच्च ॥ ❀ ॥१०॥

वैश्वानरः । नः । ऊत्या । आ । प्रेतिं । यातु । परावतइतिपरा-वतः ॥ अ ग्निः । उक्थेन । वाहसा ॥ ऋतावानमित्यृत-वानम् । वैश्वानरम् । ऋतस्य । ज्यो तिषः । पतिम् ॥ अजस्रम् । घर्मम् । ईमहे ॥ वैश्वानरस्य । दꣳसनाभ्यः । बृहत् । अरिणात् । एकः । स्वपस्ययेतिसु-अपस्यया । कविः ॥ उभा । पितरा । महयन्न् । अजायत । अग्निः । द्यावापृथिवीइतिद्यावा-पृथिवी । भूरिरेतसेतिभूरि-रेतसा ॥ पृ ष्टः । दिवि । पृष्टः । अग्निः । पृथिव्याम् । पृष्टः । विश्वाः । ओषधीः । एतिं । विवे श ॥ वैश्वानरः । सहसा । पृष्टः । अग्निः । सः । नः । दिवा । सः । [४७] रिषः । पातु । नक्तम् ॥ जातः । यत् । अग्ने । भुवना । व्यख्यइतिवि-अख्यः । पशुम् । न । गोपाइतिगो-पाः । इर्यः । परिज्मेतिपरि-ज्मा ॥ वैश्वानर । ब्रह्मणे । विन्द । गातुम् । यूयम् । पात । स्वस्तिभिरितिस्वस्ति-भिः । सदा । नः ॥ त्वम् । अग्ने । शोचिषा । शोशुचानः । एतिं । रोदसीइति । अपृणाः । जायमानः ॥ त्वम् । देवान् । अभि शस्तेरित्यभि-शस्तेः । अमुञ्चः । वैश्वानर । जातवेदइतिजात-वेदः । महित्वेतिमहि- त्वा ॥ अस्माकम् । अग्ने । मघवत्स्वितिमघवंत्-सु । धारय । अनामि । क्षत्रम् । अजरम् । सुवीर्यमितिसु-वीर्यम् ॥ वयम् । जयेम । शतिनम् । सहस्रिणम् । वैश्वा नर । [४८] वाजम् । अग्ने । तव । ऊतिभिरित्यूति-भिः ॥ वैश्वानरस्य । सुम ताविति सु-मतौ । स्याम । राजा । हिकम् । भुवनानाम् । अभिश्रीरित्यभि-श्रीः ॥ इतः । जातः । विश्वम् । इदम् । वीतिं । चष्टे । वैश्वानरः । यतते । सूर्येण ॥ अवेति । ते । हेडः । वरुण । नमोभिरितिनमः-भिः । अवेति । यज्ञेभिः । ईम हे । हविर्भिरितिहविः-भिः ॥ क्षयन्न् । अस्मभ्यमित्यस्म-भ्यम् । असुर । प्रचेतइ तिप्र-चेतः । राजन्न् । एनाꣳसि । शिश्रथः । कृतानि ॥ उदिति । उत्तममित्युत्- तमम् । वरुण । पाशम् । अस्मत् । अवेति । अधमम् । वीतिं । मध्यमम् । श्र थाय ॥ अथ । वयम् । आदित्य । [४९] व्रते । तव । अनागसः । अदितये ।

स्याम ॥ दधिक्राव्ण्णइतिदधि-क्राव्ण्णः । अकारिषम् । जिष्णोः । अश्वस्य । वाजिनः ॥ सुरभि । नः । मुखा । करत् । प्रेति । नः । आयूꣳषि । तारिषत् ॥ एति । दधिक्राइतिदधि-क्राः । शवसा । पञ्च । कृष्टीः । सूर्यः । इव । ज्योतिषा । अपः । ततान ॥ सहस्रसाइतिसहस्र-साः । शतसाइतिशत-साः । वाजी । अर्वा । पृणक्तु । मध्वा । समिति । इमा । वचाꣳसि ॥ अग्निः । मूर्द्धा । भुवः ॥ मरुतः । यत् । ह । वः । दिवः । सुम्नायन्तइतिसुम्न-यन्तः । हवामहे ॥ एति । तु । नः । [५०] उपेति । गन्तन ॥ या । वः । शर्म । शशमानाय । सन्ति । त्रिधातूनीतित्रि-धातूनि । दाशुषे । यच्छत । अधि ॥ अस्मभ्यमित्यस्म-भ्यम् । तानि । मरुतः । वीति । यन्त । रयिम् । नः । धत्त । वृषणः । सुवीरमितिसु-वीरम् ॥ अदितिः । नः । उरुष्यतु । अदितिः । शर्म । यच्छतु । अदितिः । पातु । अꣳहसः ॥ महीम् । उ । स्विति । मातरम् । सुव्रतानामितिसु-व्रतानाम् । ऋतस्य । पत्नीम् । अवसे । हुवेम ॥ तुविक्षत्रामितितुवि-क्षत्राम् । अजरन्तीम् । उरूचीम् । सुशर्माणमितिसु-शर्माणम् । अदितिम् । सुप्रणीतिमितिसु-प्रणीतिम् ॥ सुत्रामाणमितिसु-त्रामाणम् । पृथिवीम् । द्याम् । अनेहसम् । सुशर्माणमितिसु-शर्माणम् । अदितिम् । सुप्रणीतिमितिसु-प्रणीतिम् ॥ दैवीम् । नावम् । स्वरित्रामितिसु-अरित्राम् । अनागसम् । अस्रवन्तीम् । एति । रुहेम । स्वस्तये ॥ इमाम् । स्विति । नावम् । एति । अरुहम् । शतारित्रामितिशत-अरित्राम् । शतस्फ्यामितिशत-स्फ्याम् ॥ अच्छिद्राम् । पारयिष्णुम् ॥ [५१] दिवासꣳहस्त्रिणꣳवैश्वानरादित्यतूनोऽनेहसꣳसुशर्माणमेकान्नविꣳशतिश्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥ ११ ॥

देवासुराः पराभूमिर्भूमिरुपप्रयन्तस्सम्पश्याम्ययंज्ञस्सम्पश्याम्यग्निहोत्रम्मम नाम वैश्वानर एकादश ॥ ११ ॥ देवासुराः क्रुद्धस्सम्पश्यामि सम्पश्यामि नक्तमुपगन्तनैकपञ्चाशत् ॥ ५१ ॥ देवासुराः पारयिष्णुम् ॥ ❀ ❀ ॥

हरिः ओ (३) म् ॥

इति प्रथमकाण्डे पञ्चमः प्रश्नः ॥

अथ प्रथमकाण्डे षष्ठः प्रश्नः ॥

समिति । त्वा । सिञ्चामि । यजुषा । प्रजामितिप्र-जाम् । आयुः । धनम् । च ॥ बृहस्पतिप्रसूतइतिबृहस्पति-प्रसूतः । यजमानः । इह । मा । रिषत् ॥ आज्यम् । असि । सत्यम् । असि । सत्यस्य । अध्यक्षमित्यधि-अक्षम् । असि । हविः । असि । वैश्वानरम् । वैश्वदेवमितिवैश्व-देवम् । उत्पूतशुष्ममित्युत्पूत-शुष्मम् । सत्यौजाइतिसत्य-ओजाः । सहः । असि । सहमानम् । असि । सहस्व । अरातीः । सहस्व । अरातीयतः । सहस्व । पृतनाः । सहस्व । पृतन्यतः । सहस्रवीर्यमितिसहस्र-वीर्यम् । असि । तत् । मा । जिन्व । आज्यस्य । आज्यम् । असि । सत्यस्य । सत्यम् । असि । सत्यायुरितिसत्य-आयुः । [१] असि । सत्यशुष्ममितिसत्य-शुष्मम् । असि । सत्येन । त्वा । अभीति । घारयामि । तस्य । ते । भक्षीय । पञ्चानाम् । त्वा । वातानाम् । यन्त्राय । धर्त्राय । गृह्णामि । पञ्चानाम् । त्वा । ऋतूनाम् । यन्त्राय । धर्त्राय । गृह्णामि । पञ्चानाम् । त्वा । दिशाम् । यन्त्राय । धर्त्राय । गृह्णामि । पञ्चानाम् । त्वा । पञ्चजनानामितिपञ्च-जनानाम् । यन्त्राय । धर्त्राय । गृह्णामि । चरोः । त्वा । पञ्चबिलस्येतिपञ्च-बिलस्य । यन्त्राय । धर्त्राय । गृह्णामि । ब्रह्मणः । त्वा । तेजसे । यन्त्राय । धर्त्राय । गृह्णामि । क्षत्रस्य । त्वा । ओजसे । यन्त्राय । [२] धर्त्राय । गृह्णामि । विशे । त्वा । यन्त्राय । धर्त्राय । गृह्णामि । सुवीर्यायेतिसु-वीर्याय । त्वा । गृह्णामि । सुप्रजास्त्वायेतिसुप्रजाः-त्वाय । त्वा । गृह्णामि । रायः । पोषाय । त्वा । गृह्णामि । ब्रह्मवर्चसायेतिब्रह्म-वर्चसाय । त्वा । गृह्णामि । भूः । अस्माकम् । हविः । देवानाम् । आशिषइत्या-शिषः । यजमानस्य । देवानाम् । त्वा । देवताभ्यः । गृह्णामि । कामाय । त्वा । गृह्णामि ॥ [३] सत्यायुरोजसेयन्त्रायत्रयस्त्रिंशच्च ॥ ❀ ॥१॥

ध्रुवः । असि । ध्रुवः । अहम् । सजातेष्वितिस-जातेषु । भूयासम् । धीरः । चेत्ता । वसुविदितिवसु-वित् । उग्रः । असि । उग्रः । अहम् । सजातेष्वितिस-जातेषु । भूयासम् । उग्रः । चेत्ता । वसुविदितिवसु-वित् । अभिभूरित्यभि-भूः । असि ।

अभिभूरित्यभि-भूः । अहम् । सजातेष्विति स-जातेषु । भूयासम् । अभिभूरित्यभि-भूः । चेत्ता । वसुविदिति वसु-वित् । युनज्मि । त्वा । ब्रह्मणा । दैव्येन । हव्याय । अस्मै । वोढवे । जातवेदइति जात-वेदः ॥ इन्धानाः । त्वा । सुप्रजसइति सु-प्रजसः । सुवीराइति सु-वीराः । ज्योक् । जीवेम । बलिहृतइति बलि-हृतः । वयम् । ते ॥ यत् । मे । अग्ने । अस्य । यज्ञस्य । रिष्यात् । [४] यत् । वा । स्कन्दात् । आज्यस्य । उत । विष्णोइति ॥ तेन । हन्मि । सपत्नम् । दुर्मरायुमिति दुः-मरायुम् । एति । एनम् । दधामि । निरृत्याइति निः-ऋत्याः । उपस्थइत्युप-स्थे ॥ भूः । भुवः । सुवः । उच्छुष्मइत्युत्-शुष्मः । अग्ने । यजमानाय । एधि । निशुष्मइति नि-शुष्मः । अभिदासतइत्यभि-दासते ॥ अग्ने । देवेद्धेति देव-इद्ध । मन्विद्धेति मनु-इद्ध । मन्द्रजिह्वेति मन्द्र-जिह्व । अमर्त्यस्य । ते । होतः । मूर्द्धन् । एति । जिघर्मि । रायः । पोषाय । सुप्रजास्त्वायेति सुप्रजाः-त्वाय । सुवीर्यायेति सु-वीर्याय । मनः । असि । प्राजापत्यमिति प्राजा-पत्यम् । मनसा । मा । भूतेन । एति । विश । वाक् । असि । ऐन्द्री । सपत्नक्षयणीति सपत्न-क्षयणी । [५] वाचा । मा । इन्द्रियेण । एति । विश । वसन्तम् । ऋतूनाम् । प्रीणामि । सः । मा । प्रीतः । प्रीणातु । ग्रीष्मम् । ऋतूनाम् । प्रीणामि । सः । मा । प्रीतः । प्रीणातु । वर्षाः । ऋतूनाम् । प्रीणामि । ताः । मा । प्रीताः । प्रीणन्तु । शरदम् । ऋतूनाम् । प्रीणामि । सा । मा । प्रीता । प्रीणातु । हेमन्तशिशिरावितिहेमन्त-शिशिरौ । ऋतूनाम् । प्रीणामि । तौ । मा । प्रीतौ । प्रीणीताम् । अग्नीषोमयोरित्यग्नी-सोमयोः । अहम् । देवयज्ययेति देव-यज्यया । चक्षुष्मान् । भूयासम् । अग्नेः । अहम् । देवयज्ययेति देव-यज्यया । अन्नादइत्यन्न-अदः । भूयासम् । [६] दब्धिः । असि । अदब्धः । भूयासम् । अमुम् । दभेयम् । अग्नीषोमयोरित्यग्नी-सोमयोः । अहम् । देवयज्ययेति देव-यज्यया । वृत्रहेति वृत्र-हा । भूयासम् । इन्द्राग्नियोरितीन्द्र-अग्नियोः । अहम् । देवयज्ययेति देव-यज्यया । इन्द्रियावी । अन्नादइत्यन्न-अदः । भूयासम् । इन्द्रस्य । अहम् । देवयज्ययेति देव-यज्यया । इन्द्रियावी । भूयासम् । महेन्द्रस्येति महा-इन्द्रस्य । अहम् । देवयज्ययेति देव-यज्यया । जेमानम् । महिमानम् । गमेयम् । अग्नेः । स्विष्टकृतइति स्विष्ट-कृतः । अहम् । देवयज्ययेति देव-यज्यया । आयुष्मान् । यज्ञेन । प्रतिष्ठामिति

प्रति-स्थाम्। गमेयम् ॥[७] रिष्यांथ्सपत्नक्षयंण्यन्नादोभूयासꣳषट्त्रिꣳशच्च ॥२॥

अग्निः। मा। दुरिष्टादितिदुः-इष्टात्। पातु। सविता। अघशꣳसादित्यघ-शꣳसात्। यः। मे। अन्ति। दूरे। अरातीयतीति। तम्। एतेनं। जेषम्। सुरूपवर्षवर्णइतिसुरूप-वर्षवर्णे। एति। इहि। इमान्। भद्रान्। दुर्यान्। अभि। एति। इहि। माम्। अनुंव्रतेत्यनुं-व्रता। नीति। उ। शीर्षाणि। मृढ्वम्। इडे। एति। इहि। अदिते। एति। इहि। सरस्वति। एति। इहि। रन्तिः। असि। रमंतिः। असि। सूनरी। असि। जुष्टे। जुष्टिम्। ते। अशीय। उपंहूतइत्युपं-हूते। उपहवमित्युंप-हवम्। [८] ते। अशीय। सा। मे। सत्या। आशीरित्या-शीः। अस्य। यज्ञस्यं। भूयात्। अरेडता। मनंसा। तत्। शकेयम्। यज्ञः। दिवम्। रोहतु। यज्ञः। दिवम्। गच्छतु। यः। देवयानइतिदेव-यानः। पन्थाः। तेनं। यज्ञः। देवान्। अपीति। एतु। अस्मासु। इन्द्रः। इन्द्रियम्। दधातु। अस्मान्। रायः। उत। यज्ञाः। सचन्ताम्। अस्मासु। सन्तु। आशिषइत्या-शिषः। सा। नः। प्रिया। सुप्रतूर्तिरितिसु-प्रतूर्तिः। मघोनी। जुष्टिः। असि। जुषस्व। नः। जुष्टा। नः। [९] असि। जुष्टिम्। ते। गमेयम्। मनः। ज्योतिः। जुषताम्। आज्यम्। विच्छिन्नमितिवि-छिन्नम्। यज्ञम्। समिति। इमम्। दधातु ॥ बृहस्पतिः। तनुताम्। इमम्। नः। विश्वे। देवाः। इह। मादयन्ताम् ॥ ब्रध्नं। पिन्वस्व। ददंतः। मे। मा। क्षायि। कुर्वतः। मे। मा। उपेति। दसत्। प्रजापतेरितिप्रजा-पतेः। भागः। असि। ऊर्जस्वान्। पयंस्वान्। प्राणापानावितिप्राण-अपानौ। मे। पाहि। समानव्यानावितिसमान-व्यानौ। मे। पाहि। उदानव्यानावित्युंदान-व्यानौ। मे। पाहि। अक्षितः। असि। अक्षित्यै। त्वा। मा। मे। क्षेष्ठाः। अमुत्र। अमुष्मिन्न्। लोके ॥ [१०] उपहवञ्जुष्टानस्त्वाषट्चं ॥३॥

बर्हिषः। अहम्। देवयज्ययेतिदेव-यज्यया। प्रजावानितिप्रजा-वान्। भूयासम्। नराशꣳसंस्य। अहम्। देवयज्ययेतिदेव-यज्यया। पशुमानितिपशु-मान्। भूयासम्। अग्नेः। स्विष्टकृतइतिस्विष्ट-कृतः। अहम्। देवयज्ययेतिदेव-यज्यया। आयुष्मान्। यज्ञेन। प्रतिष्ठामितिप्रति-स्थाम्। गमेयम्। अग्नेः। अहम्। उज्जितिमित्युत्-जितिम्। अनु। उदिति। जेषम्। सोमस्य। अहम्। उज्जितिमि

त्युत्-जितिम् । अनु । उदिति । जेषम् । अग्नेः । अहम् । उज्जितिमित्युत्-जितिम् । अनु । उदिति । जेषम् । अग्नीषोमयोरित्यग्नी-सोमयोः । अहम् । उज्जितिमित्युत्-जितिम् । अनु । उदिति । जेषम् । इन्द्राग्नियोरितीन्द्र-अग्नियोः । अहम् । उज्जितिमित्युत्-जितिम् । अनु । उदिति । जेषम् । इन्द्रस्य । अहम् । [११] उज्जितिमित्युत्-जितिम् । अनु । उदिति । जेषम् । महेन्द्रस्येतिमहा-इन्द्रस्य । अहम् । उज्जितिमित्युत्-जितिम् । अनु । उदिति । जेषम् । अग्नेः । स्विष्टकृतइतिस्विष्ट-कृतः । अहम् । उज्जितिमित्युत्-जितिम् । अनु । उदिति । जेषम् । वाजस्य । मा । प्रसवेनेतिप्र-सवेन । उद्ग्राभेणेत्युत्-ग्राभेण । उदिति । अग्रभीत् ॥ अथ । सपत्नान् । इन्द्रः । मे । निग्राभेणेतिनि-ग्राभेण । अधरान् । अकः ॥ उद्ग्राभमित्युत्-ग्राभम् । च । निग्राभमितिनि-ग्राभम् । च । ब्रह्म । देवाः । अवीवृधन् ॥ अथ । सपत्नान् । इन्द्राग्नीइतीन्द्र-अग्नी । मे । विषूचीनान् । वीति । अस्यताम् ॥ एति । इमाः । अग्मन् । आशिषइत्या-शिषः । दोहकामाइतिदोह-कामाः । इन्द्रवन्तइतीन्द्र-वन्तः । [१२] वनामहे । धुक्षीमहि । प्रजामितिप्र-जाम् । इषम् ॥ रोहितेन । त्वा । अग्निः । देवताम् । गमयतु । हरिभ्यामितिहरि-भ्याम् । त्वा । इन्द्रः । देवताम् । गमयतु । एतशेन । त्वा । सूर्यः । देवताम् । गमयतु । वीति । ते । मुञ्चामि । रशनाः । वीति । रश्मीन् । वीति । योक्त्रा । यानि । परिचर्तनानीतिपरि-चर्तनानि । धत्तात् । अस्मासु । द्रविणम् । यत् । च । भद्रम् । प्रेति । नः । ब्रूतात् । भागधानीतिभाग-धान् । देवतासु ॥ विष्णोः । शय्योरितिशं-योः । अहम् । देवयज्ययेतिदेव यज्यया । यज्ञेन । प्रतिष्ठामितिप्रति-स्थाम् । गमेयम् । सोमस्य । अहम् । देवयज्ययेतिदेव-यज्यया । [१३] सुरेताइतिसु-रेताः । रेतः । धिषीय । त्वष्टुः । अहम् । देवयज्ययेतिदेव-यज्यया । पशूनाम् । रूपम् । पुषेयम् । देवानाम् । पत्नीः । अग्निः । गृहपतिरितिगृह-पतिः । यज्ञस्य । मिथुनम् । तयोः । अहम् । देवयज्ययेतिदेव-यज्यया । मिथुनेन । प्रेति । भूयासम् । वेदः । असि । वित्तिः । असि । विदेयं । कर्म । असि । करुणम् । असि । क्रियासम् । सनिः । असि । सनिता । असि । सनेयम् । घृतवन्तमितिघृत-वन्तम् । कुलायिनम् । रायः । पोषम् । सहस्रिणम् । वेदः । ददातु । वाजिनम् ॥ [१४] इन्द्रस्याहमिन्द्रवन्तस्सोमस्याहन्दे

षयज्ज्ययाचतुश्चत्वारिंशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥४॥

एति । प्यायताम् । ध्रुवा । घृतेन । यज्ञंयज्ञमितियज्ञं-यज्ञम् । प्रतीति । देवयद्भ्यइतिदेवयत्-भ्यः ॥ सूर्यायाः । ऊधः । अदित्याः । उपस्थइत्युप-स्थे । उरुधारेत्युरु-धारा । पृथिवी । यज्ञे । अस्मिन्न् ॥ प्रजापतेरितिप्रजा-पतेः । विभानितिवि-भान् । नाम । लोकः । तस्मिन्न् । त्वा । दधामि । सह । यजमानेन । सत् । असि । सत् । मे । भूयाः । सर्वम् । असि । सर्वम् । मे । भूयाः । पूर्णम् । असि । पूर्णम् । मे । भूयाः । अक्षितम् । असि । मा । मे । क्षेष्ठाः । प्राच्याम् । दिशि । देवाः । ऋत्विजः । मार्जयन्ताम् । दक्षिणायाम् । [१५] दिशि । मासाः । पितरः । मार्जयन्ताम् । प्रतीच्याम् । दिशि । गृहाः । पशवः । मार्जयन्ताम् । उदीच्याम् । दिशि । आपः । ओषधयः । वनस्पतयः । मार्जयन्ताम् । ऊर्ध्वायाम् । दिशि । यज्ञः । सँवथ्सरइतिसं-वथ्सरः । यज्ञपतिरितियज्ञ-पतिः । मार्जयन्ताम् । विष्णोः । क्रमः । असि । अभिमातिहेत्यभिमाति-हा । गायत्रेण । छन्दसा । पृथिवीम् । अनु । वीति । क्रमे । निर्भक्तइतिनिः-भक्तः । सः । यम् । द्विष्मः । विष्णोः । क्रमः । असि । अभिशस्तिहेत्यभिशस्ति-हा । त्रैष्टुभेन । छन्दसा । अन्तरिक्षम् । अनु । वीति । क्रमे । निर्भक्तइतिनिः-भक्तः । सः । यम् । द्विष्मः । विष्णोः । क्रमः । असि । अरातीयतः । हन्ता । जागतेन । छन्दसा । दिवम् । अनु । वीति । क्रमे । निर्भक्तइतिनिः-भक्तः । सः । यम् । द्विष्मः । विष्णोः । क्रमः । असि । शत्रूयतइतिशत्रु-यतः । हन्ता । आनुष्टुभेनेत्यानु-स्तुभेन । छन्दसा । दिशः । अनु । वीति । क्रमे । निर्भक्तइतिनिः-भक्तः । सः । यम् । द्विष्मः ॥ [१६]

दक्षिणायामन्तरिक्षमनुविक्रमे निर्भक्तस्सयन्द्विष्मोविष्णोरेकान्नत्रिंशच्च ॥ ५ ॥

अगन्म । सुवः । सुवः । अगन्म । सन्दृशइतिसं-दृशः । ते । मा । छिथ्सि । यत् । ते । तपः । तस्मै । ते । मा । एति । वृक्षि । सुभूरितिसु-भूः । असि । श्रेष्ठः । रश्मीनाम् । आयुर्धाइत्यायुः-धाः । असि । आयुः । मे । धेहि । वर्चोधाइतिवर्चः-धाः । असि । वर्चः । मयि । धेहि । इदम् । अहम् । अमुम् । भ्रातृव्यम् । आभ्यः । दिग्भ्यइतिदिक्-भ्यः । अस्यै । दिवः । अस्मात् । अन्तरिक्षात् । अस्यै । पृथिव्याः । अस्मात् । अन्नाद्यादित्यन्न-अद्यात् । निरिति । भजामि ।

निर्भक्तइतिनिः-भक्तः । सः । यम् । द्विष्मः ॥ [१७] समिति । ज्योतिषा । अ॒भूवम् । ऐन्द्रीम् । आवृतमित्या-वृतम् । अन्वावर्तइत्यनु-आवर्ते । समिति । अहम् । प्रजयेतिप्र-जया । समिति । मया । प्रजेतिप्र-जा । समिति । अहम् । रायः । पोषेण । समिति । मया । रायः । पोषः । समिद्धइतिसं-इद्धः । अग्ने । मे । दीदिहि । समेद्धेतिसं-एद्धा । ते । अग्ने । दीद्यासम् । वसुमानितिवसु-मान् । यज्ञः । वसीयान् । भूयासम् । अग्ने । आयूंषि । पवसे । एति । सुव । ऊर्जम् । इषम् । च । नः ॥ आरे । बाधस्व । दुच्छुनाम् ॥ अग्ने । पवस्व । स्वपाइतिसु-अपाः । अस्मेइति । वर्चः । सुवीर्यमितिसु-वीर्यम् ॥ [१८] दधत् । पोषम् । रयिम् । मयि ॥ अग्ने । गृहपतइतिगृह-पते । सुगृहपतिरितिसु-गृहपतिः । अहम् । त्वया । गृहपतिनेतिगृह-पतिना । भूयासम् । सुगृहपतिरितिसु-गृहपतिः । मया । त्वम् । गृहपतिनेतिगृह-पतिना । भूयाः । शतम् । हिमाः । ताम् । आशिषमित्या-शिषम् । एति । शासे । तन्तवे । ज्योतिष्मतीम् । ताम् । आशिषमित्या-शिषम् । एति । शासे । अमुष्मै । ज्योतिष्मतीम् । कः । त्वा । युनक्ति । सः । त्वा । वीति । मुञ्चतु । अग्ने । व्रतपतइतिव्रत-पते । व्रतम् । अचारिषम् । तत् । अशकम् । तत् । मे । अराधि । यज्ञः । बभूव । सः । एति । [१९] बभूव । सः । प्रेति । जज्ञे । सः । वावृधे ॥ सः । देवानाम् । अधिपतिरित्यधि-पतिः । बभूव । सः । अस्मान् । अधिपतीनित्यधि-पतीन् । करोतु । वयम् । स्याम । पतयः । रयीणाम् ॥ गोमानितिगो-मान् । अग्ने । अविमानित्यवि-मान् । अश्वी । यज्ञः । नृवथ्सखेतिनृवत्-सखा । सदम् । इत् । अप्रमृष्यइत्यप्र-मृष्यः ॥ इडावानितीडा-वान् । एषः । असुर । प्रजावानितिप्रजा-वान् । दीर्घः । रयिः । पृथुबुध्नइतिपृथु-बुध्नः । सभावानितिसभा-वान् ॥ [२०] द्विष्मस्सुवीर्यꣳसआपर्ज्ञत्रिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ॥६॥

यथा । वै । समृतसोमाइतिसमृत-सोमाः । एवम् । वै । एते । समृतयज्ञाइतिसमृत-यज्ञाः । यत् । दर्शपूर्णमासावितिदर्श-पूर्णमासौ । कस्य । वा । अह । देवाः । यज्ञम् । आगच्छन्तीत्या-गच्छन्ति । कस्य । वा । न । बहूनाम् । यजमानानाम् । यः । वै । देवताः । पूर्वः । परिगृह्णातीतिपरि-गृह्णाति । सः । एनाः । श्वः । भूते । यजते । एतत् । वै । देवानाम् । आयतनमित्या-यतनम् । यत् । आहव

नीयइत्या-हवनीयः । अन्तरा । अग्नीइति । पशूनाम् । गार्ह्यपत्यइतिगार्ह-पत्यः । मनुष्याणाम् । अन्वाहार्यपचनइत्यन्वाहार्य-पचनः । पितृणाम् । अग्निम् । गृह्णाति । स्वे । एव । आयतनइत्या-यतने । देवताः । परीति । [२१] गृह्णाति । ताः । श्वः । भूते । यजते । व्रतेन । वै । मेध्यः । अग्निः । व्रतपतिरितिव्रत-पतिः । ब्राह्मणः । व्रतभृदितिव्रत-भृत् । व्रतम् । उपैष्यन्नित्युप-एष्यन् । ब्रूयात् । अग्ने । व्रतपतइतिव्रत-पते । व्रतम् । चरिष्यामि । इति । अग्निः । वै । देवानाम् । व्रतपतिरितिव्रत-पतिः । तस्मै । एव । प्रतिप्रोच्येतिप्रति-प्रोच्य । व्रतम् । एति । लभते । वर्हिषा । पूर्णमासइतिपूर्ण-मासे । व्रतम् । उपैति । एति । वत्सैः । अमावास्यायामित्यमा-वास्यायाम् । एतत् । हि । एतयोः । आयतनमित्या-यतनम् । उपस्तीर्यइत्युप-स्तीर्यः । पूर्वः । च । अग्निः । अपरः । च । इति । आहुः । मनुष्याः । [२२] इत् । नु । वै । उपस्तीर्णमित्युप-स्तीर्णम् । इच्छन्ति । किम् । उ । देवाः । येषाम् । नवावसानमितिनव-अवसानम् । उपैति । अस्मिन्न् । श्वः । यक्ष्यमाणे । देवताः । वसन्ति । यः । एवम् । विद्वान् । अग्निम् । उपस्तृणातीत्युप-स्तृणाति । यजमानेन । ग्राम्याः । च । पशवः । अवरुध्याइत्यव-रुध्याः । आरण्याः । च । इति । आहुः । यत् । ग्राम्यान् । उपवसतीत्युप-वसति । तेन । ग्राम्यान् । अवेति । रुन्धे । यत् । आरण्यस्य । अश्नाति । तेन । आरण्यान् । यत् । अनाश्वान् । उपवसेदित्युप-वसेत् । पितृदेवत्यइतिपितृ-देवत्यः । स्यात् । आरण्यस्य । अश्नाति । इन्द्रियम् । [२३] वै । आरण्यम् । इन्द्रियम् । एव । आत्मन्न् । धत्ते । यत् । अनाश्वान् । उपवसेदित्युप-वसेत् । क्षोधुकः । स्यात् । यत् । अश्नीयात् । रुद्रः । अस्य । पशून् । अभीति । मन्येत । अपः । अश्नाति । तत् । न । इव । अशितम् । न । इव । अनशितम् । न । क्षोधुकः । भवति । न । अस्य । रुद्रः । पशून् । अभीति । मन्यते । वज्रः । वै । यज्ञः । क्षुत् । खलु । वै । मनुष्यस्य । भ्रातृव्यः । यत् । अनाश्वान् । उपवसतीत्युप-वसति । वज्रेण । एव । साक्षादितिस-अक्षात् । क्षुधम् । भ्रातृव्यम् । हन्ति ॥ [२४] परिमनुष्याइन्द्रियं साक्षात्रीणिच ॥७॥

यः । वै । श्रद्धामितिश्रत्-धाम् । अनारभ्येत्यना-रभ्य । यज्ञेन । यजते । न । अस्य । इष्टाय । श्रत् । दधते । अपः । प्रेति । नयति । श्रद्धेतिश्रत्-धा । वै । आ

पः। श्रद्धामितिश्रत्-धाम्। एव। आरभ्येत्या-रभ्य। यज्ञेन। यजते। उभये। अस्य। देवमनुष्याइतिदेव-मनुष्याः। इष्टाय। श्रत्। दधते। तत्। आहुः। अतीति। वै। एताः। वत्रम्। नेदन्ति। अतीति। वाचम्। मनः। वाव। एताः। न। अतीति। नेदन्ति। इति। मनसा। प्रेति। नयति। इयम्। वै। मनः। [२५] अनया। एव। एनाः। प्रेति। नयति। अस्कन्नहविरित्यस्कन्न-हविः। भवति। यः। एवम्। वेद। यज्ञायुधानीतियज्ञ-आयुधानि। समिति। भरति। यज्ञः। वै। यज्ञायुधानीतियज्ञ-आयुधानि। यज्ञम्। एव। तत्। समिति। भरति। यत्। एकमेकमित्येकं-एकम्। सम्भरेदितिसं-भरेत्। पितृदेवत्यानीतिपितृ-देवत्यानि। स्युः। यत्। सह। सर्वाणि। मानुषाणि। द्वेद्वेइतिद्वे-द्वे। समिति। भरति। याज्यानुवाक्ययोरितियाज्या-अनुवाक्ययोः। एव। रूपम्। करोति। अथोइति। मिथुनम्। एव। यः। वै। दश। यज्ञायुधानीतियज्ञ-आयुधानि। वेद। मुखतः। अस्य। यज्ञः। कल्पते। स्फ्यः। [२६] च। कपालानि। च। अग्निहोत्रहवणीत्यग्निहोत्र-हवनी। च। शूर्पम्। च। कृष्णाजिनमितिकृष्ण-अजिनम्। च। शम्या। च। उलूखलम्। च। मुसलम्। च। दृषत्। च। उपला। च। एतानि। वै। दश। यज्ञायुधानीतियज्ञ-आयुधानि। यः। एवम्। वेद। मुखतः। अस्य। यज्ञः। कल्पते। यः। वै। देवेभ्यः। प्रतिप्रोच्येतिप्रति-प्रोच्य। यज्ञेन। यजते। जुषन्ते। अस्य। देवाः। हव्यम्। हविः। निरुप्यमाणमितिनिः-उप्यमानम्। अभीति। मन्त्रयेत। अग्निम्। होतारम्। इह। तम्। हुवे। इति। [२७] देवेभ्यः। एव। प्रतिप्रोच्येतिप्रति-प्रोच्य। यज्ञेन। यजते। जुषन्ते। अस्य। देवाः। हव्यम्। एषः। वै। यज्ञस्य। ग्रहः। गृहीत्वा। एव। यज्ञेन। यजते। तत्। उदित्वा। वाचम्। यच्छति। यज्ञस्य। धृत्यै। अथोइति। मनसा। वै। प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः। यज्ञम्। अतनुत। मनसा। एव। तत्। यज्ञम्। तनुते। रक्षसाम्। अनन्ववचारायेत्यननु-अवचाराय। यः। वै। यज्ञम्। योगे। आगतइत्या-गते। युनक्ति। युङ्क्ते। युञ्जानेषु। कः। त्वा। युनक्ति। सः। त्वा। युनक्तु। इति। आह। प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः। वै। कः। प्रजापतिनेतिप्रजा-पतिना। एव। एनम्। युनक्ति। युङ्क्ते। युञ्जानेषु॥ [२८] वैमनस्स्फ्य-

इतियुनक्त्वेकादशच ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥८॥

प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । यज्ञान् । असृजत । अग्निहोत्रमित्यग्नि-होत्रम् । च । अग्निष्टोममित्यग्नि-स्तोमम् । च । पौर्णमासीमितिपौर्ण-मासीम् । च । उक्थ्यम् । च । अमावास्यामित्यमा-वास्याम् । च । अतिरात्रमित्यति-रात्रम् । च । तान् । उदिति । अमिमीत । यावत् । अग्निहोत्रमित्यग्नि-होत्रम् । आसीत् । तावान् । अग्निष्टोमइत्यग्नि-स्तोमः । यावती । पौर्णमासीतिपौर्ण-मासी । तावान् । उक्थ्यः । यावती । अमावास्येत्यमा-वास्या । तावान् । अतिरात्रइत्यति रात्रः । यः । एवम् । विद्वान् । अग्निहोत्रमित्यग्नि-होत्रम् । जुहोति । यावत् । अग्निष्टोमेनेत्यग्नि-स्तोमेन । उपाप्नोतीत्युप-आप्नोति । तावत् । उपैति । आप्नोति । यः । एवम् । विद्वान् । पौर्णमासीमितिपौर्ण-मासीम् । यजते । यावत् । उक्थ्येन । उपाप्नोतीत्युप-आप्नोति । [२९] तावत् । उपैति । आप्नोति । यः । एवम् । विद्वान् । अमावास्यामित्यमा-वास्याम् । यजते । यावत् । अतिरात्रेणेत्यति-रात्रेण । उपाप्नोतीत्युप-आप्नोति । तावत् । उपैति । आप्नोति । परमेष्ठिनः । वै । एषः । यज्ञः । अग्रे । आसीत् । तेन । सः । परमाम् । काष्ठाम् । अगच्छत् । तेन । प्रजापतिमितिप्रजा-पतिम् । निरवासाययदितिनिः-अवासाययत् । तेन । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । परमाम् । काष्ठाम् । अगच्छत् । तेन । इन्द्रम् । निरवासाययदितिनिः-अवासाययत् । तेन । इन्द्रः । परमाम । काष्ठाम् । अगच्छत् । तेन । अग्नीषोमावित्यग्नी-सोमौ । निरवासाययदितिनिः-अवासाययत् । तेन । अग्नीषोमावित्यग्नी-सोमौ । परमाम् । काष्ठाम् । अगच्छताम् । यः । [३०] एवम् । विद्वान् । दर्शपूर्णमासावितिदर्श-पूर्णमासौ । यजते । परमाम् । एव । काष्ठाम् । गच्छति । यः । वै । प्रजातेनेतिप्र-जातेन । यज्ञेन । यजते । प्रेति । प्रजयेतिप्र-जया । पशुभिरितिपशु-भिः । मिथुनैः । जायते । द्वादश । मासाः । सँवथ्सरइतिसं-वथ्सरः । द्वादश । द्वन्द्वानीतिद्वं-द्वानि । दर्शपूर्णमासयोरितिदर्श-पूर्णमासयोः । तानि । सम्पाद्यानीतिसं-पाद्यानि । इति । आहुः । वथ्सम् । च । उपावसृजतीत्युप-अवसृजति । उखाम् । च । अधीति । श्रयति । अवेति । च । हन्ति । दृषदौ । च । समाहन्तीतिसं-आहन्ति । अधीति । च । वपते । कपालानि । च । उपेति । दधाति । पुरोडाशम् । च । [३१] अधिश्रयती

त्यधि-श्रयति । आज्यम् । च । स्तम्बयजुरितिस्तम्ब-यजुः । च । हरति । अभीति ।
च । गृह्णाति । वेदिम् । च । परिगृह्णातीतिपरि-गृह्णाति । पत्नीम् । च । समिति ।
नह्यति । प्रोक्षणीरितिप्र-उक्षणीः । च । आसादयतीत्या-सादयति । आज्यम् ।
च । एतानि । वै । द्वादश । द्वन्द्वानीतिद्वं-द्वानि । दर्शपूर्णमासयोरितिदर्श-
पूर्णमासयोः । तानि । यः । एवम् । सम्पाद्येतिसं-पाद्य । यजते । प्रजातेनेतिप्र-
जातेन । एव । यज्ञेन । यजते । प्रेति । प्रजयेतिप्र-जया । पशुभिरितिपशु-भिः । मि
थुनैः । जायते ॥ [३२] उक्थ्येनोपाप्नोत्यगच्छतार्ध्यःपुरोडाशंश्चचत्वारिंशच्च ॥९॥

ध्रुवः । असि । ध्रुवः । अहम् । सजातेष्वितिस-जातेषु । भूयासम् । इति ।
आह । ध्रुवान् । एव । एनान् । कुरुते । उग्रः । असि । उग्रः । अहम् । सजाते
ष्वितिस-जातेषु । भूयासम् । इति । आह । अप्रतिवादिनइत्यप्रति-वादिनः । एव ।
एनान् । कुरुते । अभिभूरित्यभि-भूः । असि । अभिभूरित्यभि-भूः । अहम् । सजा
तेष्वितिस-जातेषु । भूयासम् । इति । आह । यः । एव । एनम् । प्रत्युत्पिपीतइति
प्रति-उत्पिपीते । तम् । उपेति । अस्यते । युनज्मि । त्वा । ब्रह्मणा । दैव्येन । इ
ति । आह । एषः । वै । अग्नेः । योगः । तेन । [३३] एव । एनम् । युनक्ति ।
यज्ञस्य । वै । समृद्धेनेतिसं-ऋद्धेन । देवाः । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । आ
यन् । यज्ञस्य । व्यृद्धेनेतिवि-ऋद्धेन । असुरान् । परेति । अभावयन् । यत् । मे ।
अग्ने । अस्य । यज्ञस्य । रिष्यात् । इति । आह । यज्ञस्य । एव । तत् । समृद्धेनेति
सं-ऋद्धेन । यजमानः । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । एति । यज्ञस्य । व्यृद्धेने
तिवि-ऋद्धेन । भ्रातृव्यान् । परेति । भावयति । अग्निहोत्रमित्यग्नि-होत्रम् । एताभिः ।
व्याहृतीभिरितिव्याहृति-भिः । उपेति । सादयेत् । यज्ञमुखमितियज्ञ-मुखम् । वै । अ
ग्निहोत्रमित्यग्नि-होत्रम् । ब्रह्म । एताः । व्याहृतयइतिवि-आहृतयः । यज्ञमुखइतियज्ञ-
मुखे । एव । ब्रह्म । [३४] कुरुते । सँव्वथ्सरइतिसं-वथ्सरे । पर्यागतइतिपरि-आग
ते । एताभिः । एव । उपेति । सादयेत् । ब्रह्मणा । एव । उभयतः । सँव्वथ्सरमिति
सं-वथ्सरम् । परीति । गृह्णाति । दर्शपूर्णमासावितिदर्श-पूर्णमासौ । चातुर्मास्या
नीतिचातुः-मास्यानि । आलभमानइत्या-लभमानः । एताभिः । व्याहृतीभिरिति
व्याहृति-भिः । हवींषि । एति । सादयेत् । यज्ञमुखमितियज्ञ-मुखम् । वै । दर्शपू

र्णमासाविति॑दर्श-पूर्णमासौ । चातुर्मास्यानीति॑चातुः-मास्यानि॑ । ब्रह्म॑ । एताः । व्याहृतयइति॑वि-आहृतयः । यज्ञमुखइती॑यज्ञ-मुखे । एव । ब्रह्म॑ । कुरुते । संव्वथ्सरइ ति॑सं-वथ्सरे । पर्यागतइति॑परि-आगते । एताभिः । एव । एति॑ । सादयेत् । ब्रह्म णा । एव । उभयतः । संव्वथ्सरमिति॑सं-वथ्सरम् । परीति॑ । गृह्णाति । यत् । वै । य ज्ञस्य॑ । साम्ना । क्रियते॑ । राष्ट्रम् । [३५] यज्ञस्य॑ । आशीरित्या-शीः । गच्छति । यत् । ऋचा । विशम् । यज्ञस्य॑ । आशीरित्या-शीः । गच्छति । अथ । ब्राह्मणः । अनाशीर्केण । यज्ञेन॑ । यजते । सामिधेनीरिति॑सां-इधेनीः । अनुवक्ष्यन्नित्य॑नु-वक्ष्य न्न् । एताः । व्याहृतीरिति॑वि-आहृतीः । पुरस्तात् । दद्ध्यात् । ब्रह्म॑ । एव । प्रति पदमिति॑प्रति-पदम् । कुरुते । तथा । ब्राह्मणः । साशीर्केणेतिस-आशीर्केण । यज्ञे न॑ । यजते । यम् । कामयेत । यजमानम् । भ्रातृव्यम् । अस्य । यज्ञस्य॑ । आशी रित्या-शीः । गच्छेत् । इति॑ । तस्य॑ । एताः । व्याहृतीरिति॑वि-आहृतीः । पुरोनु वाक्यायामिति॑पुरः-अनुवाक्यायाम् । दद्ध्यात् । भ्रातृव्यदेवत्येति॑भ्रातृव्य-देवत्या । वै । पुरोनुवाक्येति॑पुरः-अनुवाक्या । भ्रातृव्यम् । एव । अस्य । यज्ञस्य॑ । [३६] आशीरित्या-शीः । गच्छति । यान् । कामयेत । यजमानान् । समावती । ए नान् । यज्ञस्य॑ । आशीरित्या-शीः । गच्छेत् । इति॑ । तेषाम् । एताः । व्याहृती रिति॑वि-आहृतीः । पुरोनुवाक्यायाइति॑पुरः-अनुवाक्यायाः । अर्द्धर्चइत्य॑र्द्ध-ऋचे । ए काम् । दद्ध्यात् । याज्यायै । पुरस्तात् । एकाम् । याज्यायाः । अर्द्धर्चइत्य॑र्द्ध-ऋचे । एकाम् । तथा । एनान् । समावती । यज्ञस्य॑ । आशीरित्या-शीः । गच्छति । य था । वै । पर्जन्यः । सुवृष्टमितिसु-वृष्टम् । वर्षति । एवम् । यज्ञः । यजमानाय । व र्षति । स्थलया । उदकम् । परिगृह्णन्तीति॑परि-गृह्णन्ति । आशिषेत्या-शिषा । य ज्ञम् । यजमानः । परीति॑ । गृह्णाति । मनः । असि । प्राजापत्यमिति॑प्राजा-पत्यम् ।

[३७] मनसा । मा । भूतेन॑ । एति॑ । विश । इति॑ । आह । मनः । वै । प्राजाप त्यमिति॑प्राजा-पत्यम् । प्राजापत्यइति॑प्राजा-पत्यः । यज्ञः । मनः । एव । यज्ञम् । आत्मन्न् । धत्ते । वाक् । असि । ऐन्द्री । सपत्नक्षयणीति॑सपत्न-क्षयणी । वाचा । मा । इन्द्रियेण । एति॑ । विश । इति॑ । आह । ऐन्द्री । वै । वाक् । वाचम् । एव । ऐ न्द्रीम् । आत्मन्न् । धत्ते ॥ [३८] तेनैवब्रह्मराष्ट्रमेवास्ययज्ञस्यप्राजापत्य॑ष्ट्रत्रिꣳशच्च ॥

यः । वै । सप्तदशमितिसप्त-दशम् । प्रजापतिमितिप्रजा-पतिम् । यज्ञम् । अन्वायत्तमित्यनु-आयत्तम् । वेद । प्रतीति । यज्ञेन । तिष्ठति । न । यज्ञात् । भ्रंशते । एति । आवय । इति । चतुरक्षरमितिचतुः-अक्षरम् । अस्तु । श्रौषट् । इति । चतुरक्षरमितिचतुः-अक्षरम् । यज । इति । द्व्यक्षरमितिद्वि-अक्षरम् । ये । यजामहे । इति । पञ्चाक्षरमितिपञ्च-अक्षरम् । द्व्यक्षरइतिद्वि-अक्षरः । वषट्कार इतिवषट्-कारः । एषः । वै । सप्तदशइतिसप्त-दशः । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । यज्ञम् । अन्वायत्तइत्यनु-आयत्तः । यः । एवम् । वेद । प्रतीति । यज्ञेन । तिष्ठति । न । यज्ञात् । भ्रंशते । यः । वै । यज्ञस्य । प्रायणमितिप्र-अयनम् । प्रतिष्ठामितिप्रति-स्थाम् । [३९] उदयनमित्युत-अयनम् । वेद । प्रतिष्ठितेनेतिप्रति-स्थितेन । अरिष्टेन । यज्ञेन । संस्थामितिसं-स्थाम् । गच्छति । एति । आवय । अस्तु । श्रौषट् । यज । ये । यजामहे । वषट्कारइतिवषट्-कारः । एतत् । वै । यज्ञस्य । प्रायणमितिप्र-अयनम् । एषा । प्रतिष्ठेति प्रति-स्था । एतत् । उदयनमित्युत-अयनम् । यः । एवम् । वेद । प्रतिष्ठितेनेति प्रति-स्थितेन । अरिष्टेन । यज्ञेन । संस्थामितिसं-स्थाम् । गच्छति । यः । वै । सूनृतायै । दोहम् । वेद । दुहे । एव । एनाम् । यज्ञः । वै । सूनृता । एति । आवय । इति । एति । एव । एनाम् । अह्वत् । अस्तु । [४०] श्रौषट् । इति । उपावस्राागित्युप-अवास्राक् । यज । इति । उदिति । अनैषीत् । ये । यजामहे । इति । उपेति । असदत् । वषट्कारेणेतिवषट्-कारेण । दोग्धि । एषः । वै । सूनृतायै । दोहः । यः । एवम् । वेद । दुहे । एव । एनाम् । देवाः । वै । सत्रम् । आसत । तेषाम् । दिशः । अदस्यन् । ते । एताम् । आर्द्राम् । पङ्क्तिम् । अपश्यन् । एति । आवय । इति । पुरोवातमितिपुरः-वातम् । अजनयन् । अस्तु । श्रौषट् । इति । अभ्रम् । समिति । अप्लावयन् । यज । इति । विद्युतमितिवि-द्युतम् । [४१] अजनयन् । ये । यजामहे । इति । प्रेति । अवर्षयन् । अभीति । अस्तनयन् । वषट्कारेणेतिवषट्-कारेण । ततः । वै । तेभ्यः । दिशः । प्रेति । अप्यायन्त । यः । एवम् । वेद । प्रेति । अस्मै । दिशः । प्यायन्ते । प्रजापतिमितिप्रजा-पतिम् । त्वोवेदेतित्वः-वेद । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । त्वंवेदेतित्वं-वेद । यम् । प्रजापतिरिति

प्रजा-पतिः । वेद । सः । पुण्यः । भवति । एषः । वै । छन्दस्यः । प्रजापतिरितिप्र जा-पतिः । एति । श्रावय । अस्तु । श्रौषट् । यज । ये । यजामहे । वषट्कारइति वषट्-कारः । यः । एवम् । वेद । पुण्यः । भवति । वसन्तम् [४२] ऋतूनाम् । प्रीणामि । इति । आह । ऋतवः । वै । प्रयाजाइतिप्र-याजाः । ऋतून् । एव । प्रीणाति । ते । अस्मै । प्रीताः । यथापूर्वमितियथा-पूर्वम् । कल्पन्ते । कल्पन्ते । अस्मै । ऋतवः । यः । एवम् । वेद । अग्नीषोमयोरित्यग्नी-सोमयोः । अहम् । देवय ज्ययेतिदेव-यज्यया । चक्षुष्मान् । भूयासम् । इति । आह । अग्नीषोमाभ्यामि त्यग्नी-सोमाभ्याम् । वै । यज्ञः । चक्षुष्मान् । ताभ्याम् । एव । चक्षुः । आत्मन् । धत्ते । अग्नेः । अहम् । देवयज्ययेतिदेव-यज्यया । अन्नादइत्यन्न-अदः । भूयासम् । इति । आह । अग्निः । वै । देवानाम् । अन्नादइत्यन्न-अदः । तेन । एव [४३] अन्नाद्यमित्यन्न-अद्यम् । आत्मन् । धत्ते । दब्धिः । असि । अदब्धः । भूयासम् । अमुम् । दभेयम् । इति । आह । एतया । वै । दब्ध्या । देवाः । असुरान् । अ दभ्नुवन् । तया । एव । भ्रातृव्यम् । दभ्नोति । अग्नीषोमयोरित्यग्नी-सोमयोः । अहम् । देवयज्ययेतिदेव-यज्यया । वृत्रहेतिवृत्र-हा । भूयासम् । इति । आह । अग्नीषोमाभ्यामित्यग्नी-सोमाभ्याम् । वै । इन्द्रः । वृत्रम् । अहन् । ताभ्याम् । ए व । भ्रातृव्यम् । स्तृणुते । इन्द्राग्नियोरितीन्द्र-अग्नियोः । अहम् । देवयज्ययेतिदे व-यज्यया । इन्द्रियावी । अन्नादइत्यन्न-अदः । भूयासम् । इति । आह । इन्द्रिया वी । एव । अन्नादइत्यन्न-अदः । भवति । इन्द्रस्य । [४४] अहम् । देवयज्ययेति देव-यज्यया । इन्द्रियावी । भूयासम् । इति । आह । इन्द्रियावी । एव । भवति । महेन्द्रस्येतिमहा-इन्द्रस्य । अहम् । देवयज्ययेतिदेव-यज्यया । जेमानम् । महिमा नम् । गमेयम् । इति । आह । जेमानम् । एव । महिमानम् । गच्छति । अग्नेः । स्विष्टकृतइतिस्विष्ट-कृतः । अहम् । देवयज्ययेतिदेव-यज्यया । आयुष्मान् । यज्ञेन । प्रतिष्ठामितिप्रति-स्थाम् । गमेयम् । इति । आह । आयुः । एव । आत्मन् । ध त्ते । प्रतीति । यज्ञेन । तिष्ठति ॥ [४५] प्रतिष्ठामंहृदस्तुविद्युतंँव्वसन्तन्तेनैवेन्द्रं स्याष्टात्रिँꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥११॥

इन्द्रम् । वः । विश्वतः । परीति । हवामहे । जनेभ्यः ॥ अस्माकम् । अ

स्तु। केवलः ॥ इन्द्रम्। नरः। नेमधितेतिनेम-धिता। हवन्ते। यत्। पार्याः। युनजंते। धियः। ताः ॥ शूरः। नृषातेतिनृ-साता। शवसः। चकानः। एति। गोमतीतिगो-मति। व्रजे। भज। त्वम्। नः ॥ इन्द्रियाणि। शतक्रतोइतिशत-क्रतो। या। ते। जनेषु। पञ्चस्वितिपञ्च-सु ॥ इन्द्र। तानि। ते। एति। वृणे ॥ अन्विति। ते। दायि। महे। इन्द्रियाय। सत्रा। ते। विश्वम्। अन्विति। वृत्रहत्यइतिवृत्र-हत्ये ॥ अन्विति। [४६] क्षत्रम्। अन्विति। सहः। यजत्र। इन्द्र। देवेभिः। अन्विति। ते। नृषह्यइतिनृ-सह्ये ॥ एति। यस्मिन्न्। सप्त। वासवाः। तिष्ठन्ति। स्वारुहइतिस्व-रुहः। यथा ॥ ऋषिः। ह। दीर्घश्रुत्तमइतिदीर्घश्रुत-तमः। इन्द्रस्य। घर्मः। अतिथिः ॥ आमासु। पक्वम्। ऐरयः। एति। सूर्यम्। रोहयः। दिवि ॥ घर्मम्। न। सामन्न्। तपत। सुवृक्तिभिरितिसुवृक्ति-भिः। जुष्टम्। गिर्वणसे। गिरः ॥ इन्द्रम्। इत्। गाथिनः। बृहत्। इन्द्रम्। अर्केभिः। अर्किणः ॥ इन्द्रम्। वाणीः। अनूषत ॥ गायन्ति। त्वा। गायत्रिणः। [४७] अर्चन्ति। अर्कम्। अर्किणः ॥ ब्रह्माणः। त्वा। शतक्रतवितिशत-क्रतो। उदिति। वꣳशम्। इव। येमिरे ॥ अꣳहोमुचइत्यꣳहः-मुचे। प्रेति। भरम। मनीषाम्। ओषिष्ठदाव्न्नइत्योषिष्ठ-दाव्ने। सुमतिमितिसु-मतिम्। गृणानाः ॥ इदम्। इन्द्र। प्रतीति। हव्यम्। गृभाय। सत्याः। सन्तु। यजमानस्य। कामाः ॥ विवेष। यत्। मा। धिषणा। जजान। स्तवै। पुरा। पार्यात्। इन्द्रम्। अह्नः ॥ अꣳहसः। यत्र। पीपरत्। यथा। नः। नावा। इव। यान्तम्। उभये। हवन्ते ॥ प्रेति। सम्राजमितिसं-राजम्। प्रथमम्। अध्वराणाम्। [४८] अꣳहोमुचमित्यꣳहः-मुचम्। वृषभम्। यज्ञियानाम् ॥ अपाम्। नपातम्। अश्विना। हयन्तम्। अस्मिन्न्। नरः। इन्द्रियम्। धत्तम्। ओजः ॥ वीति। नः। इन्द्र। मृधः। जहि। नीचा। यच्छ। पृतन्यतः ॥ अधस्पदमित्यधः-पदम्। तम्। ईम्। कृधि। यः। अस्मान्। अभिदासतीत्यभि-दासति ॥ इन्द्र। क्षत्रम्। अभीति। वामम्। ओजः। अजायथाः। वृषभ। चर्षणीनाम् ॥ अपेति। अनुदः। जनम्। अमित्रयन्तमित्यमित्र-यन्तम्। उरुम्। देवेभ्यः। अकृणोः। उ। लोकम् ॥ मृगः। न। भीमः। कुचरः। गिरिष्ठाइतिगिरि-स्थाः। परावतइतिपरा-वतः। [४९] एति। जगाम। परस्याः ॥ सृकम्।

सꣳशायेतिसं-शायं । पविम् । इन्द्र । तिग्मम् । वीति । शत्रून् । ताढि । वीति । मृधः । नुदस्व ॥ वीति । शत्रून् । वीति । मृधः । नुद । वीति । वृत्रस्य । हनू इति । रुज ॥ वीति । मन्युम् । इन्द्र । भामितः । अमित्रस्य । अभिदासतइत्यभि-दासतः ॥ त्रातारम् । इन्द्रम् । अवितारम् । इन्द्रम् । हवेहवइति हवे-हवे । सुहवमितिसु-हवम् । शूरम् । इन्द्रम् ॥ हुवे । नु । शक्रम् । पुरुहूतमितिपुरु-हूतम् । इन्द्रम् । स्वस्ति । नः । मघवेतिमघ-वा । धातु । इन्द्रः ॥ मा । ते । अस्याम् । [५०] सहसावन्नितिसहसा-वन्न् । परिष्टौ । अघाय । भूम । हरिवइतिहरि-वः । परादाइतिपरा-दै ॥ त्रायस्व । नः । अवृकेभिः । वरूथैः । तव । प्रियासः । सूरिषु । स्याम ॥ अनवः । ते । रथम् । अश्वाय । तक्षन्न् । त्वष्टा । वज्रम् । पुरुहूतेतिपुरु-हूत । द्युमन्तमितिद्यु-मन्तम् ॥ ब्रह्माणः । इन्द्रम् । महयन्तः । अर्कैः । अवर्द्धयन्न् । अहये । हन्तवै । उ ॥ वृष्णे । यत् । ते । वृषणः । अर्कम् । अर्चान् । इन्द्र । ग्रावाणः । अदितिः । सजोषाइतिस-जोषाः ॥ अनश्वासः । ये । पवयः । अरथाः । इन्द्रेषिताइतीन्द्र-इषिताः । अभ्यवर्तन्तेत्यभि-अवर्तन्त । दस्यून् ॥ [५१] वृत्रहत्येऽनुगायत्रिणोऽध्वराणाम्परावतोऽस्यामष्टाचत्वारिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥१२॥

सन्त्वासिञ्चामिध्रुवोऽस्यग्निमीवरूहिषोऽहमाप्यायतामगन्मयथावैयोवै श्रद्धाम्प्रजापतिर्यज्ञान्ध्रुवोसीत्याहयोवैसप्तदशमिन्द्रꣳवो द्वादश ॥११॥ सन्त्वावरूहिषोऽहय्यथावाएवंविद्वान्छौपदूꣳसहसावन्नेकंपञ्चाशत् ॥५१॥ सन्त्वासिञ्चामिदस्यून् ॥❀॥

हरिः ओ (३) म् ॥

इति प्रथमकाण्डे षष्ठः प्रश्नः ॥

अथ प्रथमकाण्डे सप्तमः प्रश्नः ॥

पाकयज्ञमितिपाक-यज्ञम् । वै । अन्विति । आहिताग्नेरित्याहित-अग्नेः । पशवः । उपेति । तिष्ठन्ते । इडा । खलु । वै । पाकयज्ञइतिपाक-यज्ञः । सा । एषा । अन्तरा । प्रयाजानूयाजानितिप्रयाज-अनूयाजान् । यजमानस्य । लोके । अवहितेत्यव-हिता । ताम् । आह्रियमाणामित्या-ह्रियमाणाम् । अभीति । मन्त्रयेत । सुरूपवर्षवर्णइतिसुरूप-वर्षवर्णे । एति । इहि । इति । पशवः । वै । इडा । पशून् । एव । उपेति । ह्वयते । यज्ञम् । वै । देवाः । अदुहन् । यज्ञः । असुरान् । अदुहत् । ते । असुराः । यज्ञदुग्धाइतियज्ञ-दुग्धाः । परेति । अभवन् । यः । वै । यज्ञस्य । दोहम् । विद्वान् । [१] यजते । अपीति । अन्यम् । यजमानम् । दुहे । सा । मे । सत्या । आशीरित्या-शीः । अस्य । यज्ञस्य । भूयात् । इति । आह । एषः । वै । यज्ञस्य । दोहः । तेन । एव । एनम् । दुहे । प्रत्ता । वै । गौः । दुहे । प्रत्ता । इडा । यजमानाय । दुहे । एते । वै । इडायै । स्तनाः । इडा । उपहूतेत्युप-हूता । इति । वायुः । वत्सः । यर्हि । होता । इडाम् । उपह्वयेतेत्युप-ह्वयेत । तर्हि । यजमानः । होतारम् । ईक्षमाणः । वायुम् । मनसा । ध्यायेत् । [२] मात्रे । वत्सम् । उपावसृजतीत्युप-अवसृजति । सर्वेण । वै । यज्ञेन । देवाः । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । आयन् । पाकयज्ञेनेतिपाक-यज्ञेन । मनुः । अश्राम्यत् । सा । इडा । मनुम् । उपावर्ततेत्युप-आवर्तत । ताम् । देवासुराइतिदेव-असुराः । वीति । अह्वयन्त । प्रतीचीम् । देवाः । पराचीम् । असुराः । सा । देवान् । उपावर्ततेत्युप-आवर्तत । पशवः । वै । तत् । देवान् । अवृणत । पशवः । असुरान् । अजहुः । यम् । कामयेत । अपशुः । स्यात् । इति । पराचीम् । तस्य । इडाम् । उपेति । ह्वयेत । अपशुः । एव । भवति । यम् । [३] कामयेत । पशुमानितिपशु-मान् । स्यात् । इति । प्रतीचीम् । तस्य । इडाम् । उपेति । ह्वयेत । पशुमानितिपशु-मान् । एव । भवति । ब्रह्मवादिनइतिब्रह्म-वादिनः । वदन्ति । सः । तु । वै । इडाम् । उपेति । ह्वयेत । यः । इडाम् । उपहूयेत्युप-हूय । आत्मानम् । इडायाम् । उपह्वयेतेत्युप-ह्वयेत । इति । सा । नः । प्रिया । सुप्रतूर्तिरितिसु-प्रतूर्तिः । मघोनी । इति ।

आह । इडाम् । एव । उपहूयेत्युप-हूय । आत्मानम् । इडायाम् । उपेति । ह्वयते । व्यस्तमितिवि-अस्तम् । इव । वै । एतत् । यज्ञस्य । यत् । इडा । सामि । प्राश्नन्तीतिप्र-अश्नन्ति । [४] सामि । मार्जयन्ते । एतत् । प्रतीति । वै । असुराणाम् । यज्ञः । वीति । अच्छिद्यत । ब्रह्मणा । देवाः । समिति । अदधुः । बृहस्पतिः । तनुताम् । इमम् । नः । इति । आह । ब्रह्म । वै । देवानाम् । बृहस्पतिः । ब्रह्मणा । एव । यज्ञम् । समिति । दधाति । विच्छिन्नमितिवि-छिन्नम् । यज्ञम् । समिति । इमम् । दधातु । इति । आह । सन्तत्याइतिसं-तत्यै । विश्वे । देवाः । इह । मादयन्ताम् । इति । आह । सन्तत्येतिसं-तत्य । एव । यज्ञम् । देवेभ्यः । अन्विति । दिशति । याम् । वै । [५] यज्ञे । दक्षिणाम् । ददाति । ताम् । अस्य । पशवः । अनु । समिति । क्रामन्ति । सः । एषः । ईजानः । अपशुः । भावुकः । यजमानेन । खलु । वै । तत् । कार्यम् । इति । आहुः । यथा । देवत्रेतिदेव-त्रा । दत्तम् । कुर्वीत । आत्मन्न् । पशून् । रमयेत । इति । ब्रध्न । पिन्वस्व । इति । आह । यज्ञः । वै । ब्रध्नः । यज्ञम् । एव । तत् । महयति । अथोइति । देवत्रेतिदेव-त्रा । एव । दत्तम् । कुरुते । आत्मन्न् । पशून् । रमयते । ददतः । मे । मा । क्षायि । इति । आह । अक्षितिम् । एव । उपेति । एति । कुर्वतः । मे । मा । उपेति । दसत् । इति । आह । भूमानम् । एव । उपेति । एति ॥ [६] विद्वान्ध्यायेद्भवति यज्ञम्प्राश्नन्ति यँवैमएकान्नवि॑ंशतिश्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥ १ ॥

स॑ंश्रवाइतिसं-श्रवाः । ह । सौवर्चनसः । तुमिञ्जम् । औपोदितिमित्यौप-उदितिम् । उवाच । यत् । सत्रिणाम् । होता । अभूः । काम् । इडाम् । उपेति । अह्वथाः । इति । ताम् । उपेति । अह्वे । इति । ह । उवाच । या । प्राणेनेतिप्र-अनेन । देवान् । दाधार । व्यानेनेतिवि-अनेन । मनुष्यान् । अपानेनेत्यप-अनेन । पितॄन् । इति । छिनत्ति । सा । न । छिनत्ती(३) । इति । छिनत्ति । इति । ह । उवाच । शरीरम् । वै । अस्यै । तत् । उपेति । अह्वथाः । इति । ह । उवाच । गौः । वै । [७] अस्यै । शरीरम् । गाम् । वाव । तौ । तत् । परीति । अवदताम् । या । यज्ञे । दीयते । सा । प्राणेनेतिप्र-अनेन । देवान् । दाधार । यया । मनुष्याः । जीवन्ति । सा । व्यानेनेतिवि-अनेन । मनुष्यान् । याम् । पितृभ्यइतिपितृ-भ्यः । घ्नन्ति ।

सा । अपानेनेत्यप-अनेन । पितॄन् । यः । एवम् । वेद । पशुमानिति पशु-मान् । भवति । अथ । वै । ताम् । उपेति । अह्वे । इति । ह । उवाच । या । प्रजाइति प्र-जाः । प्रभवन्तीरिति प्र-भवन्तीः । प्रतीति । आभवतीत्या-भवति । इति । अन्नम् । वै । अस्यै । तत् । [८] उपेति । अह्वथाः । इति । ह । उवाच । ओषधयः । वै । अस्याः । अन्नम् । ओषधयः । वै । प्रजाइतिप्र-जाः । प्रभवन्तीरितिप्र-भवन्तीः । प्रति । एति । भवन्ति । यः । एवम् । वेद । अन्नादइत्यन्न-अदः । भवति । अथ । वै । ताम् । उपेति । अह्वे । इति । ह । उवाच । या । प्रजाइतिप्र-जाः । पराभवन्तीरितिपरा-भवन्तीः । अनुगृह्णातीत्यनु-गृह्णाति । प्रतीति । आभवन्तीरित्या-भवन्तीः । गृह्णाति । इति । प्रतिष्ठामितिप्रति-स्थाम् । वै । अस्यै । तत् । उपेति । अह्वथाः । इति । ह । उवाच । इयम् । वै । अस्यै । प्रतिष्ठेतिप्रति-स्था । [९] इयम् । वै । प्रजाइतिप्र-जाः । पराभवन्तीरितिपरा-भवन्तीः । अन्विति । गृह्णाति । प्रतीति । आभवन्तीरित्या-भवन्तीः । गृह्णाति । यः । एवम् । वेद । प्रतीति । एव । तिष्ठति । अथ । वै । ताम् । उपेति । अह्वे । इति । ह । उवाच । यस्यै । निक्रमणइतिनि-क्रमणे । घृतम् । प्रजाइतिप्र-जाः । सञ्जीवन्तीरितिसं-जीवन्तीः । पिबन्ति । इति । छिनत्ति । सा । न । छिनत्ती (३) । इति । न । छिनत्ति । इति । ह । उवाच । प्रेति । तु । जनयति । इति । एषः । वै । इडाम् । उपेति । अह्वथाः । इति । ह । उवाच । वृष्टिः । वै । इडा । वृष्ट्यै । वै । निक्रमणइति नि-क्रमणे । घृतम् । प्रजाइतिप्र-जाः । सञ्जीवन्तीरितिसं-जीवन्तीः । पिबन्ति । यः । एवम् । वेद । प्रेति । एव । जायते । अन्नादइत्यन्न-अदः । भवति ॥ [१०] गौर्वाअस्यैतत्प्रतिष्ठाऽह्वथाइतिविꣳशतिश्च ॥ ॥ २ ॥

परोक्षमितिपरः-अक्षम् । वै । अन्ये । देवाः । इज्यन्ते । प्रत्यक्षमितिप्रति-अक्षम् । अन्ये । यत् । यजते । ये । एव । देवाः । परोक्षमितिपरः-अक्षम् । इज्यन्ते । तान् । एव । तत् । यजति । यत् । अन्वाहार्यमित्यनु-आहार्यम् । आहरतीत्या-हरति । एते । वै । देवाः । प्रत्यक्षमितिप्रति-अक्षम् । यत् । ब्राह्मणाः । तान् । एव । तेन । प्रीणाति । अथोइति । दक्षिणा । एव । अस्य । एषा । अथोइति । यज्ञस्य । एव । छिद्रम् । अपीति । दधाति । यत् । वै । यज्ञस्य । क्रूरम् ।

यत् । विलिष्टमितिवि-लिष्टम् । तत् । अन्वाहार्येणेत्यनु-आहार्येण । [११] अन्वाहरतीत्यनु-आहरति । तत् । अन्वाहार्यस्येत्यनु-आहार्यस्य । अन्वाहार्यत्वमित्यन्वाहार्य-त्वम् । देवदूताइतिदेव-दूताः । वै । एते । यत् । ऋत्विजः । यत् । अन्वाहार्यमित्यनु-आहार्यम् । आहरतीत्या-हरति । देवदूतानितिदेव-दूतान् । एव । प्रीणाति । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । देवेभ्यः । यज्ञान् । व्यादिशदितिवि-आदिशत् । सः । रिरिचानः । अमन्यत । सः । एतम् । अन्वाहार्यमित्यनु-आहार्यम् । अभक्तम् । अपश्यत् । तम् । आत्मन् । अधत्त । सः । वै । एषः । प्राजापत्यइतिप्राजा-पत्यः । यत् । अन्वाहार्यइत्यनु-आहार्यः । यस्य । एवम् । विदुषः । अन्वाहार्यइत्यनु-आहार्यः । आह्रियतइत्या-ह्रियते । साक्षादितिस-अक्षात् । एव । प्रजापतिमितिप्रजा-पतिम् । ऋध्नोति । अपरिमितइत्यपरि-मितः । निरुप्यइतिनिः-उप्यः । अपरिमितइत्यपरि-मितः । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । प्रजापतेरितिप्रजा-पतेः । [१२] आप्त्यै । देवाः । वै । यत् । यज्ञे । अकुर्वत । तत् । असुराः । अकुर्वत । ते । देवाः । एतम् । प्राजापत्यमितिप्राजा-पत्यम् । अन्वाहार्यमित्यनु-आहार्यम् । अपश्यन् । तम् । अन्वाहरन्तेत्यनु-आहरन्त । ततः । देवाः । अभवन् । परेति । असुराः । यस्य । एवम् । विदुषः । अन्वाहार्यइत्यनु-आहार्यः । आह्रियतइत्या-ह्रियते । भवति । आत्मना । परेति । अस्य । भ्रातृव्यः । भवति । यज्ञेन । वै । इष्टी । पक्वेन । पूर्ती । यस्य । एवम् । विदुषः । अन्वाहार्यइत्यनु-आहार्यः । आह्रियतइत्या-ह्रियते । सः । तु । एव । इष्टापूर्तीतीष्ट-पूर्ती । प्रजापतेरितिप्रजा-पतेः । भागः । असि । [१३] इति । आह । प्रजापतिमितिप्रजा-पतिम् । एव । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । समिति । अर्द्धयति । ऊर्जस्वान् । पयस्वान् । इति । आह । ऊर्जम् । एव । अस्मिन् । पयः । दधाति । प्राणापानावितिप्राण-अपानौ । मे । पाहि । समानव्यानावितिसमान-व्यानौ । मे । पाहि । इति । आह । आशिषमित्या-शिषम् । एव । एताम् । एति । शास्ते । अक्षितः । असि । अक्षित्यै । त्वा । मा । मे । क्षेष्ठाः । अमुत्र । अमुष्मिन् । लोके । इति । आह । क्षीयते । वै । अमुष्मिन् । लोके । अन्नम् । इतःप्रदानमितीतः-प्रदानम् । हि । अमुष्मिन् । लोके । प्रजाइतिप्र-जाः । उपजीवन्तीत्युप-जीवन्ति । यत् । एवम् । अ

भिमृशतीत्यभि-मृशति । अक्षितिम् । एव । एनत् । गमयति । न । अस्य । अ
मुष्मिन्न् । लोके । अन्नम् । क्षीयते ॥ [१४] अन्वाहार्येणप्रजापतेरसिद्व्मुष्मिँल्लो
केपञ्चदशच ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥३॥

बर्हिषः । अहम् । देवयज्ययेतिदेव-यज्यया । प्रजावानितिप्रजा-वान् । भूयासम् । इ
ति । आह । बर्हिषा । वै । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । प्रजाइतिप्र-जाः । असृजत । तेन ।
एव । प्रजाइतिप्र-जाः । सृजते । नराशꣳसस्य । अहम् । देवयज्ययेतिदेव-यज्यया ।
पशुमानितिपशु-मान् । भूयासम् । इति । आह । नराशꣳसेन । वै । प्रजापतिरितिप्रजा-
पतिः । पशून् । असृजत । तेन । एव । पशून् । सृजते । अग्नेः । स्विष्टकृतइति
स्विष्ट-कृतः । अहम् । देवयज्ययेतिदेव-यज्यया । आयुष्मान् । यज्ञेन । प्रतिष्ठामि
तिप्रति-स्थाम् । गमेयम् । इति । आह । आयुः । एव । आत्मन्न् । धत्ते । प्रतीति ।
यज्ञेन । तिष्ठति । दर्शपूर्णमासयोरितिदर्श-पूर्णमासयोः । [१५] वै । देवाः ।
उज्जितिमित्युत्-जितिम् । अनु । उदिति । अजयन्न् । दर्शपूर्णमासाभ्यामितिदर्
श-पूर्णमासाभ्याम् । असुरान् । अपेति । अनुदन्त । अग्नेः । अहम् । उज्जितिमि
त्युत्-जितिम् । अनु । उदिति । जेषम् । इति । आह । दर्शपूर्णमासयोरितिदर्
श-पूर्णमासयोः । एव । देवतानाम् । यजमानः । उज्जितिमित्युत्-जितिम् । अनु ।
उदिति । जयति । दर्शपूर्णमासाभ्यामितिदर्श-पूर्णमासाभ्याम् । भ्रातृव्यान् । अपे
ति । नुदते । वाजवतीभ्यामितिवाज-वतीभ्याम् । वीति । ऊहति । अन्नम् । वै ।
वाजः । अन्नम् । एव । अवेति । रुन्धे । द्वाभ्याम् । प्रतिष्ठित्याइतिप्रति-स्थित्यै ।
यः । वै । यज्ञस्य । द्वौ । दोहौ । विद्वान् । यजते । उभयतः । [१६] एव । य
ज्ञम् । दुहे । पुरस्तात् । च । उपरिष्टात् । च । एषः । वै । अन्यः । यज्ञस्य । दो
हः । इडायाम् । अन्यः । यर्हि । होता । यजमानस्य । नाम । गृह्णीयात् । तर्
हि । ब्रूयात् । एति । इमाः । अग्मन्न् । आशिषइत्या-शिषः । दोहकामाइतिदो
ह-कामाः । इति । सꣳस्तुताइतिसं-स्तुताः । एव । देवताः । दुहे । अथो
इति । उभयतः । एव । यज्ञम् । दुहे । पुरस्तात् । च । उपरिष्टात् । च । रो
हितेन । त्वा । अग्निः । देवताम् । गमयतु । इति । आह । एते । वै । देवाश्वाइति
देव-अश्वाः । [१७] यजमानः । प्रस्तरइतिप्र-स्तरः । यत् । एतैः । प्रस्तरमिति

प्र-स्तरम् । प्रहरतीतिप्र-हरति । देवाश्वैरितिदेव-अश्वैः । एव । यजमानम् । सुवर्ग मितिसुवः-गम् । लोकम् । गमयति । वीति । ते । मुञ्चामि । रशनाः । वीति । र श्मीन् । इति । आह । एषः । वै । अग्नेः । विमोकइतिवि-मोकः । तेन । एव । ए नम् । वीति । मुञ्चति । विष्णोः । शंय्योरितिशं-योः । अहम् । देवयज्ययेतिदेव-यज्यया । यज्ञेन । प्रतिष्ठामितिप्रति-स्थाम् । गमेयम् । इति । आह । यज्ञः । वै । विष्णुः । यज्ञे । एव । अन्ततः । प्रतीति । तिष्ठति । सोमस्य । अहम् । देवयज्य येतिदेव-यज्यया । सुरेताइतिसु-रेताः । [१८] रेतः । धिषीय । इति । आह । सो मः । वै । रेतोधाइति रेतः-धाः । तेन । एव । रेतः । आत्मन् । धत्ते । त्वष्टुः । अ हम् । देवयज्ययेतिदेव-यज्यया । पशूनाम् । रूपम् । पुषेयम् । इति । आह । त्व ष्टा । वै । पशूनाम् । मिथुनानाम् । रूपकृदितिरूप-कृत् । तेन । एव । पशूनाम् । रूपम् । आत्मन् । धत्ते । देवानाम् । पत्नीः । अग्निः । गृहपतिरितिगृह-पतिः । य ज्ञस्य । मिथुनम् । तयोः । अहम् । देवयज्ययेतिदेव-यज्यया । मिथुनेन । प्रेति । भूयासम् । इति । आह । एतस्मात् । वै । मिथुनात् । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । मिथुनेन । [१९] प्रेति । अजायत । तस्मात् । एव । यजमानः । मिथुनेन । प्रे ति । जायते । वेदः । असि । वित्तिः । असि । विदेयं । इति । आह । वेदेन । वै । देवाः । असुराणाम् । वित्तम् । वेद्यम् । अविन्दन्त । तत् । वेदस्य । वेदत्वमितिवे द-त्वम् । यद्यदितियत्-यत् । भ्रातृव्यस्य । अभिध्यायेदित्यभि-ध्यायेत् । तस्य । ना म । गृह्णीयात् । तत् । एव । अस्य । सर्वम् । वृङ्क्ते । घृतवन्तमितिघृत-वन्तम् । कुलायिनम् । रायः । पोषम् । सहस्रिणम् । वेदः । ददातु । वाजिनम् । इति । आ ह । प्रेति । सहस्रम् । पशून् । आप्नोति । एति । अस्य । प्रजायामितिप्र-जायाम् । वाजी । जायते । यः । एवम् । वेद ॥ [२०] दर्शपूर्णमासयोरुभयतोदेवाश्वास्सु रेताःप्रजापतिर्मिथुनेनाप्नोत्यष्टौच ॥ ❀ ❀ ❀ ॥४॥

ध्रुवाम् । वै । रिच्यमानाम् । यज्ञः । अन्विति । रिच्यते । यज्ञम् । यजमा नः । यजमानम् । प्रजाइतिप्र-जाः । ध्रुवाम् । आप्यायमानामित्या-प्यायमानाम् । यज्ञः । अनु । एति । प्यायते । यज्ञम् । यजमानः । यजमानम् । प्रजाइतिप्र-जाः । एति । प्यायताम् । ध्रुवा । घृतेन । इति । आह । ध्रुवाम् । एव । एति । प्यायय

ति । ताम् । आप्यायमानामित्या-प्यायमानाम् । यज्ञः । अनु । एति । प्यायते । यज्ञम् । यजमानः । यजमानम् । प्रजाइतिप्र-जाः । प्रजापतेरितिप्रजा-पतेः । विभानितिवि-भान् । नाम । लोकः । तस्मिन्न् । त्वा । दधामि । सह । यजमानेन । इति । [२१] आह । अयम् । वै । प्रजापतेरितिप्रजा-पतेः । विभानितिवि-भान् । नाम । लोकः । तस्मिन्न् । एव । एनम् । दधाति । सह । यजमानेन । रिच्यते । इव । वै । एतत् । यत् । यजते । यत् । यजमानभागमितियजमान-भागम् । प्राश्नातीतिप्र-अश्नाति । आत्मानम् । एव । प्रीणाति । एतावान् । वै । यज्ञः । यावान् । यजमानभागइतियजमान-भागः । यज्ञः । यजमानः । यत् । यजमानभागमितियजमान-भागम् । प्राश्नातीतिप्र-अश्नाति । यज्ञे । एव । यज्ञम् । प्रतीति । स्थापयति । एतत् । वै । सूयवसमितिसु-यवसम् । सोदकमितिस-उदकम् । यत् । बर्हिः । च । आपः । च । एतत् । [२२] यजमानस्य । आयतनमित्या-यतनम् । यत् । वेदिः । यत् । पूर्णपात्रमितिपूर्ण-पात्रम् । अन्तर्वेदीत्यन्तः-वेदि । निनयतीतिनि-नयति । स्वे । एव । आयतनइत्या-यतने । सूयवसमितिसु-यवसम् । सोदकमितिस-उदकम् । कुरुते । सत् । असि । सत् । मे । भूयाः । इति । आह । आपः । वै । यज्ञः । आपः । अमृतम् । यज्ञम् । एव । अमृतम् । आत्मन्न् । धत्ते । सर्वाणि । वै । भूतानि । व्रतम् । उपयन्तामित्युप-यन्तम् । अनु । उपेति । यन्ति । प्राच्याम् । दिशि । देवाः । ऋत्विजः । मार्जयन्ताम् । इति । आह । एषः । वै । दर्शपूर्णमासयोरितिदर्श-पूर्णमासयोः । अवभृथइत्यव-भृथः । [२३] यानि । एव । एनम् । भूतानि । व्रतम् । उपयन्तामित्युप-यन्तम् । अनूपयन्तीत्यनु-उपयन्ति । तैः । एव । सह । अवभृथमित्यव-भृथम् । अवैति । एति । विष्णुमुखाइतिविष्णु-मुखाः । वै । देवाः । छन्दोभिरितिछन्दः-भिः । इमान् । लोकान् । अनपजय्यमित्यनप-जय्यम् । अभीति । अजयन्न् । यत् । विष्णुक्रमानितिविष्णु-क्रमान् । क्रमते । विष्णुः । एव । भूत्वा । यजमानः । छन्दोभिरितिछन्दः-भिः । इमान् । लोकान् । अनपजय्यमित्यनप-जय्यम् । अभीति । जयति । विष्णोः । क्रमः । असि । अभिमातिहेत्यभिमाति-हा । इति । आह । गायत्री । वै । पृथिवी । त्रैष्टुभम् । अन्तरिक्षम् । जागती । द्यौः । आनुष्टुभीरित्यानु-स्तुभीः ।

दिशः । छन्दोभिरितिछन्दःऽभिः । एव । इमान् । लोकान् । यथापूर्वमितियथा-पूर्वम् । अभीति । जयति ॥ [२४] यजमानेनेतिचैतदवभृथो दिशस्सप्तचं ॥५॥

अगन्म । सुवः । सुवः । अगन्म । इति । आह । सुवर्गमितिसुवः-गम् । एव । लोकम् । एति । सन्दृशइतिसं-दृशः । ते । मा । छित्सि । यत् । ते । तपः । तस्मै । ते । मा । एति । वृक्षि । इति । आह । यथायजुरितियथा-यजुः । एव । एतत् । सुभूरितिसु-भूः । असि । श्रेष्ठः । रश्मीनाम् । आयुर्धाइत्यायुः-धाः । असि । आयुः । मे । धेहि । इति । आह । आशिषमित्या-शिषम् । एव । एताम् । एति । शास्ते । प्रेति । वै । एषः । अस्मात् । लोकात् । च्यवते । यः । [२५] विष्णुक्रमानितिविष्णु-क्रमान् । क्रमते । सुवर्गायेतिसुवः-गाय । हि । लोकाय । विष्णुक्रमाइतिविष्णु-क्रमाः । क्रम्यन्ते । ब्रह्मवादिनइतिब्रह्म-वादिनः । वदन्ति । सः । तु । वै । विष्णुक्रमानितिविष्णु-क्रमान् । क्रमेत । यः । इमान् । लोकान् । भ्रातृव्यस्य । संविद्येतिसं-विद्य । पुनः । इमम् । लोकम् । प्रत्यवरोहेदितिप्रति-अवरोहेत् । इति । एषः । वै । अस्य । लोकस्य । प्रत्यवरोहइतिप्रति-अवरोहः । यत् । आह । इदम् । अहम् । अमुम् । भ्रातृव्यम् । आभ्यः । दिग्भ्यइतिदिक्-भ्यः । अस्यै । दिवः । इति । इमान् । एव । लोकान् । भ्रातृव्यस्य । संविद्येतिसं-विद्य । पुनः । इमम् । लोकम् । प्रत्यवरोहतीतिप्रति-अवरोहति । समिति । [२६] ज्योतिषा । अभूवम् । इति । आह । अस्मिन्न् । एव । लोके । प्रतीति । तिष्ठति । ऐन्द्रीम् । आवृतमित्या-वृतम् । अन्वावर्तइत्यनु-आवर्ते । इति । आह । असौ । वै । आदित्यः । इन्द्रः । तस्य । एव । आवृतमित्या-वृतम् । अन्वितिं । पर्यावर्ततइतिपरि-आवर्तते । दक्षिणा । पर्यावर्ततइतिपरि-आवर्तते । स्वम् । एव । वीर्यम् । अन्विति । पर्यावर्ततइतिपरि-आवर्तते । तस्मात् । दक्षिणः । अर्धः । आत्मनः । वीर्यावत्तरइतिवीर्यावत्-तरः । अथोइति । आदित्यस्य । एव । आवृतमित्या-वृतम् । अन्विति । पर्यावर्ततइतिपरि-आवर्तते । समिति । अहम् । प्रजयेतिप्र-जया । समिति । मया । प्रजेतिप्र-जा । इति । आह । आशिषमित्या-शिषम् । [२७] एव । एताम् । एति । शास्ते । समिद्धइतिसं-इद्धः । अग्ने । मे । दीदिहि । सुमेद्धेतिसं-एद्धा । ते । अग्ने । दीद्यासम् । इति । आह । यथायजुरितियथा-यजुः । एव । ए

तत् । वसुमानितिवसु-मान् । यज्ञः । वसीयान् । भूयासम् । इति । आह । आशि षमित्या-शिषम् । एव । एताम् । एति । शास्ते । बहु । वै । गार्हपत्यस्येतिगा र्हे-पत्यस्य । अन्ते । मिश्रम् । इव । चर्यते । आग्निपावमानीभ्यामित्याग्नि-पावमा नीभ्याम् । गार्हपत्यमितिगार्हे-पत्यम् । उपेति । तिष्ठते । पुनाति । एव । अ ग्निम् । पुनीते । आत्मानम् । द्वाभ्याम् । प्रतिष्ठित्याइतिप्रति-स्थित्यै । अग्ने । गृ हपतइतिगृह-पते । इति । आह । [२८] यथायजुरितियथा-यजुः । एव । एतत् । शतम् । हिमाः । इति । आह । शतम् । त्वा । हेमन्तान् । इन्धिषीय । इति । वाव । एतत् । आह । पुत्रस्य । नाम । गृह्णाति । अन्नादमित्यन्न-अदम् । एव । एनम् । करोति । ताम् । आशिषमित्या-शिषम् । एति । शास्ते । तन्तवे । ज्यो तिष्मतीम् । इति । ब्रूयात् । यस्य । पुत्रः । अजातः । स्यात् । तेजस्वी । एव । अस्य । ब्रह्मवर्चसीतिब्रह्म-वर्चसी । पुत्रः । जायते । ताम् । आशिषमित्या-शिषम् । एति । शास्ते । अमुष्मै । ज्योतिष्मतीम् । इति । ब्रूयात् । यस्य । पुत्रः । [२९] जातः । स्यात् । तेजः । एव । अस्मिन् । ब्रह्मवर्चसमितिब्रह्म-वर्चसम् । दधाति । यः । वै । यज्ञम् । प्रयुज्येतिप्र-युज्य । न । विमुञ्चतीतिवि-मुञ्चति । अप्रतिष्ठानइत्य प्रति-स्थानः । वै । सः । भवति । कः । त्वा । युनक्ति । सः । त्वा । वीति । मुञ्च तु । इति । आह । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । वै । कः । प्रजापतिनेतिप्रजा-पति ना । एव । एनम् । युनक्ति । प्रजापतिनेतिप्रजा-पतिना । वीति । मुञ्चति । प्रति ष्ठित्याइतिप्रति-स्थित्यै । ईश्वरम् । वै । व्रतम् । अविसृष्टमित्यवि-सृष्टम् । प्रदहइतिप्र- दहः । अग्ने । व्रतपतइतिव्रत-पते । व्रतम् । अचारिषम् । इति । आह । व्रतम् । ए व । [३०] वीति । सृजते । शान्त्यै । अप्रदाहायेत्यप्र-दाहाय । पराङ् । वाव । य ज्ञः । एति । न । नीति । वर्तते । पुनः । यः । वै । यज्ञस्य । पुनरालम्भमितिपुनः- आलम्भम् । विद्वान् । यजते । तम् । अभि । नीति । वर्तते । यज्ञः । बभूव । सः । एति । बभूव । इति । आह । एषः । वै । यज्ञस्य । पुनरालम्भइतिपुनः-आलम्भः । तेन । एव । एनम् । पुनः । एति । लभते । अनवरुद्धेत्यनव-रुद्धा । वै । एतस्य । विराडितिवि-राट् । यः । आहिताग्निरित्याहित-अग्निः । सन् । असभः । पशवः । खलु । वै । ब्राह्मणस्य । सभा । इष्ट्वा । इ । उत्क्रम्येत्युत्-क्रम्य । ब्रूयात् । गोमा

न्निति॒गो-मा॒न् । अ॒ग्ने । अवि॑मा॒नित्यवि॑-मा॒न् । अ॒श्वी । य॒ज्ञः । इति॑ । अवे॒ति॑ । स॒ भाम् । रु॒न्धे । प्रेति॑ । स॒ह॒स्र॑म् । प॒शून् । आ॒प्नो॒ति॒ । एति॑ । अ॒स्य॒ । प्र॒जाया॒मिति॑ प्र-जाया॑म् । वा॒जी । जा॒य॒ते ॥ [३१] यस्मि॒न्माशिर्ष॒ङ्गृहप॒तइत्या॒ह॒स्मुष्मै॒ज्योति॑ष्म ती॒मिति॒ब्रूया॒द्यस्य॑ पु॒त्वोव्र॒तमे॒व खलु॒वैचतु॑र्वि॑ꣳशतिश्च ॥　❀　❀　॥ ६ ॥

दे॒व॑ । स॒वि॒तः । प्रेति॑ । सु॒व॒ । य॒ज्ञम् । प्रेति॑ । सु॒व॒ । य॒ज्ञप॑ति॒मिति॒यज्ञ-प॒ ति॒म् । भगा॑य । दि॒व्यः । ग॒न्ध॒र्वः ॥ के॒त॒पूरि॒ति॒के॒त-पूः । के॒त॑म् । नः॒ । पु॒ना॒तु॒ । वा॒चः । पतिः॑ । वाच॑म् । अ॒द्य । स्व॒दा॒ति॒ । नः॒ ॥ इन्द्र॑स्य । वज्रः॑ । अ॒सि॒ । वार्त्र॑घ्न॒इति॒ वार्त्र॑-घ्नः । त्वया॑ । अ॒यम् । वृ॒त्रम् । व॒ध्या॒त् ॥ वाज॑स्य । नु । प्र॒स॒वइति॑प्र-स॒वे । मा॒ तर॑म् । म॒हीम् । अदि॑तिम् । नाम॑ । वच॑सा । क॒रा॒म॒हे॒ ॥ यस्या॑म् । इ॒दम् । विश्व॑म् । भुव॑नम् । आ॒वि॒वेशेत्या॑-वि॒वेश॑ । तस्या॑म् । नः॒ । दे॒वः । स॒वि॒ता । धर्म॑ । सा॒वि॒ष॒त् ॥ अ॒फ्स्वित्य॑प्-सु । [३२] अ॒न्तः । अ॒मृत॑म् । अ॒फ्स्वित्य॑प्-सु । भे॒ष॒जम् । अ॒पाम् । उ॒त । प्रश॑स्ति॒ष्विति॒प्र-श॒स्ति॒षु । अश्वाः॑ । भ॒व॒थ॒ । वा॒जि॒नः ॥ वा॒युः । वा॒ । त्वा॒ । मनुः॑ । वा॒ । त्वा॒ । ग॒न्ध॒र्वाः । स॒प्तवि॑ꣳशति॒रिति॑स॒प्त-वि॒ꣳश॒तिः ॥ ते । अग्रे॑ । अश्व॑म् । आ॒यु॒ञ्ज॒न् । ते । अ॒स्मि॒न् । ज॒वम् । एति॑ । अ॒द॒धुः ॥ अ॒पा॑म् । न॒पा॒त् । आ॒शु॒हे॒म॒ न्नित्या॑शु-हे॒म॒न् । यः । ऊ॒र्मिः । क॒कुद्मा॒निति॑क॒कुत्-मा॒न् । प्र॒तू॒र्ति॒रिति॒प्र-तू॒र्तिः । वा॒ज॒सात॑म॒इति॒वाज-सात॑मः । तेन॑ । अ॒यम् । वाज॑म् । से॒त् ॥ विष्णोः॑ । क्रमः॑ । अ॒सि॒ । विष्णोः॑ । क्रा॒न्तम् । अ॒सि॒ । विष्णोः॑ । विक्रा॑न्त॒मिति॒वि-क्रा॒न्त॒म् । अ॒सि॒ । अ॒ङ्क्रौ । न्य॒ङ्कावि॒ति॑नि-अ॒ङ्कौ । अ॒भितः॑ । रथ॑म् । यौ । ध्वा॒न्तम् । वा॒ता॒ग्रमि॒ति॒वात- अ॒ग्र॒म् । अन्विति॑ । स॒ञ्चर॑न्ता॒विति॒सं-चर॑न्तौ । दू॒रेहे॑ति॒रिति॒दू॒रे-हे॒तिः । इ॒न्द्रि॒या॒वा॒न् ती॑न्द्रि॒य-वा॒न् । प॒त॒त्री । ते । नः॒ । अ॒ग्नयः॑ । पप्र॑यः । पा॒र॒य॒न्तु॒ ॥ [३३] अ॒फ्सु न्य॒ङ्कौपञ्च॑दश च ॥　❀　❀　❀　❀　❀　॥७॥

दे॒वस्य॑ । अ॒हम् । स॒वि॒तुः । प्र॒स॒वइति॑प्र-स॒वे । बृ॒ह॒स्पति॑ना । वा॒ज॒जितेति॑वा ज-जिता॑ । वाज॑म् । जे॒ष॒म् । दे॒वस्य॑ । अ॒हम् । स॒वि॒तुः । प्र॒स॒वइति॑प्र-स॒वे । बृ॒ह॒स्प ति॑ना । वा॒ज॒जितेति॑वाज-जिता॑ । वर्षि॑ष्ठम् । नाक॑म् । रु॒हे॒य॒म् । इन्द्रा॑य । वाच॑म् । व॒द॒त॒ । इन्द्र॑म् । वाज॑म् । जा॒प॒य॒त॒ । इन्द्रः॑ । वाज॑म् । अ॒जा॒यि॒त् ॥ अश्वा॑ज॒नीत्य॑ श्व-अ॒ज॒नि॒ । वा॒जि॒नि॒ । वाजे॑षु । वा॒जि॒नी॒व॒तीति॑वाजिनी-व॒ति॒ । अश्वा॑न् । स॒म

ष्विवितिसमत्-सु । वाजय ॥ अर्वा । असि । सप्तिः । असि । वाजी । असि । वा
जिनः । वाजम् । धावत । मरुताम् । प्रसवइतिप्र-सवे । जयत । वीति । योजना ।
मिमीध्वम् । अध्वनः । स्कभ्नीत । [३४] काष्ठाम् । गच्छत । वाजेवाजइतिवाजे-
वाजे । अवत । वाजिनः । नः । धनेषु । विप्राः । अमृताः । ऋतज्ञाइत्यृत-ज्ञाः ॥
अस्य । मध्वः । पिबत । मादयध्वम् । तृप्ताः । यात । पथिभिरितिपथि-भिः । देव
यानैरितिदेव-यानैः ॥ ते । नः । अर्वन्तः । हवनश्रुतइतिहवन-श्रुतः । हवम् । वि
श्वे । शृण्वन्तु । वाजिनः ॥ मितद्रवइतिमित-द्रवः । सहस्रसाइतिसहस्र-साः । मेध
सातेतिमेध-साता । सनिष्यवः ॥ महः । ये । रत्नम् । समिथेष्विवितिसं-इथेषु । ज
भ्रिरे । शम् । नः । भवन्तु । वाजिनः । हवेषु ॥ देवतातेतिदेव-ताता । मितद्रवइ
तिमित-द्रवः । स्वर्काइतिसु-अर्काः ॥ जम्भयन्तः । अहिम् । वृकम् । रक्षाꣳसि । स
नेमि । अस्मत् । युयवन् । [३५] अमीवाः ॥ एषः । स्यः । वाजी । क्षिपणिम् ।
तुरण्यति । ग्रीवायाम् । बद्धः । अपिकक्षइत्यपि-कक्षे । आसनि ॥ क्रतुम् । दधि
क्राइतिदधि-क्राः । अन्वित्यनु । सन्तवीत्वदितिसं-तवीत्वत् । पथाम् । अङ्काꣳसि ।
अन्वित्यनु । आपनीफणदित्या-पनीफणत् ॥ उत । स्म । अस्य । द्रवतः । तुरण्यतः ।
पर्णम् । न । वेः । अन्वित्यनु । वाति । प्रगर्धिनइतिप्र-गर्धिनः ॥ श्येनस्य । इव । ध्रज
तः । अङ्कसम् । परीति । दधिक्राव्णइतिदधि-क्राव्णः । सह । ऊर्जा । तरित्रतः ॥

एति । मा । वाजस्य । प्रसवइतिप्र-सवः । जगम्यात् । एति । द्यावापृथिवीइतिद्या
वा-पृथिवी । विश्वशम्भूइतिविश्व-शम्भू ॥ एति । मा । गन्ताम् । पितरा । [३६]
मातरा । च । एति । मा । सोमः । अमृतत्वायेत्यमृत-त्वाय । गम्यात् ॥ वाजिनः ।
वाजजितइतिवाज-जितः । वाजम् । सरिष्यन्तः । वाजम् । जेष्यन्तः । बृहस्पतेः ।
भागम् । अवेति । जिघ्रत । वाजिनः । वाजजितइतिवाज-जितः । वाजम् । ससृ
वाꣳसः । वाजम् । जिगिवाꣳसः । बृहस्पतेः । भागे । नीति । मृड्ढ्वम् । इयम् ।
वः । सा । सत्या । सन्धेतिसं-धा । अभूत् । याम् । इन्द्रेण । समधध्वमितिसं-अध
ध्वम् । अजीजिपत । वनस्पतयः । इन्द्रम् । वाजम् । वीति । मुच्यध्वम् ॥ [३७]
स्कभ्नीतयुयवन्पितराद्विचत्वारिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ॥८॥

क्षत्रस्य । उल्बम् । असि । क्षत्रस्य । योनिः । असि । जाये । एति । इ

हि। सुवः। रोहाव। रोहाव। हि। सुवः। अहम्। नौ। उभयोः। सुवः। रो क्ष्यामि। वाजः। च। प्रसवइतिप्र-सवः। च। अपिजइत्यपि-जः। च। क्रतुः। च। सुवः। च। मूर्द्धा। च। व्यश्नियइतिवि-अश्नियः। च। आन्त्यायनः। च। अ न्त्यः। च। भौवनः। च। भुवनः। च। अधिपतिरित्यधि-पतिः। च॥ आयुः। यज्ञेन। कल्पताम्। प्राणइतिप्र-अनः। यज्ञेन। कल्पताम्। अपानइत्यप-अनः। [३८] यज्ञेन। कल्पताम्। व्यानइतिवि-अनः। यज्ञेन। कल्पताम्। चक्षुः। य ज्ञेन। कल्पताम्। श्रोत्रम्। यज्ञेन। कल्पताम्। मनः। यज्ञेन। कल्पताम्। वाक्। यज्ञेन। कल्पताम्। आत्मा। यज्ञेन। कल्पताम्। यज्ञः। यज्ञेन। कल्पताम्। सु वः। देवान्। अगन्म। अमृताः। अभूम। प्रजापतेरितिप्रजा-पतेः। प्रजाइतिप्र-जाः। अभूम। समिति। अहम्। प्रजयेतिप्र-जया। समिति। मया। प्रजेतिप्र-जा। समिति। अहम्। रायः। पोषेण। समिति। मया। रायः। पोषः। अन्नाय। त्वा। अन्नाद्यायेत्यन्न-अद्याय। त्वा। वाजाय। त्वा। वाजजित्यायाइतिवाज-जि त्यायै। त्वा। अमृतम्। असि। पुष्टिः। असि। प्रजननमितिप्र-जननम्। अ सि॥ [३९] अपानोवाजायनवच॥ ❀ ❀ ❀ ॥९॥

वाजस्य। इमम्। प्रसवइतिप्र-सवः। सुषुवे। अग्रे। सोमम्। राजानम्। ओषधीषु। अप्स्वित्यप्-सु॥ ताः। अस्मभ्यमित्यस्म-भ्यम्। मधुमतीरितिमधु-मतीः। भव न्तु। वयम्। राष्ट्रे। जागृयाम। पुरोहिताइतिपुरः-हिताः॥ वाजस्य। इदम्। प्रसवइतिप्र-सवः। एति। बभूव। इमा। च। विश्वा। भुवनानि। सर्वतः॥ सः। विराजमितिवि-राजम्। परीति। एति। प्रजानन्नितिप्र-जानन्। प्रजामि तिप्र-जाम्। पुष्टिम्। वर्द्धयमानः। अस्मेइति॥ वाजस्य। इमाम्। प्रसवइतिप्र-सवः। शिश्रिये। दिवम्। इमा। च। विश्वा। भुवनानि। सम्राडितिसं-राट्॥ अदित्सन्तम्। दापयतु। प्रजानन्नितिप्र-जानन्। रयिम्। [४०] च। नः। स र्ववीरामितिसर्व-वीराम्। नीति। यच्छतु॥ अग्ने। अच्छ। वद। इह। नः। प्र तीति। नः। सुमनाइतिसु-मनाः। भव॥ प्रेति। नः। यच्छ। भुवः। पते। धन दाइतिधन-दाः। असि। नः। त्वम्॥ प्रेति। नः। यच्छतु। अर्यमा। प्रेति। भ गः। प्रेति। बृहस्पतिः॥ प्रेति। देवाः। प्रेति। उत। सूनृता। प्रेति। वाक्। दे

वी । ददातु । नः ॥ अर्यमणम् । बृहस्पतिम् । इन्द्रम् । दानाय । चोदय ॥ वाचम् । विष्णुम् । सरस्वतीम् । सवितारम् । [४१] च । वाजिनम् ॥ सोमम् । राजानम् । वरुणम् । अग्निम् । अन्वारभामहइत्यनु-आरभामहे ॥ आदित्यान् । विष्णुम् । सूर्यम् । ब्रह्माणम् । च । बृहस्पतिम् ॥ देवस्य । त्वा । सवितुः । प्रसवइतिप्र-सवे । अश्विनोः । बाहुभ्यामितिबाहु-भ्याम् । पूष्णः । हस्ताभ्याम् । सरस्वत्यै । वाचः । यन्तुः । यन्त्रेण । अग्नेः । त्वा । साम्राज्येनेतिसां-राज्येन । अभीति । सिञ्चामि । इन्द्रस्य । बृहस्पतेः । त्वा । साम्राज्येनेतिसां-राज्येन । अभीति । सिञ्चामि ॥ [४२] रयिꣳसवितारꣳषट्त्रिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ॥ १० ॥

अग्निः । एकाक्षरेणेत्येक-अक्षरेण । वाचम् । उदिति । अजयत् । अश्विनौ । द्व्यक्षरेणेतिद्वि-अक्षरेण । प्राणापानावितिप्राण-अपानौ । उदिति । अजयताम् । विष्णुः । त्र्यक्षरेणेतित्रि-अक्षरेण । त्रीन् । लोकान् । उदिति । अजयत् । सोमः । चतुरक्षरेणेतिचतुः-अक्षरेण । चतुष्पदइतिचतुः-पदः । पशून् । उदिति । अजयत् । पूषा । पञ्चाक्षरेणेतिपञ्च-अक्षरेण । पङ्क्तिम् । उदिति । अजयत् । धाता । षडक्षरेणेतिषट्-अक्षरेण । षट् । ऋतून् । उदिति । अजयत् । मरुतः । सप्ताक्षरेणेतिसप्त-अक्षरेण । सप्तपदामितिसप्त-पदाम् । शक्वरीम् । उदिति । अजयन्न् । बृहस्पतिः । अष्टाक्षरेणेत्यष्टा-अक्षरेण । गायत्रीम् । उदिति । अजयत् । मित्रः । नवाक्षरेणेतिनव-अक्षरेण । त्रिवृतमितित्रि-वृतम् । । स्तोमम् । उदिति । अजयत् । [४३] वरुणः । दशाक्षरेणेतिदश-अक्षरेण । विराजमितिवि-राजम् । उदिति । अजयत् । इन्द्रः । एकादशाक्षरेणेत्येकादश-अक्षरेण । त्रिष्टुभम् । उदिति । अजयत् । विश्वे । देवाः । द्वादशाक्षरेणेतिद्वादश-अक्षरेण । जगतीम् । उदिति । अजयन्न् । वसवः । त्रयोदशाक्षरेणेतित्रयोदश-अक्षरेण । त्रयोदशमितित्रयः-दशम् । स्तोमम् । उदिति । अजयन्न् । रुद्राः । चतुर्दशाक्षरेणेतिचतुर्दश-अक्षरेण । चतुर्दशमितिचतुः-दशम् । स्तोमम् । उदिति । अजयन्न् । आदित्याः । पञ्चदशाक्षरेणेतिपञ्चदश-अक्षरेण । पञ्चदशमितिपञ्च-दशम् । स्तोमम् । उदिति । अजयन्न् । अदितिः । षोडशाक्षरेणेतिषोडश-अक्षरेण । षोडशम् । स्तोमम् । उदिति । अजयत् । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । सप्तदशाक्षरेणेतिसप्तदश-अक्षरेण । सप्तदश

मितिसप्त-दशम् । स्तोमम् । उदिति । अजयत् ॥ [४४] त्रिवृतꣳस्तोममुदजयथ्षट् चत्वारिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥११॥

उपयामगृहीतइत्युपयाम-गृहीतः । असि । नृषदमितिनृ-सदम् । त्वा । द्रुषदमितिद्रु-सदम् । भुवनसदमितिभुवन-सदम् । इन्द्राय । जुष्टम् । गृह्णामि । एषः । ते । योनिः । इन्द्राय । त्वा । उपयामगृहीतइत्युपयाम-गृहीतः । असि । अफ्सुषदमित्यफ्सु-सदम् । त्वा । घृतसदमितिघृत-सदम् । व्योमसदमितिव्योम-सदम् । इन्द्राय । जुष्टम् । गृह्णामि । एषः । ते । योनिः । इन्द्राय । त्वा । उपयामगृहीतइत्युपयाम-गृहीतः । असि । पृथिविषदमितिपृथिवि-सदम् । त्वा । अन्तरिक्षसदमित्यन्तरिक्ष-सदम् । नाकसदमितिनाक-सदम् । इन्द्राय । जुष्टम् । गृह्णामि । एषः । ते । योनिः । इन्द्राय । त्वा ॥ ये । ग्रहाः । पञ्चजनीनाइतिपञ्च-जनीनाः । येषाम् । तिस्रः । परमजाइतिपरम-जाः ॥ दैव्यः । कोशः । [४५] समुब्जितइतिसं-उब्जितः ॥ तेषाम् । विशिप्रियाणामितिवि-शिप्रियाणाम् । इषम् । ऊर्जम् । समिति । अग्रभीम् । एषः । ते । योनिः । इन्द्राय । त्वा ॥ अपाम् । रसम् । उद्वयसमित्युत्-वयसम् । सूर्यरश्मिमितिसूर्य-रश्मिम् । समाभृतमितिसं-आभृतम् ॥ अपाम् । रसस्य । यः । रसः । तम् । वः । गृह्णामि । उत्तममित्युत्-तमम् । एषः । ते । योनिः । इन्द्राय । त्वा ॥ अया । विष्ठाइतिवि-स्थाः । जनयन्न् । कर्वराणि । सः । हि । घृणिः । उरुः । वराय । गातुः ॥ सः । प्रति । उदिति । एतु । धरुणः । मध्वः । अग्रम् । स्वायाम् । यत् । तनुवाम् । तनूम् । ऐरयत ॥ उपयामगृहीतइत्युपयाम-गृहीतः । असि । प्रजापतयइतिप्रजा-पतये । त्वा । जुष्टम् । गृह्णामि । एषः । ते । योनिः । प्रजापतयइतिप्रजा-पतये । त्वा ॥ [४६] कोशस्तनुवान्त्रयोदश च ॥ ❀ ॥१२॥

अन्विति । अह । मासाः । अन्विति । इत् । वनानि । अन्विति । ओषधीः । अन्विति । पर्वतासः ॥ अन्विति । इन्द्रम् । रोदसीइति । वावशानेइति । अन्विति । आपः । अजिहत । जायमानम् ॥ अन्विति । ते । दायि । महे । इन्द्रियाय । सत्रा । ते । विश्वम् । अन्विति । वृत्रहत्यइतिवृत्र-हत्ये ॥ अन्विति । क्षत्रम् । अन्विति । सहः । यजत्र । इन्द्र । देवेभिः । अन्विति । ते । नृषह्यइ

नृ-सह्यें ॥ इन्द्राणीम् । आसु । नारिषु । सुपत्नीमितिंसु-पत्नीम् । अहम् । अश्रवम् ॥ न । हि । अस्याः । अपरम् । चन । जरसा । [४७] मरंते । पतिः ॥ न । अहम् । इन्द्राणि । रारण । सख्युः । वृषाकंपेरितिवृषा-कपेः । ऋते ॥ यस्यं । इदम् । अप्यंम् । हविः । प्रियम् । देवेषु । गच्छंति ॥ यः । जातः । एव । प्रथमः । मनंस्वान् । देवः । देवान् । क्रतुना । पर्यभूषदितिंपरि-अभूषत् ॥ यस्यं । शुष्मात् । रोदसीइति । अभ्यंसेताम् । नृम्णस्यं । मह्ना । सः । जनासः । इन्द्रः ॥ एति । ते । महः । इन्द्र । ऊती । उग्र । समंन्यवइतिस-मन्यवः । यत् । समरन्तेतिसं-अरन्त । सेनाः ॥ पताति । दिद्युत् । नर्यस्य । बाहुवोः । मा । ते । [४८] मनः । विष्वद्रियगितिविष्व-द्रियंक् । वीति । चारीत् ॥ मा । नः । मर्द्धीः । एति । भर । दद्धि । तत् । नः । प्रेति । दाशुषे । दातवे । भूरि । यत् । ते ॥ नव्यें । देष्णे । शस्ते । अस्मिन्न् । ते । उक्थे । प्रेति । ब्रवाम । वयम् । इन्द्र । स्तुवन्तः ॥ एति । तु । भर । माकिः । एतत् । परीति । स्थात् । विद्म । हि । त्वा । वसुंपतिमितिवसु-पतिम् । वसूनाम् ॥ इन्द्र । यत् । ते । माहिनम् । दत्रम् । अस्ति । अस्मभ्यमित्यस्म-भ्यम् । तत् । हर्यश्वेतिंहरि-अश्व । [४९] प्रेति । यन्धि ॥ प्रदातारमितिप्र-दातारम् । हवामहे । इन्द्रम् । एति । हविषा । वयम् ॥ उभा । हि । हस्ता । वसुना । पृणस्व । आ । प्रेति । यच्छ । दक्षिणात् । एति । उत । सव्यात् ॥ प्रदातेतिप्र-दाता । वज्री । वृषभः । तुराषाट् । शुष्मी । राजा । वृत्रहेतिवृत्र-हा । सोमपावेतिसोम-पावा ॥ अस्मिन्न् । यज्ञे । बर्हिषि । एति । निषद्येतिनि-सद्य । अर्थ । भव । यजमानाय । शम् । योः ॥ इन्द्रः । सुत्रामेतिंसु-त्रामा । स्ववानितिस्व-वान् । अवोभिरित्यर्वः-भिः । सुमृडीकइतिसु-मृडीकः । भवतु । विश्ववेदाइतिविश्व-वेदाः ॥ बार्धताम् । द्वेषः । अभयम् । कृणोतु । सुवीर्यस्येतिसु-वीर्यस्य । [५०] पतयः । स्याम ॥ तस्यं । वयम् । सुमताविति सु-मतौ । यज्ञियस्य । अपीति । भद्रे । सौमनसे । स्याम ॥ सः । सुत्रामेतिसु-त्रामा । स्ववानितिस्व-वान् । इन्द्रः । अस्मेइति । आरात् । चित् । द्वेषः । सनुतः । युयोतु ॥ रेवतीः । नः । सधमादइतिसध-मादः । इन्द्रे । सन्तु । तुविवाजाइतितुवि-वाजाः ॥ क्षुमन्तः । याभिः । मदेम ॥ प्रोइति । स्विति । अस्मै । पुरोरथमितिपुरः-रथम् । इन्द्रा

य । शूषम् । अर्चत ॥ अभीके । चित् । उ । लोककृदितिलोक-कृत् । सङ्गे । सम त्स्विति समत्-सु । वृत्रहेतिवृत्र-हा ॥ अस्माकम् । बोधि । चोदिता । नभन्ताम् । अन्यकेषाम् ॥ ज्याकाः । अधीति । धन्वस्विति धन्व-सु ॥ [५१] जरसामातैर्हर्यश्व सुवीर्यस्याध्येकश्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥ १३ ॥

पाकयज्ञꣳसꣳश्रवाः परोक्षम्बर्हिषोऽहन्धुवामगन्मेत्याहदेवंसवितर्देवस्याहङ्क्षत्रस्योल्बꣳवाजस्येममग्निरेकाक्षरेणोपयामगृहीतोऽस्यन्वहमासास्त्रयोदश ॥१३॥ पाकयज्ञम्परोक्षंन्ध्रुवांविसृजतेचनस्सर्वैर्वीराम्पतयस्स्यामैकपञ्चाशत् ॥ ५१ ॥ पाकयज्ञन्धन्वंसु ॥ हरिः ओ (३) म् ॥

इति प्रथमकाण्डे सप्तमः प्रश्नः ॥

अथ प्रथमकाण्डे अष्टमः प्रश्नः ॥

अनुमत्याइत्यनु-मत्यै । पुरोडाशम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । निरिंतिं । वपति । धेनुः । दक्षिणा । ये । प्रत्यञ्चः । शम्यायाः । अवशीयन्तइत्यव-शीयन्ते । तम् । नैर्ऋतमितिनैः-ऋतम् । एककपालमित्येक-कपालम् । कृष्णम् । वासः । कृष्णतूषमितिकृष्ण-तूषम् । दक्षिणा । वीति । इहि । स्वाहा । आहुतिमित्या-हुतिम् । जुषाणः । एषः । ते । निर्ऋतइतिनिः-ऋते । भागः । भूते । हविष्मती । असि । मुञ्च । इमम् । अꣳहसः । स्वाहा । नमः । यः । इदम् । चकार । आदित्यम् । चरुम् । निरिति । वपति । वरः । दक्षिणा । आग्नावैष्णवमित्याग्ना-वैष्णवम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । वामनः । वही । दक्षिणा । अग्नीषोमीयमित्यग्नी-सोमीयम् । [१] एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । हिरण्यम् । दक्षिणा । ऐन्द्रम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । ऋषभः । वही । दक्षिणा । आग्नेयम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । ऐन्द्रम् । दधि । ऋषभः । वही । दक्षिणा । ऐन्द्राग्नमित्यैन्द्र-अग्नम् । द्वादशकपालमितिद्वादश-कपालम् । वैश्वदेवमितिवैश्व-देवम् । चरुम् । प्रथमजइतिप्रथम-जः । वत्सः । दक्षिणा ।

सौम्यम् । श्यामाकम् । चरुम् । वासः । दक्षिणा । सरस्वत्यै । चरुम् । सरस्वते । चरुम् । मिथुनौ । गावौ । दक्षिणा ॥ [२] अग्नीषोमीयश्चतुस्त्रिंशच्च ॥ ॥१॥

आग्नेयम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । निरिति । वपति । सौम्यम् । चरुम् । सावित्रम् । द्वादशकपालमितिद्वादश-कपालम् । सारस्वतम् । चरुम् । पौष्णम् । चरुम् । मारुतम् । सप्तकपालमितिसप्त-कपालम् । वैश्वदेवीमितिवैश्व-देवीम् । आमिक्षाम् । द्यावापृथिव्यमितिद्यावा-पृथिव्यम् । एककपालमित्येक-कपालम् ॥ [३] आग्नेयꣳसौम्यम्मारुतमष्टादश ॥ ❀ ❀ ॥२॥

ऐन्द्राग्नमित्यैन्द्र-अग्नम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । मारुतीम् । आमिक्षाम् । वारुणीम् । आमिक्षाम् । कायम् । एककपालमित्येक-कपालम् । प्रघास्यानितिप्र-घास्यान् । हवामहे । मरुतः । यज्ञवाहसइतियज्ञ-वाहसः । करम्भेण । सजोषसइतिस-जोषसः ॥ मोइति । स्विति । नः । इन्द्र । पृथ्स्वितिपृत्-सु । देव । अस्तु । स्म । ते । शुष्मिन्न् । अवया ॥ मही । हि । अस्य । मीढुषः । यव्या ॥ हविष्मतः । मरुतः । वन्दते । गीः ॥ यत् । ग्रामे । यत् । अरण्ये । यत् । सभायाम् । यत् । इन्द्रिये ॥ यत् । शूद्रे । यत् । अर्ये । एनः । चकृम । वयम् ॥ यत् । एकस्य । अधीति । धर्मणि । तस्य । अवयजनमित्यव-यजनम् । असि । स्वाहा ॥ अक्रन्न् । कर्म । कर्मकृतइतिकर्म-कृतः । सह । वाचा । मयोभुवेतिमयः-भुवा ॥ देवेभ्यः । कर्म । कृत्वा । अस्तम् । प्रेति । इत । सुदानवइतिसु-दानवः ॥ [४] वयय्यद्विꣳशतिश्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥३॥

अग्नये । अनीकवतइत्यनीक-वते । पुरोडाशम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । निरिति । वपति । साकम् । सूर्येण । उद्यतेत्युत्-यता । मरुद्भ्यइतिमरुत्-भ्यः । सान्तपनेभ्यइतिसां-तपनेभ्यः । मध्यन्दिने । चरुम् । मरुद्भ्यइतिमरुत्-भ्यः । गृहमेधिभ्यइतिगृहमेधि-भ्यः । सर्वासाम् । दुग्धे । सायम् । चरुम् । पूर्णा । दर्वि । परेति । पत । सुपूर्णेतिसु-पूर्णा । पुनः । एति । पत ॥ वस्ना । इव । वीति । क्रीणावहै । इषम् । ऊर्जम् । शतक्रतोइतिशत-क्रतो ॥ देहि । मे । ददामि । ते । नीति । मे । धेहि । नीति । ते । दधे ॥ निहारमितिनि-हारम् । इत् । नीति । मे । हर । निहारमितिनि-हारम् । [५] नीति । हरामि । ते ॥ मरुद्भ्यइतिमरुत्-भ्यः । क्रीडिभ्यइति

क्रीडि-भ्यः । पुरोडाशम् । सप्तकपालमितिसप्त-कपालम् । निरिति । वपति । साकम् । सूर्येण । उद्यतेत्युत्-यता । आग्नेयम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । निरिति । वपति । सौम्यम् । चरुम् । सावित्रम् । द्वादशकपालमितिद्वादश-कपालम् । सारस्वतम् । चरुम् । पौष्णम् । चरुम् । ऐन्द्राग्नमित्यैन्द्र-अग्नम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । ऐन्द्रम् । चरुम् । वैश्वकर्मणमितिवैश्व-कर्मणम् । एककपालमित्येक-कपालम् ॥ [६] हरिनिहारन्त्रिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ॥४॥

सोमाय । पितृमतइतिपितृ-मते । पुरोडाशम् । षट्कपालमितिषट्-कपालम् । निरिति । वपति । पितृभ्यइतिपितृ-भ्यः । बर्हिषद्भ्यइतिबर्हिषत्-भ्यः । धानाः । पितृभ्यइतिपितृ-भ्यः । अग्निष्वात्तेभ्यइत्यग्नि-स्वात्तेभ्यः । अभिवान्यायाइत्यभि-वान्यायै । दुग्धे । मन्थम् । एतत् । ते । तत । ये । च । त्वाम् । अन्विति । एतत् । ते । पितामह । प्रपितामहेतिप्र-पितामह । ये । च । त्वाम् । अन्विति । अत्र । पितरः । यथाभागमितियथा-भागम् । मन्दध्वम् । सुसन्दृशमितिसु-सन्दृशम् । त्वा । वयम् । मघवन्नितिमघ-वन्न् । मन्दिषीमहि ॥ प्रेति । नूनम् । पूर्णवन्धुरइतिपूर्ण-वन्धुरः । स्तुतः । यासि । वशान् । अनु ॥ योज । नु । इन्द्र । ते । हरीइति ॥ [७] अक्षन्न् । अमीमदन्त । हि । अवेति । प्रियाः । अधूषत ॥ अस्तोषत । स्वभानवइतिस्व-भानवः । विप्राः । नविष्ठया । मती ॥ योज । नु । इन्द्र । ते । हरीइति ॥ अक्षन्न् । पितरः । अमीमदन्त । पितरः । अतीतृपन्त । पितरः । अमीमृजन्त । पितरः ॥ परेति । इत । पितरः । सोम्याः । गम्भीरेः । पथिभिरितिपथि-भिः । पूर्व्यैः ॥ अथ । पितॄन् । सुविदत्रानितिसु-विदत्रान् । अपीति । इत । यमेन । ये । सधमादमितिसध-मादम् । मदन्ति ॥ मनः । नु । एति । हुवामहे । नाराशꣳसेन । स्तोमेन । पितॄणाम् । च । मन्मभिरितिमन्म-भिः ॥ एति । [८] नः । एतु । मनः । पुनः । क्रत्वे । दक्षाय । जीवसे ॥ ज्योक् । च । सूर्यम् । दृशे ॥ पुनः । नः । पितरः । मनः । ददातु । दैव्यः । जनः ॥ जीवम् । व्रातम् । सचेमहि ॥ यत् । अन्तरिक्षम् । पृथिवीम् । उत । द्याम् । यत् । मातरम् । पितरम् । वा । जिहिꣳसिम ॥ अग्निः । मा । तस्मात् । एनसः । गार्हपत्यइतिगार्ह-पत्यः । प्रेति । मुञ्चतु । दुरितेतिदुः-इता । यानि । चकृम । करोतु । माम् । अनेनसम् ॥ [९] ह

रीमन्नंभिराचतुश्चत्वारिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ॥ ५ ॥

प्रतिपूरुषमितिंप्रति-पूरुषम् । एकंकपालानित्येकं-कपालान् । निरिति । व पति । एकम् । अतिरिक्तमित्यति-रिक्तम् । यावंन्तः । गृह्याः । स्मः । तेभ्यः । कम् । अकरम् । पशूनाम् । शर्म । असि । शर्म । यजमानस्य । शर्म । मे । यच्छ । एकः । एव । रुद्रः । न । द्वितीयाय । तस्थे । आखुः । ते । रुद्र । पशुः । तम् । जुषस्व । एषः । ते । रुद्र । भागः । सह । स्वस्रा । अम्बिकया । तम् । जुषस्व । भेषजम् । गवे । अश्वाय । पुरुषाय । भेषजम् । अथोइति । अस्मभ्यमित्यस्म-भ्यम् । भेषजम् । सुभेषजमितिसु-भेषजम् । [१०] यथा । असति ॥ सुगमितिसु-गम् । मेषाय । मेष्यै । अवेति । अम्ब । रुद्रम् । अदिमहि । अवेति । देवम् । त्र्यम्बकमितित्रि-अम्बकम् ॥ यथा । नः । श्रेयसः । करत् । यथा । नः । वस्यसः । करत् । यथा । नः । पशुमतइतिपशु-मतः । करत् । यथा । नः । व्यवसाययादितिवि-अवसाययात् ॥ त्र्यम्बकमितित्रि-अम्बकम् । यजामहे । सुगन्धिमितिसु-गन्धिम् । पुष्टिवर्द्धनमिति पुष्टि-वर्द्धनम् ॥ उर्वारुकम् । इव । बन्धनात् । मृत्योः । मुक्षीय । मा । अमृतात् ॥ एषः । ते । रुद्र । भागः । तम् । जुषस्व । तेन । अवसेन । परः । मूजवतइतिमूज-वतः । अतीति । इहि । अवततधन्वेत्यवतत-धन्वा । पिनाकहस्तइतिपिनाक-हस्तः । कृत्तिवासाइतिकृत्ति-वासाः ॥ [११] सुभेषजमिहित्रीणिच ॥ ❀ ❀ ॥ ६ ॥

ऐन्द्राग्नमित्यैन्द्र-अग्नम् । द्वादशकपालमितिद्वादश-कपालम् । वैश्वदेवमिति वैश्व-देवम् । चरुम् । इन्द्राय । शुनासीराय । पुरोडाशम् । द्वादशकपालमितिद्वादश-कपालम् । वायव्यम् । पयः । सौर्यम् । एककपालमित्येक-कपालम् । द्वादशगवमितिद्वादश-गवम् । सीरम् । दक्षिणा । आग्नेयम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । निरिति । वपति । रौद्रम् । गावीधुकम् । चरुम् । ऐन्द्रम् । दधि । वारुणम् । यवमयमितियव-मयम् । चरुम् । वहिनी । धेनुः । दक्षिणा । ये । देवाः । पुरस्सदइतिपुरः-सदः । अग्निनेत्राइत्यग्नि-नेत्राः । दक्षिणसदइतिदक्षिण-सदः । यमनेत्राइतियम-नेत्राः । पश्चात्सदइतिपश्चात्-सदः । सवितृनेत्राइतिसवितृ-नेत्राः । उत्तरसदइत्युत्तर-सदः । वरुणनेत्राइतिवरुण-नेत्राः । उपरिषदइत्युपरि-सदः । बृहस्पतिनेत्राइतिबृहस्पति-नेत्राः । रक्षोहणइतिरक्षः-हनः । ते । नः । पान्तु । ते । नः ।

अवन्तु । तेभ्यः । [१२] नमः । तेभ्यः । स्वाहा । समूढमितिसं-ऊढम् । रक्षः । सन्दग्धमितिसं-दग्धम् । रक्षः । इदम् । अहम् । रक्षः । अभि । समिति । दहामि । अग्नये । रक्षोघ्नइतिरक्षः-घ्ने । स्वाहा । यमाय । सवित्रे । वरुणाय । बृहस्पतये । दुवस्वते । रक्षोघ्नइतिरक्षः-घ्ने । स्वाहा । प्रष्टिवाहीतिप्रष्टि-वाही । रथः । दक्षिणा । देवस्य । त्वा । सवितुः । प्रसवइतिप्र-सवे । अश्विनोः । बाहुभ्यामितिबाहु-भ्याम् । पूष्णः । हस्ताभ्याम् । रक्षसः । वधम् । जुहोमि । हतम् । रक्षः । अवधिष्म । रक्षः । यत् । वस्तं । तत् । दक्षिणा ॥ [१३] तेभ्यःपञ्चचत्वारिंशच्च ॥ ७ ॥

धात्रे । पुरोडाशम् । द्वादशकपालमितिद्वादश-कपालम् । निरिति । वपति । अनुमत्याइत्यनु-मत्यै । चरुम् । राकायै । चरुम् । सिनीवाल्यै । चरुम् । कुह्वै । चरुम् । मिथुनौ । गावौ । दक्षिणा । आग्नावैष्णवमित्याग्ना-वैष्णवम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । निरिति । वपति । ऐन्द्रावैष्णवमित्यैन्द्रा-वैष्णवम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । वैष्णवम् । त्रिकपालमितित्रि-कपालम् । वामनः । वही । दक्षिणा । अग्नीषोमीयमित्यग्नी-सोमीयम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । निरिति । वपति । इन्द्रासोमीयमितीन्द्रा-सोमीयम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । सौम्यम् । चरुम् । बभ्रुः । दक्षिणा । सौमापौष्णमितिसोमा-पौष्णम् । चरुम् । निरिति । वपति । ऐन्द्रापौष्णमित्यैन्द्रा-पौष्णम् । चरुम् । पौष्णम् । चरुम् । श्यामः । दक्षिणा । वैश्वानरम् । द्वादशकपालमितिद्वादश-कपालम् । निरिति । वपति । हिरण्यम् । दक्षिणा । वारुणम् । यवमयमितियव-मयम् । चरुम् । अश्वः । दक्षिणा ॥ १४ ॥ वैश्वानरन्द्वादशकपालन्निरष्टौच ॥ ८ ॥

बार्हस्पत्यम् । चरुम् । निरिति । वपति । ब्रह्मणः । गृहे । शितिपृष्ठइतिशिति-पृष्ठः । दक्षिणा । ऐन्द्रम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । राजन्यस्य । गृहे । ऋषभः । दक्षिणा । आदित्यम् । चरुम् । महिष्यै । गृहे । धेनुः । दक्षिणा । नैरृतमितिनैः-ऋतम् । चरुम् । परिवृक्त्याइतिपरि-वृक्त्यै । गृहे । कृष्णानाम् । व्रीहीणाम् । नखनिर्भिन्नमितिनख-निर्भिन्नम् । कृष्णा । कूटा । दक्षिणा । आग्नेयम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । सेनान्यइतिसेना-न्यः । गृहे । हिरण्यम् । दक्षिणा । वारुणम् । दशकपालमितिदश-कपालम् । सूतस्य । गृहे । महानिरष्ट

इतिमहा-निरष्टः । दक्षिणा । मारुतम् । सप्तकपालमितिसप्त-कपालम् । ग्रामण्यइतिग्राम-न्यः । गृहे । पृश्निः । दक्षिणा । सावित्रम् । द्वादशकपालमितिद्वादश-कपालम् । [१५] क्षत्तुः । गृहे । उपध्वस्तइत्युप-ध्वस्तः । दक्षिणा । आश्विनम् । द्विकपालमितिद्वि-कपालम् । सङ्ग्रहीतुरितिसं-ग्रहीतुः । गृहे । सवात्यावितिस-वात्यौ । दक्षिणा । पौष्णम् । चरुम् । भागदुघस्येतिभाग-दुघस्य । गृहे । श्यामः । दक्षिणा । रौद्रम् । गावीधुकम् । चरुम् । अक्षावापस्येत्यक्ष-आवापस्य । गृहे । शबलः । उद्वारइत्युत्-वारः । दक्षिणा । इन्द्राय । सुत्राम्णइतिसु-त्राम्णे । पुरोडाशम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । प्रति । निरिति । वपति । इन्द्राय । अंहोमुचइत्यंहः-मुचे । अयम् । नः । राजा । वृत्रहेतिवृत्र-हा । राजा । भूत्वा । वृत्रम् । वध्यात् । मैत्राबार्हस्पत्यमितिमैत्रा-बार्हस्पत्यम् । भवति । श्वेतायै । श्वेतवत्सायाइतिश्वेत-वत्सायै । दुग्धे । स्वयम्मूर्तइतिस्वयं-मूर्ते । स्वयम्मथितइतिस्वयं-मथिते । आज्ये । आश्वत्थे । [१६] पात्रे । चतुस्स्रक्तावितिचतुः-स्रक्तौ । स्वयमवपन्नायाइतिस्वयं-अवपन्नायै । शाखायै । कर्णान् । च । अकर्णान् । च । तण्डुलान् । वीति । चिनुयात् । ये । कर्णाः । सः । पयसि । बार्हस्पत्यः । ये । अकर्णाः । सः । आज्ये । मैत्रः । स्वयङ्कृतेतिस्वयं-कृता । वेदिः । भवति । स्वयन्दिनमितिस्वयं-दिनम् । बर्हिः । स्वयङ्कृतइतिस्वयं-कृतः । इध्मः । सा । एव । श्वेता । श्वेतवत्सेतिश्वेत-वत्सा । दक्षिणा ॥ [१७] द्वादशकपालमाश्वत्थेत्रयस्त्रिंशच्च ॥९॥

अग्नये । गृहपतयइतिगृह-पतये । पुरोडाशम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । निरिति । वपति । कृष्णानाम् । व्रीहीणाम् । सोमाय । वनस्पतये । श्यामाकम् । चरुम् । सवित्रे । सत्यप्रसवायेतिसत्य-प्रसवाय । पुरोडाशम् । द्वादशकपालमितिद्वादश-कपालम् । आशूनाम् । व्रीहीणाम् । रुद्राय । पशुपतयइतिपशु-पतये । गावीधुकम् । चरुम् । बृहस्पतये । वाचः । पतये । नैवारम् । चरुम् । इन्द्राय । ज्येष्ठाय । पुरोडाशम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । महाव्रीहीणामितिमहा-व्रीहीणाम् । मित्राय । सत्याय । आम्बानाम् । चरुम् । वरुणाय । धर्मपतयइतिधर्म-पतये । यवमयमितियव-मयम् । चरुम् । सविता । त्वा । प्रसवानामितिप्र-सवानाम् । सुवताम् । अग्निः । गृहपतीनामितिगृह-पतीनाम् । सोमः । वन

स्पतीनाम् । रुद्रः । पशूनाम् । [१८] बृहस्पतिः । वाचाम् । इन्द्रः । ज्येष्ठानाम् । मित्रः । सत्यानाम् । वरुणः । धर्मपतीनामितिधर्म-पतीनाम् । ये । देवाः । देवसुवइतिदेव-सुवः । स्थ । ते । इमम् । आमुष्यायणम् । अनमित्राय । सुवध्वम् । महते । क्षत्राय । महते । आधिपत्यायेत्याधि-पत्याय । महते । जानराज्यायेतिजान-राज्याय । एषः । वः । भरताः । राजा । सोमः । अस्माकम् । ब्राह्मणानाम् । राजा । प्रतीति । त्यत् । नाम । राज्यम् । अधायि । स्वाम् । तनुवम् । वरुणः । अशिश्रेत् । शुचेः । मित्रस्य । व्रत्याः । अभूम । अमन्महि । महतः । ऋतस्य । नाम । सर्वे । व्राताः । वरुणस्य । अभूवन्न् । वीति । मित्रः । एवैः । अरातिम् । अतारीत् । असूषुदन्त । यज्ञियाः । ऋतेन । वीति । उ । त्रितः । जरिमाणम् । नः । आनट् । विष्णोः । क्रमः । असि । विष्णोः । क्रान्तम् । असि । विष्णोः । विक्रान्तमितिवि-क्रान्तम् । असि ॥ [१९] पशूनाव्राताःपञ्चविंशतिश्च ॥ ॥ १० ॥

अर्थेतइत्यर्थ-इतः । स्थ । अपाम् । पतिः । असि । वृषा । असि । ऊर्मिः । वृषसेनइतिवृष-सेनः । असि । व्रजक्षितइतिव्रज-क्षितः । स्थ । मरुताम् । ओजः । स्थ । सूर्यवर्चसइतिसूर्य-वर्चसः । स्थ । सूर्यत्वचसइतिसूर्य-त्वचसः । स्थ । मान्दाः । स्थ । वाशाः । स्थ । शक्करीः । स्थ । विश्वभृतइतिविश्व-भृतः । स्थ । जनभृतइतिजन-भृतः । स्थ । अग्नेः । तेजस्याः । स्थ । अपाम् । ओषधीनाम् । रसः । स्थ । अपः । देवीः । मधुमतीरितिमधु-मतीः । अगृह्णन्न् । ऊर्जस्वतीः । राजसूयायेतिराज-सूयाय । चितानाः ॥ याभिः । मित्रावरुणावितिमित्रा-वरुणौ । अभ्यषिञ्चन्नित्यभि-असिञ्चन्न् । याभिः । इन्द्रम् । अनयन्न् । अतीति । अरातीः ॥ राष्ट्रदाइतिराष्ट्र-दाः । स्थ । राष्ट्रम् । दत्त । स्वाहा । राष्ट्रदाइतिराष्ट्र-दाः । स्थ । राष्ट्रम् । अमुष्मै । दत्त ॥ [२०] अर्थेकादशच ॥ ❀ ❀ ॥११॥

देवीः । आपः । समिति । मधुमतीरितिमधु-मतीः । मधुमतीभिरितिमधु-मतीभिः । सृज्यध्वम् । महि । वर्चः । क्षत्रियाय । वन्वानाः । अनाधृष्टाइत्यना-धृष्टाः । सीदत । ऊर्जस्वतीः । महि । वर्चः । क्षत्रियाय । दधतीः । अनिभृष्टमित्यनि-भृष्टम् । असि । वाचः । बन्धुः । तपोजाइतितपः-जाः । सोमस्य । दात्रम् । असि । शुक्राः । वः । शुक्रेण । उदिति । पुनामि । चन्द्राः । चन्द्रेण । अमृताः । अ

मृतेन । स्वाहां । राजसूयायेतिराज-सूयाय । चितानाः ॥ सधमादइतिसध-मादः । द्युम्निनीः । ऊर्जः । एताः । अनिभृष्टाइत्यनि-भृष्टाः । अपस्युवः । वसानः ॥ पस्त्यासु । चक्रे । वरुणः । सधस्थमितिसध-स्थम् । अपाम् । शिशुः । [२१] मातृतमास्वितिमातृ-तमासु । अन्तः ॥ क्षत्रस्य । उल्बम् । असि । क्षत्रस्य । योनिः । असि । आविन्नः । अग्निः । गृहपतिरितिगृह-पतिः । आविन्नः । इन्द्रः । वृद्धश्रवाइतिवृद्ध-श्रवाः । आविन्नः । पूषा । विश्ववेदाइतिविश्व-वेदाः । आविन्नौ । मित्रावरुणावितिमित्रा-वरुणौ । ऋतावृधावित्यृत-वृधौ । आविन्नेइति । द्यावापृथिवी इतिद्यावा-पृथिवी । धृतव्रतेइतिधृत-व्रते । आविन्ना । देवी । अदितिः । विश्वरूपीतिविश्व-रूपी । आविन्नः । अयम् । असौ । आमुष्यायणः । अस्याम् । विशि । अस्मिन्न् । राष्ट्रे । महते । क्षत्राय । महते । आधिपत्यायेत्याधि-पत्याय । महते । जानराज्यायेतिजान-राज्याय । एषः । वः । भरताः । राजा । सोमः । अस्माकम् । ब्राह्मणानाम् । राजा । इन्द्रस्य । [२२] वज्रः । असि । वार्त्रघ्नइतिवार्त्र-घ्नः । त्वया । अयम् । वृत्रम् । वध्यात् । शत्रुबाधनाइतिशत्रु-बाधनाः । स्थ । पात । मा । प्रत्यञ्चम् । पात । मा । तिर्यञ्चम् । अन्वञ्चम् । मा । पात । दिग्भ्यइतिदिक्-भ्यः । मा । पात । विश्वाभ्यः । मा । नाष्ट्राभ्यः । पात । हिरण्यवर्णावितिहिरण्य-वर्णौ । उषसाम् । विरोकइतिवि-रोके । अयस्स्थूणावित्ययः-स्थूणौ । उदितावित्युत्-इतौ । सूर्यस्य । एतिं । रोहतम् । वरुण । मित्र । गर्तम् । ततः । चक्षाथाम् । अदितिम् । दितिम् । च ॥ [२३] शिशुरिन्द्रस्यैकचत्वारिंशच्च ॥ ❀ ॥ १२ ॥

समिधमितिसं-इधम् । एति । तिष्ठ । गायत्री । त्वा । छन्दसाम् । अवतु । त्रिवृदितित्रि-वृत् । स्तोमः । रथन्तरमितिरथं-तरम् । साम । अग्निः । देवता । ब्रह्म । द्रविणम् । उग्राम् । एति । तिष्ठ । त्रिष्टुप् । त्वा । छन्दसाम् । अवतु । पञ्चदशइतिपञ्च-दशः । स्तोमः । बृहत् । साम । इन्द्रः । देवता । क्षत्रम् । द्रविणम् । विराजमितिवि-राजम् । एति । तिष्ठ । जगती । त्वा । छन्दसाम् । अवतु । सप्तदशइतिसप्त-दशः । स्तोमः । वैरूपम् । साम । मरुतः । देवता । विट् । द्रविणम् । उदीचीम् । एति । तिष्ठ । अनुष्टुबित्यनु-स्तुप् । त्वा । [२४] छन्दसाम् । अवतु । एकविंशइत्येक-विंशः । स्तोमः । वैराजम् । साम । मित्रावरुणावितिमित्रा-वरु

णौ । देवता । बलम् । द्रविणम् । ऊर्ध्वाम् । एति । तिष्ठ । पङ्क्तिः । त्वा । छन्दसाम् । अवतु । त्रिणवत्रयस्त्रिंशाविति त्रिणव-त्रयस्त्रिंशौ । स्तोमौ । शाक्वररैवते इतिशाक्वर-रैवते । सामनीइति । बृहस्पतिः । देवता । वर्चः । द्रविणम् । ईदृङ् । च । अन्यादृङ् । च । एतादृङ् । च । प्रतिदृङ्ङितिप्रति-दृङ् । च । मितः । च । सम्मितइतिसं-मितः । च । सभरइतिस-भरः ॥ शुक्रज्योतिरितिशुक्र-ज्योतिः । च । चित्रज्योतिरितिचित्र-ज्योतिः । च । सत्यज्योतिरितिसत्य-ज्योतिः । च । ज्योतिष्मान् । च । सत्यः । च । ऋतपाइत्यृत-पाः । च । [२५] अत्यंहाइत्यति-अंहाः ॥ अग्नये । स्वाहा । सोमाय । स्वाहा । सवित्रे । स्वाहा । सरस्वत्यै । स्वाहा । पूष्णे । स्वाहा । बृहस्पतये । स्वाहा । इन्द्राय । स्वाहा । घोषाय । स्वाहा । श्लोकाय । स्वाहा । अंशाय । स्वाहा । भगाय । स्वाहा । क्षेत्रस्य । पतये । स्वाहा । पृथिव्यै । स्वाहा । अन्तरिक्षाय । स्वाहा । दिवे । स्वाहा । सूर्याय । स्वाहा । चन्द्रमसे । स्वाहा । नक्षत्रेभ्यः । स्वाहा । अद्भ्यइत्यत्-भ्यः । स्वाहा । ओषधीभ्यइत्योषधि-भ्यः । स्वाहा । वनस्पतिभ्यइतिवनस्पति-भ्यः । स्वाहा । चराचरेभ्यः । स्वाहा । परिप्लवेभ्यइतिपरि-प्लवेभ्यः । स्वाहा । सरीसृपेभ्यः । स्वाहा ॥

[२६] अनुष्टुप्त्वंतपाश्चसरीसृपेभ्यस्स्वाहा ॥　❀　❀　॥१३॥

सोमस्य । त्विषिः । असि । तव । इव । मे । त्विषिः । भूयात् । अमृतम् । असि । मृत्योः । मा । पाहि । दिद्योत् । मा । पाहि । अवेष्टाइत्यव-इष्टाः । दन्दशूकाः । निरस्तमितिनिः-अस्तम् । नमुचेः । शिरः ॥ सोमः । राजा । वरुणः । देवाः । धर्मसुवइतिधर्म-सुवः । च । ये ॥ ते । ते । वाचम् । सुवन्ताम् । ते । ते । प्राणमितिप्र-अनम् । सुवन्ताम् । ते । ते । चक्षुः । सुवन्ताम् । ते । ते । श्रोत्रम् । सुवन्ताम् । सोमस्य । त्वा । द्युम्नेन । अभीति । सिञ्चामि । अग्नेः । [२७] तेजसा । सूर्यस्य । वर्चसा । इन्द्रस्य । इन्द्रियेण । मित्रावरुणयोरितिमित्रा-वरुणयोः । वीर्येण । मरुताम् । ओजसा । क्षत्राणाम् । क्षत्रपतिरितिक्षत्र-पतिः । असि । अतीति । दिवः । पाहि । समाववृत्रन्नितिसं-आववृत्रन् । अधराक् । उदीचीः । अहिम् । बुध्नियम् । अन्विति । सञ्चरन्तीरितिसं-चरन्तीः । ताः । पर्वतस्य । वृषभस्य । पृष्ठे । ना

वः । चरन्ति । स्वसिचइतिस्व-सिचः । इयानाः ॥ रुद्र । यत् । ते । क्रयि । परम् । नाम । तस्मै । हुतम् । असि । यमेष्टमितियम-इष्टम् । असि ॥ प्रजापतइतिप्रजा-पते । न । त्वत् । एतानि । अन्यः । विश्वा । जातानि । परीति । ता । बभूव ॥ यत्कामाइतियत्-कामाः । ते । जुहुमः । तत् । नः । अस्तु । वयम् । स्याम । पतयः । रयीणाम् ॥ [२८] अग्नेस्तैकादशच ॥ ❀ ❀ ॥१४॥

इन्द्रस्य । वज्रः । असि । वार्त्रघ्नइतिवार्त्र-घ्नः । त्वया । अयम् । वृत्रम् । वध्यात् । मित्रावरुणयोरितिमित्रा-वरुणयोः । त्वा । प्रशास्त्रोरितिप्र-शास्त्रोः । प्रशिषेतिप्र-शिषा । युनज्मि । यज्ञस्य । योगेन । विष्णोः । क्रमः । असि । विष्णोः । क्रान्तम् । असि । विष्णोः । विक्रान्तमितिवि-क्रान्तम् । असि । मरुताम् । प्रसवइतिप्र-सवे । जेषम् । आप्तम् । मनः । समिति । अहम् । इन्द्रियेण । वीर्येण । पशूनाम् । मन्युः । असि । तव । इव । मे । मन्युः । भूयात् । नमः । मात्रे । पृथिव्यै । मा । अहम् । मातरम् । पृथिवीम् । हिꣳसिषम् । मा [२९] माम् । माता । पृथिवी । हिꣳसीत् । इयत् । असि । आयुः । असि । आयुः । मे । धेहि । ऊर्क् । असि । ऊर्जम् । मे । धेहि । युङ् । असि । वर्चः । असि । वर्चः । मयि । धेहि । अग्नये । गृहपतयइतिगृह-पतये । स्वाहा । सोमाय । वनस्पतये । स्वाहा । इन्द्रस्य । बलाय । स्वाहा । मरुताम् । ओजसे । स्वाहा । हꣳसः । शुचिषदितिशुचि-सत् । वसुः । अन्तरिक्षसदित्यन्तरिक्ष-सत् । होता । वेदिषदितिवेदि-सत् । अतिथिः । दुरोणसदितिदुरोण-सत् ॥ नृषदितिनृ-सत् । वरसदितिवर-सत् । ऋतसदित्यृत-सत् । व्योमसदितिव्योम-सत् । अब्जाइत्यप्-जाः । गोजाइतिगो-जाः । ऋतजाइत्यृत-जाः । अद्रिजाइत्यद्रि-जाः । ऋतम् । बृहत् ॥ [३०] हिꣳसिषम्मर्तजास्त्रीणिच ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥१५॥

मित्रः । असि । वरुणः । असि । समिति । अहम् । विश्वैः । देवैः । क्षत्रस्य । नाभिः । असि । क्षत्रस्य । योनिः । असि । स्योनाम् । एति । सीद ।

१ सप्तलक्षणे शमानप्रकरणे "न जोहवीमिपरिसोमस्य वृणेसर्वेवोग्रास्थपूर्वः" इति । अस्यार्थः—जोहवीमि, परि, सोमस्य, वृणे, सर्वा, इव, उग्रा, स्थ, इत्येतानि पदानि पूर्वाणि यस्मात् सः तथोक्तः घोषवत्परश्च "पूर्वसूत्रालब्धः 'ता' इति पदरूपश्शब्दः विसर्गान्तो न भवति । यथा । जोहवीमि तावाजम् । परिताबभूव । सोमस्यतामदे । अत्रआवृणे-तानोमृडातः । सर्वाताविष्य । स्वचेवताहविपः । याथिउग्रातानः । नामस्थतावः ॥

सुषदामितिसु-सदाम् । एति । सीद । मा । त्वा । हिꣳसीत् । मा । मा । हिꣳसीत् । नीति । ससाद । धृतव्रतइतिधृत-व्रतः । वरुणः । पस्त्यासु । एति । साम्राज्यायेतिसां-राज्याय । सुक्रतुरितिसु-क्रतुः । ब्रह्मा(३)न् । त्वम् । राजन् । ब्रह्मा । असि । सविता । असि । सत्यसंवइतिसत्य-सवः । ब्रह्मा(३)न् । त्वम् ।

१. 'ब्रह्मन्' इत्यत्र नकारात्पूर्वस्य अकारस्य प्लुतत्वम् । मात्रात्रयेणोच्चारणीयः प्लुतः । तदुक्तं शिक्षायाम्— 'ह्रस्वस्स्यादेकमात्रस्य द्विमात्रस्य तु दीर्घता । त्रिमात्रस्य प्लुतोऽर्चां हि पादो मात्राच्चतुर्थकः' इति ॥ प्लुताश्च परिगणिताः शिक्षायाम्—

'पत्नीवाश्चेतव्याः कार्याश्चित्या रम्याः पताउच्च । होतव्यां मन्यराजांश्च मृज्यां प्राश्याश्च मीयता ॥
कर्तव्या सहस्रामद्राक् सोमाः कामाश्च हा इति । ब्रह्मान्त्व द्विपदा होपां स्थेया अग्नाइ वत्यगान् ॥
हावर्तीश्छिनत्ती च जुहवानीच गच्छती । एतीलाजांञ्छाचीन् सर्वे त्वन्तोदात्ताः प्लुता इमे ॥

एते सर्वेशाचीनन्ताः अन्तोदात्ताः प्लुता इति विज्ञेयाः । यथा, पत्नीवा(3)स्सजूः । न्यङ्ङग्निश्चेतव्या(3): । वायव्यः कार्या(3): । न विचित्या(3)इति । नान्वारम्या(3)इति । यज्ञपता(3)विति । न होतव्या(3)मिति । मन्युराजा(३)न । उन्मृज्या(3)न्न । प्राश्या(3)न्नप्राश्या(3)मिति । प्रचातुर्मास्ययाजीमीयता(3)नप्रमीयता(3)इति । द्वादशारत्नीरशना कर्तव्या(3)त्रयोदश । सहस्रा(3)मिति । सेति ह्रस्वेन किं? साहस्रश्चिन्वीत । अद्रा(3)गित्याह । सोमा(3)न । इयद्वादशविक्रामा(3)इति । आत्मन् हा (3)इत्यह्वयत् । ब्रह्मा(3)न्त्वꣳराजन् । द्विपदा(3)इति । माहोपा(3)मिति । नोपस्थेया(3)इति । गृह्णाम्यग्ना(3)इ । भवत्यगा(3)नग्नीन् । हा(3)वुहा(3)वुहा(3)वु । त्रयोदशारत्नी(3)रिति । सा न छिनत्ती(3)इति । जुहवानी (3)मा । कश्चनगच्छती(३) । सहस्रतम्यन्वेती(3) । लाजी(3)ञ्छाची(३)न् । अन्तोदात्ता इति किं? पत्नीव इत्याह । नदिव्यग्निश्चेतव्य इति । उत्सृज्यामित्याहुः । सहस्रꣳसम्पाद्य । ब्रह्मन्त्वमसि । द्वादशारत्नीरशना भवति । कइदमच्छैतीति । इत्यादौ माभूत् । एवमादिविशेषणेन किं? मन्दधिया सम्यक् प्लुतस्थानदर्शनमास्त्विति ॥

पत्याइति गृहाइ त्वी उत्तानाइत्यवेरपाः । सोमपा असोमपाद्वावश्नुता उवतिष्टिपाय् ॥
सावित्रान्नवेत्था द्वौ व्यमाग्निहोत्रान्नचेतिच । अवेत्योऽवभृथाना द्वौ रम्य पशूश्शृतहवी ॥
स्थेयोऽग्नीर्धीस्विदासीद्वावस्तुहीइ वविन्दती ॥

एते प्लुता विशेषेण विज्ञेयाः । यथा, प्राजापत्या (3) इत्याहुः । इतीति किं? ते प्राजापत्या आग्नेयाः । गृहा(3)इ न । इ इति किं? गृहाभवन्तु । त्वी(3)इत्यब्रवीत् । पदोक्तपदमिति न्यायात्, रभीयाꣳसमिव कृत्वी इत्यत्र प्लुतत्वं न भवति । उत्ताना(3)इति वयमाम् । इतीति किं? उत्तानआङ्गिरसः । ननु 'उत्ताना(3): इत्यत्र मध्यमस्वरस्य प्लुतत्वम् किन्नस्यात्? उच्यते।सर्वेषां पदानां अन्त्यस्यैव प्लुतदर्शनात् । तर्हि 'गृहा(3)इ, यज्ञपता(3)उ, इत्यादावप्यन्त्यस्वरस्य कि न स्यात् । सुतरां परिहारः अवर्णप्लुतस्वरमिति । अवेरपा(3)इत्याह । अवेरिति किं? केनापइति । सोमपा(3)असोमपा(3)इति निगदव्याख्याताः । द्वौ इति किं? सोमपा बाहुशर्द्धी । कश्चिथ्समश्नुता (3)उ । उ इति किं? वामश्नुतः।पुमान् । यज्ञप्रत्यतिष्ठिपा (3) यज्ञपता(3)उ । वेत्थसावित्रा(3)न्नवेत्था(3)इति । द्वाविति किं? सावित्रं जुहोति । होतव्यमाग्निहोत्रा(3)न्नहोतव्यामिति । व्यमिति किं? अग्निहोत्रं जुहोति । न इति किं? पदद्वयमेकत्र वर्तते तत्पूर्वयोः प्लुतत्वमिति ग्रहणेऽपि तद्वाक्यायायमारभ इति केचित् । अवेत्योवभृथा(3)ना(3)इति । द्वाविति किं? अवभृथेयायाति । आङ्गिरसायान इत्याह । मित्रन्न इम् । अन्वारभ्यः पशू(3)र्न । रम्यइति किं? अग्रेपशुर्नयवसे । शृतꣳहवी(3)श्शमितारीति । शृतमिति किं? अथ तद्धविरिति । उपस्थेयोऽग्नी(3)र्न । स्थेयइति किं? अग्निर्नाभिमृशे । अधस्विदासी(3)दुपरिस्विदासी(3)त् । द्वाविति किं? किꣳस्विदासीत् । अस्तुही(3)इत्यब्रुता । अस्त्विति किं? न हीमे यजुषा । इ इति किं? स्तुहि श्रुत, इति केचित् । नत्वाभीरिव विन्दती(3) । वेति किं? याभ्य एवैन विन्दति ॥

राजन्न् । ब्रह्मा । असि । इन्द्रः । असि । सत्यौजाइतिसत्य-ओजाः । [३१]
ब्रह्मा(३)न् । त्वम् । राजन्न् । ब्रह्मा । असि । मित्रः । असि । सुशेवइतिसु-शेवः ।
ब्रह्मा(३)न् । त्वम् । राजन्न् । ब्रह्मा । असि । वरुणः । असि । सत्यधर्मेतिसत्य-धर्मा ।
इन्द्रस्य । वज्रः । असि । वार्त्रघ्नइतिवार्त्र-घ्नः । तेन । मे । रध्य । दिशः । अभीति ।
अयम् । राजा । अभूत् । सुश्लोकाँ(४)इतिसु-श्लोकाँ(४) । सुमङ्गलाँ (४)इतिसु-मङ्ग
लाँ(४) । सत्यराजा(३)नितिसत्य-राजा(३)न् ॥ अपाम् । नप्त्रे । स्वाहा । ऊर्जः ।
नप्त्रे । स्वाहा । अग्नये । गृहपतयइतिगृह-पतये । स्वाहा ॥ [३२] सत्यौजाश्चत्वा
रिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥ १६ ॥

आग्नेयम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । निरिति । वपति । हिरण्यम् । द
क्षिणा । सारस्वतम् । चरुम् । वत्सतरी । दक्षिणा । सावित्रम् । द्वादशकपालमि
तिद्वादश-कपालम् । उपध्वस्तइत्युप-ध्वस्तः । दक्षिणा । पौष्णम् । चरुम् । श्यामः ।
दक्षिणा । बार्हस्पत्यम् । चरुम् । शितिपृष्ठइतिशिति-पृष्ठः । दक्षिणा । ऐन्द्रम् ।
एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । ऋषभः । दक्षिणा । वारुणम् । दशकपाल
मितिदश-कपालम् । महानिरष्टइतिमहा-निरष्टः । दक्षिणा । सौम्यम् । चरुम् । ब
भ्रुः । दक्षिणा । त्वाष्ट्रम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । शुण्ठः । दक्षिणा । वै
ष्णवम् । त्रिकपालमितित्रि-कपालम् । वामनः । दक्षिणा ॥ [३३] आग्नेयꣳहिर
ण्यꣳसारस्वतन्द्विचत्वारिꣳशत् ॥ ❀ ❀ ❀ ॥ १७ ॥

---

१. 'सुश्लोके'त्यत्र ककारात् परः प्लुतः अकारः अनुनासिको भवति । तदुक्तं प्रातिशाख्ये—अकारस्तु संहितायामपि' इति ॥ अस्यार्थः—तुशब्दः 'अप्रग्रहास्समानाक्षराण्यनुनासिकान्येकेषाम्' 'पदश्च प्लुतꣳ शाङ्खायनकाण्डमायनयोः' इति सूत्रयोः परमतयोर्विनिवर्तकः । अपिशब्दस्समुच्चये । पदान्तः प्लुतः अकारः संहितायां पदविभागेऽपि अनुनासिको भवति । अस्य च रङ्गसंज्ञत्वं विधीयते शिक्षायाम्—'अकारोऽन्तः प्लुतो यश्चेदनुनासिक उच्यते । अम्त्रध्वनितुल्यश्च रङ्गसंज्ञ इतीर्यते' ॥ इति ॥ चतुर्मात्रत्वादिकञ्चास्य विधीयते शिक्षान्तरे—'रङ्गप्लुते व्याघ्रशब्दः पूर्वभागे विधीयते । मात्राद्वयं तु तत्रैव तथा निरनुनासिकम् ॥ मूर्धस्थाने तृतीयांशः कांस्यध्वनिसमस्तथा । कण्ठे श्लिष्टस्तथा चैव मात्रिकासंहितस्तथा ॥ चरमांशस्तु नासिक्ये बिलद्वये तथैव च । निसृतांशस्तु तत्रैव मात्रिकासंहितस्तथा ॥ एवं रङ्गप्लुताः प्रोक्ताश्चतुर्मात्रास्समीरिताः ॥ " इति ॥ रङ्गप्लुतान् परिगणयति शिक्षाकारः—श्लोका गला ममा हूता यद्व्रा एवंति च प्लुताः' इति । अस्यार्थः—श्लोकादिषु पञ्चसु पदेषु अन्त्यस्वराः उदात्ताः रङ्गप्लुता भवन्ति । यथा—सुश्लोकाँ(४) । सुमङ्गलाँ(४) । यशोममाँ(४) । उपहूताँ(४) । यद्व्राँ(४) । शिक्षान्तरेऽपि—पूर्वो वर्णः पदान्तस्थो नासिक्यो रङ्गसंज्ञितः । कांस्यध्वनिसमं रङ्गं हृदयादुत्थितं वदेत् ॥ चत्वारः काठके रङ्गा दीर्घा ह्यारण्यके विदुः । पञ्च रङ्गाः प्लुता दीर्घाश्चत्वारस्तैत्तिरीयके ॥ श्लोका सुमङ्गला यद्व्रा उपहूता ममा प्लुताः' इति ॥

सद्यः । दीक्षयन्ति । सद्यः । सोमम् । क्रीणन्ति । पुण्डरिस्रजाम् । प्रेति । यच्छति । दशभिरितिदश-भिः । वत्सतरैः । सोमम् । क्रीणाति । दशपेयइतिदश-पेयः । भवति । शतम् । ब्राह्मणाः । पिबन्ति । सप्तदशमितिसप्त-दशम् । स्तोत्रम् । भवति । प्राकाशौ । अध्वर्यवे । ददाति । स्रजम् । उद्गात्रइत्युत्-गात्रे । रुक्मम् । होत्रे । अश्वम् । प्रस्तोतृप्रतिहर्तृभ्यामितिप्रस्तोतृप्रतिहर्तृ-भ्याम् । द्वादश । पष्ठौहीः । ब्रह्मणे । वशाम् । मैत्रावरुणायेतिमैत्रा-वरुणाय । ऋषभम् । ब्राह्मणाच्छंसिने । वासंसीइति । नेष्टापोतृभ्यामितिनेष्टापोतृ-भ्याम् । स्थूरि । यवाचितमितियव-आचितम् । अच्छावाकाय । अनड्वाहम् । अग्नीधइत्यग्नि-इधे । भार्गवः । होता । भवति । श्रायन्तीयम् । ब्रह्मसाममितिब्रह्म-सामम् । भवति । वारवन्तीयमितिवार-वन्तीयम् । अग्निष्टोमसाममित्यग्निष्टोम-सामम् । सारस्वतीः । अपः । गृह्णाति ॥ [३४] वारवन्तीयञ्चत्वारिंच ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥१८॥

आग्नेयम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । निरिति । वपति । हिरण्यम् । दक्षिणा । ऐन्द्रम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । ऋषभः । दक्षिणा । वैश्वदेवमितिवैश्व-देवम् । चरुम् । पिशङ्गी । पष्ठौही । दक्षिणा । मैत्रावरुणीमितिमैत्रा-वरुणीम् । आमिक्षाम् । वशा । दक्षिणा । बार्हस्पत्यम् । चरुम् । शितिपृष्ठइतिशिति-पृष्ठः । दक्षिणा । आदित्याम् । मल्हाम् । गर्भिणीम् । एति । लभते । मारुतीम् । पृश्निम् । पष्ठौहीम् । अश्विभ्यामित्यश्वि-भ्याम् । पूष्णे । पुरोडाशम् । द्वादशकपालमितिद्वादश-कपालम् । निरिति । वपति । सरस्वते । सत्यवाचइतिसत्य-वाचे । चरुम् । सवित्रे । सत्यप्रसवायेतिसत्य-प्रसवाय । पुरोडाशम् । द्वादशकपालमितिद्वादश-कपालम् । तिसृधन्वमितितिसृ-धन्वम् । शुष्कदृतिरितिशुष्क-दृतिः । दक्षिणा ॥ [३५] आग्नेयꣳहिरण्यमैन्द्रमृषभो वैश्वदेवम्पिशङ्गीबार्हस्पत्यमादित्याꣳसप्तचत्वारिꣳशत् ॥ ॥१९॥

आग्नेयम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । निरिति । वपति । सौम्यम् । चरुम् । सावित्रम् । द्वादशकपालमितिद्वादश-कपालम् । बार्हस्पत्यम् । चरुम् । त्वाष्ट्रम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । वैश्वानरम् । द्वादशकपालमितिद्वादश-क

पालम् । दक्षिणा । रथवाहनवाहइतिरथवाहन-वाहः । दक्षिणा । सारस्वतम् । च रुम् । निरिति । वपति । पौष्णम् । चरुम् । मैत्रम् । चरुम् । वारुणम् । चरुम् । क्षैत्र पत्यमितिक्षैत्र-पत्यम् । चरुम् । आदित्यम् । चरुम् । उत्तरइत्युत्-तरः । रथवाहनवा हइतिरथवाहन-वाहः । दक्षिणा ॥ [३६] आग्नेयꣳसौम्यम्बार्हस्पत्यञ्चतुस्त्रिꣳशत् ॥

स्वाद्वीम् । त्वा । स्वादुना । तीव्राम् । तीव्रेण । अमृताम् । अमृतेन । सृजा मि । समिति । सोमेन । सोमः । असि । अश्विभ्यामित्यश्वि-भ्याम् । पच्यस्व । सर स्वत्यै । पच्यस्व । इन्द्राय । सुत्राम्णइतिसु-त्राम्णे । पच्यस्व । पुनातु । ते । परिस्रुत मितिपरि-स्रुतम् । सोमम् । सूर्यस्य । दुहिता ॥ वारेण । शश्वता । तना ॥ वायुः । पूतः । पवित्रेण । प्रत्यङ् । सोमः । अतिद्रुतइत्यति-द्रुतः ॥ इन्द्रस्य । युज्यः । स खा ॥ कुवित् । अङ्ग । यवमन्तइतियव-मन्तः । यवम् । चित् । यथा । दान्ति । अ नुपूर्वमित्यनु-पूर्वम् । वियूयेतिवि-यूय ॥ इहेहेतीह-इह । एषाम् । कृणुत । भोजनानि । ये । बर्हिषः । नमोवृक्तिमितिनमः-वृक्तिम् । न । जग्मुः ॥ आश्विनम् । धूम्रम् । एति । लभते । सारस्वतम् । मेषम् । ऐन्द्रम् । ऋषभम् । ऐन्द्रम् । एकादशकपालमि त्येकादश-कपालम् । निरिति । वपति । सावित्रम् । द्वादशकपालमितिद्वादश-कपा लम् । वारुणम् । दशकपालमितिदश-कपालम् । सोमप्रतीकाइतिसोम-प्रतीकाः । पितरः । तृप्णुत । वडबा । दक्षिणा ॥ [३७] भोजनानिषड्विꣳशतिश्च ॥ २१ ॥

अग्नाविष्णूइत्यग्ना-विष्णू । महि । तत् । वाम् । महित्वमितिमहि-त्वम् । वी तम् । घृतस्य । गुह्यानि । नाम ॥ दमेदमइतिदमे-दमे । सप्त । रत्ना । दधाना । प्र तीति । वाम् । जिह्वा । घृतम् । एति । चरण्येत् ॥ अग्नाविष्णूइत्यग्ना-विष्णू । म हि । धाम । प्रियम् । वाम् । वीथः । घृतस्य । गुह्या । जुषाणा ॥ दमेदमइतिदमे- दमे । सुष्टुतीरितिसु-स्तुतीः । वावृधाना । प्रतीति । वाम् । जिह्वा । घृतम् । उदि ति । चरण्येत् ॥ प्रेति । नः । देवी । सरस्वती । वाजेभिः । वाजिनीवतीतिवाजि नी-वती ॥ धीनाम् । अवित्री । अवतु ॥ एति । नः । दिवः । बृहतः । [३८] प र्वतात् । एति । सरस्वती । यजता । गन्तु । यज्ञम् ॥ हवम् । देवी । जुजुषाणा । घृताची । शग्माम् । नः । वाचम् । उशती । शृणोतु ॥ बृहस्पते । जुषस्व । नः ।

हव्यानि । विश्वदेव्येतिविश्व-देव्य ॥ रत्नं । रत्नानि । दाशुषे ॥ एवा । पित्रे । विश्वदेवायेतिविश्व-देवाय । वृष्णे । यज्ञैः । विधेम । नमसा । हविर्भिरितिहविः-भिः ॥ बृहस्पते । सुप्रजाइतिसु-प्रजाः । वीरवन्तइतिवीर-वन्तः । वयम् । स्याम । पतयः । रयीणाम् ॥ बृहस्पते । अतीति । यत् । अर्यः । अर्हात् । द्युमदितिद्यु-मत् । विभातीतिवि-भाति । क्रतुमदितिक्रतु-मत् । जनेषु ॥ यत् । दीदयत् । शवसा । [३९] ऋतप्रजातेत्यृत-प्रजात । तत् । अस्मासु । द्रविणम् । धेहि । चित्रम् ॥ एति । नः । मित्रावरुणेतिमित्रा-वरुणा । घृतैः । गव्यूतिम् । उक्षतम् ॥ मध्वा । रजांसि । सुक्रतूइतिसु-क्रतू ॥ प्रेति । बाहवा । सिसृतम् । जीवसे । नः । एति । नः । गव्यूतिम् । उक्षतम् । घृतेन ॥ एति । नः । जने । श्रवयतम् । युवाना । श्रुतम् । मे । मित्रावरुणेतिमित्रा-वरुणा । हवा । इमा ॥ अग्निम् । वः । पूर्व्यम् । गिरा । देवम् । ईडे । वसूनाम् ॥ सपर्यन्तः । पुरुप्रियमितिपुरु-प्रियम् । मित्रम् । न । क्षेत्रसाधसमितिक्षेत्र-साधसम् ॥ मक्षु । देववतइतिदेव-वतः । रथः । [४०] शूरः । वा । पृत्स्वितिपृत्-सु । कासु । चित् ॥ देवानाम् । यः । इत् । मनः । यजमानः । इयक्षति । अभीति । इत् ॥ अयज्वनः । भुवत् ॥ न । यजमान । रिष्यसि । न । सुन्वान । न । देवयोइतिदेव-यो ॥ असत् । अत्र । सुवीर्यमितिसु-वीर्यम् । उत । त्यत् । आश्वश्वियमित्याशु-अश्वियम् ॥ नकिः । तम् । कर्मणा । नशत् । न । प्रेति । योषत् । न । योषति ॥ उपेति । क्षरन्ति । सिन्धवः । मयोभुवइतिमयः-भुवः । ईजानम् । च । यक्ष्यमाणम् । च । धेनवः ॥ पृणन्तम् । च । पपुरिम् । च । [४१] श्रवस्यवः । घृतस्य । धाराः । उपेति । यन्ति । विश्वतः ॥ सोमारुद्रेतिसोमा-रुद्रा । वीति । बृहतम् । विषूचीम् । अमीवा । या । नः । गयम् । आविवेशेत्या-विवेश ॥ आरे । बाधेथाम् । निरृतिमितिनिः-ऋतिम् । पराचैः । कृतम् । चित् । एनः । प्रेति । मुमुक्तम् । अस्मत् ॥ सोमारुद्रेतिसोमा-रुद्रा । युवम् । एतानि । अस्मेइति । विश्वा । तनूषु । भेषजानि । धत्तम् ॥ अवेति । स्यतम् । मुञ्चतम् । यत् । नः । अस्ति । तनूषु । बद्धम् । कृतम् । एनः । अस्मत् ॥ सोमापूषणेतिसोमा-पूषणा । जनना । रयीणाम् । जनना । दिवः । जनना । पृथिव्याः ॥ जातौ । विश्वस्य । भुवनस्य । गोपौ । देवाः । अकृण्वन्न् । अमृतस्य । नाभिम् ॥ इमौ । देवौ । जायमानौ । जुषन्त । इमौ ।

तमा॑ꣳसि । गू॒ह॒ताम् । अ॒जु॒ष्टा ॥ आ॒भ्याम् । इन्द्रः॑ । प॒क्वम् । आ॒मासु॑ । अ॒न्तः ।
सो॒मा॒पू॒षभ्या॒मिति॑सोमापू॒ष-भ्या॒म् । ज॒न॒त् । उ॒स्रिया॑सु ॥ [४२] बृ॒ह॒तश्शर्व॑सार
थः पर्यु॑रि॒श्वदि॒वो जनं॑ना पञ्च॒वि॑ꣳशतिश्च ॥ ❀ ❀ ❀ ॥२२॥

अनु॑मत्या आग्ने॒यमैन्द्रा॒ग्नम॒ग्नये॒ सोमा॑यप्रति॒पूरु॒पमैन्द्रा॒ग्नम॒न्वाहे॒ बा॑र्‌ह॒स्पत्यम॒ग्नये॒
ऽर्थेतो॒देवी॑स्स॒मिधः॒ सोम॒स्येन्द्र॑स्य मि॒त्र आ॑ग्ने॒यꣳ स॒द्य आ॑ग्ने॒यमा॑ग्ने॒यꣳ स्वा॒द्वीन्त्वा ऽग्ना
विष्णू॒ द्वावि॑ꣳशतिः ॥२२॥ अनु॑मत्यै॒ यथा ऽम॑ति॒ देवी॑रापो मि॒त्रो ऽसि॒ शूरो॑ वा॒ द्विच॑त्वा
रि॑ꣳशत् ॥ ४२ ॥ अनु॑मत्या उ॒स्रिया॑सु ॥ ❀ ❀ ❀ ❀

हरिः॑ ओ (३) म् ॥

इति प्रथमकाण्डे अष्टमः प्रश्नः ॥

तैत्तिरीयसंहितापदपाठे प्रथमकाण्डस्समाप्तः ॥

—❀ प्रथमकाण्डस्य प्रश्नादिसङ्ख्यानिर्णयः ❀—

प्रश्नाः	अनुवाकाः	पञ्चाशतः	पदानि
१	१४	२८	१५३०
२	१४	३४	१६९०
३	१४	३१	१५६७
४	४६	५४	१८००
५	११	५१	२७१७
६	१२	५१	२५०१
७	१३	५१	२६५५
८	२२	४२	२०९४

—❀ संहतसङ्ख्या ❀—

८	१४६	३४२	१६५६२

श्रीः ।

तैत्तिरीयसंहितापदपाठ

द्वितीयकाण्डे प्रथमप्रश्नः ॥

हरिः ओ (१) म् ॥

वायव्यम् । श्वेतम् । एति । लभेत । भूतिकामइतिभूति-कामः । वायुः । वै । क्षेपिष्ठा । देवता । वायुम् । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । एनम् । भूतिम् । गमयति । भवति । एव । अतिक्षिप्रेत्यति-क्षिप्रा । देवता । इति । आहुः । सा । एनम् । ईश्वरा । प्रदहइतिप्र-दहः । इति । एतम् । एव । सन्तम् । वायवे । नियुत्वतइतिनि-युत्वते । एति । लभेत । नियुदितिनि-युत् । वै । अस्य । धृतिः । धृतः । एव । भूतिम् । उपेति । एति । अप्रदाहायेत्यप्र-दाहाय । भवति । एव । [१] वायवे । नियुत्वतइतिनि-युत्वते । एति । लभेत । ग्रामकामइतिग्राम-कामः । वायुः । वै । इमाः । प्रजाइतिप्र-जाः । नस्योताइतिनासि-ओताः । नेनीयते । वायुम् । एव । नियुत्वन्तमितिनि-युत्वन्तम् । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । अस्मै । प्रजाइतिप्र-जाः नस्योताइतिनसि-ओताः । नीति । यच्छति । ग्रामी । एव । भवति । नियुत्वतइतिनि-युत्वते । भवति । ध्रुवाः । एव । अस्मै । अनपगाइत्यनप-गाः । करोति । वायवे । नियुत्वतइतिनि-युत्वते । एति । लभेत । प्रजाकामइतिप्रजा-कामः । प्राणइतिप्र-अनः । वै । वायुः । अपानइत्यप-अनः । नियुदितिनि-युत् । प्राणापानावितिप्राण-अपानौ । खलु । वै । एतस्य । प्रजायाइतिप्र-जायाः । [२] अपेति । क्रामतः । यः । अलम् । प्रजायाइतिप्र-जायै । सन् । प्रजामितिप्र-जाम् । न । विन्दते । वायुम् । एव । नियुत्वन्तमितिनि-युत्वन्तम् । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । अस्मै । प्राणापानाभ्यामितिप्राण-अपानाभ्याम् । प्रजामितिप्र-जाम् । प्रेति । जनयति । विन्दते । प्रजामितिप्र-जाम् । वायवे । नियुत्वतइतिनि-युत्वते । एति । लभेत । ज्योगामयावीतिज्योक्-आमयावी । प्राणइति

प्र-अनः । वै । वायुः । अपानइत्यप-अनः । नियुदितिनि-युत् । प्राणापानावितिप्रा ण-अपानौ । खलु । वै । एतस्मात् । अपेति । क्रामतः । यस्य । ज्योक् । आमय ति । वायुम् । एव । नियुत्वन्तमितिनि-युत्वन्तम् । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेये न । उपेति । [३] धावति । सः । एव । अस्मिन्न् । प्राणापानावितिप्राण-अपा नौ । दधाति । उत । यदि । इतासुरितीत-असुः । भवति । जीवति । एव । प्रजा पतिरितिप्रजा-पतिः । वै । इदम् । एकः । आसीत् । सः । अकामयत । प्रजाइति प्र-जाः । पशून् । सृजेय । इति । सः । आत्मनः । वपाम् । उदिति । अखिदत् । ताम् । अग्नौ । प्रेति । अगृह्णात् । ततः । अजः । तूपरः । समिति । अभवत् । तम् । स्वायै । देवतायै । एति । अलभत । ततः । वै । सः । प्रजाइतिप्र-जाः । प शून् । असृजत । यः । प्रजाकामइतिप्रजा-कामः । [४] पशुकामइतिपशु-कामः । स्यात् । सः । एतम् । प्राजापत्यमितिप्राजा-पत्यम् । अजम् । तूपरम् । एति । ल भेत । प्रजापतिमितिप्रजा-पतिम् । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपे ति । धावति । सः । एव । अस्मै । प्रजामितिप्र-जाम् । पशून् । प्रेति । जनयति । यत् । श्मश्रुणः । तत् । पुरुषाणाम् । रूपम् । यत् । तूपरः । तत् । अश्वानाम् । यत् । अन्यतोदन्नित्यन्यतः-दन्न् । तत् । गवाम् । यत् । अव्याः । इव । शफाः । तत् । अवीनाम् । यत् । अजः । तत् । अजानाम् । एतावन्तः । वै । ग्राम्याः । पशवः । तान् । [५] रूपेण । एव । अवेति । रुन्धे । सोमापौष्णमितिसोमा-पौ ष्णम् । त्रैतम् । एति । लभेत । पशुकामइतिपशु-कामः । द्वौ । वै । अजायै । स्त नौ । नाना । एव । द्वौ । अभीति । जायेतेइति । ऊर्जम् । पुष्टिम् । तृतीयः । सो मापूषणावितिसोमा-पूषणौ । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धा वति । तौ । एव । अस्मै । पशून् । प्रेति । जनयतः । सोमः । वै । रेतोधाइति रेतः-धाः । पूषा । पशूनाम् । प्रजनयितेतिप्र-जनयिता । सोमः । एव । अस्मै । रेतः । दधाति । पूषा । पशून् । प्रेति । जनयति । औदुम्बरः । यूपः । भवति । ऊ र्क् । वै । उदुम्बरः । ऊर्क् । पशवः । ऊर्जा । एव । अस्मै । ऊर्जम् । पशून् । अ वेति । रुन्धे ॥ [६] अप्रदाहायभवत्येवप्रजायांआमयतिवायुमेवनियुत्वन्तꣳस्वे नभागधेयेनोपप्रजाकामस्तान्यूपस्त्रयोदशच ॥ ❀ ❀ ॥१॥

प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । प्रजाइतिप्र-जाः । असृजत । ताः । अस्मात् । सृष्टाः । पराचीः । आयन् । ताः । वरुणम् । अगच्छन् । ताः । अन्विति । एत् । ताः । पुनः । अयाचत । ताः । अस्मै । न । पुनः । अददात् । सः । अब्रवीत् । वरम् । वृणीष्व । अथ । मे । पुनः । देहि । इति । तासाम् । वरम् । एति । अलभत । सः । कृष्णः । एकशितिपादित्येक-शितिपात् । अभवत् । यः । वरुण गृहीतइतिवरुण-गृहीतः । स्यात् । सः । एतम् । वारुणम् । कृष्णम् । एकशितिपादमित्येक-शितिपादम् । एति । लभेत । वरुणम् । [७] एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । एनम् । वरुणपाशादितिवरुण-पाशात् । मुञ्चति । कृष्णः । एकशितिपादित्येक-शितिपात् । भवति । वारुणः । हि । एषः । देवतया । समृद्ध्याइतिसं-ऋद्ध्यै । सुवर्भानुरितिसुवः-भानुः । आसुरः । सूर्यम् । तमसा । अविध्यत् । तस्मै । देवाः । प्रायश्चित्तिम् । ऐच्छन् । तस्य । यत् । प्रथमम् । तमः । अपाघ्नन्नित्यप-अघ्नन् । सा । कृष्णा । अविः । अभवत् । यत् । द्वितीयम् । सा । फल्गुनी । यत् । तृतीयम् । सा । बलक्षी । यत् । अध्यस्थादित्यधि-अस्थात् । अपाकृन्तन्नित्यप-अकृन्तन् । सा । अविः । वशा । [८] । समिति । अभवत् । ते । देवाः । अब्रुवन् । देवपशुरितिदेव-पशुः । वै । अयम् । समिति । अभूत् । कस्मै । इमम् । एति । लप्स्यामहे । इति । अथ । वै । तर्हि । अल्पा । पृथिवी । आसीत् । अजाताः । ओषधयः । ताम् । अविम् । वशाम् । आदित्येभ्यः । कामाय । एति । अलभन्त । ततः । वै । अप्रथत । पृथिवी । अजायन्त । ओषधयः । यः । कामयेत । प्रथेय । पशुभिरितिपशु-भिः । प्रेति । प्रजयेतिप्र-जया । जायेय । इति । सः । एताम् । अविम् । वशाम् । आदित्येभ्यः । कामाय । [९] एति । लभेत । आदित्यान् । एव । कामम् । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । ते । एव । एनम् । प्रथयन्ति । पशुभिरितिपशु-भिः । प्रेति । प्रजयेतिप्र-जया । जनयन्ति । असौ । आदित्यः । न । वीति । अरोचत । तस्मै । देवाः । प्रायश्चित्तिम् । ऐच्छन् । तस्मै । एताः । मल्हाः । एति । अलभन्त । आग्नेयीम् । कृष्णग्रीवीमितिकृष्ण-ग्रीवीम् । संहितामितिसं-हिताम् । ऐन्द्रीम् । श्वेताम् । बार्हस्पत्याम् । ताभिः । एव । अस्मिन् ।

रुचम् । अदधुः । यः । ब्रह्मवर्चसकाम इतिब्रह्मवर्चस-कामः । स्यात् । तस्मै । एताः । मलूहाः । एतिं । लभेत । [१०] आग्नेयीम् । कृष्णग्रीवीमितिकृष्ण-ग्रीवीम् । सꣳहितामितिसं-हिताम् । ऐन्द्रीम् । श्वेताम् । बार्हस्पत्याम् । एताः । एव । देवताः । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । ताः । एव । अस्मिन्न् । ब्रह्मवर्चसमितिब्रह्म-वर्चसम् । दधति । ब्रह्मवर्चसीतिब्रह्म-वर्चसी । एव । भवति । वसन्ता । प्रातः । आग्नेयीम् । कृष्णग्रीवीमितिकृष्ण-ग्रीवीम् । एति । लभेत । ग्रीष्मे । मध्यन्दिने । सꣳहितामितिसं-हिताम् । ऐन्द्रीम् । शरदि । अपराह्ण इत्यपर-अह्णे । श्वेताम् । बार्हस्पत्याम् । त्रीणि । वै । आदित्यस्य । तेजाꣳसि । वसन्ता । प्रातः । ग्रीष्मे । मध्यन्दिने । शरदि । अपराह्ण इत्यपर-अह्णे । यावन्ति । एव । तेजाꣳसि । तानि । एव । [११] अवेति । रुन्धे । सꣳवथ्सरमितिसं-वथ्सरम् । पर्यालभ्यन्त इतिपरि-आलभ्यन्ते । सꣳवथ्सरइतिसं-वथ्सरः । वै । ब्रह्मवर्चसस्येतिब्रह्म-वर्चसस्य । प्रदातेतिप्र-दाता । सꣳवथ्सरइतिसं-वथ्सरः । एव । अस्मै । ब्रह्मवर्चसमितिब्रह्म-वर्चसम् । प्रेति । यच्छति । ब्रह्मवर्चसीतिब्रह्म-वर्चसी । एव । भवति । गर्भिणयः । भवन्ति । इन्द्रियम् । वै । गर्भः । इन्द्रियम् । एव । अस्मिन्न् । दधति । सारस्वतीम् । मेषीम् । एति । लभेत । यः । ईश्वरः । वाचः । वदितोः । सन्न् । वाचम् । न । वदेत् । वाक् । वै । सरस्वती । सरस्वतीम् । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सा । एव । अस्मिन्न् । [१२] वाचम् । दधाति । प्रवदितेतिप्र-वदिता । वाचः । भवति । अपन्नदतीत्यपन्न-दती । भवति । तस्मात् । मनुष्याः । सर्वाम् । वाचम् । वदन्ति । आग्नेयम् । कृष्णग्रीवमितिकृष्ण-ग्रीवम् । एति । लभेत । सौम्यम् । बभ्रुम् । ज्योगामयावीतिज्योक्-आमयावी । अग्निम् । वै । एतस्य । शरीरम् । गच्छति । सोमम् । रसः । यस्य । ज्योक् । आमयति । अग्नेः । एव । अस्य । शरीरम् । निष्क्रीणातीतिनिः-क्रीणाति । सोमात् । रसम् । उत । यदि । इतासुरितीत-असुः । भवति । जीवति । एव । सौम्यम् । बभ्रुम् । एति । लभेत । आग्नेयम् । कृष्णग्रीवमितिकृष्ण-ग्रीवम् । प्रजाकाम इतिप्रजा-कामः । सोमः । [१३] वै । रेतोधाइतिरेतः-धाः । अग्निः । प्रजानामितिप्र-जानाम् । प्रजनयितेतिप्र-जनयिता । सोमः । एव । अस्मै । रेतः । दधाति । अग्निः । प्रजामितिप्र-

जाम् । प्रेति । जनयति । विन्दते । प्रजामितिप्र-जाम् । आग्नेयम् । कृष्णग्रीवमिति कृष्ण-ग्रीवम् । एति । लभेत । सौम्यम् । बभ्रुम् । यः । ब्राह्मणः । विद्याम् । अनूच्येत्यनु-उच्य । न । विरोचेतेतिवि-रोचेत । यत् । आग्नेयः । भवति । तेजः । एव । अस्मिन्न् । तेन । दधाति । यत् । सौम्यः । ब्रह्मवर्चसमितिब्रह्म-वर्चसम् । तेन । कृष्णग्रीवइतिकृष्ण-ग्रीवः । आग्नेयः । भवति । तमः । एव । अस्मात् । अपेति । हन्ति । श्वेतः । भवति । [१४] रुचम् । एव । अस्मिन्न् । दधाति । बभ्रुः । सौम्यः । भवति । ब्रह्मवर्चसमितिब्रह्म-वर्चसम् । एव । अस्मिन्न् । त्विषिम् । दधाति । आग्नेयम् । कृष्णग्रीवमितिकृष्ण-ग्रीवम् । एति । लभेत । सौम्यम् । बभ्रुम् । आग्नेयम् । कृष्णग्रीवमितिकृष्ण-ग्रीवम् । पुरोधायामितिपुरः-धायाम् । स्पर्धमानः । आग्नेयः । वै । ब्राह्मणः । सौम्यः । राजन्यः । अभितः । सौम्यम् । आग्नेयौ । भवतः । तेजसा । एव । ब्रह्मणा । उभयतः । राष्ट्रम् । परीति । गृह्णाति । एकधेत्येक-धा । समावृङ्क्तइतिसं-आवृङ्क्ते । पुरः । एनम् । दधते ॥ [१५] लभेतवरुणँवैशेतामविँवशामादित्येभ्यः कामायमल्हाआलभेततान्येवसैवास्मिन्थ्सोमंश्श्वेतो भवतित्रिचत्वारिँशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥२॥

देवासुराइतिदेव-असुराः । एषु । लोकेषु । अस्पर्धन्त । सः । एतम् । विष्णुः । वामनम् । अपश्यत् । तम् । स्वायै । देवतायै । एति । अलभत । ततः । वै । सः । इमान् । लोकान् । अभीति । अजयत् । वैष्णवम् । वामनम् । एति । लभेत । स्पर्धमानः । विष्णुः । एव । भूत्वा । इमान् । लोकान् । अभीति । जयति । विषमइतिवि-समे । एति । लभेत । विषमाइतिवि-समाः । इव । हि । इमे । लोकाः । समृद्ध्याइतिसं-ऋद्ध्यै । इन्द्राय । मन्युमतइतिमन्यु-मते । मनस्वते । ललामम् । प्राशृङ्गम् । एति । लभेत । सङ्ग्रामइतिसं-ग्रामे । [१६] संयत्तइतिसं-यत्ते । इन्द्रियेण । वै । मन्युना । मनसा । सङ्ग्राममितिसं-ग्रामम् । जयति । इन्द्रम् । एव । मन्युमन्तमितिमन्यु-मन्तम् । मनस्वन्तम् । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । अस्मिन्न् । इन्द्रियम् । मन्युम् । मनः । दधाति । जयति । तम् । सङ्ग्राममितिसं-ग्रामम् । इन्द्राय । मरुत्वते । पृश्निसक्थमितिपृश्नि-सक्थम् । एति ।

लभेत । ग्रामंकाम इतिग्राम-कामः । इन्द्रम् । एव । मरुत्वंन्तम् । स्वेनं । भागधेयेने तिंभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । अस्मै । सजातानितिस-जातान् । प्रेति । यच्छति । ग्रामी । एव । भवति । यत् । ऋषभः । तेनं । [१७] ऐन्द्रः । यत् । पृश्निः । तेनं । मारुतः । समृद्ध्या इतिसं-ऋद्ध्यै । पश्चात् । पृश्निसक्थइतिपृश्नि-सक्थः । भवति । पश्चादन्ववसायिनीमितिपश्चात्-अन्ववसायिनीम् । एव । अस्मै । विशम् । करोति । सौम्यम् । बभ्रुम् । एति । लभेत । अन्नकामइत्यन्न-कामः । सौम्यम् । वै । अन्नम् । सोमम् । एव । स्वेनं । भागधेयेनेतिंभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । अस्मै । अन्नम् । प्रेति । यच्छति । अन्नादइत्यन्न-अदः । एव । भवति । बभ्रुः । भवति । एतत् । वै । अन्नस्य । रूपम् । समृद्ध्या इतिसं-ऋद्ध्यै । सौम्यम् । बभ्रुम् । एति । लभेत । यम् । अलम् । [१८] राज्याय । सन्तम् । राज्यम् । न । उपनमेदित्युंप-नमेत् । सौम्यम् । वै । राज्यम् । सोमम् । एव । स्वेनं । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । अस्मै । राज्यम् । प्रेति । यच्छति । उपेति । एनम् । राज्यम् । नमति । बभ्रुः । भवति । एतत् । वै । सोमस्य । रूपम् । समृद्ध्या इतिसं-ऋद्ध्यै । इन्द्राय । वृत्रतुरइतिवृत्र-तुरे । ललामम् । प्राशृङ्गम् । एति । लभेत । गतश्रीरितिगत-श्रीः । प्रतिष्ठाकामइतिप्रतिष्ठा-कामः । पाप्मानम् । एव । वृत्रम् । तीर्त्वा । प्रतिष्ठामितिप्रति-स्थाम् । गच्छति । इन्द्राय । अभिमातिघ्नइत्यभिमाति-घ्ने । ललामम् । प्राशृङ्गम् । एति । [१९] लभेत । यः । पाप्मना । गृहीतः । स्यात् । पाप्मा । वै । अभिमातिरित्यभि-मातिः । इन्द्रम् । एव । अभिमातिहनमित्यभिमाति-हनम् । स्वेनं । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । अस्मात् । पाप्मानम् । अभिमातिमित्यभि-मातिम् । प्रेति । नुदते । इन्द्राय । वज्रिणे । ललामम् । प्राशृङ्गम् । एति । लभेत । यम् । अलम् । राज्याय । सन्तम् । राज्यम् । न । उपनमेदित्युंप-नमेत् । इन्द्रम् । एव । वज्रिणम् । स्वेनं । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । अस्मै । वज्रम् । प्रेति । यच्छति । सः । एनम् । वज्रः । भूत्यै । इन्धे । उपेति । एनम् । राज्यम् । नमति । ललामः । प्राशृङ्गः । भवति । एतत् । वै । वज्रस्य । रूपम् । समृद्ध्या इतिसं-ऋद्ध्यै ॥ [२०]

सङ्ग्रामे तेनालमभिमातिघ्ने ललामम्प्राशृङ्गमेनम्पञ्चदश च ॥ ❀ ❀ ॥३॥

असौ । आदित्यः । न । वीति । अरोचत । तस्मै । देवाः । प्रायश्चित्तिम् । ऐच्छन्न् । तस्मै । एताम् । दशर्षभामितिदश-ऋषभाम् । एति । अलभन्त । तया । एव । अस्मिन्न् । रुचम् । अदधुः । यः । ब्रह्मवर्चसकामइतिब्रह्मवर्चस-कामः । स्यात् । तस्मै । एताम् । दशर्षभामितिदश-ऋषभाम् । एति । लभेत । अमुम् । एव । आदित्यम् । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । अस्मिन्न् । ब्रह्मवर्चसमितिब्रह्म-वर्चसम् । दधाति । ब्रह्मवर्चसीतिब्रह्म-वर्चसी । एव । भवति । वसन्ता । प्रातः । त्रीन् । ललामान् । एति । लभेत । ग्रीष्मे । मध्यन्दिने । [२१] त्रीन् । शितिपृष्ठानितिशिति-पृष्ठान् । शरदि । अपराह्णइत्यपर-अह्णे । त्रीन् । शितिवारानितिशिति-वारान् । त्रीणि । वै । आदित्यस्य । तेजाꣳसि । वसन्ता । प्रातः । ग्रीष्मे । मध्यन्दिने । शरदि । अपराह्णइत्यपर-अह्णे । यावन्ति । एव । तेजाꣳसि । तानि । एव । अवेति । रुन्धे । त्रयस्त्रयइतित्रयः-त्रयः । एति । लभ्यन्ते । अभिपूर्वमित्यभि-पूर्वम् । एव । अस्मिन्न् । तेजः । दधाति । सँव्वथ्सरमितिसं-वथ्सरम् । पर्यालभ्यन्तइतिपरि-आलभ्यन्ते । सँव्वथ्सरइतिसं-वथ्सरः । वै । ब्रह्मवर्चसस्येतिब्रह्म-वर्चसस्य । प्रदातेतिप्र-दाता । सँव्वथ्सरइतिसं-वथ्सरः । एव । अस्मै । ब्रह्मवर्चसमितिब्रह्म-वर्चसम् । प्रेति । यच्छति । ब्रह्मवर्चसीतिब्रह्म-वर्चसी । एव । भवति । सँव्वथ्सरस्येतिसं-वथ्सरस्य । परस्तात् । प्राजापत्यमितिप्राजा-पत्यम् । कद्रुम् । [२२] एति । लभेत । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । सर्वाः । देवताः । देवतासु । एव । प्रतीति । तिष्ठति । यदि । बिभीयात् । दुश्चर्मेतिदुः-चर्मा । भविष्यामि । इति । सोमापौष्णमितिसोमा-पौष्णम् । श्यामम् । एति । लभेत । सौम्यः । वै । देवतया । पुरुषः । पौष्णाः । पशवः । स्वया । एव । अस्मै । देवतया । पशुभिरितिपशु-भिः । त्वचम् । करोति । न । दुश्चर्मेतिदुः-चर्मा । भवति । देवाः । च । वै । यमः । च । अस्मिन्न् । लोके । अस्पर्द्धन्त । सः । यमः । देवानाम् । इन्द्रियम् । वीर्यम् । अयुवत । तत् । यमस्य । [२३] यमत्वमितियम-त्वम् । ते । देवाः । अमन्यन्त । यमः । वै । इदम् । अभूत् । यत् । वयम् । स्मः । इति । ते । प्रजापतिमितिप्रजा-पतिम् । उपेति । अधावन्न् । सः । एतौ । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । आत्मनः । उक्षवशावित्युक्ष-वशौ । निरिति । अमिमीत । ते । देवाः ।

वैष्णावरुणीमितिवैष्णा-वरुणीम् । वशाम् । एति । अलंभन्त । ऐन्द्रम् । उक्षाणम् । तम् । वरुणेन । एव । ग्राहयित्वा । विष्णुना । यज्ञेन । प्रेति । अनुदन्त । ऐन्द्रेण । एव । अस्य । इन्द्रियम् । अवृञ्जत । यः । भ्रातृव्यवानितिभ्रातृव्य-वान् । स्यात् । सः । स्पर्द्धमानः । वैष्णावरुणीमितिवैष्णा-वरुणीम् । [२४] वशाम् । एति । लभेत । ऐन्द्रम् । उक्षाणम् । वरुणेन । एव । भ्रातृव्यम् । ग्राहयित्वा । विष्णुना । यज्ञेन । प्रेति । नुदते । ऐन्द्रेण । एव । अस्य । इन्द्रियम् । वृङ्क्ते । भवति । आत्मना । परेति । अस्य । भ्रातृव्यः । भवति । इन्द्रः । वृत्रम् । अहन् । तम् । वृत्रः । हतः । षोडशभिरितिषोडश-भिः । भोगैः । असिनात् । तस्य । वृत्रस्य । शीर्षतः । गावः । उदिति । आयन् । ताः । वैदेह्यः । अभवन् । तासाम् । ऋषभः । जघने । अनु । उदिति । ऐत् । तम् । इन्द्रः । [२५] अचायत् । सः । अमन्यत । यः । वै । इमम् । आलभेतेत्या-लभेत । मुच्येत । अस्मात् । पाप्मनः । इति । सः । आग्नेयम् । कृष्णग्रीवमितिकृष्ण-ग्रीवम् । एति । अलभत । ऐन्द्रम् । ऋषभम् । तस्य । अग्निः । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपसृतइत्युप-सृतः । षोडशधेतिषोडश-धा । वृत्रस्य । भोगान् । अपीति । अदहत् । ऐन्द्रेण । इन्द्रियम् । आत्मन् । अधत्त । यः । पाप्मना । गृहीतः । स्यात् । सः । आग्नेयम् । कृष्णग्रीवमितिकृष्ण-ग्रीवम् । एति । लभेत । ऐन्द्रम् । ऋषभम् । अग्निः । एव । अस्य । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपसृतइत्युप-सृतः । [२६] पाप्मानम् । अपीति । दहति । ऐन्द्रेण । इन्द्रियम् । आत्मन् । धत्ते । मुच्यते । पाप्मनः । भवति । एव । द्यावापृथिव्यामितिद्यावा-पृथिव्याम् । धेनुम् । एति । लभेत । ज्योगपरुद्धइतिज्योक्-अपरुद्धः । अनयोः । हि । वै । एषः । अप्रतिष्ठितइत्यप्रति-स्थितः । अथ । एषः । ज्योक् । अपरुद्धइत्यप-रुद्धः । द्यावापृथिवीइतिद्यावा-पृथिवी । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । तेइति । एव । एनम् । प्रतिष्ठामितिप्रति-स्थाम् । गमयतः । प्रतीति । एव । तिष्ठति । पर्यारिणी । भवति । पर्यारि । इव । हि । एतस्य । राष्ट्रम् । यः । ज्योगपरुद्धइतिज्योक्-अपरुद्धः । समृद्ध्याइतिसं-ऋद्ध्यै । वायव्यम् । [२७] वत्सम् । एति । लभेत । वायुः । वै । अनयोः । वत्सः । इमे । वै ।

एतस्मै । लोकाः । अपशुष्काइत्यप-शुष्काः । विट् । अपशुष्केत्यप-शुष्का । अथ । एषः । ज्योक् । अपरुद्धइत्यप-रुद्धः । वायुम् । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । अस्मै । इमान् । लोकान् । विशम् । प्रेति । दापयति । प्रेति । अस्मै । इमे । लोकाः । स्नुवन्ति । भुञ्जती । एनम् । विट् । उपेति । तिष्ठते ॥ [२८] मध्यन्दिनेकद्वंय्यमस्यस्पर्द्धमानोवैष्णावरुणीन्तमिन्द्रोऽस्यस्वेनंभागधेयेनोपंसृतोवायव्यंन्द्विचत्वारिंशच्च ॥ ❀ ❀ ॥४॥

इन्द्रः । वलस्य । बिलम् । अपेति । और्णोत् । सः । यः । उत्तमइत्युत्-तमः । पशुः । आसीत् । तम् । पृष्ठम् । प्रतीति । सङ्गृह्येतिसं-गृह्य । उदिति । अखिदत् । तम् । सहस्रम् । पशवः । अनु । उदिति । आयन् । सः । उन्नतइत्युत्-नतः । अभवत् । यः । पशुकामइतिपशु-कामः । स्यात् । सः । एतम् । ऐन्द्रम् । उन्नतमित्युत्-नतम् । एति । लभेत । इन्द्रम् । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । अस्मै । पशून् । प्रेति । यच्छति । पशुमानितिपशु-मान् । एव । भवति । उन्नतइत्युत्-नतः । [२९] भवति । साहस्री । वै । एषा । लक्ष्मी । यत् । उन्नतइत्युत्-नतः । लक्ष्मिया । एव । पशून् । अवेति । रुन्धे । यदा । सहस्रम् । पशून् । प्राप्नुयादितिप्र-आप्नुयात् । अथ । वैष्णवम् । वामनम् । एति । लभेत । एतस्मिन् । वै । तत् । सहस्रम् । अधीति । अतिष्ठत् । तस्मात् । एषः । वामनः । समीषितइतिसं-ईषितः । पशुभ्यइतिपशु-भ्यः । एव । प्रजातेभ्यइतिप्र-जातेभ्यः । प्रतिष्ठामितिप्रति-स्थाम् । दधाति । कः । अर्हति । सहस्रम् । पशून् । प्राप्तुमितिप्र-आप्तुम् । इति । आहुः । अहोरात्राणीत्यहः-रात्राणि । एव । सहस्रम् । सम्पाद्येतिसं-पाद्य । एति । लभेत । पशवः । [३०] वै । अहोरात्राणीत्यहः-रात्राणि । पशून् । एव । प्रजातानितिप्र-जातान् । प्रतिष्ठामितिप्रति-स्थाम् । गमयति । ओषधीभ्यइत्योषधि-भ्यः । वेहतम् । एति । लभेत । प्रजाकामइतिप्रजा-कामः । ओषधयः । वै । एतम् । प्रजायाइतिप्र-जायै । परीति । बाधन्ते । यः । अलम् । प्रजायाइतिप्र-जायै । सन् । प्रजामितिप्र-जाम् । न । विन्दते । ओषधयः । खलु । वै । एतस्यै । सूतुम् । अपीति । घ्नन्ति । या । वेहत् । भवति । ओषधीः । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धा

वति । ताः । एव । अस्मै । स्वात् । योनेः । प्रजामितिप्र-जाम् । प्रेति । जन यन्ति । विन्दते । [३१] प्रजामितिप्र-जाम् । आपः । वै । ओषधयः । असत् । पुरुषः । आपः । एव । अस्मै । असतः । सत् । ददति । तस्मात् । आहुः । यः । च । एवम् । वेद । यः । च । न । आपः । तु । वाव । असतः । सत् । ददति । इ ति । ऐन्द्रीम् । सूतवशामितिसूत-वशाम् । एति । लभेत । भूतिकामइतिभूति-का मः । अजातः । वै । एषः । यः । अलम् । भूत्यै । सन् । भूतिम् । न । प्राप्नोतीति प्र-आप्नोति । इन्द्रम् । खलु । वै । एषा । सूत्वा । वशा । अभवत् । [३२] इन्द्रम् । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । एनम् । भू तिम् । गमयति । भवति । एव । यम् । सूत्वा । वशा । स्यात् । तम् । ऐन्द्रम् । एव । एति । लभेत । एतत् । वाव । तत् । इन्द्रियम् । साक्षादितिस-अक्षात् । एव । इन्द्रियम् । अवेति । रुन्धे । ऐन्द्राग्नमित्यैन्द्र-अग्नम् । पुनरुथ्सृष्टमितिपुनः-उ थ्सृष्टम् । एति । लभेत । यः । एति । तृतीयात् । पुरुषात् । सोमम् । न । पि बेत् । विच्छिन्नइतिवि-छिन्नः । वै । एतस्य । सोमपीथइतिसोम-पीथः । यः । ब्रा ह्मणः । सन् । एति । [३३] तृतीयात् । पुरुषात् । सोमम् । न । पिबति । इ न्द्राग्नीइतीन्द्र-अग्नी । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । तौ । एव । अस्मै । सोमपीथमितिसोम-पीथम् । प्रेति । यच्छतः । उपेति । ए नम् । सोमपीथइतिसोम-पीथः । नमति । यत् । ऐन्द्रः । भवति । इन्द्रियम् । वै । सोमपीथइतिसोम-पीथः । इन्द्रियम् । एव । सोमपीथमितिसोम-पीथम् । अवेति । रुन्धे । यत् । आग्नेयः । भवति । आग्नेयः । वै । ब्राह्मणः । स्वाम् । एव । देव ताम् । अनु । समिति । तनोति । पुनरुथ्सृष्टइतिपुनः-उथ्सृष्टः । भवति । पुनरु थ्सृष्टइतिपुनः-उथ्सृष्टः । इव । हि । एतस्य । [३४] सोमपीथइतिसोम-पीथः । समृद्ध्याइतिसं-ऋद्ध्यै । ब्राह्मणस्पत्यमितिब्राह्मणः-पत्यम् । तूपरम् । एति । लभेत । अभिचरन्नित्यभि-चरन् । ब्रह्मणः । पतिम् । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेये न । उपेति । धावति । तस्मै । एव । एनम् । एति । वृश्चति । ताजक् । आ र्तिम् । एति । ऋच्छति । तूपरः । भवति । क्षुरपविरितिक्षुर-पविः । वै । एषा । लक्ष्मी । यत् । तूपरः । समृद्ध्याइतिसं-ऋद्ध्यै । स्फ्यः । यूपः । भवति । वज्रः ।

वै । स्फ्यः । वज्रम् । एव । अस्मै । प्रेति । हरति । शरमयमितिशर-मयम् । बर्हिः । शृणाति । एव । एनम् । वैभीदकः । इध्मः । भिनत्ति । एव । एनम् ॥
[३५] भवन्त्युन्नतःपशवोजनयन्तिविन्दतेऽभवथ्मन्नेतस्यंमर्माणिच ॥ ❀ ॥ ५ ॥

बार्हस्पत्यम् । शितिपृष्ठमितिशिति-पृष्ठम् । एति । लभेत । ग्रामकामइति ग्राम-कामः । यः । कामयेत । पृष्ठम् । समानानाम् । स्याम् । इति । बृहस्पतिम् । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । एनम् । पृष्ठम् । समानानाम् । करोति । ग्रामी । एव । भवति । शितिपृष्ठइतिशिति-पृष्ठः । भवति । बार्हस्पत्यः । हि । एषः । देवतया । समृद्ध्याइतिसं-ऋद्ध्यै । पौष्णम् । श्यामम् । एति । लभेत । अन्नकामइत्यन्न-कामः । अन्नम् । वै । पूषा । पूषणम् । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । अस्मै । [३६] अन्नम् । प्रेति । यच्छति । अन्नादइत्यन्न-अदः । एव । भवति । श्यामः । भवति । एतत् । वै । अन्नस्य । रूपम् । समृद्ध्याइतिसं-ऋद्ध्यै । मारुतम् । पृश्निम् । एति । लभेत । अन्नकामइत्यन्न-कामः । अन्नम् । वै । मरुतः । मरुतः । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । ते । एव । अस्मै । अन्नम् । प्रेति । यच्छन्ति । अन्नादइत्यन्न-अदः । एव । भवति । पृश्निः । भवति । एतत् । वै । अन्नस्य । रूपम् । समृद्ध्याइतिसं-ऋद्ध्यै । ऐन्द्रम् । अरुणम् । एति । लभेत । इन्द्रियकामइतीन्द्रिय-कामः । इन्द्रम् । एव । [३७] स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । अस्मिन् । इन्द्रियम् । दधाति । इन्द्रियावी । एव । भवति । अरुणः । भ्रूमानितिभ्रू-मान् । भवति । एतत् । वै । इन्द्रस्य । रूपम् । समृद्ध्याइतिसं-ऋद्ध्यै । सावित्रम् । उपध्वस्तमित्युप-ध्वस्तम् । एति । लभेत । सनिकामइतिसनि-कामः । सविता । वै । प्रसवानामितिप्र-सवानाम् । ईशे । सवितारम् । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । अस्मै । सनिम् । प्रेति । सुवति । दानकामाइतिदान-कामाः । अस्मै । प्रजाइतिप्र-जाः । भवन्ति । उपध्वस्तइत्युप-ध्वस्तः । भवति । सावित्रः । हि । एषः । [३८] देवतया । समृद्ध्याइतिसं-ऋद्ध्यै । वैश्वदेवमितिवैश्व-देवम् । बहुरूपमितिबहु-रूपम् । एति । लभेत । अन्नकामइत्यन्न-कामः । वैश्वदेवमितिवैश्व-देवम् । वै ।

अन्नम् । विश्वान् । एव । देवान् । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । ते । एव । अस्मै । अन्नम् । प्रेति । यच्छन्ति । अन्नादइत्यन्न-अदः । एव । भवति । बहुरूपइतिबहु-रूपः । भवति । बहुरूपमितिबहु-रूपम् । हि । अन्नम् । समृद्ध्याइतिसं-ऋद्ध्यै । वैश्वदेवमितिवैश्व-देवम् । बहुरूपमितिबहु-रूपम् । एति । लभेत । ग्रामकामइतिग्राम-कामः । वैश्वदेवाइतिवैश्व-देवाः । वै । सजाताइतिस-जाताः । विश्वान् । एव । देवान् । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । ते । एव । अस्मै । [३९] सजातानितिस-जातान् । प्रेति । यच्छन्ति । ग्रामी । एव । भवति । बहुरूपइतिबहु-रूपः । भवति । बहुदेवत्यइतिबहु-देवत्यः । हि । एषः । समृद्ध्याइतिसं-ऋद्ध्यै । प्राजापत्यमितिप्राजा-पत्यम् । तूपरम् । एति । लभेत । यस्य । अनाज्ञातमित्यना-ज्ञातम् । इव । ज्योक् । आमयेत् । प्राजापत्यइतिप्राजा-पत्यः । वै । पुरुषः । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । खलु । वै । तस्य । वेद । यस्य । अनाज्ञातमित्यना-ज्ञातम् । इव । ज्योक् । आमयति । प्रजापतिमितिप्रजा-पतिम् । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । एनम् । तस्मात् । स्रामात् । मुञ्चति । तूपरः । भवति । प्राजापत्यइतिप्राजा-पत्यः । हि । एषः । देवतया । समृद्ध्याइतिसं-ऋद्ध्यै ॥ [४०] अस्माइन्द्रमेवैषसंजाताविश्वान्वेदेवान्त्स्वेनभागधेयेनोपधावति तएवास्मैप्राजापत्योहित्रीणिच ॥ ❀ ॥६॥

वषट्कारइतिवषट्-कारः । वै । गायत्रियै । शिरः । अच्छिनत् । तस्यै । रसः । परेति । अपतत् । तम् । बृहस्पतिः । उपेति । अगृह्णात् । सा । शितिपृष्ठेतिशिति-पृष्ठा । वशा । अभवत् । यः । द्वितीयः । परापतदितिपरा-अपतत् । तम् । मित्रावरुणावितिमित्रा-वरुणौ । उपेति । अगृह्णीताम् । सा । द्विरूपेतिद्वि-रूपा । वशा । अभवत् । यः । तृतीयः । परापतदितिपरा-अपतत् । तम् । विश्वे । देवाः । उपेति । अगृह्णन् । सा । बहुरूपेतिबहु-रूपा । वशा । अभवत् । यः । चतुर्थः । परापतदितिपरा-अपतत् । सः । पृथिवीम् । प्रेति । अविशत् । तम् । बृहस्पतिः । अभीति । [४१] अगृह्णात् । अस्तु । एव । अयम् । भोगाय । इति । सः । उक्षवशइत्युक्ष-वशः । समिति । अभवत् । यत् । लोहितम् । परापतदितिपरा-अपतत् ।

तत् । रुद्रः । उपेति । अगृह्णात् । सा । रौद्री । रोहिणी । वशा । अभवत् । बार्हस्पत्याम् । शितिपृष्ठामितिशिति-पृष्ठाम् । एति । लभेत । ब्रह्मवर्चसकामइतिब्रह्मवर्चस-कामः । बृहस्पतिम् । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । अस्मिन् । ब्रह्मवर्चसमितिब्रह्म-वर्चसम् । दधाति । ब्रह्मवर्चसीतिब्रह्म-वर्चसी । एव । भवति । छन्दसाम् । वै । एषः । रसः । यत् । वशा । रसः । इव । खलु । [४२] वै । ब्रह्मवर्चसमितिब्रह्म-वर्चसम् । छन्दसाम् । एव । रसेन । रसम् । ब्रह्मवर्चसमितिब्रह्म-वर्चसम् । अवेति । रुन्धे । मैत्रावरुणीमितिमैत्रा-वरुणीम् । द्विरूपामितिद्वि-रूपाम् । एति । लभेत । वृष्टिकामइतिवृष्टि-कामः । मैत्रम् । वै । अहः । वारुणी । रात्रिः । अहोरात्राभ्यामित्यहः-रात्राभ्याम् । खलु । वै । पर्जन्यः । वर्षति । मित्रावरुणावितिमित्रा-वरुणौ । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । तौ । एव । अस्मै । अहोरात्राभ्यामित्यहः-रात्राभ्याम् । पर्जन्यम् । वर्षयतः । छन्दसाम् । वै । एषः । रसः । यत् । वशा । रसः । इव । खलु । वै । वृष्टिः । छन्दसाम् । एव । रसेन । [४३] रसम् । वृष्टिम् । अवेति । रुन्धे । मैत्रावरुणीमितिमैत्रा-वरुणीम् । द्विरूपामितिद्वि-रूपाम् । एति । लभेत । प्रजाकामइतिप्रजा-कामः । मैत्रम् । वै । अहः । वारुणी । रात्रिः । अहोरात्राभ्यामित्यहः-रात्राभ्याम् । खलु । वै । प्रजाइतिप्र-जाः । प्रेति । जायन्ते । मित्रावरुणावितिमित्रा-वरुणौ । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । तौ । एव । अस्मै । अहोरात्राभ्यामित्यहः-रात्राभ्याम् । प्रजामितिप्र-जाम् । प्रेति । जनयतः । छन्दसाम् । वै । एषः । रसः । यत् । वशा । रसः । इव । खलु । वै । प्रजेतिप्र-जा । छन्दसाम् । एव । रसेन । रसम् । प्रजामितिप्र-जाम् । अवेति । [४४] रुन्धे । वैश्वदेवीमितिवैश्व-देवीम् । बहुरूपामितिबहु-रूपाम् । एति । लभेत । अन्नकामइत्यन्न-कामः । वैश्वदेवमितिवैश्व-देवम् । वै । अन्नम् । विश्वान् । एव । देवान् । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । ते । एव । अस्मै । अन्नम् । प्रेति । यच्छन्ति । अन्नादइत्यन्न-अदः । एव । भवति । छन्दसाम् । वै । एषः । रसः । यत् । वशा । रसः । इव । खलु । वै । अन्नम् । छन्दसाम् । एव । रसेन । रसम् । अन्नम् । अवेति । रुन्धे । वैश्वदेवीमितिवैश्व-देवीम् । बहुरूपामितिबहु-रूपाम् । एति । लभेत ।

ग्रामंकामइतिग्रामं-कामः । वैश्वदेवाइतिवैश्व-देवाः । वै । [४५] सजाताइतिस-जाताः । विश्वान् । एव । देवान् । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । ते । एव । अस्मै । सजातानितिस-जातान् । प्रेति । यच्छन्ति । ग्रामी । एव । भवति । छन्दसाम् । वै । एषः । रसः । यत् । वशा । रसः । इव । खलु । वै । सजाताइतिस-जाताः । छन्दसाम् । एव । रसेन । रसम् । सजातानितिस-जातान् । अवेति । रुन्धे । बार्हस्पत्याम् । उक्षवशामित्युक्ष-वशाम् । एति । लभेत । ब्रह्मवर्चसकामइतिब्रह्मवर्चस-कामः । बृहस्पतिम् । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । अस्मिन् । ब्रह्मवर्चसमितिब्रह्म-वर्चसम् । [४६] दधाति । ब्रह्मवर्चसीतिब्रह्म-वर्चसी । एव । भवति । वशाम् । वै । एषः । चरति । यत् । उक्षा । वशः । इव । खलु । वै । ब्रह्मवर्चसमितिब्रह्म-वर्चसम् । वशेन । एव । वशम् । ब्रह्मवर्चसमितिब्रह्म-वर्चसम् । अवेति । रुन्धे । रौद्रीम् । रोहिणीम् । एति । लभेत । अभिचरन्नित्यभि-चरन् । रुद्रम् । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । तस्मै । एव । एनम् । एति । वृश्चति । ताजक् । आर्तिम् । एति । ऋच्छति । रोहिणी । भवति । रौद्री । हि । एषा । देवतया । समृद्ध्याइतिसं-ऋद्ध्यै । स्फ्यः । यूपः । भवति । वज्रः । वै । स्फ्यः । वज्रम् । एव । अस्मै । प्रेति । हरति । शरमयमितिशर-मयम् । बर्हिः । शृणाति । एव । एनम् । वैभीदकः । इध्मः । भिनत्ति । एव । एनम् ॥ [४७] अभिखलुवृहस्पतिश्छन्दसामेवरसं नप्रजामर्ववैश्वदेवाब्रह्मवर्चसंयूपएकान्नविंशतिश्च ॥ ❀ ❀ ॥७॥

असौ । आदित्यः । न । वीति । अरोचत । तस्मै । देवाः । प्रायश्चित्तिम् । ऐच्छन् । तस्मै । एताम् । सौरीम् । श्वेताम् । वशाम् । एति । अलभन्त । तया । एव । अस्मिन् । रुचम् । अदधुः । यः । ब्रह्मवर्चसकामइतिब्रह्मवर्चस-कामः । स्यात् । तस्मै । एताम् । सौरीम् । श्वेताम् । वशाम् । एति । लभेत । अमुम् । एव । आदित्यम् । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । अस्मिन् । ब्रह्मवर्चसमितिब्रह्म-वर्चसम् । दधाति । ब्रह्मवर्चसीतिब्रह्म-वर्चसी । एव । भवति । बैल्वः । यूपः । भवति । असौ । [४८] वै । आदित्यः । यतः । अजायत । ततः । बिल्वः । उदिति । अतिष्ठत् । सयोनीतिस-योनि । एव । ब्रह्मवर्चस

मितिब्रह्म-वर्चसम् । अवेति । रुन्धे । ब्राह्मणस्पत्यामितिब्राह्मणः-पत्याम् । बभ्रुकर्णी मितिबभ्रु-कर्णीम् । एति । लभेत । अभिचरन्नित्यभि-चरन् । वारुणम् । दशकपाल मितिदश-कपालम् । पुरस्तात् । निरिति । वपेत् । वरुणेन । एव । भ्रातृव्यम् । ग्राहयि त्वा । ब्रह्मणा । स्तृणुते । बभ्रुकर्णीतिबभ्रु-कर्णी । भवति । एतत् । वै । ब्रह्मणः । रूपम् । समृद्ध्याइतिसं-ऋद्ध्यै । स्फ्यः । यूपः । भवति । वज्रः । वै । स्फ्यः । वज्रम् । एव । अस्मै । प्रेति । हरति । शरमयमितिशर-मयम् । बर्हिः । शृणाति । [४९] एव । एनम् । वैभीदकः । इध्मः । भिनत्ति । एव । एनम् । वैष्णवम् । वामनम् । एति । लभेत । यम् । यज्ञः । न । उपनमेदित्युप-नमेत् । विष्णुः । वै । यज्ञः । वि ष्णुम् । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । अस्मै । यज्ञम् । प्रेति । यच्छति । उपेति । एनम् । यज्ञः । नमति । वामनः । भ वति । वैष्णवः । हि । एषः । देवतया । समृद्ध्याइतिसं-ऋद्ध्यै । त्वाष्ट्रम् । वडबम् । एति । लभेत । पशुकामइतिपशु-कामः । त्वष्टा । वै । पशूनाम् । मिथुनानाम् । [५०] प्रजनयितेतिप्र-जनयिता । त्वष्टारम् । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । अस्मै । पशून् । मिथुनान् । प्रेति । जन यति । प्रजेतिप्र-जा । हि । वै । एतस्मिन् । पशवः । प्रविष्टाइतिप्र-विष्टाः । अथ । एषः । पुमान् । सन् । वडबः । साक्षादितिस-अक्षात् । एव । प्रजामितिप्र-जाम् । पशून् । अवेति । रुन्धे । मैत्रम् । श्वेतम् । एति । लभेत । सङ्ग्रामइतिसं-ग्रामे । स य्यत्तइतिसं-यत्ते । समयकामइतिसमय-कामः । मित्रम् । एव । स्वेन । भागधेये नेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । एनम् । मित्रेण । समिति । नयति । [५१] विशालइतिवि-शालः । भवति । व्यवसाययतीतिवि-अवसाययति । एव । एनम् । प्राजापत्यमितिप्राजा-पत्यम् । कृष्णम् । एति । लभेत । वृष्टिकामइतिवृष्टि-कामः । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । वै । वृष्ट्याः । ईशे । प्रजापतिमितिप्रजा-प तिम् । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । अ स्मै । पर्जन्यम् । वर्षयति । कृष्णः । भवति । एतत् । वै । वृष्ट्यै । रूपम् । रूपेण । एव । वृष्टिम् । अवेति । रुन्धे । शबलः । भवति । विद्युतमितिवि-द्युतम् । एव । अस्मै । जनयित्वा । वर्षयति । अवाशृङ्गः । भवति । वृष्टिम् । एव । अस्मै । नी

ति । यच्छति ॥ [५२] असौशृणातिमिथुनानांन्नयतियच्छति ॥ ❀ ॥८॥

वरुणम् । सुषुवाणम् । अन्नाद्यमित्यन्न-अद्यम् । न । उपेति । अनमत् । सः । एताम् । वारुणीम् । कृष्णाम् । वशाम् । अपश्यत् । ताम् । स्वायै । देवतायै । एति । अलभत । ततः । वै । तम् । अन्नाद्यमित्यन्न-अद्यम् । उपेति । अनमत् । यम् । अलम् । अन्नाद्यायेत्यन्न-अद्याय । सन्तम् । अन्नाद्यमित्यन्न-अद्यम् । न । उपनमेदित्युप-नमेत् । सः । एताम् । वारुणीम् । कृष्णाम् । वशाम् । एति । लभेत । वरुणम् । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । अस्मै । अन्नम् । प्रेति । यच्छति । अन्नादइत्यन्न-अदः । [५३] एव । भवति । कृष्णा । भवति । वारुणी । हि । एषा । देवतया । समृद्ध्याइतिसं-ऋद्ध्यै । मैत्रम् । श्वेतम् । एति । लभेत । वारुणम् । कृष्णम् । अपाम् । च । ओषधीनाम् । च । सन्धाविवितिसं-धौ । अन्नकामइत्यन्न-कामः । मैत्रीः । वै । ओषधयः । वारुणीः । आपः । अपाम् । च । खलु । वै । ओषधीनाम् । च । रसम् । उपेति । जीवामः । मित्रावरुणाविवितिमित्रा-वरुणौ । एव । स्वेन । भागधेयेनेति भाग-धेयेन । उपेति । धावति । तौ । एव । अस्मै । अन्नम् । प्रेति । यच्छतः । अन्नादइत्यन्न-अदः । एव । भवति । [५४] अपाम् । च । ओषधीनाम् । च । सन्धाविवितिसं-धौ । एति । लभते । उभयस्य । अवरुद्ध्याइत्यव-रुद्ध्यै । विशाखइति वि-शाखः । यूपः । भवति । द्वेइति । हि । एतेइति । देवतेइति । समृद्ध्याइतिसं-ऋद्ध्यै । मैत्रम् । श्वेतम् । एति । लभेत । वारुणम् । कृष्णम् । ज्योगामयावीति ज्योक्-आमयावी । यत् । मैत्रः । भवति । मित्रेण । एव । अस्मै । वरुणम् । शमयति । यत् । वारुणः । साक्षादितिस-अक्षात् । एव । एनम् । वरुणपाशादितिवरुण-पाशात् । मुञ्चति । उत । यदि । इतासुरितीत-असुः । भवति । जीवति । एव । देवाः । वै । पुष्टिम् । न । अविन्दन् । [५५] ताम् । मिथुने । अपश्यन् । तस्याम् । न । समिति । अराधयन् । तौ । अश्विनौ । अब्रूताम् । आवयोः । वै । एषा । मा । एतस्याम् । वदध्वम् । इति । सा । अश्विनोः । एव । अभवत् । यः । पुष्टिकामइतिपुष्टि-कामः । स्यात् । सः । एताम् । आश्विनीम् । यमीम् । वशाम् । एति । लभेत । अश्विनौ । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन ।

उपेति । धावति । तौ । एव । अस्मिन्न् । पुष्टिम् । धत्तः । पुष्यति । प्रजयेतिप्र-जया । पशुभिरितिपशु-भिः ॥ [५६] अन्नादोऽन्नादएवभवत्यविन्दन्पञ्चच्चत्वारिंशच्च ॥९॥

आश्विनम् । धूम्रललाममितिधूम्र-ललामम् । एति । लभेत । यः । दुर्ब्राह्मणइतिदुः-ब्राह्मणः । सोमम् । पिपासेत् । अश्विनौ । वै । देवानाम् । असोमपावित्यसोम-पौ । आस्ताम् । तौ । पश्चा । सोमपीथमितिसोम-पीथम् । प्रेति । आप्नुताम् । अश्विनौ । एतस्य । देवता । यः । दुर्ब्राह्मणइतिदुः-ब्राह्मणः । सोमम् । पिपासति । अश्विनौ । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । तौ । एव । अस्मै । सोमपीथमितिसोम-पीथम् । प्रेति । यच्छतः । उपेति । एनम् । सोमपीथइतिसोम-पीथः । नमति । यत् । धूम्रः । भवति । धूम्रिमाणम् । एव । अस्मात् । अपेति । हन्ति । ललामः । [५७] भवति । मुखतः । एव । अस्मिन्न् । तेजः । दधाति । वायव्यम् । गोमृगमितिगो-मृगम् । एति । लभेत । यम् । अजघ्निवांसम् । अभिशंसेयुरित्यभि-शंसेयुः । अपूता । वै । एतम् । वाक् । ऋच्छति । यम् । अजघ्निवांसम् । अभिशंसन्तीत्यभि-शंसन्ति । न । एषः । ग्राम्यः । पशुः । न । आरण्यः । यत् । गोमृगइतिगो-मृगः । न । इव । एषः । ग्रामे । न । अरण्ये । यम् । अजघ्निवांसम् । अभिशंसन्तीत्यभि-शंसन्ति । वायुः । वै । देवानाम् । पवित्रम् । वायुम् । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । [५८] एनम् । पवयति । पराची । वै । एतस्मै । व्युच्छन्तीतिवि-उच्छन्ती । वीति । उच्छति । तमः । पाप्मानम् । प्रेति । विशति । यस्य । आश्विने । शस्यमाने । सूर्यः । न । आविः । भवति । सौर्यम् । बहुरूपमितिबहु-रूपम् । एति । लभेत । अमुम् । एव । आदित्यम् । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । अस्मात् । तमः । पाप्मानम् । अपेति । हन्ति । प्रतीची । अस्मै । व्युच्छन्तीतिवि-उच्छन्ती । वीति । उच्छति । अपेति । तमः । पाप्मानम् । हते ॥ [५९] ललामस्सएवषट्चत्वारिंशच्च ॥१०॥

इन्द्रम् । वः । विश्वतः । परीति । इन्द्रम् । नरः । मरुतः । यत् । ह । वः । दिवः । या । वः । शर्म ॥ भरेषु । इन्द्रम् । सुहवमितिसु-हवम् । हवामहे । अंहोमुचमित्यंहः-मुचम् । सुकृतमितिसु-कृतम् । दैव्यम् । जनम् ॥ अग्निम् । मित्रम् ।

वरुणम् । मातये । भगम् । द्यावापृथिवीइतिद्यावा-पृथिवी । मरुतः । स्वस्तये ॥ मम॒त्तु । नः । परिज्मेतिपरि-ज्मा । वसरूहा । ममत्तु । वातः । अपाम् । वृषण्वानितिवृषण्-वान् ॥ शिशीतम् । इन्द्रापर्वतेतीन्द्रा-पर्वता । युवम् । नः । तत् । नः । विश्वे । वरिवस्यन्तु । देवाः ॥ प्रिया । वः । नाम । [६०] हुवे । तुराणाम् ॥ एति । यत् । तृपत् । मरुतः । वावशानाः ॥ श्रियसे । कम् । भानुभिरितिभानु-भिः । समिति । मिमिक्षिरे । ते । रश्मिभिरितिरश्मि-भिः । ते । ऋक्वभिरित्यृक्व-भिः । सुखादयइतिसु-खादयः ॥ ते । वाशीमन्तइतिवाशि-मन्तः । इष्मिणः । अभीरवः । विद्रे । प्रियस्य । मारुतस्य । धाम्नः ॥ अग्निः । प्रथमः । वसुभिरितिवसु-भिः । नः । अव्यात् । सोमः । रुद्रेभिः । अभीति । रक्षतु । त्मना ॥ इन्द्रः । मरुद्भिरितिमरुत्-भिः । ऋतुधेत्यृतु-धा । कृणोतु । आदित्यैः । नः । वरुणः । समिति । शिशातु ॥ समिति । नः । देवः । वसुभिरितिवसु-भिः । अग्निः । समिति । [६१] सोमः । तनूभिः । रुद्रियाभिः ॥ समिति । इन्द्रः । मरुद्भिरितिमरुत्-भिः । यज्ञियैः । समिति । आदित्यैः । नः । वरुणः । अजिज्ञिपत् ॥ यथा । आदित्याः । वसुभिरितिवसु-भिः । सम्बभूवुरितिसं-बभूवुः । मरुद्भिरितिमरुत्-भिः । रुद्राः । समजानतेतिसं-अजानत । अभि ॥ एवा । त्रिणामन्नितित्रि-नामन् । अहृणीयमानाः । विश्वे । देवाः । समनसइतिस-मनसः । भवन्तु ॥ कुत्र । चित् । यस्य । समृताविति सं-ऋतौ । रण्वाः । नरः । नृषदनइतिनृ-सदने ॥ अर्हन्तः । चित् । यम् । इन्धते । सञ्जनयन्तीतिसं-जनयन्ति । जन्तवः ॥ समिति । यत् । इषः । वनामहे । समिति । हव्या । मानुषाणाम् ॥ उत । द्युम्नस्य । शवसः । [६२] ऋतस्य । रश्मिम् । एति । ददे ॥ यज्ञः । देवानाम् । प्रतीति । एति । सुम्नम् । आदित्यासः । भवत । मृडयन्तः ॥ एति । वः । अर्वाची । सुमतिरितिसु-मतिः । ववृत्यात् । अंहोः । चित् । या । वरिवोवित्तरेतिवरिवोवित्-तरा । असत् ॥ शुचिः । अपः । सूयवसाइतिसु-यवसाः । अदब्धः । उपेति । क्षेति । वृद्धवयाइतिवृद्ध-वयाः । सुवीरइतिसु-वीरः ॥ नकिः । तम् । घ्नन्ति । अन्तितः । न । दूरात् । यः । आदित्यानाम् । भवति । प्रणीताविति प्र-नीतौ ॥ धारयन्तः । आदित्यासः । जगत् । स्थाः । देवाः । विश्वस्य । भुवनस्य । गोपाइतिगो-पाः ॥ दीर्घाधियइतिदीर्घ-धि

यः । रक्षमाणाः । [६३] असुर्यम् । ऋतावानित्यृत-वानः । चयमानाः । ऋणानि ॥ तिस्रः । भूमीः । धारयन्न् । त्रीन् । उत । द्यून् । त्रीणि । व्रता । विदथे । अन्तः । एषाम् ॥ ऋतेन । आदित्याः । महि । वः । महित्वमितिमहि-त्वम् । तत् । अर्यमन्न् । वरुण । मित्र । चारु ॥ त्यान् । नु । क्षत्रियान् । अवः । आदित्यान् । याचिषामहे ॥ सुमृडीकानितिसु-मृडीकान् । अभिष्टये ॥ न । दक्षिणा । वि । चिकिते । न । सव्या । न । प्राचीनम् । आदित्याः । न । उत । पश्चा ॥ पाक्या । चित् । वसवः । धीर्या । चित् । [६४] युष्मानीतः । अभयम् । ज्योतिः । अश्याम् ॥ आदित्यानाम् । अवसा । नूतनेन । सक्षीमहि । शर्मणा । शन्तमेनेतिशं-तमेन ॥ अनागास्त्वइत्यनागाः-त्वे । अदितित्वइत्यदिति-त्वे । तुरासः । इमम् । यज्ञम् । दधतु । श्रोषमाणाः ॥ इमम् । मे । वरुण । श्रुधि । हवम् । अद्य । च । मृडय ॥ त्वाम् । अवस्युः । एति । चके ॥ तत् । त्वा । यामि । ब्रह्मणा । वन्दमानः । तत् । एति । शास्ते । यजमानः । हविर्भिरितिहविः-भिः ॥ अहेडमानः । वरुण । इह । बोधि । उरुशꣳसेत्युरु-शꣳस । मा । नः । आयुः । प्रेति । मोषीः ॥ [६५] नामाभिस्सꣳशवसोरक्षमाणाधीर्याचिदेकान्नपञ्चाशच्च ॥ ❀ ❀ ॥११॥

वायव्यम्प्रजापतिस्तावरुणन्देवासुराएष्वसावादित्योदशर्षभामिन्द्रोवलस्य बार्हस्पत्यँवषट्कारोऽसौसौरीँव्वरुणमाश्विनमिन्द्रँव्वोनरएकादश ॥११॥ वायव्यमाग्नेयीङ्कृष्णग्रीवीमसावादित्योवाअहोरात्राणिवषट्कारःप्रजनयिताहुवेतुराणाम्पञ्चषष्टिः ॥ ६५ ॥ वायव्यम्प्रमोषीः ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥

हरिः ओ (३) म् ॥

इति द्वितीयकाण्डे प्रथमः प्रश्नः ॥

---

(१) 'ऋता' इत्यवग्रहपदस्थः अन्त्यस्वरः पदविभागसमये ह्रस्वमापद्यते । तदुक्तं प्रातिशाख्ये—'अथादावुत्तरे विभागे ह्रस्वं व्यञ्जनपरः ॥ १ ॥ देवा शीका सुम्ना श्वर्ता वयुना हृदयाऽघोक्था शुद्ध्रा' ॥ २ ॥ इति (अ-३,सू-१,२) अस्यार्थः—अथेतिशब्दोऽधिकारार्थः । आदौ पदादौ उत्तरे पदान्ते च वर्तमानो दीर्घः विभागे पदविभागसमये व्यञ्जनपरः ह्रस्वमापद्यते । देवा, शीका, सुम्ना, श्वा, ऋता, वयुना हृदया, अघा, उक्था, शुद्ध्रा, एतेषामवग्रहपदानामन्ते वर्तमानो दीर्घः पदविभागसमये व्यञ्जनपरः ह्रस्वमापद्यते । (उदा) देवायते यजमानाय । शीकायते स्वाहा । सुम्नायन्तो हवामहे । द्यावापृथिव्या श्वावित् । 'अप्यकारादि' (प्रा-अ-१,सू-९२) इति वचनात् अश्वावतीꣳ सोमवती' मित्यप्युदाहरणम् । सपृत्यध्वमृतावरीः । वयुनाविदेकः । हृदयाविधश्चित् । अघायवो मा गन्धर्वः । वयस्वत उक्थायुवे । आपोदेवीश्शुद्ध्रायुवः ॥

प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । प्रजाइतिप्र-जाः । असृजत । ताः । सृष्टाः । इ
न्द्राग्नीइतीन्द्र-अग्नी । अपेति । अगूहताम् । सः । अचायत् । प्रजापतिरितिप्रजा-प
तिः । इन्द्राग्नीइतीन्द्र-अग्नी । वै । मे । प्रजाइतिप्र-जाः । अपेति । अघुक्षताम् ।
इति । सः । एतम् । ऐन्द्राग्नमित्यैन्द्र-अग्नम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् ।
अपश्यत् । तम् । निरिति । अवपत् । तौ । अस्मै । प्रजाइतिप्र-जाः । प्रेति । अ
साधयताम् । इन्द्राग्नीइतीन्द्र-अग्नी । वै । एतस्य । प्रजामितिप्र-जाम् । अपेति ।
गूहतः । यः । अलम् । प्रजायाइतिप्र-जायै । सन्न् । प्रजामितिप्र-जाम् । न । वि
न्दते । ऐन्द्राग्नमित्यैन्द्र-अग्नम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । निरिति ।
वपेत् । प्रजाकामइतिप्रजा-कामः । इन्द्राग्नीइतीन्द्र-अग्नी । [१] एव । स्वेन । भा
गधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । तौ । एव । अस्मै । प्रजामितिप्र-जाम् । प्रे
ति । साधयतः । विन्दते । प्रजामितिप्र-जाम् । ऐन्द्राग्नमित्यैन्द्र-अग्नम् । एकादश
कपालमित्येकादश-कपालम् । निरिति । वपेत् । स्पर्द्धमानः । क्षेत्रे । वा । सजा
तेष्वितिस-जातेषु । वा । इन्द्राग्नीइतीन्द्र-अग्नी । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-
धेयेन । उपेति । धावति । ताभ्याम् । एव । इन्द्रियम् । वीर्यम् । भ्रातृव्यस्य । वृङ्
क्ते । वीति । पाप्मना । भ्रातृव्येण । जयते । अपेति । वै । एतस्मात् । इन्द्रियम् ।
वीर्यम् । क्रामति । यः । सङ्ग्राममितिसं-ग्रामम् । उपप्रयातीत्युप-प्रयाति । ऐन्द्राग्न
मित्यैन्द्र-अग्नम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । निरिति । [२] वपेत् ।
सङ्ग्राममितिसं-ग्रामम् । उपप्रयास्यन्नित्युप-प्रयास्यन्न् । इन्द्राग्नीइतीन्द्र-अग्नी । एव ।
स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । तौ । एव । अस्मिन्न् । इ
न्द्रियम् । वीर्यम् । धत्तः । सह । इन्द्रियेण । वीर्येण । उप । प्रेति । याति । जयति ।
तम् । सङ्ग्राममितिसं-ग्रामम् । वीति । वै । एषः । इन्द्रियेण । वीर्येण । ऋध्यते ।
यः । सङ्ग्राममितिसं-ग्रामम् । जयति । ऐन्द्राग्नमित्यैन्द्र-अग्नम् । एकादशकपाल
मित्येकादश-कपालम् । निरिति । वपेत् । सङ्ग्राममितिसं-ग्रामम् । जित्वा । इन्द्रा

अग्नीइतीन्द्र-अग्नी । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । तौ । एव । अस्मिन्न् । इन्द्रियम् । वीर्यम् । [३] धत्तः । न । इन्द्रियेण । वीर्येण । वीति । ऋध्यते । अपेति । वै । एतस्मात् । इन्द्रियम् । वीर्यम् । क्रामति । यः । एति । जनताम् । ऐन्द्राग्नमित्यैन्द्र-अग्नम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । निरिति । वपेत् । जनताम् । एष्यन्न् । इन्द्राग्नीइतीन्द्र-अग्नी । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । तौ । एव । अस्मिन्न् । इन्द्रियम् । वीर्यम् । धत्तः । सह । इन्द्रियेण । वीर्येण । जनताम् । एति । पौष्णम् । चरुम् । अनु । निरिति । वपेत् । पूषा । वै । इन्द्रियस्य । वीर्यस्य । अनुप्रदातेत्यनु-प्रदाता । पूषणम् । एव । [४] स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । अस्मै । इन्द्रियम् । वीर्यम् । अनु । प्रेति । यच्छति । क्षैत्रपत्यमितिक्षैत्र-पत्यम् । चरुम् । निरिति । वपेत् । जनताम् । आगत्येत्या-गत्य । इयम् । वै । क्षेत्रस्य । पतिः । अस्याम् । एव । प्रतीति । तिष्ठति । ऐन्द्राग्नमित्यैन्द्र-अग्नम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । उपरिष्टात् । निरिति । वपेत् । अस्याम् । एव । प्रतिष्ठायेतिप्रति-स्थाय । इन्द्रियम् । वीर्यम् । उपरिष्टात् । आत्मन्न् । धत्ते ॥ [५] प्रजाकामइन्द्राग्नीउपप्रयात्यैन्द्राग्नमेकादशकपालन्निर्वीर्यम्पूषकान्नचत्वारिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥१॥

अग्नये । पथिकृतइतिपथि-कृते । पुरोडाशम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । निरिति । वपेत् । यः । दर्शपूर्णमासयाजीतिदर्शपूर्णमास-याजी । सन्न् । अमावास्यामित्यमा-वास्याम् । वा । पौर्णमासीमितिपौर्ण-मासीम् । वा । अतिपादयेदित्यति-पादयेत् । पथः । वै । एषः । अधीति । अपथेन । एति । यः । दर्शपूर्णमासयाजीतिदर्शपूर्णमास-याजी । सन्न् । अमावास्यामित्यमा-वास्याम् । वा । पौर्णमासीमितिपौर्ण-मासीम् । वा । अतिपादयतीत्यति-पादयति । अग्निम् । एव । पथिकृतमितिपथि-कृतम् । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । एनम् । अपथात् । पन्थाम् । अपीति । नयति । अनड्वान् । दक्षिणा । वही । हि । एषः । समृद्ध्याइतिसं-ऋद्ध्यै । अग्नये । व्रतपतयइतिव्रत-पतये । [६] पुरोडाशम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । निरिति । वपेत् । यः ।

आहिताग्निरित्याहित-अग्निः । सन् । अव्रत्यम् । इव । चरेत् । अग्निम् । एव । व्रत
पतिमितिव्रत-पतिम् । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः ।
एव । एनम् । व्रतम् । एति । लम्भयति । व्रत्यः । भवति । अग्नये । रक्षोघ्नइतिर
क्षः-घ्ने । पुरोडाशम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । निरिति । वपेत् । यम् । र
क्षाꣳसि । सचेरन् । अग्निम् । एव । रक्षोहणमितिरक्षः-हनम् । स्वेन । भागधेये
नेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । अस्मात् । रक्षाꣳसि । अपेति ।
हन्ति । निशितायामितिनि-शितायाम् । निरिति । वपेत् । [७] निशितायामि
तिनि-शितायाम् । हि । रक्षाꣳसि । प्रेरतइतिप्र-ईरते । सम्प्रेर्णानीतिसं-प्रेर्णानि ।
एव । एनानि । हन्ति । परिश्रितइतिपरि-श्रिते । याजयेत् । रक्षसाम् । अनन्वव
चारायेत्यननु-अवचाराय । रक्षोघ्नीइतिरक्षः-घ्नी । याज्यानुवाक्येइतियाज्या-अनु
वाक्ये । भवतः । रक्षसाम् । स्तृत्यै । अग्नये । रुद्रवतइतिरुद्र-वते । पुरोडाशम् । अ
ष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । निरिति । वपेत् । अभिचरन्नित्यभि-चरन् । एषा । वै ।
अस्य । घोरा । तनूः । यत् । रुद्रः । तस्मै । एव । एनम् । एति । वृश्चति । ताज
क् । आर्तिम् । एति । ऋच्छति । अग्नये । सुरभिमतइतिसुरभि-मते । पुरोडाशम् ।
अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । निरिति । वपेत् । यस्य । गावः । वा । पुरुषाः ।
[८] वा । प्रमीयेरन्नितिप्र-मीयेरन् । यः । वा । बिभीयात् । एषा । वै । अस्य ।
भेषज्या । तनूः । यत् । सुरभिमतीतिसुरभि-मती । तया । एव । अस्मै । भेषजम् ।
करोति । सुरभिमतइतिसुरभि-मते । भवति । पूतीगन्धस्येतिपूति-गन्धस्य । अपह
त्याइत्यप हत्यै । अग्नये । क्षामवतइतिक्षाम-वते । पुरोडाशम् । अष्टाकपालमि
त्यष्टा-कपालम् । निरिति । वपेत् । सङ्ग्रामइतिसं-ग्रामे । संयत्तइतिसं-यत्ते । भाग
धेयेनेतिभाग-धेयेन । एव । एनम् । शमयित्वा । परान् । अभि । निरिति । दि
शति । यम् । अवरेषाम् । विध्यन्ति । जीवति । सः । यम् । परेषाम् । प्रेति । सः ।
मीयते । जयति । तम् । सङ्ग्राममितिसं-ग्रामम् । [९] अभीति । वै । एषः । एतान् । उ
च्यति । येषाम् । पूर्वापराइतिपूर्व-अपराः । अन्वञ्चः । प्रमीयन्तइतिप्र-मीयन्ते ।
पुरुषाहुतिरितिपुरुष-आहुतिः । हि । अस्य । प्रियतमेतिप्रिय-तमा । अग्नये । क्षा
मवतइतिक्षाम-वते । पुरोडाशम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । निरिति । व

पेत् । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । एव । एनम् । शमयति । न । एषाम् । पुरा । आयुषः । अपरः । प्रेति । मीयते । अभीति । वै । एषः । एतस्य । गृहान् । उच्यति । यस्य । गृहान् । दहति । अग्नये । क्षामवतइतिक्षाम-वते । पुरोडाशम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । निरिति । वपेत् । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । एव । एनम् । शमयति । न । अस्य । अपरम् । गृहान् । दहति ॥ [१०] व्रतपतये निशितायाग्निर्वपेत्पुरुपास्सङ्ग्राममन्नचत्वारिंच ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥२॥

अग्नये । कामाय । पुरोडाशम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । निरिति । वपेत् । यम् । कामः । न । उपनमेदित्युप-नमेत् । अग्निम् । एव । कामम् । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । एनम् । कामेन । समिति । अर्द्धयति । उपेति । एनम् । कामः । नमति । अग्नये । यविष्ठाय । पुरोडाशम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । निरिति । वपेत् । स्पर्द्धमानः । क्षेत्रे । वा । सजातेष्वितिस-जातेषु । वा । अग्निम् । एव । यविष्ठम् । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । तेन । एव । इन्द्रियम् । वीर्यम् । भ्रातृव्यस्य । [११] युवते । वीति । पाप्मना । भ्रातृव्येण । जयते । अग्नये । यविष्ठाय । पुरोडाशम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । निरिति । वपेत् । अभिचर्यमाणइत्यभि-चर्यमाणः । अग्निम् । एव । यविष्ठम् । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । अस्मात् । रक्षांसि । यवयति । न । एनम् । अभिचरन्नित्यभि-चरन् । स्तृणुते । अग्नये । आयुष्मते । पुरोडाशम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । निरिति । वपेत् । यः । कामयेत । सर्वम् । आयुः । इयाम् । इति । अग्निम् । एव । आयुष्मन्तम् । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । अस्मिन् । [१२] आयुः । दधाति । सर्वम् । आयुः । एति । अग्नये । जातवेदसइतिजात-वेदसे । पुरोडाशम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । निरिति । वपेत् । भूतिकामइतिभूति-कामः । अग्निम् । एव । जातवेदसमितिजात-वेदसम् । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । एनम् । भूतिम् । गमयति । भवति । एव । अग्नये । रुक्मते । पुरोडाशम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । निरिति । वपेत् । रुक्कामइतिरुक्-कामः ।

अग्निम् । एव । रुक्मन्तम् । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । अस्मिन्न् । रुचम् । दधाति । रोचते । एव । अग्नये । तेजस्वते । पुरोडाशम् । [१३] अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । निरिति । वपेत् । तेजस्कामइतितेजः-कामः । अग्निम् । एव । तेजस्वन्तम् । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । अस्मिन्न् । तेजः । दधाति । तेजस्वी । एव । भवति । अग्नये । साहन्त्याय । पुरोडाशम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । निरिति । वपेत् । सीक्षमाणः । अग्निम् । एव । साहन्त्यम् । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । तेन । एव । सहते । यम् । सीक्षते ॥ [१४] भ्रातृव्यस्यास्मिन्तेजस्वतेपुरोडाशमष्टात्रिंशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥३॥

अग्नये । अन्नवतइत्यन्न-वते । पुरोडाशम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । निरिति । वपेत् । यः । कामयेत । अन्नवानित्यन्न-वान् । स्याम् । इति । अग्निम् । एव । अन्नवन्तमित्यन्न-वन्तम् । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । एनम् । अन्नवन्तमित्यन्न-वन्तम् । करोति । अन्नवानित्यन्न-वान् । एव । भवति । अग्नये । अन्नादायेत्यन्न-अदाय । पुरोडाशम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । निरिति । वपेत् । यः । कामयेत । अन्नादइत्यन्न-अदः । स्याम् । इति । अग्निम् । एव । अन्नादमित्यन्न-अदम् । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । एनम् । अन्नादमित्यन्न-अदम् । करोति । अन्नादइत्यन्न-अदः । [१५] एव । भवति । अग्नये । अन्नपतयइत्यन्न-पतये । पुरोडाशम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । निरिति । वपेत् । यः । कामयेत । अन्नपतिरित्यन्न-पतिः । स्याम् । इति । अग्निम् । एव । अन्नपतिमित्यन्न-पतिम् । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । एनम् । अन्नपतिमित्यन्न-पतिम् । करोति । अन्नपतिरित्यन्न-पतिः । एव । भवति । अग्नये । पवमानाय । पुरोडाशम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । निरिति । वपेत् । अग्नये । पावकाय । अग्नये । शुचये । ज्योगामयावीतिज्योक्-आमयावी । यत् । अग्नये । पवमानाय । निर्वपतीतिनिः-वपति । प्राणमितिप्र-अनम् । एव । अस्मिन्न् । तेन । दधाति । यत् । अग्नये । [१६] पावकाय । वाचम् । एव । अस्मिन्न् । तेन । दधाति ।

यत् । अग्नये । शुचये । आयुः । एव । अस्मिन्न् । तेन । दधाति । उत । यदि । इतासुरितीत-असुः । भवति । जीवति । एव । एताम् । एव । निरिति । वपेत् । चक्षुष्काम इतिचक्षुः-कामः । यत् । अग्नये । पवमानाय । निर्वपतीतिनिः-वपति । प्राणमितिप्र-अनम् । एव । अस्मिन्न् । तेन । दधाति । यत् । अग्नये । पावकाय । वाचम् । एव । अस्मिन्न् । तेन । दधाति । यत् । अग्नये । शुचये । चक्षुः । एव । अस्मिन्न् । तेन । दधाति । [१७] उत । यदि । अन्धः । भवति । प्रेति । एव । पश्यति । अग्नये । पुत्रवतइतिपुत्र-वते । पुरोडाशम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । निरिति । वपेत् । इन्द्राय । पुत्रिणे । पुरोडाशम् । एकादशकपालमित्येका दश-कपालम् । प्रजाकामइतिप्रजा-कामः । अग्निः । एव । अस्मै । प्रजामितिप्र-जाम् । प्रजनयतीतिप्र-जनयति । वृद्धाम् । इन्द्रः । प्रेति । यच्छति । अग्नये । रसवतइतिरस-वते । अजक्षीरइत्यज-क्षीरे । चरुम् । निरिति । वपेत् । यः । कामयेत । रसवानितिरस-वान् । स्याम् । इति । अग्निम् । एव । रसवन्तमितिरस-वन्तम् । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । एनम् । रसवन्तमितिरस-वन्तम् । करोति । [१८] रसवानितिरस-वान् । एव । भवति । अजक्षीरइत्यज-क्षीरे । भवति । आग्नेयी । वै । एषा । यत् । अजा । साक्षादितिस-अक्षात् । एव । रसम् । अवेति । रुन्धे । अग्नये । वसुमतइतिवसु-मते । पुरोडाशम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । निरिति । वपेत् । यः । कामयेत । वसुमानितिवसु-मान् । स्याम् । इति । अग्निम् । एव । वसुमन्तमितिवसु-मन्तम् । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । एनम् । वसुमन्तमितिवसु-मन्तम् । करोति । वसुमानितिवसु-मान् । एव । भवति । अग्नये । वाजसृतइतिवाज-सृते । पुरोडाशम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । निरिति । वपेत् । सङ्ग्रामइतिसं-ग्रामे । संयत्तइतिसं-यत्ते । वाजम् । [१९] वै । एषः । सिसीर्षति । यः । सङ्ग्राममितिसं-ग्रामम् । जिगीषति । अग्निः । खलु । वै । देवानाम् । वाजसृदितिवाज-सृत् । अग्निम् । एव । वाजसृतमितिवाज-सृतम् । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । धावति । वाजम् । हन्ति । वृत्रम् । जयति । तम् । सङ्ग्राममितिसं-ग्रामम् । अथोइति । अग्निः । इव । न । प्रतिधृषइतिप्रति-

धूपे । भवति । अग्नये । अग्निवतइत्यग्नि-वते । पुरोडाशम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । निरिति । वपेत् । यस्य । अग्नौ । अग्निम् । अभ्युद्धरेयुरित्यभि-उद्धरेयुः । निर्दिष्टभागइतिनिर्दिष्ट-भागः । वै । एतयोः । अन्यः । अनिर्दिष्टभागइत्यनिर्दिष्ट-भागः । अन्यः । तौ । सम्भवन्ताविति सं-भवन्तौ । यजमानम् । [२०] अभि । समिति । भवतः । सः । ईश्वरः । आर्तिम् । आर्तोरित्या-अर्तोः । यत् । अग्नये । अग्निवतइत्यग्नि-वते । निर्वपतीतिनिः-वपति । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । एव । एनौ । शमयति । न । आर्तिम् । एति । ऋच्छति । यजमानः । अग्नये । ज्योतिष्मते । पुरोडाशम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । निरिति । वपेत् । यस्य । अग्निः । उद्धृतइत्युत्-हृतः । अहुते । अग्निहोत्रइत्यग्नि-होत्रे । उद्वायेदित्युत्-वायेत् । अपरः । आदीप्येत्या-दीप्य । अनूद्धृत्यइत्यनु-उद्धृत्यः । इति । आहुः । तत् । तथा । न । कार्यम् । यत् । भागधेयमितिभाग-धेयम् । अभीति । पूर्वः । उद्ध्रियतइत्युत्-ह्रियते । किम् । अपरः । अभि । उदिति । [२१] ह्रियेत । इति । तानि । एव । अवक्षाणानीत्यव-क्षाणानि । सन्निधायेतिसं-निधाय । मन्थेत् । इतः । प्रथमम् । जज्ञे । अग्निः । स्वात् । योनेः । अधीति । जातवेदाइतिजात-वेदाः ॥ सः । गायत्रिया । त्रिष्टुभा । जगत्या । देवेभ्यः । हव्यम् । वहतु । प्रजानन्निति प्र-जानन् । इति । छन्दोभिरितिछन्दः-भिः । एव । एनम् । स्वात् । योनेः । प्रेति । जनयति । एषः । वाव । सः । अग्निः । इति । आहुः । ज्योतिः । तु । वै । अस्य । परापतितमितिपरा-पतितम् । इति । यत् । अग्नये । ज्योतिष्मते । निर्वपतीतिनिः-वपति । यत् । एव । अस्य । ज्योतिः । परापतितमितिपरा-पतितम् । तत् । एव । अवेति । रुन्धे ॥ [२२] करोत्यन्नादोदधातियदग्नयेशुचयेचक्षुरेवास्मिन्तेनदधातिकरोतिवाजय्यँयजमानमुदेवास्यपट्च ॥ ❀ ❀ ॥ ४ ॥

वैश्वानरम् । द्वादशकपालमितिद्वादश-कपालम् । निरिति । वपेत् । वारुणम् । चरुम् । दधिक्रावण्णइतिदधि-क्रावण्णे । चरुम् । अभिशस्यमानइत्यभि-शस्यमानः । यत् । वैश्वानरः । द्वादशकपालइतिद्वादश-कपालः । भवति । सँव्वथ्सरइतिसं-वथ्सरः । वै । अग्निः । वैश्वानरः । सँव्वथ्सरेणेतिसं-वथ्सरेण । एव । एनम् । स्वदयति । अपेति । पापम् । वर्णम् । हते । वारुणेन । एव । एनम् । वरुणपाशादितिवरुण-

पाशात्। मुञ्चति। दधिक्राव्णेतिदधि-क्राव्णा। पुनाति। हिरण्यम्। दक्षिणा। पवित्रम्। वै। हिरण्यम्। पुनाति। एव। एनम्। आद्यम्। अस्य। अन्नम्। भवति। एताम्। एव। निरिति। वपेत्। प्रजाकामइतिप्रजा-कामः। सँव्वथ्सरइतिसं-वथ्सरः। [२३] वै। एतस्य। अशान्तः। योनिम्। प्रजायाइतिप्र-जायै। पशूनाम्। निरिति। दहति। यः। अलम्। प्रजायाइतिप्र-जायै। सन्न्। प्रजामितिप्र-जाम्। न। विन्दते। यत्। वैश्वानरः। द्वादशकपालइतिद्वादश-कपालः। भवति। सँव्वथ्सरइतिसं-वथ्सरः। वै। अग्निः। वैश्वानरः। सँव्वथ्सरमितिसं-वथ्सरम्। एव। भागधेयेनेतिभाग-धेयेन। शमयति। सः। अस्मै। शान्तः। स्वात्। योनेः। प्रजामितिप्र-जाम्। प्रेति। जनयति। वारुणेन। एव। एनम्। वरुणपाशादितिवरुण-पाशात्। मुञ्चति। दधिक्राव्णेतिदधि-क्राव्णा। पुनाति। हिरण्यम्। दक्षिणा। पवित्रम्। वै। हिरण्यम्। पुनाति। एव। एनम्। [२४] विन्दते। प्रजामितिप्र-जाम्। वैश्वानरम्। द्वादशकपालमितिद्वादश-कपालम्। निरिति। वपेत्। पुत्रे। जाते। यत्। अष्टाकपालइत्यष्टा-कपालः। भवति। गायत्रिया। एव। एनम्। ब्रह्मवर्चसेनेतिब्रह्म-वर्चसेन। पुनाति। यत्। नवकपालइतिनव-कपालः। त्रिवृतेतित्रि-वृता। एव। अस्मिन्न्। तेजः। दधाति। यत्। दशकपालइतिदश-कपालः। विराजेतिवि-राजा। एव। अस्मिन्न्। अन्नाद्यमित्यन्न-अद्यम्। दधाति। यत्। एकादशकपालइत्येकादश-कपालः। त्रिष्टुभा। एव। अस्मिन्न्। इन्द्रियम्। दधाति। यत्। द्वादशकपालइतिद्वादश-कपालः। जगत्या। एव। अस्मिन्न्। पशून्। दधाति। यस्मिन्न्। जाते। एताम्। इष्टिम्। निर्वपतीतिनिः-वपति। पूतः। [२५] एव। तेजस्वी। अन्नादइत्यन्न-अदः। इन्द्रियावी। पशुमानितिपशु-मान्। भवति। अवेति। वै। एषः। सुवर्गादितिसुवः-गात्। लोकात्। छिद्यते। यः। दर्शपूर्णमासयाजीतिदर्शपूर्णमास-याजी। सन्न्। अमावास्यामित्यमा-वास्याम्। वा। पौर्णमासीमितिपौर्ण-मासीम्। वा। अतिपादयतीत्यति-पादयति। सुवर्गायेतिसुवः-गाय। हि। लोकाय। दर्शपूर्णमासावितिदर्श-पूर्णमासौ। इज्येतेइति। वैश्वानरम्। द्वादशकपालमितिद्वादश-कपालम्। निरिति। वपेत्। अमावास्यामित्यमा-वास्याम्। वा। पौर्णमासीमितिपौर्ण-मासीम्।

वा । अतिपाद्येत्यति-पाद्यं । सँवथ्सरइतिसं-वथ्सरः । वै । अग्निः । वैश्वानरः । सँवथ्सरमितिसं-वथ्सरम् । एव । प्रीणाति । अथोइति । सँवथ्सरमितिसं-वथ्सरम् । एव । अस्मै । उपेति । दधाति । सुवर्गस्येतिसुवः-गस्य । लोकस्य । समष्ट्याइतिसं-अष्ट्यै । [२६] अथोइति । देवताः । एव । अन्वारभ्येत्यनु-आरभ्य । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । एति । वीरहेतिवीर-हा । वै । एषः । देवानाम् । यः । अग्निम् । उद्वासयतइत्युत्-वासयते । न । वै । एतस्य । ब्राह्मणाः । ऋतायवइत्यृत-यवः । पुरा । अन्नम् । अक्षन्न् । आग्नेयम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । निरिति । वपेत् । वैश्वानरम् । द्वादशकपालमितिद्वादश-कपालम् । अग्निम् । उद्वासयिष्यन्नित्युत्-वासयिष्यन्न् । यत् । अष्टाकपालइत्यष्टा-कपालः । भवति । अष्टाक्षरेत्यष्टा-अक्षरा । गायत्री । गायत्रः । अग्निः । यावान् । एव । अग्निः । तस्मै । आतिथ्यम् । करोति । अथोइति । यथा । जनम् । यते । अवसम् । करोति । तादृक् । [२७] एव । तत् । द्वादशकपालइतिद्वादश-कपालः । वैश्वानरः । भवति । द्वादश । मासाः । सँवथ्सरइतिसं-वथ्सरः । सँवथ्सरइतिसं-वथ्सरः । खलु । वै । अग्नेः । योनिः । स्वाम् । एव । एनम् । योनिम् । गमयति । आद्यम् । अस्य । अन्नम् । भवति । वैश्वानरम् । द्वादशकपालमितिद्वादश-कपालम् । निरिति । वपेत् । मारुतम् । सप्तकपालमितिसप्त-कपालम् । ग्रामकामइतिग्राम-कामः । आहवनीयइत्या-हवनीये । वैश्वानरम् । अधीति । श्रयति । गार्हपत्यइतिगार्ह-पत्ये । मारुतम् । पापवस्यसस्येतिपाप-वस्यसस्य । विधृत्याइतिवि-धृत्यै । द्वादशकपालइतिद्वादश-कपालः । वैश्वानरः । भवति । द्वादश । मासाः । सँवथ्सरइतिसं-वथ्सरः । सँवथ्सरेणेतिसं-वथ्सरेण । एव । अस्मै । सजातानितिस-जातान् । च्यावयति । मारुतः । भवति । [२८] मरुतः । वै । देवानाम् । विशः । देवविशेनेतिदेव-विशेन । एव । अस्मै । मनुष्यविशमितिमनुष्य-विशम् । अवेति । रुन्धे । सप्तकपालइतिसप्त-कपालः । भवति । सप्तगणाइतिसप्त-गणाः । वै । मरुतः । गणशइतिगण-शः । एव । अस्मै । सजातानितिस-जातान् । अवेति । रुन्धे । अनूच्यमानइत्यनु-उच्यमाने । एति । सादयति । विशम् । एव । अस्मै । अनुवर्त्मानमित्यनु-वर्त्मानम् । करोति ॥ [२९] प्रजाकामस्सँवथ्सरःपुनात्येवैनंम्पूतस्समष्ट्यैतादृङ्मा

कुतोभवत्येकान्नत्रिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥५॥

आदित्यम् । चरुम् । निरिति । वपेत् । सङ्ग्राममितिसं-ग्रामम् । उपप्रयास्य न्नित्युप-प्रयास्यन्न् । इयम् । वै । अदितिः । अस्याम् । एव । पूर्वे । प्रतीति । तिष्ठ न्ति । वैश्वानरम् । द्वादशकपालमितिद्वादश-कपालम् । निरिति । वपेत् । आय तनमित्या-यतनम् । गत्वा । सꣳवथ्सरइतिसं-वथ्सरः । वै । अग्निः । वैश्वानरः । स ꣳवथ्सरइतिसं-वथ्सरः । खलु । वै । देवानाम् । आयतनमित्या-यतनम् । एतस्मात् । वै । आयतनादित्या-यतनात् । देवाः । असुरान् । अजयन्न् । यत् । वैश्वानरम् । द्वादशकपालमितिद्वादश-कपालम् । निर्वपतीतिनिः-वपति । देवानाम् । एव । आयतनइत्या-यतने । यतते । जयति । तम् । सङ्ग्राममितिसं-ग्रामम् । एतस्मिन्न् । वै । एतौ । मृजातेइति । [३०] यः । विद्विषाणयोरितिवि-द्विषाणयोः । अन्नम् । अ त्ति । वैश्वानरम् । द्वादशकपालमितिद्वादश-कपालम् । निरिति । वपेत् । विद्वि षाणयोरितिवि-द्विषाणयोः । अन्नम् । जग्ध्वा । सꣳवथ्सरइतिसं-वथ्सरः । वै । अग्निः । वैश्वानरः । सꣳवथ्सरस्वदितमितिसꣳवथ्सर-स्वदितम् । एव । अत्ति । न । अस्मिन्न् । मृजातेइति । सꣳवथ्सरायेतिसं-वथ्सराय । वै । एतौ । समिति । अमातेइति । यौ । सममातेइतिसं-अमाते । तयोः । यः । पूर्वः । अभिद्रुह्यतीत्यभि-द्रुह्यति । तम् । वरु णः । गृह्णाति । वैश्वानरम् । द्वादशकपालमितिद्वादश-कपालम् । निरिति । वपेत् । सममानयोरितिसं-अमानयोः । पूर्वः । अभिद्रुह्येत्यभि-द्रुह्य । सꣳवथ्सरइतिसं-वथ्सरः । वै । अग्निः । वैश्वानरः । सꣳवथ्सरमितिसं-वथ्सरम् । एव । आप्त्वा । निर्वरुणमि तिनिः-वरुणम् । [३१] परस्तात् । अभीति । द्रुह्यति । न । एनम् । वरुणः । गृह्णाति । आव्यम् । वै । एषः । प्रतीति । गृह्णाति । यः । अविम् । प्रतिगृह्णा तीतिप्रति-गृह्णाति । वैश्वानरम् । द्वादशकपालमितिद्वादश-कपालम् । निरिति । वपेत् । अविम् । प्रतिगृह्येतिप्रति-गृह्य । सꣳवथ्सरइतिसं-वथ्सरः । वै । अग्निः । वैश्वानरः । सꣳवथ्सरस्वादितामितिसꣳवथ्सर-स्वदिताम् । एव । प्रतीति । गृह्णा ति । न । आव्यम् । प्रतीति । गृह्णाति । आत्मनः । वै । एषः । मात्राम् । आ प्नोति । यः । उभयादत् । प्रतिगृह्णातीतिप्रति-गृह्णाति । अश्वम् । वा । पुरुषम् ।

वा । वैश्वानरम् । द्वादशकपालमितिद्वादश-कपालम् । निरिति । वपेत् । उभयादत् । [३२] प्रतिगृह्येतिप्रति-गृह्य । सँव्वथ्सरइतिसं-वथ्सरः । वै । अग्निः । वैश्वानरः । सँव्वथ्सरस्वदितमितिसव्वँथ्सर-स्वदितम् । एव । प्रतीति । गृह्णाति । न । आत्मनः । मात्राम् । आप्नोति । वैश्वानरम् । द्वादशकपालमितिद्वादश-कपालम् । निरिति । वपेत् । सनिम् । एष्यन्न् । सँव्वथ्सरइतिसं-वथ्सरः । वै । अग्निः । वैश्वानरः । यदा । खलु । वै । सँव्वथ्सरमितिसं-वथ्सरम् । जनतायाम् । चरति । अथ । सः । धनार्घइतिधन-अर्घः । भवति । यत् । वैश्वानरम् । द्वादशकपालमितिद्वादश-कपालम् । निर्वपतीतिनिः-वपति । सँव्वथ्सरसातामितिसँव्वथ्सर-साताम् । एव । सनिम् । अभि । प्रेति । च्यवते । दानकामाइतिदान-कामाः । अस्मै । प्रजाइतिप्र-जाः । भवन्ति । यः । वै । सँव्वथ्सरमितिसं-वथ्सरम् । [३३] प्रयुज्येतिप्र-युज्य । न । विमुञ्चतीतिवि-मुञ्चति । अप्रतिष्ठानइत्यप्रति-स्थानः । वै । सः । भवति । एतम् । एव । वैश्वानरम् । पुनः । आगत्येत्या-गत्य । निरिति । वपेत् । यम् । एव । प्रयुङ्क्तइतिप्र-युङ्क्ते । तम् । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । वीति । मुञ्चति । प्रतिष्ठित्याइतिप्रति-स्थित्यै । यथा । रज्ज्वा । उत्तमामित्युत्-तमाम् । गाम् । आजेदित्या-अजेत् । ताम् । भ्रातृव्याय । प्रेति । हिणुयात् । निरृतिमितिनिः-ऋतिम् । एव । अस्मै । प्रेति । हिणोति । [३४] सुजातेनिर्वरुणव्वँपेदुभयाद द्वौवैसंव्वथ्सरँ षट्त्रिँशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ॥६॥

ऐन्द्रम् । चरुम् । निरिति । वपेत् । पशुकामइतिपशु-कामः । ऐन्द्राः । वै । पशवः । इन्द्रम् । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । अस्मै । पशून् । प्रेति । यच्छति । पशुमानितिपशु-मान् । एव । भवति । चरुः । भवति । स्वात् । एव । अस्मै । योनेः । पशून् । प्रेति । जनयति । इन्द्राय । इन्द्रियावतइतीन्द्रिय-वते । पुरोडाशम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । निरिति । वपेत् । पशुकामइतिपशु-कामः । इन्द्रियम् । वै । पशवः । इन्द्रम् । एव । इन्द्रियावन्तमितीन्द्रिय-वन्तम् । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । [३५] एव । अस्मै । इन्द्रियम् । पशून् । प्रेति । यच्छति । पशुमानितिपशु-मान् । एव । भवति । इन्द्राय । घर्मवतइतिघर्म-वते । पुरोडाशम् । एकाद

शकपालमित्येकादश-कपालम्। निरिति। वपेत्। ब्रह्मवर्चसकामइतिब्रह्मवर्चस-कामः। ब्रह्मवर्चसमितिब्रह्म-वर्चसम्। वै। घर्मः। इन्द्रम्। एव। घर्मवन्तमितिघर्म-वन्तम्। स्वेन। भागधेयेनेतिभाग-धेयेन। उपेति। धावति। सः। एव। अस्मिन्। ब्रह्मवर्चसमितिब्रह्म-वर्चसम्। दधाति। ब्रह्मवर्चसीतिब्रह्म-वर्चसी। एव। भवति। इन्द्राय। अर्कवतइत्यर्क-वते। पुरोडाशम्। एकादशकपालमित्येकादश-कपालम्। निरिति। वपेत्। अन्नकामइत्यन्न-कामः। अर्कः। वै। देवानाम्। अन्नम्। इन्द्रम्। एव। अर्कवन्तमित्यर्क-वन्तम्। स्वेन। भागधेयेनेतिभाग-धेयेन। [३६] उपेति। धावति। सः। एव। अस्मै। अन्नम्। प्रेति। यच्छति। अन्नादइत्यन्न-अदः। एव। भवति। इन्द्राय। घर्मवतइतिघर्म-वते। पुरोडाशम्। एकादशकपालमित्येकादश-कपालम्। निरिति। वपेत्। इन्द्राय। इन्द्रियावतइतीन्द्रिय-वते। इन्द्राय। अर्कव तइत्यर्क-वते। भूतिकामइतिभूति-कामः। यत्। इन्द्राय। घर्मवतइतिघर्म-वते। निर्वपतीतिनिः-वपति। शिरः। एव। अस्य। तेन। करोति। यत्। इन्द्राय। इ न्द्रियावतइतीन्द्रिय-वते। आत्मानम्। एव। अस्य। तेन। करोति। यत्। इन्द्राय। अर्कवतइत्यर्क-वते। भूतः। एव। अन्नाद्यइत्यन्न-अद्ये। प्रतीति। तिष्ठति। भव ति। एव। इन्द्राय। [३७] अंहोमुचइत्यंहः-मुचे। पुरोडाशम्। ए कादशकपालमित्येकादश-कपालम्। निरिति। वपेत्। यः। पाप्मना। गृहीतः। स्यात्। पाप्मा। वै। अंहः। इन्द्रम्। एव। अंहोमुचमित्यंहः-मुचम्। स्वेन। भागधेयेनेतिभाग-धेयेन। उपेति। धावति। सः। एव। एनम्। पाप्मनः। अंहसः। मुञ्चति। इन्द्राय। वैमृधाय। पुरोडाशम्। एकादशकपालमित्येकाद श-कपालम्। निरिति। वपेत्। यम्। मृधः। अभीति। प्रवेपेरन्निति प्र-वेपेरन्। ग्रा मणि। वा। अभीति। समियुरितिसं-इयुः। इन्द्रम्। एव। वैमृधम्। स्वेन। भा गधेयेनेतिभाग-धेयेन। उपेति। धावति। सः। एव। अस्मात्। मृधः। [३८] अपेति। हन्ति। इन्द्राय। त्रात्रे। पुरोडाशम्। एकादशकपालमित्येकादश-कपा लम्। निरिति। वपेत्। बद्धः। वा। परियत्तइतिपरि-यत्तः। वा। इन्द्रम्। एव। त्रातारम्। स्वेन। भागधेयेनेतिभाग-धेयेन। उपेति। धावति। सः। एव। ए नम्। त्रायते। इन्द्राय। अर्काश्वमेधवतइत्यर्काश्वमेध-वते। पुरोडाशम्। एकादश

कपालमित्येकादश-कपालम् । निरिति । वपेत् । यम् । महायज्ञइतिमहा-यज्ञः । न । उपनमेदित्युप-नमेत् । एतेइति । वै । महायज्ञस्येतिमहा-यज्ञस्य । अन्त्येइति । तनूइति । यत् । अर्काश्वमेधावित्यर्क-अश्वमेधौ । इन्द्रम् । एव । अर्काश्वमेधवन्त मित्यर्काश्वमेध-वन्तम् । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । अस्मै । अन्ततः । महायज्ञमितिमहा-यज्ञम् । च्यावयति । उपेति । एनम् । महायज्ञइतिमहा-यज्ञः । नमति ॥ [३९] इन्द्रियावन्तꣳस्वेनभागधेयेनोप धावतिसोऽर्कवन्तꣳस्वेनभागधेयेनैवेन्द्रायास्मान्मृधोऽस्मैमप्रचं ॥ ❀ ❀ ॥७॥

इन्द्राय । अन्वृजवइत्यनु-ऋजवे । पुरोडाशम् । एकादशकपालमित्येकाद श-कपालम् । निरिति । वपेत् । ग्रामकामइतिग्राम-कामः । इन्द्रम् । एव । अन्वृ जुमित्यनु-ऋजुम् । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । ए व । अस्मै । सजातानितिस-जातान् । अनुकानित्यनु-कान् । करोति । ग्रामी । ए व । भवति । इन्द्राण्यै । चरुम् । निरिति । वपेत् । यस्य । सेना । असꣳशिते त्यसं-शिता । इव । स्यात् । इन्द्राणी । वै । सेनायै । देवता । इन्द्राणीम् । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सा । एव । अस्य । सेनाम् । समिति । श्यति । बल्बजान् । अपीति । [४०] इध्मे । समिति । नह्येत् । गौः । यत्र । अधिष्कन्नेत्यधि-स्कन्ना । न्यमेहदितिनि-अमेहत् । ततः । बल्बजाः । उदिति । अतिष्ठन् । गवाम् । एव । एनन् । न्यायमितिनि-आयम् । अपिनीयेत्य पि-नीय । गाः । वेदयति । इन्द्राय । मन्युमतइतिमन्यु-मते । मनस्वते । पुरोडा शम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । निरिति । वपेत् । सङ्ग्रामइतिसं- ग्रामे । सय्यँत्तइतिसं-यत्ते । इन्द्रियेण । वै । मन्युना । मनसा । सङ्ग्राममितिसं- ग्रामम् । जयति । इन्द्रम् । एव । मन्युमन्तमितिमन्यु-मन्तम् । मनस्वन्तम् । स्वे न । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । अस्मिन् । इन्द्रि यम् । मन्युम् । मनः । दधाति । जयति । तम् । [४१] सङ्ग्राममितिसं-ग्रामम् । एताम् । एव । निरिति । वपेत् । यः । हतमनाइतिहत-मनाः । स्वयम्पापइति स्वयं-पापः । इव । स्यात् । एतानि । हि । वै । एतस्मात् । अपक्रान्तानीत्यप-क्रा न्तानि । अथ । एषः । हतमनाइतिहत-मनाः । स्वयम्पापइतिस्वयं-पापः । इन्द्रम् ।

एव । मन्युमन्तमितिमन्युं-मन्तम् । मनस्वन्तम् । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । अस्मिन्न् । इन्द्रियम् । मन्युम् । मनः । दधाति । न । हतमनाइतिहत-मनाः । स्वयम्पापइतिस्वयं-पापः । भवति । इन्द्राय । दात्रे । पुरोडाशम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । निरिति । वपेत् । यः । कामयेत । दानकामाइतिदान-कामाः । मे । प्रजाइतिप्र-जाः । स्युः । [४२] इति । इन्द्रम् । एव । दातारम् । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । अस्मै । दानकामाइतिदान-कामाः । प्रजाइतिप्र-जाः । करोति । दानकामाइतिदान-कामाः । अस्मै । प्रजाइतिप्र-जाः । भवन्ति । इन्द्राय । प्रदात्रइतिप्र-दात्रे । पुरोडाशम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । निरिति । वपेत् । यस्मै । प्रत्तम् । इव । सत् । न । प्रदीयेतेतिप्र-दीयेत । इन्द्रम् । एव । प्रदातारमितिप्र-दातारम् । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । अस्मै । प्रेति । दापयति । इन्द्राय । सुत्राम्णइतिसु-त्राम्णे । पुरोडाशम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । निरिति । वपेत् । अपरुद्धइत्यप-रुद्धः । वा । [४३] अपरुध्यमानइत्यप रुध्यमानः । वा । इन्द्रम् । एव । सुत्रामाणमितिसु-त्रामाणम् । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । एनम् । त्रायते । अनपरुध्यइत्यनप-रुध्यः । भवति । इन्द्रः । वै । सदृङ्ङितिस-दृङ् । देवताभिः । आसीत् । सः । न । व्यावृतमितिवि-आवृतम् । अगच्छत् । सः । प्रजापतिमितिप्रजा-पतिम् । उपेति । अधावत् । तस्मै । एतम् । ऐन्द्रम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । निरिति । अवपत् । तेन । एव । अस्मिन्न् । इन्द्रियम् । अदधात् । शक्वरीइति । याज्यानुवाक्येइतियाज्या-अनुवाक्ये । अकरोत् । वज्रः । वै । शक्वरी । सः । एनम् । वज्रः । भूत्यै । ऐन्ध । [४४] सः । अभवत् । सः । अबिभेत् । भूतः । प्रेति । मा । धक्ष्यति । इति । सः । प्रजापतिमितिप्रजा-पतिम् । पुनः । उपेति । अधावत् । सः । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । शक्वर्याः । अधीति । रेवतीम् । निरिति । अमिमीत । शान्त्यै । अप्रदाहायेत्यप्र-दाहाय । यः । अलम् । श्रियै । सन् । सदृङ्ङितिस-दृङ् । समानैः । स्यात् । तस्मै । एतम् । ऐन्द्रम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । निरिति । वपेत् । इन्द्रम् । एव । स्वेन । भा

गधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । अस्मिन्न् । इन्द्रियम् । दधाति । रेवती । पुरोनुवाक्येतिपुरः-अनुवाक्या । भवति । शान्त्यै । अप्रदाहायेत्यप्र-दाहाय । शक्वरी । याज्या । वज्रः । वै । शक्वरी । सः । एनम् । वज्रः । भूत्यै । इन्धे । भवति । एव ॥ [४५] अपितꣳस्युर्वैन्धभवतिचतुर्दशच ॥❀ ❀ ॥८॥

आग्नावैष्णवमित्याग्ना-वैष्णवम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । निरिति । वपेत् । अभिचरन्नित्यभि-चरन्न् । सरस्वती । आज्यभागेत्याज्य-भागा । स्यात् । बार्हस्पत्यः । चरुः । यत् । आग्नावैष्णवइत्याग्ना-वैष्णवः । एकादशकपाल इत्येकादश-कपालः । भवति । अग्निः । सर्वाः । देवताः । विष्णुः । यज्ञः । देवताभिः । च । एव । एनम् । यज्ञेन । च । अभीति । चरति । सरस्वती । आज्यभागेत्याज्य-भागा । भवति । वाक् । वै । सरस्वती । वाचा । एव । एनम् । अभीति । चरति । बार्हस्पत्यः । चरुः । भवति । ब्रह्म । वै । देवानाम् । बृहस्पतिः । ब्रह्मणा । एव । एनम् । अभीति । चरति । [४६] प्रतीति । वै । परस्तात् । अभिचरन्तमित्यभि-चरन्तम् । अभीति । चरन्ति । द्वेद्वेइतिद्वे-द्वे । पुरोनुवाक्येइतिपुरः-अनुवाक्ये । कुर्यात् । अतीति । प्रयुक्त्याइतिप्र-युक्त्यै । एतया । एव । यजेत । अभिचर्यमाणइत्यभि-चर्यमाणः । देवताभिः । एव । देवताः । प्रतिचरतीतिप्रति-चरति । यज्ञेन । यज्ञम् । वाचा । वाचम् । ब्रह्मणा । ब्रह्म । सः । देवताः । च । एव । यज्ञम् । च । मध्यतः । व्यवसर्पतीतिवि-अवसर्पति । तस्य । न । कुतः । चन । उपाव्याधइत्युप-आव्याधः । भवति । न । एनम् । अभिचरन्नित्यभि-चरन्न् । स्तृणुते । आग्नावैष्णवमित्याग्ना-वैष्णवम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । निरिति । वपेत् । यम् । यज्ञः । न । [४७] उपनमेदित्युप-नमेत् । अग्निः । सर्वाः । देवताः । विष्णुः । यज्ञः । अग्निम् । च । एव । विष्णुम् । च । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । तौ । एव । अस्मै । यज्ञम् । प्रेति । यच्छतः । उपेति । एनम् । यज्ञः । नमति । आग्नावैष्णवमित्याग्ना-वैष्णवम् । घृते । चरुम् । निरिति । वपेत् । चक्षुष्कामइतिचक्षुः-कामः । अग्नेः । वै । चक्षुषा । मनुष्याः । वीति । पश्यन्ति । यज्ञस्य । देवाः । अग्निम् । च । एव । विष्णुम् । च । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । तौ । एव । [४८] अस्मिन्न् । चक्षुः । धत्तः । चक्षुष्मान् । एव । भवति । धेन्वै । वै ।

एतत् । रेतः । यत् । आज्यम् । अनड्डुहः । तण्डुलाः । मिथुनात् । एव । अस्मै । चक्षुः । प्रेति । जनयति । घृते । भवति । तेजः । वै । घृतम् । तेजः । चक्षुः । तेजसा । एव । अस्मै । तेजः । चक्षुः । अवेति । रुन्धे । इन्द्रियम् । वै । वीर्यम् । वृङ्क्ते । भ्रातृव्यः । यजमानः । अयजमानस्य । अध्वरकल्पामित्यध्वर-कल्पाम् । प्रति । निरिति । वपेत् । भ्रातृव्ये । यजमाने । न । अस्य । इन्द्रियम् । [४९] वीर्यम् । वृङ्क्ते । पुरा । वाचः । प्रवदितोरितिप्र-वदितोः । निरिति । वपेत् । यावती । एव । वाक् । ताम् । अप्रोदितामित्यप्र-उदिताम् । भ्रातृव्यस्य । वृङ्क्ते । ताम् । अस्य । वाचम् । प्रवदन्तीमितिप्र-वदन्तीम् । अन्याः । वाचः । अनु । प्रेति । वदन्ति । ताः । इन्द्रियम् । वीर्यम् । यजमाने । दधति । आग्नावैष्णवमित्याग्ना-वैष्णवम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । निरिति । वपेत् । प्रातस्सवनस्येतिप्रातः-सवनस्य । आकालइत्या-काले । सरस्वती । आज्यभागेत्याज्य-भागा । स्यात् । बार्हस्पत्यः । चरुः । यत् । अष्टाकपालइत्यष्टा-कपालः । भवति । अष्टाक्षरेत्यष्टा-अक्षरा । गायत्री । गायत्रम् । प्रातस्सवनमितिप्रातः-सवनम् । प्रातस्सवनमितिप्रातः-सवनम् । एव । तेन । आप्नोति । [५०] आग्नावैष्णवमित्याग्ना-वैष्णवम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । निरिति । वपेत् । माध्यन्दिनस्य । सवनस्य । आकालइत्या-काले । सरस्वती । आज्यभागेत्याज्य-भागा । स्यात् । बार्हस्पत्यः । चरुः । यत् । एकादशकपालइत्येकादश-कपालः । भवति । एकादशाक्षरेत्येकादश-अक्षरा । त्रिष्टुप् । त्रैष्टुभम् । माध्यन्दिनम् । सवनम् । माध्यन्दिनम् । एव । सवनम् । तेन । आप्नोति । आग्नावैष्णवमित्याग्ना-वैष्णवम् । द्वादशकपालमितिद्वादश-कपालम् । निरिति । वपेत् । तृतीयसवनस्येतितृतीय-सवनस्य । आकालइत्या-काले । सरस्वती । आज्यभागेत्याज्य-भागा । स्यात् । बार्हस्पत्यः । चरुः । यत् । द्वादशकपालइतिद्वादश-कपालः । भवति । द्वादशाक्षरेतिद्वादश-अक्षरा । जगती । जागतम् । तृतीयसवनमितितृतीय-सवनम् । तृतीयसवनमितितृतीय-सवनम् । एव । तेन । आप्नोति । देवताभिः । एव । देवताः । [५१] प्रतिचरतीतिप्रति-चरति । यज्ञेन । यज्ञम् । वाचा । वाचम् । ब्रह्मणा । ब्रह्म । कपालैः । एव । छन्दांसि । आप्नोति । पुरोडाशैः । सवनानि । मैत्रावरुणमितिमैत्रा-वरुणम् । एककपालमि

त्येकं-कपालम् । निरिति । वपेत् । वशायै । काले । या । एव । असौ । भ्रातृव्य स्य । वशा । अनूबन्ध्येत्यनु-बन्ध्या । सोइति । एव । एषा । एतस्य । एककपाल इत्येकं-कपालः । भवति । न । हि । कपालैः । पशुम् । अर्हति । आप्तुम् ॥ [५२]
ब्रह्मणे वैनमभिचरति यज्ञोनतावेवास्येन्द्रियमाप्नोतिदेवतास्सप्तत्रिँशच्च ॥ ❀ ॥९॥

असौ । आदित्यः । न । वीति । अरोचत । तस्मै । देवाः । प्रायश्चित्तिम् । ऐच्छन् । तस्मै । एतम् । सोमारौद्रमितिसोमा-रौद्रम् । चरुम् । निरिति । अवपन् । तेन । एव । अस्मिन् । रुचम् । अदधुः । यः । ब्रह्मवर्चसकामइतिब्रह्मवर्चस-कामः । स्यात् । तस्मै । एतम् । सोमारौद्रमितिसोमा-रौद्रम् । चरुम् । निरिति । वपेत् । सो मम् । च । एव । रुद्रम् । च । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । तौ । एव । अस्मिन् । ब्रह्मवर्चसमितिब्रह्म-वर्चसम् । धत्तः । ब्रह्मवर्चसीतिब्रह्म-वर्चसी । एव । भवति । तिष्यापूर्णमासइतितिष्या-पूर्णमासे । निरिति । वपेत् । रुद्रः । [५३]
वै । तिष्यः । सोमः । पूर्णमासइतिपूर्ण-मासः । साक्षादितिस-अक्षात् । एव । ब्रह्म वर्चसमितिब्रह्म-वर्चसम् । अवेति । रुन्धे । परिश्रितइतिपरि-श्रिते । याजयति । ब्रह्म वर्चसस्येतिब्रह्म-वर्चसस्य । परिगृहीत्याइतिपरि-गृहीत्यै । श्वेतायै । श्वेतवत्सायाइति श्वेत-वत्सायै । दुग्धम् । मथितम् । आज्यम् । भवति । आज्यम् । प्रोक्षणमितिप्र-उक्षणम् । आज्येन । मार्जयन्ते । यावत् । एव । ब्रह्मवर्चसमितिब्रह्म-वर्चसम् । तत् । सर्वम् । करोति । अतीति । ब्रह्मवर्चसमितिब्रह्म-वर्चसम् । क्रियते । इति । आहुः । ईश्वरः । दुश्चर्मेतिदुः-चर्मा । भवितोः । इति । मानवीइति । ऋचौ । धा य्येइति । कुर्यात् । यत् । वै । किम् । च । मनुः । अवदत् । तत् । भेषजम् । [५४]
भेषजम् । एव । अस्मै । करोति । यदि । बिभीयात् । दुश्चर्मेतिदुः-चर्मा । भविष्या मि । इति । सोमापौष्णमितिसोमा-पौष्णम् । चरुम् । निरिति । वपेत् । सौम्यः । वै । देवतया । पुरुषः । पौष्णाः । पशवः । स्वया । एव । अस्मै । देवतया । पशुभिरि तिपशु-भिः । त्वचम् । करोति । न । दुश्चर्मेतिदुः-चर्मा । भवति । सोमारौद्रमितिसोमा-रौद्रम् । चरुम् । निरिति । वपेत् । प्रजाकामइतिप्रजा-कामः । सोमः । वै । रेतोधाइ तिरेतः-धाः । अग्निः । प्रजानामितिप्र-जानाम् । प्रजनयितेतिप्र-जनयिता । सोमः । एव । अस्मै । रेतः । दधाति । अग्निः । प्रजामितिप्र-जाम् । प्रेति । जनयति । वि

न्दते । [५५] प्रजामितिप्र-जाम् । सोमारौद्रमितिसोमा-रौद्रम् । चरुम् । निरिति । वपेत् । अभिचरन्नित्यभि-चरन्न् । सौम्यः । वै । देवतया । पुरुषः । एषः । रुद्रः । यत् । अग्निः । स्वायाः । एव । एनम् । देवतायै । निष्क्रीयेतिनिः-क्रीय । रुद्राय । अपीति । दधाति । ताजक् । आर्तिम् । एति । ऋच्छति । सोमारौद्रमितिसोमा-रौद्रम् । चरुम् । निरिति । वपेत् । ज्योगामयावीतिज्योक्-आमयावी । सोमम् । वै । एतस्य । रसः । गच्छति । अग्निम् । शरीरम् । यस्य । ज्योक् । आमयति । सोमात् । एव । अस्य । रसम् । निष्क्रीणातीतिनिः-क्रीणाति । अग्नेः । शरीरम् । उत । यदि । [५६] इतासुरितीत-असुः । भवति । जीवति । एव । सोमारुद्रयोरितिसोमा-रुद्रयोः । वै । एतम् । ग्रसितम् । होता । निरिति । खिदति । सः । ईश्वरः । आर्तिम् । आर्तोरित्या-अर्तोः । अनड्वान् । होत्रा । देयः । वह्निः । वै । अनड्वान् । वह्निः । होता । वह्निना । एव । वह्निम् । आत्मानम् । स्पृणोति । सोमारौद्रमितिसोमा-रौद्रम् । चरुम् । निरिति । वपेत् । यः । कामयेत । स्वे । अस्मै । आयतनइत्या-यतने । भ्रातृव्यम् । जनयेयम् । इति । वेदिम् । परिगृह्येतिपरि-गृह्य । अर्द्धम् । उद्धन्यादित्युत्-हन्यात् । अर्द्धम् । न । अर्द्धम् । बर्हिषः । स्तृणीयात् । अर्द्धम् । न । अर्द्धम् । इध्मस्य । अभ्यादध्यादित्यभि-आदध्यात् । अर्द्धम् । न । स्वे । एव । अस्मै । आयतनइत्या-यतने । भ्रातृव्यम् । जनयति ॥ [५७] रुद्रोभेपजंविन्दतेयदिस्तृणीयादद्वन्द्वादशच ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥१०॥

ऐन्द्रम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । निरिति । वपेत् । मारुतम् । सप्तकपालमितिसप्त-कपालम् । ग्रामकामइतिग्राम-कामः । इन्द्रम् । च । एव । मरुतः । च । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । ते । एव । अस्मै । सजातानितिस-जातान् । प्रेति । यच्छन्ति । ग्रामी । एव । भवति । आहवनीयइत्या-हवनीये । ऐन्द्रम् । अधीति । श्रयति । गार्हपत्यइतिगार्ह-पत्ये । मारुतम् । पापवस्यसस्येतिपाप-वस्यसस्य । विधृत्याइतिवि-धृत्यै । सप्तकपालइतिसप्त-कपालः । मारुतः । भवति । सप्तगणाइतिसप्त-गणाः । वै । मरुतः । गणशइतिगण-शः । एव । अस्मै । सजातानितिस-जातान् । अवेति । रुन्धे । अनूच्यमानइत्यनु-उच्यमाने । एति । सादयति । विशम् । एव । [५८] अस्मै । अनुवर्त्मानमित्यनु-वर्त्मानम् ।

करोति । एताम् । एव । निरिति । वपेत् । यः । कामयेत । क्षत्राय । च । विशे । च । समदमितिसम्-मदम् । दध्याम् । इति । ऐन्द्रस्य । अवद्यन्नित्यव-द्यन् । ब्रूयात् । इन्द्राय । अन्विति । ब्रूहि । इति । आश्राव्येत्या-श्राव्य । ब्रूयात् । मरुतः । यज । इति । मारुतस्य । अवद्यन्नित्यव-द्यन् । ब्रूयात् । मरुद्भ्यइतिमरुत्-भ्यः । अन्विति । ब्रूहि । इति । आश्राव्येत्या-श्राव्य । ब्रूयात् । इन्द्रम् । यज । इति । स्वे । एव । ए भ्यः । भागधेयइतिभाग-धेये । समदमितिसम्-मदम् । दधाति । वितृꣳहाणाइतिवि-तृꣳहाणाः । तिष्ठन्ति । एताम् । एव । [५९] निरिति । वपेत् । यः । कामयेत । कल्पेरन्न् । इति । यथादेवतमितियथा-देवतम् । अवदायेत्यव-दाय । यथादेवतमिति यथा-देवतम् । यजेत् । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । एव । एनान् । यथायथमितिय था-यथम् । कल्पयति । कल्पन्ते । एव । ऐन्द्रम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपा लम् । निरिति । वपेत् । वैश्वदेवमितिवैश्व-देवम् । द्वादशकपालमितिद्वादश-कपालम् । ग्रामकामइतिग्राम-कामः । इन्द्रम् । च । एव । विश्वान् । च । देवान् । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । ते । एव । अस्मै । सजाता नितिस-जातान् । प्रेति । यच्छन्ति । ग्रामी । एव । भवति । ऐन्द्रस्य । अवदायेत्य व-दाय । वैश्वदेवस्येतिवैश्व-देवस्य । अवेति । द्येत् । अथ । ऐन्द्रस्य । [६०] उपरि ष्टात् । इन्द्रियेण । एव । अस्मै । उभयतः । सजातानितिस-जातान् । परीति । गृ ह्णाति । उपाधाय्यपूर्वयमित्युपाधाय्य-पूर्वयम् । वासः । दक्षिणा । सजातानामि तिस-जातानाम् । उपहित्याइत्युप-हित्यै । पृश्निये । दुग्धे । प्रैयङ्गवम् । चरुम् । निरिति । वपेत् । मरुद्भ्यइतिमरुत्-भ्यः । ग्रामकामइतिग्राम-कामः । पृश्नियै । वै । पयसः । मरुतः । जाताः । पृश्नियै । प्रियङ्गवः । मारुताः । खलु । वै । देवतया । सजाताइतिस-जाताः । मरुतः । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । ते । एव । अस्मै । सजातानितिस-जातान् । प्रेति । यच्छन्ति । ग्रामी । एव । भवति । प्रियवतीइतिप्रिय-वती । याज्यानुवाक्येइतियाज्या-अनुवाक्ये । [६१] भवतः । प्रियम् । एव । एनम् । समानानाम् । करोति । द्विपदेतिद्वि-प दा । पुरोनुवाक्येतिपुरः-अनुवाक्या । भवति । द्विपदइतिद्वि-पदः । एव । अवेति । रुन्धे । चतुष्पदेतिचतुः-पदा । याज्या । चतुष्पदइतिचतुः-पदः । एव । पशून् । अ

वेति । रुन्धे । देवासुराइतिदेव-असुराः । संय्यत्ताइतिसं-यत्ताः । आसन्न् । ते । देवाः । मिथः । विप्रियाइतिवि-प्रियाः । आसन्न् । ते । अन्यः । अन्यस्मै । ज्यैष्ठ्याय । अतिष्ठमानाः । चतुर्द्धेतिचतुः-धा । वीति । अक्रामन्न् । अग्निः । वसुभिरितिवसु-भिः । सोमः । रुद्रैः । इन्द्रः । मरुद्भिरितिमरुत्-भिः । वरुणः । आदित्यैः । सः । इन्द्रः । प्रजापतिमितिप्रजा-पतिम् । उपेति । अधावत् । तम् । [६२] एतया । संज्ञान्येतिसं-ज्ञान्या । अयाजयत् । अग्नये । वसुमतइतिवसु-मते । पुरोडाशम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । निरिति । अवपत् । सोमाय । रुद्रवतइतिरुद्र-वते । चरुम् । इन्द्राय । मरुत्वते । पुरोडाशम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । वरुणाय । आदित्यवतइत्यादित्य-वते । चरुम् । ततः । वै । इन्द्रम् । देवाः । ज्यैष्ठ्याय । अभि । समिति । अजानत । यः । समानैः । मिथः । विप्रियइतिवि-प्रियः । स्यात् । तम् । एतया । संज्ञान्येतिसं-ज्ञान्या । याजयेत् । अग्नये । वसुमतइतिवसु-मते । पुरोडाशम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । निरिति । वपेत् । सोमाय । रुद्रवतइतिरुद्र-वते । चरुम् । इन्द्राय । मरुत्वते । पुरोडाशम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । वरुणाय । आदित्यवतइत्यादित्य-वते । चरुम् । इन्द्रम् । एव । एनम् । भूतम् । ज्यैष्ठ्याय । समानाः । अभि । समिति । जानते । वसिष्ठः । समानानाम् । भवति ॥ [६३] विशमेवातिष्ठन्त्येतामेवाथैन्द्रस्ययाज्यानुवाक्ये तव्वरुणाय चतुर्दशच ॥११॥

हिरण्यगर्भइतिहिरण्य-गर्भः । आपः । ह । यत् । प्रजापतइतिप्रजा-पते ॥ सः । वेद । पुत्रः । पितरम् । सः । मातरम् । सः । सूनुः । भुवत् । सः । भुवत् । पुनर्मघइतिपुनः-मघः ॥ सः । द्याम् । और्णोत् । अन्तरिक्षम् । सः । सुवः । सः । विश्वाः । भुवः । अभवत् । सः । एति । अभवत् ॥ उदिति । उ । त्यम् । चित्रम् ॥ सः । प्रत्नवदिति प्रत्न-वत् । नवीयसा । अग्ने । द्युम्नेन । संय्यतेतिसं-यता ॥ बृहत् । ततन्थ । भानुना ॥ नीति । काव्या । वेधसः । शश्वतः । कः । हस्ते । दधानः । [६४] नर्या । पुरूणि ॥ अग्निः । भुवत् । रयिपतिरितिरयि-पतिः । रयीणाम् । सत्रा । चक्राणः । अमृतानि । विश्वा ॥ हिरण्यपाणिमितिहिरण्य-पाणिम् । ऊतये । सवितारम् । उपेति । ह्वये ॥ सः । चेत्ता । देवता । पदम् ॥ वामम् । अद्य । सवितः । वामम् । उं । श्वः । दिवेदिवइतिदिवे-दिवे । वामम् । अस्मभ्यमित्यस्म-भ्यम् । सावीः ॥ वाम

स्यं । हि । क्षयंस्य । देव । भूरेः । अया । धिया । वामभाजइतिवाम-भाजः । स्याम ॥ क्व । इत्था । पर्वतानाम् । खिद्रम् । बिभर्षि । पृथिवि ॥ प्रेति । या । भूमिं । प्रवत्वति । मह्ना । जिनोषिं । [६५] महिनि ॥ स्तोमासः । त्वा । विचारिणीतिवि-चारिणि । प्रतीति । स्तोभन्ति । अक्तुभिरित्यक्तु-भिः ॥ प्रेति । या । वाजम् । न । हेषन्तम् । पेरुम् । अस्यसि । अर्जुनि ॥ ऋदूदरेण । सख्या । सचेय । यः । मा । न । रिष्येत् । हर्यश्वेतिहरि-अश्व । पीतः ॥ अयम् । यः । सोमः । न्यधायीतिनि-अधायि । अस्मेइति । तस्मै । इन्द्रम् । प्रतिरमितिप्र-तिरम् । एमि । अच्छ ॥ आपान्तमन्युरित्यापान्त-मन्युः । तृपलप्रभर्मेतितृपल-प्रभर्मा । धुनिः । शिमीवान् । शरुमानितिशरु-मान् । ऋजीषी ॥ सोमः । विश्वानि । अतसा । वनानि । न । अर्वाक् । इन्द्रम् । प्रतिमानानीतिप्रति-मानानि । देभुः ॥ प्रेति । [६६] सुवानः । सोमः । ऋतयुरित्यृत-युः । चिकेत । इन्द्राय । ब्रह्म । जमदग्निः । अर्चन् ॥ वृषा । यन्ता । असि । शवसः । तुरस्य । अन्तः । यच्छ । गृणते । धर्त्रम् । दृꣳह ॥ सबाधइतिस-बाधः । ते । मदम् । च । शुष्मयम् । च । ब्रह्म । नरः । ब्रह्मकृतइतिब्रह्म-कृतः । सपर्यन् ॥ अर्कः । वा । यत् । तुरते । सोमचक्षाइतिसोम-चक्षाः । तत्र । इत् । इन्द्रः । दधते । पृथ्स्वितिपृत्-सु । तुर्याम् ॥ वषट् । ते । विष्णो । आसः । एति । कृणोमि । तत् । मे । जुषस्व । शिपिविष्टेतिशिपि-विष्ट । हव्यम् ॥ [६७] वर्द्धन्तु । त्वा । सुष्टुतयइतिसु-स्तुतयः । गिरः । मे । यूयम् । पात । स्वस्तिभिरितिस्वस्ति-भिः । सदा । नः ॥ प्रेति । तत् । ते । अद्य । शिपिविष्टेतिशिपि-विष्ट । नाम । अर्यः । शꣳसामि । वयुनानि । विद्वान् ॥ तम् । त्वा । गृणामि । तवसम् । अतवीयान् । क्षयन्तम् । अस्य । रजसः । पराके ॥ किम् । इत् । ते । विष्णोइति । परिचक्ष्यमितिपरि-चक्ष्यम् । भूत् । प्रेति । यत् । ववक्षे । शिपिविष्टइतिशिपि-विष्टः । अस्मि ॥ मा । वर्पः । अस्मत् । अपेति । गूहः । एतत् । यत् । अन्यरूपइत्यन्य-रूपः । समिथइतिसं-इथे । बभूथ ॥ [६८] अग्ने । दाः । दाशुषे । रयिम् । वीरवन्तमितिवीर-वन्तम् । परीणसमितिपरि-नसम् ॥ शिशीहि । नः । सूनुमतइतिसूनु-मतः ॥ दाः । नः । अग्ने । शतिनः । दाः । सहस्रिणः । दुरः । न । वाजम् । श्रुत्यै । अपेति । वृधि ॥ प्राचीइति । द्यावापृथिवीइतिद्यावा-पृथिवी । ब्रह्मणा । कृधि । सुवः । न । शु

क्रम् । उषसः । वीति । दिद्युतः ॥ अग्निः । दाः । द्रविणम् । वीरपेशाइतिवीर-पेशाः । अग्निः । ऋषिम् । यः । सहस्रा । सनोति ॥ अग्निः । दिवि । हव्यम् । एति । ततान । अग्नेः । धामानि । विभृतेतिवि-भृता । पुरुत्रेतिपुरु-त्रा ॥ मा । [६९] नः । मर्द्धीः । एति । तु । भर ॥ घृतम् । न । पूतम् । तनूः । अरेपाः । शुचि । हिरण्यम् ॥ तत् । ते । रुक्मः । न । रोचत । स्वधावइतिस्वधा-वः ॥ उभेइति । सुश्चन्द्रेतिसु-चन्द्र । सर्पिषः । दर्वीइति । श्रीणीषे । आसनि ॥ उतोइति । नः । उदिति । पुपूर्याः । उक्थेषु । शवसः । पते । इषम् । स्तोतृभ्यइतिस्तोतृ-भ्यः । एति । भर ॥ वायोइति । शतम् । हरीणाम् । युवस्व । पोष्याणाम् ॥ उत । वा । ते । सहस्रिणः । रथः । एति । यातु । पाजसा ॥ प्रेति । याभिः । [७०] यासि । दाश्वाꣳसम् । अच्छ । नियुद्भिरितिनियुत्-भिः । वायो । इष्टये । दुरोणइतिदुः-ओने ॥ नीति । नः । रयिम् । सुभोजसमितिसु-भोजसम् । युव । इह । नीति । वीरवदितिवीर-वत् । गव्यम् । अश्वियम् । च । राधः ॥ रेवतीः । नः । सधमादइतिसध-मादः । इन्द्रे । सन्तु । तुविवाजाइतितुवि-वाजाः ॥ क्षुमन्तः । याभिः । मदेम ॥ रेवान् । इत् । रेवतः । स्तोता । स्यात् । त्वावतइतित्व-वतः । मघोनः ॥ प्रेति । इत् । उ । हरिवइतिहरि-वः । श्रुतस्य ॥ [७१] दधानोजिनोषिदेभुःप्रहव्यम्बभूथमायाभिश्चत्वारिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ॥१२॥

प्रजापतिस्तास्सृष्टाअग्नयेपथिकृतेऽग्नयेकामायाग्नयेऽन्नवतेवैश्वानरमादित्यञ्चरुमैन्द्रञ्चरुमिन्द्रायान्वृजवआग्नावैष्णवमसौसोमारौद्रमैन्द्रमेकादशकपालꣳहिरण्यगर्भोद्वादश ॥१२॥ प्रजापतिरग्नयेकामायाभिसम्भवतोयोविद्विषाणयोरिन्मेसन्नह्येदाग्नावैष्णवमुपरिष्टाद्यासिदाश्वाꣳसमेकसप्ततिः ॥७१॥ प्रजापतिःप्रेदुहरिवःश्रुतस्य ॥ ❀ ॥

हरिः ओ (३) म् ॥

इति द्वितीयकाण्डे द्वितीयः प्रश्नः ॥

---

(१) 'सुपूर्वश्च चन्द्रपरः' ॥ (तै प्रा, अ-९, सू-९) चकारः शकारागममन्वादिशति । 'सु' इति पूर्वः 'चन्द्र' इति परः शकार आगमो भवति । सुश्चन्द्र दस्म । सुपूर्व इति किम् । प्रेत चन्द्रदक्षिणाः । चन्द्रपर इति किम् । आमा सुचरिते ॥ शिक्षायामपि—'सुपूर्वश्शोऽपि चन्द्रोर्ध्वः' इति ॥

(२) 'ओने' इत्यस्मिन् पदे नकारः संहितायां णत्वमाप्नोति । तदुक्तं प्रातिशाख्ये—'अङ्गानामोनेगानिगानाङ्ग्या-नियामेन' इति । (अ ७,सू-१०) अस्यार्थः—'अङ्गानाम्, ओने, गानि, गानाम्, ग्यानि, यामेन, एतेष्विङ्ग्योत्तरपदेषु संहितायां नकारो णत्वमाप्नोति । यथा । यत्त्वङ्गाणाम् । इष्टये दुरोणे । दुर्गाणिविश्वा । पुरोगाणाश्चक्षुषे । सुवर्ग्याण्या-सन्न् । अन्तर्यामेणान्तरधत्त ॥ शिक्षायामपि—'अङ्गानाङ्ग्यानिगान्योनेगानां यामेनषण्णच' इति ॥

द्वितीयकाण्डे तृतीयः प्रश्नः ॥

हरिः ओ(४)म् ॥

आदित्येभ्यः । भुवंद्वद्भ्यइतिभुवंद्वत्-भ्यः । चरुम् । निरिति । वपेत् । भूति कामइतिभूति-कामः । आदित्याः । वै । एतम् । भूत्यै । प्रतीति । नुदन्ते । यः । अलंम् । भूत्यै । सन् । भूतिम् । न । प्राप्नोतीतिप्र-आप्नोति । आदित्यान् । एव । भुवंद्वतइतिभुवंत्-वतः । स्वेनं । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । ते । एव । एनम् । भूतिम् । गमयन्ति । भवति । एव । आदित्येभ्यः । धारयंद्वद्भ्यइतिधारयंद्वत्-भ्यः । चरुम् । निरिति । वपेत् । अपरुद्धइत्यप-रुद्धः । वा । अपरुध्यमान इत्यंप-रुध्यमानः । वा । आदित्याः । वै । अपरोद्धारइत्यंप-रोद्धारः । आदित्याः । अवगमयितारइत्यंव-गमयितारः । आदित्यान् । एव । धारयंद्वतइतिधारयंत्-वतः । [१] स्वेनं । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । ते । एव । एनम् । विशि । दाध्रति । अनपरुध्यइत्यंनप-रुध्यः । भवति । अदिते । अन्विति । मन्यस्व । इति । अपरुध्यमानइत्यंप-रुध्यमानः । अस्य । पदम् । एति । ददीत । इयम् । वै । अदितिः । इयम् । एव । अस्मै । राज्यम् । अन्विति । मन्यते । सत्या । आशीरित्याशीः । इति । आह । सत्याम् । एव । आशिषमित्या-शिषम् । कुरुते । इह । मनः । इति । आह । प्रजाइतिप्र-जाः । एव । अस्मै । समनसइतिस-मनसः । करोति । उप । प्रेति । इत । मरुतः । [२] सुदानवइतिसु-दानवः । एना । विश्पतिना । अभीति । अमुम् । राजानम् । इति । आह । मारुती । वै । विट् । ज्येष्ठः । विश्पतिः । विशा । एव । एनम् । राष्ट्रेण । समिति । अर्द्धयति । यः । परस्तात् । ग्राम्यवादीतिग्राम्य-वादी । स्यात् । तस्य । गृहात् । व्रीहीन् । एति । हरेत् । शुक्लान् । च । कृष्णान् । च । वीति । चिनुयात् । ये । शुक्लाः । स्युः । तम् । आदित्यम् । चरुम् । निरिति । वपेत् । आदित्या । वै । देवतया । विट् । विशम् । एव । अवेति । गच्छति । [३] अवंगतेत्यव-गता । अस्य । विट् । अनवगतमित्यनव-गतम् । राष्ट्रम् । इति । आहुः । ये । कृष्णाः । स्युः । तम् । वारुणम् । चरुम् । निरिति । वपेत् । वारुणम् । वै । राष्ट्रम् । उभेइति । एव । विशम् । च । राष्ट्रम् । च । अवेति । गच्छति ।

यदि । न । अवगच्छेदित्यव-गच्छेत् । इमम् । अहम् । आदित्येभ्यः । भागम् । निरिति । वपामि । एति । अमुष्मात् । अमुष्यै । विशः । अवगन्तोरित्यव-गन्तोः । इति । निरिति । वपेत् । आदित्याः । एव । एनम् । भागधेयमितिभाग-धेयम् । प्रेप्सन्तइतिप्र-ईप्सन्तः । विशम् । अवेति । [४] गमयन्ति । यदि । न । अवगच्छेदित्यव-गच्छेत् । आश्वत्थान् । मयूखान् । सप्त । मध्यमेषायामितिमध्यम-ईषायाम् । उपेति । हन्यात् । इदम् । अहम् । आदित्यान् । बध्नामि । एति । अमुष्मात् । अमुष्यै । विशः । अवगन्तोरित्यव-गन्तोः । इति । आदित्याः । एव । एनम् । बद्धवीराइतिबद्ध-वीराः । विशम् । अवेति । गमयन्ति । यदि । न । अवगच्छेदित्यव-गच्छेत् । एतम् । एव । आदित्यम् । चरुम् । निरिति । वपेत् । इध्मे । अपीति । मयूखान् । समिति । नह्येत् । अनपरुध्यमित्यनप-रुध्यम् । एव । अवेति । गच्छति । आश्वत्थाः । भवन्ति । मरुताम् । वै । एतत् । ओजः । यत् । अश्वत्थः । ओजसा । एव । विशम् । अवेति । गच्छति । सप्त । भवन्ति । सप्तगणाइतिसप्त-गणाः । वै । मरुतः । गणशइतिगण-शः । एव । विशम् । अवेति । गच्छति ॥ [५] धारयद्वतोमरुतोगच्छति विशमेवैतदष्टादशच ॥　❀　❀　❀　❀　❀ ॥१॥

देवाः । वै । मृत्योः । अबिभयुः । ते । प्रजापतिमितिप्रजा-पतिम् । उपेति । अधावन् । तेभ्यः । एताम् । प्राजापत्यामितिप्राजा-पत्याम् । शतकृष्णलामिति शत-कृष्णलाम् । निरिति । अवपत् । तया । एव । एषु । अमृतम् । अदधात् । यः । मृत्योः । बिभीयात् । तस्मै । एताम् । प्राजापत्यामितिप्राजा-पत्याम् । शतकृष्णलामितिशत-कृष्णलाम् । निरिति । वपेत् । प्रजापतिमितिप्रजा-पतिम् । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । अस्मिन् । आयुः । दधाति । सर्वम् । आयुः । एति । शतकृष्णलेतिशत-कृष्णला । भवति । शतायुरितिशत-आयुः । पुरुषः । शतेन्द्रियइतिशत-इन्द्रियः । आयुषि । एव । इन्द्रिये । [६] प्रतीति । तिष्ठति । घृते । भवति । आयुः । वै । घृतम् । अमृतम् । हिरण्यम् । आयुः । च । एव । अस्मै । अमृतम् । च । समीचीइति । दधाति । चत्वारिचत्वारीतिचत्वारि-चत्वारि । कृष्णलानि । अवेति । द्यति । चतुरवत्तस्येतिचतुः-अवत्तस्य । आप्त्यै । एकधेत्येक-धा । ब्रह्मणे । उपेति । हरति । एकधेत्येक-धा । एव । यजमाने ।

आयुः । दधाति । असौ । आदित्यः । न । वीति । अरोचत । तस्मै । देवाः । प्रायश्चित्तिम् । ऐच्छन्न् । तस्मै । एतम् । सौर्यम् । चरुम् । निरिति । अवपन्न् । तेन । एव । अस्मिन्न् । [७] रुचम् । अदधुः । यः । ब्रह्मवर्चसकामइतिब्रह्मवर्चस-कामः । स्यात् । तस्मै । एतम् । सौर्यम् । चरुम् । निरिति । वपेत् । अमुम् । एव । आदित्यम् । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । अस्मिन्न् । ब्रह्मवर्चसमितिब्रह्म-वर्चसम् । दधाति । ब्रह्मवर्चसीतिब्रह्म-वर्चसी । एव । भवति । उभयतः । रुक्मौ । भवतः । उभयतः । एव । अस्मिन्न् । रुचम् । दधाति । प्रयाजेप्रयाजइतिप्रयाजे-प्रयाजे । कृष्णलम् । जुहोति । दिग्भ्यइतिदिक्-भ्यः । एव । अस्मै । ब्रह्मवर्चसमितिब्रह्म-वर्चसम् । अवेति । रुन्धे । आग्नेयम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । निरिति । वपेत् । सावित्रम् । द्वादशकपालमितिद्वादश-कपालम् । भूम्यै । [८] चरुम् । यः । कामयेत । हिरण्यम् । विन्देय । हिरण्यम् । मा । उपेति । नमेत् । इति । यत् । आग्नेयः । भवति । आग्नेयम् । वै । हिरण्यम् । यस्य । एव । हिरण्यम् । तेन । एव । एनत् । विन्दते । सावित्रः । भवति । सवितृप्रसूतइतिसवितृ-प्रसूतः । एव । एनत् । विन्दते । भूम्यै । चरुः । भवति । अस्याम् । एव । एनत् । विन्दते । उपेति । एनम् । हिरण्यम् । नमति । वीति । वै । एषः । इन्द्रियेण । वीर्येण । ऋध्यते । यः । हिरण्यम् । विन्दते । एताम् । [९] एव । निरिति । वपेत् । हिरण्यम् । वित्वा । न । इन्द्रियेण । वीर्येण । वीति । ऋध्यते । एताम् । एव । निरिति । वपेत् । यस्य । हिरण्यम् । नश्येत् । यत् । आग्नेयः । भवति । आग्नेयम् । वै । हिरण्यम् । यस्य । एव । हिरण्यम् । तेन । एव । एनत् । विन्दति । सावित्रः । भवति । सवितृप्रसूतइतिसवितृ-प्रसूतः । एव । एनत् । विन्दति । भूम्यै । चरुः । भवति । अस्याम् । वै । एतत् । नश्यति । यत् । नश्यति । अस्याम् । एव । एनत् । विन्दति । इन्द्रः । [१०] त्वष्टुः । सोमम् । अभीषहेत्यभि-सहा । अपिबत् । सः । विष्वङ् । वीति । आर्छत् । सः । इन्द्रियेण । सोमपीथेनेतिसोम-पीथेन । वीति । आर्छत । सः । यत् । ऊर्ध्वम् । उदवमीदित्युत-अवमीत् । ते । श्यामाकाः । अभवन्न् । सः । प्रजापतिमितिप्रजा-पतिम् । उपेति । अधावत् । तस्मै । एतम् । सोमेन्द्रम् । श्यामाकम् । चरुम् । निरिति । अवपत् । तेन । एव । अस्मिन्न् । इन्द्रियम् । सोमपीथमितिसो

म-पीथम् । अदधात् । वीति । वै । एषः । इन्द्रियेण । सोमपीथेनेतिसोम-पीथेन । ऋध्यते । यः । सोमम् । वमिति । यः । सोमवामीतिसोम-वामी । स्यात् । तस्मै । [११] एतम् । सोमेन्द्रम् । श्यामाकम् । चरुम् । निरिति । वपेत् । सोमम् । च । एव । इन्द्रम् । च । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । तौ । एव । अस्मिन्न् । इन्द्रियम् । सोमपीथमितिसोम-पीथम् । धत्तः । न । इन्द्रियेण । सोमपीथेनेतिसोम-पीथेन । वीति । ऋध्यते । यत् । सौम्यः । भवति । सोमपीथमितिसोम-पीथम् । एव । अवेति । रुन्धे । यत् । ऐन्द्रः । भवति । इन्द्रियम् । वै । सोमपीथइतिसोम-पीथः । इन्द्रियम् । एव । सोमपीथमितिसोम-पीथम् । अवेति । रुन्धे । श्यामाकः । भवति । एषः । वाव । सः । सोमः । [१२] साक्षादितिस-अक्षात् । एव । सोमपीथमितिसोम-पीथम् । अवेति । रुन्धे । अग्नये । दात्रे । पुरोडाशम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । निरिति । वपेत् । इन्द्राय । प्रदात्रइतिप्र-दात्रे । पुरोडाशम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । पशुकामइतिपशु-कामः । अग्निः । एव । अस्मै । पशून् । प्रजनयतीतिप्र-जनयति । वृद्धान् । इन्द्रः । प्रेति । यच्छति । दधि । मधु । घृतम् । आपः । धानाः । भवन्ति । एतत् । वै । पशूनाम् । रूपम् । रूपेण । एव । पशून् । अवेति । रुन्धे । पञ्चगृहीतमितिपञ्च-गृहीतम् । भवति । पाङ्क्ताः । हि । पशवः । बहुरूपमितिबहु-रूपम् । भवति । बहुरूपाइतिबहु-रूपाः । हि । पशवः । [१३] समृद्ध्याइतिसं-ऋद्ध्यै । प्राजापत्यमितिप्राजा-पत्यम् । भवति । प्राजापत्याइतिप्राजा-पत्याः । वै । पशवः । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । एव । अस्मै । पशून् । प्रेति । जनयति । आत्मा । वै । पुरुषस्य । मधु । यत् । मधु । अग्नौ । जुहोति । आत्मानम् । एव । तत् । यजमानः । अग्नौ । प्रेति । दधाति । पङ्क्त्यौ । याज्यानुवाक्येइतियाज्या-अनुवाक्ये । भवतः । पाङ्क्तः । पुरुषः । पाङ्क्ताः । पशवः । आत्मानम् । एव । मृत्योः । निष्क्रीयेतिनिः-क्रीय । पशून् । अवेति । रुन्धे ॥ [१४] इन्द्रियेऽस्मिन्भूम्याएतामिन्द्रस्स्यात्तस्मैसोमोबहुरूपाहिपशवएकंच त्वारिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥२॥

देवाः । वै । सत्रम् । आसत । ऋद्धिपरिमितमित्यृद्धिं-परिमितम् । यशस्कामाइतियशः-कामाः । तेषाम् । सोमम् । राजानम् । यशः । आर्च्छत् । सः । गिरिम् ।

उदितिं । ऐतु । तम् । अग्निः । अनु । उदितिं । ऐतु । तौ । अग्नीषोमावित्यग्नी-सोमौं । समितिं । अभवताम् । तौ । इन्द्रः । यज्ञविंभ्रष्टइतिंयज्ञ-विभ्रष्टः । अनु । परेतिं । ऐतु । तौ । अब्रवीत् । याजयंतम् । मा । इतिं । तस्मैं । एताम् । इष्टिम् । निरितिं । अव पताम् । आग्नेयम् । अष्टाकंपालमित्यष्टा-कपालम् । ऐन्द्रम् । एकांदशकपालमित्ये कांदश-कपालम् । सौम्यम् । चरुम् । तयां । एव । अस्मिन्न् । तेजः । [१५] इन्द्रि यम् । ब्रह्मवर्चसमितिंब्रह्म-वर्चसम् । अधत्ताम् । यः । यज्ञविंभ्रष्टइतिंयज्ञ-विभ्रष्टः । स्यात् । तस्मैं । एताम् । इष्टिम् । निरितिं । वपेत् । आग्नेयम् । अष्टाकंपालमित्यष्टा-क पालम् । ऐन्द्रम् । एकांदशकपालमित्येकांदश-कपालम् । सौम्यम् । चरुम् । यत् । आग्नेयः । भवंति । तेजः । एव । अस्मिन्न् । तेनं । दधाति । यत् । ऐन्द्रः । भवंति । इ न्द्रियम् । एव । अस्मिन्न् । तेनं । दधाति । यत् । सौम्यः । ब्रह्मवर्चसमितिंब्रह्म-वर्च सम् । तेनं । आग्नेयस्यं । च । सौम्यस्यं । च । ऐन्द्रे । समाश्लेषयेदितिसं-आश्लेष येत् । तेजः । च । एव । अस्मिन्न् । ब्रह्मवर्चसमितिंब्रह्म-वर्चसम् । च । समीचीइतिं । [१६] दधाति । अग्नीषोमीयमित्यंग्नी-सोमीयंम् । एकांदशकपालमित्येकांदश-कपा लम् । निरितिं । वपेत् । यम् । कामः । न । उपनमेदित्युंप-नमेंत् । आग्नेयः । वै । ब्राह्मणः । सः । सोमम् । पिबति । स्वाम् । एव । देवताम् । स्वेनं । भागधेयेनेति भाग-धेयेंन । उपेति । धावति । सा । एव । एनम् । कामेन । समितिं । अर्द्धयति । उपेतिं । एनम् । कामः । नमति । अग्नीषोमीयमित्यंग्नी-सोमीयंम् । अष्टाकंपालमि त्यष्टा-कपालम् । निरितिं । वपेत् । ब्रह्मवर्चसकामइतिंब्रह्मवर्चस-कामः । अग्नीषो मावित्यग्नी-सोमौं । एव । स्वेनं । भागधेयेनेतिंभाग-धेयेंन । उपेतिं । धावति । तौ । एव । अस्मिन्न् । ब्रह्मवर्चसमितिंब्रह्म-वर्चसम् । धत्तः । ब्रह्मवर्चसीतिंब्रह्म-वर्चसी । एव । [१७] भवति । यत् । अष्टाकंपालइत्यष्टा-कपालः । तेनं । आग्नेयः । यत् । श्यामाकः । तेनं । सौम्यः । समृद्ध्याइतिसं-ऋद्ध्यै । सोमाय । वाजिनें । श्यामाकम् । चरुम् । निरितिं । वपेत् । यः । क्लैब्यात् । बिभीयात् । रेतः । हि । वै । एतस्मात् । वाजिनम् । अपक्रामतीत्यप-क्रामति । अथ । एषः । क्लैब्यात् । बिभाय । सोमम् । एव । वाजिनम् । स्वेनं । भागधेयेनेतिंभाग-धेयेंन । उपेतिं । धावति । सः । एव । अस्मिन्न् । रेतः । वाजिनम् । दधाति । न । क्लीबः । भवति । ब्राह्मणस्पत्यमितिंब्रा

ह्मणः-पत्यम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । निरिति । वपेत् । ग्रामकाम इतिग्राम-कामः । [१८] ब्रह्मणः । पतिम् । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । अस्मै । सजातानितिस-जातान् । प्रेति । यच्छति । ग्रामी । एव । भवति । गणवतीइतिगण-वती । याज्यानुवाक्येइतियाज्या-अनुवाक्ये । भवतः । सजातैरितिस-जातैः । एव । एनम् । गणवन्तमितिगण-वन्तम् । करोति । एताम् । एव । निरिति । वपेत् । यः । कामयेत । ब्रह्मन्न् । विशम् । वीति । नाशयेयम् । इति । मारुतीइति । याज्यानुवाक्येइतियाज्या-अनुवाक्ये । कुर्यात् । ब्रह्मन्न् । एव । विशम् । वीति । नाशयति ॥ [१९] तेजस्समीचीब्रह्मवर्चस्येवग्रामकामस्त्रिचत्वारिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ॥ ३ ॥

अर्यम्णे । चरुम् । निरिति । वपेत् । सुवर्गकामइतिसुवर्ग-कामः । असौ । वै । आदित्यः । अर्यमा । अर्यमणम् । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । एनम् । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । गमयति । अर्यम्णे । चरुम् । निरिति । वपेत् । यः । कामयेत । दानकामाइतिदान-कामाः । मे । प्रजाइतिप्र-जाः । स्युः । इति । असौ । वै । आदित्यः । अर्यमा । यः । खलु । वै । ददाति । सः । अर्यमा । अर्यमणम् । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । [२०] अस्मै । दानकामाइतिदान-कामाः । प्रजाइतिप्र-जाः । करोति । दानकामाइतिदान-कामाः । अस्मै । प्रजाइतिप्र-जाः । भवन्ति । अर्यम्णे । चरुम् । निरिति । वपेत् । यः । कामयेत । स्वस्ति । जनताम् । इयाम् । इति । असौ । वै । आदित्यः । अर्यमा । अर्यमणम् । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । एनम् । तत् । गमयति । यत्र । जिगमिषति । इन्द्रः । वै । देवानाम् । आनुजावरइत्यानु-जावरः । आसीत् । सः । प्रजापतिमितिप्रजा-पतिम् । उपेति । अधावत् । तस्मै । एतम् । ऐन्द्रम् । आनुषूकमित्यानु-सूकम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । निरिति । [२१] अवपत् । तेन । एव । एनम् । अग्रम् । देवतानाम् । परीति । अनयत् । बुध्नवतीइतिबुध्न-वती । अग्रवतीइत्यग्र-वती । याज्यानुवाक्येइतियाज्या-अनुवाक्ये । अकरोत् । बुध्नात् । एव । एनम् । अग्रम् । परीति । अनयत् । यः । राजन्यः । आनुजाव

रइत्यानु-जावरः । स्यात् । तस्मै । एतम् । ऐन्द्रम् । आनुषूकमित्यानु-सूकम् । एका दशकपालमित्येकादश-कपालम् । निरिति । वपेत् । इन्द्रम् । एव । स्वेन । भाग धेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । एनम् । अग्रम् । समाना नाम् । परीति । नयति । बुध्नवतीइतिबुध्न-वती । अग्रवतीइत्यग्र-वती । याज्या नुवाक्येइतियाज्या-अनुवाक्ये । भवतः । बुध्नात् । एव । एनम् । अग्रम् । [२२] परीति । नयति । आनुषूकइत्यानु-सूकः । भवति । एषा । हि । एतस्य । देवता । यः । आनुजावरइत्यानु-जावरः । समृद्ध्याइतिसं-ऋद्ध्यै । यः । ब्राह्मणः । आनुजा वरइत्यानु-जावरः । स्यात् । तस्मै । एतम् । बार्हस्पत्यम् । आनुषूकमित्यानु-सू कम् । चरुम् । निरिति । वपेत् । बृहस्पतिम् । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धे येन । उपेति । धावति । सः । एव । एनम् । अग्रम् । समानानाम् । परीति । न यति । बुध्नवतीइतिबुध्न-वती । अग्रवतीइत्यग्र-वती । याज्यानुवाक्येइतियाज्या-अनुवाक्ये । भवतः । बुध्नात् । एव । एनम् । अग्रम् । परीति । नयति । आनुषू कइत्यानु-सूकः । भवति । एषा । हि । एतस्य । देवता । यः । आनुजावरइत्यानु-जावरः । समृद्ध्याइतिसं-ऋद्ध्यै ॥ [२३] एवनिरग्रमेतस्यचत्वारिंच ॥ ❀ ॥ ४ ॥

प्रजापतेरितिप्रजा-पतेः । त्रयस्त्रिंशदितित्रयः-त्रिंशत् । दुहितरः । आ सन् । ताः । सोमाय । राज्ञे । अददात् । तासाम् । रोहिणीम् । उपेति । ऐत् । ताः । ईर्ष्यन्तीः । पुनः । अगच्छन् । ताः । अन्विति । ऐत् । ताः । पु नः । अयाचत । ताः । अस्मै । न । पुनः । अददात् । सः । अब्रवीत् । ऋतम् । अमीष्व । यथा । समावच्छइतिसमावत्-शः । उपैष्यामीत्युप-एष्यामि । अथ । ते । पुनः । दास्यामि । इति । सः । ऋतम् । आमीत् । ताः । अस्मै । पु नः । अददात् । तासाम् । रोहिणीम् । एव । उपेति । [२४] ऐत् । तम् । यक्ष्मः । आर्च्छत् । राजानम् । यक्ष्मः । आरत् । इति । तत् । राजयक्ष्मस्येतिराज-यक्ष्म स्य । जन्म । यत् । पापीयान् । अभवत् । तत् । पापयक्ष्मस्येतिपाप-यक्ष्मस्य । यत् । जायाभ्यः । अविन्दत् । तत् । जायेन्यस्य । यः । एवम् । एतेषाम् । यक्ष्मा णाम् । जन्म । वेद । न । एनम् । एते । यक्ष्माः । विन्दन्ति । सः । एताः । एव । नमस्यन् । उपेति । अधावत् । ताः । अब्रुवन् । वरम् । वृणामहै । सं

मावच्छइतिसमावत्-शः । एव । नः । उपेति । अयः । इति । तस्मै । एतम् । [२५] आदित्यम् । चरुम् । निरिति । अवपन्न् । तेन । एव । एनम् । पापात् । स्रामात् । अमुञ्चन् । यः । पापयक्ष्मगृहीतइतिपापयक्ष्म-गृहीतः । स्यात् । तस्मै । एतम् । आदित्यम् । चरुम् । निरिति । वपेत् । आदित्यान् । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । ते । एव । एनम् । पापात् । स्रामात् । मुञ्चन्ति । अमावास्यायामित्यमा-वास्यायाम् । निरिति । वपेत् । अमुम् । एव । एनम् । आप्यायमानमित्या-प्यायमानम् । अनु । एति । प्याययति । नवोनवइतिनवः-नवः । भवति । जायमानः । इति । पुरोनुवाक्येतिपुरः-अनुवाक्या । भवति । आयुः । एव । अस्मिन्न् । तया । दधाति । यम् । आदित्याः । अꣳशुम् । आप्याययन्तीत्या-प्याययन्ति । इति । याज्या । एति । एव । एनम् । एतया । प्याययति ॥ [२६] एवोपैतमस्मिन्त्रयोदशच ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥५॥

प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । देवेभ्यः । अन्नाद्यमित्यन्न-अद्यम् । व्यादिशदितिवि-आदिशत् । सः । अब्रवीत् । यत् । इमान् । लोकान् । अभीति । अतिरिच्यातइत्यति-रिच्यातै । तत् । मम । असत् । इति । तत् । इमान् । लोकान् । अभि । अतीति । अरिच्यत । इन्द्रम् । राजानम् । इन्द्रम् । अधिराजमित्यधि-राजम् । इन्द्रम् । स्वराजानमितिस्व-राजानम् । ततः । वै । सः । इमान् । लोकान् । त्रेधा । अदुहत् । तत् । त्रिधातोरितित्रि-धातोः । त्रिधातुत्वमितित्रिधातु-त्वम् । यम् । कामयेत । अन्नादइत्यन्न-अदः । स्यात् । इति । तस्मै । एतम् । त्रिधातुमितित्रि-धातुम् । निरिति । वपेत् । इन्द्राय । राज्ञे । पुरोडाशम् । [२७] एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । इन्द्राय । अधिराजायेत्यधि-राजाय । इन्द्राय । स्वराज्ञइतिस्व-राज्ञे । अयम् । वै । इन्द्रः । राजा । अयम् । इन्द्रः । अधिराजइत्यधि-राजः । असौ । इन्द्रः । स्वराडितिस्व-राट् । इमान् । एव । लोकान् । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । ते । एव । अस्मै । अन्नम् । प्रेति । यच्छन्ति । अन्नादइत्यन्न-अदः । एव । भवति । यथा । वथ्सेन । प्रत्ताम् । गाम् । दुहे । एवम् । एव । इमान् । लोकान् । प्रत्तान् । कामम् । अन्नाद्यमित्यन्न-अद्यम् । दुहे । उत्तानेष्वित्युत्-तानेषु । कपालेषु । अधीति । श्रयति । अयातयामत्वायेत्ययातयाम-त्वाय ।

त्रयः । पुरोडाशाः । भवन्ति । त्रयः । इमे । लोकाः । एषाम् । लोकानाम् । आप्त्यै । उत्तरउत्तरइत्युत्तरः-उत्तरः । ज्यायान् । भवति । एवम् । इव । हि । इमे । लोकाः । समृद्ध्याइतिसं-ऋद्ध्यै । सर्वेषाम् । अभिगमयन्नित्यभि-गमयन् । अवेति । द्यति । अछम्बट्कारमित्यछम्बट्-कारम् । व्यत्यासमितिवि-अत्यासम् । अन्विति । आह । अनिर्दाहायेत्यनिः-दाहाय ॥ [२८] पुरोडाशन्त्रयषड्विंशतिश्च ॥ ❀ ॥६॥

देवासुराइतिदेव-असुराः । संय्यत्ताइतिसं-यत्ताः । आसन् । तान् । देवान् । असुराः । अजयन् । ते । देवाः । पराजिग्यानाइतिपरा-जिग्यानाः । असुराणाम् । वैश्यम् । उपेति । आयन् । तेभ्यः । इन्द्रियम् । वीर्यम् । अपेति । अक्रामत् । तत् । इन्द्रः । अचायत् । तत् । अनु । अपेति । अक्रामत् । तत् । अवरुधमित्यव-रुधम् । न । अशक्नोत् । तत् । अस्मात् । अभ्यर्द्धइत्यभि-अर्द्धः । अचरत् । सः । प्रजापतिमितिप्रजा-पतिम् । उपेति । अधावत् । तम् । एतया । सर्वपृष्ठयेतिसर्व-पृष्ठया । अयाजयत् । तया । एव । अस्मिन् । इन्द्रियम् । वीर्यम् । अदधात् । यः । इन्द्रियकामइतीन्द्रिय-कामः । [२९] वीर्यकामइतिवीर्य-कामः । स्यात् । तम् । एतया । सर्वपृष्ठयेतिसर्व-पृष्ठया । याजयेत् । एताः । एव । देवताः । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । । उपेति । धावति । ताः । एव । अस्मिन् । इन्द्रियम् । वीर्यम् । दधति । यत् । इन्द्राय । राथन्तरायेतिराथं-तराय । निर्वपतीतिनिः-वपति । यत् । एव । अग्नेः । तेजः । तत् । एव । अवेति । रुन्धे । यत् । इन्द्राय । बार्हताय । यत् । एव । इन्द्रस्य । तेजः । तत् । एव । अवेति । रुन्धे । यत् । इन्द्राय । वैरूपाय । यत् । एव । सवितुः । तेजः । तत् । [३०] एव । अवेति । रुन्धे । यत् । इन्द्राय । वैराजाय । यत् । एव । धातुः । तेजः । तत् । एव । अवेति । रुन्धे । यत् । इन्द्राय । शाक्कराय । यत् । एव । मरुताम् । तेजः । तत् । एव । अवेति । रुन्धे । यत् । इन्द्राय । रैवताय । यत् । एव । बृहस्पतेः । तेजः । तत् । एव । अवेति । रुन्धे । एतावन्ति । वै । तेजाꣳसि । तानि । एव । अवेति । रुन्धे । उत्तानेष्वित्युत्-तानेषु । कपालेषु । अधीति । श्रयति । अयातयामत्वायेत्ययातयाम-त्वाय । द्वादशकपालइतिद्वादश-कपालः । पुरोडाशः । [३१] भवति । वैश्वदेवत्वायेतिवैश्वदेव-त्वाय । समन्तमितिसं-अन्तम् । पर्यवद्यतीतिपरि-अवद्यति । समन्तमितिसं-अन्तम् ।

एव । इन्द्रियम् । वीर्यम् । यजमाने । दधाति । व्यत्यासमितिवि-अत्यासम् । अन्विति । आह । अनिर्दाहायेत्यनिः-दाहाय । अश्वः । ऋषभः । वृष्णिः । बस्तः । सा । दक्षिणा । वृषत्वायेतिवृष-त्वाय । एतया । एव । यजेत । अभिशस्यमानइत्यभि-शस्यमानः । एताः । च । इत् । वै । अस्य । देवताः । अन्नम् । अदन्ति । अदन्ति । उ । एव । अस्य । मनुष्याः ॥[३२] इन्द्रियकामस्सवितुस्तेजस्तत्पुरोडाशोऽष्टात्रिंशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥७॥

रजनः । वै । कौणेयः । क्रतुजितमितिक्रतु-जितम् । जानकिम् । चक्षुर्वन्यमितिचक्षुः-वन्यम् । अयात् । तस्मै । एताम् । इष्टिम् । निरिति । अवपत् । अग्नये । भ्राजस्वते । पुरोडाशम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । सौर्यम् । चरुम् । अग्नये । भ्राजस्वते । पुरोडाशम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । तया । एव । अस्मिन्न् । चक्षुः । अदधात् । यः । चक्षुष्कामइतिचक्षुः-कामः । स्यात् । तस्मै । एताम् । इष्टिम् । निरिति । वपेत् । अग्नये । भ्राजस्वते । पुरोडाशम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । सौर्यम् । चरुम् । अग्नये । भ्राजस्वते । पुरोडाशम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । अग्नेः । वै । चक्षुषा । मनुष्याः । वीति । [३३] पश्यन्ति । सूर्यस्य । देवाः । अग्निम् । च । एव । सूर्यम् । च । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । तौ । एव । अस्मिन्न् । चक्षुः । धत्तः । चक्षुष्मान् । एव । भवति । यत् । आग्नेयौ । भवतः । चक्षुषीइति । एव । अस्मिन्न् । तत् । प्रतीति । दधाति । यत् । सौर्यः । नासिकाम् । तेन । अभितः । सौर्यम् । आग्नेयौ । भवतः । तस्मात् । अभितः । नासिकाम् । चक्षुषीइति । तस्मात् । नासिकया । चक्षुषीइति । विधृतेइतिवि-धृते । समानीइति । याज्यानुवाक्येइतियाज्या-अनुवाक्ये । भवतः । समानम् । हि । चक्षुः । समृद्ध्याइतिसं-ऋद्ध्यै । उदिति । उ । त्यम् । जातवेदसमितिजात-वेदसम् । सप्त । त्वा । हरितः । रथे । चित्रम् । देवानाम् । उदिति । अगात् । अनीकम् । इति । पिण्डान् । प्रेति । यच्छति । चक्षुः । एव । अस्मै । प्रेति । यच्छति । यत् । एव । तस्य । तत् ॥ [३४] विह्यष्टाविंशतिश्च ॥ ८ ॥

ध्रुवः । असि । ध्रुवः । अहम् । सजातेष्वितिस-जातेषु । भूयासम् । धीरः । चेत्ता । वसुविदितिवसु-वित् । ध्रुवः । असि । ध्रुवः । अहम् । सजातेष्वितिस-जाते

षु । भूयासम् । उग्रः । चेत्ता । वसुविदितिवसु-वित् । ध्रुवः । असि । ध्रुवः । अहम् । सजातेष्वितिस-जातेषु । भूयासम् । अभिभूरित्यभि-भूः । चेत्ता । वसुविदितिवसु-वित् । आमनमित्या-मनम् । असि । आमनस्येत्या-मनस्य । देवाः । ये । सजाताइतिस-जाताः । कुमाराः । समनसइतिस-मनसः । तान् । अहम् । कामये । हृदा । ते । माम् । कामयन्ताम् । हृदा । तान् । मे । आमनसइत्या-मनसः । कृधि । स्वाहा । आमनमित्या-मनम् । असि । [३५] आमनस्येत्या-मनस्य । देवाः । याः । स्त्रियः । समनसइतिस-मनसः । ताः । अहम् । कामये । हृदा । ताः । माम् । कामयन्ताम् । हृदा । ताः । मे । आमनसइत्या-मनसः । कृधि । स्वाहा । वैश्वदेवीमितिवैश्व-देवीम् । साङ्ग्रहणीमितिसां-ग्रहणीम् । निरिति । वपेत् । ग्रामकामइति ग्राम-कामः । वैश्वदेवाइतिवैश्व-देवाः । वै । सजाताइतिस-जाताः । विश्वान् । एव । देवान् । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । ते । एव । अस्मै । सजातानितिस-जातान् । प्रेति । यच्छन्ति । ग्रामी । एव । भवति । साङ्ग्रहणीतिसां-ग्रहणी । भवति । मनोग्रहणमितिमनः-ग्रहणम् । वै । सङ्ग्रहणमितिसं-ग्रहणम् । मनः । एव । सजातानामितिस-जातानाम् । [३६] गृह्णाति । ध्रुवः । असि । ध्रुवः । अहम् । सजातेष्वितिस-जातेषु । भूयासम् । इति । परिधीनितिपरि-धीन् । परीति । दधाति । आशिषमित्या-शिषम् । एव । एताम् । एति । शास्ते । अथोइति । एतत् । एव । सर्वम् । सजातेष्वितिस-जातेषु । अधीति । भवति । यस्य । एवम् । विदुषः । एते । परिधयइतिपरि-धयः । परिधीयन्तइतिपरि-धीयन्ते । आमनमित्या-मनम् । असि । आमनस्येत्या-मनस्य । देवाः । इति । तिस्रः । आहुतीरित्या-हुतीः । जुहोति । एतावन्तः । वै । सजाताइतिस-जाताः । ये । महान्तः । ये । क्षुल्लकाः । याः । स्त्रियः । तान् । एव । अवेति । रुन्धे । ते । एनम् । अवरुद्धाइत्यव-रुद्धाः । उपेति । तिष्ठन्ते ॥ [३७] स्वाहाऽऽमनमसिसजातानांरुन्धेपञ्चच ॥ ❀ ॥९॥

यत् । नवम् । ऐत् । तत् । नवनीतमितिनव-नीतम् । अभवत् । यत् । असर्पत् । तत् । सर्पिः । अभवत् । यत् । अध्रियत । तत् । घृतम् । अभवत् । अश्विनोः । प्राणइतिप्र-अनः । असि । तस्य । ते । दत्ताम् । ययोः । प्राणइतिप्र-अ

नः । असि । स्वाहा । इन्द्रस्य । प्राणइतिप्र-अनः । असि । तस्य । ते । ददातु । यस्य । प्राणइतिप्र-अनः । असि । स्वाहा । मित्रावरुणयोरितिमित्रा-वरुणयोः । प्राणइतिप्र-
सि । स्वाहा
ते । ददतु । येषाम् । प्राणइतिप्र-अनः । असि । स्वाहा । घृतस्य । धाराम् । अमृतस्य । पन्थाम् । इन्द्रेण । दत्ताम् । प्रयतामितिप्र-यताम् । मरुद्भिरितिमरुत्-भिः ॥ तत् । त्वा । विष्णुः । परीति । अपश्यन् । तत् । त्वा । इडा । गवि । ऐरयत् ॥ पावमानेन । त्वा । स्तोमेन । गायत्रस्य । वर्तन्या । उपांशोरित्युप-अंशोः । वीर्येण । देवः । त्वा । सविता । उदिति । सृजतु । जीवातवे । जीवनस्यायै । बृहद्रथन्तरयोरितिबृहत्-रथन्तरयोः । त्वा । स्तोमेन । त्रिष्टुभः । वर्तन्या । शुक्रस्य । वीर्येण । देवः । त्वा । सविता । उदिति । [३९] सृजतु । जीवातवे । जीवनस्यायै । अग्नेः । त्वा । मात्रया । जगत्यै । वर्तन्या । आग्रयणस्य । वीर्येण । देवः । त्वा । सविता । उदिति । सृजतु । जीवातवे । जीवनस्यायै । इमम् । अग्ने । आयुषे । वर्चसे । कृधि । प्रियम् । रेतः । वरुण । सोम । राजन् ॥ माता । इव । अस्मै । अदिते । शर्म । यच्छ । विश्वे । देवाः । जरदष्टिरितिजरत्-अष्टिः । यथा । असत् ॥ अग्निः । आयुष्मान् । सः । वनस्पतिभिरितिवनस्पति-भिः । आयुष्मान् । तेन । त्वा । आयुषा । आयुष्मन्तम् । करोमि । सोमः । आयुष्मान् । सः । ओषधीभिरित्योषधि-भिः । यज्ञः । आयुष्मान् । सः । दक्षिणाभिः । ब्रह्म । आयुष्मत् । तत् । ब्राह्मणैः । आयुष्मत् । देवाः । आयुष्मन्तः । ते । अमृतेन । पितरः । आयुष्मन्तः । ते । स्वधयेतिस्व-धया । आयुष्मन्तः । तेन । त्वा । आयुषा । आयुष्मन्तम् । करोमि ॥ [४०] विश्वेपान्देवानाम्प्राणोऽसित्रिष्टुभोवर्तन्याशुक्रस्यवीर्येण देवस्त्वासवितोथ्सोम आयुष्मान्पञ्चविंशतिश्च ॥ ❀ ❀ ॥१०॥

अग्निम् । वै । एतस्य । शरीरम् । गच्छति । सोमम् । रसः । वरुणः । एनम् । वरुणपाशेनेतिवरुण-पाशेन । गृह्णाति । सरस्वतीम् । वाक् । अग्नाविष्णूइत्यग्ना-विष्णू । आत्मा । यस्य । ज्योक् । आमयति । यः । ज्योगामयावीतिज्योक्-आमयावी । स्यात् । यः । वा । कामयेत । सर्वम् । आयुः । इयाम् । इति । तस्मै । एताम् । इष्टिम् । निरि

ति। वपेत् । आग्नेयम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । सौम्यम् । चरुम् । वारुणम् । द
शकपालमितिदश-कपालम् । सारस्वतम् । चरुम् । आग्नावैष्णवमित्याग्ना-वैष्णवम् ।
एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । अग्नेः । एव । अस्य । शरीरम् । निष्क्रीणा
तीतिनिः-क्रीणाति । सोमात् । रसम् । [४१] वारुणेन । एव । एनम् । वरुणपा
शादितिवरुण-पाशात् । मुञ्चति । सारस्वतेन । वाचम् । दधाति । अग्निः । सर्वाः । दे
वताः । विष्णुः । यज्ञः । देवताभिः । च । एव । एनम् । यज्ञेन । च । भिषज्यति ।
उत । यदि । इतासुरितीत-असुः । भवति । जीवति । एव । यत् । नवम् । एत् ।
तत् । नवनीतमितिनव-नीतम् । अभवत् । इति । आज्यम् । अवेति । ईक्षते ।
रूपम् । एव । अस्य । एतत् । महिमानम् । व्याचष्टइतिवि-आचष्टे । अश्विनोः ।
प्राणइतिप्र-अनः । असि । इति । आह । अश्विनौ । वै । देवानाम् । [४२] भिषजौ ।
ताभ्याम् । एव । अस्मै । भेषजम् । करोति । इन्द्रस्य । प्राणइतिप्र-अनः । असि ।
इति । आह । इन्द्रियम् । एव । अस्मिन्न् । एतेन । दधाति । मित्रावरुणयोरिति
मित्रा-वरुणयोः । प्राणइतिप्र-अनः । असि । इति । आह । प्राणापानावितिप्राण-
अपानौ । एव । अस्मिन्न् । एतेन । दधाति । विश्वेषाम् । देवानाम् । प्राणइतिप्र-
अनः । असि । इति । आह । वीर्यम् । एव । अस्मिन्न् । एतेन । दधाति । घृतस्य ।
धाराम् । अमृतस्य । पन्थाम् । इति । आह । यथायजुरितियथा-यजुः । एव । एतत् ।
पावमानेन । त्वा । स्तोमेन । इति । [४३] आह । प्राणमितिप्र-अनम् । एव । अ
स्मिन्न् । एतेन । दधाति । बृहद्रथन्तरयोरितिबृहत्-रथन्तरयोः । त्वा । स्तोमेन । इति ।
आह । ओजः । एव । अस्मिन्न् । एतेन । दधाति । अग्नेः । त्वा । मात्रया । इति ।
आह । आत्मानम् । एव । अस्मिन्न् । एतेन । दधाति । ऋत्विजः । परीति । आहुः ।
यावन्तः । एव । ऋत्विजः । ते । एनम् । भिषज्यन्ति । ब्रह्मणः । हस्तम् । अन्वार
भ्येत्यनु-आरभ्य । परीति । आहुः । एकधेत्येक-धा । एव । यजमाने । आयुः । दध
ति । यत् । एव । तस्य । तत् । हिरण्यात् । [४४] घृतम् । निरिति । पिबति । आ
युः । वै । घृतम् । अमृतम् । हिरण्यम् । अमृतात् । एव । आयुः । निरिति । पिब
ति । शतमानमितिशत-मानम् । भवति । शतायुरितिशत-आयुः । पुरुषः । शते
न्द्रियइतिशत-इन्द्रियः । आयुषि । एव । इन्द्रिये । प्रतीति । तिष्ठति । अथोइति ।

खलु । यावतीः । समाः । एष्यन्न् । मन्येत । तावन्मानमितितावत्-मानम् । स्यात् । समृद्ध्याइतिसं-ऋद्ध्यै । इमम् । अग्ने । आयुषे । वर्चसे । कृधि । इति । आह । आयुः । एव । अस्मिन्न् । वर्चः । दधाति । विश्वे । देवाः । जरदष्टिरितिजरत्-अष्टिः । यथा । असत् । इति । आह । जरदष्टिमितिजरन्-अष्टिम् । एव । एनम् । करोति । अग्निः । आयुष्मान् । इति । हस्तम् । गृह्णाति । एते । वै । देवाः । आयुष्मन्तः । ते । एव । अस्मिन्न् । आयुः । दधति । सर्वम् । आयुः । एति ॥ [४५] रसन्देवाना१ँस्तोमेनेतिहिरण्यादसदितिद्वावि१ँशतिश्च ॥ ❀ ❀ ॥११॥

प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । वरुणाय । अश्वम् । अनयत् । सः । स्वाम् । देवताम् । आर्च्छत् । सः । परीति । अदीर्यत । सः । एतम् । वारुणम् । चतुष्कपालमितिचतुः-कपालम् । अपश्यत् । तम् । निरिति । अवपत् । ततः । वै । सः । वरुणपाशादितिवरुण-पाशात् । अमुच्यत । वरुणः । वै । एतम् । गृह्णाति । यः । अश्वम् । प्रतिगृह्णातीतिप्रति-गृह्णाति । यावतः । अश्वान् । प्रतिगृह्णीयादितिप्रति-गृह्णीयात् । तावतः । वारुणान् । चतुष्कपालानितिचतुः-कपालान् । निरिति । वपेत् । वरुणम् । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । एनम् । वरुणपाशादितिवरुण-पाशात् । मुञ्चति । [४६] चतुष्कपालाइतिचतुः-कपालाः । भवन्ति । चतुष्पादितिचतुः-पात् । हि । अश्वः । समृद्ध्याइतिसं-ऋद्ध्यै । एकम् । अतिरिक्तमित्यति-रिक्तम् । निरिति । वपेत् । यम् । एव । प्रतिग्राहीतिप्रति-ग्राही । भवति । यम् । वा । न । अध्येतीत्यधि-एति । तस्मात् । एव । वरुणपाशादितिवरुण-पाशात् । मुच्यते । यदि । अपरम् । प्रतिग्राहीतिप्रति-ग्राही । स्यात् । सौर्यम् । एककपालमित्येक-कपालम् । अनु । निरिति । वपेत् । अमुम् । एव । आदित्यम् । उच्चारमित्युत्-चारम् । कुरुते । अपः । अवभृथमित्यव-भृथम् । अवेति । एति । अप्स्वित्यप्-सु । वै । वरुणः । साक्षादितिस-अक्षात् । एव । वरुणम् । अवेति । यजते । अपोनप्त्रीयमित्यपः-नप्त्रीयम् । चरुम् । पुनः । एत्येत्या-इत्य । निरिति । वपेत् । अप्सुयोनिरित्यप्सु-योनिः । वै । अश्वः । स्वाम् । एव । एनम् । योनिम् । गमयति । सः । एनम् । शान्तः । उपेति । तिष्ठते ॥ [४७] मुञ्चतिचरु१ँसप्तदशच ॥१२॥

या । वाम् । इन्द्रावरुणेतीन्द्रा-वरुणा । यतव्या । तनूः । तया । इमम् । अꣳहसः । मुञ्चतम् । या । वाम् । इन्द्रावरुणेतीन्द्रा-वरुणा । सहस्या । रक्षस्या । तेजस्या । तनूः । तया । इमम् । अꣳहसः । मुञ्चतम् । यः । वाम् । इन्द्रावरुणावितीन्द्रा-वरुणौ । अग्नौ । स्रामः । तम् । वाम् । एतेन । अवेति । यजे । यः । वाम् । इन्द्रावरुणेतीन्द्रा-वरुणा । द्विपाथ्स्वितिद्विपात्-सु । पशुषु । चतुष्पाथ्स्वितिचतुष्पात्-सु । गोष्ठइतिगो-स्थे । गृहेषु । अप्स्वित्यप्-सु । ओषधीषु । वनस्पतिषु । स्रामः । तम् । वाम् । एतेन । अवेति । यजे । इन्द्रः । वै । एतस्य । [४८] इन्द्रियेण । अपेति । क्रामति । वरुणः । एनम् । वरुणपाशेनेतिवरुण-पाशेन । गृह्णाति । यः । पाप्मना । गृहीतः । भवति । यः । पाप्मना । गृहीतः । स्यात् । तस्मै । एताम् । ऐन्द्रावरुणीमित्यैन्द्रा-वरुणीम् । पयस्याम् । निरिति । वपेत् । इन्द्रः । एव । अस्मिन्न् । इन्द्रियम् । दधाति । वरुणः । एनम् । वरुणपाशादितिवरुण-पाशात् । मुञ्चति । पयस्या । भवति । पयः । हि । वै । एतस्मात् । अपक्रामतीत्यप-क्रामति । अथ । एषः । पाप्मना । गृहीतः । यत् । पयस्या । भवति । पयः । एव । अस्मिन्न् । तया । दधाति । पयस्यायाम् । [४९] पुरोडाशम् । अवेति । दधाति । आत्मन्वन्तमित्यात्मन्न्-वन्तम् । एव । एनम् । करोति । अथोइति । आयतनवन्तमित्यायतन-वन्तम् । एव । चतुर्धेतिचतुः-धा । वीति । ऊहति । दिक्षु । एव । प्रतीति । तिष्ठति । पुनः । समिति । ऊहति । दिग्भ्यइतिदिक्-भ्यः । एव । अस्मै । भेषजम् । करोति । समूह्येतिसं-ऊह्य । अवेति । द्यति । यथा । आविद्धमित्या-विद्धम् । निष्कृन्ततीतिनिः-कृन्तति । तादृक् । एव । तत् । यः । वाम् । इन्द्रावरुणावितीन्द्रा-वरुणौ । अग्नौ । स्रामः । तम् । वाम् । एतेन । अवेति । यजे । इति । आह । दुरिष्ट्याइतिदुः-इष्ट्याः । एव । एनम् । पाति । यः । वाम् । इन्द्रावरुणेतीन्द्रा-वरुणा । द्विपाथ्स्वितिद्विपात्-सु । पशुषु । स्रामः । तम् । वाम् । एतेन । अवेति । यजे । इति । आह । एतावतीः । वै । आपः । ओषधयः । वनस्पतयः । प्रजाइतिप्र-जाः । पशवः । उपजीवनीयाइत्युप-जीवनीयाः । ताः । एव । अस्मै । वरुणपाशादितिवरुण-पाशात् । मुञ्चति । [५०] एतस्य पयस्यायाम्पातिषड्विꣳशतिश्च ॥ ❀ ❀ ॥१३॥

सः । प्रत्नवदितिप्रत्न-वत् । नीति । काव्या । इन्द्रम् । वः । विश्वतः । परीति ।

इन्द्रम् । नरः ॥ त्वम् । नः । सोम । विश्वतः । रक्ष । राजन् । अघायतइत्यघ-यतः ॥ न । रिष्येत् । त्वावतइतित्व-वतः । सखा ॥ या । ते । धामानि । दिवि । या । पृथिव्याम् । या । पर्वतेषु । ओषधीषु । अप्स्वित्यप्-सु ॥ तेभिः । नः । विश्वैः । सुमनाइतिसु-मनाः । अहेडन् । राजन् । सोम । प्रतीति । हव्या । गृभाय ॥ अग्नीषोमेत्यग्नी-सोमा । सवेदसेतिस-वेदसा । सहूतीइतिस-हूती । वनतम् । गिरः ॥ सम् । देवत्रेतिदेव-त्रा । बभूवथुः ॥ युवम् । [५१] एतानि । दिवि । रोचनानि । अग्निः । च । सोम । सक्रतूइतिस-क्रतू । अधत्तम् ॥ युवम् । सिन्धून् । अभिशस्तेरित्यभि-शस्तेः । अवद्यात् । अग्नीषोमावित्यग्नी-सोमौ । अमुञ्चतम् । गृभीतान् ॥ अग्नीषोमावित्यग्नी-सोमौ । इमम् । सु । मे । शृणुतम् । वृषणा । हवम् ॥ प्रतीति । सूक्तानीतिसु-उक्तानि । हर्यतम् । भवतम् । दाशुषे । मयः ॥ एति । अन्यम् । दिवः । मातरिश्वा । जभार । अमथ्नात् । अन्यम् । परीति । श्येनः । अद्रेः ॥ अग्नीषोमेत्यग्नी-सोमा । ब्रह्मणा । वावृधाना । उरुम् । यज्ञाय । चक्रथुः । उ । लोकम् ॥ अग्नीषोमेत्यग्नी-सोमा । हविषः । प्रस्थितस्येतिप्र-स्थितस्य । वीतम् । [५२] हर्यतम् । वृषणा । जुषेथाम् ॥ सुशर्माणेतिसु-शर्माणा । स्ववसेतिसु-अवसा । हि । भूतम् । अथ । धत्तम् । यजमानाय । शम् । योः ॥ एति । प्यायस्व । समिति । ते ॥ गणानाम् । त्वा । गणपतिमितिगण-पतिम् । हवामहे । कविम् । कवीनाम् । उपमश्रवस्तममित्युपमश्रवः-तमम् ॥ ज्येष्ठराजमितिज्येष्ठ-राजम् । ब्रह्मणाम् । ब्रह्मणः । पते । एति । नः । शृण्वन् । ऊतिभिरित्यूति-भिः । सीद । सादनम् ॥ सः । इत् । जनेन । सः । विशा । सः । जन्मना । सः । पुत्रैः । वाजम् । भरते । धना । नृभिरितिनृ-भिः ॥ देवानाम् । यः । पितरम् । आविवासतीत्या-विवासति । [५३] श्रद्धामनाइतिश्रद्धा-मनाः । हविषा । ब्रह्मणः । पतिम् ॥ सः । सुष्टुभेतिसु-स्तुभा । सः । ऋक्वता । गणेन । वलम् । रुरोज । फलिगम् । रवेण ॥ बृहस्पतिः । उस्रियाः । हव्यसूदइतिहव्य-सूदः । कनिक्रदत् । वावशतीः । उदिति । आजत् ॥ मरुतः । यत् । ह । वः । दिवः । या । वः । शर्म ॥ अर्यमा । एति । याति । वृषभः । तुविष्मान् । दाता । वसूनाम् । पुरुहूतइतिपुरु-हूतः । अर्हन् ॥ सहस्राक्षइतिसहस्र-अक्षः । गोत्रभिदितिगोत्र-भित् । वज्रबाहुरितिवज्र-बाहुः । अस्मासु । देवः । द्रविणम् । दधातु ॥ ये । ते । अर्यमन् ।

बहवः । देवयानाइतिदेव-यानाः । पन्थानः । [५४] राजन् । दिवः । आचरन्तीत्या-चरन्ति ॥ तेभिः । नः । देव । महि । शर्म । यच्छ । शम् । नः । एधि । द्विपदइतिद्वि-पदे । शम् । चतुष्पदइतिचतुः-पदे ॥ बुध्नात् । अग्रम् । अङ्गिरोभिरित्यङ्गिरः-भिः । गृणानः । वीति । पर्वतस्य । दृꣳहितानि । ऐरत् ॥ रुजत् । रोधाꣳसि । कृत्रिमाणि । एषाम् । सोमस्य । ता । मदे । इन्द्रः । चकार ॥ बुध्नात् । अग्रेण । वीति । मिमाय । मानैः । वज्रेण । खानि । अतृणत् । नदीनाम् ॥ वृथा । असृजत् । पथिभिरितिपथि-भिः । दीर्घयाथैरितिदीर्घ-याथैः । सोमस्य । ता । मदे । इन्द्रः । चकार ॥ [५५] प्रेति । यः । जज्ञे । विद्वान् । अस्य । बन्धुम् । विश्वानि । देवः । जनिमा । विवक्ति ॥ ब्रह्म । ब्रह्मणः । उदिति । जभार । मध्यात् । नीचा । उच्चा । स्वधयेतिस्व-धया । अभि । प्रेति । तस्थौ ॥ महान् । महीइति । अस्तभायत् । वीति । जातः । द्याम् । सद्म । पार्थिवम् । च । रजः ॥ सः । बुध्नात् । आष्ट । जनुषा । अभीति । अग्रम् । बृहस्पतिः । देवता । यस्य । सम्राडितिसं-राट् ॥ बुध्नात् । यः । अग्रम् । अभ्यर्तीत्यभि-अर्ति । ओजसा । बृहस्पतिम् । एति । विवासन्ति । देवाः ॥ भिनत् । वलम् । वीति । पुरः । दर्दरीति । कनिक्रदत् । सुवः । अपः । जिगाय ॥ [५६] युवꣳवीतमाविवासतिपन्थानोदीर्घयाथैस्सोमस्यतामदइन्द्रश्चकारदेवानवच ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥ १४ ॥

आदित्येभ्योदेवावैमृत्योर्देवावै सत्रमर्यम्णे प्रजापतेस्त्रयस्त्रिꣳशत्प्रजापतिर्देवेभ्योऽन्नाद्यन्देवासुरास्तान्त्वजनोध्रुवोऽसि यन्नवमग्निꣳवै प्रजापतिर्वरुणाय यावामिन्द्रावरुणासप्तनवच्चतुर्दश ॥ १४ ॥ आदित्येभ्यस्त्वष्टुरस्मैदानकामा एवावरुन्धेऽग्निꣳवैसप्तनवथ्षट्पञ्चाशत् ॥ ५६ ॥ आदित्येभ्यस्सुवरपोजिगाय ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥

हरिः ओ (३) म् ॥

इति द्वितीयकाण्डे तृतीयः प्रश्नः ॥

(१) 'नीचापूर्वो दकार उच्चापरः' ॥ (तै-प्रा, अ-५, सू-८) अस्यार्थः—'नीचा' इत्येवंपूर्वः 'उच्चा' इत्येवंपरः दकार आगमी भवति । (उदा) मद्ध्यान्नीचादुच्चा । शिक्षायामपि—'नीचापूर्वो द उच्चपरः' इति । स्पष्टोऽर्थः ॥

द्वितीयकाण्डे चतुर्थः प्रश्नः ॥

हरिः ओ (४) म् ॥

देवाः । मनुष्याः । पितरः । ते । अन्यतः । आसन्न् । असुराः । रक्षाꣳसि । पिशाचाः । ते । अन्यतः । तेषाम् । देवानाम् । उत । यत् । अल्पम् । लोहितम् । अकुर्वन्न् । तत् । रक्षाꣳसि । रात्रीभिरितिरात्रि-भिः । असुभ्नन्न् । तान् । सुब्धान् । मृतान् । अभि । वीति । औच्छत् । ते । देवाः । अविदुः । यः । वै । नः । अयम् । म्रियते । रक्षाꣳसि । वै । इमम् । घ्नन्ति । इति । ते । रक्षाꣳसि । उपेति । अम न्त्रयन्त । तानि । अब्रुवन्न् । वरम् । वृणामहै । यत् । [१] असुरान् । जयाम । तत् । नः । सह । असत् । इति । ततः । वै । देवाः । असुरान् । अजयन्न् । ते । असुरान् । जित्वा । रक्षाꣳसि । अपेति । अनुदन्त । तानि । रक्षाꣳसि । अनृतम् । अकर्त । इति । समन्तमितिसं-अन्तम् । देवान् । परीति । अविशन्न् । ते । देवाः । अग्नौ । अनाथन्त । ते । अग्नये । प्रवतइतिप्र-वते । पुरोडाशम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपा लम् । निरिति । अवपन्न् । अग्नये । विबाधवतइतिविबाध-वते । अग्नये । प्रतीकवत इतिप्रतीक-वते । यत् । अग्नये । प्रवतइतिप्र-वते । निरवपन्निति निः-अवपन्न् । यानि । एव । पुरस्तात् । रक्षाꣳसि । [२] आसन्न् । तानि । तेन । प्रेति । अनुदन्त । यत् । अग्नये । विबाधवतइतिविबाध-वते । यानि । एव । अभितः । रक्षाꣳसि । आसन्न् । तानि । तेन । वीति । अबाधन्त । यत् । अग्नये । प्रतीकवतइतिप्रतीक-वते । यानि । एव । पश्चात् । रक्षाꣳसि । आसन्न् । तानि । तेन । अपेति । अनुदन्त । ततः । दे वाः । अभवन्न् । परेति । असुराः । यः । भ्रातृव्यवानितिभ्रातृव्य-वान् । स्यात् । सः । स्पर्द्धमानः । एतया । इष्ट्या । यजेत । अग्नये । प्रवतइतिप्र-वते । पुरोडाशम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । निरिति । वपेत् । अग्नये । विबाधवतइतिविबाध-व ते । [३] अग्नये । प्रतीकवतइतिप्रतीक-वते । यत् । अग्नये । प्रवतइतिप्र-वते । नि र्वपतीतिनिः-वपति । यः । एव । अस्मात् । श्रेयान् । भ्रातृव्यः । तम् । तेन । प्रेति । नुदते । यत् । अग्नये । विबाधवतइतिविबाध-वते । यः । एव । एनेन । संदृङ्ङितिसं- दृङ् । तम् । तेन । वीति । बाधते । यत् । अग्नये । प्रतीकवतइतिप्रतीक-वते । यः ।

एव । अस्मात् । पापीयान् । तम् । तेन॑ । अपेति॑ । नुदते । प्रेति॑ । श्रेयाँ॑सम् । भ्रातृ॑व्यम् । नुदते । अतीति॑ । सहृशम् । क्रामति । न । एनम् । पापीयान् । आ प्नोति । यः । एवम् । विद्वान् । एतया॑ । इष्ट्या॑ । यजते ॥ [४] वृणामैहैयत्पुरस्ता द्रक्षाँसिवपेदग्नयेविबाधवंतएवञ्चत्वारिंच ॥ ❀ ❀ ❀ ॥१॥

देवासुराइतिदेव-असुराः । सय्यत्ताइतिसं-यत्ताः । आसन्न् । ते । देवाः । अ ब्रुवन्न् । यः । नः । वीर्यावत्तमइतिवीर्यावत्-तमः । तम् । अन्विति । समारंभाम हाइतिसं-आरंभामहै । इति । ते । इन्द्रम् । अब्रुवन्न् । त्वम् । वै । नः । वीर्यावत्तमइ तिवीर्यावत्-तमः । असि । त्वाम् । अन्विति । समारंभामहाइतिसं-आरंभामहै । इति । सः । अब्रवीत् । तिस्रः । मे । इमाः । तनुवः । वीर्यावतीरितिवीर्य-व तीः । ताः । प्रीणीत । अथ । असुरान् । अभीति । भविष्यथ । इति । ताः । वै । ब्रूहि । इति । अब्रुवन्न् । इयम् । अँहोमुगित्यँहः-मुक् । इयम् । विमृधेतिवि-मृ धा । इयम् । इन्द्रियावतीतीन्द्रिय-वती । [५] इति । अब्रवीत् । ते । इन्द्राय । अँहोमुचइत्यँहः-मुचे । पुरोडाशम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । नि रिति । अवपन्न् । इन्द्राय । वैमृधाय । इन्द्राय । इन्द्रियावतइतीन्द्रिय-वते । यत् । इन्द्राय । अँहोमुचइत्यँहः-मुचे । निरवपन्निरितिनिः-अवपन्न् । अँहसः । एव । तेन । अमुच्यन्त । यत् । इन्द्राय । वैमृधाय । मृधः । एव । तेन । अपेति । अघ्नत । यत् । इन्द्राय । इन्द्रियावतइतीन्द्रिय-वते । इन्द्रियम् । एव । तेन । आत्मन्न् । अ दधत । त्रयस्त्रिँशत्कपालमितित्रयस्त्रिँशत्-कपालम् । पुरोडाशम् । निरिति । अ वपन्न् । त्रयस्त्रिँशदितित्रयः-त्रिँशत् । वै । देवताः । ताः । इन्द्रः । आत्मन्न् । अन्विति । समारम्भयतेतिसं-आरम्भयत । भूत्यै । [६] ताम् । वाव । देवाः । विजिति मितिवि-जितिम् । उत्तमामित्युत-तमाम् । असुरैः । वीति । अजयन्त । यः । भ्रातृ व्यवानितिभ्रातृव्य-वान् । स्यात् । सः । स्पर्धमानः । एतया । इष्ट्या । यजेत । इ न्द्राय । अँहोमुचइत्यँहः-मुचे । पुरोडाशम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपा लम् । निरिति । वपेत् । इन्द्राय । वैमृधाय । इन्द्राय । इन्द्रियावतइतीन्द्रिय-वते । अँहसा । वै । एषः । गृहीतः । यस्मात् । श्रेयान् । भ्रातृव्यः । यत् । इन्द्राय । अँहोमुचइत्यँहः-मुचे । निर्वपतीतिनिः-वपति । अँहसः । एव । तेन । मुच्यते ।

मृधा । वै । एषः । अभिषण्णइत्यभि-सन्नः । यस्मात् । समानेषु । अन्यः । श्रेयान् । उत । [७] अभ्रातृव्यः । यत् । इन्द्राय । वैमृधाय । मृधः । एव । तेन । अपेति । हते । यत् । इन्द्राय । इन्द्रियावतइतीन्द्रिय-वते । इन्द्रियम् । एव । तेन । आत्मन् । धत्ते । त्रयस्त्रिꣳशत्कपालमितित्रयस्त्रिꣳशत्-कपालम् । पुरोडाशम् । निरिति । वपति । त्रयस्त्रिꣳशदितित्रयः-त्रिꣳशत् । वै । देवताः । ताः । एव । यजमानः । आत्मन् । अन्विति । समारम्भयतइतिसं-आरम्भयते । भूत्यै । सा । वै । एषा । विजितिरितिवि-जितिः । नाम । इष्टिः । यः । एवम् । विद्वान् । एतया । इष्ट्या । यजते । उत्तमामित्युत्-तमाम् । एव । विजितिमितिवि-जितिम् । भ्रातृव्येण । वीति । जयते ॥ [८] इन्द्रियावतीभूत्याउतैकान्नपञ्चाशच्च ॥ ❀ ॥२॥

देवासुराइतिदेव-असुराः । सय्ँयत्ताइतिसं-यत्ताः । आसन्न् । तेषाम् । गायत्री । ओजः । बलम् । इन्द्रियम् । वीर्यम् । प्रजामितिप्र-जाम् । पशून् । सङ्गृह्येतिसं-गृह्य । आदायेत्या-दाय । अपक्रम्येत्यप-क्रम्य । अतिष्ठत् । ते । अमन्यन्त । यतरान् । वै । इयम् । उपावर्थ्स्यतीत्युप-आवर्थ्स्यति । ते । इदम् । भविष्यन्ति । इति । ताम् । वीति । अह्वयन्त । विश्वकर्मन्नितिविश्व-कर्मन्न् । इति । देवाः । दाभि । इति । असुराः । सा । न । अन्यतरान् । चन । उपावर्ततेत्युप-आवर्तत । ते । देवाः । एतत् । यजुः । अपश्यन्न् । ओजः । असि । सहः । असि । बलम् । असि । [९] भ्राजः । असि । देवानाम् । धाम । नाम । असि । विश्वम् । असि । विश्वायुरितिविश्व-आयुः । सर्वम् । असि । सर्वायुरितिसर्व-आयुः । अभिभूरित्यभि-भूः । इति । वाव । देवाः । असुराणाम् । ओजः । बलम् । इन्द्रियम् । वीर्यम् । प्रजामितिप्र-जाम् । पशून् । अवृञ्जत । यत् । गायत्री । अपक्रम्येत्यप-क्रम्य । अतिष्ठत् । तस्मात् । एताम् । गायत्री । इति । इष्टिम् । आहुः । सव्ँवथ्सरइतिसं-वथ्सरः । वै । गायत्री । सव्ँवथ्सरइतिसं-वथ्सरः । वै । तत् । अपक्रम्येत्यप-क्रम्य । अतिष्ठत् । यत् । एतया । देवाः । असुराणाम् । ओजः । बलम् । इन्द्रियम् । वीर्यम् । [१०] प्रजामितिप्र-जाम् । पशून् । अवृञ्जत । तस्मात् । एताम् । सव्ँवर्गइतिसं-वर्गः । इति । इष्टिम् । आहुः । यः । भ्रातृव्यवानितिभ्रातृव्य-वान् । स्यात् । सः । स्पर्धमानः । एतया । इष्ट्या । यजेत । अग्नये । सव्ँवर्गायेतिसं-वर्गाय । पुरोडाशम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-

कपालम् । निरिति । वपेत् । तम् । शृतम् । आसन्नमित्या-सन्नम् । एतेन । यजुषा । अभीति । मृशेत् । ओजः । एव । बलम् । इन्द्रियम् । वीर्यम् । प्रजामितिप्र-जाम् । पशून् । भ्रातृव्यस्य । वृङ्क्ते । भवति । आत्मना । परेति । अस्य । भ्रातृव्यः । भवति ॥ [११] बलमस्येतयादेवाअसुराणामोजोबलमिन्द्रियँव्वीर्यम्पञ्चचत्वारिंशच्च ॥३॥

प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । प्रजाइतिप्र-जाः । असृजत । ताः । अस्मात् । सृष्टाः । पराचीः । आयन्न् । ताः । यत्र । अवसन्न् । ततः । गर्मुत् । उदिति । अतिष्ठत् । ताः । बृहस्पतिः । च । अन्ववैतामित्यनु-अवैताम् । सः । अब्रवीत् । बृहस्पतिः । अनया । त्वा । प्रेति । तिष्ठानि । अथ । त्वा । प्रजाइतिप्र-जाः । उपावर्त्स्यन्तीत्युप-आवर्त्स्यन्ति । इति । तम् । प्रेति । अतिष्ठत् । ततः । वै । प्रजापतिमिति प्रजा-पतिम् । प्रजाइतिप्र-जाः । उपावर्तन्तेत्युप-आवर्तन्त । यः । प्रजाकामइतिप्रजा-कामः । स्यात् । तस्मै । एतम् । प्राजापत्यमितिप्राजा-पत्यम् । गार्मुतम् । चरुम् । निरिति । वपेत् । प्रजापतिमितिप्रजा-पतिम् । [१२] एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । अस्मै । प्रजामितिप्र-जाम् । प्रेति । जनयति । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । पशून् । असृजत । ते । अस्मात् । सृष्टाः । पराञ्चः । आयन्न् । ते । यत्र । अवसन्न् । ततः । गर्मुत् । उदिति । अतिष्ठत् । तान् । पूषा । च । अन्ववैतामित्यनु-अवैताम् । सः । अब्रवीत् । पूषा । अनया । मा । प्रेति । तिष्ठ । अथ । त्वा । पशवः । उपावर्त्स्यन्तीत्युप-आवर्त्स्यन्ति । इति । माम् । प्रेति । तिष्ठ । इति । सोमः । अब्रवीत् । मम । वै । [१३] अकृष्टपच्यमित्यकृष्ट-पच्यम् । इति । उभौ । वाम् । प्रेति । तिष्ठानि । इति । अब्रवीत् । तौ । प्रेति । अतिष्ठत् । ततः । वै । प्रजापतिमितिप्रजा-पतिम् । पशवः । उपावर्तन्तेत्युप-आवर्तन्त । यः । पशुकामइतिपशु-कामः । स्यात् । तस्मै । एतम् । सोमापौष्णमितिसोमा-पौष्णम् । गार्मुतम् । चरुम् । निरिति । वपेत् । सोमापूषणावितिसोमा-पूषणौ । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । तौ । एव । अस्मै । पशून् । प्रेति । जनयतः । सोमः । वै । रेतोधाइतिरेतः-धाः । पूषा । पशूनाम् । प्रजनयितेतिप्र-जनयिता । सोमः । एव । अस्मै । रेतः । दधाति । पूषा । पशून् । प्रेति । जनयति ॥ [१४] वपेत्प्रजापतिँवैदधातिपूषात्रीणिच ॥❀॥४॥

अग्ने । गोभिः । नः । एति । गहि । इन्दोइतिं । पुष्ट्या । जुषस्व । नः ॥ इन्द्रः । धर्ता । गृहेषु । नः ॥ सविता । यः । सहस्त्रियः । सः । नः । गृहेषु । रारणत् ॥ एति । पूषा । एतु । एति । वसु ॥ धाता । ददातु । नः । रयिम् । ईशानः । जगतः । पतिः ॥ सः । नः । पूर्णेन । वावनत् ॥ त्वष्टा । यः । वृषभः । वृषा । सः । नः । गृहेषु । रारणत् ॥ सहस्रेण । अयुतेन । च ॥ येन । देवाः । अमृतम् । [१५] दीर्घम् । श्रवः । दिवि । ऐरयन्त ॥ रायः । पोष । त्वम् । अस्मभ्यमित्यस्म-भ्यम् । गवाम् । कुल्मिम् । जीवसे । एति । युवस्व ॥ अग्निः । गृहपतिरितिगृह-पतिः । सोमः । विश्ववनिरितिविश्व-वनिः । सविता । सुमेधाइतिसु-मेधाः । स्वाहा ॥ अग्ने । गृहपतइतिगृह-पते । यः । ते । घृत्यः । भागः । तेन । सहः । ओजः । आक्रममाणायेत्या-क्रममाणाय । धेहि । श्रैष्ठ्यात् । पथः । मा । योषम् । मूर्द्धा । भूयासम् । स्वाहा ॥ [१६] अमृतमष्टात्रिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ॥५॥

चित्रया । यजेत । पशुकामइतिपशु-कामः । इयम् । वै । चित्रा । यत् । वै । अस्याम् । विश्वम् । भूतम् । अधीति । प्रजायतइतिप्र-जायते । तेन । इयम् । चित्रा । यः । एवम् । विद्वान् । चित्रया । पशुकामइतिपशु-कामः । यजते । प्रेति । प्रजयेतिप्र-जया । पशुभिरितिपशु-भिः । मिथुनैः । जायते । प्रेति । एव । आग्नेयेन । वापयति । रेतः । सौम्येन । दधाति । रेतः । एव । हितम् । त्वष्टा । रूपाणि । वीति । करोति । सारस्वतौ । भवतः । एतत् । वै । दैव्यम् । मिथुनम् । दैव्यम् । एव । अस्मै । [१७] मिथुनम् । मध्यतः । दधाति । पुष्ट्यै । प्रजननायेतिप्र-जननाय । सिनीवाल्यै । चरुः । भवति । वाक् । वै । सिनीवाली । पुष्टिः । खलु । वै । वाक् । पुष्टिम् । एव । वाचम् । उपेति । एति । ऐन्द्रः । उत्तमइत्युत्-तमः । भवति । तेन । एव । तत् । मिथुनम् । सप्त । एतानि । हवीꣳषि । भवन्ति । सप्त । ग्राम्याः । पशवः । सप्त । आरण्याः । सप्त । छन्दाꣳसि । उभयस्य । अवरुद्ध्याइत्यव-रुद्ध्यै । अथ । एताः । आहुतीरित्या-हुतीः । जुहोति । एते । वै । देवाः । पुष्टिपतयइतिपुष्टि-पतयः । ते । एव । अस्मिन्न् । पुष्टिम् । दधति । पुष्यति । प्रजयेतिप्र-जया । पशुभिरितिपशु-भिः । अथोइति । यत् । एताः । आहुतीरित्या-हुतीः । जुहोति । प्रतिष्ठित्याइतिप्रति-स्थित्यै ॥ [१८] अस्मैतएवद्वादशच ॥ ❀ ❀ ॥६॥

मारुतम् । असि । मरुताम् । ओजः । अपाम् । धाराम् । भिन्धि । रमयत । मरुतः । श्येनम् । आयिनम् । मनोजवसमिति मनः-जवसम् । वृषणम् । सुवृक्तिमिति सु-वृक्तिम् ॥ येन । शर्द्धः । उग्रम् । अवसृष्टमित्यव-सृष्टम् । एति । तत् । अश्विना । परीति । धत्तम् । स्वस्ति ॥ पुरोवातइतिपुरः-वातः । वर्षन्न् । जिन्वः । आवृदित्या-वृत् । स्वाहा । वातावदितिवात-वत् । वर्षन्न् । उग्रः । आवृदित्या-वृत् । स्वाहा । स्तनयन्न् । वर्षन्न् । भीमः । आवृदित्या-वृत् । स्वाहा । अनशनि । अवस्फूर्जन्नित्यव-स्फूर्जन्न् । दिद्युत् । वर्षन्न् । त्वेषः । आवृदित्या-वृत् । स्वाहा । अतिरात्रमित्यति-रात्रम् । वर्षन्न् । पूर्तिः । आवृदित्या-वृत् ॥ [१९] स्वाहा । बहु । ह । अयम् । अवृषात् । इति । श्रुतः । आवृदित्या-वृत् । स्वाहा । आतपतीत्या-तपति । वर्षन्न् । विराडितिवि-राट् । आवृदित्या-वृत् । स्वाहा । अवस्फूर्जन्नित्यव-स्फूर्जन्न् । दिद्युत् । वर्षन्न् । भूतः । आवृदित्या-वृत् । स्वाहा । मान्दाः । वाशाः । शुन्ध्यूः । अजिराः ॥ ज्योतिष्मतीः । तमस्वरीः । उन्दतीः । सुफेनाइतिसु-फेनाः ॥ मित्रभृतइतिमित्र-भृतः । क्षत्रभृतइतिक्षत्र-भृतः । सुराष्ट्राइतिसु-राष्ट्राः । इह । मा । अवत ॥ वृष्णः । अश्वस्य । सन्दानमितिसं-दानम् । असि । वृष्ट्यै । त्वा । उपेति । नह्यामि ॥ [२०] पूर्तिरवृद्धिर्चत्वारिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥ ७ ॥

देवाः । वसव्याः । अग्ने । सोम । सूर्य ॥ देवाः । शर्मण्याः । मित्रावरुणेति मित्रा-वरुणा । अर्यमन्न् ॥ देवाः । सपीतयइतिस-पीतयः । अपाम् । नपात् । आशुहेमन्नित्याशु-हेमन्न् ॥ उद्नः । दत्त । उदधिमित्युद-धिम् । भिन्त । दिवः । पर्जन्यात् । अन्तरिक्षात् । पृथिव्याः । ततः । नः । वृष्ट्या । अवत ॥ दिवा । चित् । तमः । कृण्वन्ति । पर्जन्येन । उदवाहेनेत्युद-वाहेन ॥ पृथिवीम् । यत् । व्युन्दन्तीतिवि-उन्दन्ति ॥ एति । यम् । नरः । सुदानवइतिसु-दानवः । ददाशुषे । दिवः । कोशम् । अचुच्यवुः ॥ वीति । पर्जन्याः । सृजन्ति । रोदसीइति । अन्विति । धन्वना । यन्ति । [२१] वृष्टयः ॥ उदिति । ईरयथ । मरुतः । समुद्रतः । यूयम् । वृष्टिम् । वर्षयथ । पुरीषिणः ॥ न । वः । दस्राः । उपेति । दस्यन्ति । धेनवः । शुभम् । यातम् । अन्विति । रथाः । अवृत्सत ॥ सृज । वृष्टिम् । दिवः । एति । अद्भिरित्यत्-भिः । समुद्रम् । पृण ॥ अब्जाइत्यप्-जाः । असि । प्रथमजाइतिप्रथम-जाः । बलम् ।

असि । समुद्रियम् ॥ उदिति । नम्भय । पृथिवीम् । भिन्धि । इदम् । दिव्यम् । नभः ॥ उद्नः । दिव्यस्य । नः । देहि । ईशानः । वीति । सृज । दृतिम् ॥ ये । देवाः । दिवि भागाइतिदिवि-भागाः । ये । अन्तरिक्षभागाइत्यन्तरिक्ष-भागाः । ये । पृथिविभागाइतिपृथिवि-भागाः ॥ ते । इमम् । यज्ञम् । अवन्तु । ते । इदम् । क्षेत्रम् । एति । विशन्तु । ते । इदम् । क्षेत्रम् । अनु । वीति । विशन्तु ॥ [२२] यन्ति देवाविंशतिश्च ॥ ॥८॥

मारुतम् । असि । मरुताम् । ओजः । इति । कृष्णम् । वासः । कृष्णतूषमितिकृष्ण-तूषम् । परीति । धत्ते । एतत् । वै । वृष्ट्यै । रूपम् । सरूपइतिस-रूपः । एव । भूत्वा । पर्जन्यम् । वर्षयति । रमयत । मरुतः । श्येनम् । आयिनम् । इति । पश्चाद्वातमितिपश्चात्-वातम् । प्रतीति । मीवति । पुरोवातमितिपुरः-वातम् । एव । जनयति । वर्षस्य । अवरुद्ध्याइत्यव-रुद्ध्यै । वातनामानीतिवात-नामानि । जुहोति । वायुः । वै । वृष्ट्याः । ईशे । वायुम् । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । अस्मै । पर्जन्यम् । वर्षयति । अष्टौ । [२३] जुहोति । चतस्रः । वै । दिशः । चतस्रः । अवान्तरदिशाइत्यवान्तर-दिशाः । दिग्भ्यइतिदिक्-भ्यः । एव । वृष्टिम् । सम् । प्रेति । च्यावयति । कृष्णाजिनइतिकृष्ण-अजिने । समिति । यौति । हविः । एव । अकः । अन्तर्वेदीत्यन्तः-वेदि । समिति । यौति । अवरुद्ध्याइत्यव-रुद्ध्यै । यतीनाम् । अद्यमानानाम् । शीर्षाणि । परेति । अपतन्न् । ते । खर्जूराः । अभवन्न् । तेषाम् । रसः । ऊर्ध्वः । अपतत् । तानि । करीराणि । अभवन्न् । सौम्यानि । वै । करीराणि । सौम्या । खलु । वै । आहुतिरित्या-हुतिः । दिवः । वृष्टिम् । च्यावयति । यत् । करीराणि । भवन्ति । [२४] सौम्यया । एव । आहुत्येत्या-हुत्या । दिवः । वृष्टिम् । अवेति । रुन्धे । मधुषा । समिति । यौति । अपाम् । वै । एषः । ओषधीनाम् । रसः । यत् । मधु । अद्भ्यइत्यत्-भ्यः । एव । ओषधीभ्यइत्योषधि-भ्यः । वर्षति । अथोइति । अद्भ्यइत्यत्-भ्यः । एव । ओषधीभ्यइत्योषधि-भ्यः । वृष्टिम् । नीति । नयति । मान्दाः । वाशाः । इति । समिति । यौति । नामधेयैरितिनाम-धेयैः । एव । एनाः । अच्छ । एति । अथोइति । यथा । ब्रूयात् । असौ । एति । इहि । इति । एवम् । एव । एनाः । नामधेयैरितिनाम-धेयैः । एति ।

[२५] च्यावयति । वृष्णः । अश्वस्य । सन्दानमितिसं-दानम् । असि । वृष्ट्यै । त्वा । उपेति । नह्यामि । इति । आह । वृषा । वै । अश्वः । वृषा । पर्जन्यः । कृष्णः । इव । खलु । वै । भूत्वा । वर्षति । रूपेण । एव । एनम् । समिति । अर्द्धयति । वर्षस्य । अवरुद्ध्याइत्यव-रुद्ध्यै ॥ [२६] अष्टौभवन्तिनामधेयैरेकान्नात्रिꣳशच्च ॥१॥

देवाः । वसव्याः । देवाः । शर्मण्याः । देवाः । सपीतयइतिस-पीतयः । इति । एति । बध्नाति । देवताभिः । एव । अन्वहमित्यनु-अहम् । वृष्टिम् । इच्छति । यदि । वर्षेत् । तावति । एव । होतव्यम् । यदि । न । वर्षेत् । श्वः । भूते । हविः । निरिति । वपेत् । अहोरात्रेइत्यहः-रात्रे । वै । मित्रावरुणावितिमित्रा-वरुणौ । अहोरात्राभ्यामित्यहः-रात्राभ्याम् । खलु । वै । पर्जन्यः । वर्षति । नक्तम् । वा । हि । दिवा । वा । वर्षति । मित्रावरुणावितिमित्रा-वरुणौ । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । तौ । एव । अस्मै । [२७] अहोरात्राभ्यामित्यहः-रात्राभ्याम् । पर्जन्यम् । वर्षयतः । अग्नये । धामच्छदइतिधाम-छदे । पुरोडाशम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । निरिति । वपेत् । मारुतम् । सप्तकपालमितिसप्त-कपालम् । सौर्यम् । एककपालमित्येक-कपालम् । अग्निः । वै । इतः । वृष्टिम् । उदिति । ईरयति । मरुतः । सृष्टाम् । नयन्ति । यदा । खलु । वै । असौ । आदित्यः । न्यङ् । रश्मिभिरितिरश्मि-भिः । पर्यावर्ततइतिपरि-आवर्तते । अथ । वर्षति । धामच्छदितिधाम-छत् । इव । खलु । वै । भूत्वा । वर्षति । एताः । वै । देवताः । वृष्ट्याः । ईशते । ताः । एव । स्वेन । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । उपेति । धावति । ताः । [२८] एव । अस्मै । पर्जन्यम् । वर्षयन्ति । उत । अवर्षिष्यन्न् । वर्षति । एव । सृज । वृष्टिम् । दिवः । एति । अद्भिरित्यत्-भिः । समुद्रम् । पृण । इति । आह । इमाः । च । एव । अमूः । च । अपः । समिति । अर्द्धयति । अथोइति । आभिः । एव । अमूः । अच्छ । एति । अब्जाइत्यप्-जाः । असि । प्रथमजाइतिप्रथम-जाः । बलम् । असि । समुद्रियम् । इति । आह । यथायजुरितियथा-यजुः । एव । एतत् । उदिति । नम्भय । पृथिवीम् । इति । वर्षाह्वामितिवर्ष-ह्वाम् । जुहोति । एषा । वै । ओषधीनाम् । वृष्टिवनिरितिवृष्टि-वनिः । तया । एव । वृष्टिम् । एति । च्यावयति । ये । देवाः । दिविभागाइतिदिवि-भागाः । इति । कृष्णाजिनमितिकृ

ष्ण-अजिनम् । अवेति । धूनोति । इमे । एव । अस्मै । लोकाः । प्रीताः । अभीष्टा इत्यभि-इष्टाः । भवन्ति । [२९] अस्मैधावतितावाएकंवि॰ शतिश्च ॥ ॥१०॥

सर्वाणि । छन्दांसि । एतस्याम् । इष्ट्याम् । अनूच्यानीत्यनु-उच्यानि । इति । आहुः । त्रिष्टुभः । वै । एतत् । वीर्यम् । यत् । ककुत् । उष्णिहा । जगत्यै । यत् । उष्णिहककुभावित्युष्णिह-ककुभौ । अन्वाहेत्यनु-आह । तेन । एव । सर्वाणि । छन्दांसि । अवेति । रुन्धे । गायत्री । वै । एषा । यत् । उष्णिहा । यानि । च त्वारि । अधीति । अक्षराणि । चतुष्पादइतिचतुः-पादः । एव । ते । पशवः । यथा । पुरोडाशे । पुरोडाशः । अधीति । एवम् । एव । तत् । यत् । ऋचि । अधीति । अक्ष राणि । यत् । जगत्या । [३०] परिदध्यादितिपरि-दध्यात् । अन्तम् । यज्ञम् । गम येत् । त्रिष्टुभा । परीति । दधाति । इन्द्रियम् । वै । वीर्यम् । त्रिष्टुक् । इन्द्रिये । एव । वीर्ये । यज्ञम् । प्रतीति । स्थापयति । न । अन्तम् । गमयति । अग्ने । त्री । ते । वा जिना । त्री । सधस्थेतिसध-स्था । इति । त्रिवत्येतित्रि-वत्या । परीति । दधाति । स रूपत्वायेतिसरूप-त्वाय । सर्वः । वै । एषः । यज्ञः । यत् । त्रैधातवीयम् । कामायका मायेतिकामाय-कामाय । प्रेति । युज्यते । सर्वेभ्यः । हि । कामेभ्यः । यज्ञः । प्रयु ज्यतइतिप्र-युज्यते । त्रैधातवीयेन । यजेत । अभिचरन्नित्यभि-चरन् । सर्वः । वै । [३१] एषः । यज्ञः । यत् । त्रैधातवीयम् । सर्वेण । एव । एनम् । यज्ञेन । अभीति । चरति । स्तृणुते । एव । एनम् । एतया । एव । यजेत । अभिचर्यमाणइत्यभि-चर्य माणः । सर्वः । वै । एषः । यज्ञः । यत् । त्रैधातवीयम् । सर्वेण । एव । यज्ञेन । यज ते । न । एनम् । अभिचरन्नित्यभि-चरन् । स्तृणुते । एतया । एव । यजेत । सहस्रे ण । यक्ष्यमाणः । प्रजातमितिप्र-जातम् । एव । एनत् । ददाति । एतया । एव । यजेत । सहस्रेण । ईजानः । अन्तम् । वै । एषः । पशूनाम् । गच्छति । [३२] यः । सहस्रेण । यजते । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । खलु । वै । पशून् । असृजत । तान् । त्रैधातवीयेन । एव । असृजत । यः । एवम् । विद्वान् । त्रैधातवीयेन । पशुकामइ तिपशु-कामः । यजते । यस्मात् । एव । योनेः । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । पशून् । असृजत । तस्मात् । एव । एनान् । सृजते । उपेति । एनम् । उत्तरमित्युत्-तरम् । सहस्रम् । नमति । देवताभ्यः । वै । एषः । एति । वृश्च्यते । यः । यक्ष्ये । इति ।

उक्त्वा । न । यजते । त्रैधातवीयेन । यजेत । सर्वः । वै । एषः । यज्ञः । [३३] यत् । त्रैधातवीयम् । सर्वेण । एव । यज्ञेन । यजते । न । देवताभ्यः । एति । वृश्च्यते । द्वादशकपालइतिद्वादश-कपालः । पुरोडाशः । भवति । ते । त्रयः । चतुष्कपालाइतिचतुः-कपालाः । त्रिषमृद्धत्वायेतित्रिषमृद्ध-त्वाय । त्रयः । पुरोडाशाः । भवन्ति । त्रयः । इमे । लोकाः । एषाम् । लोकानाम् । आप्त्यै । उत्तरउत्तरइत्युत्तरः-उत्तरः । ज्यायान् । भवति । एवम् । इव । हि । इमे । लोकाः । यवमयइतियव-मयः । मध्ये । एतत् । वै । अन्तरिक्षस्य । रूपम् । समृद्ध्याइतिसं-ऋद्ध्यै । सर्वेषाम् । अभिगमयन्नित्यभि-गमयन् । अवेति । द्यति । अछंम्बट्कारमित्यछंम्बट्-कारम् । हिरण्यम् । ददाति । तेजः । एव । [३४] अवेति । रुन्धे । तार्प्यम् । ददाति । पशून् । एव । अवेति । रुन्धे । धेनुम् । ददाति । आशिषइत्या-शिषः । एव । अवेति । रुन्धे । साम्नः । वै । एषः । वर्णः । यत् । हिरण्यम् । यजुषाम् । तार्प्यम् । उक्थामदानामित्युक्थ-मदानाम् । धेनुः । एतान् । एव । सर्वान् । वर्णान् । अवेति । रुन्धे ॥ [३५] जगत्याऽभिचरन्थ्सर्वो वैगच्छतियज्ञस्तेजएवत्रिꣳशच्च ॥ ११ ॥

त्वष्टा । हतपुत्रइतिहत-पुत्रः । वीन्द्रमितिवि-इन्द्रम् । सोमम् । एति । अहरत् । तस्मिन् । इन्द्रः । उपहवमित्युप-हवम् । ऐच्छत । तम् । न । उपेति । अह्वयत । पुत्रम् । मे । अवधीः । इति । सः । यज्ञवेशसमितियज्ञ-वेशसम् । कृत्वा । प्रासहेतिप्र-सहा । सोमम् । अपिबत् । तस्य । यत् । अत्यशिष्यतेत्यति-अशिष्यत । तत् । त्वष्टा । आहवनीयमित्या-हवनीयम् । उप । प्रेति । अवर्तयत् । स्वाहा । इन्द्रशत्रुरितीन्द्र-शत्रुः । वर्द्धस्व । इति । सः । यावत् । ऊर्ध्वः । पराविध्यतीतिपरा-विध्यति । तावति । स्वयम् । एव । वीति । अरमत । यदि । वा । तावत् । प्रवणमितिप्र-वनम् । [३६] आसीत् । यदि । वा । तावत् । अधीति । अग्नेः । आसीत् । सः । सम्भवन्नितिसं-भवन् । अग्नीषोमावित्यग्नी-सोमौ । अभि । समिति । अभवत् । सः । इषुमात्रमिषुमात्रमितीषुमात्रं-इषुमात्रम् । विष्वङ् । अवर्द्धत । सः । इमान् । लोकान् । अवृणोत् । यत् । इमान् । लोकान् । अवृणोत् । तत् । वृत्रस्य । वृत्रत्वमितिवृत्र-त्वम् । तस्मात् । इन्द्रः । अबिभेत् । अपीति । त्वष्टा । तस्मै । त्वष्टा । वज्रम् । असिञ्चत् । तपः । वै । सः । वज्रः । आसीत् । तम् । उद्यन्तुमित्युत्-यन्तुम् ।

न । अशक्नोत् । अर्थ । वै । तर्हि । विष्णुः । [३७] अन्या । देवता । आसीत् । सः । अब्रवीत् । विष्णो । एति । इहि । इदम् । एति । हरिष्यावः । येन । अयम् । इदम् । इति । सः । विष्णुः । त्रेधा । आत्मानम् । वि । नीति । अधत्त । पृथिव्याम् । तृतीयम् । अन्तरिक्षे । तृतीयम् । दिवि । तृतीयम् । अभिपर्यावर्तादित्यभि-पर्यावर्तात् । हि । अविभेत् । यत् । पृथिव्याम् । तृतीयम् । आसीत् । तेन । इन्द्रः । वज्रम् । उदिति । अयच्छत् । विष्णवनुस्थितइतिविष्णु-अनुस्थितः । सः । अब्रवीत् । मा । मे । प्रेति । हाः । अस्ति । वै । इदम् । [३८] मयि । वीर्यम् । तत् । ते । प्रेति । दास्यामि । इति । तत् । अस्मै । प्रेति । अयच्छत् । तत् । प्रतीति । अगृह्णात् । अधाः । मा । इति । तत् । विष्णवे । अति । प्रेति । अयच्छत् । तत् । विष्णुः । प्रतीति । अगृह्णात् । अस्मासु । इन्द्रः । इन्द्रियम् । दधातु । इति । यत् । अन्तरिक्षे । तृतीयम् । आसीत् । तेन । इन्द्रः । वज्रम् । उदिति । अयच्छत् । विष्णवनुस्थितइतिविष्णु-अनुस्थितः । सः । अब्रवीत् । मा । मे । प्रेति । हाः । अस्ति । वै । इदम् । [३९] मयि । वीर्यम् । तत् । ते । प्रेति । दास्यामि । इति । तत् । अस्मै । प्रेति । अयच्छत् । तत् । प्रतीति । अगृह्णात् । द्विः । मा । अधाः । इति । तत् । विष्णवे । अति । प्रेति । अयच्छत् । तत् । विष्णुः । प्रतीति । अगृह्णात् । अस्मासु । इन्द्रः । इन्द्रियम् । दधातु । इति । यत् । दिवि । तृतीयम् । आसीत् । तेन । इन्द्रः । वज्रम् । उदिति । अयच्छत् । विष्णवनुस्थितइतिविष्णु-अनुस्थितः । सः । अब्रवीत् । मा । मे । प्रेति । हाः । येन । अहम् । [४०] इदम् । अस्मि । तत् । ते । प्रेति । दास्यामि । इति । त्वी (३) । इति । अब्रवीत् । सन्धामितिसं-धाम् । तु । समिति । दधावहै । त्वाम् । एव । प्रेति । विशानि । इति । यत् । माम् । प्रविशेरितिप्र-विशेः । किम् । मा । भुञ्ज्याः । इति । अब्रवीत् । त्वाम् । एव । इन्धीय । तव । भोगाय । त्वाम् । प्रेति । विशेयम् । इति । अब्रवीत् । तम् । वृत्रः । प्रेति । अविशत् । उदरम् । वै । वृत्रः । क्षुत् । खलु । वै । मनुष्यस्य । भ्रातृव्यः । यः । [४१] एवम् । वेद । हन्ति । क्षुधम् । भ्रातृव्यम् । तत् । अस्मै । प्रेति । अयच्छत् । तत् । प्रतीति । अगृह्णात् । त्रिः । मा । अधाः । इति । तत् । विष्णवे ।

अति । प्रेति । अयच्छत् । तत् । विष्णुः । प्रतीति । अगृह्णात् । अस्मासु । इन्द्रः । इन्द्रियम् । दधातु । इति । यत् । त्रिः । प्रेति । अयच्छत् । त्रिः । प्रत्यगृह्णादिति प्रति-अगृह्णात् । तत् । त्रिधातोरितित्रि-धातोः । त्रिधातुत्वमितित्रिधातु-त्वम् । यत् । विष्णुः । अन्वतिष्ठतेत्यनु-अतिष्ठत । विष्णवे । अति । प्रेति । अयच्छत् । त स्मात् । ऐन्द्रावैष्णवमित्यैन्द्रा-वैष्णवम् । हविः । भवति । यत् । वै । इदम् । किम् । च । तत् । अस्मै । तत् । प्रेति । अयच्छत् । ऋचः । सामानि । यजूꣳषि । सह स्रम् । वै । अस्मै । तत् । प्रेति । अयच्छत् । तस्मात् । सहस्रदक्षिणमितिसहस्र-दक्षिणम् ॥ [४२] प्रवणाद्विष्णुर्वाइदमिदमहय्योभवत्येकविꣳशतिश्च ॥ १२ ॥

देवाः । वै । राजन्यात् । जायमानात् । अबिभयुः । तम् । अन्तः । एव । सन्तम् । दाम्ना । अपेति । औम्भन् । सः । वै । एषः । अपोब्धइत्यप-उब्धः । जा यते । यत् । राजन्यः । यत् । वै । एषः । अनपोब्धइत्यनप-उब्धः । जायेत । वृ त्रान् । घ्नन् । चरेत् । यम् । कामयेत । राजन्यम् । अनपोब्धइत्यनप-उब्धः । जा येत । वृत्रान् । घ्नन् । चरेत् । इति । तस्मै । एतम् । ऐन्द्राबार्हस्पत्यमित्यैन्द्रा-बार् हस्पत्यम् । चरुम् । निरिति । वपेत् । ऐन्द्रः । वै । राजन्यः । ब्रह्म । बृहस्पतिः । ब्रह्मणा । एव । एनम् । दाम्नः । अपोम्भनादित्यप-उम्भनात् । मुञ्चति । हिरण्मयम् । दाम । दक्षिणा । साक्षादितिस-अक्षात् । एव । एनम् । दाम्नः । अपोम्भनादि त्यप-उम्भनात् । मुञ्चति ॥ [४३] एनन्द्वादशच ॥ ❀ ❀ ❀ ॥१३॥

नवोनवइतिनवः-नवः । भवति । जायमानः । अह्नाम् । केतुः । उषसाम् । एति । अग्रे ॥ भागम् । देवेभ्यः । वीति । दधाति । आयन्नित्या-यन् । प्रेति । च न्द्रमाः । तिरति । दीर्घम् । आयुः ॥ यम् । आदित्याः । अꣳशुम् । आप्याययन्ती त्या-प्याययन्ति । यम् । अक्षितम् । अक्षितयः । पिबन्ति ॥ तेन । नः । राजा । वरुणः । बृहस्पतिः । एति । प्याययन्तु । भुवनस्य । गोपाइतिगो-पाः ॥ प्रा च्याम् । दिशि । त्वम् । इन्द्र । असि । राजा । उत । उदीच्याम् । वृत्रहन्नितिवृ त्र-हन् । वृत्रहेतिवृत्र-हा । असि ॥ यत्र । यन्ति । स्रोत्याः । तत् । [४४] जितम् । ते । दक्षिणतः । वृषभः । एधि । हव्यः ॥ इन्द्रः । जयाति । न । परेति । जया तै । अधिराजइत्यधि-राजः । राजस्वितिराज-सु । राजयाति ॥ विश्वाः । हि । भू

याः । पृतनाः । अभिष्टीः । उपसद्यइत्युप-सद्यः । नमस्यः । यथा । असन् ॥ अस्य । इत् । एव । प्रेति । रिरिचे । महित्वमितिमहि-त्वम् । दिवः । पृथिव्याः । परीति । अन्तरिक्षात् ॥ स्वराडितिस्व-राट् । इन्द्रः । दमे । एति । विश्वगूर्तइतिविश्व-गूर्तः । स्वरिः । अमत्रः । ववक्षे । रणाय ॥ अभीति । त्वा । शूर । नोनुमः । अदुग्धाः । इव । धेनवः ॥ ईशानम् । [४५] अस्य । जगतः । सुवर्दृशमितिसुवः-दृशम् । ईशानम् । इन्द्र । तस्थुषः ॥ त्वाम् । इत् । हि । हवामहे । साता । वाजस्य । कारवः ॥ त्वाम् । वृत्रेषु । इन्द्र । सत्पतिमितिसत्-पतिम् । नरः । त्वाम् । काष्ठासु । अर्वतः ॥ यत् । द्यावः । इन्द्र । ते । शतम् । शतम् । भूमीः । उत । स्युः ॥ न । त्वा । वज्रिन्न् । सहस्रम् । सूर्याः । अन्विति । न । जातम् । अष्ट । रोदसीइति ॥ पिब । सोमम् । इन्द्र । मन्दतु । त्वा । यम् । ते । सुषाव । हर्यश्वेतिहरि-अश्व । अद्रिः ॥ [४६] सोतुः । बाहुभ्यामितिबाहु-भ्याम् । सुयतइतिसु-यतः । न । अर्वा ॥ रेवतीः । नः । सधमादइतिसध-मादः । इन्द्रे । सन्तु । तुविवाजाइतितुवि-वाजाः ॥ क्षुमन्तः । याभिः । मदेम ॥ उदिति । अग्ने । शुचयः । तव । वीति । ज्योतिषा । उदिति । उ । त्यम् । जातवेदसमितिजात-वेदसम् । सप्त । त्वा । हरितः । रथे । वहन्ति । देव । सूर्य ॥ शोचिष्केशमितिशोचिः-केशम् । विचक्षणेतिवि-चक्षण ॥ चित्रम् । देवानाम् । उदिति । अगात् । अनीकम् । चक्षुः । मित्रस्य । वरुणस्य । अग्नेः ॥ एति । अप्राः । द्यावापृथिवीइतिद्यावा-पृथिवी । अन्तरिक्षम् । सूर्यः । आत्मा । जगतः । तस्थुषः । [४७] च ॥ विश्वे । देवाः । ऋतावृधइत्यृत-वृधः । ऋतुभिरित्यृतु-भिः । हवनश्रुतइतिहवन-श्रुतः ॥ जुषन्ताम् । युज्यम् । पयः ॥ विश्वे । देवाः । शृणुत । इमम् । हवम् । मे । ये । अन्तरिक्षे । ये । उपेति । द्यवि । स्थ ॥ ये । अग्निजिह्वाइत्यग्नि-जिह्वाः । उत । वा । यजत्राः । आसद्येत्या-सद्य । अस्मिन्न् । बर्हिषि । मादयध्वम् ॥ [४८] तदीशानमद्रिस्तस्थुषस्त्रिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ॥१४॥

देवामनुष्यादेवासुरा अब्रुवन्देवासुरास्तेषाङ्गायत्री प्रजापतिस्तायत्राग्नेगोभि

(१) अत्र सकारः साहितायां षत्वमापद्यते । तथा च प्रातिशाख्ये–(अ-६,सू २,) 'स्वानासोदिव्यापोह्ययमु कमू मो प्रो त्री महि द्यवि पद्यवग्रहपूर्व' इति ॥ अस्यार्थः–'स्वानासोदिवि, आपोहि, अयमु, कमु, ऊ, मो, प्रो, त्री, महि, द्यवि, पदि, इत्येवंपूर्वः अवग्रहपूर्वश्च सकारः षत्वमापद्यते ॥ (उदा) स्वानासोदिविषन्तु । स्वानासइतिकिम् । इतोदिवि सोमः । आपोहिष्ठ । आपइतिकिम् । नहिस्वस्स्वम् । अयमुष्यप्रदेवयुः । कमु ष्विदस्य सेनया । अयक्कामिति किम् । तदुसोमआह । ऊषुणऊतये । मोषूणइन्द्र । प्रोष्वस्मै । त्रीषधस्था । महिषद्द्युमन्नमः । यउपद्यविष्ठ । पदि पिताम । शुचिषद्वसुः ' इति ॥

श्चित्रयांमारुतन्देवावसव्या अग्नेमारुतमितिदेवावसव्या देवाश्शर्मण्यास्सर्वाणि त्व ष्टाहृतपुत्रो देवावैराजन्यांन्नवोनवश्चतुर्दश ॥ १४ ॥ देवामनुष्याः प्रजाम्पशून्देवावस व्याः परिदध्यादिदमस्म्यष्टाचत्वारिंशत् ॥ ४८ ॥ देवामनुष्यामादयध्वम् ॥ ❀ ॥

हरिः ओ (३) म् ॥

इति द्वितीयकाण्डे चतुर्थः प्रश्नः ॥

द्वितीयकाण्डे पञ्चमः प्रश्नः ॥

हरिः ओ (४) म् ॥

विश्वरूपइतिविश्व-रूपः । वै । त्वाष्ट्रः । पुरोहितइतिपुरः-हितः । देवानाम् । आसीत् । स्वस्रीयः । असुराणाम् । तस्य । त्रीणि । शीर्षाणि । आसन् । सोम पानमितिसोम-पानम् । सुरापानमितिसुरा-पानम् । अन्नादनमित्यन्न-अदनम् । सः । प्रत्यक्षमितिप्रति-अक्षम् । देवेभ्यः । भागम् । अवदत् । परोक्षमितिपरः-अक्षम् । असुरेभ्यः । सर्वस्मै । वै । प्रत्यक्षमितिप्रति-अक्षम् । भागम् । वदन्ति । यस्मै । एव । परोक्षमितिपरः-अक्षम् । वदन्ति । तस्य । भागः । उदितः । तस्मात् । इ न्द्रः । अबिभेत् । ईदङ् । वै । राष्ट्रम् । वीति । पर्यावर्तयतीतिपरि-आवर्तयति । इ ति । तस्य । वज्रम् । आदायेत्या-दाय । शीर्षाणि । अच्छिनत् । यत् । सोमपा नमितिसोम-पानम् । [१] आसीत् । सः । कपिञ्जलः । अभवत् । यत् । सुरापान मितिसुरा-पानम् । सः । कलविङ्कः । यत् । अन्नादनमित्यन्न-अदनम् । सः । तित्ति रिः । तस्य । अञ्जलिना । ब्रह्महत्यामितिब्रह्म-हत्याम् । उपेति । अगृह्णात् । ताम् । संवथ्सरमितिसं-वथ्सरम् । आबिभः । तम् । भूतानि । अभीति । अक्रोशन् । ब्र ह्महन्नितिब्रह्म-हन् । इति । सः । पृथिवीम् । उपेति । असीदत् । अस्यै । ब्रह्महत्या याइतिब्रह्म-हत्यायै । तृतीयम् । प्रतीति । गृहाण । इति । सा । अब्रवीत् । वरम् । वृणै । खातात् । पराभविष्यन्तीतिपरा-भविष्यन्ती । मन्ये । ततः । मा । परेति । भू वम् । इति । पुरा । ते । [२] संवथ्सरादितिसं-वथ्सरात् । अपीति । रोहात् । इति ।

अब्रवीत् । तस्मात् । पुरा । सँवथ्सरादितिसं-वथ्सरात् । पृथिव्यै । खातम् । अपीति । सेहति । वारेवृतमितिवारे-वृतम् । हि । अस्यै । तृतीयम् । ब्रह्महत्यायाइतिब्रह्म-हत्यायै । प्रतीति । अगृह्णात् । तत् । स्वकृतमितिस्व-कृतम् । इरिणम् । अभवत् । तस्मात् । आहिताग्निरित्याहित-अग्निः । श्रद्धादेवइतिश्रद्धा-देवः । स्वकृतइतिस्व-कृते । इरिणे । न । अवेति । स्येत् । ब्रह्महत्यायाइतिब्रह्म-हत्यायै । हि । एषः । वर्णः । सः । वनस्पतीन् । उपेति । असीदत् । अस्यै । ब्रह्महत्यायाइतिब्रह्म-हत्यायै । तृतीयम् । प्रतीति । गृह्णीत । इति । ते । अब्रुवन् । वरम् । वृणामहै । वृक्णात् । [३]
परभविष्यन्तइतिपरा-भविष्यन्तः । मन्यामहे । ततः । मा । परेति । भूम । इति । आव्रश्चनादित्या-व्रश्चनात् । वः । भूयाँसः । उदिति । तिष्ठान् । इति । अब्रवीत् । तस्मात् । आव्रश्चनादित्या-व्रश्चनात् । वृक्षाणाम् । भूयाँसः । उदिति । तिष्ठन्ति । वारेवृतमितिवारे-वृतम् । हि । एषाम् । तृतीयम् । ब्रह्महत्यायाइतिब्रह्म-हत्यायै । प्रतीति । अगृह्णन् । सः । निर्यासइतिनिः-यासः । अभवत् । तस्मात् । निर्यासस्येति निः-यासस्य । न । आश्यम् । ब्रह्महत्यायाइतिब्रह्म-हत्यायै । हि । एषः । वर्णः । अथोइति । खलु । यः । एव । लोहितः । यः । वा । आव्रश्चनादित्या-व्रश्चनात् । निर्येषतीतिनिः-येषति । तस्य । न । आश्यम् । [४] कामम् । अन्यस्य । सः । स्त्रीषँसादमितिस्त्री-सँसादम् । उपेति । असीदत् । अस्यै । ब्रह्महत्यायाइतिब्रह्म-हत्यायै । तृतीयम् । प्रतीति । गृह्णीत । इति । ताः । अब्रुवन् । वरम् । वृणामहै । ऋत्वियात् । प्रजामितिप्र-जाम् । विन्दामहै । कामम् । एति । विजनितोरितिवि-जनितोः । समिति । भवाम । इति । तस्मात् । ऋत्वियात् । स्त्रियः । प्रजामितिप्र-जाम् । विन्दन्ते । कामम् । एति । विजनितोरितिवि-जनितोः । समिति । भवन्ति । वारेवृतमितिवारे-वृतम् । हि । आसाम् । तृतीयम् । ब्रह्महत्यायाइतिब्रह्म-हत्यायै । प्रतीति । अगृह्णन् । सा । मलवद्वासाइतिमलवत्-वासाः । अभवत् । तस्मात् । मलवद्वाससेतिमलवत्-वाससा । न । समिति । वदेत । [५] न । सह । आसीत । न । अस्याः । अन्नम् । अद्यात् । ब्रह्महत्यायाइतिब्रह्म-हत्यायै । हि । एषा । वर्णम् । प्रतिमुच्येतिप्रति-मुच्य । आस्ते । अथोइति । खलु । आहुः । अभ्यञ्जनमित्यभि-

अञ्जनम् । वाव । स्त्रियाः । अन्नम् । अभ्यञ्जनमित्यभि-अञ्जनम् । एव । न । प्रतिगृह्यमितिप्रति-गृह्यम् । कामम् । अन्यत् । इति । याम् । मलवद्वाससमितिमलवत्-वाससम् । सम्भवन्तीतिसं-भवन्ति । यः । ततः । जायते । सः । अभिशस्तइत्यभि-शस्तः । याम् । अरण्ये । तस्यै । स्तेनः । याम् । पराचीम् । तस्यै । ह्रीतमुखीतिह्रीत-मुखी । अपगल्भइत्यप-गल्भः । या । स्नाति । तस्याः । अप्स्वित्यप्-सु । मारुकः । या । [६] अभ्यङ्क्तइत्यभि-अङ्क्ते । तस्यै । दुश्चर्मेतिदुः-चर्मा । या । प्रलिखतइतिप्र-लिखते । तस्यै । खलतिः । अपमारीत्यप-मारी । या । आङ्क्तइत्या-अङ्क्ते । तस्यै । काणः । या । दतः । धावते । तस्यै । श्यावदन्नितिश्याव-दन् । या । नखानि । निकृन्ततइतिनि-कृन्तते । तस्यै । कुनखी । या । कृणत्ति । तस्यै । क्लीवः । या । रज्जुम् । सृजति । तस्याः । उद्बन्धुकइत्युत्-बन्धुकः । या । पर्णेन । पिबति । तस्याः । उन्मादुकइत्युन्-मादुकः । या । खर्वेण । पिबति । तस्यै । खर्वः । तिस्रः । रात्रीः । व्रतम् । चरेत् । अञ्जलिना । वा । पिबेत् । अखर्वेण । वा । पात्रेण । प्रजायाइतिप्र-जायै । गोपीथाय ॥ [७] यथ्सोमपानन्तेवृकणात्तस्यनाश्यँव्वदेतमारुकोयाऽखर्वेणवात्रीणिच ॥ ❀ ❀ ❀ ॥ १ ॥

त्वष्टा । हतपुत्रइतिहत-पुत्रः । वीन्द्रमितिवि-इन्द्रम् । सोमम् । आ । अहरत् । तस्मिन्न् । इन्द्रः । उपहवमित्युप-हवम् । ऐच्छत । तम् । न । उपेति । अह्वयत । पुत्रम् । मे । अवधीः । इति । सः । यज्ञवेशसमितियज्ञ-वेशसम् । कृत्वा । प्रासहेतिप्र-सहा । सोमम् । अपिबत् । तस्य । यत् । अत्यशिष्यतेत्यति-अशिष्यत । तत् । त्वष्टा । आहवनीयमित्या-हवनीयम् । उप । प्र । अवर्तयत् । स्वाहा । इन्द्रशत्रुरितीन्द्र-शत्रुः । वर्द्धस्व । इति । यत् । अवर्तयत् । तत् । वृत्रस्य । वृत्रत्वमितिवृत्र-त्वम् । यत् । अब्रवीत् । स्वाहा । इन्द्रशत्रुरितीन्द्र-शत्रुः । वर्द्धस्व । इति । तस्मात् । अस्य । [८] इन्द्रः । शत्रुः । अभवत् । सः । सम्भवन्नितिसं-भवन् । अग्नीषोमावित्यग्नी-सोमौ । अभि । समिति । अभवत् । सः । इषुमात्रमिषुमात्रमितीषुमात्रं-इषुमात्रम् । विष्वङ् । अवर्द्धत । सः । इमान् । लोकान् । अवृणोत् । यत् । इमान् । लोकान् । अवृणोत् । तत् । वृत्रस्य । वृत्रत्वमितिवृत्र-त्वम् । तस्मात् । इ

न्द्रः । अबिभेत् । सः । प्रजापतिमितिप्रजा-पतिम् । उपेति । अधावत् । शत्रुः । मे । अजनि । इति । तस्मै । वज्रम् । सिक्त्वा । प्रेति । अयच्छत् । एतेन । जहि । इति । तेन । अभीति । आयत । तौ । अब्रूताम् । अग्नीषोमावित्यग्नी-सोमौ । मा । [९] प्रेति । हाः । आवम् । अन्तः । स्वः । इति । मम । वै । युवम् । स्थः । इति । अब्रवीत् । माम् । अभि । एति । इतम् । इति । तौ । भागधेयमितिभाग-धेयम् । ऐच्छेताम् । ताभ्याम् । एतम् । अग्नीषोमीयमित्यग्नी-सोमीयम् । एकादशकपाल मित्येकादश-कपालम् । पूर्णमासइतिपूर्ण-मासे । प्रेति । अयच्छत् । तौ । अब्रूताम् । अभीति । सन्दष्टावितिसं-दष्टौ । वै । स्वः । न । शक्नुवः । ऐतुमित्या-एतुम् । इति । सः । इन्द्रः । आत्मनः । शीतरूरावितिशीत-रूरौ । अजनयत् । तत् । शीतरूरयोरितिशीत-रूरयोः । जन्म । यः । एवम् । शीतरूरयोरितिशीत-रूरयोः । जन्म । वेद । [१०] न । एनम् । शीतरूरावितिशीत-रूरौ । हतः । ताभ्याम् । एनम् । अभीति । अनयत् । तस्मात् । जञ्जभ्यमानात् । अग्नीषोमावित्यग्नी-सोमौ । निरिति । अक्रामताम् । प्राणापानावितिप्राण-अपानौ । वै । एनम् । तत् । अजहिताम् । प्राणइतिप्र-अनः । वै । दक्षः । अपानइत्यप-अनः । क्रतुः । तस्मात् । जञ्जभ्यमानः । ब्रूयात् । मयि । दक्षक्रतूइतिदक्ष-क्रतू । इति । प्राणापानाविति प्राण-अपानौ । एव । आत्मन्न् । धत्ते । सर्वम् । आयुः । एति । सः । देवताः । वृत्रात् । निर्हूयेतिनिः-हूय । वार्त्रघ्नमितिवार्त्र-घ्नम् । हविः । पूर्णमासइतिपूर्ण-मासे । निरिति । अवपत् । घ्नन्ति । वै । एनम् । पूर्णमासइतिपूर्ण-मासे । एति । [११] अमावास्यायामित्यमा-वास्यायाम् । प्यायन्ति । तस्मात् । वार्त्रघ्नीइतिवार्त्र-घ्नी । पूर्णमासइतिपूर्ण-मासे । अन्विति । उच्येतेइति । वृधन्वतीइतिवृधन्-वती । अमावास्यायामित्यमा-वास्यायाम् । तत् । संस्थाप्येतिसं-स्थाप्य । वार्त्रघ्नमितिवार्त्र-घ्नम् । हविः । वज्रम् । आदायेत्या-दाय । पुनः । अभीति । आयत । तेइति । अब्रूताम् । द्यावापृथिवीइतिद्यावा-पृथिवी । मा । प्रेति । हाः । आवयोः । वै । श्रितः । इति । तेइति । अब्रूताम् । वरम् । वृणावहै । नक्षत्रविहितेतिनक्षत्र-विहिता । अहम् । असानि । इति । असौ । अब्रवीत् । चित्रविहितेतिचित्र-विहिता । अहम् । इति । इयम् । तस्मात् । नक्षत्रविहितेतिनक्षत्र-विहिता । असौ । चित्र

विहितेतिचित्र-विहिता । इयम् । यः । एवम् । द्यावापृथिव्योरितिद्यावा-पृथिव्योः । [१२] वरम् । वेद । एति । एनम् । वरः । गच्छति । सः । आभ्याम् । एव । प्रसूतइतिप्र-सूतः । इन्द्रः । वृत्रम् । अहन्न् । ते । देवाः । वृत्रम् । हत्वा । अग्नीषोमावित्यग्नी-सोमौ । अब्रुवन्न् । हव्यम् । नः । वहतम् । इति । तौ । अब्रूताम् । अपतेजसावित्यप-तेजसौ । वै । त्यौ । वृत्रे । वै । त्ययोः । तेजः । इति । ते । अब्रुवन्न् । कः । इदम् । अच्छ । एति । इति । गौः । इति । अब्रुवन्न् । गौः । वाव । सर्वस्य । मित्रम् । इति । सा । अब्रवीत् । [१३] वरम् । वृणै । मयि । एव । सता । उभयेन । भुनजाध्वै । इति । तत् । गौः । एति । अहरत् । तस्मात् । गवि । सता । उभयेन । भुञ्जते । एतत् । वै । अग्नेः । तेजः । यत् । घृतम् । एतत् । सोमस्य । यत् । पयः । यः । एवम् । अग्नीषोमयोरित्यग्नी-सोमयोः । तेजः । वेद । तेजस्वी । एव । भवति । ब्रह्मवादिनइतिब्रह्म-वादिनः । वदन्ति । किन्देवत्यमितिकिं-देवत्यम् । पौर्णमासमितिपौर्ण-मासम् । इति । प्राजापत्यमितिप्राजा-पत्यम् । इति । ब्रूयात् । तेन । इन्द्रम् । ज्येष्ठम् । पुत्रम् । निरवासाययदितिनिः-अवासाययत् । इति । तस्मात् । ज्येष्ठम् । पुत्रम् । धनेन । निरवसाययन्तीतिनिः-अवसाययन्ति ॥ [१४] अस्यमावेदाद्यावापृथिव्योरव्रवीदितितस्माच्चत्वारि च । ❀ ❀ ❀ ॥२॥

इन्द्रम् । वृत्रम् । जघ्निवाꣳसम् । मृधः । अभि । प्रेति । अवेपन्त । सः । एतम् । वैमृधम् । पूर्णमासइतिपूर्ण-मासे । अनुनिर्वाप्यमित्यनु-निर्वाप्यम् । अपश्यत् । तम् । निरिति । अवपत् । तेन । वै । सः । मृधः । अपेति । अहत । यत् । वैमृधः । पूर्णमासइतिपूर्ण-मासे । अनुनिर्वाप्यइत्यनु-निर्वाप्यः । भवति । मृधः । एव । तेन । यजमानः । अपेति । हते । इन्द्रः । वृत्रम् । हत्वा । देवताभिः । च । इन्द्रियेण । च । वीति । आर्ध्यत । सः । एतम् । आग्नेयम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । अमावास्यायामित्यमा-वास्यायाम् । अपश्यत् । ऐन्द्रम् । दधि । [१५] तम् । निरिति । अवपत् । तेन । वै । सः । देवताः । च । इन्द्रियम् । च । अवेति । अरुन्ध । यत् । आग्नेयः । अष्टाकपालइत्यष्टा-कपालः । अमावास्यायामित्यमा-वास्यायाम् । भवति । ऐन्द्रम् । दधि । देवताः । च । एव । तेन । इन्द्रियम् । च । यजमानः । अवेति । रुन्धे । इन्द्रस्य । वृत्रम् । जघ्नुषः । इन्द्रियम् । वीर्यम् । पृथि

वीर्म् । अनु । वीति । आर्छत् । तत् । ओषधयः । वीरुधः । अभवन्न् । सः । प्रजापतिमितिप्रजा-पतिम् । उपेति । अधावत् । वृत्रम । मे । जघ्नुषः । इन्द्रियम् । वीर्यम् । [१६] पृथिवीम् । अनु । वीति । आरत् । तत् । ओषधयः । वीरुधः । अभूवन्न् । इति । सः । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । पशून् । अब्रवीत् । एतत् । अस्मै । समिति । नयत । इति । तत् । पशवः । ओषधीभ्यइत्योषधि-भ्यः । अधीति । आत्मन्न् । समिति । अनयन्न् । तत् । प्रतीति । अदुहन्न् । यत् । समनयन्निति सं-अनयन्न् । तत् । सान्नाय्यस्येतिसां-नाय्यस्य । सान्नाय्यत्वमितिमान्नाय्य-त्वम् । यत् । प्रत्यदुहन्निति प्रति-अदुहन्न् । तत् । प्रतिधुषइतिप्रति-धुषः । प्रतिधुक्त्वमितिप्रति धुक्-त्वम् । समिति । अनेषुः । प्रतीति । अधुक्षन्न् । न । तु । मयि । श्रयते । इति । अब्रवीत् । एतत् । अस्मै । [१७] शृतम् । कुरुत । इति । अब्रवीत् । तत् । अस्मै । शृतम् । अकुर्वन्न् । इन्द्रियम् । वाव । अस्मिन्न् । वीर्यम् । तत् । अश्रयन्न् । तत् । शृतस्य । शृतत्वमितिशृत-त्वम् । समिति । अनेषुः । प्रतीति । अधुक्षन्न् । शृतम् । अक्रन्न् । न । तु । मा । धिनोति । इति । अब्रवीत् । एतत् । अस्मै । दधि । कुरुत । इति । अब्रवीत् । तत् । अस्मै । दधि । अकुर्वन्न् । तत् । एनम् । अधिनोत् । तत् । दध्नः । दधित्वमितिदधि-त्वम् । ब्रह्मवादिनइतिब्रह्म-वादिनः । वदन्ति । दध्नः । पूर्वस्य । अवदेयमित्यव-देयम् । [१८] दधि । हि । पूर्वम् । क्रियते । इति । अनादृत्येत्यना-दृत्य । तत् । शृतस्य । एव । पूर्वस्य । अवेति । द्येत् । इन्द्रियम् । एव । अस्मिन्न् । वीर्यम् । श्रित्वा । दध्ना । उपरिष्टात् । धिनोति । यथापूर्वमितियथा-पूर्वम् । उपेति । एति । यत् । पूतीकैः । वा । पर्णवल्कैरितिपर्ण-वल्कैः । वा । आतञ्च्यादित्या-तञ्च्यात् । सौम्यम् । तत् । यत् । क्वलैः । राक्षसम् । तत् । यत् । तण्डुलैः । वैश्वदेवमितिवैश्व-देवम् । तत् । यत् । आतञ्चनेनेत्या-तञ्चनेन । मानुषम् । तत् । यत् । दध्ना । तत् । सेन्द्रमितिस-इन्द्रम् । दध्ना । एति । तनक्ति । [१९] सेन्द्रत्वायेतिसेन्द्र-त्वाय । अग्निहोत्रोच्छेषणमित्यग्निहोत्र-उच्छेषणम् । अभ्यातनक्तीत्यभि-आतनक्ति । यज्ञस्य । सन्तत्याइतिसं-तत्यै । इन्द्रः । वृत्रम् । हत्वा । पराम् । परावतमितिपरा-वतम् । अगच्छत् । अपेति । अराधम् । इति । मन्यमानः । ताम् । देवताः । प्रैषमितिप्र-एषम् । ऐच्छन्न् । सः । अब्रवीत् । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः ।

यः । प्रथमः । अनुविन्दतीत्यनु-विन्दति । तस्य । प्रथमम् । भागधेयमितिभाग-धेयम् । इति । तम् । पितरः । अन्विति । अविन्दन् । तस्मात् । पितृभ्यइतिपितृ-भ्यः । पूर्वेद्युः । क्रियते । सः । अमावास्यामित्यमा-वास्याम् । प्रति । एति । अगच्छत् । तम् । देवाः । अभि । समिति । अगच्छन्त । अमा । वै । नः । [२०] अद्य । वसु । वसति । इति । इन्द्रः । हि । देवानाम् । वसु । तत् । अमावास्यायाइत्यमा-वास्यायाः । अमावास्यत्वमित्यमावास्य-त्वम् । ब्रह्मवादिनइतिब्रह्म-वादिनः । वदन्ति । किन्देवत्यमितिकिं-देवत्यम् । सान्नाय्यमितिसां-नाय्यम् । इति । वैश्वदेवमितिवैश्व-देवम् । इति । ब्रूयात् । विश्वे । हि । तत । देवाः । भागधेयमितिभाग-धेयम् । अभीति । समगच्छन्तेतिसं-अगच्छन्त । इति । अथोइति । खलु । ऐन्द्रम् । इति । एव । ब्रूयात् । इन्द्रम् । वाव । ते । तत् । भिषज्यन्तः । अभि । समिति । अगच्छन्त । इति ॥ [२१] दधिमेजघ्नुषइन्द्रियँवीर्यमित्यब्रवीदेतदस्माअवदेयन्तनक्तिनोद्विचत्वारिꣳशच्च ॥　　❀　　❀　　❀　　॥३॥

ब्रह्मवादिनइतिब्रह्म-वादिनः । वदन्ति । सः । तु । वै । दर्शपूर्णमासावितिदर्श-पूर्णमासौ । यजेत । यः । एनौ । सेन्द्रावितिस-इन्द्रौ । यजेत । इति । वैमृधः । पूर्णमासइतिपूर्ण-मासे । अनुनिर्वाप्यइत्यनु-निर्वाप्यः । भवति । तेन । पूर्णमासइतिपूर्ण-मासः । सेन्द्रइतिस-इन्द्रः । ऐन्द्रम् । दधि । अमावास्यायामित्यमा-वास्यायाम् । तेन । अमावास्येत्यमा-वास्या । सेन्द्रेतिस-इन्द्रा । यः । एवम् । विद्वान् । दर्शपूर्णमासावितिदर्श-पूर्णमासौ । यजते । सेन्द्रावितिस-इन्द्रौ । एव । एनौ । यजते । श्वश्वइतिश्वः-श्वः । अस्मै । ईजानाय । वसीयः । भवति । देवाः । वै । यत् । यज्ञे । अकुर्वत । तत् । असुराः । अकुर्वत । ते । देवाः । एताम् । [२२] इष्टिम् । अपश्यन् । आग्नावैष्णवमित्याग्ना-वैष्णवम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । सरस्वत्यै । चरुम् । सरस्वते । चरुम् । ताम् । पौर्णमासमितिपौर्ण-मासम् । संस्थाप्येतिसं-स्थाप्य । अनु । निरिति । अवपन् । ततः । देवाः । अभवन् । परेति । असुराः । यः । भ्रातृव्यवानितिभ्रातृव्य-वान् । स्यात् । सः । पौर्णमासमितिपौर्ण-मासम् । सꣳस्थाप्येतिसं-स्थाप्य । एताम् । इष्टिम् । अनु । निरिति । वपेत् । पौर्णमासेनेतिपौर्ण-मासेन । एव । वज्रम् । भ्रातृव्याय । प्रहृत्येतिप्र-हृत्य । आग्नावैष्णवे

नेत्याग्ना-वैष्णवेनं । देवतांः । च । यज्ञम् । च । भ्रातृंव्यस्य । वृङ्क्ते । मिथुनात् । पशून् । सांरस्वताभ्यांम् । यावंत । एव । अस्य । अस्ति । तत् । [२३] सर्वम् । वृङ्क्ते । पौर्णमासीमितिंपौर्ण-मासीम् । एव । यजेत । भ्रातृंव्यवानितिभ्रातृंव्य-वान् । न । अमावास्यामित्यंमा-वास्यांम् । हत्वा । भ्रातृंव्यम् । न । एति । प्यायसयति । मा कमप्रस्थार्यंयेनेतिमाकं-प्रस्थार्येंन । यजेत । पशुकांसइतिपशु कामः । यस्मैं । वै । अल्पेंन । आहरन्तीत्या-हरंन्ति । न । आत्मना । तृप्यंति । न । अन्यस्मैं । ददाति । यस्मैं । महता । तृप्यंति । आत्मनां । ददाति । अन्यस्मैं । महता । पूर्णम् । होतव्यंम् । तृप्तः । एव । एनम् । इन्द्रः । प्रजयेतिंप्र-जयां । पशुभिरितिंपशु-भिः । तर्पयति । दारुपात्रेणेतिंदारु-पात्रेणं । जुहोति । न । हि । मृन्मयमितिंमृत्-मयंम् । आहुतिमित्या-हुतिम् । आनशे । औदुम्बरम् । [२४] भवति । ऊर्क् । वै । उदुम्बरंः । ऊर्क् । पशवंः । ऊर्जा । एव । अस्मै । ऊर्जम् । पशून् । अवेति । रुन्धे । न । अगंतश्रीरित्यगंत-श्रीः । महेन्द्रमितिंमहा-इन्द्रम् । यजेत । त्रयंः । वै । गतश्रियइतिंगत-श्रियः । शुश्रुवान् । ग्रामणीरितिंग्राम-नीः । राजन्यंः । तेषांम् । महेन्द्रइतिंमहा-इन्द्रः । देवता । यः । वै । स्वाम् । देवताम् । अतियजतइत्यंति-यजते । प्रेति । स्वायैं । देवतायै । च्यवते । न । पराम् । प्रेति । आप्नोति । पापीयान् । भवति । सँव्वथ्सरमितिंसं-वथ्सरम् । इन्द्रम् । यजेत । सँव्वथ्सरमितिंसं-वथ्सरम् । हि । व्रतम् । न । अतीति । स्वा [२५] एव । एनम् । देवता । इज्यमाना । भूत्यै । इन्धे । वसीयान् । भवति । सँव्वथ्सरस्येतिंसं-वथ्सरस्य । परस्तात् । अग्नये । व्रतपतयइतिंव्रत-पतये । पुरोडाशंम् । अष्टाकंपालमित्यष्टा-कपालम् । निरिति । वपेत् । सँव्वथ्सरमितिंसं-वथ्सरम् । एव । एनम् । वृत्रम् । जघ्निवाꣳसम् । अग्निः । व्रतपतिरितिंव्रत-पतिः । व्रतम् । एति । लम्भयति । ततः । अधीति । कामम् । यजेत ॥ [२६] एतान्तदौदुम्बरꣳस्वात्रिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥४॥

न । असोमयाजीत्यसोम-याजी । समिति । नयेत् । अनागतमित्यना-गतम् । वै । एतस्य । पयः । यः । असोमयाजीत्यसोम-याजी । यत् । असोमयाजीत्यसोम-याजी । सन्नयेदितिंसं-नयेत् । परिमोषइतिंपरि-मोषः । एव । सः । अनृतम् । करोति । अथोइति । परेति । एव । सिच्यते । सोमयाजीतिसोम-याजी ।

एव । समिति । नयेत् । पयः । वै । सोमः । पयः । सान्नाय्यमितिसां-नाय्यम् । पयसा । एव । पयः । आत्मन्न् । धत्ते । वीति । वै । एतम् । प्रजयेतिप्र-जया । पशुभिरितिपशु-भिः । अर्द्धयति । वर्द्धयति । अस्य । भ्रातृव्यम् । यस्य । हविः । निरुप्तमितिनिः-उप्तम् । पुरस्तात् । चन्द्रमाः । [२७] अभीति । उदेतीत्युत्-एति । त्रेधा । तण्डुलान् । वीति । भजेत् । ये । मध्यमाः । स्युः । तान् । अग्नये । दात्रे । पुरोडाशम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । कुर्यात् । ये । स्थविष्ठाः । तान् । इन्द्राय । प्रदात्रइतिप्र-दात्रे । दधन्न् । चरुम् । ये । अणिष्ठाः । तान् । विष्णवे । शिपिविष्टायेतिशिपि-विष्टाय । शृते । चरुम् । अग्निः । एव । अस्मै । प्रजामितिप्र-जाम् । प्रजनयतीतिप्र-जनयति । वृद्धाम् । इन्द्रः । प्रेति । यच्छति । यज्ञः । वै । विष्णुः । पशवः । शिपिः । यज्ञे । एव । पशुषु । प्रतीति । तिष्ठति । न । द्वे इति । [२८] यजेत । यत् । पूर्वया । सम्प्रतीतिसं-प्रति । यजेत । उत्तरयेत्युत्-तरया । छम्बट् । कुर्यात् । यत् । उत्तरयेत्युत्-तरया । सम्प्रतीतिसं-प्रति । यजेत । पूर्वया । छम्बट् । कुर्यात् । न । इष्टिः । भवति । न । यज्ञः । तत् । अन्विति । ह्रीतमुखीति ह्रीत-मुखी । अपगल्भइत्यप-गल्भः । जायते । एकाम् । एव । यजेत । प्रगल्भइतिप्र-गल्भः । अस्य । जायते । अनादृत्येत्यना-दृत्य । तत् । द्वेइति । एव । यजेत । यज्ञमुखमितियज्ञ-मुखम् । एव । पूर्वया । आलभतइत्या-लभते । यजते । उत्तरयेत्युत्-तरया । देवताः । एव । पूर्वया । अवरुन्धइत्यव-रुन्धे । इन्द्रियम् । उत्तरयेत्युत्-तरया । देवलोकमितिदेव-लोकम् । एव । [२९] पूर्वया । अभिजयतीत्यभि-जयति । मनुष्यलोकमितिमनुष्य-लोकम् । उत्तरयेत्युत्-तरया । भूयसः । यज्ञक्रतूनिति यज्ञ-क्रतून् । उपेति । एति । एषा । वै । सुमनाइतिसु-मनाः । नाम । इष्टिः । यम् । अद्य । ईजानम् । पश्चात् । चन्द्रमाः । अभीति । उदेतीत्युत्-एति । अस्मिन्न् । एव । अस्मै । लोके । अर्द्धुकम् । भवति । दाक्षायणयज्ञेनेतिदाक्षायण-यज्ञेन । सुवर्गकामइतिसुवर्ग-कामः । यजेत । पूर्णमासइतिपूर्ण-मासे । समिति । नयेत् । मैत्रावरुण्येतिमैत्रा-वरुण्या । आमिक्षया । अमावास्यायामित्यमा-वास्यायाम् । यजेत । पूर्णमासइतिपूर्ण-मासे । वै । देवानाम् । सुतः । तेषाम् । एतम् । अर्द्धमासमित्यर्द्ध-मासम् । प्रसुतइतिप्र-सुतः । तेषाम् । मैत्रावरुणीतिमैत्रा-वरुणी । वशा । अमा

वास्यायामित्यमा-वास्यायाम् । अनुवन्ध्येत्यनु-वन्ध्या । यत् । [३०] पूर्वेद्युः । यजते । वेदिम् । एव । तत् । करोति । यत् । वत्सान् । अपाकरोतीत्यप-आकरोति । सदोहविर्धानेइतिसदः-हविर्धाने । एव । समिति । मिनोति । यत् । यजते । देवैः । एव । सुत्याम् । समिति । पादयति । सः । एतम् । अर्धमासमित्यर्ध-मासम् । सधमादमितिसध-मादम् । देवैः । सोमम् । पिबति । यत् । मैत्रावरुण्येतिमैत्रा-वरुण्या । आमिक्षया । अमावास्यायामित्यमा-वास्यायाम् । यजते । या । एव । असौ । देवानाम् । वशा । अनुवन्ध्येत्यनु-वन्ध्या । सोऽइति । एव । एषा । एतस्य । साक्षादितिस-अक्षात् । वै । एषः । देवान् । अभ्यारोहतीत्यभि-आरोहति । यः । एषाम् । यज्ञम् । [३१] अभ्यारोहतीत्यभि-आरोहति । यथा । खलु । वै । श्रेयान् । अभ्यारूढइत्यभि-आरूढः । कामयते । तथा । करोति । यदि । अवविध्यतीत्यव-विध्यति । पापीयान् । भवति । यदि । न । अवविध्यतीत्यव-विध्यति । सदृङ्ङितिस-दृङ् । व्यावृत्कामइतिव्यावृत्-कामः । एतेन । यज्ञेन । यजेत । क्षुरपविरितिक्षुर-पविः । हि । एषः । यज्ञः । ताजक् । पुण्यः । वा । भवति । प्रेति । वा । मीयते । तस्य । एतत् । व्रतम् । न । अनृतम् । वदेत् । न । मांसम् । अश्नीयात् । न । स्त्रियम् । उपेति । इयात् । न । अस्य । पल्पूलनेन । वासः । पल्पूलयेयुः । एतत् । हि । देवाः । सर्वम् । न । कुर्वन्ति ॥ [३२] चन्द्रमादेवलोकमेवयद्यज्ञम्पल्पूलयेयुःपञ्चच ॥५॥

एषः । वै । देवरथइतिदेव-रथः । यत् । दर्शपूर्णमासावितिदर्श-पूर्णमासौ । यः । दर्शपूर्णमासावितिदर्श-पूर्णमासौ । इष्ट्वा । सोमेन । यजते । रथस्पष्टइतिरथ-स्पष्टे । एव । अवसानइत्यव-साने । वरे । देवानाम् । अवेति । स्यति । एतानि । वै । अङ्गापरूंषीत्यङ्गा-परूंषि । संवत्सरस्येतिसं-वत्सरस्य । यत् । दर्शपूर्णमासावितिदर्श-पूर्णमासौ । यः । एवम् । विद्वान् । दर्शपूर्णमासावितिदर्श-पूर्णमासौ । यजते । अङ्गापरूंषीत्यङ्गा-परूंषि । एव । संवत्सरस्येतिसं-वत्सरस्य । प्रतीति । दधाति । एतेइति । वै । संवत्सरस्येतिसं-वत्सरस्य । चक्षुषीइति । यत् । दर्शपूर्णमासावितिदर्श-पूर्णमासौ । यः । एवम् । विद्वान् । दर्शपूर्णमासावितिदर्श-पूर्णमासौ । यजते । ताभ्याम् । एव ।

सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । अन्विति । पश्यति । [३३] एषा । वै । देवानाम् । विक्रान्तिरितिवि-क्रान्तिः । यत् । दर्शपूर्णमासावितिदर्श-पूर्णमासौ । यः । एवम् । विद्वान् । दर्शपूर्णमासावितिदर्श-पूर्णमासौ । यजते । देवानाम् । एव । विक्रान्तिमितिवि-क्रान्तिम् । अनु । वीति । क्रमते । एषः । वै । देवयानइतिदेव-यानः । पन्थाः । यत् । दर्शपूर्णमासावितिदर्श-पूर्णमासौ । यः । एवम् । विद्वान् । दर्शपूर्णमासावितिदर्श-पूर्णमासौ । यजते । यः । एव । देवयानइतिदेव-यानः । पन्थाः । तम् । समारोहतीतिसम्-आरोहति । एतौ । वै । देवानाम् । हरीइति । यत् । दर्शपूर्णमासावितिदर्श-पूर्णमासौ । यः । एवम् । विद्वान् । दर्शपूर्णमासावितिदर्श-पूर्णमासौ । यजते । यौ । एव । देवानाम् । हरीइति । ताभ्याम् । [३४] एव । एभ्यः । हव्यम् । वहति । एतत् । वै । देवानाम् । आस्यम् । यत् । दर्शपूर्णमासावितिदर्श-पूर्णमासौ । यः । एवम् । विद्वान् । दर्शपूर्णमासावितिदर्श-पूर्णमासौ । यजते । साक्षादितिस-अक्षात् । एव । देवानाम् । आस्ये । जुहोति । एषः । वै । हविर्धानीतिहविः-धानी । यः । दर्शपूर्णमासयाजीतिदर्शपूर्णमास-याजी । सायम्प्रातरितिसायं-प्रातः । अग्निहोत्रमित्यग्नि-होत्रम् । जुहोति । यजते । दर्शपूर्णमासावितिदर्श-पूर्णमासौ । अहरहरित्यहः-अहः । हविर्धानिनामितिहविः-धानिनाम् । सुतः । यः । एवम् । विद्वान् । दर्शपूर्णमासावितिदर्श-पूर्णमासौ । यजते । हविर्धानीतिहविः-धानी । अस्मि । इति । सर्वम् । एव । अस्य । बर्हिष्यम् । दत्तम् । भवति । देवाः । वै । अहः । [३५] यज्ञियम् । न । अविन्दन्न् । ते । दर्शपूर्णमासावितिदर्श-पूर्णमासौ । अपुनन्न् । तौ । वै । एतौ । पूतौ । मेध्यौ । यत् । दर्शपूर्णमासावितिदर्श-पूर्णमासौ । यः । एवम् । विद्वान् । दर्शपूर्णमासावितिदर्श-पूर्णमासौ । यजते । पूतौ । एव । एनौ । मेध्यौ । यजते । न । अमावास्यायामित्यमा-वास्यायाम् । च । पौर्णमास्यामितिपौर्ण-मास्याम् । च । स्त्रियम् । उपेति । इयात् । यत् । उपेयादित्युप-इयात् । निरिन्द्रियइतिनिः-इन्द्रियः । स्यात् । सोमस्य । वै । राज्ञः । अर्धमासस्येत्यर्ध-मासस्य । रात्रयः । पत्नयः । आसन्न् । तासाम् । अमावास्यामित्यमा-वास्याम् । च । पौर्णमासीमितिपौर्ण-मासीम् । च । न । उपेति । एते । [३६] तेइति । एनम् । अभि । समिति । अन

ह्वेताम् । तम् । यक्ष्मः । आर्च्छत् । राजानम् । यक्ष्मः । आरत् । इति । तत् । राजयक्ष्मस्येतिराज-यक्ष्मस्य । जन्म । यत् । पापीयान् । अभवत् । तत् । पाप यक्ष्मस्येतिपाप-यक्ष्मस्य । यत् । जायाभ्याम् । अविन्दत् । तत् । जायेन्यस्य । यः । एवम् । एतेषाम् । यक्ष्माणाम् । जन्म । वेद । न । एनम् । एते । यक्ष्माः । विन्दन्ति । सः । एतेइति । एव । नमस्यन् । उपेति । अधावत् । तेइति । अब्रूताम् । वरम् । वृणावहै । आवम् । देवानाम् । भागधेइतिभाग-धे । असाव । [३७] आवत् । अर्धाति । देवाः । इज्यान्तै । इति । तस्मात् । सदृशीनाम् । रात्रीणाम् । अमावास्यायामित्यमा-वास्यायाम् । च । पौर्णमास्यामितिपौर्ण-मास्याम् । च । देवाः । इज्यन्ते । एतेइति । हि । देवानाम् । भागधेइतिभाग-धे । भागधा इतिभाग-धाः । अस्मै । मनुष्याः । भवन्ति । यः । एवम् । वेद । भूतानि । क्षुधम् । अघ्नन् । सद्यः । मनुष्याः । अर्धमासइत्यर्द्ध-मासे । देवाः । मासि । पितरः । सꣳवथ्सरइतिसं-वथ्सरे । वनस्पतयः । तस्मात् । अहरहरित्यहः-अहः । मनुष्याः । अशनम् । इच्छन्ते । अर्धमासइत्यर्द्ध-मासे । देवाः । इज्यन्ते । मासि । पितृभ्य इतिपितृ-भ्यः । क्रियते । सꣳवथ्सरइतिसं-वथ्सरे । वनस्पतयः । फलम् । गृह्णन्ति । यः । एवम् । वेद । हन्ति । क्षुधम् । भ्रातृव्यम् ॥ [३८] पश्यतिताभ्यामहैरेद सावफलꣳसप्तच ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥ ६ ॥

देवाः । वै । न । ऋचि । न । यजुषि । अश्रयन्त । ते । सामन् । एव । अश्रयन्त । हिम् । करोति । साम । एव । अकः । हिम् । करोति । यत्र । एव । देवाः । अश्रयन्त । ततः । एव । एनान् । प्रति । युङ्क्ते । हिम् । करोति । वाचः । एव । एषः । योगः । हिम् । करोति । प्रजाइतिप्र-जाः । एव । तत् । यजमानः । सृजते । त्रिः । प्रथमाम् । अन्वाह । आह । त्रिः । उत्तमामित्युत्-तमाम् । यज्ञस्य । एव । तत् । बरसम् । [३९] नह्यति । अप्रस्रꣳसायेत्यप्र-स्रꣳसाय । सन्ततामितिसं-ततम् । अन्वाह । आह । प्राणानामितिप्र-अनानाम् । अन्नाद्यस्येत्यन्न-अद्यस्य । सन्तत्या इतिसं- तत्यै । अथोइति । रक्षसाम् । अपहत्याइत्यप-हत्यै । राथन्तरीमितिराथं-तरीम् । प्रथमाम् । अन्वाह । आह । राथन्तरइतिराथं-तरः । वै । अयम् । लोकः । इमम् । एव । लोकम् । अभीति । जयति । त्रिः । वीति । गृह्णाति । त्रयः । इमे ।

लोकाः । इमान् । एव । लोकान् । अभीति । जयति । बार्हतीम् । उत्तमामित्युत्-तमाम् । अन्विति । आह । बार्हतः । वै । असौ । लोकः । अमुम् । एव । लोकम् । अभीति । जयति । प्रेति । वः । [४०] वाजाः । इति । अनिरुक्तामित्यनिः-उक्ताम् । प्राजापत्यामितिप्राजा-पत्याम् । अन्विति । आह । यज्ञः । वै । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । यज्ञम् । एव । प्रजापतिमितिप्रजा-पतिम् । एति । रभते । प्रेति । वः । वाजाः । इति । अन्विति । आह । अन्नम् । वै । वाजः । अन्नम् । एव । अवेति । रुन्धे । प्रेति । वः । वाजाः । इति । अन्विति । आह । तस्मात् । प्राचीनम् । रेतः । धीयते । अग्ने । एति । याहि । वीतये । इति । आह । तस्मात् । प्रतीचीः । प्रजाइतिप्र-जाः । जायन्ते । प्रेति । वः । वाजाः । [४१] इति । अन्विति । आह । मासाः । वै । वाजाः । अर्द्धमासाइत्यर्द्ध-मासाः । अभिद्यवइत्यभि-द्यवः । देवाः । हविष्मन्तः । गौः । घृताची । यज्ञः । देवान् । जिगाति । यजमानः । सुम्नयुरिति सुम्न-युः । इदम् । असि । इदम् । असि । इति । एव । यज्ञस्य । प्रियम् । धाम । अवेति । रुन्धे । यम् । कामयेत । सर्वम् । आयुः । इयात् । इति । प्रेति । वः । वाजाः । इति । तस्य । अनूच्येत्यनु-उच्य । अग्ने । एति । याहि । वीतये । इति । सन्ततमितिसं-ततम् । उत्तरमित्युत् - तरम् । अर्द्धर्चमित्यर्द्ध-ऋचम् । एति । लभेत । [४२] प्राणेनेतिप्र-अनेन । एव । अस्य । अपानमित्यप - अनम् । दाधार । सर्वम् । आयुः । एति । यः । वै । अरत्निम् । सामिधेनीनामितिसां - इधेनीनाम् । वेद । अरत्नौ । एव । भ्रातृव्यम् । कुरुते । अर्द्धर्चावित्यर्द्ध-ऋचौ । समिति । दधाति । एषः । वै । अरत्निः । सामिधेनीनामितिसां इधेनीनाम् । यः । एवम् । वेद । अरत्नौ । एव । भ्रातृव्यम् । कुरुते । ऋषेर् ऋषेरित्यृषेः-ऋषेः । वै । एताः । निर्मिताइतिनिः-मिताः । यत् । सामिधेन्यइतिसां-इधेन्यः । ताः । यत् । असंयुक्ताइत्यसं-युक्ताः । स्युः । प्रजयेतिप्र-जया । पशुभिरितिपशु-भिः । यजमानस्य । वीति । तिष्ठेरन् । अर्द्धर्चावित्यर्द्ध-ऋचौ । समिति । दधाति । समिति । युनक्ति । एव । एनाः । ताः । अस्मै । संयुक्ताइतिसं-युक्ताः । अवरुद्धाइत्यव-रुद्धाः । सर्वाम् । आशिषमित्या-शिषम् । दुहे ॥ [४३]बर् सँवोजायन्तेप्रवोवाजालभेतदधातिसन्दर्शच॥७॥

अयंज्ञः । वै । एषः । यः । असामा । अग्ने । एति । याहि । वीतये । इ

ति । आह । रथन्तरस्येतिरथं-तरस्यं । एषः । वर्णः । तम् । त्वा । समिद्भिरितिस मित् - भिः । अङ्गिरः । इति । आह । वामदेव्यस्येतिवाम-देव्यस्य । एषः । वर्णः । बृहत् । अग्ने । सुवीर्यमितिसु-वीर्यम् । इति । आह । बृहतः । एषः । वर्णः । यत् । एतम् । तृचम् । अन्वाहेत्यनु-आह । यज्ञम् । एव । तत् । मामन्वन्तमितिमामन्न-वन्तम् । करोति । अग्निः । अमुष्मिन्न् । लोके । आसीत् । आदित्यः । अस्मिन्न् । तौ । इमौ । लोकौ । अशान्तौ ।[४४] आस्ताम् । ते । देवाः । अब्रुवन्न् । एति । इत । इमौ । वि । परीति । ऊहाम । इति । अग्ने । एति । याहि । वीतये । इति । अस्मिन्न् । लोके । अग्निम् । अदधुः । बृहत् । अग्ने । सुवीर्यमितिसु-वीर्यम् । इति । अमुष्मिन्न् । लोके । आदित्यम् । ततः । वै । इमौ । लोकौ । अशाम्यताम् । यत् । एवम् । अन्वाहेत्यनु-आह । अनयोः । लोकयोः । शान्त्यै । शाम्यतः । अस्मै । इमौ । लोकौ । यः । एवम् । वेद । पञ्चदशेतिपञ्च-दश । सामिधेनीरितिसां-इधेनीः । अन्विति । आह । पञ्चदशेतिपञ्च-दश । [४५] वै । अर्द्धमासस्येत्यर्द्ध-मासस्य । रात्रयः । अर्द्धमासशइत्यर्द्धमास-शः । सव्ँवथ्सरइतिसं-वथ्सरः । आप्यते । तासाम् । त्रीणि । च । शतानि । षष्टिः । च । अक्षराणि । तावतीः । सव्ँवथ्सरस्येतिसं-वथ्सरस्य । रात्रयः । अक्षरशइत्यक्षर-शः । एव । सव्ँवथ्सरमितिसं-वथ्सरम् । आप्नोति । नृमेधइतिनृ-मेधः । च । परुच्छेपः । च । ब्रह्मवाद्यमितिब्रह्म-वाद्यम् । अवदेताम् । अस्मिन्न् । दारौ । आर्द्रे । अग्निम् । जनयाव । यतरः । नौ । ब्रह्मीयान् । इति । नृमेधइतिनृ-मेधः । अभीति । अवदत् । सः । धूमम् । अजनयत् । परुच्छेपः । अभीति । अवदत् । सः । अग्निम् । अजनयत् । ऋषे । इति । अब्रवीत् । [४६] यत् । समावत् । विद्व । कथा । त्वम् । अग्निम् । अजीजनः । न । अहम् । इति । सामिधेनीनामितिसां-इधेनीनाम् । एव । अहम् । वर्णम् । वेद । इति । अब्रवीत् । यत् । घृतवदितिघृत-वत् । पदम् । अनूच्यतइत्यनु-उच्यते । सः । आसाम् । वर्णः । तम् । त्वा । समिद्भिरितिसमित्-भिः । अङ्गिरः । इति । आह । सामिधेनीष्वितिसां-इधेनीषु । एव । तत् । ज्योतिः । जनयति । स्त्रियः । तेन । यत् । ऋचः । स्त्रियः । तेन । यत् । गायत्रियः । स्त्रियः । तेन । यत् । सामिधेन्यइतिसां-इधेन्यः । वृषण्वतीमितिवृषण्-वतीम् । अन्विति । आह । [४७] तेन । पुꣳस्वतीः । तेन । सेन्द्राइतिस-इन्द्राः । तेन । मिथुनाः । अग्निः । देवानाम् । दूतः । आसीत् । उशना ।

कव्यः । असुराणाम् । ते । प्रजापतिमितिप्रजा-पतिम् । प्रश्नम् । एताम् । सः । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । अग्निम् । दूतम् । वृणीमहे । इति । अभीति । पर्यावर्ततेति परि-आवर्तत । ततः । देवाः । अभवन्न् । परेति । असुराः । यस्य । एवम् । विदुषः । अग्निम् । दूतम् । वृणीमहे । इति । अन्वाहेत्यनु-आह । भवति । आत्मना । परेति । अस्य । भ्रातृव्यः । भवति । अध्वरवतीमित्यध्वर-वतीम् । अन्विति । आह । भ्रातृव्यम् । एव । एतया । [४८] ध्वरति । शोचिष्केशइतिशोचिः-केशः । तम् । ईमहे । इति । आह । पवित्रम् । एव । एतत् । यजमानम् । एव । एतया । पवयति । सिद्धइतिसं-इद्धः । अग्ने । आहुतेत्या - हुत । इति । आह । परिधिमितिपरि-धिम् । एव । एतम् । परीति । दधाति । अस्कन्दाय । यत् । अतः । ऊर्ध्वम् । अभ्याद ध्यादित्यभि-आदध्यात् । यथा । बहिःपरिधीतिबहिः-परिधि । स्कन्दति । तादृक् । एव । तत् । त्रयः । वै । अग्नयः । हव्यवाहनइतिहव्य-वाहनः । देवानाम् । कव्यवाहनइतिकव्य-वाहनः । पितृणाम् । सहरक्षाइतिसह-रक्षाः । असुराणाम् । ते । एतर्हि । एति । शꣳसन्ते । माम् । वरिष्यते । माम् । [४९] इति । वृणीध्वम् । हव्यवाहनमितिहव्य-वाहनम् । इति । आह । यः । एव । देवानाम् । तम् । वृणीते । आर्षेयम् । वृणीते । बन्धोः । एव । न । एति । अथोइति । सन्तत्याइतिसं-तत्यै । परस्तात् । अर्वाचः । वृणीते । तस्मात् । परस्तात् । अर्वाञ्चः । मनुष्यान् । पितरः । अनु । प्रेति । पिपते ॥ [५०] अशान्तावाहपञ्चदशाब्रवीदन्वाहैतयावरिष्यतेमामेकान्नत्रिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥ ८ ॥

अग्ने । महान् । असि । इति । आह । महान् । हि । एषः । यत् । अग्निः । ब्राह्मण । इति । आह । ब्राह्मणः । हि । एषः । भारत । इति । आह । एषः । हि । देवेभ्यः । हव्यम् । भरति । देवेद्धइतिदेव-इद्धः । इति । आह । देवाः । हि । एतम् । ऐन्धत । मन्विद्धइतिमनु-इद्धः । इति । आह । मनुः । हि । एतम् । उत्तरइत्युत् - तरः । देवेभ्यः । ऐन्ध । ऋषिष्टुतइत्यृषि-स्तुतः । इति । आह । ऋषयः । हि । एतम् । अस्तुवन्न् । विप्रानुमदितइतिविप्र-अनुमदितः । इति । आह । [५१] विप्राः । हि । एते । यत् । शुश्रुवाꣳसः । कविशस्तइतिकवि-शस्तः । इति । आह । कवयः । हि । एते । यत् । शुश्रुवाꣳसः । ब्रह्मसꣳशितइतिब्रह्म-सꣳशितः ।

इति । आह । ब्रह्मसंशितइतिब्रह्म-संशितः । हि । एषः । घृताहवनइतिघृत-आ हवनः । इति । आह । घृताहुतिरितिघृत-आहुतिः । हि । अस्य । प्रियतमेतिप्रिय-तमा । प्रणीरितिप्र-नीः । यज्ञानाम् । इति । आह । प्रणीरितिप्र-नीः । हि । एषः । यज्ञानाम् । रथीः । अध्वराणाम् । इति । आह । एषः । हि । देवरथइतिदेव-रथः । अतूर्तः । होता । इति । आह । न । हि । एतम् । कः । चन । [५२] तरति । तूर्णिः । हव्यवाडितिहव्य-वाट् । इति । आह । सर्वम् । हि । एषः । तरति । आस्पात्रम् । जुहूः । देवानाम् । इति । आह । जुहूः । हि । एषः । देवानाम् । चमसः । देवपानइतिदेव-पानः । इति । आह । चमसः । हि । एषः । देवपानइतिदेव-पानः । अरान् । इव । अग्ने । नेमिः । देवान् । त्वम् । परिभूरितिपरि-भूः । असि । इति । आह । देवान् । हि । एषः । परिभूरितिपरि-भूः । यत् । ब्रूयात् । एति । वह । देवान् । देवयतइतिदेव-यते । यजमानाय । इति । भ्रातृव्यम् । अस्मै । [५३] जनयेत् । एति । वह । देवान् । यजमानाय । इति । आह । यजमानम् । एव । एतेन । वर्द्धयति । अग्निम् । अग्ने । एति । वह । सोमम् । एति । वह । इति । आह । देवताः । एव । तत् । यथापूर्वमितियथा - पूर्वम् । उपैति । ह्वयते । एति । च । अग्ने । देवान् । वह । सुयजेतिसु-यज । च । यज । जातवेदइतिजात-वेदः । इति । आह । अग्निम् । एव । तत् । समिति । श्यति । सः । अस्य । संशितइतिसं-शितः । देवेभ्यः । हव्यम् । वहति । अग्निः । होता [५४] इति । आह । अग्निः । वै । देवानाम् । होता । यः । एव । देवानाम् । होता । तम् । वृणीते । स्मः । वयम् । इति । आह । आत्मानम् । एव । सत्त्वमितिसत - त्वम् । गमयति । साधु । ते । यजमान । देवता । इति । आह । आशिषमित्या-शिषम् । एव । एताम् । एति । शास्ते । यत् । ब्रूयात् । यः । अग्निम् । होतारम् । अवृथाः । इति । अग्निना । उभयतः । यजमानम् । परीति । गृह्णीयात् । प्रमायुकइतिप्र-मायुकः । स्यात् । यजमानदेवत्येतियजमान-देवत्या । वै । जुहूः । भ्रातृव्यदेवत्येतिभ्रातृव्य-देवत्या । उपभृदित्युप-भृत् । [५५] यत् । वेइति । इव । ब्रूयात् । भ्रातृव्यम् । अस्मै । जनयेत् । घृतवतीमितिघृत - वतीम् । अध्वर्योइति । स्रुचम् । एति । अस्यस्व । इति । आह । यजमानम् । एव । एतेन । वर्द्धयति । देवायुवमितिदेव-युवम् । इति । आह । देवान् । हि । एषा ।

अवति । विश्ववारमितिविश्व-वारम् । इति । आह । विश्वम् । हि । एषा । अवति । ईडामहै । देवान् । ईडेन्यान् । नमस्याम । नमस्यान् । यजाम । यज्ञियान् । इति । आह । मनुष्याः । वै । ईडेन्याः । पितरः । नमस्याः । देवाः । यज्ञियाः । देवताः । एव । तत् । यथाभागमितियथा-भागम् । यजति ॥ [५६] विप्रानुमदितइत्याहचत्वना स्मैहोतोपभृद्देवताएवत्रीणिच ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥ ९ ॥

त्रीन् । तृचान् । अन्विति । ब्रूयात् । राजन्यस्य । त्रयः । वै । अन्ये । राजन्यात् । पुरुषाः । ब्राह्मणः । वैश्यः । शूद्रः । तान् । एव । अस्मै । अनुकानित्यनु-कान् । करोति । पञ्चदशेतिपञ्च-दश । अन्विति । ब्रूयात् । राजन्यस्य । पञ्चदशइतिपञ्च-दशः । वै । राजन्यः । स्वे । एव । एनम् । स्तोमे । प्रतीति । स्थापयति । त्रिष्टुभा । परीति । दध्यात् । इन्द्रियम् । वै । त्रिष्टुक् । इन्द्रियकामइतीन्द्रिय-कामः । खलु । वै । राजन्यः । यजते । त्रिष्टुभा । एव । अस्मै । इन्द्रियम् । परीति । गृह्णाति । यदि । कामयेत । [५७] ब्रह्मवर्चसमितिब्रह्म-वर्चसम् । अस्तु । इति । गायत्रिया । परीति । दध्यात् । ब्रह्मवर्चसमितिब्रह्म-वर्चसम् । वै । गायत्री । ब्रह्मवर्चसमितिब्रह्म-वर्चसम् । एव । भवति । सप्तदशेतिसप्त-दश । अन्विति । ब्रूयात् । वैश्यस्य । सप्तदशइतिसप्त-दशः । वै । वैश्यः । स्वे । एव । एनम् । स्तोमे । प्रतीति । स्थापयति । जगत्या । परीति । दध्यात् । जागताः । वै । पशवः । पशुकामइतिपशु-कामः । खलु । वै । वैश्यः । यजते । जगत्या । एव । अस्मै । पशून् । परीति । गृह्णाति । एकविंशतिमित्येक-विंशतिम् । अन्विति । ब्रूयात् । प्रतिष्ठाकामस्येतिप्रतिष्ठा-कामस्य । एकविंशइत्येक-विंशः । स्तोमानाम् । प्रतिष्ठेतिप्रति-स्था । प्रतिष्ठित्याइतिप्रति-स्थित्यै । [५८] चतुर्विंशतिमितिचतुः-विंशतिम् । अन्विति । ब्रूयात् । ब्रह्मवर्चसकामस्येतिब्रह्मवर्चस-कामस्य । चतुर्विंशत्यक्षरेतिचतुर्विंशति-अक्षरा । गायत्री । गायत्री । ब्रह्मवर्चसमितिब्रह्म-वर्चसम् । गायत्रिया । एव । अस्मै । ब्रह्मवर्चसमितिब्रह्म-वर्चसम् । अवेति । रुन्धे । त्रिंशतम् । अन्विति । ब्रूयात् । अन्नकामस्येत्यन्न-कामस्य । त्रिंशदक्षरेतित्रिंशत-अक्षरा । विराडितिवि-राट् । अन्नम् । विराडितिवि-राट् । विराजेतिवि-राजा । एव । अस्मै । अन्नाद्यमित्यन्न-अद्यम् । अवेति । रुन्धे । द्वात्रिंशतम् । अन्विति । ब्रूयात् । प्रतिष्ठाकामस्येतिप्रतिष्ठा-काम

स्य । द्वात्रिꣳशदक्षरेतिद्वात्रिꣳशत्-अक्षरा । अनुष्टुगित्यनु-स्तुक् । अनुष्टुबित्यनु-स्तुप् । छन्दसाम् । प्रतिष्ठेतिप्रति-स्था । प्रतिष्ठित्याइतिप्रति-स्थित्यै । षट्त्रिꣳशतमितिषट्-त्रिꣳशतम् । अन्विति । ब्रूयात् । पशुकामस्येतिपशु-कामस्य । षट्त्रिꣳशदक्षरेतिषट्त्रिꣳशत्-अक्षरा । बृहती । बार्हताः । पशवः । बृहत्या । एव । अस्मै । पशून् । [५९] अवेति । रुन्धे । चतुश्चत्वारिꣳशतमितिचतुः-चत्वारिꣳशतम् । अन्विति । ब्रूयात् । इन्द्रियकामस्येतीन्द्रिय-कामस्य । चतुश्चत्वारिꣳशदक्षरेतिचतुश्चत्वारिꣳशत्-अक्षरा । त्रिष्टुक् । इन्द्रियम् । त्रिष्टुप् । त्रिष्टुभा । एव । अस्मै । इन्द्रियम् । अवेति । रुन्धे । अष्टाचत्वारिꣳशतमित्यष्टा-चत्वारिꣳशतम् । अन्विति । ब्रूयात् । पशुकामस्येतिपशु-कामस्य । अष्टाचत्वारिꣳशदक्षरेत्यष्टाचत्वारिꣳशत्-अक्षरा । जगती । जागताः । पशवः । जगत्या । एव । अस्मै । पशून् । अवेति । रुन्धे । सर्वाणि । छन्दाꣳसि । अन्विति । ब्रूयात् । बहुयाजिनइतिबहु-याजिनः । सर्वाणि । वै । एतस्य । छन्दाꣳसि । अवरुद्धानीत्यव-रुद्धानि । यः । बहुयाजीति बहु-याजी । अपरिमितमित्यपरि-मितम् । अन्विति । ब्रूयात् । अपरिमितस्येत्यपरि-मितस्य । अवरुद्ध्याइत्यव-रुद्ध्यै ॥ [६०] कामयेतप्रतिष्ठित्यैपशून्थ्समष्टचत्वारिꣳशच्च ॥

निवीतमितिनि-वीतम् । मनुष्याणाम् । प्राचीनावीतमितिप्राचीन-आवीतम् । पितृणाम् । उपवीतमित्युप-वीतम् । देवानाम् । उपेति । व्ययते । देवलक्ष्ममितिदेव-लक्ष्मम् । एव । तत् । कुरुते । तिष्ठन् । अन्विति । आह । तिष्ठन् । हि । आश्रुततरमित्याश्रुत-तरम् । वदति । तिष्ठन् । अन्विति । आह । सुवर्गस्येतिसुवः-गस्य । लोकस्य । अभिजित्याइत्यभि-जित्यै । आसीनः । यजति । अस्मिन्न् । एव । लोके । प्रतीति । तिष्ठति । यत् । क्रौञ्चम् । अन्वाहेत्यनु-आह । आसुरम् । तत् । यत् । मन्द्रम् । मानुषम् । तत् । यत् । अन्तरा । तत् । सदेवमितिस-देवम् । अन्तरा । अनूच्यमित्यनु-उच्यम् । सदेवत्वायेतिसदेव-त्वाय । विद्वाꣳसः । वै । [६१] पुरा । होतारः । अभूवन्न् । तस्मात् । विधृताइतिवि-धृताः । अध्वानः । अभूवन्न् । न । पन्थानः । समिति । अरुक्षन्न् । अन्तर्वेदीत्यन्तः-वेदि । अन्यः । पादः । भवति । बहिर्वेदीतिबहिः-वेदि । अन्यः । अथ । अन्विति । आह । अध्वनाम् । विधृत्याइतिवि-धृत्यै । पथाम् । असꣳरोहायेत्यसं-रोहाय । अथोइति । भूतम् । च । एव ।

भविष्यत् । च । अवेति । रुन्धे । अथोइति । परिमितमिति परि-मितम् । च । एव । अपरिमितमित्यपरि-मितम् । च । अवेति । रुन्धे । अथोइति । ग्राम्यान् । च । एव । पशून् । आरण्यान् । च । अवेति । रुन्धे । अथोइति । [६२] देवलोकमितिदेव-लोकम् । च । एव । मनुष्यलोकमितिमनुष्य-लोकम् । च । अभीति । जयति । देवाः । वै । सामिधेनीरितिसां-इधेनीः । अनूच्येत्यनु-उच्य । यज्ञम् । न । अन्विति । अपश्यन्न् । सः । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । तूष्णीम् । आघारमित्या-घारम् । एति । अघारयत् । ततः । वै । देवाः । यज्ञम् । अन्विति । अपश्यन्न् । यत् । तूष्णीम् । आघारमित्या-घारम् । आघारयतीत्या-घारयति । यज्ञस्य । अनुख्यात्याइत्यनु-ख्यात्यै । अथोइति । सामिधेनीरितिसां-इधेनीः । एव । अभीति । अनक्ति । अलूक्षः । भवति । यः । एवम् । वेद । अथोइति । तर्पयति । एव । एनाः । तृप्यति । प्रजयेतिप्र-जया । पशुभिरितिपशु-भिः । [६३] यः । एवम् । वेद । यत् । एकया । आघारयेदित्या-घारयेत् । एकाम् । प्रीणीयात् । यत् । द्वाभ्याम् । द्वेइति । प्रीणीयात् । यत् । तिसृभिरितितिसृ-भिः । अतीति । तत् । रेचयेत् । मनसा । एति । घारयति । मनसा । हि । अनाप्तम् । आप्यते । तिर्यञ्चम् । एति । घारयति । अछम्बट्कारमित्यछम्बट्-कारम् । वाक् । च । मनः । च । आर्तीयेताम् । अहम् । देवेभ्यः । हव्यम् । वहामि । इति । वाक् । अब्रवीत् । अहम् । देवेभ्यः । इति । मनः । तौ । प्रजापतिमितिप्रजा-पतिम् । प्रश्नम् । ऐताम् । सः । अब्रवीत् । [६४] प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । दूतीः । एव । त्वम् । मनसः । असि । यत् । हि । मनसा । ध्यायति । तत् । वाचा । वदति । इति । तत् । खलु । तुभ्यम् । न । वाचा । जुहवन्न् । इति । अब्रवीत् । तस्मात् । मनसा । प्रजापतयइतिप्रजा-पतये । जुह्वति । मनः । इव । हि । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । प्रजापतेरितिप्रजा-पतेः । आप्त्यै । परिधीनितिपरि-धीन् । समिति । मार्ष्टि । पुनाति । एव । एनान् । त्रिः । मध्यमम् । त्रयः । वै । प्राणाइतिप्र-अनाः । प्राणानितिप्र-अनान् । एव । अभीति । जयति । त्रिः । दक्षिणार्ध्यमितिदक्षिण-अर्ध्यम् । त्रयः । [६५] इमे । लोकाः । इमान् । एव । लोकान् । अभीति । जयति । त्रिः । उत्तरार्ध्यमित्युत्तर-अर्ध्यम् । त्रयः । वै । देवयानाइतिदेव-यानाः । पन्थानः । तान् । एव । अभीति । जयति । त्रिः । उपेति । वाजयतिन

त्र्यंः । वै । देवलोकाइतिदेव-लोकाः । देवलोकानितिदेव-लोकान् । एव । अभीतिं । जयति । द्वादश । समितिं । प्रद्यन्ते । द्वादंश । मासाः । सँवथ्सरइतिं सं-वथ्सरः । सँवथ्सरमितिसं-वथ्सरम् । एव । प्रीणाति । अथोइतिं । सँवथ्सरमितिसं-वथ्सरम् । एव । अस्मै । उपेतिं । दधाति । सुवर्गस्येतिसुवः-गस्यं । लोकस्यं । समंष्ट्याइतिसं-अष्ट्यै । आघारमित्या-घारम् । एतिं । घारयति । तिरः । इव । [६६] वै । सुवर्गइतिंसुवः-गः । लोकः । सुवर्गमितिसुवः-गम् । एव । अस्मै । लोकम् । प्रेतिं । रोचयति । ऋजुम् । एतिं । घारयति । ऋजुः । इव । हि । प्राणइतिप्र-अनः । सन्ततमितिसं-ततम् । एतिं । घारयति । प्राणानामितिप्र-अनानाम् । अन्नाद्यस्येत्यंन्न-अद्यस्य । सन्तत्याइतिसं-तत्यै । अथोइतिं । रक्षसाम् । अपंहत्याइत्यपं-हत्यै । यम् । कामयेत । प्रमायुंकइतिप्र-मायुंकः । स्यात् । इतिं । जिह्मम् । तस्यं । एतिं । घारयेत् । प्राणमितिप्र-अनम् । एव । अस्मात् । जिह्मम् । नयति । ताजक् । प्रेतिं । मीयते । शिरंः । वै । एतत् । यज्ञस्यं । यत् । आघारइत्या-घारः । आत्मा । ध्रुवा । [६७] आघारमित्या-घारम् । आघार्येत्या-घार्यं । ध्रुवाम् । समितिं । अनक्ति । आत्मन्न् । एव । यज्ञस्यं । शिरंः । प्रतीतिं । दधाति । अग्निः । देवानांम् । दूतः । आसींत् । दैव्यंः । असुंराणाम् । तौ । प्रजापंतिमितिप्रजा-पतिम् । प्रश्नम् । एताम् । सः । प्रजापंतिरितिप्रजा-पतिः । ब्राह्मणम् । अब्रवीत् । एतत् । वीतिं । ब्रूहि । इतिं । एतिं । श्रावय । इतिं । इदम् । देवाः । शृणुत । इतिं । वाव । तत् । अब्रवीत् । अग्निः । देवः । होतां । इतिं । यः । एव । देवानांम् । तम् । अवृणीत । ततः । देवाः । [६८] अभंवन्न् । परेतिं । असुंराः । यस्यं । एवम् । विदुषंः । प्रवरमितिप्र-वरम् । प्रवृणतइतिप्र वृणते । भवंति । आत्मनां । परेतिं । अस्य । भ्रातृंव्यः । भवति । यत् । ब्राह्मणः । च । अब्राह्मणः । च । प्रश्नम् । एयातामित्या-इयातांम् । ब्राह्मणायं । अधीतिं । ब्रूयात् । यत् । ब्राह्मणायं । अध्याहेत्यंधि-आहं । आत्मनें । अधीतिं । आह । यत् । ब्राह्मणम् । पराहेतिपरा-आहं । आत्मानंम् । परेतिं । आह । तस्मात् । ब्राह्मणः । न । परोच्यइतिं परा-उच्यंः ॥ [६९] वाआरण्याः श्चावरुन्धेऽथोपशुभिस्सोऽब्रवीद्दक्षिणाध्येन्त्र यंइवध्रुवादेवाश्चत्वारिंꣳशच्च ॥ ॥ ११ ॥

आयुः । ते । आयुर्दाइत्यायुः-दाः । अग्ने । एति । प्यायस्व । समिति । ते । अवेति । ते । हेडः । उदिति । उत्तममित्युत्-तमम् । प्रेति । नः । देवी । एति । नः । दिवः । अग्नाविष्णू इत्यग्ना - विष्णू । अग्नाविष्णू इत्यग्ना-विष्णू । इमम् । मे । वरुण । तत् । त्वा । यामि । उदिति । उ । त्यम् । चित्रम् ॥ अपाम् । नपात् । एति । हि । अस्थात् । उपस्थमित्युप-स्थम् । जिह्मानाम् । ऊर्ध्वः । विद्युतमितिवि-द्युतम् । वसानः ॥ तस्य । ज्येष्ठम् । महिमानम् । वहन्तीः । हिरण्यवर्णाइतिहिरण्य-वर्णाः । परीति । यन्ति । यह्वीः ॥ समिति । [७०] अन्याः । यन्ति । उपेति । यन्ति । अन्याः । समानम् । ऊर्वम् । नद्यः । पृणन्ति ॥ तम् । उ । शुचिम् । शुचयः । दीदिवाꣳसम् । अपाम् । नपातम् । परीति । तस्थुः । आपः ॥ तम् । अस्मेराः । युवतयः । युवानम् । मर्मृज्यमानाः । परीति । यन्ति । आपः ॥ सः । शुक्रेण । शिक्वना । रेवत् । अग्निः । दीदाय । अनिध्मः । घृतनिर्णिगितिघृत-निर्णिक् । अप्स्वित्यप्-सु ॥ इन्द्रावरुणयोरितीन्द्रा - वरुणयोः । अहम् । सम्राजोरितिसं-राजोः । अवः । एति । वृणे ॥ ता । नः । मृडातः । ईदृशे ॥ इन्द्रावरुणेतीन्द्रा-वरुणा । युवम् । अध्वराय । नः । [७१] विशे । जनाय । महि । शर्म । यच्छतम् ॥ दीर्घप्रयज्युमितिदीर्घ-प्रयज्युम् । अतीति । यः । वनुष्यति । वयम् । जयेम । पृतनासु । दूढ्यः ॥ एति । नः । मित्रावरुणेतिमित्रा-वरुणा । प्रेति । बाहवा ॥ त्वम् । नः । अग्ने । वरुणस्य । विद्वान् । देवस्य । हेडः । अवेति । यासिसीष्ठाः ॥ यजिष्ठः । वह्नितमइति वह्नि-तमः । शोशुचानः । विश्वा । द्वेषाꣳसि । प्रेति । मुमुग्धि । अस्मत् ॥ सः । त्वम् । नः । अग्ने । अवमः । भव । ऊती । नेदिष्ठः । अस्याः । उषसः । व्युष्टाविति वि-उष्टौ ॥ अवेति । यक्ष्व । नः । वरुणम् । [७२] रराणः । वीहि । मृडीकम् । सुहवइतिसु - हवः । नः । एधि ॥ प्रप्रेतिप्र-प्र । अयम् । अग्निः । भरतस्य । शृण्वे । वीति । यत् । सूर्यः । न । रोचते । बृहत् । भाः ॥ अभीति । यः । पूरुम् । पृतनासु । तस्थौ । दीदाय । दैव्यः । अतिथिः । शिवः । नः ॥ प्रेति । ते । यक्षि । प्रेति । ते । इयर्मि । मन्म । भुवः । यथा । वन्द्यः । नः । हवेषु ॥ धन्वन्न् । इव । प्रपेतिप्र-पा । असि । त्वम् । अग्ने । इयक्षवे । पूरवे । प्रत्न । राजन्न् ॥ [७३] वीति । पाजसा । वीति । ज्योतिषा ॥ सः । त्वम् । अग्ने । प्रतीकेन । प्रतीति । ओष । यातुधान्यइतियातु-

धान्यः ॥ उरुक्षयेष्वित्युरु-क्षयेषु । दीद्यत् ॥ तम् । सुप्रतीकमितिसु-प्रतीकम् । सुदृशमितिसु-दृशम् । स्वञ्चम् । अविद्वाꣳसः । विदुष्टरमितिविदुः-तरम् । सपेम ॥ सः । यक्षत् । विश्वा । वयुनानि । विद्वान् । प्रेति । हव्यम् । अग्निः । अमृतेषु । वोचत् ॥ अꣳहोमुचइत्यꣳहः-मुचे । विवेषं । यत् । मा । वीति । नः । इन्द्र । इन्द्रं । क्षत्रम् । इन्द्रियाणि । शतक्रतोइतिशत-क्रतो । अन्विति । ते । दायि ॥ [७४]

यद्वीस्समंध्वरायंनोवरुणꣳराजꣳश्चतुश्चत्वारिꣳशच्च ॥ ❀ ॥१२॥

विश्वरूपस्त्वष्टेन्द्रँवृत्रम्ब्रह्मवादिनस्सत्वैनासोमयाज्येषवैदेवरथो देवा वै न र्चिनायज्ञोऽग्नेमहान्त्री न्निवीतमायुष्टेद्वादश ॥१२॥ विश्वरूपोनैनꣳ शीतरू रावद्य वसुंपूर्वेद्युर्वाजाइत्यग्नेमहान्निवीतमन्यायन्तिचतुस्सप्ततिः ॥ ७४ ॥ विश्वरूपोऽनुते दायि ॥ हरिः ओ (३) म् ॥

इति द्वितीयकाण्डे पञ्चमः प्रश्नः ॥

अथ द्वितीयकाण्डे षष्ठः प्रश्नः ॥

हरिः ओ (४) म् ॥

समिधइतिसं-इधः । यजति । वसन्तम् । एव । ऋतूनाम् । अवेति । रुन्धे । तनूनपातमितितनू-नपातम् । यजति । ग्रीष्मम् । एव । अवेति । रुन्धे । इडः । यजति । वर्षाः । एव । अवेति । रुन्धे । बर्हिः । यजति । शरदम् । एव । अवेति । रुन्धे । स्वाहाकारमितिस्वाहा-कारम् । यजति । हेमन्तम् । एव । अवेति । रुन्धे । तस्मात् । स्वाहाकृताइतिस्वाहा-कृताः । हेमन्न् । पशवः । अवेति । सीदन्ति । समिधइतिसं-इधः । यजति । उषसः । एव । देवतानाम् । अवेति । रुन्धे । तनूनपातमितितनू-नपातम् । यजति । यज्ञम् । एव । अवेति । रुन्धे । [१] इडः । यजति । पशून् । एव । अवेति । रुन्धे । बर्हिः । यजति । प्रजामितिप्र-जाम् । एव । अवेति । रुन्धे । समानयतइतिसं-आनयते । उपभृतइत्युप-भृतः । तेजः । वै । आज्यम् । प्रजाइतिप्र-जाः । बर्हिः । प्रजास्वितिप्र-जासु । एव । तेजः । दधाति । स्वाहाकारमितिस्वाहा-कारम् । यजति । वाचम् । एव । अवेति । रुन्धे । दश ।

समिति । पद्यन्ते । दशाक्षरेतिदश-अक्षरा । विराडितिवि-राट् । अन्नम् । विराडि तिवि-राट् । विराजेतिवि-राजा । एव । अन्नाद्यमित्यन्न-अद्यम् । अवेति । रुन्धे । समिधइतिसं-इधः । यजति । अस्मिन्न् । एव । लोके । प्रतीति । तिष्ठति । तनूनपातमितितनू-नपातम् । यजति । [२] यज्ञे । एव । अन्तरिक्षे । प्रतीति । तिष्ठति । इडः । यजति । पशुषु । एव । प्रतीति । तिष्ठति । बर्हिः । यजति । ये । एव । देवयानाइतिदेव-यानाः । पन्थानः । तेषु । एव । प्रतीति । तिष्ठति । स्वाहाकारमितिस्वाहा-कारम् । यजति । सुवर्गइतिसुवः-गे । एव । लोके । प्रतीति । तिष्ठति । एतावन्तः । वै । देवलोकाइतिदेव-लोकाः । तेषु । एव । यथापूर्वमितियथा-पूर्वम् । प्रतीति । तिष्ठति । देवासुराइतिदेव-असुराः । एषु । लोकेषु । अस्पर्द्धन्त । ते । देवाः । प्रयाजैरितिप्र-याजैः । एभ्यः । लोकेभ्यः । असुरान् । प्रेति । अनुदन्त । तत् । प्रयाजानामितिप्र-याजानाम् । [३] प्रयाजत्वमितिप्रयाज-त्वम् । यस्य । एवम् । विदुषः । प्रयाजाइतिप्र-याजाः । इज्यन्ते । प्रेति । एभ्यः । लोकेभ्यः । भ्रातृव्यान् । नुदते । अभिक्राममित्यभि-क्रामम् । जुहोति । अभिजित्याइत्यभि-जित्यै । यः । वै । प्रयाजानामितिप्र-याजानाम् । मिथुनम् । वेद । प्रेति । प्रजयेतिप्र-जया । पशुभिरितिपशु-भिः । मिथुनैः । जायते । समिधइतिसं-इधः । बह्वीः । इव । यजति । तनूनपातमितितनू-नपातम् । एकम् । इव । मिथुनम् । तत् । इडः । बह्वीः । इव । यजति । बर्हिः । एकम् । इव । मिथुनम् । तत् । एतत् । वै । प्रयाजानामितिप्र-याजानाम् । मिथुनम् । यः । एवम् । वेद । प्रेति । [४] प्रजयेतिप्र-जया । पशुभिरितिपशु-भिः । मिथुनैः । जायते । देवानाम् । वै । अनिष्टाः । देवताः । आसन्न् । अथ । असुराः । यज्ञम् । अजिघांसन्न् । ते । देवाः । गायत्रीम् । वीति । औहन्न् । पञ्च । अक्षराणि । प्राचीनानि । त्रीणि । प्रतीचीनानि । ततः । वर्म । यज्ञाय । अभवत् । वर्म । यजमानाय । यत् । प्रयाजानूयाजाइतिप्रयाज-अनूयाजाः । इज्यन्ते । वर्म । एव । तत् । यज्ञाय । क्रियते । वर्म । यजमानाय । भ्रातृव्याभिभूत्याइतिभ्रातृव्य-अभिभूत्यै । तस्मात् । वरूथम् । पुरस्तात् । वर्षीयः । पश्चात् । ह्रसीयः । देवाः । वै । पुरा । रक्षोभ्यइतिरक्षः-भ्यः । [५] इति । स्वाहाकारेणेतिस्वाहा-कारेण । प्रयाजेष्वितिप्र-याजेषु । यज्ञम् । संस्थाप्यमितिसं-स्थाप्यम् । अपश्यन्न् । तम् ।

स्वाहाकारेणेतिस्वाहा-कारेण । प्रयाजेष्वितिप्र-याजेषु । समिति । अस्थापयन्न्‌ । वीति । वै । एतत् । यज्ञम् । छिन्दन्ति । यत् । स्वाहाकारेणेतिस्वाहा-कारेण । प्रयाजेष्वितिप्र-याजेषु । सꣳ स्थापयन्तीतिसं-स्थापयन्ति । प्रयाजानितिप्र-याजान्। इष्ट्वा । हवीꣳषि । अभीति । घारयति । यज्ञस्य । सन्तत्याइतिसं-तत्यै । अथोइति । हविः । एव । अकः । अथोइति । यथापूर्वमितियथा-पूर्वम् । उपेति । एति । पिता । वै । प्रयाजाइतिप्र-याजाः । प्रजेतिप्र-जा । अनूयाजाइत्यनु-याजाः । यत् । प्रयाजानितिप्र-याजान् । इष्ट्वा । हवीꣳषि । अभिघारयतीत्यभि-घारयति । पिता । एव । तत् । पुत्रेण । साधारणम् । [६] कुरुते । तस्मात् । आहुः । यः । च । एवम् । वेद । यः । च । न । कथा । पुत्रस्य । केवलम् । कथा । साधारणम् । पितुः । इति । अस्कन्नम् । एव । तत् । यत् । प्रयाजेष्वितिप्र-याजेषु । इष्टेषु । स्कन्दति । गायत्री । एव । तेन । गर्भम् । धत्ते । सा । प्रजामितिप्र-जाम् । पशून् । यजमानाय । प्रेति । जनयति ॥ [७] यजतियज्ञमेवावरुन्धेतनूनपातंयजतिप्रयाजानामेवंवेद प्रख्षोभ्यस्साधारणम्पञ्चत्रिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥ १ ॥

चख्षुषीइति । वै । एतेइति । यज्ञस्य । यत् । आज्यभागावित्याज्य-भागौ। यत् । आज्यभागावित्याज्य-भागौ । यजति । चख्षुषीइति । एव । तत् । यज्ञस्य । प्रतीति । दधाति । पूर्वार्द्धइतिपूर्व-अर्द्धे । जुहोति । तस्मात् । पूर्वार्द्धइतिपूर्व-अर्द्धे । चख्षुषीइति । प्रबाहुगितिप्र-बाहुक् । जुहोति । तस्मात् । प्रबाहुगितिप्र-बाहुक् । चख्षुषीइति । देवलोकमितिदेव-लोकम् । वै । अग्निना । यजमानः । अन्विति । पश्यति । पितृलोकमितिपितृ-लोकम् । सोमेन । उत्तरार्द्धइत्युत्तर-अर्द्धे । अग्नये । जुहोति । दख्षिणार्द्धइतिदख्षिण-अर्द्धे । सोमाय । एवम् । इव । हि । इमौ । लोकौ । अनयोः । लोकयोः । अनुख्यात्याइत्यनु-ख्यात्यै । राजानौ । वै । एतौ । देवतानाम् । [८] यत् । अग्नीषोमावित्यग्नी-सोमौ । अन्तरा । देवताः । इज्येतेइति । देवतानाम् । विधृत्याइतिवि-धृत्यै । तस्मात् । राज्ञा । मनुष्याः । विधृताइतिवि-धृताः । ब्रह्मवादिनइतिब्रह्म-वादिनः । वदन्ति । किम् । तत् । यज्ञे । यजमानः । कुरुते । येन । अन्यतोदतइत्यन्यतः-दतः । च । पशून् । दाधार । उभयतोदतइत्युभयतः-दतः । च । इति । ऋचम् । अनूच्येत्यनु-उच्य । आज्यभागस्येत्याज्य-भाग

स्य । जुपाणेन । यजति । तेन । अन्यतोदतइत्यन्यतः-दतः । दाधार । ऋचम् । अनू च्येत्यनु-उच्य । हविषः । ऋचा । यजति । तेन । उभयतोदतइत्युभयतः-दतः । दाधार । मूर्द्धन्वतीतिमूर्द्धन्न्-वती । पुरोनुवाक्येतिपुरः-अनुवाक्या । भवति । मूर्द्धानम् । एव । एनम् । समानानाम् । करोति । [९] नियुत्वत्येतिनि-युत्वत्या । यजति । भ्रातृव्यस्य । एव । पशून् । नीति । युवते । केशिनम् । ह । दार्भ्यम् । केशी । सात्यकामिरितिसात्य-कामिः । उवाच । सप्तपदामितिसप्त-पदाम् । ते । शक्करीम् । श्वः । यज्ञे । प्रयोक्तासइतिप्र-योक्तासे । यस्यै । वीर्येण । प्रेति । जातान् । भ्रातृव्यान् । नुदते । प्रतीति । जनिष्यमाणान् । यस्यै । वीर्येण । उभयोः । लोकयोः । ज्योतिः । धत्ते । यस्यै । वीर्येण । पूर्वार्द्धेनेतिपूर्व-अर्द्धेन । अनड्वान् । भुनक्ति । जघनार्द्धेनेतिजघन-अर्द्धेन । धेनुः । इति । पुरस्ताल्लक्ष्मेतिपुरस्तात्-लक्ष्मा । पुरोनुवाक्येतिपुरः-अनुवाक्या । भवति । जातान् । एव । भ्रातृव्यान् । प्रेति । नुदते । उपरिष्टाल्लक्ष्मेत्युपरिष्टात्-लक्ष्मा । [१०] याज्या । जनिष्यमाणान् । एव । प्रतीति । नुदते । पुरस्ताल्लक्ष्मेतिपुरस्तात्-लक्ष्मा । पुरोनुवाक्येतिपुरः-अनुवाक्या । भवति । अस्मिन्न् । एव । लोके । ज्योतिः । धत्ते । उपरिष्टाल्लक्ष्मेत्युपरिष्टात्-लक्ष्मा । याज्या । अमुष्मिन्न् । एव । लोके । ज्योतिः । धत्ते । ज्योतिष्मन्तौ । अस्मै । इमौ । लोकौ । भवतः । यः । एवम् । वेद । पुरस्ताल्लक्ष्मेतिपुरस्तात्-लक्ष्मा । पुरोनुवाक्येतिपुरः-अनुवाक्या । भवति । तस्मात् । पूर्वार्द्धेनेतिपूर्व-अर्द्धेन । अनड्वान् । भुनक्ति । उपरिष्टाल्लक्ष्मेत्युपरिष्टात्-लक्ष्मा । याज्या । तस्मात् । जघनार्द्धेनेतिजघन-अर्द्धेन । धेनुः । यः । एवम् । वेद । भुङ्क्तः । एनम् । एतौ । वज्रः । आज्यम् । वज्रः । आज्यभागावित्याज्य-भागौ । [११] वज्रः । वषट्कारइतिवषट्-कारः । त्रिवृतमितित्रि-वृतम् । एव । वज्रम् । सम्भृत्येतिसं-भृत्य । भ्रातृव्याय । प्रेति । हरति । अछम्बट्कारमित्यछम्बट्-कारम् । अपगूर्येत्यप-गूर्य । वषट् । करोति । स्तृत्यै । गायत्री । पुरोनुवाक्येतिपुरः-अनुवाक्या । भवति । त्रिष्टुक् । याज्या । ब्रह्मन्न् । एव । क्षत्रम् । अन्वारम्भयतीत्यनु-आरम्भयति । तस्मात् । ब्राह्मणः । मुख्यः । मुख्यः । भवति । यः । एवम् । वेद । प्रेति । एव । एनम् । पुरोनुवाक्ययेतिपुरः-अनुवाक्यया । आह । प्रेति । नयति । याज्यया । गमयति । वषट्कारेणेतिवषट्-कारेण ।

एति । एव । एनम् । पुरोनुवाक्ययेतिपुरः-अनुवाक्यया । दत्ते । प्रेति । यच्छति । याज्यया । प्रतीति । [१२] वषट्कारेणेतिवषट्-कारेण । स्थापयति । त्रिपदेतित्रि-पदा । पुरोनुवाक्येतिपुरः-अनुवाक्या । भवति । त्रयः । इमे । लोकाः । एषु । एव । लोकेषु । प्रतीति । तिष्ठति । चतुष्पदेतिचतुः-पदा । याज्या । चतुष्पदइतिचतुः-पदः । एव । पशून् । अवेति । रुन्धे । द्व्यक्षरइतिद्वि-अक्षरः । वषट्कारइतिवषट्-कारः । द्विपादितिद्वि-पात् । यजमानः । पशुषु । एव । उपरिष्टात् । प्रतीति । तिष्ठति । गायत्री । पुरोनुवाक्येतिपुरः-अनुवाक्या । भवति । त्रिष्टुक् । याज्या । एषा । वै । सप्तपदेतिसप्त-पदा । शक्वरी । यत् । वै । एतया । देवाः । अशिक्षन्न् । तत् । अशक्नुवन्न् । यः । एवम् । वेद । शक्नोति । एव । यत् । शिक्षति ॥ [१३] देवतानाङ्करोत्युपरिष्टाल्लक्ष्माज्यभागौप्रतिशक्नोत्येवद्वेच ॥ ❀ ❀ ॥ २ ॥

प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । देवेभ्यः । यज्ञान् । व्यादिशदितिवि-आदिशत् । सः । आत्मन्न् । आज्यम् । अधत्त । तम् । देवाः । अब्रुवन्न् । एषः । वाव । यज्ञः । यत् । आज्यम् । अपीति । एव । नः । अत्र । अस्तु । इति । सः । अब्रवीत् । यजान् । वः । आज्यभागावित्याज्य-भागौ । उपेति । स्तृणान् । अभीति । घारयान् । इति । तस्मात् । यजन्ति । आज्यभागावित्याज्य-भागौ । उपेति । स्तृणन्ति । अभीति । घारयन्ति । ब्रह्मवादिनइतिब्रह्म-वादिनः । वदन्ति । कस्मात् । सत्यात् । यातयामानीतियात-यामानि । अन्यानि । हवीꣳषि । अयातयाममित्ययात-यामम् । आज्यम् । इति । प्राजापत्यमितिप्राजा-पत्यम् । [१४] इति । ब्रूयात् । अयातयामेत्ययात-यामा । हि । देवानाम् । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । इति । छन्दाꣳसि । देवेभ्यः । अपेति । अक्रामन्न् । न । वः । अभागानि । हव्यम् । वक्ष्यामः । इति । तेभ्यः । एतत् । चतुरवत्तमितिचतुः-अवत्तम् । अधारयन्न् । पुरोनुवाक्यायाइतिपुरः-अनुवाक्यायै । याज्यायै । देवतायै । वषट्कारायेतिवषट्-काराय । यत् । चतुरवत्तमितिचतुः-अवत्तम् । जुहोति । छन्दाꣳसि । एव । तत् । प्रीणाति । तानि । अस्य । प्रीतानि । देवेभ्यः । हव्यम् । वहन्ति । अङ्गिरसः । वै । इतः । उत्तमाइत्युत्-तमाः । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । आयन्न् । तत् । ऋषयः । यज्ञवास्त्वितियज्ञ-वास्तु । अभ्यवायन्नित्यभि-अवायन्न् । ते । [१५] अपश्यन्न् । पुरो

डाशम् । कूर्मम् । भूतम् । सर्पन्तम् । तम् । अब्रुवन्न् । इन्द्राय । ध्रियस्व । बृहस्पतये । ध्रियस्व । विश्वेभ्यः । देवेभ्यः । ध्रियस्व । इति । सः । न । अध्रियत । तम् । अब्रुवन्न् । अग्नये । ध्रियस्व । इति । सः । अग्नये । अध्रियत । यत् । आग्नेयः । अष्टाकपालइत्यष्टा-कपालः । अमावास्यायामित्यमा-वास्यायाम् । च । पौर्णमास्यामितिपौर्ण-मास्याम् । च । अच्युतः । भवति । सुवर्गस्येतिसुवः-गस्य । लोकस्य । अभिजित्याइत्यभि-जित्यै । तम् । अब्रुवन्न् । कथा । अहास्थाः । इति । अनुपाक्तइत्यनुप-अक्तः । अभूवम् । इति । अब्रवीत् । यथा । अख्षः । अनुपाक्तइत्यनुप-अक्तः । [१६] अवार्च्छतीत्यव-ऋच्छति । एवम् । अवेति । आरम् । इति । उपरिष्टात् । अभ्यज्येत्यभि-अज्य । अधस्तात् । उपेति । अनक्ति । सुवर्गस्येतिसुवः-गस्य । लोकस्य । समष्ट्याइतिसं-अष्ट्यै । सर्वाणि । कपालानि । अभीति । प्रथयति । तावतः । पुरोडाशान् । अमुष्मिन्न् । लोके । अभीति । जयति । यः । विदग्धइतिवि-दग्धः । सः । नैर्ऋतइतिनैः-ऋतः । यः । अशृतः । सः । रौद्रः । यः । शृतः । सः । सदेवइतिस-देवः । तस्मात् । अविदहतेत्यवि-दहता । शृतङ्कृत्यइतिशृतं-कृत्यः । सदेवत्वायेतिसदेव-त्वाय । भस्मना । अभीति । वासयति । तस्मात् । माꣳसेन । अस्थि । छन्नम् । वेदेन । अभीति । वासयति । तस्मात् । [१७] केशैः । शिरः । छन्नम् । प्रच्युतमितिप्र-च्युतम् । वै । एतत् । अस्मात् । लोकात् । अगतम् । देवलोकमितिदेव-लोकम् । यत् । शृतम् । हविः । अनभिघारितमित्यनभि-घारितम् । अभिघार्येत्यभि-घार्य । उदिति । वासयति । देवत्रेतिदेव-त्रा । एव । एनत् । गमयति । यदि । एकम् । कपालम् । नश्येत् । एकः । मासः । सँवथ्सरस्येतिसं-वथ्सरस्य । अनवेतइत्यनव-इतः । स्यात् । अथ । यजमानः । प्रेति । मीयेत । यत् । द्वे इति । नश्येताम् । द्वौ । मासौ । सँवथ्सरस्येतिसं-वथ्सरस्य । अनवेतावित्यनव-इतौ । स्याताम् । अथ । यजमानः । प्रेति । मीयेत । सङ्ख्यायेतिसं-ख्याय । उदिति । वासयति । यजमानस्य । [१८] गोपीथाय । यदि । नश्येत् । आश्विनम् । द्विकपालमितिद्वि-कपालम् । निरिति । वपेत् । द्यावापृथिव्यमितिद्यावा-पृथिव्यम् । एककपालमित्येक-कपालम् । अश्विनौ । वै । देवानाम् । भिषजौ । ताभ्याम् । एव । अस्मै । भेषजम् । करोति । द्यावापृथिव्यइतिद्यावा-पृथिव्यः । एककपालइत्येक-कपालः ।

भवति । अनयोः । वै । एतत् । नश्यति । यत् । नश्यति । अनयोः । एव । एनत् । विन्दति । प्रतिष्ठित्या इतिप्रति-स्थित्यै ॥ [१९] प्राजापत्यन्तेऽस्वपोऽनुप्राक्तोवे देना भिवासयतितस्माद्यजमानस्यद्वात्रिंशच्च ॥ ❀ ❀ ॥ ३ ॥

देवस्य । त्वा । सवितुः । प्रसवइतिप्र-सवे । इति । स्फ्यम् । एति । दत्ते । प्रसूत्याइतिप्र-सूत्यै । अश्विनोः । बाहुभ्यामितिबाहु-भ्याम् । इति । आह । अश्विनौ । हि । देवानाम् । अध्वर्यूइति । आस्ताम् । पूष्णः । हस्ताभ्याम् । इति । आह । यत्यै । शतभृष्टिरितिशत-भृष्टिः । असि । वानस्पत्यः । द्विषतः । वधः । इति । आह । वज्रम् । एव । तत् । समिति । श्यति । भ्रातृव्याय । प्रहरिष्यन्निति प्र-हरिष्यन् । स्तम्बयजुरितिस्तम्ब-यजुः । हरति । एतावती । वै । पृथिवी । यावती । वेदिः । तस्याः । एतावतः । एव । भ्रातृव्यम् । निरिति । भजति । [२०] तस्मात् । न । अभागम् । निरिति । भजन्ति । त्रिः । हरति । त्रयः । इमे । लोकाः । एभ्यः । एव । एनम् । लोकेभ्यः । निरिति । भजति । तूष्णीम् । चतुर्थम् । हरति । अपरिमितादित्यपरि-मितात् । एव । एनम् । निरिति । भजति । उदिति । हन्ति । यत् । एव । अस्याः । अमेध्यम् । तत् । अपेति । हन्ति । उदिति । हन्ति । तस्मात् । ओषधयः । परेति । भवन्ति । मूलम् । छिनत्ति । भ्रातृव्यस्य । एव । मूलम् । छिनत्ति । पितृदेवत्येतिपितृ-देवत्या । अतिखातेत्यति-खाता । इयतीम् । खनति । प्रजापतिनेतिप्रजा-पतिना । [२१] यज्ञमुखेनेतियज्ञ-मुखेन । सम्मितामितिसं-मिताम् । एति । प्रतिष्ठाया इतिप्रति-स्थायै । खनति । यजमानम् । एव । प्रतिष्ठामितिप्रति-स्थाम् । गमयति । दक्षिणतः । वर्षीयसीम् । करोति । देवयजनस्येतिदेव-यजनस्य । एव । रूपम् । अकः । पुरीषवतीमितिपुरीष-वतीम् । करोति । प्रजेतिप्र-जा । वै । पशवः । पुरीषम् । प्रजयेतिप्र-जया । एव । एनम् । पशुभिरितिपशु-भिः । पुरीषवन्तमितिपुरीष-वन्तम् । करोति । उत्तरमित्युत्-तरम् । परिग्राहमितिपरि-ग्राहम् । परीति । गृह्णाति । एतावती । वै । पृथिवी । यावती । वेदिः । तस्याः । एतावतः । एव । भ्रातृव्यम् । निर्भज्येतिनिः-भज्य । आत्मने । उत्तरमित्युत्-तरम् । परिग्राहमिति परि-ग्राहम् । परीति । गृह्णाति । क्रूरम् । इव । वै । [२२] एतत् । करोति । यत् । वेदिम् । करोति । धाः । असि । स्वधेतिस्व-धा । असि । इति । योयुप्यते । शा

न्त्यै । प्रोक्षणीरितिप्र-उक्षणीः । एति । सादयति । आपः । वै । रक्षोघ्नीरितिरक्षः-घ्नीः । रक्षसाम् । अपहत्याइत्यप-हत्यै । स्फ्यस्य । वर्त्मन्न् । सादयति । यज्ञस्य । सन्तत्याइतिसं-तत्यै । यम् । द्विष्यात् । तम् । ध्यायेत् । शुचा । एव । एनम् । अर्पयति ॥ [२३] भजतिप्रजापतिनेववैत्रयस्त्रिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ॥ ४ ॥

ब्रह्मवादिनइतिब्रह्म-वादिनः । वदन्ति । अद्भिरित्यत्-भिः । हवीꣳषि । प्रेति । औक्षीः । केन । अपः । इति । ब्रह्मणा । इति । ब्रूयात् । अद्भिरित्यत्-भिः । हि । एव । हवीꣳषि । प्रोक्षतीतिप्र-उक्षति । ब्रह्मणा । अपः । इध्माबर्हिरितीध्मा-बर्हिः । प्रेति । उक्षति । मेध्यम् । एव । एनत् । करोति । वेदिम् । प्रेति । उक्षति । ऋक्षा । वै । एषा । अलोमका । अमेध्या । यत् । वेदिः । मेध्याम् । एव । एनाम् । करोति । दिवे । त्वा । अन्तरिक्षाय । त्वा । पृथिव्यै । त्वा । इति । बर्हिः । आसाद्येत्या-साद्य । प्रेति । [२४] उक्षति । एभ्यः । एव । एनत् । लोकेभ्यः । प्रेति । उक्षति । क्रूरम् । इव । वै । एतत् । करोति । यत् । खनति । अपः । नीति । नयति । शान्त्यै । पुरस्तात् । प्रस्तरमितिप्र-स्तरम् । गृह्णाति । मुख्यम् । एव । एनम् । करोति । इयन्तम् । गृह्णाति । प्रजापतिनेतिप्रजा-पतिना । यज्ञमुखेनेतियज्ञ-मुखेन । सम्मितमितिसं-मितम् । बर्हिः । स्तृणाति । प्रजाइतिप्र-जाः । वै । बर्हिः । पृथिवी । वेदिः । प्रजाइतिप्र-जाः । एव । पृथिव्याम् । प्रतीति । स्थापयति । अनतिदृश्नमित्यनति-दृश्नम् । स्तृणाति । प्रजयेतिप्र-जया । एव । एनम् । पशुभिरिति पशु-भिः । अनतिदृश्नमित्यनति-दृश्नम् । करोति । [२५] उत्तरमित्युत-तरम् । बर्हिषः । प्रस्तरमितिप्र-स्तरम् । सादयति । प्रजाइतिप्र-जाः । वै । बर्हिः । यजमानः । प्रस्तरइतिप्र-स्तरः । यजमानम् । एव । अयजमानात् । उत्तरमित्युत-तरम् । करोति । तस्मात् । यजमानः । अयजमानात् । उत्तरइत्युत्-तरः । अन्तः । दधाति । व्यावृत्त्याइतिवि-आवृत्त्यै । अनक्ति । हविष्कृतमितिहविः-कृतम् । एव । एनम् । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । गमयति । त्रेधा । अनक्ति । त्रयः । इमे । लोकाः । एभ्यः । एव । एनम् । लोकेभ्यः । अनक्ति । न । प्रतीति । शृणाति । यत् । प्रतिशृणीयादितिप्रति-शृणीयात् । अनूर्ध्वम्भावुकमित्यनूर्ध्व-भावुकम् । यजमानस्य । स्यात् । उपरि । इव । प्रेति । हरति । [२६] उपरि । इव । हि । सुवर्गइतिसुवः-

गः । लोकः । नीति । यच्छति । वृष्टिम् । एव । अस्मै । नीति । यच्छति । न । अत्यग्रमित्यति-अग्रम् । प्रेति । हरेत् । यत् । अत्यग्रमित्यति-अग्रम् । प्रहरेदितिप्र-हरेत् । अत्यासारिणीत्यति-आसारिणी । अध्वर्योः । नाशुका । स्यात् । न । पुरस्तात् । प्रतीति । अस्येत् । यत् । पुरस्तात् । प्रत्यस्येदितिप्रति-अस्येत् । सुवर्गादितिसुवः-गात् । लोकात् । यजमानम् । प्रतीति । नुदेत् । प्राञ्चम् । प्रेति । हरति । यजमानम् । एव । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । गमयति । न । विष्वञ्चम् । वीति । युयात् । यत् । विष्वञ्चम् । वियुयादितिवि-युयात् । [२७] स्त्री । अस्य । जायेत । ऊर्ध्वम् । उदिति । यौति । ऊर्ध्वम् । इव । हि । पुꣳसः । पुमान् । एव । अस्य । जायते । यत् । स्फयेन । वा । उपवेषेणेत्युप-वेषेण । वा । योयुप्येत । स्तृतिः । एव । अस्य । सा । हस्तेन । योयुप्यते । यजमानस्य । गोपीथाय । ब्रह्मवादिनइतिब्रह्म-वादिनः । वदन्ति । किम् । यज्ञस्य । यजमानः । इति । प्रस्तरइतिप्र-स्तरः । इति । तस्य । क्व । सुवर्गइतिसुवः-गः । लोकः । इति । आहवनीयइत्या-हवनीयः । इति । ब्रूयात् । यत् । प्रस्तरमितिप्र-स्तरम् । आहवनीयइत्या-हवनीये । प्रहरतीतिप्र-हरति । यजमानम् । एव । [२८] सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । गमयति । वीति । वै । एतत् । यजमानः । लिशते । यत् । प्रस्तरमितिप्र-स्तरम् । योयुप्यन्ते । बर्हिः । अनु । प्रेति । हरति । शान्त्यै । अनारम्भणइत्यना-रम्भणः । इव । वै । एतर्हि । अध्वर्युः । सः । ईश्वरः । वेपनः । भवितोः । ध्रुवा । असि । इति । इमाम् । अभीति । मृशति । इयम् । वै । ध्रुवा । अस्याम् । एव । प्रतीति । तिष्ठति । न । वेपनः । भवति । अगा (३) न् । अग्नीदित्यग्नि-इत् । इति । आह । यत् । ब्रूयात् । अगन्न् । अग्निः । इति । अग्नौ । अग्निम् । गमयेत् । निरिति । यजमानम् । सुवर्गादितिसुवः-गात् । लोकात् । भजेत् । अगन्न् । इति । एव । ब्रूयात् । यजमानम् । एव । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । गमयति ॥ [२९] आसाद्यप्रानतिष्टञ्जङ्क्रोतिहरतिवियुयाद्यजमानमेवाग्निरिति सप्तदशच ॥ ❀ ॥५॥

अग्नेः । त्रयः । ज्यायाꣳसः । भ्रातरः । आसन्न् । ते । देवेभ्यः । हव्यम् । वहन्तः । प्रेति । अमीयन्त । सः । अग्निः । अबिभेत् । इत्थम् । वाव । स्यः । आर्तिम् । एति । अरिष्यति । इति । सः । निलायत । सः । अपः । प्रेति । अविशत् । तम् ।

देवताः । प्रैषमितिप्र-एषम् । ऐच्छन्न् । तम् । मथ्स्यः । प्रेति । अब्रवीत् । तम् । अ
शपत् । धियाधियेतिधिया-धिया । त्वा । वध्यासुः । यः । मा । प्रेति । अवोचः । इति ।
तस्मात् । मथ्स्यम् । धियाधियेतिधिया-धिया । घ्नन्ति । शप्तः । [३०] हि । तम् ।
अन्विति । अविन्दन्न् । तम् । अब्रुवन्न् । उपेति । नः । एति । वर्तस्व । हव्यम् । नः ।
वह । इति । सः । अब्रवीत् । वरम् । वृणै । यत् । एव । गृहीतस्य । अहुतस्य । बहिः
परिधीतिबहिः-परिधि । स्कन्दात् । तत् । मे । भ्रातृणाम् । भागधेयमितिभाग-धे
यम् । असत् । इति । तस्मात् । यत् । गृहीतस्य । अहुतस्य । बहिःपरिधीतिबहिः-
परिधि । स्कन्दति । तेषाम् । तत् । भागधेयमितिभाग-धेयम् । तान् । एव । तेन ।
प्रीणाति । परिधीनितिपरि-धीन् । परीति । दधाति । रक्षसाम् । अपहत्याइत्यप-
हत्यै । समिति । स्पर्शयति । [३१] रक्षसाम् । अनन्ववचारायेत्यनन्नु-अवचाराय ।
न । पुरस्तात् । परीति । दधाति । आदित्यः । हि । एव । उद्यन्नित्युत्-यन्न् । पुर
स्तात् । रक्षाꣳसि । अपहन्तीत्यप-हन्ति । ऊर्ध्वेइति । समिधावितिसं-इधौ । एति ।
दधाति । उपरिष्टात् । एव । रक्षाꣳसि । अपेति । हन्ति । यजुषा । अन्याम् । तू
ष्णीम् । अन्याम् । मिथुनत्वायेतिमिथुन-त्वाय । द्वेइति । एति । दधाति । द्विपा
दितिद्वि-पात् । यजमानः । प्रतिष्ठित्या इतिप्रति-स्थित्यै । ब्रह्मवादिनइतिब्रह्म-वा
दिनः । वदन्ति । सः । तु । वै । यजेत । यः । यज्ञस्य । आर्त्या । वसीयान् । स्यात् ।
इति । भूपतयइतिभू-पतये । स्वाहा । भुवनपतयइतिभुवन-पतये । स्वाहा । भूता
नाम् । [३२] पतये । स्वाहा । इति । स्कन्नम् । अन्विति । मन्त्रयेत । यज्ञस्य । एव ।
तत् । आर्त्या । यजमानः । वसीयान् । भवति । भूयसीः । हि । देवताः । प्रीणाति ।
जामि । वै । एतत् । यज्ञस्य । क्रियते । यत् । अन्वञ्चौ । पुरोडाशौ । उपाꣳशुया
जमित्युपाꣳशु-याजम् । अन्तरा । यजति । अजामित्वायेत्यजामि-त्वाय । अथोइति ।
मिथुनत्वायेतिमिथुन-त्वाय । अग्निः । अमुष्मिन्न् । लोके । आसीत् । यमः । अ
स्मिन्न् । ते । देवाः । अब्रुवन्न् । एति । इत । इमौ । वि । परीति । ऊहाम । इति ।
अन्नाद्येनेत्यन्न-अद्येन । देवाः । अग्निम् । [३३] उपामन्त्रयन्तेत्युप-अमन्त्रयन्त ।
राज्येन । पितरः । यमम् । तस्मात् । अग्निः । देवानाम् । अन्नादइत्यन्न-अदः । यमः ।
पितृणाम् । राजा । यः । एवम् । वेद । प्रेति । राज्यम् । अन्नाद्यमित्यन्न-अद्यम् ।

आप्नोति । तस्मै । एतत् । भागधेयमितिभाग-धेयम् । प्रेति । अयच्छन् । यत् । अग्नये । स्विष्टकृतइतिस्विष्ट-कृते । अवद्यन्तीत्यव-द्यन्ति । यत् । अग्नये । स्विष्टकृतइतिस्विष्ट-कृते । अवद्यतीत्यव-द्यति । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । एव । तत् । रुद्रम् । समिति । अर्द्धयति । सकृथ्सकृदितिसकृत्-सकृत् । अवेति । द्यति । सकृत् । इव । हि । रुद्रः । उत्तरार्द्धादित्युत्तर-अर्द्धात् । अवेति । द्यति । एषा । वै । रुद्रस्य । [३४] दिक् । स्वायाम् । एव । दिशि । रुद्रम् । निरवदयतइतिनिः-अवदयते । द्विः । अभीति । घारयति । चतुरवत्तस्येतिचतुः-अवत्तस्य । आप्त्यै । पशवः । वै । पूर्वाः । आहुतयइत्या-हुतयः । एषः । रुद्रः । यत् । अग्निः । यत् । पूर्वाः । आहुतीरित्या-हुतीः । अभीति । जुहुयात् । रुद्राय । पशून् । अपीति । दध्यात् । अपशुः । यजमानः । स्यात् । अतिहायेत्यति-हाय । पूर्वाः । आहुतीरित्या-हुतीः । जुहोति । पशूनाम् । गोपीथाय ॥ [३५] शप्तस्स्पर्श् शयतिभूतानामग्नि॑ रुद्रस्यसप्तत्रि॑ शच्च ॥ ॥६॥

मनुः । पृथिव्याः । यज्ञियम् । ऐच्छत् । सः । घृतम् । निषिक्तमितिनि-सिक्तम् । अविन्दत् । सः । अब्रवीत् । कः । अस्य । ईश्वरः । यज्ञे । अपीति । कर्तोः । इति । तौ । अब्रूताम् । मित्रावरुणाविति मित्रा-वरुणौ । गोः । एव । आवम् । ईश्वरौ । कर्तोः । स्वः । इति । तौ । ततः । गाम् । समिति । ऐरयताम् । सा । यत्रयत्रेतियत्र-यत्र । न्यक्रामदितिनि-अक्रामत् । ततः । घृतम् । अपीड्यत । तस्मात् । घृतपदीतिघृत-पदी । उच्यते । तत् । अस्यै । जन्म । उपहूतमित्युप-हूतम् । रथन्तरमितिरथं-तरम् । सह । पृथिव्या । इति । आह । [३६] इयम् । वै । रथन्तरमिति रथं-तरम् । इमाम् । एव । सह । अन्नाद्येनेत्यन्न-अद्येन । उपेति । ह्वयते । उपहूतमित्युप-हूतम् । वामदेव्यमितिवाम-देव्यम् । सह । अन्तरिक्षेण । इति । आह । पशवः । वै । वामदेव्यमितिवाम-देव्यम् । पशून् । एव । सह । अन्तरिक्षेण । उपेति । ह्वयते । उपहूतमित्युप-हूतम् । बृहत् । सह । दिवा । इति । आह । ऐरम् । वै । बृहत् । इराम् । एव । सह । दिवा । उपेति । ह्वयते । उपहूताइत्युप-हूताः । सप्त । होत्राः । इति । आह । होत्राः । एव । उपेति । ह्वयते । उपहूतेत्युप-हूता । धेनुः । [३७] सहर्षभेतिसह-ऋषभा । इति । आह । मिथुनम् । एव । उपेति । ह्वयते । उपहूत इत्युप-हूतः । भक्षः । सखा । इति । आह । सोमपीथमितिसोम-पीथम् । एव । उपेति ।

ह्वयते । उपहूतामिति (४) इत्युप-हूताँ (४)। होइति । इति । आह । आत्मानम् । एव । उपेति । ह्वयते । आत्मा । हि । उपहूतानामित्युप-हूतानाम् । वसिष्ठः । इडाम् । उपेति । ह्वयते । पशवः । वै । इडा । पशून् । एव । उपेति । ह्वयते । चतुः । उपेति । ह्वयते । चतुष्पादइतिचतुः-पादः । हि । पशवः । मानवी । इति । आह । मनुः । हि । एताम् । [३८] अग्रे । अपश्यत् । घृतपदीतिघृत-पदी । इति । आह । यत् । एव । अस्यै । पदात् । घृतम् । अपीब्यत । तस्मात् । एवम् । आह । मैत्रावरुणीतिमैत्रा-वरुणी । इति । आह । मित्रावरुणाविर्तिमित्रा-वरुणौ । हि । एनाम् । समैरयतामितिसं-ऐरयताम् । ब्रह्म । देवकृतमितिदेव-कृतम् । उपहूतमित्युप-हूतम् । इति । आह । ब्रह्म । एव । उपेति । ह्वयते । दैव्याः । अध्वर्यवः । उपहूताइत्युप-हूताः । उपहूताइत्युप-हूताः । मनुष्याः । इति । आह । देवमनुष्यानितिदेव-मनुष्यान् । एव । उपेति । ह्वयते । ये । इमम् । यज्ञम् । अवान् । ये । यज्ञपतिमितियज्ञ-पतिम् । वर्द्धान् । इति । आह । [३९] यज्ञाय । च । एव । यजमानाय । च । आशिषमित्या-शिषम् । एति । शास्ते । उपहूतेइत्युप-हूते । द्यावापृथिवीइतिद्यावा-पृथिवी । इति । आह । द्यावापृथिवीइतिद्यावा-पृथिवी । एव । उपेति । ह्वयते । पूर्वजेइतिपूर्व-जे । ऋतावरीइत्यृत-वरी । इति । आह । पूर्वजेइतिपूर्व-जे । हि । एतेइति । ऋतावरीइत्यृत-वरी । देवीइति । देवपुत्रेइतिदेव-पुत्रे । इति । आह । देवीइति । हि । एतेइति । देवपुत्रेइतिदेव-पुत्रे । उपहूतइत्युप-हूतः । अयम् । यजमानः । इति । आह । यजमानम् । एव । उपेति । ह्वयते । उत्तरस्यामित्युत्-तरस्याम् । देवयज्यायामितिदेव-यज्यायाम् । उपहूतइत्युप-हूतः । भूयसि । हविष्करणइतिहविः-करणे । उपहूतइत्युप-हूतः । दिव्ये । धामन्न् । उपहूतइत्युप-हूतः । [४०] इति । आह । प्रजेतिप्र-जा । वै । उत्तरेत्युत्-तरा । देवयज्येतिदेव-यज्या । पशवः । भूयः । हविष्करणमितिहविः-करणम् । सुवर्गइतिसुवः-गः । लोकः । दिव्यम् । धाम । इदम् । असि । इदम् । असि । इति । एव । यज्ञस्य । प्रियम् । धाम । उपेति । ह्वयते । विश्वम् । अस्य । प्रियम् । उपहूतमित्युप-हूतम् । इति । आह । अछम्बट्कारमित्यछम्बट्-कारम् । एव । उपेति । ह्वयते ॥ [४१] आहधेनुरेताव्वर्द्धानित्याहधामन्नुपहूतश्चतुस्त्रिँ᳚शच्च ॥७॥

पशवः । वै । इडा । स्वयम् । एति । दत्ते । कामम् । एव । आत्मना । पशू

नाम् । एति । दत्ते । न । हि । अन्यः । कामम् । पशूनाम् । प्रयच्छतीतिप्र-यच्छति । वाचः । पतये । त्वा । हुतम् । प्रेति । अश्नामि । इति । आह । वाचम् । एव । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । प्रीणाति । सदसः । पतये । त्वा । हुतम् । प्रेति । अश्नामि । इति । आह । स्वगाकृत्याइतिस्वगा-कृत्यै । चतुरवत्तमितिचतुः-अवत्तम् । भवति । हविः । वै । चतुरवत्तमितिचतुः-अवत्तम् । पशवः । चतुरवत्तमितिचतुः-अवत्तम् । यत् । होता । प्राश्नीयादितिप्र-अश्नीयात् । होता । [४२] आर्तिम् । एति । ऋच्छेत् । यत् । अग्नौ । जुहुयात् । रुद्राय । पशून् । अपीति । दध्यात् । अपशुः । यजमानः । स्यात् । वाचः । पतये । त्वा । हुतम् । प्रेति । अश्नामि । इति । आह । परोक्षमितिपरः-अक्षम् । एव । एनत् । जुहोति । सदसः । पतये । त्वा । हुतम् । प्रेति । अश्नामि । इति । आह । स्वगाकृत्याइतिस्वगा-कृत्यै । प्रेति । अश्नन्ति । तीर्थे । एव । प्रेति । अश्नन्ति । दक्षिणाम् । ददाति । तीर्थे । एव । दक्षिणाम् । ददाति । वीति । वै । एतत् । यज्ञम् । [४३] छिन्दन्ति । यत् । मध्यतः । प्राश्नन्तीतिप्र-अश्नन्ति । अद्भिरित्यत्-भिः । मार्जयन्ते । आपः । वै । सर्वाः । देवताः । देवताभिः । एव । यज्ञम् । समिति । तन्वन्ति । देवाः । वै । यज्ञात् । रुद्रम् । अन्तः । आयन् । सः । यज्ञम् । अविध्यत् । तम् । देवाः । अभि । समिति । अगच्छन्त । कल्पताम् । नः । इदम् । इति । ते । अब्रुवन् । स्विष्टमितिसु-इष्टम् । वै । नः । इदम् । भविष्यति । यत् । इमम् । राधयिष्यामः । इति । तत् । स्विष्टकृतइतिस्विष्ट-कृतः । स्विष्टकृत्त्वमितिस्विष्टकृत-त्वम् । तस्य । आविद्धमित्या-विद्धम् । निरिति । [४४] अकृन्तन् । यवेन । सम्मितमितिसं-मितम् । तस्मात् । यवमात्रमितियव-मात्रम् । अवेति । द्येत् । यत् । ज्यायः । अवद्येदित्यव-द्येत् । रोपयेत् । तत् । यज्ञस्य । यत् । उपेति । च । स्तृणीयात् । अभीति । च । घारयेत् । उभयतस्सꣳश्वायीत्युभयतः-सꣳश्वायि । कुर्यात् । अवदायेत्यव-दाय । अभीति । घारयति । द्विः । समिति । पद्यते । द्विपादितिद्वि-पात् । यजमानः । प्रतिष्ठित्याइतिप्रति-स्थित्यै । यत् । तिरश्चीनम् । अतिहरेदित्यति-हरेत् । अनभिविद्धमित्यनभि-विद्धम् । यज्ञस्य । अभीति । विध्येत् । अग्रेण । परीति । हरति । तीर्थेन । एव । परीति । हरति । तत् । पूष्णे । परीति । अहरन् । तत् । [४५] पूषा । प्राश्येतिप्र-अश्य । दतः । अरुणत् । तस्मात् । पूषा । प्रपिष्टभागइतिप्रपिष्ट-भागः । अदन्तकः ।

हि । तम् । देवाः । अब्रुवन्न् । वीति । वै । अयम् । आर्द्धि । अप्राशित्रियइत्यप्र - अ शित्रियः । वै । अयम् । अभूत् । इति । तत् । बृहस्पतये । परीति । अहरन्न् । सः । अबिभेत् । बृहस्पतिः । इत्थम् । वाव । स्यः । आर्तिम् । एति । अरिष्यति । इति । सः । एतम् । मन्त्रम् । अपश्यत् । सूर्यस्य । त्वा । चक्षुषा । प्रतीति । पश्यामि । इति । अब्रवीत् । न । हि । सूर्यस्य । चक्षुः । [४६] किम् । चन । हिनस्ति । सः । अबिभेत् । प्रतिगृह्णन्तमितिप्रति-गृह्णन्तम् । मा । हिंसिष्यति । इति । देवस्य । त्वा । सवितुः । प्रसवइतिप्र-सवे । अश्विनोः । बाहुभ्यामितिबाहु-भ्याम् । पूष्णः । हस्ताभ्याम् । प्रतीति । गृह्णामि । इति । अब्रवीत् । सवितृप्रसूतइतिसवितृ-प्रसूतः । एव । एनत् । ब्रह्मणा । देवताभिः । प्रतीति । अगृह्णात् । सः । अबिभेत् । प्राश्ञ न्तमितिप्र-अश्नन्तम् । मा । हिंसिष्यति । इति । अग्नेः । त्वा । आस्येन । प्रेति । अश्नामि । इति । अब्रवीत् । न । हि । अग्नेः । आस्यम् । किम् । चन । हिनस्ति । सः । अबिभेत् । [४७] प्राशितमितिप्र- अशितम् । मा । हिंसिष्यति । इति । ब्रा ह्मणस्य । उदरेण । इति । अब्रवीत् । न । हि । ब्राह्मणस्य । उदरम् । किम् । चन । हिनस्ति । बृहस्पतेः । ब्रह्मणा । इति । सः । हि । ब्रह्मिष्ठः । अपेति । वै । एतस्मात् । प्राणाइतिप्र-अनाः । क्रामन्ति । यः । प्राशित्रमितिप्र-अशित्रम् । प्राश्नातीतिप्र-अ श्नाति । अद्भिरित्यत्-भिः । मार्जयित्वा । प्राणानितिप्र-अनान् । समिति । मृश ते । अमृतम् । वै । प्राणाइतिप्र-अनाः । अमृतम् । आपः । प्राणानितिप्र-अनान् । एव । यथास्थानमितियथा-स्थानम् । उपेति । ह्वयते ॥ [४८] प्राश्नीयाद्धोतायज्ञ न्निरंहरन्तञ्चक्षुषास्यङ्किञ्चनाहिनस्तिसोऽबिभेच्चतुश्चत्वारिंशच्च ॥ ❀ ॥८॥

अग्नीधइत्यग्नि-इधे । एति । दधाति । अग्निमुखानित्यग्नि-मुखान् । एव । ऋ तून् । प्रीणाति । समिधमितिसं-इधम् । एति । दधाति । उत्तरासामित्युत्-तरासाम् । आहुतीनामित्या-हुतीनाम् । प्रतिष्ठित्याइतिप्रति-स्थित्यै । अथोइति । समिद्वतीति समित्-वति । एव । जुहोति । परिधीनितिपरि-धीन् । समिति । मार्ष्टि । पुनाति । एव । एनान् । सकृथ्सकृदितिसकृत-सकृत् । समिति । मार्ष्टि । पराङ् । इव । हि । एतर्हि । यज्ञः । चतुः । समिति । पद्यते । चतुष्पादइतिचतुः-पादः । पशवः । पशून् । एव । अवेति । रुन्धे । ब्रह्मन्न् । प्रेति । स्थास्यामः । इति । आह । अत्र । वै । एतर्हि ।

यज्ञः । श्रितः । [४९] यत्र । ब्रह्मा । यत्र । एव । यज्ञः । श्रितः । ततः । एव । एनम् । एति । रभते । यत् । हस्तेन । प्रमीवेदितिप्र-मीवेत् । वेपनः । स्यात् । यत् । शीर्ष्णा । शीर्षक्तिमानितिशीर्षक्ति-मान् । स्यात् । यत् । तूष्णीम् । आसीत । असम्प्रत्तइत्यसं-प्रत्तः । यज्ञः । स्यात् । प्रेति । तिष्ठ । इति । एव । ब्रूयात् । वाचि । वै । यज्ञः । श्रितः । यत्र । एव । यज्ञः । श्रितः । ततः । एव । एनम् । सम् । प्रेति । यच्छति । देव । सवितः । एतत् । ते । प्रेति । [५०] आह । इति । आह । प्रसूत्या इतिप्र-सूत्यै । बृहस्पतिः । ब्रह्मा । इति । आह । सः । हि । ब्रह्मिष्ठः । सः । यज्ञम् । पाहि । सः । यज्ञपतिमितियज्ञ-पतिम् । पाहि । सः । माम् । पाहि । इति । आह । यज्ञाय । यजमानाय । आत्मने । तेभ्यः । एव । आशिषमित्या-शिषम् । एति । शास्ते । अनार्त्यै । आश्राव्येत्या-श्राव्य । आह । देवान् । यज । इति । ब्रह्मवादिनइति ब्रह्म-वादिनः । वदन्ति । इष्टाः । देवताः । अथ । कतमे । एते । देवाः । इति । छन्दांसि । इति । ब्रूयात् । गायत्रीम् । त्रिष्टुभम् । [५१] जगतीम् । इति । अथोइति । खलु । आहुः । ब्राह्मणाः । वै । छन्दांसि । इति । तान् । एव । तत् । यजति । देवानाम् । वै । इष्टाः । देवताः । आसन् । अथ । अग्निः । न । उदिति । अज्वलत् । तम् । देवाः । आहुतीभिरित्याहुति-भिः । अनूयाजेष्वित्यनु-याजेषु । अन्विति । अविन्दन् । यत् । अनूयाजानित्यनु-याजान् । यजति । अग्निम् । एव । तत् । समिति । इन्धे । एतदुः । वै । नाम । आसुरः । आसीत् । सः । एतर्हि । यज्ञस्य । आशिषमित्या-शिषम् । अवृङ्क्त । यत् । ब्रूयात् । एतत् । [५२] उ । द्यावापृथिवी इतिद्यावा-पृथिवी । भद्रम् । अभूत् । इति । एतदुम् । एव । आसुरम् । यज्ञस्य । आशिषमित्या-शिषम् । गमयेत् । इदम् । द्यावापृथिवीइतिद्यावा - पृथिवी । भद्रम् । अभूत् । इति । एव । ब्रूयात् । यजमानम् । एव । यज्ञस्य । आशिषमित्या-शिषम् । गमयति । आर्ध्म । सूक्तवाकमितिसूक्त-वाकम् । उत । नमोवाकमितिनमः-वाकम् । इति । आह । इदम् । अराध्स्म । इति । वाव । एतत् । आह । उपश्रितइत्युप-श्रितः । दिवः । पृथिव्योः । इति । आह । द्यावापृथिव्योरितिद्यावा-पृथिव्योः । हि । यज्ञः । उपश्रितइत्युप-श्रितः । ओमन्वतीइत्योमन्-वती । ते । अस्मिन् । यज्ञे । यजमान । द्यावापृथिवीइतिद्यावा-पृथिवी । [५३] स्ताम् । इति । आह । आशिषमित्या-शिषम् ।

एव । एताम् । एति । शास्ते । यत् । ब्रूयात् । सूपावसानेतिसु-उपावसाना । च । स्वध्यवसानेतिसु-अध्यवसाना । च । इति । प्रमायुकइतिप्र-मायुकः । यजमानः । स्यात् । यदा । हि । प्रमीयतइतिप्र-मीयते । अथ । इमाम् । उपावस्यतीत्युप-अव स्यति । सूपचरणेतिसु-उपचरणा । च । स्वधिचरणेतिसु-अधिचरणा । च । इति । एव । ब्रूयात् । वरीयसीम् । एव । अस्मै । गव्यूतिम् । एति । शास्ते । न । प्रमा युकइतिप्र-मायुकः । भवति । तयोः । आविदीत्या-विदि । अग्निः । इदम् । हविः । अजुषत । इति । आह । याः । अयाक्ष्म । [५४] देवताः । ताः । अरीरधाम । इति । वाव । एतत् । आह । यत् । न । निर्दिशेदितिनिः-दिशेत् । प्रतिवेशमितिप्र ति-वेशम् । यज्ञस्य । आशीरित्या-शीः । गच्छेत् । एति । शास्ते । अयम् । यज मानः । असौ । इति । आह । निर्दिश्येतिनिः-दिश्य । एव । एनम् । सुवर्गमितिसु वः-गम् । लोकम् । गमयति । आयुः । एति । शास्ते । सुप्रजास्त्वमितिसुप्रजाः-त्वम् । एति । शास्ते । इति । आह । आशिषमित्या-शिषम् । एव । एताम् । एति । शास्ते । सजातवनस्यामितिसजात-वनस्याम् । एति । शास्ते । इति । आह । प्राणाइतिप्र-अनाः । वै । सजाताइतिस-जाताः । प्राणानितिप्र-अनान् । एव । [५५] न । अ न्तः । एति । तत् । अग्निः । देवः । देवेभ्यः । वनते । वयम् । अग्नेः । मानुषाः । इति । आह । अग्निः । देवेभ्यः । वनुते । वयम् । मनुष्येभ्यः । इति । वाव । एतत् । आह । इह । गतिः । वामस्य । इदम् । च । नमः । देवेभ्यः । इति । आह । याः । च । एव । देवताः । यजति । याः । च । न । ताभ्यः । एव । उभयीभ्यः । नमः । करोति । आत्मनः । अनार्त्यै ॥ [५६] श्रितस्तेप्रत्रिष्टुभमेतद्द्यावापृथिवीयाअया क्ष्मप्राणानेवषट्चत्वारिंशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ॥ ९ ॥

देवाः । वै । यज्ञस्य । स्वगाकर्तारमितिस्वगा-कर्तारम् । न । अविन्दन् । ते । शंयुमितिशं-युम् । बार्हस्पत्यम् । अब्रुवन् । इमम् । नः । यज्ञम् । स्वगेतिस्व-गा । कुरु । इति । सः । अब्रवीत् । वरम् । वृणै । यत् । एव । अब्राह्मणोक्तइत्यब्राह्मण-उ क्तः । अश्रद्दधानइत्यश्रत्-दधानः । यजातै । सा । मे । यज्ञस्य । आशीरित्या-शीः । असत् । इति । तस्मात् । यत् । अब्राह्मणोक्तइत्यब्राह्मण-उक्तः । अश्रद्दधानइत्य श्रत्-दधानः । यजते । शंयुमितिशं-युम् । एव । तस्य । बार्हस्पत्यम् । यज्ञस्य ।

आशीरित्या-शीः । गच्छति । एतत् । मर्म । इति । अब्रवीत् । किम् । मे । प्रजाया इतिप्र-जायाः । [५७] इति । यः । अपगुरातादित्यप-गुरातै । शतेन । यातयात् । यः । निहनदितिनि-हनत् । सहस्रेण । यातयात् । यः । लोहितम् । करवत् । याव तः । प्रस्कद्येतिप्र-स्कद्य । पांसून् । सङ्गृह्णादितिसं-गृह्णात् । तावतः । सँवथ्सरा नितिसं-वथ्सरान् । पितृलोकमितिपितृ-लोकम् । न । प्रेति । जानात् । इति । तस्मात् । ब्राह्मणाय । न । अपेति । गुरेत । न । नीति । हन्यात् । न । लोहितम् । कुर्यात् । एतावता । ह । एनसा । भवति । तत् । शँय्योरितिशं-योः । एति । वृणीमहे । इति । आह । यज्ञम् । एव । तत् । स्वगेतिस्व-गा । करोति । तत् । [५८] शँय्योरितिशं-योः । एति । वृणीमहे । इति । आह । शँय्युमितिशं-युम् । एव । बार्हस्पत्यम् । भा गधेयेनेतिभाग-धेयेन । समिति । अर्द्धयति । गातुम् । यज्ञाय । गातुम् । यज्ञपतयइति यज्ञ-पतये । इति । आह । आशिषमित्या-शिषम् । एव । एताम् । एति । शास्ते । सोमम् । यजति । रेतः । एव । तत् । दधाति । त्वष्टारम् । यजति । रेतः । एव । हितम् । त्वष्टा । रूपाणि । वीति । करोति । देवानाम् । पत्नीः । यजति । मिथुन त्वायेतिमिथुन - त्वाय । अग्निम् । गृहपतिमितिगृह-पतिम् । यजति । प्रतिष्ठित्या इतिप्रति-स्थित्यै । जामि । वै । एतत् । यज्ञस्य । क्रियते । [५९] यत् । आज्येन । प्रयाजाइतिप्र-याजाः । इज्यन्ते । आज्येन । पत्नीसँय्याजाइतिपत्नी-सँय्याजाः । ऋ चम् । अनूच्येत्यनु-उच्य । पत्नीसँय्याजानामितिपत्नी-सँय्याजानाम् । ऋचा । य जति । अजामित्वायेत्यजामि-त्वाय । अथोइति । मिथुनत्वायेतिमिथुन-त्वाय । प ङ्क्तिप्रायणइतिपङ्क्ति-प्रायणः । वै । यज्ञः । पङ्क्त्युदयनइतिपङ्क्ति - उदयनः । पञ्च । प्रयाजाइतिप्र-याजाः । इज्यन्ते । चत्वारः । पत्नीसँय्याजाइतिपत्नी-सँय्याजाः । समिष्टयजुरितिसमिष्ट-यजुः । पञ्चमम् । पङ्क्तिम् । एव । अन्विति । प्रयन्तीतिप्र-यन्ति । पङ्क्तिम् । अनु । उदिति । यन्ति ॥ [६०] प्रजायाःकरोतितत्क्रियते त्रयस्त्रिँशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥१०॥

युक्ष्व । हि । देवहूतमानितिदेव-हूतमान् । अश्वान् । अग्ने । रथीः । इव । म नीति । होता । पूर्व्यः । सदः ॥ उत । नः । देव । देवान् । अच्छ । वोचः । विदुष्ट रइतिविदुः-तरः ॥ श्रत् । विश्वा । वार्या । कृधि ॥ त्वम् । ह । यत् । यविष्ठ्य । सह

सः । सू नो । आहुतेत्या-हुत ॥ ऋतावेत्यृत-वा । यज्ञियः । भुवः ॥ अयम् । अग्निः । सहस्रिणः । वाजस्य । शतिनः । पतिः ॥ मूर्द्धा । कविः । रयीणाम् ॥ तम् । नेमिम् । ऋभवः । यथा । एति । नमस्व । सहूतिभिरितिसहूति-भिः ॥ नेदीयः । यज्ञम् । [६१] अङ्गिरः ॥ तस्मै । नूनम् । अभिद्यवइत्यभि-द्यवे । वाचा । विरूपेतिवि-रूप । नित्यया ॥ वृष्णे । चोदस्व । सुष्टुतिमितिसु-स्तुतिम् ॥ कम् । उ । स्वित् । अस्य । सेनया । अग्नेः । अपाकचक्षसइत्यपाक-चक्षसः ॥ पणिम् । गोषु । स्तरामहे ॥ मा । नः । देवानाम् । विशः । प्रस्नातीरितिप्र-स्नातीः । इव । उस्राः ॥ कृशम् । न । हासुः । अघ्नियाः ॥ मा । नः । समस्य । दूढ्यः । परिद्वेषसइतिपरि-द्वेषसः । अंहतिः ॥ ऊर्मिः । न । नावम् । एति । वधीत् ॥ नमः । ते । अग्ने । ओजसे । गृणन्ति । देव । कृष्टयः ॥ अमैः । [६२] अमित्रम् । अर्दय ॥ कुवित् । स्विति । नः । गविष्टयइतिगो-इष्टये । अग्ने । संवेषिषइतिसं-वेषिषः । रयिम् ॥ उरुकृदित्युरु-कृत् । उरु । नः । कृधि ॥ मा । नः । अस्मिन्न् । महाधनइतिमहा-धने । परेति । वर्क् । भारभृदितिभार-भृत् । यथा ॥ संवर्गमितिसं-वर्गम् । समिति । रयिम् । जय ॥ अन्यम् । अस्मत् । भियै । इयम् । अग्ने । सिषक्तु । दुच्छुना ॥ वर्द्ध । नः । अमवदित्यम-वत् । शवः ॥ यस्य । अजुषत् । नमस्विनः । शमीम् । अदुर्मखस्येत्यदुः-मखस्य । वा ॥ तम् । घ । इत् । अग्निः । वृधा । अवति ॥ परस्याः । अधीति । [६३] संवतइतिसं-वतः । अवरान् । अभि । एति । तर ॥ यत्र । अहम् । अस्मि । तान् । अव ॥ विद्म । हि । ते । पुरा । वयम् । अग्ने । पितुः । यथा । अवसः ॥ अथ । ते । सुम्नम् । ईमहे ॥ यः । उग्रः । इव । शर्यहेतिशर्य-हा । तिग्मशृङ्गइतितिग्म-शृङ्गः । न । वंसगः ॥ अग्ने । पुरः । रुरोजिथ ॥ सखायः । समिति । वः । सम्यञ्चम् । इषम् । स्तोमम् । च । अग्नये ॥ वर्षिष्ठाय । क्षितीनाम् । ऊर्जः । नप्त्रे । सहस्वते ॥ संसमितिसं-सम् । इत् । युवसे । वृषन्न् । अग्ने । विश्वानि । अर्यः । आ ॥ इडः । पदे । समिति । इध्यसे । सः । नः । वसूनि । एति । भर ॥ प्रजापतइतिप्रजा-पते ॥ सः । वेद । सोमापूषणेतिसोमा-पूषणा । इमौ । देवौ ॥ [६४] यज्ञमग्नैरधि वृषन्नेकान्नविंशतिश्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥ ११ ॥

उशन्तः । त्वा । हवामहे । उशन्तः । समिति । इधीमहि ॥ उशन्न् । उशतः ।

एति । वह । पितॄन् । हविषे । अत्तवे ॥ त्वम् । सोम । प्रचिकितइतिप्र-चिकितः । मनीषा । त्वम् । रजिष्ठम् । अन्विति । नेषि । पन्थाम् ॥ तव । प्रणीतीतिप्र-नीती । पितरः । नः । इन्दोइति । देवेषु । रत्नम् । अभजन्त । धीराः ॥ त्वया । हि । नः । पितरः । सोम । पूर्वे । कर्माणि । चक्रुः । पवमान । धीराः ॥ वन्वन्न् । अवातः । परिधीनितिपरि-धीन् । अपेति । ऊर्णु । वीरेभिः । अश्वैः । मघवेतिमघ-वा । भव । [६५] नः ॥ त्वम् । सोम । पितृभिरितिपितृ-भिः । सव्विँदानइतिसं-विदानः । अन्विति । द्यावापृथिवीइतिद्यावा-पृथिवी । एति । ततन्थ ॥ तस्मै । ते । इन्दोइति । हविषा । विधेम । वयम् । स्याम । पतयः । रयीणाम् ॥ अग्निष्वात्ताइत्यग्नि-स्वात्ताः । पितरः । एति । इह । गच्छत । सदस्सदइतिसदः-सदः । सदत । सुप्रणीतयइतिसु-प्रणीतयः ॥ अत्त । हवीꣳषि । प्रयतानीतिप्र-यतानि । बर्हिषि । अथ । रयिम् । सर्ववीरमितिसर्व-वीरम् । दधातन ॥ बर्हिषदइतिबर्हि-सदः । पितरः । ऊती । अर्वाक् । इमा । वः । हव्या । चकृम । जुषध्वम् ॥ ते । एति । गत । अवसा । शन्तमेनेतिशं-तमेन । अथ । अस्मभ्यमित्यस्म-भ्यम् । [६६] शम् । योः । अरपः । दधात ॥ एति । अहम् । पितॄन् । सुविदत्रानितिसु-विदत्रान् । अवित्सि । नपातम् । च । विक्रमणमितिवि-क्रमणम् । च । विष्णोः ॥ बर्हिषदइतिबर्हि-सदः । ये । स्वधयेतिस्व धया । सुतस्य । भजन्त । पित्वः । ते । इह । आगमिष्ठाइत्या-गमिष्ठाः ॥ उपहूताइत्युप-हूताः । पितरः । सोम्यासः । बर्हिष्येषु । निधिष्वितिनि - धिषु । प्रियेषु ॥ ते । एति । गमन्तु । ते । इह । श्रुवन्तु । अधीति । ब्रुवन्तु । ते । अवन्तु । अस्मान् ॥ उदिति । ईरताम् । अवरे । उदिति । परासः । उदिति । मध्यमाः । पितरः । सोम्यासः ॥ असुम् । [६७] ये । ईयुः । अवृकाः । ऋतज्ञाइत्यृत-ज्ञाः । ते । नः । अवन्तु । पितरः । हवेषु ॥ इदम् । पितृभ्यइतिपितृ-भ्यः । नमः । अस्तु । अद्य । ये । पूर्वासः । ये । उपरासः । ईयुः ॥ ये । पार्थिवे । रजसि । एति । निषत्ताइतिनि-सत्ताः । ये । वा । नूनम् । सुवृजनास्वितिसु-वृजनासु । विक्षु ॥ अध । यथा । नः । पितरः । परासः । प्रत्नासः । अग्ने । ऋतम् । आशुषाणाः ॥ शुचि । इत् । अयन्न् । दीधितिम् । उक्थशासइत्युक्थ-शासः । क्षामा । भिन्दन्तः । अरुणीः । अपेति । व्रन्न् ॥ यत् । अग्ने । [६८] कव्यवाहनेतिकव्य-वाहन । पितॄन् ।

यथ्ंषि । ऋतावृधइत्यृंत-वृधंः ॥ प्रेति । च । हव्यानि । वक्ष्यसि । देवेभ्यंः । च । पितृभ्यइतिपितृ-भ्यः । आ ॥ त्वम् । अग्ने । ईडितः । जातवेदइतिजात-वेदः । अवाट् । हव्यानि । सुरभीणि । कृत्वा ॥ प्रेति । अदाः । पितृभ्यइतिपितृ-भ्यः । स्वधयेतिस्व-धया । ते । अक्षन्न् । अद्धि । त्वम् । देव । प्रयतेतिप्र-यता । हवीꣳषि ॥ मातली । कव्यैः । यमः । अङ्गिरोभिरित्यङ्गिरः-भिः । बृहस्पतिः । ऋक्वभिरित्यृक्व-भिः । वावृधानः ॥ यान् । च । देवाः । वावृधुः । ये । च । देवान् । स्वाहा । अन्ये । स्वधयेतिस्व-धया । अन्ये । मदन्ति ॥ [६९] इमम् । यम । प्रस्तरमितिप्र-स्तरम् । एति । हि । सीद । अङ्गिरोभिरित्यङ्गिरः-भिः । पितृभिरितिपितृ-भिः । सव्ँविदानइतिसं-विदानः ॥ एति । त्वा । मन्त्राः । कविशस्ताइतिकवि-शस्ताः । वहन्तु । एना । राजन्न् । हविषा । मादयस्व ॥ अङ्गिरोभिरित्यङ्गिरः-भिः । एति । गहि । यज्ञियेभिः । यम । वैरूपैः । इह । मादयस्व ॥ विवस्वन्तम् । हुवे । यः । पिता । ते । अस्मिन्न् । यज्ञे । बर्हिषि । एति । निषद्येतिनि-सद्य ॥ अङ्गिरसः । नः । पितरः । नवग्वाः । अथर्वाणः । भृगवः । सोम्यासः ॥ तेषाम् । वयम् । सुमताविति सु-मतौ । यज्ञियानाम् । अपीति । भद्रे । सौमनसे । स्याम ॥ [७०] भवास्मभ्यमसुर्य्यदं ग्नेमदन्ति सौमनसएकंञ्च ॥ १२ ॥ समिधश्चक्षुंषींप्रजापतिराज्यंन्देवस्यस्फयम्ब्रह्मवादिनोऽङ्गिरसस्त्रयोमनुःपृथिव्याःप्रशवोऽग्नीधे देवावैयुक्ष्वोशन्तंस्त्वाद्वादंश ॥ १२ ॥ समिधोयाज्यातस्मान्नाभाग ꣳ हितमन्वित्याहप्रजावाआहेत्याहयुक्ष्वाहिसंप्तातिः ॥७०॥ समिधस्सौमनसेस्याम ॥ हरिः ओ (३) म् ॥

इति द्वितीयकाण्डे षष्ठः प्रश्नः ॥

तैत्तिरीयसंहितापदपाठे द्वितीयकाण्डस्समाप्तः ॥

—❀ द्वितीयकाण्डस्य प्रश्नादिसङ्ख्यानिर्णयः ❀—

प्रश्नाः	अनुवाकाः	पञ्चाशतः	पदानि
१	११	६५	३२७८
२	१२	७१	३५२६
३	१४	५६	२९६५
४	१४	४८	२४०६
५	१२	७४	३६६५
६	१२	७०	३४३३

—❀ सहतसङ्ख्या ❀—

	अनुवाकाः	पञ्चाशतः	पदानि
	७५	३८४	१९२७३

श्रीः ॥

तैत्तिरीयसंहितापदपाठे

तृतीयकाण्डे प्रथमः प्रश्नः ॥

हरिः ओ (४) म् ॥

प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । अकामयत । प्रजाइतिप्र-जाः । सृजेय । इति । सः । तपः । अतप्यत । सः । सर्पान् । असृजत । सः । अकामयत । प्रजाइतिप्र-जाः । सृजेय । इति । सः । द्वितीयम् । अतप्यत । सः । वयाꣳसि । असृजत । सः । अकामयत । प्रजाइतिप्र-जाः । सृजेय । इति । सः । तृतीयम् । अतप्यत । सः । एतम् । दीक्षितवादमितिदीक्षित-वादम् । अपश्यत् । तम् । अवदत् । ततः । वै । सः । प्रजाइतिप्र-जाः । असृजत । यत् । तपः । तप्त्वा । दीक्षितवादमितिदीक्षित-वादम् । वदति । प्रजाइतिप्र-जाः । एव । तत् । यजमानः । [१] सृजते । यत् । वै । दीक्षितः । अमेध्यम् । पश्यति । अपेति । अस्मात् । दीक्षा । क्रामति । नीलम् । अस्य । हरः । वीति । एति । अबद्धम् । मनः । दरिद्रम् । चक्षुः । सूर्यः । ज्योतिषाम् । श्रेष्ठः । दीक्षे । मा । मा । हासीः । इति । आह । न । अस्मात् । दीक्षा । अपेति । क्रामति । न । अस्य । नीलम् । न । हरः । वीति । एति । यत् । वै । दीक्षितम् । अभिवर्षतीत्यभि-वर्षति । दिव्याः । आपः । अशान्ताः । ओजः । बलम् । दीक्षाम् । [२] तपः । अस्य । निरिति । घ्नन्ति । उन्दतीः । बलम् । धत्त । ओजः । धत्त । बलम् । धत्त । मा । मे । दीक्षाम् । मा । तपः । निरिति । वधिष्ट । इति । आह । एतत् । एव । सर्वम् । आत्मन्न् । धत्ते । न । अस्य । ओजः । बलम् । न । दीक्षाम् । न । तपः । निरिति । घ्नन्ति । अग्निः । वै । दीक्षितस्य । देवता । सः । अस्मात् । एतर्हि । तिरः । इव । यर्हि । याति । तम् । ईश्वरम् । रक्षाꣳसि । हन्तोः । [३] भद्रात् । अभीति । श्रेयः । प्रेति । इहि । बृहस्पतिः । पुरएतेतिपुरः-एता । ते । अस्तु । इति । आह । ब्रह्म । वै । देवानाम् । बृहस्पतिः । तम् । एव । अन्वारभतइत्यनु-आरभते । सः । एनम् । समिति । पारयति । एति । इदम् । अगन्म । देवयजनमितिदेव-यजनम् । पृथिव्याः । इति । आह । देवयजन्न्

मितिदेव-यजनम् । हि । एषः । पृथिव्याः । आगच्छतीत्या-गच्छति । यः । यजते । विश्वे । देवाः । यत् । अजुषन्त । पूर्वे । इति । आह । विश्वे । हि । एतत् । देवाः । जोषयन्ते । यत् । ब्राह्मणाः । ऋख्सामाभ्यामित्यृख्साम-भ्याम् । यजुषा । सन्तरन्त इतिसं-तरन्तः । इति । आह । ऋख्सामाभ्यामित्यृख्साम-भ्याम् । हि । एषः । यजुषा । सन्तरतीतिसं-तरति । यः । यजते । रायः । पोषेण । समिति । इषा । मदेम । इति । आह । आशिषमित्या-शिषम् । एव । एताम् । एति । शास्ते ॥ [४] यजमानोदीख्षा॑ हन्तोब्राह्मणाश्चतुर्वि॑ शतिश्च ॥ ❀ ❀ ॥ १ ॥

एषः । ते । गायत्रः । भागः । इति । मे । सोमाय । ब्रूतात् । एषः । ते । त्रैष्टुभः । जागतः । भागः । इति । मे । सोमाय । ब्रूतात् । छन्दोमानामितिछन्दः-मानाम् । साम्राज्यमितिसां-राज्यम् । गच्छ । इति । मे । सोमाय । ब्रूतात् । यः । वै । सोमम् । राजानम् । साम्राज्यमितिसां-राज्यम् । लोकम् । गमयित्वा । क्रीणाति । गच्छति । स्वानाम् । साम्राज्यमितिसां-राज्यम् । छन्दा॑सि । खलु । वै । सोमस्य । राज्ञः । साम्राज्यइतिसां-राज्यः । लोकः । पुरस्तात् । सोमस्य । क्रयात् । एवम् । अभीति । मन्त्रयेत । साम्राज्यमितिसां-राज्यम् । एव । [५] एनम् । लोकम् । गमयित्वा । क्रीणाति । गच्छति । स्वानाम् । साम्राज्यमितिसां-राज्यम् । यः । वै । तानूनप्त्रस्येतितानू-नप्त्रस्य । प्रतिष्ठामितिप्रति-स्थाम् । वेद । प्रतीति । एव । तिष्ठति । ब्रह्मवादिनइतिब्रह्म-वादिनः । वदन्ति । न । प्राश्नन्तीतिप्र-अश्नन्ति । न । जुह्वति । अथ । क्व । तानूनप्त्रमितितानू-नप्त्रम् । प्रतीति । तिष्ठति । इति । प्रजापताविति प्रजा-पतौ । मनसि । इति । ब्रूयात् । त्रिः । अवेति । जिघ्रेत् । प्रजापताविति प्रजा-पतौ । त्वा । मनसि । जुहोमि । इति । एषा । वै । तानूनप्त्रस्येतितानू-नप्त्रस्य । प्रतिष्ठेतिप्रति-स्था । यः । एवम् । वेद । प्रतीति । एव । तिष्ठति । यः । [६] वै । अध्वर्योः । प्रतिष्ठामितिप्रति-स्थाम् । वेद । प्रतीति । एव । तिष्ठति । यतः । मन्येत । अनभिक्रम्येत्यनभि-क्रम्य । होष्यामि । इति । तत् । तिष्ठन् । एति । आश्रावयेत् । एषा । वै । अध्वर्योः । प्रतिष्ठेतिप्रति-स्था । यः । एवम् । वेद । प्रतीति । एव । तिष्ठति । यत् । अभिक्रम्येत्यभि-क्रम्य । जुहुयात् । प्रतिष्ठायाइतिप्रति-स्थायाः । इयात् । तस्मात् । समानत्र । तिष्ठता । होतव्यम् । प्रतिष्ठित्याइतिप्रति-स्थित्यै ।

यः । वै । अध्वर्योः । स्वम् । वेद॑ । स्ववानितिस्व-वान् । एव । भवति । स्रुक् । वै । अस्य । स्वम् । वायव्य॑म् । अस्य । [७] स्वम् । चमसः । अस्य । स्वम् । यत् । वायव्य॑म् । वा । चमसम् । वा । अनन्वारभ्येत्यनंनु-आरभ्य । आश्रावयेदित्या-श्राव येत् । स्वात् । इयात् । तस्मात् । अन्वारभ्येत्यनु-आरभ्य॑ । आश्राव्यमित्या-श्राव्यम् । स्वात् । एव । न । एति । यः । वै । सोम॑म् । अप्रतिष्ठाप्येत्यप्रति-स्थाप्य । स्तो त्रम् । उपाकरोतीत्युप-आकरोति । अप्रतिष्ठितइत्यप्रति-स्थितः । सोमः । भवति । अप्रतिष्ठितइत्यप्रति-स्थितः । स्तोमः । अप्रतिष्ठितानीत्यप्रति-स्थितानि । उक्थानि । अप्रतिष्ठितइत्यप्रति-स्थितः । यज॑मानः । अप्रतिष्ठितइत्यप्रति-स्थितः । अध्वर्युः । वा यव्य॑म् । वै । सोम॑स्य । प्रतिष्ठेतिप्रति-स्था । चमसः । अस्य । प्रतिष्ठेतिप्रति-स्था । सोमः । स्तोम॑स्य । स्तोमः । उक्थानाम् । ग्रहम् । वा । गृहीत्वा । चमसम् । वा । उन्नीयेत्युत्-नीय॑ । स्तोत्रम् । उपाकुर्यादित्युप-आ.कुर्यात् । प्रतीति । एव । सोम॑म् । स्थापयति । प्रतीति । स्तोम॑म् । प्रतीति । उक्थानि । प्रतीति । यज॑मानः । तिष्ठति । प्रतीति । अध्वर्युः ॥ [८] एवतिष्ठतियोवायव्य॑मस्यग्रहँ॒वैकान्नवि॒ꣳशतिश्च ॥ २ ॥

यज्ञम् । वै । एतत् । समिति । भरन्ति । यत् । सोमक्रयण्याइतिसोम-क्रय ण्यै । पदम् । यज्ञमुखमितियज्ञ-मुखम् । हविर्धानेइतिहविः-धाने । यर् हि । हविर्धा नेइतिहविः-धाने । प्राचीइति । प्रवर्तयेयुरितिप्र-वर्तयेयुः । तर् हि । तेन॑ । अक्ष॑म् । उपेति । अञ्ज्यात् । यज्ञमुखइतियज्ञ-मुखे । एव । यज्ञम् । अनु । समिति । तनोति । प्राञ्च॑म् । अग्निम् । प्रेति । हरन्ति । उदिति । पत्नीम् । एति । नयन्ति । अन्विति । अ नाꣳसि । प्रेति । वर्तयन्ति । अथ । वै । अस्य । एषः । धिष्णियः । हीयते । सः । अ न्विति । ध्यायति । सः । ईश्वरः । रुद्रः । भूत्वा । [९] प्रजामितिप्र-जाम् । पशून् । यज॑मानस्य । शमयितोः । यर् हि । पशुम् । आप्रीतमित्या-प्रीतम् । उदञ्चम् । न यन्ति । तर् हि । तस्य॑ । पशुश्रपणमितिपशु-श्रपणम् । हरेत् । तेन॑ । एव । एनम् । भागिन॑म् । करोति । यज॑मानः । वै । आहवनीयइत्या-हवनीयः । यज॑मानम् । वै । एतत् । वीति । कर्षन्ते । यत् । आहवनीयादित्या-हवनीयात् । पशुश्रपणमितिप शु-श्रपणम् । हरन्ति । सः । वा । एव । स्यात् । निर्मन्थ्यमितिनिः-मन्थ्य॑म् । वा । कुर्यात् । यज॑मानस्य । सात्मत्वायेतिसात्म-त्वाय॑ । यदि॑ । पशोः । अवदानमित्य

व-दानम् । नश्येत् । आज्यस्य । प्रत्याख्यायमितिप्रति-आख्यायम्।अवेति। द्येत्। सा । एव । ततः । प्रायश्चित्तिः । ये । पशुम् । विमथ्नीरन्नितिवि-मथ्नीरन्। यः । तान् । कामयेत । आर्तिम् । एति । ऋच्छेयुः । इति । कुवित् । अङ्ग । इति। नमो वृक्तिवत्येतिनमोवृक्ति-वत्या । ऋचा। आग्नीध्रइत्याग्नि-इध्रे । जुहुयात् । नमोवृक्ति मितिनमः-वृक्तिम् । एव । एषाम् । वृङ्क्ते । ताजक् । आर्तिम् । एति । ऋच्छन्ति ॥ [१०] भूत्वाततुषड्विँ शतिश्च ॥ ❀ ❀ ❀ ॥ ३ ॥

प्रजापतेरितिप्रजा-पतेः । जायमानाः । प्रजाइतिप्र-जाः । जाताः । च । याः । इमाः ॥ तस्मै । प्रति । प्रेति । वेदय । चिकित्वान् । अन्विति । मन्यताम् ॥ इमम् । पशुम् । पशुपतइतिपशु-पते । ते । अद्य । बध्नामि । अग्ने । सुकृतस्येतिसु-कृतस्य । मध्ये ॥ अन्विति । मन्यस्व । सुयजेतिसु-यजा । यजाम । जुष्टम् । देवानाम् । इ दम् । अस्तु । हव्यम् ॥ प्रजानन्तइतिप्र-जानन्तः । प्रतीति । गृह्णन्ति । पूर्वे । प्राण मितिप्र-अनम् । अङ्गेभ्यः । परीति । आचरन्तमित्या-चरन्तम् ॥ सुवर्गमितिसुवः-गम् । याहि । पथिभिरितिपथि-भिः । देवयानैरितिदेव-यानैः । ओषधीषु । प्रतीति । तिष्ठ । शरीरैः ॥ येषाम् । ईशे । [११] पशुपतिरितिपशु-पतिः । पशूनाम् । चतु ष्पदामितिचतुः-पदाम् । उत । च । द्विपदामितिद्वि-पदाम् ॥ निष्क्रीतइतिनिः-क्री तः । अयम् । यज्ञियम् । भागम् । एतु । रायः । पोषाः । यजमानस्य । सन्तु ॥ ये । बध्यमानम् । अन्विति । बध्यमानाः । अभ्यैक्षन्तेत्यभि-ऐक्षन्त । मनसा । च क्षुषा । च ॥ अग्निः । तान् । अग्रे । प्रेति । मुमोक्तु । देवः । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः। प्रजयेतिप्र-जया। सव्विँदानइतिसं-विदानः ॥ ये । आरण्याः । पशवः । वि श्वरूपाइतिविश्व-रूपाः । विरूपाइतिवि-रूपाः । सन्तः । बहुधेतिबहु-धा । एकरूपा इत्येक-रूपाः ॥ वायुः । तान् । अग्रे । प्रेति । मुमोक्तु । देवः । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । प्रजयेतिप्र-जया । सव्विँदानइतिसं-विदानः ॥ प्रमुञ्चमानाइतिप्र-मुञ्चमानाः। [१२] भुवनस्य । रेतः । गातुम् । धत्त । यजमानाय । देवाः ॥ उपाकृतमित्युप-आकृतम् । शशमानम् । यत् । अस्थात् । जीवम् । देवानाम् । अपीति । एतु । पाथः ॥ नाना । प्राणइतिप्र-अनः । यजमानस्य । पशुना । यज्ञः । देवेभिः । सह । देवयानइतिदेव-यानः ॥ जीवम् । देवानाम् । अपीति । एतु । पाथः । सत्याः ।

सन्तु । यजमानस्य । कामाः ॥ यत् । पशुः । मायुम् । अकृत । उरः । वा । पद्भिरि तिपत्-भिः । आहतइत्या-हते ॥ अग्निः । मा । तस्मात् । एनसः । विश्वात् । मुञ्चतु । अꣳहसः ॥ शमितारः । उपेतनेत्युप-एतन । यज्ञम् । [१३] देवेभिः । इन्वितम् ॥ पाशात् । पशुम् । प्रेति । मुञ्चत । बन्धात् । यज्ञपतिमितियज्ञ-पतिम् । परि ॥ अदि तिः । पाशम् । प्रेति । मुमोक्तु । एतम् । नमः । पशुभ्यइतिपशु-भ्यः । पशुपतय इतिपशु-पतये । करोमि ॥ अरातीयन्तम् । अधरम् । कृणोमि । यम् । द्विष्मः । त स्मिन्न् । प्रतीति । मुञ्चामि । पाशम् ॥ त्वाम् । उ । ते । दधिरे । हव्यवाहमितिह व्य-वाहम् । शृतङ्कर्तारमितिशृतं-कर्तारम् । उत । यज्ञियम् । च ॥ अग्ने । सदक्षइति स-दक्षः । सतनुरितिस -तनुः । हि । भूत्वा । अथ । हव्या । जातवेदइतिजात-वे दः । जुषस्व ॥ जातवेदइतिजात-वेदः । वपया । गच्छ । देवान् । त्वम् । हि । होता । प्रथमः । बभूथ ॥ घृतेन । त्वम् । तनुवः । वर्द्धयस्व । स्वाहाकृतमितिस्वाहा-कृतम् । हविः । अदन्तु । देवाः ॥ स्वाहा । देवेभ्यः । देवेभ्यः । स्वाहा ॥ [१४] ईशेप्रमुञ्चमानायज्ञन्त्वꣳ षोडशच ॥ ❀ ❀ ❀ ॥ ४ ॥

प्राजापत्याइतिप्राजा-पत्याः । वै । पशवः । तेषाम् । रुद्रः । अधिपतिरित्यधि-पतिः । यत् । एताभ्याम् । उपाकरोतीत्युप-आकरोति । ताभ्याम् । एव । एनम् । प्रतिप्रोच्येतिप्रति-प्रोच्य । एति । लभते । आत्मनः । अनाव्रस्कायेत्यना-व्रस्काय । द्वाभ्याम् । उपाकरोतीत्युप-आकरोति । द्विपादितिद्वि-पात् । यजमानः । प्रतिष्ठि त्याइतिप्रति-स्थित्यै । उपाकृत्येत्युप-आकृत्य । पञ्च । जुहोति । पाङ्क्ताः । पशवः । पशून् । एव । अवेति । रुन्धे । मृत्यवे । वै । एषः । नीयते । यत् । पशुः । तम् । यत् । अन्वारभेतेत्यनु-आरभेत । प्रमायुकइतिप्र-मायुकः । यजमानः । स्यात् । ना ना । प्राणइतिप्र-अनः । यजमानस्य । पशुना । इति । आह । व्यावृत्त्याइतिवि-आवृ त्त्यै । [१५] यत् । पशुः । मायुम् । अकृत । इति । जुहोति । शान्त्यै । शमितारः । उपेतनेत्युप-एतन । इति । आह । यथायजुरितियथा-यजुः । एव । एतत् । वपा याम् । वै । आह्रियमाणायामित्या-ह्रियमाणायाम् । अग्नेः । मेधः । अपेति । क्रा मति । त्वाम् । उ । ते । दधिरे । हव्यवाहमितिहव्य-वाहम् । इति । वपाम् । अभीति । जुहोति । अग्नेः । एव । मेधम् । अवेति । रुन्धे । अथोइति । शृतत्वायेतिशृत-त्वाय ।

पुरस्तांथ्स्वाहाकृतयइतिपुरस्तात्-स्वाहाकृतयः । वै अन्ये । देवाः । उपरिष्टाथ्स्वाहा कृतयइत्युपरिष्टात्-स्वाहाकृतयः । अन्ये । स्वाहा । देवेभ्यः । देवेभ्यः । स्वाहा । इति । अभितः । वपाम् । जुहोति । तान् । एव । उभयान् । प्रीणाति ॥ [१६] व्यावृत्त्या अभितोवपाम्पञ्चच ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥ ५ ॥

यः । वै । अयंथादेवतमित्ययंथा-देवतम् । यज्ञम् । उपचरतीत्युप-चरति । एति । देवताभ्यः । वृश्च्यते । पापीयान् । भवति । यः । यथादेवतमितियथा-देवतम् । न । देवताभ्यः । एति । वृश्च्यते । वसीयान् । भवति । आग्नेय्या । ऋचा । आग्नी ध्रमित्याग्नि-इध्रम् । अग्नीति । मृशेत् । वैष्णव्या । हविर्द्धानमितिहविः-धानम् । आग्नेय्या । स्रुचः । वायव्यया । वायव्यानि । ऐन्द्रिया । सदः । यथादेवतमिति यथा-देवतम् । एव । यज्ञम् । उपेति । चरति । न । देवताभ्यः । एति । वृश्च्यते । वसीयान् । भवति । युनज्मि । ते । पृथिवीम् । ज्योतिषा । सह । युनज्मि । वायुम् । अन्तरिक्षेण । [१७] ते । सह । युनज्मि । वाचम् । सह । सूर्येण । ते । युनज्मि । तिस्रः । विपृचइतिवि-पृचः । सूर्यस्य । ते ॥ अग्निः । देवता । गायत्री । छन्दः । उपांशोरित्युप-अंशोः । पात्रम् । असि । सोमः । देवता । त्रिष्टुप् । छन्दः । अन्तर्यामस्येत्यन्तः-यामस्य । पात्रम् । असि । इन्द्रः । देवता । जगती । छन्दः । इन्द्रवायुवोरितीन्द्र-वायुवाः । पात्रम् । असि । बृहस्पतिः । देवता । अनुष्टुभित्यनु-स्तुप् । छन्दः । मित्रावरुणयोरितिमित्रा-वरुणयोः । पात्रम् । असि । अ । देवता । पङ्क्तिः । छन्दः । अश्विनोः । पात्रम् । असि । सूर्यः । देवता । बृहती । [१८] छन्दः । शुक्रस्य । पात्रम् । असि । चन्द्रमाः । देवता । सतोबृहतीतिसतः-बृहती । छन्दः । मन्थिनः । पात्रम् । असि । विश्वे । देवाः । देवता । उष्णिहा । छन्दः । आग्रयणस्य । पात्रम् । असि । इन्द्रः । देवता । ककुत् । छन्दः । उक्थानाम् । पात्रम् । असि । पृथिवी । देवता । विराडितिवि-राट् । छन्दः । ध्रुवस्य । पात्रम् । असि ॥ [१९] अन्तरिक्षेणबृहतीत्रयस्त्रिंशच्च ॥ ॥ ६ ॥

इष्टर्गः । वै । अध्वर्युः । यजमानस्य । इष्टर्गः । खलु । वै । पूर्वः । अर्ष्टुः । क्षीयते । आसन्यात् । मा । मन्त्रात् । पाहि । कस्याः । चित् । अभिशस्त्याइत्यभि-शस्त्याः । इति । पुरा । प्रातरनुवाकादितिप्रातः-अनुवाकात् । जुहुयात् । आत्मने ।

एव । तत् । अध्वर्युः । पुरस्तात् । शस्त्रे । नह्यते । अनात्यै । सँवेशायेतिसं-वेशाय ।
त्वा । उपवेशायेत्युप-वेशाय । त्वा । गायत्रियाः । त्रिष्टुभः । जगत्याः । अभिभूत्या
इत्यभि-भूत्यै । स्वाहा । प्राणापानावितिप्राण-अपानौ । मृत्योः । मा । पातम् । प्रा
णापानावितिप्राण-अपानौ । मा । मा । हासिष्टम् । देवतासु । वै । एते । प्राणापा
नयोरितिप्राण-अपानयोः । [२०] व्यायच्छन्तइतिवि-आयच्छन्ते । येषाम् । सोमः ।
समृच्छतइतिसं-ऋच्छते । सँवेशायेतिसं-वेशाय । त्वा । उपवेशायेत्युप-वेशाय ।
त्वा । इति । आह । छन्दाꣳसि । वै । सँवेशइतिसं-वेशः । उपवेशइत्युप-वेशः ।
छन्दोभिरितिछन्दः-भिः । एव । अस्य । छन्दाꣳसि । वृङ्क्ते । प्रेतिवन्तीतिप्रेति-
वन्ति । आज्यानि । भवन्ति । अभिजित्याइत्यभि-जित्यै । मरुत्वतीः । प्रतिपद
इतिप्रति-पदः । विजित्याइतिवि-जित्यै । उभेइति । बृहद्रथन्तरेइतिबृहत्-रथन्तरे ।
भवतः । इयम् । वाव । रथन्तरमितिरथं-तरम् । असौ । बृहत् । आभ्याम् । एव ।
एनम् । अन्तः । एति । अद्य । वाव । रथन्तरमितिरथं-तरम् । श्वः । बृहत् । अद्या
श्वादित्यद्य-श्वात् । एव । एनम् । अन्तः । एति । भूतम् । [२१] वाव । रथन्तरमि
तिरथं-तरम् । भविष्यत् । बृहत् । भूतात् । च । एव । एनम् । भविष्यतः । च ।
अन्तः । एति । परिमितमितिपरि-मितम् । वाव । रथन्तरमितिरथं तरम् । अपरिमि
तमित्यपरि-मितम् । बृहत् । परिमितादितिपरि-मितात् । च । एव । एनम् । अपरि
मितादित्यपरि-मितात् । च । अन्तः । एति । विश्वामित्रजमदग्नीइतिविश्वामित्र-ज
मदग्नी । वसिष्ठेन । अस्पर्धेताम् । सः । एतत् । जमदग्निः । विहव्यमितिवि-हव्यम् ।
अपश्यत् । तेन । वै । सः । वसिष्ठस्य । इन्द्रियम् । वीर्यम् । अवृङ्क्त । यत् । विहव्य
मितिवि-हव्यम् । शस्यते । इन्द्रियम् । एव । तत् । वीर्यम् । यजमानः । भ्रातृव्यस्य ।
वृङ्क्ते । यस्य । भूयाꣳसः । यज्ञक्रतवइतियज्ञ-क्रतवः । इति । आहुः । सः । देवताः ।
वृङ्क्ते । इति । यदि । अग्निष्टोमइत्यग्नि-स्तोमः । सोमः । परस्तात् । स्यात् । उक्थ्यम् ।
कुर्वीत । यदि । उक्थ्यः । स्यात् । अतिरात्रमित्यति-रात्रम् । कुर्वीत । यज्ञक्रतुभिरि
तियज्ञक्रतु-भिः । एव । अस्य । देवताः । वृङ्क्ते । वसीयान् । भवति ॥ [२२] प्रा
णापानयोर्भूतँबृहद्वृङ्क्तेऽष्टाविꣳशतिश्च ॥ ❀ ❀ ❀ ॥७॥

निग्राभ्याइतिनि-ग्राभ्याः । स्थ । देवश्रुतइतिदेव-श्रुतः । आयुः । मे । तर्पयत । प्राण

मितिप्र-अनम् । मे । तर्पयत । अपानमित्यप-अनम् । मे । तर्पयत । व्यानमितिवि-अ नम् । मे । तर्पयत । चक्षुः । मे । तर्पयत । श्रोत्रम् । मे । तर्पयत । मनः । मे । तर्पयत । वाचम् । मे । तर्पयत । आत्मानम् । मे । तर्पयत । अङ्गानि । मे । तर्पयत । प्रजामिति प्र-जाम् । मे । तर्पयत । पशून् । मे । तर्पयत । गृहान् । मे । तर्पयत । गणान् । मे । तर्प यत । सर्वगणमितिसर्व-गणम् । मा । तर्पयत । तर्पयत । मा । [२३] गणाः । मे । मा । वीति । तृषन् । ओषधयः । वै । सोमस्य । विशः । विशः । खलु । वै । राज्ञः । प्रदातो रितिप्र-दातोः । ईश्वराः । ऐन्द्रः । सोमः । अवीवृधम् । वः । मनसा । सुजाताइतिसु-जाताः । ऋतप्रजाताइत्यृत-प्रजाताः । भगे । इत् । वः । स्याम ॥ इन्द्रेण । देवीः । वीरुधः । संविदानाइतिसं-विदानाः । अन्विति । मन्यन्ताम् । सवनाय । सोमम् । इति । आह । ओषधीभ्यइत्योषधि-भ्यः । एव । एनम् । स्वायै । विशः । स्वायै । देवतायै । निर्याच्येतिनिः-याच्य । अभीति । सुनोति । यः । वै । सोमस्य । अभिषू यमाणस्येत्यभि-सूयमानस्य । [२४] प्रथमः । अꣳशुः । स्कन्दति । सः । ईश्वरः । इन्द्रियम् । वीर्यम् । प्रजामितिप्र-जाम् । पशून् । यजमानस्य । निर् हन्तोरितिनिः-हन्तोः । तम् । अभीति । मन्त्रयेत । एति । मा । अस्कान् । सह । प्रजयेतिप्र-जया । सह । रायः । पोषेण । इन्द्रियम् । मे । वीर्यम् । मा । निरिति । वधीः । इति । आशिषमित्या-शिषम् । एव । एताम् । एति । शास्ते । इन्द्रियस्य । वीर्यस्य । प्रजा याइतिप्र-जायै । पशूनाम् । अनिर्घातायेत्यनिः-घाताय । द्रप्सः । चस्कन्द । पृथि वीम् । अन्विति । द्याम् । इमम् । च । योनिम् । अन्विति । यः । च । पूर्वः ॥ तृती यम् । योनिम् । अन्विति । सञ्चरन्तमितिसं-चरन्तम् । द्रप्सम् । जुहोमि । अन्विति । सप्त । होत्राः ॥ [२५] तर्पयतमाऽभिषूयमाणस्ययश्चदशच ॥ ❀ ॥८॥

यः । वै । देवान् । देवयशसेनेतिदेव-यशसेन । अर्पयति । मनुष्यान् । मनु ष्ययशसेनेतिमनुष्य-यशसेन । देवयशसीतिदेव-यशसी । एव । देवेषु । भवति । मनु ष्ययशसीतिमनुष्य-यशसी । मनुष्येषु । यान् । प्राचीनम् । आग्रयणात् । ग्रहान् । गृ ह्णीयात् । तान् । उपाꣳश्वित्युप-अꣳशु । गृह्णीयात् । यान् । ऊर्ध्वान् । तान् । उपब्दि मतइत्युपब्दि-मतः । देवान् । एव । तत् । देवयशसेनेतिदेव-यशसेन । अर्पयति । मनुष्यान् । मनुष्ययशसेनेतिमनुष्य-यशसेन । देवयशसीतिदेव-यशसी । एव ।

देवेषु । भवति । मनुष्ययशसीतिमनुष्य-यशसी । मनुष्येषु । अग्निः । प्रातस्सवनइति प्रातः-सवने । पातु । अस्मान् । वैश्वानरः । महिना । विश्वशम्भूरितिविश्व-शम्भूः ॥ सः । नः । पावकः । द्रविणम् । दधातु । [२६] आयुष्मन्तः । सहभक्षाइतिसह-भक्षाः । स्याम ॥ विश्वे । देवाः । मरुतः । इन्द्रः । अस्मान् । अस्मिन्न् । द्वितीये । सवने । न । जह्युः ॥ आयुष्मन्तः । प्रियम् । एषाम् । वदन्तः । वयम् । देवानाम् । सुमताविति सु-मतौ । स्याम ॥ इदम् । तृतीयम् । सवनम् । कवीनाम् । ऋतेन । ये । चमसम् । ऐरयन्त ॥ ते । सौधन्वनाः । सुवः । आनशानाः । स्विष्टिमितिसु-इष्टिम् । नः । अभीति । वसीयः । नयन्तु ॥ आयतनवतीरित्यायतन-वतीः । वै । अन्याः । आहुतयइत्या-हुतयः । हूयन्ते । अनायतनाइत्यना-यतनाः । अन्याः । याः । आघारवतीरित्याघार-वतीः । ताः । आयतनवतीरित्यायतन-वतीः । याः । [२७] सौम्याः । ताः । अनायतनाइत्यना-यतनाः । ऐन्द्रवायवमित्यैन्द्र-वायवम् । आदायेत्या-दाय । आघारमित्या-घारम् । एति । घारयेत् । अध्वरः । यज्ञः । अयम् । अस्तु । देवाः । ओषधीभ्यइत्योषधि-भ्यः । पशवे । नः । जनाय । विश्वस्मै । भूताय । अध्वरः । असि । सः । पिन्वस्व । घृतवदितिघृत-वत् । देव । सोम । इति । सौम्याः । एव । तत् । आहुतीरित्या-हुतीः । आयतनवतीरित्यायतन-वतीः । करोति । आयतनवानित्यायतन-वान् । भवति । यः । एवम् । वेद । अथोइति । द्यावापृथिवीइतिद्यावा-पृथिवी । एव । घृतेन । वीति । उनत्ति । तेइति । व्युत्तेइतिवि-उत्ते । उपजीवनीयेइत्युप-जीवनीये । भवतः । उपजीवनीयइत्युप-जीवनीयः । भवति । [२८] यः । एवम् । वेद । एषः । ते । रुद्र । भागः । यम् । निरयाचथाइतिनिः-अयाचथाः । तम् । जुषस्व । विदः । गौपत्यम् । रायः । पोषम् । सुवीर्यमितिसु-वीर्यम् । सꣳवथ्सरीणामितिसं-वथ्सरीणाम् । स्वस्तिम् ॥ मनुः । पुत्रेभ्यः । दायम् । वीति । अभजत् । सः । नाभानेदिष्ठम् । ब्रह्मचर्यमितिब्रह्म-चर्यम् । वसन्तम् । निरिति । अभजत् । सः । एति । अगच्छत् । सः । अब्रवीत् । कथा । मा । निरिति । अभाक् । इति । न । त्वा । निरिति । अभाक्षम् । इति । अब्रवीत् । अङ्गिरसः । इमे । सत्रम् । आसते । ते । [२९] सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । न । प्रति । जानन्ति । तेभ्यः । इदम् । ब्राह्मणम् । ब्रूहि । ते । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् ।

यन्तः । ये । एषाम् । पशवः । तान् । ते । दास्यन्ति । इति । तत् । एभ्यः । अब्रवीत् । ते । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । यन्तः । ये । एषाम् । पशवः । आसन्न् । तान् । अस्मै । अदद्दुः । तम् । पशुभिरितिपशु-भिः । चरन्तम् । यज्ञवास्ताविति यज्ञ-वास्तौ । रुद्रः । एति । अगच्छत् । सः । अब्रवीत् । मम । वै । इमे । पशवः । इति । अदुः । वै । [३०] मह्यम् । इमान् । इति । अब्रवीत् । न । वै । तस्य । ते । ईशते । इति । अब्रवीत् । यत् । यज्ञवास्ताविति यज्ञ-वास्तौ । हीयते । मम । वै । तत् । इति । तस्मात् । यज्ञवास्त्विति यज्ञ-वास्तु । न । अभ्यवेत्यमित्यभि-अवेत्यम् । सः । अब्रवीत् । यज्ञे । मा । एति । भज । अथ । ते । पशून् । न । अभीति । म॒ꣳस्ये । इति । तस्मै । एतम् । मन्थिनः । मꣳस्रावमितिमं-स्रावम् । अजुहोत् । ततः । वै । तस्य । रुद्रः । पशून् । न । अभीति । अमन्यत । यत्रं । एतम् । एवम् । विद्वान् । मन्थिनः । सꣳस्रावमितिसं-स्रावम् । जुहोति । न । तत्र । रुद्रः । पशून् । अभीति । मन्यते ॥ [३१] दधात्वायतनवती यांउपजीवनीयोभवतितेऽदुर्वैयत्रैतमेकादशच ॥ ❀ ❀ ॥९॥

जुष्टः । वाचः । भूयासम् । जुष्टः । वाचः । पतये । देवि । वाक् ॥ यत् । वाचः । मधुमदितिमधु-मत् । तस्मिन्न् । मा । धाः । स्वाहा । सरस्वत्यै ॥ ऋचा । स्तोमम् । समिति । अर्द्धय । गायत्रेण । रथन्तरमितिरथं-तरम् ॥ बृहत् । गायत्रवर्तनीतिगायत्र-वर्तनि ॥ यः । ते । द्रप्सः । स्कन्दति । यः । ते । अꣳशुः । बाहुच्युतइतिबाहु-च्युतः । धिषणयोः । उपस्थादित्युप-स्थात् ॥ अध्वर्योः । वा । परीति । यः । ते । पवित्रात् । स्वाहाकृतमितिस्वाहा-कृतम् । इन्द्राय । तम् । जुहोमि ॥ यः । द्रप्सः । अꣳशुः । पतितः । पृथिव्याम् । परिवापादितिपरि-वापात् । [३२] पुरोडाशात् । करम्भात् ॥ धानासोमादितिधाना-सोमात् । मन्थिनः । इन्द्र । शुक्रात् । स्वाहाकृतमितिस्वाहा-कृतम् । इन्द्राय । तम् । जुहोमि ॥ यः । ते । द्रप्सः । मधुमानितिमधु-मान् । इन्द्रियावानितीन्द्रिय-वान् । स्वाहाकृतइतिस्वाहा-कृतः । पुनः । अप्येतीत्यपि-एति । देवान् ॥ दिवः । पृथिव्याः । परीति । अन्तरिक्षात् । स्वाहाकृतमितिस्वाहा-कृतम् । इन्द्राय । तम् । जुहोमि ॥ अध्वर्युः । वै । ऋत्विजाम् । प्रथमः । युज्यते । तेन । स्तोमः । योक्तव्यः । इति । आहुः । वाक् । अग्रेगाइत्यग्रे-गाः । अग्रे । एतु । ऋजुगाइत्यृजु-गाः । देवेभ्यः । यशः । मयि । दधती । प्राणानितिप्र-

अनान् । पशुषु । प्रजामितिप्र-जाम् । मयि । [३३] च । यजमाने । च । इति । आह । वाचम् । एव । तत् । यज्ञमुखइतियज्ञ-मुखे । युनक्ति । वास्तु । वै । एतत् । यज्ञस्य । क्रियते । यत् । ग्रहान् । गृहीत्वा । बहिष्पवमानमितिबहिः-पवमानम् । सर्पन्ति । पराञ्चः । हि । यन्ति । पराचीभिः । स्तुवते । वैष्णव्या । ऋचा । पुनः । एत्येत्या-इत्य । उपेति । तिष्ठते । यज्ञः । वै । विष्णुः । यज्ञम् । एव । अकः । विष्णो इति । त्वम् । नः । अन्तमः । शर्म । यच्छ । सहन्त्य ॥ प्रेति । ते । धाराः । मधुश्चुतइतिमधु-श्चुतः । उत्सम् । दुह्रते । अक्षितम् । इति । आह । यत् । एव । अस्य । शयानस्य । उपशुष्यतीत्युप-शुष्यति । तत् । एव । अस्य । एतेन । एति । प्याययति ॥ [३४] पशिवापात्प्रजाम्मयिदुह्रतेचतुर्दशच ॥ ❀ ॥१०॥

अग्निना । रयिम् । अश्नवत् । पोषम् । एव । दिवेदिवइतिदिवे-दिवे ॥ यशसम् । वीरवत्तममितिवीरवत्-तमम् ॥ गोमानितिगो-मान् । अग्ने । अविमानित्यवि-मान् । अश्वी । यज्ञः । नृवत्सखेतिनृवत्-सखा । सदम् । इत् । अप्रमृष्यइत्यप्र-मृष्यः ॥ इडावानितीडा-वान् । एवः । असुर । प्रजावानितिप्रजा-वान् । दीर्घः । रयिः । पृथुबुध्नइति पृथु-बुध्नः । सभावानितिसभा-वान् ॥ एति । प्यायस्व । समिति । ते ॥ इह । त्वष्टारम् । अग्रियम् । विश्वरूपमितिविश्व-रूपम् । उपेति । ह्वये ॥ अस्माकम् । अस्तु । केवलः ॥ तत् । नः । तुरीपम् । अध । पोषयित्नु । देव । त्वष्टः । वीति । रराणः । स्यस्व ॥ यतः । वीरः । [३५] कर्मण्यः । सुदक्षइतिसु-दक्षः । युक्तग्रावेतियुक्त-ग्रावा । जायते । देवकामइतिदेव-कामः ॥ शिवः । त्वष्टः । इह । एति । गहि । विभुरितिवि-भुः । पोषे । उत । त्मना ॥ यज्ञेयज्ञइतियज्ञे-यज्ञे । नः । उदिति । अव ॥ पिशङ्गरूपइतिपिशङ्ग-रूपः । सुभरइतिसु-भरः । वयोधाइतिवयः-धाः । श्रुष्टी । वीरः । जायते । देवकामइतिदेव-कामः ॥ प्रजामितिप्र-जाम् । त्वष्टा । वीति । स्यतु । नाभिम् । अस्मे इति । अथ । देवानाम् । अपीति । एतु । पाथः ॥ प्रेति । नः । देवी । एति । नः । दिवः ॥ पीपिवांसम् । सरस्वतः । स्तनम् । यः । विश्वदर्शतइतिविश्व-दर्शतः ॥ धुक्षीमहि । प्रजामितिप्र-जाम् । इषम् ॥ [३६] ये । ते । सरस्वः । ऊर्मयः । मधुमन्तइतिमधु-मन्तः । घृतश्चुतइतिघृत-श्चुतः ॥ तेषाम् । ते । सुम्नम् । ईमहे ॥ यस्य । व्रतम् । पशवः । यन्ति । सर्वे । यस्य । व्रतम् । उपतिष्ठन्तइत्युप-तिष्ठन्ते । आपः ॥

यस्य । व्रते । पुष्टिपतिरितिपुष्टि-पतिः । निविष्टइतिनि-विष्टः । तम् । सरस्वन्तम् । अवसे । हुवेम ॥ दिव्यम् । सुपर्णमितिसु-पर्णम् । वयसम् । बृहन्तम् । अपाम् । गर्भम् । वृषभम् । ओषधीनाम् ॥ अभीपतः । वृष्ट्या । तर्पयन्तम् । तम् । सरस्वन्तम् । अवसे । हुवेम ॥ सिनीवालि । पृथुष्टुकइतिपृथु-स्तुके । या । देवानाम् । असि । स्वसा ॥ जुषस्व । हव्यम् । [३७] आहुतमित्या-हुतम् । प्रजामितिप्र-जाम् । देवि । दिदिड्ढि । नः ॥ या । सुपाणिरितिसु-पाणिः । स्वङ्गुरिरितिसु-अङ्गुरिः । सुषूमेतिसु-सूमा । बहुसूवरीतिबहु-सूवरी ॥ तस्यै । विश्पत्नियै । हविः । सिनीवाल्यै । जुहोतन ॥ इन्द्रम् । वः । विश्वतः । परीति । इन्द्रम् । नरः ॥ असितवर्णाइत्यसित-वर्णाः । हरयः । सुपर्णाइतिसु-पर्णाः । मिहः । वसानाः । दिवम् । उदिति । पतन्ति ॥ ते । एति ॥ अववृत्रन्न् । सदनानि । कृत्वा । आत् । इत् । पृथिवी । घृतैः । वीति । उद्यते ॥ हिरण्यकेशइतिहिरण्य-केशः । रजसः । विसारइतिवि-सारे । अहिः । धुनिः । वातः । इव । ध्रजीमान् ॥ शुचिभ्राजाइतिशुचि-भ्राजाः । उषसः । [३८] नवेदाः । यशस्वतीः । अपस्युवः । न । सत्याः ॥ एति । ते । सुपर्णाइतिसु-पर्णाः । अमिनन्त । एवैः । कृष्णः । नोनाव । वृषभः । यदि । इदम् ॥ शिवाभिः । न । स्मयमानाभिः । एति । अगात् । पतन्ति । मिहः । स्तनयन्ति । अभ्रा ॥ वाश्रा । इव । विद्युदितिवि-द्युत् । मिमाति । वत्सम् । न । माता । सिषक्ति ॥ यत् । एषाम् । वृष्टिः । असर्जि ॥ पर्वतः । चित् । महि । वृद्धः । बिभाय । दिवः । चित् । सानु । रेजत । स्वने । वः ॥ यत् । क्रीडथ । मरुतः । [३९] ऋष्टिमन्तइत्यृष्टि-मन्तः । आपः । इव । सध्रियञ्चः । धवध्वे ॥ अभीति । क्रन्द । स्तनय । गर्भम् । एति । धाः । उदन्वतेत्युदन्-वता । परीति । दीय । रथेन ॥ दृतिम् । स्विति । कर्ष । विषितमितिवि-सितम् । न्यञ्चम् । समाः । भवन्तु । उद्वतेत्युत्-वता । निपादाइतिनि-पादाः ॥ त्वम् । त्या । चित् । अच्युता । अग्ने । पशुः । न । यवसे ॥ धाम । ह । यत् । ते । अजर । वना । वृश्चन्ति । शिक्वसः ॥ अग्ने । भूरीणि । तव । जातवेदइतिजात-वेदः । देव । स्वधावइतिस्वधा-वः । अमृतस्य । धाम ॥ याः । च । [४०] मायाः । मायिनाम् । विश्वमिन्वेतिविश्वं-इन्व । त्वेइति । पूर्वीः । सन्दधुरितिसं-दधुः । पृष्टबन्धोइतिपृष्ट-बन्धो ॥ दिवः । नः । वृष्टिम् । मरुतः । ररीध्वम् । प्रेति । पिन्वत ।

वृष्णः । अश्वस्य । धाराः ॥ अर्वाङ् । एतेन । स्तनयित्नुना । एति । इहि । अपः । निषिञ्चन्नितिनि-सिञ्चन् । असुरः । पिता । नः ॥ पिन्वन्ति । अपः । मरुतः । सुदानव इतिसु-दानवः । पयः । घृतवदितिघृत-वत् । विदथेषु । आभुवइत्या-भुवः ॥ अत्यम् । न । मिहे । वीति । नयन्ति । वाजिनम् । उत्सम् । दुहन्ति । स्तनयन्तम् । अक्षितम् ॥ उदप्रुतइत्युद-प्रुतः । मरुतः । तान् । इयर्त । वृष्टिम् । [४१] ये । विश्वे । मरुतः । जुनन्ति ॥ क्रोशाति । गर्दा । कन्या । इव । तुन्ना । पेरुम् । तुञ्जाना । पत्या । इव । जाया ॥ घृतेन । द्यावापृथिवीइतिद्यावा-पृथिवी । मधुना । सम् । उक्षत । पयस्वतीः । कृणुत । आपः । ओषधीः ॥ ऊर्जम् । च । तत्र । सुमतिमितिसु-मतिम् । च । पिन्वथ । यत्र । नरः । मरुतः । सिञ्चथ । मधु ॥ उदिति । उ । त्यम् । चित्रम् ॥ और्वभृगुवदित्यौर्वभृगु-वत् । शुचिम् । अप्नवानवदित्यप्नवान-वत् । एति । हुवे ॥ अग्निम् । समुद्रवाससमितिसमुद्र-वाससम् ॥ एति । सवम् । सवितुः । यथा । भगस्य । इव । भुजिम् । हुवे ॥ अग्निम् । समुद्रवाससमितिसमुद्र-वाससम् ॥ हुवे । वातस्वनमितिवात-स्वनम् । कविम् । पर्जन्यक्रन्द्यमितिपर्जन्य-क्रन्द्यम् । सहः ॥ अग्निम् । समुद्रवाससमितिसमुद्र-वाससम् ॥ [४२] वीरइषꣳ हव्यमुपसोमरुतश्चवृष्टिम्भगस्यद्वादशच ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥ ११ ॥

प्रजापतिरकामयतैषतेगायत्रोयज्ञꣳ वैप्रजापतेर्जायमानाःप्राजापत्यायोवाअयथादेवतमिष्टगौनिग्राभ्यास्स्थयोवेदेवाञ्जुष्टोऽग्निर्नारयिमेकादश ॥११॥ प्रजापतिरकामयतप्रजापतेर्जायमानाव्यायच्छन्तेमह्यमिमान्मायामायिनान्द्विचत्वारिꣳ शत् ॥ ४२ ॥ प्रजापतिरकामयताग्निꣳ समुद्रवाससम् ॥ ❀ ❀ ❀

हरिः ओ (३) म् ॥

इति तृतीयकाण्डे प्रथमः प्रश्नः ॥

(१) यत्रेतिपदस्थः आकारः पदकाले ह्रस्वत्वमापद्यते । तथा च प्रातिशाख्ये (अ-३ सू-८) 'अत्रा सचस्वा नुदा मृडा वर्द्धा शिक्षा रक्षाऽद्या भवा भजा यत्रा चरा पिबा ना धामा धारया धर्षा घा वर्द्धया बोधाऽत्रा तत्रा मुञ्चाऽश्वस्या पृणस्वा हिष्ठा त्वन्तरा जनिष्वा युक्ष्वाऽच्छा' इति ॥ अस्यार्थः 'अत्रा' इत्यादिषु 'अच्छा' इत्यन्तेषु पदेषु संहितायां वर्तमानः दीर्घः पदविभागसमये ह्रस्वत्वमापद्यते । (उदा) 'अत्रा नो देव्या । सचस्वानः । प्रणुदानः । मृडाजरित्रे । वर्द्धानः । शिक्षानः । रक्षाचनः । अद्यानः । भवापायुः । भजात्वन्नः । यत्रानरः । प्रचरासोम । पिबासोमम् । रिपवोनाह । धामाहयत् । धारयावसूनि । धर्षामानुषान् । उनवाधास्यालात् । वर्द्धयात्वम् । बोधानः । अत्रातेरूपम् । तत्रारथम् ' । इत्यादीनि ऊह्यानि ॥

तृतीयकाण्डे द्वितीयः प्रश्नः ॥

हरिः ओ(४)म् ॥

यः । वै । पवंमानानाम् । अन्वारोहानित्यंनु-आरोहान् । विद्वान् । यजंते । अन्विति । पवंमानान् । एति । रोहति । न । पवंमानेभ्यः । अवेति । छिद्यते । श्येनः । असि । गायत्रछंन्दाइतिगायत्र-छन्दाः । अन्विति । त्वा । एति । रभे । स्वस्ति । मा । समिति । पारय । सुपर्णइतिसु-पर्णः । असि । त्रिष्टुप्छंन्दाइतित्रिष्टुप् छन्दाः । अन्विति । त्वा । एति । रभे । स्वस्ति । मा । समिति । पारय । सघा । असि । जगंतीछन्दाइतिजगंती-छन्दाः । अन्विति । त्वा । एति । रभे । स्वस्ति । मा । समिति । पारय । इति । आह । एते । [१] वै । पवंमानानाम् । अन्वारोहाइत्यंनु-आरोहाः । तान् । यः । एवम् । विद्वान् । यजंते । अन्विति । पवंमानान् । एति । रोहति । न । पवंमानेभ्यः । अवेति । छिद्यते । यः । वै । पवंमानस्य । सन्तंतिमितिसं-ततिम् । वेद । सर्वम् । आयुः । एति । न । पुरा । आयुंषः । प्रेति । मीयते । पशुमानितिपशु-मान् । भवति । विन्दते । प्रजामितिप्र-जाम् । पवंमानस्य । ग्रहाः । गृह्यन्ते । अथ । वै । अस्य । एते । अगृंहीताः । द्रोणकलशइतिद्रोण-कलशः । आधवनीयइत्या-धवनीयः । पूतभृदितिपूत-भृत् । तान् । यत् । अगृंहीत्वा । उपाकुर्यादित्युंप-आकुर्यात् । पवंमानम् । वीति । [२] छिन्द्यात् । तम् । विच्छिद्यंमानमितिवि-छिद्यंमानम् । अध्वर्योः । प्राणइतिप्र-अनः । अनु । वीति । छिद्येत । उपयामगृहीतइत्युंपयाम-गृहीतः । असि । प्रजापतयइतिप्रजा-पतये । त्वा । इति । द्रोणकलशमितिद्रोण-कलशम् । अभीति । मृशेत् । इन्द्राय । त्वा । इति । आधवनीयमित्या-धवनीयम् । विश्वेभ्यः । त्वा । देवेभ्यः । इति । पूतभृतमितिपूत-भृतम् । पवंमानम् । एव । तत् । समिति । तनोति । सर्वम् । आयुः । एति । न । पुरा । आयुंषः । प्रेति । मीयते । पशुमानितिपशु-मान् । भवति । विन्दते । प्रजामितिप्र-जाम् ॥ [३] एतेविद्धिर्चत्वारिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥ १ ॥

त्रीणि । वाव । सवंनानि । अथ । तृतीयम् । सवंनम् । अवेति । लुम्पन्ति । अनꣳशु । कुर्वन्तः । उपाꣳशुमित्युंप-अꣳशुम् । हुत्वा । उपाꣳशुपात्रइत्युंपाꣳशु-पात्रे । अꣳशुम् । अवास्येत्यंव-अस्य । तम् । तृतीयसवनइतितृतीय-सवने । अपि

सृज्येत्यपि-सृज्य । अभीति । सुनुयात् । यत् । आप्याययतीत्या-प्याययति । तेन । अꣳशुमदित्यꣳशु-मत् । यत् । अभिषुणोतीत्यभि-सुनोति । तेन । ऋजीषि । सर्वाणि । एव । तत् । सवनानि । अꣳशुमन्तीत्यꣳशु-मन्ति । शुक्रवन्तीतिशुक्र-वन्ति । समावद्वीर्याणीतिसमावत्-वीर्याणि । करोति । द्वौ । समुद्रौ । विततावितिवि-ततौ । अजूर्यौ । पर्यावर्तेतेइतिपरि-आवर्तेते । जठरा । इव । पादाः ॥ तयोः । पश्यन्तः । अतीति । यन्ति । अन्यम् । अपश्यन्तः । [४] सेतुना । अतीति । यन्ति । अन्यम् ॥ द्वेइति । द्रधसीइति । सततीइतिस-तती । वस्ते । एकः । केशी । विश्वा । भुवनानि । विद्वान् ॥ तिरोधायेतितिरः-धाय । एति । असितम् । वसानः । शुक्रम् । एति । दक्ते । अनुहायेत्यनु-हाय । जायै ॥ देवाः । वै । यत् । यज्ञे । अकुर्वत । तत् । असुराः । अकुर्वत । ते । देवाः । एतम् । महायज्ञमितिमहा-यज्ञम् । अपश्यन्न् । तम् । अतन्वत । अग्निहोत्रमित्यग्नि होत्रम् । व्रतम् । अकुर्वत । तस्मात् । द्विव्रतइतिद्वि-व्रतः । स्यात् । द्विः । हि । अग्निहोत्रमित्यग्नि-होत्रम् । जुहोति । पौर्णमासमितिपौर्ण-मासम् । यज्ञम् । अग्नीषोमीयमित्यग्नी-सोमीयम् । [५] पशुम् । अकुर्वत । दार्श्यम् । यज्ञम् । आग्नेयम् । पशुम् । अकुर्वत । वैश्वदेवमितिवैश्व-देवम् । प्रातस्सवनमितिप्रातः-सवनम् । अकुर्वत । वरुणप्रघासानितिवरुण-प्रघासान् । माध्यन्दिनम् । सवनम् । साकमेधानिति साक-मेधान् । पितृयज्ञमितिपितृ-यज्ञम् । त्र्यम्बकानितित्रि-अम्बकान् । तृतीयसवनमितितृतीय-सवनम् । अकुर्वत । तम् । एषाम् । असुराः । यज्ञम् । अन्ववाजिगाꣳसन्नित्यनु-अवाजिगाꣳसन्न् । तम् । न । अन्ववायन्नित्यनु-अवायन्न् । ते । अब्रुवन्न् । ... । इमे । देवाः । अभूवन्न् । इति । तत् । अध्वरस्य । अध्वरत्वमित्यध्वर-त्वम् । ततः । देवाः । अभवन्न् । परेति । असुराः । यः । एवम् । विद्वान् । सोमेन । यजते । भवति । आत्मना । परेति । अस्य । भ्रातृव्यः । भवति ॥ [६]

अपश्यन्तोऽग्नीषोमीयमात्मनापराश्रीणिच ॥ ❀ ❀ ॥ २ ॥

परिभूरितिपरि-भूः । अग्निम् । परिभूरितिपरि-भूः । इन्द्रम् । परिभूरितिपरि-भूः । विश्वान् । देवान् । परिभूरितिपरि-भूः । माम् । सह । ब्रह्मवर्चसेनेतिब्रह्म-वर्चसेन । सः । नः । पवस्व । शम् । गवे । शम् । जनाय । शम् । अर्वते । शम् । राजन्न् । ओषधीभ्यइत्योषधि-भ्यः । अच्छिन्नस्य । ते । रयिपतइतिरयि-पते । सुवीर्यस्येतिसु-वीर्यस्य ।

गयः । पोषस्य । दुदितारः । स्याम ॥ तस्य । मे । रास्व । तस्य । ते । भक्षीय । तस्य । ते । इदम् । उदिति । मृजे ॥ प्राणायेतिप्र-अनाय । मे । वर्चोदाइतिवर्चः-दाः । वर्चसे । पवस्व । अपानायेत्यप-अनाय । व्यानायेतिवि-अनाय । वाचे । [७] दक्षक्रतुभ्यामितिदक्षक्रतु-भ्याम् । चक्षुर्भ्यामितिचक्षुः-भ्याम् । मे । वर्चोदावितिवर्चः-दौ । वर्चसे । पवेथाम् । श्रोत्राय । आत्मने । अङ्गेभ्यः । आयुषे । वीर्याय । विष्णोः । इन्द्रस्य । विश्वेषाम् । देवानाम् । जठरम् । असि । वर्चोदाइतिवर्चः-दाः । मे । वर्चसे । पवस्व । कः । असि । कः । नाम । कस्मै । त्वा । काय । त्वा । यम् । त्वा । सोमेन । अतीतृपम् । यम् । त्वा । सोमेन । अमीमदम् । सुप्रजाइतिसु-प्रजाः । प्रजयेतिप्र-जया । भूयासम् । सुवीरइतिसु-वीरः । वीरैः । सुवर्चाइतिसु-वर्चाः । वर्चसा । सुपोषइतिसु-पोषः । पोषैः । विश्वेभ्यः । मे । रूपेभ्यः । वर्चोदाइतिवर्चः-दाः । [८] वर्चसे । पवस्व । तस्य । मे । रास्व । तस्य । ते । भक्षीय । तस्य । ते । इदम् । उदिति । मृजे ॥ बुभूषन्न् । अवेति । ईक्षेत । एषः । वै । पात्रियः । प्रजापतिरिति प्रजा-पतिः । यज्ञः । प्रजापतिरितिप्रजा - पतिः । तम् । एव । तर्पयति । सः । एनम् । तृप्तः । भूत्या । अभीति । पवते । ब्रह्मवर्चसकामइतिब्रह्मवर्चस-कामः । अवेति । ईक्षेत । एषः । वै । पात्रियः । प्रजापतिरितिप्रजा - पतिः । यज्ञः । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । तम् । एव । तर्पयति । सः । एनम् । तृप्तः । ब्रह्मवर्चसेनेति ब्रह्म-वर्चसेन । अभीति । पवते । आमयावी । [९] अवेति । ईक्षेत । एषः । वै । पात्रियः । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । यज्ञः । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । तम् । एव । तर्पयति । सः । एनम् । तृप्तः । आयुषा । अभीति । पवते । अभिचरन्नित्यभि-चरन् । अवेति । ईक्षेत । एषः । वै । पात्रियः । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । यज्ञः । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । तम् । एव । तर्पयति । सः । एनम् । तृप्तः । प्राणापानाभ्यामितिप्राण-अपानाभ्याम् । वाचः । दक्षक्रतुभ्यामितिदक्षक्रतु - भ्याम् । चक्षुर्भ्यामितिचक्षुः-भ्याम् । श्रोत्राभ्याम् । आत्मनः । अङ्गेभ्यः । आयुषः । अन्तः । एति । ताजक् । प्रेति । धन्वति ॥ [१०] वाचेरूपेभ्योवर्चोदाआमयावीपञ्चचत्वारिंशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥ ३ ॥

स्फ्यः । स्वस्तिः । विघनइतिवि-घनः । स्वस्तिः । परशुः । वेदिः । परशुः ।

नः । स्वस्तिः ॥ ·यज्ञियाः । यज्ञकृतइतियज्ञ-कृतः । स्थ । ते । मा । अस्मिन्न् । यज्ञे । उपेति । ह्वयध्वम् । उपेति । मा । द्यावापृथिवीइतिद्यावा-पृथिवी । ह्वयेताम् । उपेति । आस्तावइत्या-स्तावः । कलशः । सोमः । अग्निः । उपेति । देवाः । उपेति । यज्ञः । उपेति । मा । होत्राः । उपहवइत्युप-हवे । ह्वयन्ताम् । नमः । अग्नये । मखघ्नइतिम ख-घ्ने । मखस्य । मा । यशः । अर्यात् । इति । आहवनीयमित्या-हवनीयम् । उपेति । तिष्ठते । यज्ञः । वै । मखः । [११] यज्ञम् । वाव । सः । तत् । अहन्न् । तस्मै । एव । नमस्कृत्येतिनमः-कृत्य । सदः । प्रेति । सर्पति । आत्मनः । अनार्त्यै । नमः । रुद्रा य । मखघ्नइतिमख-घ्ने । नमस्कृत्येतिनमः-कृत्या । मा । पाहि । इति । आग्नीध्रमि त्याग्नि-इध्रम् । तस्मै । एव । नमस्कृत्येतिनमः-कृत्य । सदः । प्रेति । सर्पति । आ त्मनः । अनार्त्यै । नमः । इन्द्राय । मखघ्नइतिमख-घ्ने । इन्द्रियम् । मे । वीर्यम् । मा । निरिति । वधीः । इति । होत्रीयम् । आशिषमित्या-शिषम् । एव । एताम् । एति । शास्ते । इन्द्रियस्य । वीर्यस्य । अनिर्घातायेत्यनिः-घाताय । याः । वै । [१२] देव ताः । सदसि । आर्तिम् । आर्पयन्तीत्या-अर्पयन्ति । यः । ताः । विद्वान् । प्रसर्प तीतिप्र-सर्पति । न । सदसि । आर्तिम् । एति । ऋच्छति । नमः । अग्नये । मख घ्नइतिमख-घ्ने । इति । आह । एताः । वै । देवताः । सदसि । आर्तिम् । एति । अ र्पयन्ति । ताः । यः । एवम् । विद्वान् । प्रसर्पतीतिप्र-सर्पति । न । सदसि । आर्तिम् । एति । ऋच्छति । दृढेइति । स्थः । शिथिरेइति । समीचीइति । मा । अꣳहसः । पातम् । सूर्यः । मा । देवः । दिव्यात् । अꣳहसः । पातु । वायुः । अन्तरिक्षात् । [१३] अग्निः । पृथिव्याः । यमः । पितृभ्यइतिपितृ-भ्यः । सरस्वती । मनुष्येभ्यः । देवीइति । द्वारौ । मा । मा । सम् । इति । ताप्तम् । नमः । सदसे । नमः । सदसः । पतये । नमः । सखीनाम् । पुरोगाणामितिपुरः-गानाम् । चक्षुषे । नमः । दिवे । नमः । पृथिव्यै । अहे । दैधिषव्य । उत् । इति । अतः । तिष्ठ । अन्यस्य । सदने । सीद । यः । अस्मत् । पाकतरइतिपाक-तरः । उत् । इति । निवतइतिनि-वतः । उत् । इति । उद्व तइत्युत्-वतः । च । गेषम् । पातम् । मा । द्यावापृथिवीइतिद्यावा-पृथिवी । अद्य । अह्नः । सदः । वै । प्रसर्पन्तमितिप्र-सर्पन्तम् । [१४] पितरः । अनु । प्रेति । सर्प न्ति । ते । एनम् । ईश्वराः । हिꣳसितोः । सदः । प्रसृप्येतिप्र-सृप्य । दक्षिणार्द्धमिति

दक्षिण-अर्द्धम् । परेति । ईक्षेत । एति । अगन्त । पितरः । पितृमानितिपितृ-मान् । अहम् । युष्माभिः । भूयासम् । सुप्रजसइतिसु-प्रजसः । मया । यूयम् । भूयास्त । इति । तेभ्यः । एव । नमस्कृत्येतिनमः-कृत्य । सदः । प्रेति । सर्पति । आत्मनः । अनार्त्यै ॥ [१५] भक्षोवाअन्तरिक्षपात्प्रसर्पन्तन्त्रयस्त्रिꣳशच्च ॥ ❀ ॥४॥

भक्ष । एति । इहि । मा । एति । विश । दीर्घायुत्वायेतिदीर्घायु-त्वाय । शन्तनुत्वायेतिशन्तनु-त्वाय । रायः । पोषाय । वर्चसे । सुप्रजास्त्वायेतिसुप्रजाः-त्वाय । एति । इहि । वसोइति । पुरोवसोइतिपुरः-वसो । प्रियः । मे । हृदः । असि । अश्विनोः । त्वा । बाहुभ्यामितिबाहु-भ्याम् । सघ्यासम् । नृचक्षसमितिनृ-चक्षसम् । त्वा । देव । सोम । सुचक्षाइतिसु-चक्षाः । अवेति । ख्येषम् । मन्द्रा । अभिभूतिरित्यभि-भूतिः । केतुः । यज्ञानाम् । वाक् । जुषाणा । सोमस्य । तृप्यतु । मन्द्रा । स्वर्वाचीतिसु-अर्वाची । अदितिः । अनाहतशीर्ष्णीत्यनाहत-शीर्ष्णी । वाक् । जुषाणा । सोमस्य । तृप्यतु । एति । इहि । विश्वचर्षणइतिविश्व-चर्षणे । [१६] शम्भूरितिशं-भूः । मयोभूरितिमयः-भूः । स्वस्ति । मा । हरिवर्णेतिहरि-वर्ण । प्रेति । चर । क्रत्वे । दक्षाय । रायः । पोषाय । सुवीरतायाइतिसु-वीरतायै । मा । मा । राजन्न् । वीति । बीभिषः । मा । मे । हार्दि । त्विषा । वधीः ॥ वृषणे । शुष्माय । आयुषे । वर्चसे ॥ वसुमद्गणस्येतिवसुमत्-गणस्य । सोम । देव । ते । मतिविदइति मति-विदः । प्रातस्सवनस्येतिप्रातः-सवनस्य । गायत्रछन्दसइतिगायत्र-छन्दसः । इन्द्रपीतस्येतीन्द्र-पीतस्य । नराशꣳसपीतस्येतिनराशꣳस-पीतस्य । पितृपीतस्येति पितृ-पीतस्य । मधुमतइतिमधु-मतः । उपहूतस्येत्युप-हूतस्य । उपहूतइत्युप-हूतः । भक्षयामि । रुद्रवद्गणस्येतिरुद्रवत्-गणस्य । सोम । देव । ते । मतिविदइतिमति-विदः । माध्यन्दिनस्य । सवनस्य । त्रिष्टुप्छन्दसइतित्रिष्टुप्-छन्दसः । इन्द्रपीतस्येतीन्द्र-पीतस्य । नराशꣳसपीतस्येतिनराशꣳस-पीतस्य । [१७] पितृपीतस्येतिपितृ-पीतस्य । मधुमतइतिमधु-मतः । उपहूतस्येत्युप-हूतस्य । उपहूतइत्युप-हूतः । भक्षयामि । आदित्यवद्गणस्येत्यादित्यवत्-गणस्य । सोम । देव । ते । मतिविदइतिमति-विदः । तृतीयस्य । सवनस्य । जगतीछन्दसइतिजगती-छन्दसः । इन्द्रपीतस्येतीन्द्र-पीतस्य । नराशꣳसपीतस्येतिनराशꣳस-पीतस्य । पितृपीतस्येतिपितृ-पीतस्य । मधुमतइति

मधुं-मतः । उपंहूतस्येत्युपं-हू तस्य । उपंहूतइत्युपं-हू तः । भक्षयामि ॥ एति । प्याय स्व । समिति । एतु । ते । विश्वतः । सोम । वृष्णियम् ॥ भवं । वाजंस्य । सङ्गथइतिसं-गथे ॥ हिन्वं । मे । गात्रा । हरिवइतिहरि-वः । गणान् । मे । मा । वीति । तीतृपः ॥ शिवः । मे । सप्तर्षीनितिसप्त-ऋषीन् । उपेति । तिष्ठस्व । मा । मे । अवाङ् । नाभिम् । अतीति । [१८] गाः ॥ अपांम । सोमंम् । अमृताः । अभूम । अदर्श्म । ज्योतिः । अविंदाम । देवान् ॥ किम् । अस्मान् । कृणवत् । अरांतिः । किम् । उ । धूर्तिः । अमृत । मर्त्यंस्य ॥ यत् । ते । आत्मनः । मिन्दा । अभूत् । अग्निः । तत् । पुनः । एति । अहाः । जातवेदाइतिजात-वेदाः । विचर्षणिरितिवि-चर्षणिः ॥ पुनः । अग्निः । चक्षुः । अदात् । पुनः । इन्द्रः । बृहस्पतिः ॥ पुनः । मे । अश्विना । युवम् । चक्षुः । एति । धत्तम् । अक्ष्योः ॥ इष्टयजुषइतीष्ट-यजुषः । ते । देव । सोम । स्तुतस्तोमस्येतिस्तुत-स्तोमस्य । [१९] शस्तोक्थस्येतिशस्त-उक्थस्य । हरिवतइतिहरि-वतः । इन्द्रपीतस्येतीन्द्र-पीतस्य । मधुंमतइतिमधुं-मतः । उपंहूतस्येत्युपं-हू तस्य । उपंहूतइत्युपं-हू तः । भक्षयामि ॥ आपूर्याइत्या-पूर्याः । स्थ । एति । मा । पूरयत । प्रजयेतिप्र-जया । च । धनेन । च ॥ एतत् । ते । तत । ये । च । त्वाम् । अन्विति । एतत् । ते । पितामह । प्रपितामहेतिप्र-पितामह । ये । च । त्वाम् । अन्विति । अत्र । पितरः । यथाभागमितियथा-भागम् । मन्दध्वम् । नमः । वः । पितरः । रसांय । नमः । वः । पितरः । शुष्माय । नमः । वः । पितरः । जीवाय । नमः । वः । पितरः । [२०] स्वधायाइतिस्व-धायै । नमः । वः । पितरः । मन्यवे । नमः । वः । पितरः । घोराय । पितरः । नमः । वः । ये । एतस्मिन् । लोके । स्थ । युष्मान् । ते । अन्विति । ये । अस्मिन् । लोके । माम् । ते । अन्विति । ये । एतस्मिन् । लोके । स्थ । यूयम् । तेषाम् । वसिष्ठाः । भूयास्त । ये । अस्मिन् । लोके । अहम् । तेषाम् । वसिष्ठः । भूयासम् । प्रजापतइतिप्रजा-पते । न । त्वत् । एतानि । अन्यः । विश्वा । जातानि । परीति । ता । बभूव ॥ [२१] यत्कामाइतियत्-कामाः । ते । जुहुमः । तत् । नः । अस्तु । वयम् । स्याम । पतयः । रयीणाम् ॥ देवकृतस्येतिदेव-कृतस्य । एनसः । अवयजनमित्यव-यजनम् । असि । मनुष्यकृतस्येतिमनुष्य-कृतस्य । एनसः । अवयजनमित्यव-यजनम् । असि । पितृकृतस्येतिपितृ-कृतस्य । एनसः । अ

वयजंनमित्यंव-यजंनम् । असि । अप्स्विति॑प्-सु । धौतस्य॑ । सोम॒ । देव॒ । ते॒ । नृभि रितिनृ-भिः । सुतस्य॑ । इष्टयंजुषइतीष्ट-यजुषः । स्तुतस्तोमस्येतिस्तुत-स्तोमस्य । शस्तोक्थस्येतिशस्त-उक्थस्य । यः । भक्षः । अश्वसनिरित्यंश्व-सनिः । यः । गोस निरितिगो-सनिः । तस्य॑ । ते॒ । पितृभिरितिपितृ-भिः । भक्षङ्कृतस्येतिभक्षं-कृत स्य । उपंहूतस्येत्युपं-हूतस्य । उपंहूतइत्युपं-हूतः । भक्षयामि ॥ [२२] विश्वचर्षणेत्रिष्टुप्छंन्दसइन्द्रंपीतस्यनराशꣳसंपीतस्यातिस्तुतस्तोमस्यजीवायनमोवःपितरोब भूवचतुंश्चत्वारिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥५॥

महीनाम् । पयः । असि । विश्वेषाम् । देवानाम् । तनूः । ऋध्यासम् । अद्य । पृषंतीनाम् । ग्रहम् । पृषंतीनाम् । ग्रहः । असि । विष्णोः । हृदयम् । असि । एकं म् । इष । विष्णुः । त्वा । अनु । वीति । चक्रमे । भूतिः । दध्ना । घृतेन । वर्द्ध ताम् । तस्य॑ । मा । इष्टस्य॑ । वीतस्य॑ । द्रविणम् । एतिं । गम्यात् । ज्योतिः । असि । वैश्वानरम् । पृश्निंयै । दुग्धम् । यावंतीइतिं । द्यावापृथिवीइतिद्यावा-पृथिवी । महि त्वेतिमहि-त्वा । यावंत् । च । सप्त । सिन्धवः । वितस्थुरितिवि-तस्थुः ॥ तावन्तम् । इन्द्र । ते । [२३] ग्रहम् । सह । ऊर्जा । गृह्णामि । अस्तृतम् ॥ यत् । कृष्णशकु नइतिकृष्ण-शकुनः । पृषदाज्यमितिपृषत्-आज्यम् । अवमृशेदित्यंव-मृशेत् । शूद्राः । अस्य । प्रमायुकाइतिप्र-मायुकाः । स्युः । यत् । श्वा । अवमृशेदित्यंव-मृशेत् । च तुष्पादइतिचतुः-पादः । अस्य । पशवः । प्रमायुकाइतिप्र-मायुकाः । स्युः । यत् । स्कन्देत् । यजमानः । प्रमायुकइतिप्र-मायुकः । स्यात् । पशवः । वै । पृषदाज्यमि तिपृषत्-आज्यम् । पशवः । वै । एतस्य॑ । स्कन्दन्ति । यस्य॑ । पृषदाज्यमितिपृषत्- आज्यम् । स्कन्दति । यत् । पृषदाज्यमितिपृषत्-आज्यम् । पुनः । गृह्णाति । पशून् । एव । अस्मै । पुनः । गृह्णाति । प्राणइतिप्र-अनः । वै । पृषदाज्यमितिपृषत्-आज्यम् । प्राणइतिप्र-अनः । वै । [२४] एतस्य॑ । स्कन्दति । यस्य॑ । पृषदाज्यमितिपृषत्-आ ज्यम् । स्कन्दति । यत् । पृषदाज्यमितिपृषत्-आज्यम् । पुनः । गृह्णाति । प्राणमिति प्र-अनम् । एव । अस्मै । पुनः । गृह्णाति । हिरंण्यम् । अवधायेत्यंव-धाय । गृह्णाति । अमृतम् । वै । हिरंण्यम् । प्राणइतिप्र-अनः । पृषदाज्यमितिपृषत् - आज्यम् । अमृ तम् । एव । अस्य । प्राणइतिप्र-अने । दधाति । शतमानमितिशत-मानम् । भवति ।

शतायुरितिशत-आयुः । पुरुषः । शतेन्द्रियइतिशत-इन्द्रियः । आयुषि । एव । इन्द्रिये । प्रतीति । तिष्ठति । अश्वम् । अवेति । प्रापयति । प्राजापत्यइतिप्राजा-पत्यः । वै । अश्वः । प्राजापत्यइतिप्राजा-पत्यः । प्राणइतिप्र-अनः । स्वात् । एव । अस्मै । योनेः । प्राणमितिप्र-अनम् । निरिति । मिमीते । वीति । वै । एतस्य । यज्ञः । छिद्यते । यस्य । पृषदाज्यमितिपृषत्-आज्यम् । स्कन्दति । वैष्णव्या । ऋचा । पुनः । गृह्णाति । यज्ञः । वै । विष्णुः । यज्ञेन । एव । यज्ञम् । समिति । तनोति ॥ [२५] ते पृषदाज्यम्प्राणो वैयोनेःप्राणन्द्वाविꣳ शतिश्च ॥ ❀ ❀ ॥६॥

देव । सवितः । एतत् । ते । प्रेति । आह । तत् । प्रेति । च । सुव । प्रेति । च । यज । बृहस्पतिः । ब्रह्मा । आयुष्मत्याः । ऋचः । मा । गात । तनूपादितित नू-पात् । साम्नः । सत्याः । वः । आशिषइत्या-शिषः । सन्तु । सत्याः । आकूतयइत्या-कूतयः । ऋतम् । च । सत्यम् । च । वदत । स्तुत । देवस्य । सवितुः । प्रसवइतिप्र-सवे । स्तुतस्य । स्तुतम् । असि । ऊर्जम् । मह्यम् । स्तुतम् । दुहाम् । एति । मा । स्तुतस्य । स्तुतम् । गम्यात् । शस्त्रस्य । शस्त्रम् । [२६] असि । ऊर्जम् । मह्यम् । शस्त्रम् । दुहाम् । एति । मा । शस्त्रस्य । शस्त्रम् । गम्यात् । इन्द्रियावन्तइतीन्द्रिय-वन्तः । वनामहे । धुक्षीमहि । प्रजामितिप्र-जाम् । इषम् ॥ सा । मे । सत्या । आशीरित्या-शीः । देवेषु । भूयात् । ब्रह्मवर्चसमितिब्रह्म-वर्चसम् । मा । एति । गम्यात् ॥ यज्ञः । बभूव । सः । एति । बभूव । सः । प्रेति । जज्ञे । सः । वावृधे ॥ सः । देवानाम् । अधिपतिरित्यधि-पतिः । बभूव । सः । अस्मान् । अधिपतीनित्यधि-पतीन् । करोतु । वयम् । स्याम । पतयः । रयीणाम् ॥ यज्ञः । वा । वै । [२७] यज्ञपतिमिति यज्ञ-पतिम् । दुहे । यज्ञपतिरितियज्ञ-पतिः । वा । यज्ञम् । दुहे । सः । यः । स्तुतशस्त्रयोरितिस्तुत-शस्त्रयोः । दोहम् । अविद्वान् । यजते । तम् । यज्ञः । दुहे । सः । इष्ट्वा । पापीयान् । भवति । यः । एनयोः । दोहम् । विद्वान् । यजते । सः । यज्ञम् । दुहे । सः । इष्ट्वा । वसीयान् । भवति । स्तुतस्य । स्तुतम् । असि । ऊर्जम् । मह्यम् । स्तुतम् । दुहाम् । एति । मा । स्तुतस्य । स्तुतम् । गम्यात् । शस्त्रस्य । शस्त्रम् । असि । ऊर्जम् । मह्यम् । शस्त्रम् । दुहाम् । एति । मा । शस्त्रस्य । शस्त्रम् । गम्यात् । इति । आह । एषः । वै । स्तुतशस्त्रयोरितिस्तुत-शस्त्रयोः । दोहः । तम् । यः । एवम् ।

तिष्ठात् । यजमानः । दुहे । एव । यज्ञम् । इष्ट्वा । वसीयान् । भवति ॥ [२८] शस्त्रं वै शस्त्रन्दुहान्द्वाविंशतिश्च ॥ ❀ . ❀ ❀ ❀ ॥ ७ ॥

श्येनाय । पत्वने । स्वाहा । वट् । स्वयमभिगूर्तायेतिस्वयं-अभिगूर्ताय । नमः । विष्टम्भायेतिवि-स्तम्भाय । धर्मणे । स्वाहा । वट् । स्वयमभिगूर्तायेतिस्वयं-अभिगूर्ताय । नमः । परिधयइतिपरि-धये । जनप्रथनायेतिजन-प्रथनाय । स्वाहा । वट् । स्वयमभिगूर्तायेतिस्वयं-अभिगूर्ताय । नमः । ऊर्जे । होत्राणाम् । स्वाहा । वट् । स्वयमभिगूर्तायेतिस्वयं-अभिगूर्ताय । नमः । पयसे । होत्राणाम् । स्वाहा । वट् । स्वयमभिगूर्तायेतिस्वयं-अभिगूर्ताय । नमः । प्रजापतयइतिप्रजा-पतये । मनवे । स्वाहा । वट् । स्वयमभिगूर्तायेतिस्वयं-अभिगूर्ताय । नमः । ऋतम् । ऋतपा इत्यृत-पाः । सुवर्वाडितिसुवः-वाट् । स्वाहा । वट् । स्वयमभिगूर्तायेतिस्वयं-अभिगूर्ताय । नमः । तृम्पन्ताम् । होत्राः । मधोः । घृतस्य । यज्ञपतिमितियज्ञ-पतिम् । ऋषयः । एनसा । [२९] आहुः ॥ प्रजाइतिप्र-जाः । निर्भक्ताइतिनिः-भक्ताः । अनुतप्यमानाइत्यनु-तप्यमानाः । मधव्यौ । स्तोकौ । अपेति । तौ । रराध ॥ समिति । नः । ताभ्याम् । सृजतु । विश्वकर्मेतिविश्व-कर्मा । घोराः । ऋषयः । नमः । अस्तु । एभ्यः ॥ चक्षुषः । एषाम् । मनसः । च । सन्धावितिसं-धौ । बृहस्पतये । महि । सत् । द्युमदितिद्यु-मत् । नमः ॥ नमः । विश्वकर्मणइतिविश्व-कर्मणे । सः । उ । पातु । अस्मान् । अनन्यान् । सोमपानितिसोम-पान् । मन्यमानः ॥ प्राण स्येतिप्र-अनस्य । विद्वान् । समरइतिसं-अरे । न । धीरः । एनः । चकृवान् । महिं । बद्धः । एषाम् ॥ तम् । विश्वकर्मन्नितिविश्व-कर्मन् । [३०] प्रेति । मुञ्च । स्वस्तये । ये । भक्षयन्तः । न । वसूनि । आनृहुः । यान् । अग्नयः । अन्वतप्यन्तेत्यनु-अतप्यन्त । धिष्णियाः । इयम् । तेषाम् । अवया । दुरिष्ट्याइतिदुः-इष्ट्यै । स्विष्टिमितिसु-इष्टिम् । नः । ताम् । कृणोतु । विश्वकर्मेतिविश्व-कर्मा ॥ नमः । पितृभ्यइतिपितृ-भ्यः । अभीति । ये । नः । अख्यन् । यज्ञकृतइतियज्ञ-कृतः । यज्ञकामाइतियज्ञ-कामाः । सुदेवाइतिसु-देवाः । अकामाः । वः । दक्षिणाम् । न । नीनिम । मा । नः । तस्मात् । एनसः । पापयिष्ट ॥ यावन्तः । वै । सदस्याः । ते । सर्वे । दक्षिण्याः । तेभ्यः । यः । दक्षिणाम् । न । [३१] नयेत् । एति । एभ्यः ।

वृश्च्येत। यत्। वैश्वकर्मणानीतिवैश्व-कर्मणानि। जुहोति। सदस्यान्। एव। तत्। प्रीणाति। अस्मेइति। देवासः। वपुषे। चिकित्सत। यम्। आशिरा। दम्पतीइति। वामम्। अश्नुतः॥ पुमान्। पुत्रः। जायते। विन्दते। वसु। अथ। विश्वे। अर पाः। एधते। गृहः॥ आशीर्दायेत्याशीः-दाया। दम्पतीइति। वामम्। अश्नुताम्। अरिष्टः। रायः। सचताम्। समोकसेतिसं-ओकसा॥ यः। एति। असिचत्। सन्दुग्धमितिसं-दुग्धम्। कुम्भ्या। सह। इष्टेन। यामन्न्। अमतिम्। जहातु। सः॥ सर्पिर्ग्रीवीतिसर्पिः-ग्रीवी। [३२] पीवरी। अस्य। जाया। पीवानः। पुत्राः। अ कृशासः। अस्य॥ सहजानिरितिसह-जानिः। यः। सुमखस्यमानइतिसु-मखस्यमानः। इन्द्राय। आशिरम्। सह। कुम्भ्या। अदात्॥ आशीरित्या-शीः। मे। ऊर्जम्। उत। सुप्रजास्त्वमितिसुप्रजाः-त्वम्। इषम्। दधातु। द्रविणम्। सवर्चसमितिस-वर्चसम्॥ सञ्जयन्नितिसं-जयन्न्। क्षेत्राणि। महसा। अहम्। इन्द्र। कृण्वानः। अ न्यान्। अधरान्। सपत्नान्॥ भूतम्। असि। भूते। मा। धाः। मुखम्। असि। मुखम्। भूयासम्। द्यावापृथिवीभ्यामितिद्यावा-पृथिवीभ्याम्। त्वा। परीति। गृ ह्णामि। विश्वे। त्वा। देवाः। वैश्वानराः। [३३] प्रेति। च्यावयन्तु। दिवि। दे वान्। दृꣳह। अन्तरिक्षे। वयाꣳसि। पृथिव्याम्। पार्थिवान्। ध्रुवम्। ध्रुवेण। हविषा। अवेति। सोमम्। नयामसि॥ यथा। नः। सर्वम्। इत्। जगत्। अय क्ष्मम्। सुमनाइतिसु-मनाः। असत्॥ यथा। नः। इन्द्रः। इत्। विशः। केवलीः। सर्वाः। समनसइतिस-मनसः। करत्॥ यथा। नः। सर्वाः। इत्। दिशः। अस्माकम्। केवलीः। असन्न्॥ [३४] एनमाविश्वकर्मन्न् योदक्षिणान्नसर्पिर्ग्रीवी वैश्वानराश्चत्वारिꣳशच्च॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥८॥

यत्। वै। होता। अध्वर्युम्। अभ्याह्वयतइत्यभि-आह्वयते। वज्रम्। एनम्। अभि। प्रेति। वर्तयति। उक्थशाइत्युक्थ-शाः। इति। आह। प्रातस्सवनमितिप्रा तः-सवनम्। प्रतिगीर्येतिप्रति-गीर्य। त्रीणि। एतानि। अक्षराणि। त्रिपदेतित्रि-पदा। गायत्री। गायत्रम्। प्रातस्सवनमितिप्रातः-सवनम्। गायत्रिया। एव। प्रा तस्सवनइतिप्रातः-सवने। वज्रम्। अन्तः। धत्ते। उक्थम्। वाचि। इति। आह। माध्यन्दिनम्। सवनम्। प्रतिगीर्येतिप्रति-गीर्य। चत्वारि। एतानि। अक्षराणि।

चतुष्पदेतिचतुः-पदा। त्रिष्टुप्। त्रैष्टुभम्। माध्यंन्दिनम्। सवनम्। त्रिष्टुभा। एव। माध्यंन्दिने। सवने। वज्रम्। अन्तः। धत्ते। [३५] उक्थम्। वाचि। इन्द्राय। इति। आह। तृतीयसवनमितितृतीय-सवनम्। प्रतिगीर्येतिप्रति-गीर्य। सप्त। एतानि। अक्षराणि। सप्तपदेतिसप्त-पदा। शक्वरी। शाक्वरः। वज्रः। वज्रेण। एव। तृतीयसवनइतितृतीय-सवने। वज्रम्। अन्तः। धत्ते। ब्रह्मवादिनइतिब्रह्म-वादिनः। वदन्ति। सः। तु। वै। अध्वर्युः। स्यात्। यः। यथासवनमितियथा-सवनम्। प्रतिगरइतिप्रति-गरे। छन्दाꣳसि। सम्पादयेदितिसं-पादयेत्। तेजः। प्रातस्सवनइतिप्रातः-सवने। आत्मन्न्। दधीत। इन्द्रियम्। माध्यंन्दिने। सवने। पशून्। तृतीयसवनइतितृतीय-सवने। इति। उक्थशाइत्युक्थ-शाः। इति। आह। प्रातस्सवनमितिप्रातः-सवनम्। प्रतिगीर्येतिप्रति-गीर्य। त्रीणि। एतानि। अक्षराणि। [३६] त्रिपदेतित्रि-पदा। गायत्री। गायत्रम्। प्रातस्सवनमितिप्रातः-सवनम्। प्रातस्सवनइतिप्रातः-सवने। एव। प्रतिगरइतिप्रति-गरे। छन्दाꣳसि। समिति। पादयति। अथोइति। तेजः। वै। गायत्री। तेजः। प्रातस्सवनमितिप्रातः-सवनम्। तेजः। एव। प्रातस्सवनइतिप्रातः-सवने। आत्मन्न्। धत्ते। उक्थम्। वाचि। इति। आह। माध्यंन्दिनम्। सवनम्। प्रतिगीर्येतिप्रति-गीर्य। चत्वारि। एतानि। अक्षराणि। चतुष्पदेतिचतुः-पदा। त्रिष्टुप्। त्रैष्टुभम्। माध्यंन्दिनम्। सवनम्। माध्यंन्दिने। एव। सवने। प्रतिगरइतिप्रति-गरे। छन्दाꣳसि। समिति। पादयति। अथोइति। इन्द्रियम्। वै। त्रिष्टुक्। इन्द्रियम्। माध्यंन्दिनम्। सवनम्। [३७] इन्द्रियम्। एव। माध्यंन्दिने। सवने। आत्मन्न्। धत्ते। उक्थम्। वाचि। इन्द्राय। इति। आह। तृतीयसवनमितितृतीय-सवनम्। प्रतिगीर्येतिप्रति-गीर्य। सप्त। एतानि। अक्षराणि। सप्तपदेतिसप्त-पदा। शक्वरी। शाक्वराः। पशवः। जागतम्। तृतीयसवनमितितृतीय-सवनम्। तृतीयसवनइतितृतीय-सवने। एव। प्रतिगरइतिप्रति-गरे। छन्दाꣳसि। समिति। पादयति। अथोइति। पशवः। वै। जगती। पशवः। तृतीयसवनमितितृतीय-सवनम्। पशून्। एव। तृतीयसवनइतितृतीय-सवने। आत्मन्न्। धत्ते। यत्। वै। होता। अध्वर्युम्। अभ्याह्वयतइत्यभि-आह्वयते। आव्यम्। अस्मिन्न्। दधाति। तत्। यत्। न। [३८]

अपहनीतेत्यप-हनीत । पुरा । अस्य । सँवँत्सरादितिसं-वत्सरात् । गृहे । एति । वेवीरन् । शोꣳसा । मोदः । इव । इति । प्रत्याह्वयतइतिप्रति-आह्वयते । तेन । एव । तत् । अपेति । हते । यथा । वै । आयतामित्या-यताम् । प्रतीक्षतइतिप्रति-ईक्षते । एवम् । अध्वर्युः । प्रतिगरमितिप्रति-गरम् । प्रतीति । ईक्षते । यत् । अभिप्रतिगृणीयादित्यभि-प्रतिगृणीयात् । यथा । आयतयेत्या-यतया । समृच्छतइतिसं-ऋच्छते । तादृक् । एव । तत् । यत् । अर्द्धर्चादित्यर्द्ध-ऋचात् । लुप्येत । यथा । धावद्भ्यइतिधावत्-भ्यः । हीयते । तादृक् । एव । तत् । प्रबाहुगितिप्र-बाहुक् । वै । ऋत्विजाम् । उद्गीथाइत्युत्-गीथाः । उद्गीथइत्युत्-गीथः । एव । उद्गातॄणामित्युत्-गातॄणाम् । [३९] ऋचः । प्रणवइतिप्र-नवः । उक्थशꣳसिनामित्युक्थ-शꣳसिनाम् । प्रतिगरइतिप्रति-गरः । अध्वर्यूणाम् । यः । एवम् । विद्वान् । प्रतिगृणातीतिप्रति-गृणाति । अन्नादइत्यन्न-अदः । एव । भवति । एति । अस्य । प्रजायामितिप्र-जायाम् । वाजी । जायते । इयम् । वै । होता । असौ । अध्वर्युः । यत् । आसीनः । शꣳसति । अस्याः । एव । तत् । होता । न । एति । आस्ते । इव । हि । इयम् । अथो इति । इमाम् । एव । तेन । यजमानः । दुहे । यत् । तिष्ठन् । प्रतिगृणातीतिप्रति-गृणाति । अमुष्याः । एव । तत् । अध्वर्युः । न । एति । [४०] तिष्ठति । इव । हि । असौ । अथोइति । अमूम् । एव । तेन । यजमानः । दुहे । यत् । आसीनः । शꣳसति । तस्मात् । इतःप्रदानमितीतः-प्रदानम् । देवाः । उपेति । जीवन्ति । यत् । तिष्ठन् । प्रतिगृणातीतिप्रति-गृणाति । तस्मात् । अमुतःप्रदानमित्यमुतः-प्रदानम् । मनुष्याः । उपेति । जीवन्ति । यत् । प्राङ् । आसीनः । शꣳसति । प्रत्यङ् । तिष्ठन् । प्रतिगृणातीतिप्रति-गृणाति । तस्मात् । प्राचीनम् । रेतः । धीयते । प्रतीचीः । प्रजाइतिप्र-जाः । जायन्ते । यत् । वै । होता । अध्वर्युम् । अभ्याह्वयतइत्यभि-आह्वयते । वज्रम् । एनम् । अभि । प्रेति । वर्तयति । पराङ् । एति । वर्तते । वज्रम् । एव । तत् । नीति । करोति ॥ [४१] सर्वन्नेवज्रमन्तर्द्धैत्तेत्रीण्येतान्यक्षराणीन्द्रियम्माध्यंन्दिनꣳसवनन्नोद्गातॄणामध्वर्युर्नैतिवर्तयत्यष्टौच ॥ ॥९॥

उपयामगृहीतइत्युपयाम-गृहीतः । असि । वाक्षसदितिवाक्ष-सत् । असि । वाक्पाभ्यामितिवाक्-पाभ्याम् । त्वा । क्रतुपाभ्यामितिक्रतु-पाभ्याम् । अस्य । यज्ञ

स्य । ध्रुवस्य । अध्यंक्षाभ्यामित्यधि-अक्षाभ्याम् । गृह्णामि । उपयामगृहीतइत्युप याम-गृहीतः । असि । ऋतसदित्यृत-सत् । असि । चक्षुष्पाभ्यामितिचक्षुः-पाभ्याम् । त्वा । क्रतुपाभ्यामितिक्रतु-पाभ्याम् । अस्य । यज्ञस्य । ध्रुवस्य । अध्यक्षाभ्यामि त्यधि-अक्षाभ्याम् । गृह्णामि । उपयामगृहीतइत्युपयाम-गृहीतः । असि । श्रुतस दितिश्रुत-सत् । असि । श्रोत्रपाभ्यामितिश्रोत्र-पाभ्याम् । त्वा । क्रतुपाभ्यामिति क्रतु-पाभ्याम् । अस्य । यज्ञस्य । ध्रुवस्य । अध्यक्षाभ्यामित्यधि-अक्षाभ्याम् । गृ ह्णामि । देवेभ्यः । त्वा । विश्वदेवेभ्यइतिविश्व-देवेभ्यः । त्वा । विश्वेभ्यः । त्वा । दे वेभ्यः । विष्णो । उरुक्रमेत्युरु-क्रम । एषः । ते । सोमः । तम् । रक्षस्व । [४२] तम् । ते । दुश्चक्षाइतिदुः-चक्षाः । मा । अवेति । ख्यत् । मयि । वसुः । पुरोवसुरितिपुरः-वसुः । वाक्पाइतिवाक्-पाः । वाचम् । मे । पाहि । मयि । वसुः । विदद्वसुरिति विदत्-वसुः । चक्षुष्पाइतिचक्षुः-पाः । चक्षुः । मे । पाहि । मयि । वसुः । सं यद्वसुरितिसंयत्-वसुः । श्रोत्रपाइतिश्रोत्र-पाः । श्रोत्रम् । मे । पाहि । भूः । असि । श्रेष्ठः । रश्मीनाम् । प्राणपाइतिप्राण-पाः । प्राणमितिप्र-अनम् । मे । पाहि । धूः । असि । श्रेष्ठः । रश्मीनाम् । अपानपाइत्यपान-पाः । अपानमित्यप-अनम् । मे । पाहि । यः । नः । इन्द्रवायू इतीन्द्र-वायू । मित्रावरुणावितिमित्रा-वरुणौ । अश्वि नौ । अभिदासतीत्यभि-दासति । भ्रातृव्यः । उत्पिपीतइत्युत्-पिपीते । शुभः । पती इति । इदम् । अहम् । तम् । अधरम् । पादयामि । यथा । इन्द्र । अहम् । उत्त मइत्युत्-तमः । चेतयानि ॥ [४३] रक्षस्वभ्रातृव्यस्त्रयोदशच ॥ ❀ ॥१०॥

प्रेति । सः । अग्ने । तव । ऊतिभिरित्यूति-भिः । सुवीराभिरितिसु-वीराभिः । तरति । वाजकर्मभिरितिवाजकर्म-भिः ॥ यस्य । त्वम् । सख्यम् । आविथ ॥ प्रेति । होत्रे । पूर्व्यम् । वचः । अग्नये । भरत । बृहत् ॥ विपामितिवि-पाम् । ज्योतींषि । बिभ्रते । न । वेधसे ॥ अग्ने । त्री । ते । वाजिना । त्री । सधस्थेतिसध-स्था । तिस्रः । ते । जिह्वाः । ऋतजातेत्यृत-जात । पूर्वीः ॥ तिस्रः । उ । ते । तनुवः । देववाता इतिदेव-वाताः । ताभिः । नः । पाहि । गिरः । अप्रयुच्छन्नित्यप्र-युच्छन् ॥ समिति । वाम् । कर्मणा । समिति । इषा । [४४] हिनोमि । इन्द्राविष्णू इतीन्द्रा-विष्णू । अपसः । पारे । अस्य ॥ जुषेथाम् । यज्ञम् । द्रविणम् । च । धत्तम् । अरिष्टैः । नः ।

पथिभिरितिपथि-भिः । पारयन्ता ॥ उभा । जिग्यथुः । न । परेति । जयेथेइति । न । परेति । जिग्ये । कतरः । चन । एनोः ॥ इन्द्रः । च । विष्णोइति । यत् । अपस्पृधेथाम् । त्रेधा । सहस्रम् । वीति । तत् । ऐरयेथाम् ॥ त्रीणि । आयूंषि । तव । जातवेदइतिजात-वेदः । तिस्रः । आजानीरित्या-जानीः । उषसः । ते । अग्ने ॥ ताभिः । देवानाम् । अवः । यक्षि । विद्वान् । अथ । [४५] भव । यजमानाय । शम् । योः ॥ अग्निः । त्रीणि । त्रिधातूनीतित्रि-धातूनि । एति । क्षेति । विदथा । कविः ॥ सः । त्रीन् । एकादशान् । इह ॥ यक्षत् । च । पिप्रयत् । च । नः । विप्रः । दूतः । परिष्कृतः ॥ नभन्ताम् । अन्यके । समे ॥ इन्द्राविष्णूइतीन्द्रा-विष्णू । दृंहिताः । शम्बरस्य । नव । पुरः । नवतिम् । च । श्नथिष्टम् ॥ शतम् । वर्चिनः । सहस्रम् । च । साकम् । हथः । अप्रति । असुरस्य । वीरान् ॥ उत । माता । महिषम् । अन्विति । अवेनत् । अमीइति । त्वा । जहति । पुत्र । देवाः ॥ अथ । अब्रवीत् । वृत्रम् । इन्द्रः । हनिष्यन् । सखे । विष्णोइति । वितरमितिवि-तरम् । वीति । क्रमस्व ॥ [४६] इषाऽथत्वात्रयोदश च ॥ ❀ ❀ ❀ ॥११॥

यो वैपवमानानान्त्रीणिपरिभूस्स्फ्यस्स्वस्तिर्भक्षेहिमहीनाम्पयोऽसिदेवसवितरेतत्तेश्येनायद्देहोतोपयामगृहीतोऽसिवाक्षसत्प्रसोअग्नएकादश ॥ ११ ॥ यो वै स्फ्यस्स्वस्तिस्स्वधायैनमःप्रमुञ्चन्तिष्ठतीवषट्‌चत्वारिंशत् ॥ ४६ ॥ यो वैपवमानानाव्विंक्रमस्व ॥ हरिः ओ (३) म ॥

इति तृतीयकाण्डे द्वितीयः प्रश्नः ॥

अथ तृतीयकाण्डे तृतीयः प्रश्नः ॥

हरिः ओ (४) म् ॥

अग्ने । तेजस्विन्न् । तेजस्वी । त्वम् । देवेषु । भूयाः । तेजस्वन्तम् । माम् । आयुष्मन्तम् । वर्चस्वन्तम् । मनुष्येषु । कुरु । दीक्षायै । च । त्वा । तपसः । च । तेजसे । जुहोमि । तेजोविदितितेजः-वित् । असि । तेजः । मा । मा । हासीत् । मा । अहम् । तेजः । हासिषम् । मा । माम् । तेजः । हासीत् । इन्द्र । ओजस्विन्न् ।

ओजस्वी । त्वम् । देवेषु । भूयाः । ओजस्वन्तम् । माम् । आयुष्मन्तम् । वर्चस्वन्तम् । मनुष्येषु । कुरु । ब्रह्मणः । च । त्वा । क्षत्रस्य । च । [१] ओजसे । जुहोमि । ओजोविदित्योजः-वित् । असि । ओजः । मा । मा । हासीत् । मा । अहम् । ओजः । हासिषम् । मा । माम् । ओजः । हासीत् । सूर्य । भ्राजस्विन् । भ्राजस्वी । त्वम् । देवेषु । भूयाः । भ्राजस्वन्तम् । माम् । आयुष्मन्तम् । वर्चस्वन्तम् । मनुष्येषु । कुरु । वायोः । च । त्वा । अपाम् । च । भ्राजसे । जुहोमि । सुवर्विदितिसुवः-वित् । असि । सुवः । मा । मा । हासीत् । मा । अहम् । सुवः । हासिषम् । मा । माम् । सुवः । हासीत् । मयि । मेधाम् । मयि । प्रजामितिप्र-जाम् । मयि । अग्निः । तेजः । दधातु । मयि । मेधाम् । मयि । प्रजामितिप्र-जाम् । मयि । इन्द्रः । इन्द्रियम् । दधातु । मयि । मेधाम् । मयि । प्रजामितिप्र-जाम् । मयि । सूर्यः । भ्राजः । दधातु ॥ [२] क्षत्रस्यचमयित्रयोविꣳशतिश्च ॥ ❀ ॥१॥

वायुः । हिङ्कर्तेतिहिं-कर्ता । अग्निः । प्रस्तोतेतिप्र-स्तोता । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । साम । बृहस्पतिः । उद्गातेत्युत्-गाता । विश्वे । देवाः । उपगातारइत्युप-गातारः । मरुतः । प्रतिहर्तारइतिप्रति-हर्तारः । इन्द्रः । निधनमितिनि-धनम् । ते । देवाः । प्राणभृतइतिप्राण-भृतः । प्राणमितिप्र-अनम् । मयि । दधतु । एतत् । वै । सर्वम् । अध्वर्युः । उपाकुर्वन्नित्युप-आकुर्वन् । उद्गातृभ्यइत्युद्गातृ-भ्यः । उपाकरोतीत्युप-आकरोति । ते । देवाः । प्राणभृतइतिप्राण-भृतः । प्राणमितिप्र-अनम् । मयि । दधतु । इति । आह । एतत् । एव । सर्वम् । आत्मन् । धत्ते । इडा । देवहूरितिदेव-हूः । मनुः । यज्ञनीरितियज्ञ-नीः । बृहस्पतिः । उक्थामदानीत्युक्थ-मदानि । शꣳसिषत् । विश्वे । देवाः । [३] सूक्तवाचइतिसूक्त-वाचः । पृथिवि । मातः । मा । मा । हिꣳसीः । मधु । मनिष्ये । मधु । जनिष्ये । मधु । वक्ष्यामि । मधु । वदिष्यामि । मधुमतीमितिमधु-मतीम् । देवेभ्यः । वाचम् । उद्यासम् । शुश्रूषेण्याम् । मनुष्येभ्यः । तम् । मा । देवाः । अवन्तु । शोभायै । पितरः । अन्विति । मदन्तु ॥ [४] शꣳसिषद्विश्वेदेवाअष्टाविꣳशतिश्च ॥ ❀ ❀ ॥२॥

वसवः । त्वा । प्रेति । वृहन्तु । गायत्रेण । छन्दसा । अग्नेः । प्रियम् । पाथः । उपेति । इहि । रुद्राः । त्वा । प्रेति । वृहन्तु । त्रैष्टुभेन । छन्दसा । इन्द्रस्य । प्रियम् । पाथः । उपेति ।

इहि । आदित्याः । त्वा । प्रेति । वृहन्तु । जागतेन । छन्दसा । विश्वेषाम् । देवानाम् । प्रियम् । पाथः । उपेति । इहि । मान्दासु । ते । शुक्र । शुक्रम् । एति । धूनोमि । भन्दनासु । कोतनासु । नूतनासु । रेशीषु । मेषीषु । वाशीषु । विश्वभृथ्स्विति विश्वभृत्-सु । माध्वीषु । ककुहासु । शक्वरीषु । [५] शुक्रासु । ते । शुक्र । शुक्रम् । एति । धूनोमि । शुक्रम् । ते । शुक्रेण । गृह्णामि । अह्नः । रूपेण । सूर्यस्य । रश्मिभिरिति रश्मि-भिः ॥ एति । अस्मिन्न् । उग्राः । अचुच्यवुः । दिवः । धाराः । असश्चत ॥ ककुहम् । रूपम् । वृषभस्य । रोचते । बृहत् । सोमः । सोमस्य । पुरोगाइतिपुरः-गाः । शुक्रः । शुक्रस्य । पुरोगाइतिपुरः-गाः ॥ यत् । ते । सोम । अदाभ्यम् । नाम । जागृवि । तस्मै । ते । सोम । सोमाय । स्वाहा । उशिक् । त्वम् । देव । सोम । गायत्रेण । छन्दसा । अग्नेः । [६] प्रियम् । पाथः । अपीति । इहि । वशी । त्वम् । देव । सोम । त्रैष्टुभेन । छन्दसा । इन्द्रस्य । प्रियम् । पाथः । अपीति । इहि । अस्मथ्सखेत्यस्मत्-सखा । त्वम् । देव । सोम । जागतेन । छन्दसा । विश्वेषाम् । देवानाम् । प्रियम् । पाथः । अपीति । इहि । एति । नः । प्राणइतिप्र-अनः । एतु । परावतइतिपरा-वतः । एति । अन्तरिक्षात् । दिवः । परि ॥ आयुः । पृथिव्याः । अधीति । अमृतम् । असि । प्राणायेतिप्र-अनाय । त्वा ॥ इन्द्राग्नीइतीन्द्र-अग्नी । मे । वर्चः । कृणुताम् । वर्चः । सोमः । बृहस्पतिः ॥ वर्चः । मे । विश्वे । देवाः । वर्चः । मे । धत्तम् । अश्विना ॥ दधन्वे । वा । यत् । ईम् । अन्विति । वोचत् । ब्रह्माणि । वेः । उ । तत् ॥ परीति । विश्वानि । काव्या । नेमिः । चक्रम् । इव । अभवत् ॥ [७] शक्वरीष्वग्नेर्बृहस्पतिःपञ्चविꣳशतिश्च ॥ ❀ ❀ ॥ ३ ॥

एतत् । वै । अपाम् । नामधेयमितिनाम-धेयम् । गुह्यम् । यत् । आधावा इत्या-धावाः । मान्दासु । ते । शुक्र । शुक्रम् । एति । धूनोमि । इति । आह । अपाम् । एव । नामधेयेनेतिनाम-धेयेन । गुह्येन । दिवः । वृष्टिम् । अवेति । रुन्धे । शुक्रम् । ते । शुक्रेण । गृह्णामि । इति । आह । एतत् । वै । अह्नः । रूपम् । यत् । रात्रिः । सूर्यस्य । रश्मयः । वृष्ट्याः । ईशते । अह्नः । एव । रूपेण । सूर्यस्य । रश्मिभिरितिरश्मि-भिः । दिवः । वृष्टिम् । च्यावयति । एति । अस्मिन्न् । उग्राः । [८] अचुच्यवुः । इति । आह । यथायजुरितियथा-यजुः । एव । एतत् । ककुहम् । रूपम् ।

वृषभस्यं । रोचते । बृहत् । इतिं । आह । एतत् । वै । अस्य । ककुहम् । रूपम् । यत् । वृष्टिः । रूपेणं । एव । वृष्टिम् । अवेतिं । रुन्धे । यत् । ते । सोम । अदाभ्यम् । नामं । जागृवि । इतिं । आह । एषः । ह । वै । हविषां । हविः । यजति । यः । अदाभ्यम् । गृहीत्वा । सोमांय । जुहोतिं । परेतिं । वै । एतस्यं । आयुंः । प्राणइतिं प्र-अनः । एति । [९] यः । अंशुम् । गृह्णाति । । एतिं । नः । प्राणइतिप्र-अनः। एतु । परावतइतिपरा-वतः । इति । आह । आयुः । एव । प्राणमितिप्र-अनम् । आत्मन् । धत्ते । अमृतम । असि । प्राणायेतिप्र-अनायं । त्वा । इति । हिरंण्यम् । अभि । वीतिं । अनिति । अमृतम् । वै । हिरंण्यम् । आयुंः । प्राणइतिंप्र-अनः । अमृतेन । एव । आयुः । आत्मन् । धत्ते । शतमानमितिंशत-मानम् । भवति । शतायुरितिं शत-आयुः । पुरुषः । शतेन्द्रियइतिंशत इन्द्रियः । आयुंषि । एव । इन्द्रिये । प्रती तिं । तिष्ठति । अपः । उपेतिं । स्पृशति । भेषजम् । वै । आपः । भेषजम् । एव । कुरुते ॥ [१०] उग्राणत्यापस्त्रीणिंच ॥ ❀ ❀ ❀ ॥ ४ ॥

वायुः । असि । प्राणइतिंप्र-अनः । नामं । सवितुः । आधिपत्यइत्याधि-पत्ये । अपानमित्यंप-अनम् । मे । दाः । चक्षुः । असि । श्रोत्रम् । नामं । धातुः । आधिपत्यइत्याधि-पत्ये । आयुः । मे । दाः । रूपम् । असि । वर्णः । नामं । बृहस्पतेः । आधिपत्यइत्याधि-पत्ये । प्रजामितिंप्र-जाम् । मे । दाः । ऋतम् । असि । सत्यम् । नामं । इन्द्रस्य । आधिपत्यइत्याधि-पत्ये । क्षत्रम् । मे । दाः । भूतम् । असि । भव्यम् । नामं । पितृणाम । आधिपत्यइत्याधि-पत्ये । अपाम । ओषधी नाम् । गर्भम् । धाः । ऋतस्यं । त्वा । व्योमनइतिवि-ओमने । ऋतस्यं । [११] त्वा । विभूमनइतिवि-भूमने । ऋतस्यं । त्वा । विधर्मणइतिवि-धर्मणे । ऋतस्यं । त्वा । सत्यायं । ऋतस्यं । त्वा । ज्योतिषे । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । विराजमितिंवि-राजंम् । अपश्यत् । तया । भूतम् । च । भव्यम् । च । असृजत । ताम् । ऋषिभ्य इत्यृषि-भ्यः । तिरः । अदधात् । ताम् । जमदग्निः । तपंसा । अपश्यत् । तयां । वै । सः । पृश्नीन् । कामान् । असृजत । तत् । पृश्नीनाम । पृश्नित्वमितिंपृश्नि-त्वम् । यत् । पृश्नयः । गृह्यन्ते । पृश्नीन् । एव । तैः । कामान् । यजमानः । अवेतिं । रुन्धे । वायुः । असि । प्राणइतिप्र-अनः । [१२] नामं । इतिं । आह । प्राणापानावितिं

प्राण-अपानौ । एव । अवेति । रुन्धे । चक्षुः । असि । श्रोत्रम् । नाम । इति । आह । आयुः । एव । अवेति । रुन्धे । रूपम् । असि । वर्णः । नाम । इति । आह । प्रजामितिप्र-जाम् । एव । अवेति । रुन्धे । ऋतम् । असि । सत्यम् । नाम । इति । आह । क्षत्रम् । एव । अवेति । रुन्धे । भूतम् । असि । भव्यम् । नाम । इति । आह । पशवः । वै । अपाम् । ओषधीनाम् । गर्भः । पशून् । एव । [१३] अवेति । रुन्धे । एतावत् । वै । पुरुषम् । परितः । तत् । एव । अवेति । रुन्धे । ऋतस्य । त्वा । व्योमनइतिवि-ओमने । इति । आह । इयम् । वै । ऋतस्य । व्योमेतिवि-ओम । इमाम् । एव । अभीति । जयति । ऋतस्य । त्वा । विभूमनइतिवि-भूमने । इति । आह । अन्तरिक्षम् । वै । ऋतस्य । विभूमेतिवि-भूम । अन्तरिक्षम् । एव । अभीति । जयति । ऋतस्य । त्वा । विधर्मणइतिवि-धर्मणे । इति । आह । द्यौः । वै । ऋतस्य । विधर्मेतिवि-धर्म । दिवम् । एव । अभीति । जयति । ऋतस्य । [१४] त्वा । सत्याय । इति । आह । दिशः । वै । ऋतस्य । सत्यम् । दिशः । एव । अभीति । जयति । ऋतस्य । त्वा । ज्योतिषे । इति । आह । सुवर्गइतिसुवः-गः । वै । लोकः । ऋतस्य । ज्योतिः । सुवर्गमितिसुवः-गम् । एव । लोकम् । अभीति । जयति । एतावन्तः । वै । देवलोकाइतिदेव-लोकाः । तान् । एव । अभीति । जयति । दश । समिति । पद्यन्ते । दशाक्षरेतिदश-अक्षरा । विराडितिवि-राट् । अन्नम् । विराडितिवि-राट् । विराजीतिवि-राजि । एव । अन्नाद्यइत्यन्न-अद्ये । प्रतीति । तिष्ठति ॥ [१५] व्योमनऋतस्य प्राणः पशूनेव विधर्म दिवमेवाभिजयत्यृतस्य षट्चत्वारिंशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥५॥

देवाः । वै । यत् । यज्ञेन । न । अवारुन्धतेत्यव-अरुन्धत । तत् । परैः । अवेति । अरुन्धत । तत् । पराणाम् । परत्वमितिपर-त्वम् । यत् । परे । गृह्यन्ते । यत् । एव । यज्ञेन । न । अवरुन्धइत्यव-रुन्धे । तस्य । अवरुध्याइत्यव-रुध्यै । यम् । प्रथमम् । गृह्णाति । इमम् । एव । तेन । लोकम् । अभीति । जयति । यम् । द्वितीयम् । अन्तरिक्षम् । तेन । यम् । तृतीयम् । अमुम् । एव । तेन । लोकम् । अभीति । जयति । यत् । एते । गृह्यन्ते । एषाम् । लोकानाम् । अभिजित्याइत्यभि-जित्यै । [१६] उत्तरेष्वित्युत-तरेषु । अहस्स्वित्यहः-सु । अमुतः । अर्वाञ्चः । गृह्यन्ते । अ

भिजित्येत्यभि-जित्यं । एव । इमान् । लोकान् । पुनः । इमम् । लोकम् । प्रत्यवरो हन्तीतिप्रति-अवरोहन्ति । यत् । पूर्वेषु । अहस्स्वित्यहः-सु । इनः । पराञ्चः । गृह्य न्ते । तस्मात् । इतः । पराञ्चः । इमे । लोकाः । यत् । उत्तरेष्वित्युत-तरेषु । अहस्स्वि त्यहः-सु । अमुतः । अर्वाञ्चः । गृह्यन्ते । तस्मात् । अमुतः । अर्वाञ्चः । इमे । लो काः । तस्मात् । अयातयाम्नइत्ययात-याम्नः । लोकान् । मनुष्याः । उपेति । जी वन्ति । ब्रह्मवादिनइतिब्रह्म-वादिनः । वदन्ति । कस्मात् । सत्यात् । अद्भ्यइत्यत्-भ्यः । ओषधयः । समिति । भवन्ति । ओषधयः । [१७] मनुष्याणाम् । अन्नम् । प्रजापतिमितिप्रजा-पतिम् । प्रजाइतिप्र-जाः । अनु । प्रेति । जायन्ते । इति । परान् । अन्विति । इति । ब्रूयात् । यत् । गृह्णाति । अद्भ्यइत्यत्-भ्यः । त्वा । ओषधीभ्य इत्योषधि-भ्यः । गृह्णामि । इति । तस्मात् । अद्भ्यइत्यत्-भ्यः । ओषधयः । समिति । भवन्ति । यत् । गृह्णाति । ओषधीभ्यइत्योषधि-भ्यः । त्वा । प्रजाभ्यइतिप्र-जाभ्यः । गृह्णामि । इति । तस्मात् । ओषधयः । मनुष्याणाम् । अन्नम् । यत् । गृह्णाति । प्र जाभ्यइतिप्र-जाभ्यः । त्वा । प्रजापतयइतिप्रजा-पतये । गृह्णामि । इति । तस्मात् । प्रजापतिमितिप्रजा-पतिम् । प्रजाइतिप्र-जाः । अनु । प्रेति । जायन्ते ॥ [१८] अ भिजित्येभवन्त्योषधयोऽष्टाचत्वारिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ॥६॥

प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । देवासुरानितिदेव-असुरान् । असृजत । तत् । अन्विति । यज्ञः । असृज्यत । यज्ञम् । छन्दाꣳसि । ते । विष्वञ्चः । वीति । अक्रा मन् । सः । असुरान् । अन्विति । यज्ञः । अपेति । अक्रामत् । यज्ञम् । छन्दाꣳसि । ते । देवाः । अमन्यन्त । अमीइति । वै । इदम् । अभूवन् । यत् । वयम् । स्मः । इति । ते । प्रजापतिमितिप्रजा-पतिम् । उपेति । अधावन् । सः । अब्रवीत् । प्रजा पतिरितिप्रजा-पतिः । छन्दसाम् । वीर्यम् । आदायेत्या-दाय । तत् । वः । प्रेति । दास्या मि । इति । सः । छन्दसाम् । वीर्यम् । [१९] आदायेत्या-दाय । तत् । एभ्यः । प्रेति । अयच्छत् । तत् । अन्विति । छन्दाꣳसि । अपेति । अक्रामन् । छन्दाꣳसि । यज्ञः । ततः । देवाः । अभवन् । परेति । असुराः । यः । एवम् । छन्दसाम् । वीर्यम् । वेद । एति । आश्रावय । अस्तु । श्रौषट् । यज । ये । यजामहे । वषट्कारइतिवषट्-कारः । भवति । आत्मना । परेति । अस्य । भ्रातृव्यः । भवति । ब्रह्मवादिनइतिब्रह्म-वादिनः ।

वदन्ति । कस्मै । कम् । अध्वर्युः । एति । श्रावयति । इति । छन्दसाम् । वीर्याय । इति । ब्रूयात् । एतत् । वै । [२०] छन्दसाम् । वीर्यम् । एति । श्रावय । अस्तु । श्रौषट् । यज । ये । यजामहे । वषट्कारइतिवषट्-कारः । यः । एवम् । वेद । सर्वैरितिस-र्वैः । एव । छन्दोभिरितिछन्दः-भिः । अर्चति । यत् । किम् । च । अर्चतीति । यत् । इन्द्रः । वृत्रम् । अहन्न् । अमेध्यम् । तत् । यत् । यतीन् । अपावपदित्यप-अवपत् । अमेध्यम् । तत् । अथ । कस्मात् । ऐन्द्रः । यज्ञः । एति । सँस्थातोरितिसं-स्थातोः । इति । आहुः । इन्द्रस्य । वै । एषा । यज्ञिया । तनूः । यत् । यज्ञः । ताम् । एव । तत् । यजन्ति । यः । एवम् । वेद । उपेति । एनम् । यज्ञः । नमति ॥ [२१] छन्दसाँवीर्यँवाएवतदष्टौच ॥ ❀ ❀ ॥७॥

आयुर्दाइत्यायुः-दाः । अग्ने । हविषः । जुषाणः । घृतप्रतीकइतिघृत-प्रतीकः । घृतयोनिरितिघृत-योनिः । एधि ॥ घृतम् । पीत्वा । मधु । चारु । गव्यम् । पिता । इव । पुत्रम् । अभीति । रक्षतात् । इमम् ॥ एति । वृश्च्यते । वै । एतत् । यजमानः । अग्निभ्यामित्यग्नि-भ्याम् । यत् । एनयोः । शृतङ्कृत्येतिशृतं-कृत्य । अथ । अन्यत्र । अवभृथमित्यव-भृथम् । अवैतीत्यव-एति । आयुर्दाइत्यायुः-दाः । अग्ने । हविषः । जुषाणः । इति । अवभृथमित्यव-भृथम् । अवैष्यन्नित्यव-एष्यन्न् । जुहुयात् । आहुत्येत्या-हुत्या । एव । एनौ । शमयति । न । आर्तिम् । एति । ऋच्छति । यजमानः । यत् । कुसीदम् । [२२] अप्रतीत्तमित्यप्रति-इत्तम् । मयि । येन । यमस्य । बलिना । चरामि ॥ इह । एव । सन्न् । निरवदयइतिनिः-अवदये । तत् । एतत् । तत् । अग्ने । अनृणः । भवामि ॥ विश्वलोपेतिविश्व-लोप । विश्वदावस्येतिविश्व-दावस्य । त्वा । आसन्न् । जुहोमि । अग्धादित्यग्ध-अत् । एकः । अहुतादित्यहुत-अत् । एकः । समसनादितिसमसन-अत् । एकः ॥ ते । नः । कृण्वन्तु । भेषजम् । सदः । सहः । वरेण्यम् ॥ अयम् । नः । नभसा । पुरः । सँस्फानइतिसं-स्फानः । अभीति । रक्षतु ॥ गृहाणाम् । असमर्त्याइत्यसं-ऋत्यै । बहवः । नः । गृहाः । असन्न् ॥ सः । त्वम् । नः । [२३] नभसः । पते । ऊर्जम् । नः । धेहि । भद्रया ॥ पुनः । नः । नष्टम् । एति । कृधि । पुनः । नः । रयिम् । एति । कृधि ॥ देव । सँस्फानेतिसं-स्फान । सहस्रपोषस्येतिसहस्र-पोषस्य । ईशिषे । सः । नः । रास्व । अज्यानिम् । रायः । पोषम् ।

सुवीर्यमितिसु-वीर्यम्। सम्वथ्सरीणामितिसं-वथ्सरीणाम्। स्वस्तिम्॥ अग्निः। वाव। यमः। इयम्। यमी। कुसीदम्। वै। एतत्। यमस्य। यजमानः। एति। दत्ते। यत्। ओषधीभिरित्योषधि-भिः। वेदिम्। स्तृणाति। यत्। अनुपोष्येत्यनुप-ओष्य। प्रयायादितिप्र-यायात्। ग्रीवबद्धमितिग्रीव-बद्धम्। एनम्। [२४] अमुष्मिन्न्। लोके। नेनीयेरन्न्। यत्। कुसीदम्। अप्रतीत्तमित्यप्रति-इत्तम्। मयि। इति। उपेति। ओषति। इह। एव। सन्न्। यमम्। कुसीदम्। निरवदायेतिनिः-अवदाय। अनृणः। सुवर्गमितिसुवः-गम्। लोकम्। एति। यदि। मिश्रम्। इव। चरेत्। अञ्जलिना। सक्तून्। प्रदाव्यइतिप्र-दाव्ये। जुहुयात्। एषः। वै। अग्निः। वैश्वानरः। यत्। प्रदाव्यइतिप्र-दाव्यः। सः। एव। एनम्। स्वदयति। अह्लाम्। विधान्यामितिवि-धान्याम्। एकाष्टकायामित्येक-अष्टकायाम्। अपूपम्। चतुश्शरावमितिचतुः-शरावम्। पक्त्वा। प्रातः। एतेन। कक्षम्। उपेति। ओषेत्। यदि। [२५] दहति। पुण्यसममितिपुण्य-समम्। भवति। यदि। न। दहति। पापसममितिपाप-समम्। एतेन। ह। स्म। वै। ऋषयः। पुरा। विज्ञानेनेतिवि-ज्ञानेन। दीर्घसत्रमितिदीर्घ-सत्रम्। उपेति। यन्ति। यः। वै। उपद्रष्टारमित्युप-द्रष्टारम्। उपश्रोतारमित्युप-श्रोतारम्। अनुख्यातारमित्यनु-ख्यातारम्। विद्वान्। यजते। समिति। अमुष्मिन्न्। लोके। इष्टापूर्तेनेतीष्ट-पूर्तेन। गच्छते। अग्निः। वै। उपद्रष्टेत्युप-द्रष्टा। वायुः। उपश्रोतेत्युप-श्रोता। आदित्यः। अनुख्यातेत्यनु-ख्याता। तान्। यः। एवम्। विद्वान्। यजते। समिति। अमुष्मिन्न्। लोके। इष्टापूर्तेनेतीष्ट-पूर्तेन। गच्छते। अयम्। नः। नभसा। पुरः। [२६] इति। आह। अग्निः। वै। नभसा। पुरः। अग्निम्। एव। तत्। आह। एतत्। मे। गोपाय। इति। सः। त्वम्। नः। नभसः। पते। इति। आह। वायुः। वै। नभसः। पतिः। वायुम्। एव। तत्। आह। एतत्। मे। गोपाय। इति। देव। सꣳस्फानेतिसं-स्फान। इति। आह। असौ। वै। आदित्यः। देवः। सꣳस्फानइतिसं-स्फानः। आदित्यम्। एव। तत्। आह। एतत्। मे। गोपाय। इति॥ २७॥ कुसीदन्त्वन्नेएनमोषेद्यदिपुरआदित्यमेवतदाहैतन्मेगोपायेति॥ ❀ ❀ ॥८॥

एतम्। युवानम्। परीति। वः। ददामि। तेन। क्रीडन्तीः। चरत। प्रियेण॥

मा । नः । शाप्त । जनुषा । सुभागाइतिसु-भागाः । रायः । पोषेण । समिति । इषा । मदेम ॥ नमः । महिम्ने । उत । चक्षुषे । ते । मरुताम् । पितः । तत् । अहम् । गृणामि ॥ अन्विति । मन्यस्व । सुयजेतिसु-यजा । यजाम । जुष्टम् । देवानाम् । इदम् । अस्तु । हव्यम् ॥ देवानाम् । एषः । उपनाहइत्युप - नाहः । आसीत् । अपाम् । गर्भः । ओषधीषु । न्यक्तइतिनि-अक्तः ॥ सोमस्य । द्रप्सम् । अवृणीत । पूषा । [२८] बृहन् । अद्रिः । अभवत् । तत् । एषाम् ॥ पिता । वत्सानाम् । पतिः । अघ्नियानाम् । अथोइति । पिता । महताम् । गर्गराणाम् ॥ वत्सः । जरायु । प्रतिधुगितिप्रति-धुक् । पीयूषः । आमिक्षा । मस्तु । घृतम् । अस्य । रेतः ॥ त्वाम् । गावः । अवृणत । राज्याय । त्वाम् । हवन्त । मरुतः । स्वर्काइतिसु-अर्काः ॥ वर्ष्मन् । क्षत्रस्य । ककुभि । शिश्रियाणः । ततः । नः । उग्रः । वीति । भज । वसूनि ॥ व्यृद्धेनेतिवि-ऋद्धेन । वै । एषः । पशुना । यजते । यस्य । एतानि । न । क्रियन्ते । एषः । ह । तु । वै । समृद्धेनेतिसं - ऋद्धेन । यजते । यस्य । एतानि । क्रियन्ते ॥ [२९] पूषाक्रियन्तएषोऽष्टौच ॥ ❁ ❁ ❁ ❁ ॥९॥

सूर्यः । देवः । दिविषद्भ्यइतिदिविषत्-भ्यः । धाता । क्षत्राय । वायुः । प्रजाभ्यइतिप्र - जाभ्यः ॥ बृहस्पतिः । त्वा । प्रजापतयइतिप्रजा-पतये । ज्योतिष्मतीम् । जुहोतु ॥ यस्याः । ते । हरितः । गर्भः । अथोइति । योनिः । हिरण्ययी ॥ अङ्गानि । अह्रुता । यस्यै । ताम् । देवैः । समिति । अजीगमम् ॥ एति । वर्तन । वर्तय । नीति । निवर्तनेतिनि-वर्तन । वर्तय । इन्द्र । नर्दबुद ॥ भूम्याः । चतस्रः । प्रदिशइतिप्र-दिशः । ताभिः । एति । वर्तय । पुनः ॥ वीति । ते । भिनद्मि । तकरीम् । वीति । योनिम् । वीति । गवीन्यौ ॥ वीति । [३०] मातरम् । च । पुत्रम् । च । वीति । गर्भम् । च । जरायु । च ॥ बहिः । ते । अस्तु । बाल् । इति ॥ उरुद्रप्सइत्युरु-द्रप्सः । विश्वरूपइतिविश्व-रूपः । इन्दुः । पवमानः । धीरः । आनञ्ज । गर्भम् ॥ एकपदीत्येक-पदी । द्विपदीतिद्वि-पदी । त्रिपदीतित्रि - पदी । चतुष्पदीतिचतुः-पदी । पञ्चपदीतिपञ्च-पदी । षट्पदीतिषट्-पदी । सप्तपदीतिसप्त-पदी । अष्टापदीत्यष्टा-पदी । भुवना । अन्विति । प्रथताम् । स्वाहा ॥ मही । द्यौः । पृथिवी । च । नः । इमम् । यज्ञम् । मिमिक्षताम् ॥ पिपृताम् । नः । भरीमभिरितिभरीम-भिः ॥

[३१] गवीन्यौविचतुश्चत्वारिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ॥१०॥

इदम् । वाम् । आस्ये । हविः । प्रियम् । इन्द्राबृहस्पतीइतीन्द्रा-बृहस्पती ॥ उक्थम् । मदः । च । शस्यते ॥ अयम् । वाम् । परीति । सिच्यते । सोमः । इन्द्राबृहस्पतीइतीन्द्रा-बृहस्पती ॥ चारुः । मदाय । पीतये ॥ अस्मेइति । इन्द्राबृहस्पती इतीन्द्रा-बृहस्पती । रयिम् । धत्तम् । शतग्विनमितिशत-ग्विनम् ॥ अश्वावन्तमित्यश्व-वन्तम् । सहस्रिणम् ॥ बृहस्पतिः । नः । परीति । पातु । पश्चात् । उत । उत्तरस्मादित्युत्-तरस्मात् । अधरात् । अघायोरित्यघ-योः ॥ इन्द्रः । पुरस्तात् । उत । मध्यतः । नः । सखा । सखिभ्यइतिसखि-भ्यः । वरिवः । कृणोतु ॥ वीति । ते । विष्वक् । वातजूतासइतिवात-जूतासः । अग्ने । भामासः । [३२] शुचे । शुचयः । चरन्ति ॥ तुविम्रक्षासइतितुवि-म्रक्षासः । दिव्याः । नवग्वाः । वना । वनन्ति । धृषता । रुजन्तः ॥ त्वाम् । अग्ने । मानुषीः । ईडते । विशः । होत्राविदमितिहोत्रा-विदम् । विविचिमितिवि-विचिम् । रत्नधातममितिरत्न-धातमम् ॥ गुहा । सन्तम् । सुभगेतिसु-भग । विश्वदर्शतमितिविश्व-दर्शतम् । तुविष्मणसम् । सुयजमितिसु-यजम् । घृतश्रियमितिघृत-श्रियम् ॥ धाता । ददातु । नः । रयिम् । ईशानः । जगतः । पतिः ॥ सः । नः । पूर्णेन । वावनत् ॥ धाता । प्रजायाइतिप्र-जायाः । उत । रायः । ईशे । धाता । इदम् । विश्वम् । भुवनम् । जजान ॥ धाता । पुत्रम् । यजमानाय । दाता । [३३] तस्मै । उ । हव्यम् । घृतवदितिघृत-वत् । विधेम ॥ धाता । ददातु । नः । रयिम् । प्राचीम् । जीवातुम् । अक्षिताम् ॥ वयम् । देवस्य । धीमहि । सुमतिमितिसु-मतिम् । सत्यराधसइतिसत्य-राधसः ॥ धाता । ददातु । दाशुषे । वसूनि । प्रजाकामायेतिप्रजा-कामाय । मीढुषे । दुरोणइतिदुः-ओने ॥ तस्मै । देवाः । अमृताः । समिति । व्ययन्ताम् । विश्वे । देवासः । अदितिः । सजोषाइतिस-जोषाः ॥ अन्विति । नः । अद्य । अनुमतिरित्यनु-मतिः । यज्ञम् । देवेषु । मन्यताम् ॥ अग्निः । च । हव्यवाहनइतिहव्य-वाहनः । भवताम् । दाशुषे । मयः ॥ अन्विति । इत् । अनुमतइत्यनु-मते । त्वम् । [३४] मन्यासै । शम् । च । नः । कृधि ॥ क्रत्वे । दक्षाय । नः । हिनु । प्रेति । नः । आयूꣳषि । तारिषः ॥ अन्विति । मन्यताम् । अनुमन्यमानेत्यनु-मन्यमाना । प्रजावन्तमितिप्रजा-वन्तम् । रयिम् ।

अक्षीयमाणम् ॥ तस्यै । वयम् । हेडसि । मा । अपीति । भूम । सा । नः । देवी । सुहवेतिसु-हवा । शर्म । यच्छतु ॥ यस्याम् । इदम् । प्रदिशीतिप्र-दिशि । यत् । विरोचतइतिवि-रोचते । अनुमतिमित्यनु-मतिम् । प्रतीति । भूषन्ति । आयवः ॥ यस्याः । उपस्थइत्युप-स्थः । उरु । अन्तरिक्षम् । सा । नः । देवी । सुहवेतिसु-हवा । शर्म । यच्छतु ॥ [३५] राकाम् । अहम् । सुहवामितिसु-हवाम् । सुष्टुतीतिसु-स्तुती । हुवे । शृणोतु । नः । सुभगेतिसु-भगा । बोधतु । त्मना ॥ सीव्यतु । अपः । सूच्या । अच्छिद्यमानया । ददातु । वीरम् । शतदायमितिशत-दायम् । उक्थ्यम् ॥ याः । ते । राके । सुमतयइतिसु-मतयः । सुपेशसइतिसु-पेशसः । याभिः । ददासि । दाशुषे । वसूनि ॥ ताभिः । नः । अद्य । सुमनाइतिसु-मनाः । उपागहीत्युप-आगहि । सहस्रपोषमितिसहस्र-पोषम् । सुभगइतिसु-भगे । रराणा ॥ सिनीवालि । या । सुपाणिरितिसु-पाणिः ॥ कुहूम् । अहम् । सुभगामितिसु-भगाम् । विद्मनापसमिति विद्मन-अपसम् । अस्मिन् । यज्ञे । सुहवामितिसु-हवाम् । जोहवीमि ॥ सा । नः । ददातु । श्रवणम् । पितृणाम् । तस्याः । ते । देवि । हविषा । विधेम ॥ कुहूः । देवानाम् । अमृतस्य । पत्नी । हव्या । नः । अस्य । हविषः । चिकेतु ॥ समिति । दाशुषे । किरतु । भूरि । वामम् । रायः । पोषम् । चिकितुषे । दधातु ॥ [३६] धाममोदातात्वमन्तरिक्षꣳ सानो देवीसुहवाशर्मयच्छतुश्रवणञ्चतुर्विꣳशतिश्च ॥ ॥११॥

अग्नेतेजस्विन्वायुर्वसंवस्त्वैतद्वाअपाव्वायुरसिप्राणोनाम देवावैयद्यज्ञेननप्रजापतिर्देवासुरानायुर्दाएतर्य्युवानꣳ सूर्योदेवइदव्वामेकादश ॥ ११ ॥ अग्ने तेजस्विन्वायुरसिछन्दसाव्वीर्यम्मातरञ्चषट् त्रिꣳशत् ॥३६॥ अग्ने तेजस्विञ्चिकितुषेदधातु ॥

हरिः ओ (३) म् ॥

इति तृतीयकाण्डे तृतीयः प्रश्नः ॥

अथ तृतीयकाण्डे चतुर्थः प्रश्नः ॥

हरिः ओ(४)म् ॥

वीति । वै । एतस्य । यज्ञः । ऋध्यते । यस्य । हविः । अतिरिच्यंतइत्यति-रिच्यते । सू र्यः । देवः । दिविषद्भ्यइतिदिविषत्-भ्यः । इति । आह । बृहस्पतिना । च । एव । अस्य । प्रजापतिनेतिप्रजा-पतिना । च । यज्ञस्य । व्यृद्धमितिवि-ऋद्धम् । अपीति । वपति । रक्षा॑ सि । वै । एतत् । पशुम् । सचन्ते । यत् । एकदेवत्यइत्येक-देवत्यः । आलब्धइत्या-लब्धः । भू यान् । भवति । यस्याः । ते । हरितः । गर्भः । इति । आह । देवत्रेतिदेव-त्रा । एव । एनाम् । गमयति । रक्षसाम् । अपहत्याइत्यप-हत्यै । एति । वर्तन्न । वर्तय । इति । आह । [१] ब्रह्मणा । एव । एनम् । एति । वर्तयति । वीति । ते । भिनद्मि । तकरीम् । इति । आह । यथायजुरितियथा-यजुः । एव । एतत् । उरुद्रप्सइत्युरु-द्रप्सः । विश्वरूपइतिविश्व-रूपः । इन्दुः । इति । आह । प्रजेतिप्र-जा । वै । पशवः । इन्दुः । प्रजयेतिप्र-जया । एव । एनम् । पशुभिरिति पशु-भिः । समिति । अर्द्धयति । दिवम् । वै । यज्ञस्य । व्यृद्धमितिवि-ऋद्धम् । गच्छति । पृथिवीम् । अतिरिक्तमित्यति-रिक्तम् । तत् । यत् । न । शमयेत् । आर्तिम् । एति । ऋच्छेत् । यजमानः । मही । द्यौः । पृथिवी । च । नः । इति । [२] आह । द्यावापृथिवीभ्यामितिद्यावा-पृथिवीभ्याम् । एव । यज्ञस्य । व्यृद्धमितिवि-ऋद्धम् । च । अतिरिक्तमित्यति-रिक्तम् । च । शमयति । न । आर्तिम् । एति । ऋच्छति । यजमानः । भस्मना । अभि । समिति । ऊहति । स्वगाकृत्याइतिस्वग-कृत्यै । अथोइति । अनयोः । वै । एषः । गर्भः । अनयोः । एव । एनम् । दधाति । यत् । अवद्येदित्यव-द्येत् । अतीति । तत् । रेचयेत् । यत् । न । अवद्येदित्यव-द्येत् । पशोः । आलब्धस्येत्या-लब्धस्य । न । अवेति । द्येत् । पुरस्तात् । नाभ्याः । अन्यत् । अवद्येदित्यव-द्येत् । उपरिष्टात् । अन्यत् । पुरस्तात् । वै । नाभ्यै । [३] प्राण इतिप्र-अनः । उपरिष्टात् । अपानइत्यप-अनः । यावान् । एव । पशुः । तस्य । अवेति । द्यति । विष्णवे । शिपिविष्टायेतिशिपि-विष्टाय । जुहोति । यत् । वै । यज्ञस्य । अतिरिच्यंतइत्यति-रिच्यते । यः । पशोः । भू मा । या । पुष्टिः । तत् । विष्णुः ।

शिपिविष्टइतिशिपि-विष्टः । अतिरिक्तइत्यति-रिक्ते । एव । अतिरिक्तमित्यति-रिक्तम् । दधाति । अतिरिक्तस्येत्यति-रिक्तस्य । शान्त्यै । अष्टाप्रुडित्यष्टा-प्रुट् । हिरण्यम् । दक्षिणा । अष्टापदीत्यष्टा-पदी । हि । एषा । आत्मा । नवमः । पशोः । आप्त्यै । अन्तरकोशइत्यन्तर-कोशे । उष्णीषेण । आविष्टितमित्या-विष्टितम् । भवति । एवम् । इव । हि । पशुः । उल्बम् । इव । चर्म । इव । माꣳसम् । इव । अस्थि । इव । यावान् । एव । पशुः । तम् । आप्त्वा । अवेति । रुन्धे । यस्य । एषा । यज्ञे । प्रायश्चित्तिः । क्रियते । इष्ट्वा । वसीयान् । भवति ॥ [४] वर्तयेत्याह नइतिवैनाभ्याउल्बमिवैकविꣳशतिश्च ॥ ❀ ❀ ❀ ॥१॥

एति । वायोइति । भू । षु । शुचिपाइतिशुचि-पाः । उपेति । नः । सहस्रम् । ते । नियुतइतिनि-युतः । विश्ववारेतिविश्व-वार ॥ उपोइति । ते । अन्धः । मद्यम् । अयामि । यस्य । देव । दधिषे । पूर्वपेयमितिपूर्व-पेयम् ॥ आकूत्याइत्या-कूत्यै । त्वा । कामाय । त्वा । समृधइतिसं-ऋधे । त्वा । किक्किटा । ते । मनः । प्रजापतयइतिप्रजा-पतये । स्वाहा । किक्किटा । ते । प्राणमितिप्र-अनम् । वायवे । स्वाहा । किक्किटा । ते । चक्षुः । सूर्याय । स्वाहा । किक्किटा । ते । श्रोत्रम् । द्यावापृथिवीभ्यामितिद्यावा-पृथिवीभ्याम् । स्वाहा । किक्किटा । ते । वाचम् । सरस्वत्यै । स्वाहा । [५] त्वम् । तुरीया । वशिनी । वशा । असि । सकृत् । यत् । त्वा । मनसा । गर्भः । एति । अशयत् ॥ वशा । त्वम् । वशिनी । गच्छ । देवान् । सत्याः । सन्तु । यजमानस्य । कामाः ॥ अजा । असि । रयिष्ठेतिरयि-स्था । पृथिव्याम् । सीद । ऊर्ध्वा । अन्तरिक्षम् । उपेति । तिष्ठस्व । दिवि । ते । बृहत् । भाः ॥ तन्तुम् । तन्वन् । रजसः । भानुम् । अन्विति । इहि । ज्योतिष्मतः । पथः । रक्ष । धिया । कृतान् ॥ अनुल्बणम् । वयत । जोगुवाम् । अपः । मनुः । भव । जनय । दैव्यम् । जनम् ॥ मनसः । हविः । असि । प्रजापतेरितिप्रजा-पतेः । वर्णः । गात्राणाम् । ते । गात्रभाजइतिगात्र-भाजः । भूयास्म ॥ [६] सरस्वत्यैस्वाहामनुस्त्रयोदशच ॥ ॥२॥

इमेइति । वै । सह । आस्ताम् । तेइति । वायुः । वीति । अवात् । तेइति । गर्भम् । अदधाताम् । तम् । सोमः । प्रेति । अजनयत् । अग्निः । अग्रसत । सः । एतम् । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । आग्नेयम् । अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम् । अप

श्यत्। तम्। निरिति। अवपत्। तेन। एव। एनाम्। अग्नेः। अधि। निरिति। अक्रीणात्। तस्मात्। अपीति। अन्यदेवत्यामित्यन्य-देवत्याम्। आलभमानइत्या-लभमानः। आग्नेयम्। अष्टाकपालमित्यष्टा-कपालम्। पुरस्तात्। निरिति। वपेत्। अग्नेः। एव। एनाम्। अधीति। निष्क्रीयेतिनिः-क्रीय। एति। लभते। यत्। [७] वायुः। व्यवादितिवि-अवात्। तस्मात्। वायव्या। यत्। इमेइति। गर्भम्। अदधाताम्। तस्मात्। द्यावापृथिव्येतिद्यावा-पृथिव्या। यत्। सोमः। प्रेति। अज नयत्। अग्निः। अग्रसत। तस्मात्। अग्नीषोमीयेत्यग्नी-सोमीया। यत्। अनयोः। वियत्योरितिवि-यत्योः। वाक्। अवदत्। तस्मात्। सारस्वती। यत्। प्रजापतिरि तिप्रजा-पतिः। अग्नेः। अधीति। निरक्रीणादितिनिः-अक्रीणात्। तस्मात्। प्रा जापत्येतिप्राजा-पत्या। सा। वै। एषा। सर्वदेवत्येतिसर्व-देवत्या। यत्। अजा। वशा। वायव्याम्। एति। लभेत। भूतिकामइतिभूति-कामः। वायुः। वै। क्षे पिष्ठा। देवता। वायुम्। एव। स्वेन। [८] भागधेयेनेतिभाग-धेयेन। उपेति। धावति। सः। एव। एनम्। भूतिम्। गमयति। द्यावापृथिव्यामितिद्यावा-पृ थिव्याम्। एति। लभेत। कृषमाणः। प्रतिष्ठाकामइतिप्रतिष्ठा-कामः। दिवः। एव। अस्मै। पर्जन्यः। वर्षति। वीति। अस्याम्। ओषधयः। रोहन्ति। समर्द्धुकमि तिसं-अर्द्धुकम्। अस्य। सस्यम्। भवति। अग्नीषोमीयामित्यग्नी-सोमीयाम्। एति। लभेत। यः। कामयेत। अन्नवानित्यन्न-वान्। अन्नादइत्यन्न-अदः। स्याम्। इति। अग्निना। एव। अन्नम्। अवेति। रुन्धे। सोमेन। अन्नाद्यमित्यन्न-अद्यम्। अन्नवानित्यन्न-वान्। एव। अन्नादइत्यन्न-अदः। भवति। सारस्वतीम्। एति। ल भेत। यः। [९] ईश्वरः। वाचः। वदितोः। सन्न्। वाचम्। न। वदेत्। वाक्। वै। सरस्वती। सरस्वतीम्। एव। स्वेन। भागधेयेनेतिभाग-धेयेन। उपेति। धा वति। सा। एव। अस्मिन्न्। वाचम्। दधाति। प्राजापत्यामितिप्राजा-पत्याम्। एति। लभेत। यः। कामयेत। अनभिजितमित्यनभि-जितम्। अभीति। जये यम्। इति। प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः। सर्वाः। देवताः। देवताभिः। एव। अ नभिजितमित्यनभि-जितम्। अभीति। जयति। वायव्यया। उपाकरोतीत्युप-आकरोति। वायोः। एव। एनाम्। अवरुध्येत्यव-रुध्य। एति। लभते। आकूत्या

इत्या-कृत्यै । त्वा । कामाय । त्वा । [१०] इति । आह । यथायजुरितियथा-यजुः । एव । एतत् । किक्किटाकारमितिकिक्किट-कारम् । जुहोति । किक्किटाकारेणेतिकिक्किटा-कारेण । वै । ग्राम्याः । पशवः । रमन्ते । प्रेति । आरण्याः । पतन्ति । यत् । किक्किटाकारमितिकिक्किटा - कारम् । जुहोति । ग्राम्याणाम् । पशूनाम् । धृत्यै । पर्यग्नावितिपरि-अग्नौ । क्रियमाणे । जुहोति । जीवन्तीम् । एव । एनाम् । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । गमयति । त्वम् । तुरीया । वशिनी । वशा । असि । इति । आह । देवत्रेतिदेव-त्रा । एव । एनाम् । गमयति । सत्याः । सन्तु । यजमानस्य । कामाः । इति । आह । एषः । वै । कामः । [११] यजमानस्य । यत् । अनार्तः । उदृचमित्युत्-ऋचम् । गच्छति । तस्मात् । एवम् । आह । अजा । असि । रयिष्ठेतिरयि-स्था । इति । आह । एषु । एव । एनाम् । लोकेषु । प्रतीति । स्थापयति । दिवि । ते । बृहत् । भाः । इति । आह । सुवर्गइतिसुवः-गे । एव । अस्मै । लोके । ज्योतिः । दधाति । तन्तुम् । तन्वन्न् । रजसः । भानुम् । अन्विति । इहि । इति । आह । इमान् । एव । अस्मै । लोकान् । ज्योतिष्मतः । करोति । अनुल्बणम् । वयत । जोगुवाम् । अपः । इति । [१२] आह । यत् । एव । यज्ञे । उल्बणम् । क्रियते । तस्य । एव । एषा । शान्तिः । मनुः । भव । जनय । दैव्यम् । जनम् । इति । आह । मानव्यः । वै । प्रजाइतिप्र-जाः । ताः । एव । आद्याः । कुरुते । मनसः । हविः । असि । इति । आह । स्वगाकृत्याइतिस्वगा-कृत्यै । गात्राणाम् । ते । गात्रभाजइतिगात्र-भाजः । भूयास्म । इति । आह । आशिषमित्या-शिषम् । एव । एताम् । एति । शास्ते । तस्यै । वै । एतस्याः । एकम् । एव । अदेवयजनमित्यदेव-यजनम् । यत् । आलब्धायामित्या-लब्धायाम् । अभ्रः । [१३] भवति । यत् । आलब्धायामित्या-लब्धायाम् । अभ्रः । स्यात् । अप्स्वित्यप्-सु । वा । प्रवेशयेदितिप्र-वेशयेत् । सर्वाम् । वा । प्रेति । अश्नीयात् । यत् । अप्स्वित्यप्-सु । प्रवेशयेदितिप्र-वेशयेत् । यज्ञवेशसमितियज्ञ-वेशसम् । कुर्यात् । सर्वाम् । एव । प्रेति । अश्नीयात् । इन्द्रियम् । एव । आत्मन्न् । धत्ते । सा । वै । एषा । त्रयाणाम् । एव । अवरुद्धेत्यव-रुद्धा । संवथ्सरसदइतिसंवथ्सर-सदः । सहस्रयाजिनइतिसहस्र-याजिनः । गृहमेधिनइतिगृह-मेधिनः । ते । एव । एतया । यजेरन्न् ।

तेषाम् । एव । एषा । आशा ॥ [१४] यथ्स्वेनसारस्वतीमालभेतयःकामायत्वाका मोऽएष्टत्यभ्रोद्विचत्वारिंशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥ ३ ॥

चित्तम् । च । चित्तिः । च । आकूतमित्या-कूतम् । च । आकूतिरित्या-कूतिः । च । विज्ञातमितिवि-ज्ञातम् । च । विज्ञानमितिवि-ज्ञानम् । च । मनः । च । शक्वरीः । च । दर्शः । च । पूर्णमासइतिपूर्ण-मासः । च । बृहत् । च । रथन्तरमितिरथं-तरम् । च । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । जयान् । इन्द्राय । वृष्णे । प्रेति । अयच्छत् । उग्रः । पृतनाज्येषु । तस्मै । विशः । समिति । अनमन्त । सर्वाः । सः । उग्रः । सः । हि । हव्यः । बभूव । देवासुराइतिदेव-असुराः । संयत्ताइतिसं-यत्ताः । आसन् । सः । इन्द्रः । प्रजापतिमितिप्रजा-पतिम् । उपेति । अधावत् । तस्मै । एतान् । जयान् । प्रेति । अयच्छत् । तान् । अजुहोत् । ततः । वै । देवाः । असुरान् । अजयन् । यत् । अजयन् । तत् । जयानाम् । जयत्वमितिजय-त्वम् । स्पर्धमानेन । एते । होतव्याः । जयति । एव । ताम् । पृतनाम् ॥ [१५] उपपञ्चविंशतिश्च ॥४॥

अग्निः । भूतानाम् । अधिपतिरित्यधि-पतिः । सः । मा । अवतु । इन्द्रः । ज्येष्ठानाम् । यमः । पृथिव्याः । वायुः । अन्तरिक्षस्य । सूर्यः । दिवः । चन्द्रमाः । नक्षत्राणाम् । बृहस्पतिः । ब्रह्मणः । मित्रः । सत्यानाम् । वरुणः । अपाम् । समुद्रः । स्रोत्यानाम् । अन्नम् । साम्राज्यानामितिसां-राज्यानाम् । अधिपतीत्यधि-पति । तत् । मा । अवतु । सोमः । ओषधीनाम् । सविता । प्रसवानामितिप्र-सवानाम् । रुद्रः । पशूनाम् । त्वष्टा । रूपाणाम् । विष्णुः । पर्वतानाम् । मरुतः । गणानाम् । अधिपतयइत्यधि-पतयः । ते । मा । अवन्तु । पितरः । पितामहाः । परे । अवरे । ततः । ततामहाः । इह । मा । अवत ॥ अस्मिन् । ब्रह्मन् । अस्मिन् । क्षत्रे । अस्याम् । आशिषीत्या-शिषि । अस्याम् । पुरोधायामितिपुरः-धायाम् । अस्मिन् । कर्मन् । अस्याम् । देवहूत्यामितिदेव-हूत्याम् ॥ [१६] अवरेसप्तदशच ॥ ❀ ॥५॥

देवाः । वै । यत् । यज्ञे । अकुर्वत । तत् । असुराः । अकुर्वत । ते । देवाः । एतान् । अभ्यातानानित्यभि-आतानान् । अपश्यन् । तान् । अभ्यातन्वतेत्यभि-आतन्वत । यत् । देवानाम् । कर्म । आसीत् । आर्ध्यत । तत् । यत् । असुराणाम् । न । तत् । आर्ध्यत । येन । कर्मणा । ईर्त्सेत् । तत्र । होतव्याः । ऋध्नोति ।

एव । तेन । कर्मणा । यत् । विश्वे । देवाः । समभरन्निति॑सं-अभरन्न् । तस्मात् । अ भ्याताना॒स्त्य॑भि-आतानाः । वैश्वदेवाइति॑ वैश्व-देवाः । यत् । प्रजापतिरितिप्रजा-प तिः । जयान् । प्रेति॑ । अयच्छत् । तस्मात् । जयाः । प्राजापत्याइति॑प्राजा-पत्याः । [१७] यत् । राष्ट्रभृद्भिरिति॑राष्ट्रभृत्-भिः । राष्ट्र म् । एति॑ । अददत । तत् । राष्ट्र भृतामिति॑राष्ट्र-भृताम् । राष्ट्रभृत्त्वमिति॑राष्ट्रभृत्-त्वम् । ते । देवाः । अभ्यातानैरित्य॑ भि-आतानैः । असुरान् । अभ्यातन्वतेत्य॑भि-आतन्वत । जयैः । अजयन्न् । राष्ट्र भृद्भिरिति॑राष्ट्रभृत्-भिः । राष्ट्रम् । एति॑ । अददत । यत् । देवाः । अभ्यातानैरित्य॑ भि-आतानैः । असुरान् । अभ्यातन्वतेत्य॑भि-आतन्वत । तत् । अभ्यातानानामि त्य॑भि-आतानानाम् । आभ्यातानत्वमित्य॑भ्यातान-त्वम् । यत् । जयैः । अजयन्न् । तत् । जयानाम् । जयत्वमिति॑जय-त्वम् । यत् । राष्ट्रभृद्भिरिति॑राष्ट्रभृत्-भिः । रा ष्ट्र म् । एति॑ । अददत । तत् । राष्ट्रभृतामिति॑राष्ट्र-भृताम् । राष्ट्रभृत्त्वमिति॑ राष्ट्र भृत्-त्वम् । ततः । देवाः । अभवन्न् । परेति॑ । असुराः । यः । भ्रातृव्यवानि तिभ्रातृव्य-वान् । स्यात् । सः । एतान् । जुहुयात् । अभ्यातानैरित्य॑भि-आतानैः । एव । भ्रातृव्यान् । अभ्यातनुतइत्य॑भि-आतनुते । जयैः । जयति । राष्ट्रभृद्भिरिति॑ राष्ट्रभृत्-भिः । राष्ट्र म् । एति॑ । दत्ते । भवति । आत्मना । परेति॑ । अस्य । भ्रातृ व्यः । भवति ॥ [१८] प्राजापत्यास्सोऽष्टादश च ॥ ❀ ❀ ॥ ६ ॥

ऋताषाट् । ऋतधामेत्यृत-धामा । अग्निः । गन्धर्वः । तस्य । ओषधयः । अ प्सरसः । ऊर्जः । नाम । सः । इदम् । ब्रह्म । क्षत्रम् । पातु । ताः । इदम् । ब्रह्म । क्षत्रम् । पान्तु । तस्मै । स्वाहा । ताभ्यः । स्वाहा । सꣳहितइति॑सं-हितः । विश्वसामेति॑विश्व-सामा । सूर्यः । गन्धर्वः । तस्य । मरीचयः । अप्सरसः । आयु वइत्या-युवः । सुषुम्नइति॑सु-सुम्नः । सूर्यरश्मिरिति॑सूर्य-रश्मिः । चन्द्रमाः । गन्धर्वः । तस्य । नक्षत्राणि । अप्सरसः । बेकुरयः । भुज्युः । सुपर्णइति॑सु-पर्णः । यज्ञः । ग न्धर्वः । तस्य । दक्षिणाः । अप्सरसः । स्तवाः । प्रजापतिरिति॑प्रजा-पतिः । विश्वकर्मे ति॑विश्व-कर्मा । मनः । [१९] गन्धर्वः । तस्य । ऋक्सामानीत्यृक्-सामानि । अप्स रसः । वह्नयः । इषिरः । विश्वव्यचाइति॑विश्व-व्यचाः । वातः । गन्धर्वः । तस्य । आपः । अप्सरसः । मुदाः । भुवनस्य । पते । यस्य । ते । उपरि । गृहाः । इह । च ॥ सः ।

नः । रास्व । अज्यानिम् । रायः । पोषम् । सुवीर्यमितिसु-वीर्यम् । सँव्वथ्सरीणामि तिसं-वथ्सरीणाम् । स्वस्तिम् ॥ परमेष्ठी । अधिपतिरित्यधि-पतिः । मृत्युः । गन्धर्वः । तस्य । विश्वम् । अफ्सरसः । भुवः । सुक्षितिरितिसु-क्षितिः । सुभूतिरितिसु-भूतिः । भद्रकृदितिभद्र-कृत् । सुवर्वानितिसुवः-वान् । पर्जन्यः । गन्धर्वः । तस्य । विद्युतइति वि-द्युतः । अफ्सरसः । रुचः । दूरेहेतिरितिदूरे-हेतिः । अमृडयः । [२०] मृत्युः । गन्धर्वः । तस्य । प्रजाइतिप्र-जाः । अफ्सरसः । भीरुवः । चारुः । कृपणकाशीति कृपण-काशी । कामः । गन्धर्वः । तस्य । आधयइत्या-धयः । अफ्सरसः । शोचयन्तीः । नाम । सः । इदम् । ब्रह्म । क्षत्रम् । पातु । ताः । इदम् । ब्रह्म । क्षत्रम् । पान्तु । तस्मै । स्वाहा । ताभ्यः । स्वाहा । सः । नः । भुवनस्य । पते । यस्य । ते । उपरि । गृहाः । इह । च ॥ उरु । ब्रह्मणे । अस्मै । क्षत्राय । महि । शर्म । यच्छ ॥ [२१] मनोऽमृडयष्षट्चत्वारिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ॥७॥

राष्ट्रकामायेतिराष्ट्र-कामाय । होतव्याः । राष्ट्रम् । वै । राष्ट्रभृतइतिराष्ट्र-भृतः । राष्ट्रेण । एव । अस्मै । राष्ट्रम् । अवेति । रुन्धे । राष्ट्रम् । एव । भवति । आत्मने । होतव्याः । राष्ट्रम् । वै । राष्ट्रभृतइतिराष्ट्र-भृतः । राष्ट्रम् । प्रजेति प्र-जा । राष्ट्रम् । पशवः । राष्ट्रम् । यत् । श्रेष्ठः । भवति । राष्ट्रेण । एव । राष्ट्रम् । अवेति । रुन्धे । वसिष्ठः । समानानाम् । भवति । ग्रामकामायेतिग्राम-कामाय । होतव्याः । राष्ट्रम् । वै । राष्ट्रभृतइतिराष्ट्र-भृतः । राष्ट्रम् । सजाताइतिस-जाताः । राष्ट्रेण । एव । अस्मै । राष्ट्रम् । सजातानितिस-जातान् । अवेति । रुन्धे । ग्रामी । [२२] एव । भवति । अधिदेवनइत्यधि-देवने । जुहोति । अधिदेवनइत्यधि-देवने । एव । अस्मै । सजातानितिस-जातान् । अवेति । रुन्धे । ते । एनम् । अवरुद्धाइत्यव-रुद्धाः । उपेति । तिष्ठन्ते । रथमुखइतिरथ-मुखे । ओजस्कामस्येत्योजः-कामस्य । होतव्याः । ओजः । वै । राष्ट्रभृतइतिराष्ट्र-भृतः । ओजः । रथः । ओजसा । एव । अस्मै । ओजः । अवेति । रुन्धे । ओजस्वी । एव । भवति । यः । राष्ट्रात् । अपभूतइत्यप-भूतः । स्यात् । तस्मै । होतव्याः । यावन्तः । अस्य । रथाः । स्युः । तान् । ब्रूयात् । युङ्ध्वम् । इति । राष्ट्रम् । एव । अस्मै । युनक्ति । [२३] आहुतयइत्या-हुतयः । वै । एतस्य । अक्लृप्ताः । यस्य । राष्ट्रम् । न ।

कल्पते। स्वरथस्येतिस्व-रथस्य। दक्षिणम्। चक्रम्। प्रवृह्येतिप्र-वृह्य। नाडीम्। अभी ति। जुहुयात्। आहुतीरित्या-हुतीः। एव। अस्य। कल्पयति। ताः। अस्य। कल्प मानाः। राष्ट्रम्। अन्विति। कल्पते। सङ्ग्रामइतिसं-ग्रामे। सय्यँत्तइतिसं-यत्ते। होतव्याः। राष्ट्रम्। वै। राष्ट्रभृतइतिराष्ट्र-भृतः। राष्ट्रे। खलु। वै। एते। व्यायच्छ न्तइतिवि-आयच्छन्ते। ये। सङ्ग्राममितिसं-ग्रामम्। सय्यँन्तीतिसं-यन्ति। यस्य। पूर्वस्य। जुहति। सः। एव। भवति। जयति। तम्। सङ्ग्राममितिसं-ग्रामम्। मा न्धुकः। इध्मः। [२४] भवति। अङ्गाराः। एव। प्रतिवेष्टमानाइतिप्रति-वेष्टमा नाः। अमित्राणाम्। अस्य। सेनाम्। प्रतीति। वेष्टयन्ति। यः। उन्माद्येदित्युत्- माद्येत्। तस्मै। होतव्याः। गन्धर्वाप्सरसइतिगन्धर्व-अप्सरसः। वै। एतम्। उदि ति। मादयन्ति। यः। उन्माद्यतीत्युत-माद्यति। एते। खलु। वै। गन्धर्वाप्सर सइतिगन्धर्व-अप्सरसः। यत्। राष्ट्रभृतइतिराष्ट्र-भृतः। तस्मै। स्वाहा। ताभ्यः। स्वाहा। इति। जुहोति। तेन। एव। एनान्। शमयति। नैयग्रोधः। औदुम्बरः। आश्वत्थः। प्लाक्षः। इति। इध्मः। भवति। एते। वै। गन्धर्वाप्सरसामितिगन्धर्व- अप्सरसाम्। गृहाः। स्वे। एव। एनान्। [२५] आयतनइत्या-यतने। शमय ति। अभिचरतेत्यभि-चरता। प्रतिलोममितिप्रति-लोमम्। होतव्याः। प्राणानिति प्र-अनान्। एव। अस्य। प्रतीचः। प्रतीति। यौति। तम्। ततः। येन। केन। च। स्तृणुते। स्वकृतइतिस्व-कृते। इरिणे। जुहोति। प्रदरइतिप्र-दरे। वा। एतत्। वै। अस्यै। निर्ऋतिगृहीतमितिनिर्ऋति-गृहीतम्। निर्ऋतिगृहीतइतिनिर्ऋति- गृहीते। एव। एनम्। निर्ऋत्येतिनिः-ऋत्या। ग्राहयति। यत्। वाचः। क्रूरम्। तेन। वषट्। करोति। वाचः। एव। एनम्। क्रूरेण। प्रेति। वृश्चति। ताजक्। आ र्तिम्। एति। ऋच्छति। यस्य। कामयेत। अन्नाद्यमित्यन्न-अद्यम्। [२६] एति। ददी य। इति। तस्य। सभायाम्। उत्तानइत्युत्-तानः। निपद्येतिनि-पद्य। भुवनस्य। पते। इति। तृणानि। समिति। गृह्णीयात्। प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः। वै। भु वनस्य। पतिः। प्रजापतिनेतिप्रजा-पतिना। एव। अस्य। अन्नाद्यमित्यन्न-अ द्यम्। एति। दत्ते। इदम्। अहम्। अमुष्य। आमुष्यायणस्य। अन्नाद्यमित्य न्न-अद्यम्। हरामि। इति। आह। अन्नाद्यमित्यन्न-अद्यम्। एव। अस्य। हरति।

षड् भिरितिषट्-भिः । हरति । षट् । वै । ऋतवः । प्रजापतिनेतिप्रजा-पतिना । एव । अस्य । अन्नाद्यमित्यन्न-अद्यम् । आदायेत्या-दाय । ऋतवः । अस्मै । अनु । प्रेति । यच्छन्ति । [२७] यः । ज्येष्ठबन्धुरितिज्येष्ठ-बन्धुः । अपभूतइत्यप-भूतः । स्यात् । तम् । स्थले । अवसाय्येत्यव-साय्य । ब्रह्मौदनमितिब्रह्म-ओदनम् । चतुश्शरावमितिचतुः-शरावम् । पक्त्वा । तस्मै । होतव्याः । वर्ष्म । वै । राष्ट्रभृतइतिराष्ट्र-भृतः । वर्ष्म । स्थलम् । वर्ष्मणा । एव । एनम् । वर्ष्म । समानानाम् । गमयति । चतुश्शरावइतिचतुः-शरावः । भवति । दिक्षु । एव । प्रतीति । तिष्ठति । क्षीरे । भवति । रुचम् । एव । अस्मिन्न् । दधाति । उदिति । हरति । शृतत्वायेतिशृत-त्वाय । सर्पिष्वान् । भवति । मेध्यत्वायेतिमेध्य-त्वाय । चत्वारः । आर्षेयाः । प्रेति । अश्नन्ति । दिशाम् । एव । ज्योतिषि । जुहोति ॥ [२८] ग्रामीयुनक्तीध्मस्स्वएवैनानन्नाद्यँय्यच्छन्त्येकान्नपञ्चाशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ॥ ८ ॥

देविकाः । निरिति । वपेत् । प्रजाकामइतिप्रजा-कामः । छन्दाꣳसि । वै । देविकाः । छन्दाꣳसि । इव । खलु । वै । प्रजाइतिप्र-जाः । छन्दोभिरितिछन्दः-भिः । एव । अस्मै । प्रजाइतिप्र-जाः । प्रेति । जनयति । प्रथमम् । धातारम् । करोति । मिथुनी । एव । तेन । करोति । अन्विति । एव । अस्मै । अनुमतिरित्यनु-मतिः । मन्यते । राते । राका । प्रेति । सिनीवाली । जनयति । प्रजास्वितिप्र-जासु । एव । प्रजातास्वितिप्र-जातासु । कुहा । वाचम् । दधाति । एताः । एव । निरिति । वपेत् । पशुकामइतिपशु-कामः । छन्दाꣳसि । वै । देविकाः । छन्दाꣳसि । [२९] इव । खलु । वै । पशवः । छन्दोभिरितिछन्दः-भिः । एव । अस्मै । पशून् । प्रेति । जनयति । प्रथमम् । धातारम् । करोति । प्रेति । एव । तेन । वापयति । अन्विति । एव । अस्मै । अनुमतिरित्यनु-मतिः । मन्यते । राते । राका । प्रेति । सिनीवाली । जनयति । पशून् । एव । प्रजातानितिप्र-जातान् । कुहा । प्रतीति । स्थापयति । एताः । एव । निरिति । वपेत् । ग्रामकामइतिग्राम-कामः । छन्दाꣳसि । वै । देविकाः । छन्दाꣳसि । इव । खलु । वै । ग्रामः । छन्दोभिरितिछन्दः-भिः । एव । अस्मै । ग्रामम् । [३०] अवेति । रुन्धे । मध्यतः । धातारम् । करोति । मध्यतः । एव । एनम् । ग्रामस्य । दधाति । एताः । एव । निरिति । वपेत् । ज्योगामयावीति

ज्योक्-आमयावी । छन्दाꣳसि । वै । देविकाः । छन्दाꣳसि । खलु । वै । एतम् । अभीति । मन्यन्ते । यस्य । ज्योक् । आमयति । छन्दोभिरितिछन्दः-भिः । एव । एनम् । अगदम् । करोति । मध्यतः । धातारम् । करोति । मध्यतः । वै । एतस्य । अक्लसम् । यस्य । ज्योक् । आमयति । मध्यतः । एव । अस्य । तेन । कल्पयति । एताः । एव । निरिति । [३१] वपेत् । यम् । यज्ञः । न । उपनमेदित्युप-नमेत् । छन्दाꣳसि । वै । देविकाः । छन्दाꣳसि । खलु । वै । एतम् । न । उपेति । नमन्ति । यम् । यज्ञः । न । उपनमतीत्युप-नमति । प्रथमम् । धातारम् । करोति । मुखतः । एव । अस्मै । छन्दाꣳसि । दधाति । उपेति । एनम् । यज्ञः । नमति । एताः । एव । निरिति । वपेत् । ईजानः । छन्दाꣳसि । वै । देविकाः । यातयामानीतियात-यामानि । इव । खलु । वै । एतस्य । छन्दाꣳसि । यः । ईजानः । उत्तममित्युत्-तमम् । धातारम् । करोति । [३२] उपरिष्टात् । एव । अस्मै । छन्दाꣳसि । अयातयामानीत्ययात-यामानि । अवेति । रुन्धे । उपेति । एनम् । उत्तर इत्युत्-तरः । यज्ञः । नमति । एताः । एव । निरिति । वपेत् । यम् । मेधा । न । उपनमेदित्युप-नमेत् । छन्दाꣳसि । वै । देविकाः । छन्दाꣳसि । खलु । वै । एतम् । न । उपेति । नमन्ति । यम् । मेधा । न । उपनमतीत्युप-नमति । प्रथमम् । धातारम् । करोति । मुखतः । एव । अस्मै । छन्दाꣳसि । दधाति । उपेति । एनम् । मेधा । नमति । एताः । एव । निरिति । वपेत् । [३३] रुक्कामइतिरुक्-कामः । छन्दाꣳसि । वै । देविकाः । छन्दाꣳसि । इव । खलु । वै । रुक् । छन्दोभिरिति छन्दः-भिः । एव । अस्मिन्न् । रुचम् । दधाति । रीरे । भवन्ति । रुचम् । एव । अस्मिन्न् । दधाति । मध्यतः । धातारम् । करोति । मध्यतः । एव । एनम् । रुचः । दधाति । गायत्री । वै । अनुमतिरित्यनु-मतिः । त्रिष्टुक् । राका । जगती । सिनीवाली । अनुष्टुबित्यनु-स्तुप् । कुहूः । धाता । वषट्कारइतिवषट्-कारः । पूर्वपक्षइति पूर्व-पक्षः । राका । अपरपक्षइत्यपर-पक्षः । कुहूः । अमावास्येत्यमा-वास्या । सिनीवाली । पौर्णमासीतिपौर्ण-मासी । अनुमतिरित्यनु-मतिः । चन्द्रमाः । धाता । अष्टौ । [३४]वसवः । अष्टाक्षरेत्यष्टा-अक्षरा । गायत्री । एकादश । रुद्राः । एकादशाक्षरेत्येकादश-अक्षरा । त्रिष्टुप् । द्वादश । आदित्याः । द्वादशाक्षरेतिद्वादश-

अख्षरा । जगती । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । अनुष्टुबित्यनु-स्तुप् । धाता । वषट् का रइतिवषट् - कारः । एतत् । वै । देविकाः । सर्वाणि । च । छन्दाꣳसि । सर्वाः । च । देवताः । वषट् कारइतिवषट्-कारः । ताः । यत् । सह । सर्वाः । निर्वपेदिति निः-वपेत् । ईश्वराः । एनम् । प्रदहइतिप्र-दहः । द्वेइति । प्रथमेइति । निरुप्येतिनिः-उप्य । धातुः । तृतीयम् । निरिति । वपेत् । तथोइति । एव । उत्तरेइत्युत्-तरे । नि रिति । वपेत् । तथा । एनम् । न । प्रेति । दहन्ति । अथोइति । यस्मै । कामाय । निरुप्यन्तइतिनिः-उप्यन्ते । तम् । एव । आभिः । उपेति । आप्नोति ॥ [३५] पशु कामश्छन्दाꣳसिवैदेविकाश्छन्दाꣳसिग्रामङ्कल्पयत्येताएवनिरुत्तमन्धातारङ्करोतिमे धानमत्येताएवनिर्वपेदष्टौदहन्तिनवच ॥ ❀ ❀ ❀ ॥९॥

देविकाःप्रजाकामोमिथुनीपशुकामःप्रैवग्रामकामोज्योगामयावीयर्ꣳयज्ञोय ईजानोयम्मेधारुकामोऽष्टौ ॥ देविकाभवन्तिदधतिराष्ट्रकामायभवतिदधाति ॥

वास्तोः । पते । प्रतीति । जानीहि । अस्मान् । स्वावेशइतिसु-आवेशः । अनमी वः । भव । नः ॥ यत् । त्वा । ईमहे । प्रतीति । तत् । नः । जुषस्व । शम् । नः । एधि । द्विपदइतिद्वि-पदे । शम् । चतुष्पदइतिचतुः-पदे ॥ वास्तोः । पते । शग्मया । सꣳस देतिसं-सदा । ते । सक्षीमहि । रण्वया । गातुमत्येतिगातु-मत्या ॥ आवः । क्षेमे । उत । योगे । वरम् । नः । यूयम् । पात । स्वस्तिभिरितिस्वस्ति-भिः । सदा । नः ॥ यत् । सायम्प्रातरितिसायं-प्रातः । अग्निहोत्रमित्यग्नि-होत्रम् । जुहोति । आहुतीष्ट काइत्याहुति-इष्टकाः । एव । ताः । उपेति । धत्ते । [३६] यजमानः । अहोरात्रा णीत्यहः-रात्राणि । वै । एतस्य । इष्टकाः । यः । आहिताग्निरित्याहित-अग्निः । यत् । सायम्प्रातरितिसायं-प्रातः । जुहोति । अहोरात्राणीत्यहः-रात्राणि । एव । आप्त्वा । इष्टकाः । कृत्वा । उपेति । धत्ते । दश । समानत्र । जुहोति । दशाक्षरेतिदश-अ क्षरा । विराडितिवि-राट् । विराजमितिवि-राजम् । एव । आप्त्वा । इष्टकाम् । कृत्वा । उपेति । धत्ते । अथोइति । विराजीतिवि-राजि । एव । यज्ञम् । आप्नोति । चित्य श्चित्यइतिचित्यः-चित्यः । अस्य । भवति । तस्मात् । यत्र । दश । उषित्वा । प्रया तीतिप्र-याति । तत् । यज्ञवास्त्वितियज्ञ-वास्तु । अवास्तु । एव । तत् । यत् । ततः । अर्वाचीनम् । [३७] रुद्रः । खलु । वै । वास्तोष्पतिरितिवास्तोः - पतिः । यत् ।

अहुत्वा । वास्तोष्पतीयमितिवास्तोः-पतीयम् । प्रयायादितिप्र-यायात् । रुद्रः । एनम् । भूत्वा । अग्निः । अनु त्थायेत्यनु-उत्थाय । हन्यात् । वास्तोष्पतीयमितिवास्तोः-पतीयम् । जुहोति । भागधेयेनेतिभाग-धेयेन । एव । एनम् । शमयति । न । आर्तिम् । एति । ऋच्छति । यजमानः । यत् । युक्ते । जुहुयात् । यथा । प्रयातइति प्र-याते । वास्तौ । आहुतिमित्या-हुतिम् । जुहोति । तादृक् । एव । तत् । यत् । अयुक्ते । जुहुयात् । यथा । क्षेमे । आहुतिमित्या-हुतिम् । जुहोति । तादृक् । एव । तत् । अहुतम् । अस्य । वास्तोष्पतीयमितिवास्तोः-पतीयम् । स्यात् । [३८] दक्षिणः । युक्तः । भवति । सव्यः । अयुक्तः । अथ । वास्तोष्पतीयमितिवास्तोः-पतीयम् । जुहोति । उभयम् । एव । अकः । अपरिवर्गमित्यपरि-वर्गम् । एव । एनम् । शमयति । यत् । एकया । जुहुयात् । दर्विहोममितिदर्वि-होमम् । कुर्यात् । पुरोनुवाक्यामितिपुरः-अनुवाक्याम् । अनूच्येत्यनु-उच्य । याज्यया । जुहोति । सदेवत्वायेतिसदेव-त्वाय । यत् । हुते । आदध्यादित्या-दध्यात् । रुद्रम् । गृहान् । अन्वारोहयेदित्यनु-आरोहयेत् । यत् । अवक्षाणानीत्यव-क्षाणानि । असम्प्रक्षाप्येत्यसं-प्रक्षाप्य । प्रयायादितिप्र - यायात् । यथा । यज्ञवेशसमितियज्ञ-वेशसम् । वा । आदहनमित्या-दहनम् । वा । तादृक् । एव । तत् । अयम् । ते । योनिः । ऋत्वियः । इति । अरण्योः । समारोहयतीतिसं-आरोहयति । [३९] एषः । वै । अग्नेः । योनिः । स्वे । एव । एनम् । योनौ । समारोहयतीतिसं-आरोहयति । अथोइति । खलु । आहुः । यत् । अरण्योः । समारूढइतिसं-आरूढः । नश्येत् । उदिति । अस्य । अग्निः । सीदेत् । पुनराधेयइतिपुनः-आधेयः । स्यात् । इति । या । ते । अग्ने । यज्ञिया । तनूः । तया । एति । इहि । एति । रोह । इति । आत्मन् । समारोहयतइतिसं-आरोहयते । यजमानः । वै । अग्नेः । योनिः । स्वायाम् । एव । एनम् । योन्याम् । समारोहयतइतिसं-आरोहयते ॥ [४०] धत्तेऽर्वाचीनँ स्यादथसमारोहयतिपञ्चचत्वारिँशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥ १० ॥

त्वम् । अग्ने । बृहत् । वयः । दधासि । देव । दाशुषे ॥ कविः । गृहपतिरितिगृह-पतिः । युवा ॥ हव्यवाडितिहव्य - वाट् । अग्निः । अजरः । पिता । नः । विभुरितिवि-भुः । विभावेतिवि-भावा । सुदृशीकइतिसु-दृशीकः । अस्मेइति ॥ सुगार्

हुपत्याइतिसु-गार्हपत्याः । समिति । इषः । दिदीहि । अस्मद्रियगित्यस्म-द्रियक् । समिति । मिमीहि । श्रवांसि ॥ त्वम् । च । सोम । नः । वशः । जीवातुम् । न । मरामहे ॥ प्रियस्तोत्रइतिप्रिय-स्तोत्रः । वनस्पतिः ॥ ब्रह्मा । देवानाम् । पदवीरिति पद-वीः । कवीनाम् । ऋषिः । विप्राणाम् । महिषः । मृगाणाम् ॥ श्येनः । गृध्राणाम् । स्वधितिरितिस्व-धितिः । वनानाम् । सोमः । [४१] पवित्रम् । अतीति । एति । रेभन्न् ॥ एति । विश्वदेवमितिविश्व-देवम् । सत्पतिमितिसत्-पतिम् । सूक्तैरितिसु-उक्तैः । अद्य । वृणीमहे ॥ सत्यसवमितिसत्य-सवम् । सवितारम् ॥ एति । सत्येन । रजसा । वर्तमानः । निवेशयन्निर्तिनि-वेशयन्न् । अमृतम् । मर्त्यम् । च ॥ हिरण्ययेन । सविता । रथेन । एति । देवः । याति । भुवना । विपश्यन्नितिवि-पश्यन्न् ॥ यथा । नः । अदितिः । करत् । पश्वे । नृभ्यइतिनृ-भ्यः । यथा । गवे ॥ यथा । तोकाय । रुद्रियम् ॥ मा । नः । तोके । तनये । मा । नः । आयुषि । मा । नः । गोषु । मा । [४२] नः । अश्वेषु । रीरिषः ॥ वीरान् । मा । नः । रुद्र । भामितः । वधीः । हविष्मन्तः । नमसा । विधेम । ते ॥ उदप्रुतइत्युद-प्रुतः । न । वयः । रक्षमाणाः । वावदतः । अभ्रियस्य । इव । घोषाः ॥ गिरिभ्रजइतिगिरि-भ्रजः । न । ऊर्मयः । मदन्तः । बृहस्पतिम् । अभीति । अर्काः । अनावन्न् ॥ हंसैः । इव । सखिभिरितिसखि-भिः । वावदद्भिरितिवावदत्-भिः । अश्मन्मयानीत्यश्मन्-मयानि । नहना । व्यस्यन्नितिवि-अस्यन्न् ॥ बृहस्पतिः । अभिकनिक्रददित्यभि-कनिक्रदत् । गाः । उत । प्रेति । अस्तौत् । उदिति । च । विद्वान् । अगायत् ॥ एति । इन्द्र । सानसिम् । रयिम् । [४३] सजित्वानमितिस-जित्वानम् । सदासहमितिसदा-सहम् ॥ वर्षिष्ठम् । ऊतये । भर ॥ प्रेति । ससाहिषे । पुरुहूतेतिपुरु-हूत । शत्रून् । ज्येष्ठः । ते । शुष्मः । इह । रातिः । अस्तु ॥ इन्द्र । एति । भर । दक्षिणेन । वसूनि । पतिः । सिन्धूनाम् । असि । रेवतीनाम् ॥ त्वम् । सुतस्य । पीतये । सद्यः । वृद्धः । अजायथाः ॥ इन्द्र । ज्यैष्ठ्याय । सुक्रतोइतिसु-क्रतो ॥ भुवः । त्वम् । इन्द्र । ब्रह्मणा । महान् । भुवः । विश्वेषु । सवनेषु । यज्ञियः ॥ भुवः । नृन् । च्यौत्नः । विश्वस्मिन्न् । भरे । ज्येष्ठः । च । मन्त्रः । [४४] विश्वचर्षणइतिविश्व-चर्षणे ॥ मित्रस्य । चर्षणीधृतइतिचर्षणि-धृतः । श्रवः । देवस्य । सानसि

सिम् ॥ सत्यम् । चित्रश्रवस्तममितिचित्रश्रवः-तमम् ॥ मित्रः । जनान् । यातयति । प्रजानन्निति प्र-जानन् । मित्रः । दाधार । पृथिवीम् । उत । द्याम् ॥ मित्रः । कृष्टीः । अनिमिषेत्यनि-मिषा । अभीति । चष्टे । सत्याय । हव्यम् । घृतवदिति घृत-वत् । विधेम ॥ प्रेति । सः । मित्र । मर्तः । अस्तु । प्रयस्वान् । यः । ते । आदित्य । शिक्षति । व्रतेन ॥ न । हन्यते । न । जीयते । त्वोतः । न । एनम् । अꣳहः । अश्नोति । अन्तितः । न । दूरात् ॥ यत् । [४५] चित् । हि । ते । विशः । यथा । प्रेति । देव । वरुण । व्रतम् ॥ मिनीमसि । द्यविद्यवीति द्यवि-द्यवि ॥ यत् । किम् । च । इदम् । वरुण । दैव्ये । जने । अभिद्रोहमित्यभि-द्रोहम् । मनुष्याः । चरामसि ॥ अचित्ती । यत् । तव । धर्मा । युयोपिम । मा । नः । तस्मात् । एनसः । देव । रीरिषः ॥ कितवासः । यत् । रिरिपुः । न । दीवि । यत् । वा । घ । सत्यम् । उत । यत् । न । विद्म ॥ सर्वा । ता । वीति । स्य । शिथिरा । इव । देव । अथ । ते । स्याम । वरु । प्रियासः ॥ [४६] सोमोगोभुमारयिम्मन्त्रोयच्छिथिरासप्त च ॥ ११ ॥

विवाएतस्यावायोइमेवैचित्तञ्चाभिभूतानान्देवावाअभ्यातानानृताषाड्राष्ट्रकामायदेविकावास्तोष्पतेत्वमग्नेबृहदेकादश ॥ ११ ॥ विवाएतस्येत्याहमृत्युर्गन्धर्वोऽवरुन्धेमध्यतस्त्वमग्नेबृहत्षट्चत्वारिꣳशत् ॥ ४६ ॥ विवाएतस्यप्रियासः ॥ ❀

हरिः ओ (३) म् ॥

इति तृतीयकाण्डे चतुर्थः प्रश्नः ॥

अथ तृतीयकाण्डे पञ्चमः प्रश्नः ॥

हरिः ओ (४) म् ॥

पूर्णा । पश्चात् । उत । पूर्णा । पुरस्तात् । उदिति । मध्यतः । पौर्णमासीति पौर्ण-मासी । जिगाय ॥ तस्याम् । देवाः । अधीति । सꣳवसन्तइतिसं-वसन्तः । उत्तमइत्युत्-तमे । नाके । इह । मादयन्ताम् ॥ यत् । ते । देवाः । अदधुः । भागधेयमिति भाग-धेयम् । अमावास्यइत्यमा-वास्ये । सꣳवसन्तइतिसं-वसन्तः । महित्वेति महि-त्वा ॥ सा । नः । यज्ञम् । पिपृहि । विश्ववारइतिविश्व-वारे । रयिम् । नः ।

धेहि । सुभगइतिसु-भगे । सुवीरमितिसु-वीरम् ॥ निवेशनीतिनि-वेशनी । सङ्गम नीतिसं-गमनी । वसू नाम् । विश्वा । रूपाणि । वसू नि । आवेशयन्तीत्या-वेश यन्ती ॥ सहस्रपोषमितिसहस्र-पोषम् । सुभगेतिसु-भगा । रराणा । सा । नः । एति । गन्न् । वर्चसा । [१] सव्विँदानेतिसं-विदाना ॥ अग्नीषोमावित्यग्नी-सोमौ । प्रथमौ । वीर्येण । वसू नं । रुद्रान् । आदित्यान् । इह । जिन्वतम् ॥ माध्यम् । हि । पौर्ण मासमितिपौर्ण-मासम् । जुषेथाम् । ब्रह्मणा । वृद्धौ । सुकृतेनेतिसु-कृतेन । सातौ । अथ । अस्मभ्यमित्यस्म-भ्यम् । सहवीरामितिसह-वीराम् । रयिम् । नीति । यच्छ तम् ॥ आदित्याः । च । अङ्गिरसः । च । अग्नीन् । एति । अदधत । ते । दर्शपू र्णमासावितिदर्श-पूर्णमासौ । प्रेति । एप्सन्न् । तेषाम् । अङ्गिरसाम् । निरुप्त मितिनिः-उप्तम् । हविः । आसीत् । अथ । आदित्याः । एतौ । होमौ । अपश्यन्न् । तौ । अजुहवुः । ततः । वै । ते । दर्शपू र्णमासावितिदर्श-पूर्णमासौ । [२] पूर्वे । एति । अलभन्त । दर्शपूर्णमासावितिदर्श-पूर्णमासौ । आलभमानइत्या-लभ मानः । एतौ । होमौ । पुरस्तात् । जुहुयात् । साक्षादितिस-अक्षात् । एव । दर्श पूर्णमासावितिदर्श-पूर्णमासौ । एति । लभते । ब्रह्मवादिनइतिब्रह्म-वादिनः । वदन्ति । सः । तु । वै । दर्शपूर्णमासावितिदर्श-पूर्णमासौ । एति । लभेत । यः । एनयोः । अनुलोममित्यनु-लोमम् । च । प्रतिलोममितिप्रति-लोमम् । च । वि द्यात् । इति । अमावास्यायाइत्यमा-वास्यायाः । ऊर्ध्वम् । तत् । अनुलोममित्यनु-लोमम् । पौर्णमास्याइतिपौर्ण-मास्यै । प्रतीचीनम् । तत् । प्रतिलोममितिप्रति-लो मम् । यत् । पौर्णमासीमितिपौर्ण-मासीम् । पूर्वाम् । आलभेतेत्या-लभेत । प्रतिलो ममितिप्रति-लोमम् । एनौ । एति । लभेत । अमुम् । अपक्षीयमाणमित्यप-क्षीय माणम् । अनु । अपेति । [३] क्षीयेत । सारस्वतौ । होमौ । पुरस्तात् । जुहुयात् । अमावास्येत्यमा-वास्या । वै । सरस्वती । अनुलोममित्यनु-लोमम् । एव । एनौ । एति । लभते । अमुम् । आप्यायमानमित्या-प्यायमानम् । अनु । एति । प्यायते । आग्नावैष्णवमित्याग्ना-वैष्णवम् । एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । पुरस्तात् । निरिति । वपत् । सरस्वत्यै । चरुम् । सरस्वते । द्वादशकपालमितिद्वादश-कपालम् । यत् । आग्नेयः । भवति । अग्निः । वै । यज्ञमुखमितियज्ञ-मुखम् । यज्ञमुखमितियज्ञ-

मुखम् । एव । ऋद्धिम् । पुरस्तात् । धत्ते । यत् । वैष्णवः । भवति । यज्ञः । वै । विष्णुः । यज्ञम् । एव । आरभ्येत्या-रभ्य । प्रेति । तनुते । सरस्वत्यै । चरुः । भवति । सरस्वते । द्वादशकपालइतिद्वादश-कपालः । अमावास्येत्यमा-वास्या । वै । सरस्वती । पूर्णमासइतिपूर्ण-मासः । सरस्वान् । तौ । एव । साक्षादितिस-अक्षात् । एति । रभते । ऋध्नोति । आभ्याम् । द्वादशकपालइतिद्वादश-कपालः । सरस्वते । भवति । मिथुनत्वायेतिमिथुन-त्वाय । प्रजात्याइतिप्र-जात्यै । मिथुनौ । गावौ । दक्षिणा । समृध्याइतिसं-ऋध्यै ॥ [४] वर्चसावै ते दर्शपूर्णमासावपंतनुतेसरस्वत्यैपञ्चविंशतिश्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥१॥

ऋषयः । वै । इन्द्रम् । प्रत्यक्षमितिप्रति-अक्षम् । न । अपश्यन् । तम् । वसिष्ठः । प्रत्यक्षमितिप्रति-अक्षम् । अपश्यत् । सः । अब्रवीत् । ब्राह्मणम् । ते । वक्ष्यामि । यथा । त्वत्पुरोहिताइतित्वत् - पुरोहिताः । प्रजाइतिप्र-जाः । प्रजनिष्यन्तइतिप्र-जनिष्यन्ते । अथ । मा । इतरेभ्यः । ऋषिभ्यइत्यृषि-भ्यः । मा । प्रेति । वोचः । इति । तस्मै । एतान् । स्तोमभागानितिस्तोम-भागान् । अब्रवीत् । ततः । वसिष्ठपुरोहिताइतिवसिष्ठ-पुरोहिताः । प्रजाइतिप्र-जाः । प्रेति । अजायन्त । तस्मात् । वासिष्ठः । ब्रह्मा । कार्यः । प्रेति । एव । जायते । रश्मिः । असि । क्षयाय । त्वा । क्षयम् । जिन्व । इति । [५] आह । देवाः । वै । क्षयः । देवेभ्यः । एव । यज्ञम् । प्रेति । आह । प्रेतिरितिप्र-इतिः । असि । धर्माय । त्वा । धर्मम् । जिन्व । इति । आह । मनुष्याः । वै । धर्मः । मनुष्येभ्यः । एव । यज्ञम् । प्रेति । आह । अन्वितिरित्यनु-इतिः । असि । दिवे । त्वा । दिवम् । जिन्व । इति । आह । एभ्यः । एव । लोकेभ्यः । यज्ञम् । प्रेति । आह । विष्टम्भइतिवि-स्तम्भः । असि । वृष्ट्यै । त्वा । वृष्टिम् । जिन्व । इति । आह । वृष्टिम् । एव । अवेति । [६] रुन्धे । प्रवेतिप्र-वा । असि । अनुवेत्यनु-वा । असि । इति । आह । मिथुनत्वायेतिमिथुन-त्वाय । उशिक् । असि । वसुभ्यइतिवसु-भ्यः । त्वा । वसून् । जिन्व । इति । आह । अष्टौ । वसवः । एकादश । रुद्राः । द्वादश । आदित्याः । एतावन्तः । वै । देवाः । तेभ्यः । एव । यज्ञम् । प्रेति । आह । ओजः । असि । पितृभ्यइतिपितृ-भ्यः । त्वा । पितॄन् । जिन्व । इति । आह । देवान् । एव । पितॄन् । अनु । समिति । तनोति । तन्तुः ।

असि । प्रजाभ्यइतिप्र-जाभ्यः । त्वा । प्रजाइतिप्र-जाः । जिन्व । [७] इति । आह । पितॄन् । एव । प्रजाइतिप्र-जाः । अनु । समिति । तनोति । पृतनाषाट् । असि । पशुभ्यइतिपशु-भ्यः । त्वा । पशून् । जिन्व । इति । आह । प्रजाइतिप्र-जाः । एव । पशून् । अनु । समिति । तनोति । रेवत् । असि । ओषधीभ्यइत्योषधि-भ्यः । त्वा । ओषधीः । जिन्व । इति । आह । ओषधीषु । एव । पशून् । प्रतीति । स्थापयति । अभिजिदित्यभि-जित् । असि । युक्तग्रावेतियुक्त-ग्रावा । इन्द्राय । त्वा । इन्द्रम् । जिन्व । इति । आह । अभिजित्याइत्यभि-जित्यै । अधिपतिरित्यधि-पतिः । असि । प्राणायेतिप्र-अनाय । त्वा । प्राणमितिप्र-अनम् । [८] जिन्व । इति । आह । प्रजास्वितिप्र-जासु । एव । प्राणानितिप्र-अनान् । दधाति । त्रिवृदितित्रि-वृत् । असि । प्रवृदितिप्र-वृत् । असि । इति । आह । मिथुनत्वायेतिमिथुन-त्वाय । सꣳरोहइतिसं-रोहः । असि । नीरोहइतिनिः-रोहः । असि । इति । आह । प्रजात्याइतिप्र-जात्यै । वसुकः । असि । वेषश्रिरितिवेष-श्रिः । असि । वस्यष्टिः । असि । इति । आह । प्रतिष्ठित्याइतिप्रति-स्थित्यै ॥ [९] जिन्वेत्यवप्रजाजिन्वप्राणन्त्रिꣳ शच्च ॥२॥

अग्निना । देवेन । पृतनाः । जयामि । गायत्रेण । छन्दसा । त्रिवृतेतित्रि-वृता । स्तोमेन । रथन्तरेणेतिरथं-तरेण । साम्ना । वषट्कारेणेतिवषट्-कारेण । वज्रेण । पूर्वजानितिपूर्व-जान् । भ्रातृव्यान् । अधरान् । पादयामि । अवेति । एनान् । बाधे । प्रतीति । एनान् । नुदे । अस्मिन्न् । क्षये । अस्मिन्न् । भूमिलोकइतिभूमि-लोके । यः । अस्मान् । द्वेष्टि । यम् । च । वयम् । द्विष्मः । विष्णोः । क्रमेण । अतीति । एनान् । क्रामामि । इन्द्रेण । देवेन । पृतनाः । जयामि । त्रैष्टुभेन । छन्दसा । पञ्चदशेनेतिपञ्च-दशेन । स्तोमेन । बृहता । साम्ना । वषट्कारेणेतिवषट्-कारेण । वज्रेण । [१०] सहजानितिसह-जान् । विश्वेभिः । देवेभिः । पृतनाः । जयामि । जागतेन । छन्दसा । सप्तदशेनेतिसप्त-दशेन । स्तोमेन । वामदेव्येनेतिवाम-देव्येन । साम्ना । वषट्कारेणेतिवषट्-कारेण । वज्रेण । अपरजानित्यपर-जान् । इन्द्रेण । सयुजइतिस-युजः । वयम् । सासह्याम । पृतन्यतः ॥ घ्नन्तः । वृत्राणि । अप्रति ॥ यत् । ते । अग्ने । तेजः । तेन । अहम् । तेजस्वी । भूयासम् । यत् । ते । अग्ने । वर्चः । तेन । अहम् । वर्चस्वी । भूयासम् । यत् । ते । अग्ने । हरः । तेन ।

अहम् । हरस्वी । भूः यासम् ॥ [११] बृहतासाम्नावषट्कारेणवज्रेणषट्चत्वारिंꣳशच्च ॥

ये । देवाः । यज्ञहनइतियज्ञ-हनः । यज्ञमुषइतियज्ञ-मुषः । पृथिव्याम् । अधीति । आसते ॥ अग्निः । मा । तेभ्यः । रक्षतु । गच्छेम । सुकृतइतिसु-कृतः । वयम् ॥ एति । अगन्म । मित्रावरुणेतिमित्रा-वरुणा । वरेण्या । रात्रीणाम् । भागः । युवयोः । यः । अस्ति ॥ नाकम् । गृह्णानाः । सुकृतस्येतिसु-कृतस्य । लोके । तृतीये । पृष्ठे । अधीति । रोचने । दिवः ॥ ये । देवाः । यज्ञहनइतियज्ञ-हनः । यज्ञमुषइतियज्ञ-मुषः । अन्तरिक्षे । अधीति । आसते ॥ वायुः । मा । तेभ्यः । रक्षतु । गच्छेम । सुकृतइति सु-कृतः । वयम् ॥ याः । ते । रात्रीः । सवितः । [१२] देवयानीरितिदेव-यानीः । अन्तरा । द्यावापृथिवीइतिद्यावा-पृथिवी । वियन्तीतिवि-यन्ति ॥ गृहैः । च । सर्वैः । प्रजयेतिप्र-जया । नु । अग्ने । सुवः । रुहाणाः । तरत । रजाꣳसि ॥ ये । देवाः । यज्ञहनइतियज्ञ-हनः । यज्ञमुषइतियज्ञ-मुषः । दिवि । अधीति । आसते ॥ सूर्यः । मा । तेभ्यः । रक्षतु । गच्छेम । सुकृतइतिसु-कृतः । वयम् ॥ येन । इन्द्राय । समभरइति सं-अभरः । पयाꣳसि । उत्तमेनेत्युत्-तमेन । हविषा । जातवेदइतिजात-वेदः ॥ तेन । अग्ने । त्वम् । उत । वर्द्धय । इमम् । सजातानामितिस-जातानाम् । श्रैष्ठ्ये । एति । धेहि । एनम् ॥ यज्ञहनइतियज्ञ-हनः । वै । देवाः । यज्ञमुषइतियज्ञ-मुषः । [१३] सन्ति । ते । एषु । लोकेषु । आसते । आददानाइत्या-ददानाः । विमथ्नानाइतिवि-मथ्नानाः । यः । ददाति । यः । यजते । तस्य ॥ ये । देवाः । यज्ञहनइतियज्ञ-हनः । पृथिव्याम् । अधीति । आसते । ये । अन्तरिक्षे । ये । दिवि । इति । आह । इमान् । एव । लोकान् । तीर्त्वा । सगृहइतिस-गृहः । सपशुरितिस-पशुः । सुवर्गमितिसुवः-गम् । लोकम् । एति । अपेति । वै । सोमेन । ईजानात् । देवताः । च । यज्ञः । च । क्रामन्ति । आग्नेयम् । पञ्चकपालमितिपञ्च-कपालम् । उदवसानीयमित्युत्-अवसानीयम् । निरिति । वपेत् । अग्निः । सर्वाः । देवताः । [१४] पाङ्क्तः । यज्ञः । देवताः । च । एव । यज्ञम् । च । अवेति । रुन्धे । गायत्रः । वै । अग्निः । गायत्रछन्दाइतिगायत्र-छन्दाः । तम् । छन्दसा । वीति । अर्द्धयति । यत् । पञ्चकपालमितिपञ्च-कपालम् । करोति । अष्टाकपालइत्यष्टा-कपालः । कार्यः । अष्टाक्षरेत्यष्टा-अक्षरा । गायत्री । गायत्रः । अग्निः । गायत्रछन्दाइतिगायत्र-छन्दाः । स्वेन ।

एव । एनम् । छन्दसा । समिति । अर्द्धयति । पङ्क्त्यौ । याज्यानुवाक्येइतियाज्या-अनुवाक्ये । भवतः । पाङ्क्तः । यज्ञः । तेन । एव । यज्ञात् । न । एति ॥ [१५]
सवितर्देवार्यज्ञमुषस्सर्वादेवतास्त्रिचत्वारिंशच्च ॥ ❀ ❀ ॥४॥

सूर्यः । मा । देवः । देवेभ्यः । पातु । वायुः । अन्तरिक्षात् । यजमानः । अग्निः । मा । पातु । चक्षुषः ॥ सक्ष । शूष । सवितः । विश्वचर्षणइतिविश्व-चर्षणे । एतेभिः । सोम । नामभिरितिनाम-भिः । विधेम । ते । तेभिः । सोम । नामभिरितिनाम-भिः । विधेम । ते ॥ अहम् । परस्तात् । अहम् । अवस्तात् । अहम् । ज्योतिषा । वीति । तमः । ववार ॥ यत् । अन्तरिक्षम् । तत् । उ । मे । पिता । अभूत् । अहम् । सूर्यम् । उभयतः । ददर्श । अहम् । भूयासम् । उत्तमइत्युत्-तमः । समानानाम् । [१६] एति । समुद्रात् । एति । अन्तरिक्षात् । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । उदधिमित्युद-धिम् । च्यावयाति । इन्द्रः । प्रेति । स्नौतु । मरुतः । वर्षयन्तु । उदिति । नम्भय । पृथिवीम् । भिन्धि । इदम् । दिव्यम् । नभः ॥ उद्नः । दिव्यस्य । नः । देहि । ईशानः । वीति । सृज । दृतिम् ॥ पशवः । वै । एते । यत् । आदित्यः । एषः । रुद्रः । यत् । अग्निः । ओषधीः । प्रास्येतिप्र-अस्य । अग्नौ । आदित्यम् । जुहोति । रुद्रात् । एव । पशून् । अन्तः । दधाति । अथोइति । ओषधीषु । एव । पशून् । [१७] प्रतीति । स्थापयति । कविः । यज्ञस्य । वीति । तनोति । पन्थाम् । नाकस्य । पृष्ठे । अधीति । रोचने । दिवः ॥ येन । हव्यम् । वहसि । यासि । दूतः । इतः । प्रचेताइतिप्र-चेताः । अमुतः । सनीयान् ॥ याः । ते । विश्वाः । समिधइतिसं-इधः । सन्ति । अग्ने । याः । पृथिव्याम् । बर्हिषि । सूर्ये । याः ॥ ताः । ते । गच्छन्तु । आहुतिमित्या-हुतिम् । घृतस्य । देवायतइतिदेव-यते । यजमानाय । शर्म ॥ आशासानइत्या-शासानः । सुवीर्यमितिसु-वीर्यम् । रायः । पोषम् । स्वश्वियमितिसु-अश्वियम् ॥ बृहस्पतिना । राया । स्वगाकृतइतिस्वगा-कृतः । मह्यम् । यजमानाय । तिष्ठ ॥ [१८] समानानामोषधीष्वेवपशून्मह्यय्यजमानायैकञ्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥५॥

समिति । त्वा । नह्यामि । पयसा । घृतेन । समिति । त्वा । नह्यामि । अपः । ओषधीभिरित्योषधि-भिः ॥ समिति । त्वा । नह्यामि । प्रजयेतिप्र-जया ।

अहम् । अद्य । सा । दीक्षिता । सनवः । वाजम् । अस्मेइति ॥ प्रेति । एतु । ब्रह्मणः । पत्नी । वेदिम् । वर्णेन । सीदतु ॥ अथ । अहम् । अनुकामिनीत्यनु-कामिनी । स्वे । लोके । विशे । इह ॥ सुप्रजसइतिसु-प्रजसः । त्वा । वयम् । सुपत्नीरितिसु-पत्नीः । उपेति । सेदिम ॥ अग्ने । सपत्नदम्भनमितिसपत्न-दम्भनम् । अदब्धासः । अदाभ्यम् ॥ इमम् । वीति । स्यामि । वरुणस्य । पाशम् । [१९] यम् । अबध्नीत । सविता । सुकेतइतिसु-केतः ॥ धातुः । च । योनौ । सुकृतस्येतिसु-कृतस्य । लोके । स्योनम् । मे । सह । पत्या । करोमि ॥ प्रेति । इहि । उदेहीत्युत्-एहि । ऋतस्य । वामीः । अन्विति । अग्निः । ते । अग्रम् । नयतु । अदितिः । मध्यम् । ददताम् । रुद्रावसृष्टेतिरुद्र-अवसृष्टा । असि । युवा । नाम । मा । मा । हिंसीः । वसुभ्यइतिवसु-भ्यः । रुद्रेभ्यः । आदित्येभ्यः । विश्वेभ्यः । वः । देवेभ्यः । पन्नेजनीरितिपत्-नेजनीः । गृह्णामि । यज्ञाय । वः । पन्नेजनीरितिपत्-नेजनीः । सादयामि । विश्वस्य । ते । विश्वावतइतिविश्व-वतः । वृष्णियावतइतिवृष्णिय-वतः । [२०] तव । अग्ने । वामीः । अन्विति । सन्दृशीतिसं-दृशि । विश्वा । रेतांसि । धिषीय । अगन् । देवान् । यज्ञः । नीति । देवीः । देवेभ्यः । यज्ञम् । अशिषन् । अस्मिन् । सुन्वति । यजमाने । आशिषइत्या-शिषः । स्वाहाकृताइतिस्वाहा-कृताः । समुद्रेष्ठाइतिसमुद्र-स्थाः । गन्धर्वम् । एति । तिष्ठत । अनु ॥ वातस्य । पत्मन् । इडः । ईडिताः ॥ [२१] पाशमृष्णियावताश्विंशच्च ॥ ॥ ६ ॥

वषट्कारइतिवषट्-कारः । वै । गायत्रियै । शिरः । अच्छिनत् । तस्यै । रसः । परेति । अपतत् । सः । पृथिवीम् । प्रेति । अविशत् । सः । खदिरः । अभवत् । यस्य । खादिरः । स्रुवः । भवति । छन्दसाम् । एव । रसेन । अवेति । द्यति । सरसाइतिस-रसाः । अस्य । आहुतयइत्या-हुतयः । भवन्ति । तृतीयस्याम् । इतः । दिवि । सोमः । आसीत् । तम् । गायत्री । एति । अहरत् । तस्य । पर्णम् । अच्छिद्यत । तत् । पर्णः । अभवत् । तत् । पर्णस्य । पर्णत्वमितिपर्ण-त्वम् । यस्य । पर्णमयीतिपर्ण-मयी । जुहूः । [२२] भवति । सौम्याः । अस्य । आहुतयइत्या-हुतयः । भवन्ति । जुषन्ते । अस्य । देवाः । आहुतीरित्या-हुतीः । देवाः । वै । ब्रह्मन् । अवदन्त । तत् । पर्णः । उपेति । अशृणोत् । सुश्रवाइतिसु-श्रवाः । वै । नाम । यस्य ।

पर्णमयीतिपर्ण-मयीं । जुहूः । भवति । न । पापम् । श्लोकम् । शृणोति । ब्रह्म । वै । पर्णः । विट् । मरुतः । अन्नम् । विट् । मारुतः । अश्वत्थः । यस्य । पर्णमयीतिपर्ण-मयीं । जुहूः । भवति । आश्वत्थी । उपभृदित्युप-भृत् । ब्रह्मणा । एव । अन्नम् । अवेति । रुन्धे । अथोइति । ब्रह्म । [२३] एव । विशि । अधीति । ऊहति । राष्ट्रम् । वै । पर्णः । विट् । अश्वत्थः । यत् । पर्णमयीतिपर्ण-मयीं । जुहूः । भवति । आश्वत्थी । उपभृदित्युप-भृत् । राष्ट्रम् । एव । विशि । अधीति । ऊहति । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । वै । अजुहोत् । सा । यत्र । आहुतिरित्या-हुतिः । प्रत्यतिष्ठदिति प्रति-अतिष्ठत् । ततः । विकंङ्कतइतिवि-कङ्कतः । उदिति । अतिष्ठत् । ततः । प्रजाइतिप्र-जाः । असृजत । यस्य । वैकंङ्कती । ध्रुवा । भवति । प्रतीति । एव । अस्य । आहुतयइत्या-हुतयः । तिष्ठन्ति । अथोइति । प्रेति । एव । जायते । एतत् । वै । स्रुचाम् । रूपम् । यस्य । एवंरूपाइत्येवं-रूपाः । स्रुचः । भवन्ति । सर्वाणि । एव । एनम् । रूपाणि । पशूनाम् । उपेति । तिष्ठन्ते । न । अस्य । अपरूपमित्यप-रूपम् । आत्मन् । जायते ॥ [२४] जुहूरधोब्रह्मस्रुचां सप्तदश च ॥ ❀ ॥७॥

उपयामगृहीतइत्युपयाम-गृहीतः । असि । प्रजापतयइतिप्रजा-पतये । त्वा । ज्योतिष्मते । ज्योतिष्मन्तम् । गृह्णामि । दक्षाय । दक्षवृधइतिदक्ष-वृधे । रातम् । देवेभ्यः । अग्निजिह्वेभ्यइत्यग्नि-जिह्वेभ्यः । त्वा । ऋतायुभ्यइत्यृतायु-भ्यः । इन्द्रज्येष्ठेभ्यइतीन्द्र-ज्येष्ठेभ्यः । वरुणराजभ्यइतिवरुणराज-भ्यः । वातापिभ्यइतिवातापि-भ्यः । पर्जन्यात्मभ्यइतिपर्जन्यात्म-भ्यः । दिवे । त्वा । अन्तरिक्षाय । त्वा । पृथिव्यै । त्वा । अपेति । इन्द्र । द्विषतः । मनः । अपेति । जिज्यासतः । जहि । अपेति । यः । नः । अरातीयति । तम् । जहि । प्राणायेतिप्र-अनाय । त्वा । अपानायेत्यप-अनाय । त्वा । व्यानायेतिवि-अनाय । त्वा । सते । त्वा । असते । त्वा । अद्भ्यइत्यत्-भ्यः । त्वा । ओषधीभ्यइत्योषधि-भ्यः । विश्वेभ्यः । त्वा । भूतेभ्यः । यतः । प्रजाइतिप्र-जाः । अक्लिद्राः । अजायन्त । तस्मै । त्वा । प्रजापतयइतिप्रजा-पतये । विभूदाव्नइतिविभु-दाव्ने । ज्योतिष्मते । ज्योतिष्मन्तम् । जुहोमि ॥ [२५] ओषधीभ्यश्चतुर्दश च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥८॥

याम् । वै । अध्वर्युः । च । यजमानः । च । देवताम् । अन्तरितइत्यन्तः-इतः ।

तस्यै । एति । वृश्च्येतेइति । प्राजापत्यमितिप्राजा-पत्यम् । दधिग्रहमितिदधि-ग्रहम् । गृह्णीयात् । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । सर्वाः । देवताः । देवताभ्यः । एव । नीति । ह्नुवातेइति । ज्येष्ठः । वै । एषः । ग्रहाणाम् । यस्य । एषः । गृह्यते । ज्यैष्ठ्यम् । एव । गच्छति । सर्वासाम् । वै । एतत् । देवतानाम् । रूपम् । यत् । एषः । ग्रहः । यस्य । एषः । गृह्यते । सर्वाणि । एव । एनम् । रूपाणि । पशूनाम् । उपेति । तिष्ठन्ते । उपयामगृहीतइत्युपयाम-गृहीतः । [२६] असि । प्रजापतयइतिप्रजा-पतये । त्वा । ज्योतिष्मते । ज्योतिष्मन्तम् । गृह्णामि । इति । आह । ज्योतिः । एव । एनम् । समानानाम् । करोति । अग्निजिह्वेभ्यइत्यग्नि-जिह्वेभ्यः । त्वा । ऋतायुभ्यइत्यृतायु-भ्यः । इति । आह । एतावतीः । वै । देवताः । ताभ्यः । एव । एनम् । सर्वाभ्यः । गृह्णाति । अपेति । इन्द्र । द्विषतः । मनः । इति । आह । भ्रातृव्यापनुत्याइतिभ्रा तृव्य-अपनुत्यै । प्राणायेतिप्र-अनाय । त्वा । अपानायेत्यप-अनाय । त्वा । इति । आह । प्राणानितिप्र-अनान् । एव । यजमाने । दधाति । तस्मै । त्वा । प्रजापतय इतिप्रजा-पतये । विभूदाव्न्नइतिविभु-दाव्न्ने । ज्योतिष्मते । ज्योतिष्मन्तम् । जु होमि । [२७] इति । आह । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । सर्वाः । देवताः । सर्वा भ्यः । एव । एनम् । देवताभ्यः । जुहोति । आज्यग्रहमित्याज्य-ग्रहम् । गृह्णीयात् । तेजस्कामस्येतितेजः-कामस्य । तेजः । वै । आज्यम् । तेजस्वी । एव । भवति । सोमग्र हमितिसोम-ग्रहम् । गृह्णीयात् । ब्रह्मवर्चसकामस्येतिब्रह्मवर्चस-कामस्य । ब्रह्मवर्चसमि तिब्रह्म-वर्चसम् । वै । सोमः । ब्रह्मवर्चसीतिब्रह्म-वर्चसी । एव । भवति । दधिग्रह मितिदधि-ग्रहम् । गृह्णीयात् । पशुकामस्येतिपशु-कामस्य । ऊर्क् । वै । दधि । ऊर्क् । पशवः । ऊर्जा । एव । अस्मै । ऊर्जम् । पशून् । अवेति । रुन्धे ॥ [२८] उपया मगृहीतोजुहोमित्रिचत्वारिंशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ॥ ९ ॥

त्वेइति । क्रतुम् । अपीति । वृञ्जन्ति । विश्वे । द्विः । यत् । एते । त्रिः । भव न्ति । ऊमाः ॥ स्वादोः । स्वादीयः । स्वादुना । सृज । समिति । अतः । उ । स्विं ति । मधु । मधुना । अभीति । योधि ॥ उपयामगृहीतइत्युपयाम-गृहीतः । असि ।

• १ त्वेइत्यनिङ्ग्यान्तः ॥ (प्रा-अ-४ सू-१०) अनिङ्ग्यान्तः 'त्वे'इत्येष शब्दः•प्रग्रहो भवति । (उदा) त्वेक्रतुम् । 'अनिङ्ग्या न्त' इति किम् ? अनागास्त्वे अदितित्वे । इङ्ग्यस्यान्तः इङ्ग्यान्तः । न इङ्ग्यान्तः अनिङ्ग्यान्तः ॥

प्रजापतयइतिप्रजा-पतये । त्वा । जुष्टम् । गृह्णामि । एषः । ते । योनिः । प्रजापत
यइतिप्रजा-पतये । त्वा ॥ प्राणग्रहानितिप्राण-ग्रहान् । गृह्णाति । एतावत् । वै ।
अस्ति । यावत् । एते । ग्रहाः । स्तोमाः । छन्दांसि । पृष्ठानि । दिशः । यावत् ।
एव । अस्ति । तत् । [२९] अवेति । रुन्धे । ज्येष्ठाः । वै । एतान् । ब्राह्मणाः । पुरा ।
विदाम् । अक्रन्न् । तस्मात् । तेषाम् । सर्वाः । दिशः । अभिजिताइत्यभि-जिताः ।
अभूवन्न् । यस्य । एते । गृह्यन्ते । ज्यैष्ठ्यम् । एव । गच्छति । अभीति । दिशः ।
जयति । पञ्च । गृह्यन्ते । पञ्च । दिशः । सर्वासु । एव । दिक्षु । ऋध्नुवन्ति । नवंनवेति
नवं-नव । गृह्यन्ते । नव । वै । पुरुषे । प्राणाइतिप्र-अनाः । प्राणानितिप्र-अनान् ।
एव । यजमानेषु । दधाति । प्रायणीयइतिप्र-अयनीये । च । उदयनीयइत्युत्-अय
नीये । च । गृह्यन्ते । प्राणाइतिप्र-अनाः । वै । प्राणग्रहाइतिप्राण-ग्रहाः । [३०]
प्राणैरितिप्र-अनैः । एव । प्रयन्तीतिप्र-यन्ति । प्राणैरितिप्र-अनैः । उदिति । यन्ति ।
दशमे । अहन्न् । गृह्यन्ते । प्राणाइतिप्र-अनाः । वै । प्राणग्रहाइतिप्राण-ग्रहाः । प्रा
णेभ्यइतिप्र-अनेभ्यः । खलु । वै । एतत् । प्रजाइतिप्र-जाः । यन्ति । यत् । वामदे
व्यमितिवाम-देव्यम् । योनेः । च्यवते । दशमे । अहन्न् । वामदेव्यमितिवाम-देव्यम् ।
योनेः । च्यवते । यत् । दशमे । अहन्न् । गृह्यन्ते । प्राणेभ्यइतिप्र-अनेभ्यः । एव ।
तत् । प्रजाइतिप्र-जाः । न । यन्ति ॥ [३१] तस्मात्प्राणग्रहास्सप्तत्रिंशच्च ॥ ॥१०॥

प्रेति । देवम् । देव्या । धिया । भरत । जातवेदसमितिजात-वेदसम् ॥ हव्या ।
नः । वक्षत् । आनुषक् ॥ अयम् । उ । स्यः । प्रेति । देवयुरितिदेव-युः । होता ।
यज्ञाय । नीयते ॥ रथः । न । योः । अभीवृतइत्यभि-वृतः । घृणीवान् । चेतति ।
त्मना ॥ अयम् । अग्निः । उरुष्यति । अमृतात् । इव । जन्मनः ॥ सहसः । चित् ।
। देवः । जीवातवे । कृतः ॥ इडायाः । त्वा । पदे । वयम् । नाभा । पृथि

१ भरतायाज्यासु ॥ (प्रा-अ-३ सू ११) 'भरत' इतिपद याज्यासुस्थिते संहितायां दृश्यमान' व्यञ्जनपरः दीर्घः पदका ले ह्रस्वतामापद्यते ॥ (उदा) धियाभरताजातवेदसम् । अग्नये भरता बृहत् । 'याज्यास्वि'तिकिम् ? एषवोभरताराजा । या ज्यास्तु 'उभावामादयो याज्या अग्निर्वृत्राणि जान्तकाः । प्रश्नोत्तमानुवाकाश्चयुक्त्वाहीत्यनुवाककः' इतिज्ञेयाः ॥ शिक्षायांच— 'भरतावस्त्वृहज्जात'इति ॥

२ एषमस्यइतिच ॥ (प्रा-अ-५ सू-१५) एषः, सः, स्यः, इत्येतेषु पदेषुस्थितः विसर्जनीयः व्यञ्जनपरः संहितायां लुप्यते । (उदा) एषतेगायत्रः । सतेजानाति । एषस्यवाजी । व्यञ्जनपरइतिकिम् ? दमएवास्यैष उपतिष्ठते । स इधानः ॥

व्याः । अधि ॥ जातवेदइतिजात-वेदः । नीति । धीमहि । अग्ने । हव्याय । वोढवे ॥ [३२] अग्ने । विश्वेभिः । स्वनीकेतिसु-अनीक । देवैः । ऊर्णावन्तमित्यूर्णा-वन्तम् । प्रथमः । सीद । योनिम् ॥ कुलायिनम् । घृतवन्तमितिघृत-वन्तम् । सवित्रे । यज्ञम् । नय । यजमानाय । साधु ॥ सीद । होतः । स्वे । उ । लोके । चिकित्वान् । सादय । यज्ञम् । सुकृतस्येतिसु-कृतस्य । योनौ ॥ देवावीरितिदेव-अवीः । देवान् । हविषा । यजासि । अग्ने । बृहत् । यजमाने । वयः । धाः ॥ नीति । होता । होतृषदनइतिहोतृ-सदने । विदानः । त्वेषः । दीदिवान् । असदत् । सुदक्षइतिसु-दक्षः ॥ अदब्धव्रतप्रमतिरित्यदब्धव्रत-प्रमतिः । वसिष्ठः । सहस्रम्भरइतिसहस्रं-भरः । शुचिजिह्वइतिशुचि-जिह्वः । अग्निः ॥ त्वम् । दूतः । त्वम् । [३३] उ । नः । परस्पाइतिपरः-पाः । त्वम् । वस्यः । एति । वृषभ । प्रणेतेतिप्र-नेता ॥ अग्ने । तोकस्य । नः । तने । तनूनाम् । अप्रयुच्छन्नित्यप्र-युच्छन् । दीद्यत् । बोधि । गोपाइतिगो-पाः ॥ अभीति । त्वा । देव । सवितः । ईशानम् । वार्याणाम् ॥ सदा । अवन् । भागम् । ईमहे ॥ मही । द्यौः । पृथिवी । च । नः । इमम् । यज्ञम् । मिमिक्षताम् ॥ पिपृताम् । नः । भरीमभिरितिभरीम-भिः ॥ त्वाम् । अग्ने । पुष्करात् । अधीति । अथर्वा । निरिति । अमन्थत ॥ मूर्ध्नः । विश्वस्य । वाघतः ॥ तम् । उ । [३४] त्वा । दध्यङ् । ऋषिः । पुत्रः । ईधे । अथर्वणः ॥ वृत्रहणमितिवृत्र-हनम् । पुरन्दरमितिपुरं-दरम् ॥ तम् । उ । त्वा । पाथ्यः । वृषा । समिति । ईधे । दस्युहन्तममितिदस्यु-हन्तमम् ॥ धनञ्जयमितिधनं-जयम् । रणेरणइतिरणे-रणे ॥ उत । ब्रुवन्तु । जन्तवः । उदिति । अग्निः । वृत्रहेतिवृत्र-हा । अजनि ॥ धनञ्जयइतिधनं-जयः । रणेरणइतिरणे-रणे ॥ एति । यम् । हस्ते । न । खादिनम् । शिशुम् । जातम् । न । बिभ्रति ॥ विशाम् । अग्निम् । स्वध्वरमितिसु-अध्वरम् ॥ प्रेति । देवम् । देववीतयइतिदेव-वीतये । भरत । वसुवित्तममितिवसुवित्-तमम् ॥ एति । स्वे । योनौ । नीति । सीदतु ॥ एति । [३५] जातम् । जातवेदसीतिजात-वेदसि । प्रियम् । शिशीत । अतिथिम् ॥ स्योने । एति । गृहपतिमितिगृह-पतिम् ॥ अग्निना । अग्निः । समिति । इध्यते । कविः । गृहपतिरितिगृह-पतिः । युवा ॥ हव्यवाडितिहव्य-वाट् । जुह्वास्यइतिजुहु-आस्यः ॥ त्वम् । हि । अग्ने । अग्निना । विप्रः । विप्रेण । सन् । सता ॥ सखा ।

सख्यां। सुमिध्यसइतिसं-इध्यसे॥ तम्। मर्जयन्त। सुक्रतुमितिसु-क्रतुम्। पुरोयावानमितिपुरः-यावानम्। आजिषु॥ स्वेषु। क्षयेषु। वाजिनम्॥ यज्ञेन। यज्ञम्। अयजन्त। देवाः। तानि। धर्माणि। प्रथमानि। आसन्न्॥ ते। ह। नाकम्। महिमानः। सचन्ते। यत्र। पूर्वे। साध्याः। सन्ति। देवाः॥.[३६] वोढवेदूतस्त्वन्तमुंसीदत्वायत्रंचत्वारिंच॥ ❀ ❀ ❀ ॥११॥

पूर्णर्.षंयोऽभिनायेदेवास्सूर्यौमासन्त्वानह्यामिवषट्कारस्सर्वादिरउंपयामगृहीतोऽसियाँ्वैस्त्वेक्रतुम्प्रदेवमेकादश॥ ११॥ पूर्णासंहजाः स्त्वांमेप्राणै रेवषट्त्रिंशत्॥ [३६] पूर्णासन्तिदेवाः॥ ❀ ❀ ❀ ❀

हरिः ओ (३) म्॥

इति तृतीयकाण्डे पञ्चमः प्रश्नः॥

तैत्तिरीयसंहितापदपाठे तृतीयकाण्डस्समाप्तः॥

यकाण्डस्य प्रश्नादिसङ्ख्या

प्रश्नाः	अनुवाकाः	पञ्चाशतः	पदानि
१	११	५०	२२४८
२	११	४६	२३३५
३	११	३६	१८५७
४	११	४६	२३१८
५	११	३९	१७१०

❀ संहतसङ्ख्या ❀

	अनुवाकाः	पञ्चाशतः	पदानि
	५५	२०६	१०६२३

श्रीः॥

तैत्तिरीयसंहितापदपाठे

चतुर्थकाण्डे प्रथमः प्रश्नः॥

हरिः ओ (४) म्॥

युञ्जानः। प्रथमम्। मनः। तत्वाय। सविता। धियः॥ अग्निम्। ज्योतिः। निचाय्येतिनि-चाय्य। पृथिव्याः। अधि। एति। अभरत्॥ युक्त्वाय। मनसा। देवान्। सुवः। यतः। धिया। दिवम्॥ बृहत्। ज्योतिः। करिष्यतः। सविता। प्रेति। सुवाति। तान्॥ युक्तेन। मनसा। वयम्। देवस्य। सवितुः। सवे॥ सुव गेयायेतिसुवः-गेयाय। शक्त्यै॥ युञ्जते। मनः। उत। युञ्जते। धियः। विप्राः। विप्रस्य। बृहतः। विपश्चितः॥ वीति। होत्राः। दधे। वयुनाविदितिवयुन-वित्। एकः। इत्। [१] मही। देवस्य। सवितुः। परिष्टुतिरितिपरि-स्तुतिः॥ युजे। वाम्। ब्रह्म। पूर्व्यम्। नमोभिरितिनमः-भिः। वीति। श्लोकाः। यन्ति। पथ्या। इव। सूराः॥ शृण्वन्ति। विश्वे। अमृतस्य। पुत्राः। एति। ये। धामानि। दिव्यानि। तस्थुः॥ यस्य। प्रयाणमितिप्र-यानम्। अन्विति। अन्ये। इत्। ययुः। देवाः। देवस्य। महिमानम्। अर्चतः॥ यः। पार्थिवानि। विममइतिवि-ममे। सः। एतशः। रजाꣳसि। देवः। सविता। महित्वनेतिमहि-त्वना॥ देव। सवितः। प्रेति। सुव। यज्ञम्। प्रेति। सुव। [२] यज्ञपतिमितियज्ञ-पतिम्। भगाय। दिव्यः। गन्धर्वः॥ केतपूरितिकेत-पूः। केतम्। नः। पुनातु। वाचः। पतिः। वाचम्। अद्य। स्वदाति। नः॥ इमम्। नः। देव। सवितः। यज्ञम्। प्रेति। सुव। देवायुवमिति देव-युवम्। सखिविदमितिसखि-विदम्। सत्राजितमितिसत्रा-जितम्। धनजितमितिधन-जितम्। सुवर्जितमितिसुवः जितम्॥ ऋचा। स्तोमम्। समिति। अर्द्धय। गायत्रेण। रथन्तरमितिरथं-तरम्॥ बृहत्। गायत्रवर्तनीतिगायत्र-वर्तनि॥ देवस्य। त्वा। सवितुः। प्रसवइतिप्र-सवे। अश्विनोः। बाहुभ्यामितिबाहु-भ्याम्। पूष्णः। हस्ताभ्याम्। गायत्रेण। छन्दसा। एति। ददे। अङ्गिरस्वत्। अभ्रिः। असि। नारिः। [३] असि। पृथिव्याः। सधस्थादितिसध-स्थात्। अग्निम्। पुरीष्यम्। अङ्गिरस्वत्।

एति । भर । त्रैष्टुभेन । त्वा । छन्दसा । एति । ददे । अङ्गिरस्वत् । बभ्रिः । असि । नारिः । असि । त्वया । वयम् । सधस्थइतिसध-स्थे । एति । अग्निम् । शकेम । खनितुम् । पुरीष्यम् । जागतेन । त्वा । छन्दसा । एति । ददे । अङ्गिरस्वत् । हस्ते । आधायेत्या-धाय । सविता । बिभ्रत् । अभ्रिम् । हिरण्ययीम् ॥ तया । ज्योतिः । अजस्रम् । इत् । अग्निम् । खात्वी । नः । एति । भर । आनुष्टुभेनेत्यानु-स्तुभेन । त्वा । छन्दसा । एति । ददे । अङ्गिरस्वत् ॥ [४] इद्यज्ञम्प्रसुवनारिरानुष्टुभेनत्वाछन्दसात्रीणिच ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥ १ ॥

इमाम् । अगृभ्णन् । रशनाम् । ऋतस्य । पूर्वे । आयुषि । विदथेषु । कव्या ॥ तया । देवाः । सुतम् । एति । बभूवुः । ऋतस्य । सामन् । सरम् । आरपन्तीत्या-रपन्ती ॥ प्रतूर्तमितिप्र-तूर्तम् । वाजिन् । एति । द्रव । वरिष्ठाम् । अन्विति । संवतमितिसं-वतम् ॥ दिवि । ते । जन्म । परमम् । अन्तरिक्षे । नाभिः । पृथिव्याम् । अधीति । योनिः ॥ युञ्जाथाम् । रासभम् । युवम् । अस्मिन् । यामे । वृषण्वसूइतिवृषण्-वसू ॥ अग्निम् । भरन्तम् । अस्मयुमित्यस्म-युम् ॥ योगेयोगइतियोगे-योगे । तवस्तरमितितवः-तरम् । वाजेवाजइतिवाजे-वाजे । हवामहे ॥ सखायः । इन्द्रम् । ऊतये ॥ प्रतूर्वन्नितिप्र-तूर्वन् । [५] एति । इहि । अवक्रामन्नित्यव-क्रामन् । अशस्तीः । रुद्रस्य । गाणपत्यादितिगाण-पत्यात् । मयोभूरितिमयः-भूः । एति । इहि ॥ उरु । अन्तरिक्षम् । अन्विति । इहि । स्वस्तिगव्यूतिरितिस्वस्ति-गव्यूतिः । अभयानि । कृण्वन् ॥ पूष्णा । सयुजेतिस-युजा । सह ॥ पृथिव्याः । सधस्थादितिसध-स्थात् । अग्निम् । पुरीष्यम् । अङ्गिरस्वत् । अच्छ । इहि । अग्निम् । पुरीष्यम् । अङ्गिरस्वत् । अच्छ । इमः । अग्निम् । पुरीष्यम् । अङ्गिरस्वत् । भरिष्यामः । अग्निम् । पुरीष्यम् । अङ्गिरस्वत् । भरामः ॥ अन्विति । अग्निः । उषसाम् । अग्रम् । अख्यत् । अन्विति । अहानि । प्रथमः । जातवेदाइतिजात-वेदाः ॥ अन्विति । सूर्यस्य । [६] पुरुत्रेतिपुरु-त्रा । च । रश्मीन् । अन्विति । द्यावापृथिवीइतिद्यावा-पृथिवी । एति । ततान ॥ आगत्येत्या-गत्य । वाजी । अध्वनः । सर्वाः । मृधः । वीति । धूनुते ॥ अग्निम् । सधस्थइतिसध-स्थे । महति । चक्षुषा । नीति । चिकीषते ॥ आक्रम्येत्या-क्रम्य । वाजिन् । पृथिवीम् । अग्निम् । इच्छ । रुचा । त्वम् ॥ भूम्याः

वृत्वाय । नः । ब्रूहि । यतः । खनाम । तम् । वयम् ॥ द्यौः । ते । पृष्ठम् । पृथिवी । सधस्थमितिसध-स्थम् । आत्मा । अन्तरिक्षम् । समुद्रः । ते । योनिः ॥ विख्यायेतिवि-ख्याय । चक्षुषा । त्वम् । अभीति । तिष्ठ । [७] पृतन्यतः ॥ उदिति । क्राम । महते । सौभगाय । अस्मात् । आस्थानादित्या-स्थानात् । द्रविणोदाइतिद्रविणः-दाः । वाजिन् ॥ वयम् । स्याम । सुमताविति सु-मतौ । पृथिव्याः । अग्निम् । खनिष्यन्तः । उपस्थइत्युप-स्थे । अस्याः ॥ उदिति । अक्रमीत् । द्रविणोदाइतिद्रविणः-दाः । वाजी । अर्वा । अकः । सः । लोकम् । सुकृतमितिसु-कृतम् । पृथिव्याः ॥ ततः । खनेम । सुप्रतीकमितिसु-प्रतीकम् । अग्निम् । सुवः । रुहाणाः । अधीति । नाके । उत्तमइत्युत्-तमे ॥ अपः । देवीः । उपेति । सृज । मधुमतीरितिमधु-मतीः । अयक्ष्माय । प्रजाभ्यइतिप्र-जाभ्यः ॥ तासाम् । स्थानात् । उदिति । जिहताम् । ओषधयः । सुपिप्पलाइतिसु-पिप्पलाः ॥ जिघर्मि । [८] अग्निम् । मनसा । घृतेन । प्रतिक्ष्यन्तमितिप्रति-क्ष्यन्तम् । भुवनानि । विश्वा ॥ पृथुम् । तिरश्चा । वयसा । बृहन्तम् । व्यचिष्ठम् । अन्नम् । रभसम् । विदानम् ॥ एति । त्वा । जिघर्मि । वचसा । घृतेन । अरक्षसा । मनसा । तत् । जुषस्व ॥ मर्यश्रीरितिमर्य-श्रीः । स्पृहयद्वर्णइति स्पृहयत्-वर्णः । अग्निः । न । अभिमृशइत्यभि-मृशे । तनुवा । जर्हृषाणः ॥ परीति । वाजपतिरितिवाज-पतिः । कविः । अग्निः । हव्यानि । अक्रमीत् ॥ दधत् । रत्नानि । दाशुषे ॥ परीति । त्वा । अग्ने । पुरम् । वयम् । विप्रम् । सहस्य । धीमहि ॥ धृषद्वर्णमितिधृषत्-वर्णम् । दिवेदिवइतिदिवे-दिवे । भेत्तारम् । भङ्गुरावतइतिभङ्गुर-वतः ॥ त्वम् । अग्ने । द्युभिरितिद्यु-भिः । त्वम् । आशुशुक्षणिः । त्वम् । अद्भ्यइत्यत्-भ्यः । त्वम् । अश्मनः । परि ॥ त्वम् । वनेभ्यः । त्वम् । ओषधीभ्यइत्योषधि-भ्यः । त्वम् । नृणाम् । नृपतइतिनृ-पते । जायसे । शुचिः ॥ [९] प्रतूर्वन्नध्यस्थ्यँस्यातिष्ठजिघर्मि भेत्तारंद्विँऽशतिश्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥ २ ॥

देवस्य । त्वा । सवितुः । प्रसवइतिप्र-सवे । अश्विनोः । बाहुभ्यामितिबाहु-भ्याम् । पूष्णः । हस्ताभ्याम् । पृथिव्याः । सधस्थइतिसध-स्थे । अग्निम् । पुरीष्यम् । अङ्गिरस्वत् । खनामि ॥ ज्योतिष्मन्तम् । त्वा । अग्ने । सुप्रतीकमितिसु-प्रतीकम् । अजस्रेण । भानुना । दीद्यतम् ॥ शिवम् । प्रजाभ्यइतिप्र-जाभ्यः । अहिँसन्तम् ।

पृथिव्याः । सधस्थइतिसध-स्थे । अग्निम् । पुरीष्यम् । अङ्गिरस्वत् । खनामि ॥ अपाम् । पृष्ठम् । असि । सप्रथाइतिस-प्रथाः । उरु । अग्निम् । भरिष्यत् । अपरावपिष्ठमित्यपरा-वपिष्ठम् । वर्द्धमानम् । महः । एति । च । पुष्करम् । दिवः । मात्रया । वरिणा । प्रथस्व ॥ शर्म । च । स्थः । [१०] वर्म । च । स्थः । अच्छिद्रेइति । बहुलेइति । उभेइति ॥ व्यचस्वतीइति । समिति । वसाथाम् । भर्तम् । अग्निम् । पुरीष्यम् ॥ समिति । वसाथाम् । सुवर्विदेतिसुवः-विदा । समीचीइति । उरसा । त्मना ॥ अग्निम् । अन्तः । भरिष्यन्तीइति । ज्योतिष्मन्तम् । अजस्रम् । इत् ॥ पुरीष्यः । असि । विश्वभराइतिविश्व-भराः ॥ अथर्वा । त्वा । प्रथमः । निरिति । अमन्थत् । अग्ने ॥ त्वाम् । अग्ने । पुष्करात् । अधीति । अथर्वा । निरिति । अमन्थत ॥ मूर्ध्नः । विश्वस्य । वाघतः ॥ तम् । उ । त्वा । दध्यङ् । ऋषिः । पुत्रः । ईधे । [११] अथर्वणः ॥ वृत्रहणमितिवृत्र-हनम् । पुरन्दरमितिपुरं-दरम् ॥ तम् । उ । त्वा । पाथ्यः । वृषा । समिति । ईधे । दस्युहन्तममितिदस्यु-हन्तमम् ॥ धनञ्जयमितिधनं-जयम् । रणेरणइतिरणे-रणे । सीद । होतः । स्वे । उ । लोके । चिकित्वान् । सादय । यज्ञम् । सुकृतस्येतिसु-कृतस्य । योनौ ॥ देवावीरितिदेव-अवीः । देवान् । हविषा । यजासि । अग्ने । बृहत् । यजमाने । वयः । धाः ॥ नीति । होता । होतृषदनइतिहोतृ-सदने । विदानः । त्वेषः । दीदिवान् । असदत् । सुदक्षइतिसु-दक्षः ॥ अदब्धव्रतप्रमतिरित्यदब्धव्रत-प्रमतिः । वसिष्ठः । सहस्रम्भरइतिसहस्रं-भरः । शुचिजिह्वइतिशुचि-जिह्वः । अग्निः ॥ समिति । सीदस्व । महान् । असि । शोचस्व । [१२] देववीतमइतिदेव-वीतमः ॥ वीति । धूमम् । अग्ने । अरुषम् । मियेध्य । सृज । प्रशस्तेतिप्र-शस्त । दर्शतम् । जनिष्व । हि । जेन्यः । अग्ने । अह्नाम् । हितः । हितेषु । अरुषः । वनेषु ॥ दमेदमइतिदमे-दमे । सप्त । रत्ना । दधानः । अग्निः । होता । नीति । ससाद । यजीयान् ॥ [१३] स्थईधेशोचस्वसप्तविँशतिश्च ॥ ॥३॥

समिति । ते । वायुः । मातरिश्वा । दधातु । उत्तानायाइत्युत्-तानायै । हृदयम् । यत् । विलिष्टमितिवि-लिष्टम् ॥ देवानाम् । यः । चरति । प्राणथेनेतिप्र-अनथेन । तस्मै । च । देवि । वषट् । अस्तु । तुभ्यम् ॥ सुजातइतिसु-जातः । ज्योतिषा । सह । शर्म । वरूथम् । एति । असदः । सुवः ॥ वासः । अग्ने । विश्वरूपमिति

विश्व-रूपम् । समिति । व्ययस्व । विभावसोइतिविभा-वसो ॥ उदिति । उ । तिष्ठ । स्वध्वरेतिसु-अध्वर । अव । नः । देव्या । कृपा ॥ दृशे । च । भासा । बृहता । सुशु क्वनिरितिसु-शुक्वनिः । एति । अग्ने । याहि । सुशस्तिभिरितिसुशस्ति-भिः ॥ [१४] ऊर्ध्वः । उ । स्विति । नः । ऊतये । तिष्ठ । देवः । न । सविता ॥ ऊर्ध्वः । वाजस्य । सनिता । यत् । अञ्जिभिरित्यञ्जि-भिः । वाघद्भिरितिवाघत्-भिः । विह्वयामहइतिवि-ह्वयामहे ॥ सः । जातः । गर्भः । असि । रोदस्योः । अग्ने । चारुः । विभृतइतिवि-भृतः । ओषधीषु ॥ चित्रः । शिशुः । परीति । तमांसि । अक्तः । प्रेति । मातृ भ्यइतिमातृ-भ्यः । अधीति । कनिक्रदत् । गाः ॥ स्थिरः । भव । वीड्वङ्गइतिवीडु-अङ्गः । आशुः । भव । वाजी । अर्वन्न् ॥ पृथुः । भव । सुषदइतिसु-सदः । त्वम् । अग्नेः । पुरीषवाहनइतिपुरीष-वाहनः ॥ शिवः । भव । [१५] प्रजाभ्यइतिप्र-जाभ्यः । मानुषीभ्यः । त्वम् । अङ्गिरः ॥ मा । द्यावापृथिवीइतिद्यावा-पृथिवी । अभीति । शू शुचः । मा । अन्तरिक्षम् । मा । वनस्पतीन् ॥ प्रेति । एतु । वाजी । कनिक्रदत् । नानदत् । रासभः । पत्वा ॥ भरन्न् । अग्निम् । पुरीष्यम् । मा । पादि । आयुषः । पुरा ॥ रासभः । वाम् । कनिक्रदत् । सुयुक्तइतिसु-युक्तः । वृषणा । रथे ॥ सः । वाम् । अग्निम् । पुरीष्यम् । आशुः । दूतः । वहात् । इतः ॥ वृषा । अग्निम् । वृषणम् । भ रन्न् । अपाम् । गर्भम् । समुद्रियम् ॥ अग्ने । एति । याहि । [१६] वीतये । ऋतम् । सत्यम् ॥ ओषधयः । प्रतीति । गृह्णीत । अग्निम् । एतम् । शिवम् । आयन्तमित्या-य न्तम् । अभीति । अत्र । युष्मान् ॥ व्यस्यन्निितिवि-अस्यन्न् । विश्वाः । अमतीः । अरातीः । निषीदन्नितिनि-सीदन्न् । नः । अपेति । दुर्मतिमितिदुः-मतिम् । हनत् ॥ ओषधयः । प्रतीति । मोदध्वम् । एनम् । पुष्पावतीरितिपुष्प-वतीः । सुपिप्पलाइति सु-पिप्पलाः ॥ अयम् । वः । गर्भः । ऋत्वियः । प्रत्नम् । सधस्थमितिसध-स्थम् । एति । असदत् ॥ [१७] सुशस्तिभिश्शिवोभवयाहिपट्त्रिंशच्च ॥ ❀ ॥ ४ ॥

वीति । पाजसा । पृथुना । शोशुचानः । बाधस्व । द्विषः । रक्षसः । अ मीवाः ॥ सुशर्मणइतिसु-शर्मणः । बृहतः । शर्मणि । स्याम् । अग्नेः । अहम् । सुह वस्येतिसु-हवस्य । प्रणीतावितिप्र-नीतौ ॥ आपः । हि । स्थ । मयोभुवइतिमयः-

सुवः । ताः । नः । ऊर्जे । दधातन ॥ महे । रणाय । चक्षसे ॥ यः । वः । शिवतम इतिशिव-तमः । रसः । तस्य । भाजयत । इह । नः ॥ उशतीः । इव । मातरः ॥ तस्मै । अरम् । गमाम । वः । यस्य । क्षयाय । जिन्वथ ॥ आपः । जनयथ । च । नः ॥ मित्रः । [१८] सꣳसृज्येतिसं-सृज्य । पृथिवीम् । भूमिम् । च । ज्योतिषा । सह ॥ सुजातमितिसु-जातम् । जातवेदसमितिजात-वेदसम् । अग्निम् । वैश्वानरम् । विभुमितिवि-भुम् ॥ अयक्ष्माय । त्वा । समिति । सृजामि । प्रजाभ्यइतिप्र-जाभ्यः ॥ विश्वे । त्वा । देवाः । वैश्वानराः । समिति । सृजन्तु । आनुष्टुभेनेत्यानु-स्तुभेन । छन्दसा । अङ्गिरस्वत् ॥ रुद्राः । सम्भृत्येतिसं-भृत्य । पृथिवीम् । बृहत् । ज्योतिः । समिति । ईधिरे ॥ तेषाम् । भानुः । अजस्रः । इत् । शुक्रः । देवेषु । रोचते ॥ सꣳसृष्टामितिसं-सृष्टाम् । वसुभिरितिवसु-भिः । रुद्रैः । धीरैः । कर्मण्याम् । मृदम् ॥ हस्ताभ्याम् । मृद्वीम् । कृत्वा । सिनीवाली । करोतु । [१९] ताम् ॥ सिनीवाली । सुकपर्देतिसु-कपर्दा । सुकुरीरेतिसु-कुरीरा । स्वौपशेतिसु-औपशा ॥ सा । तुभ्यम् । अदिते । महे । एति । उखाम् । दधातु । हस्तयोः ॥ उखाम् । करोतु । शक्त्या । बाहुभ्यामितिबाहु-भ्याम् । अदितिः । धिया ॥ माता । पुत्रम् । यथा । उपस्थइत्युप-स्थे । सा । अग्निम् । बिभर्तु । गर्भे । आ ॥ मखस्य । शिरः । असि । यज्ञस्य । पदेइति । स्थः ॥ वसवः । त्वा । कृण्वन्तु । गायत्रेण । छन्दसा । अङ्गिरस्वत् । पृथिवी । असि । रुद्राः । त्वा । कृण्वन्तु । त्रैष्टुभेन । छन्दसा । अङ्गिरस्वत् । अन्तरिक्षम् । असि । [२०] आदित्याः । त्वा । कृण्वन्तु । जागतेन । छन्दसा । अङ्गिरस्वत् । द्यौः । असि । विश्वे । त्वा । देवाः । वैश्वानराः । कृण्वन्तु । आनुष्टुभेनेत्यानु-स्तुभेन । छन्दसा । अङ्गिरस्वत् । दिशः । असि । ध्रुवा । असि । धारय । मयि । प्रजामितिप्र-जाम् । रायः । पोषम् । गौपत्यम् । सुवीर्यमितिसु-वीर्यम् । सजातानितिस-जातान् । यजमानाय । अदित्यै । रास्ना । असि । अदितिः । ते । बिलम् । गृह्णातु । पाङ्क्तेन । छन्दसा । अङ्गिरस्वत् ॥ कृत्वाय । सा । महीम् । उखाम् । मृन्मयीमितिमृत्-मयीम् । योनिम् । अग्नये ॥ ताम् । पुत्रेभ्यः । सम् । प्रेति । अयच्छत् । अदितिः । श्रपयान् । इति ॥ [२१] मित्रःकरोत्वन्तरिक्षमसिप्रचत्वारिꣳश्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥५॥

वसंवः । त्वा । धूपयन्तु । गायत्रेणं । छन्दंसा । अङ्गिरस्वत् । रुद्राः । त्वा । धूपयन्तु । त्रैष्टुंभेन । छन्दंसा । अङ्गिरस्वत् । आदित्याः । त्वा । धूपयन्तु । जागंतेन । छन्दंसा । अङ्गिरस्वत् । विश्वे । त्वा । देवाः । वैश्वानराः । धूपयन्तु । आनुंष्टुभेनेत्यानुं-स्तुभेन । छन्दंसा । अङ्गिरस्वत् । इन्द्रः । त्वा । धूपयतु । अङ्गिरस्वत् । विष्णुंः । त्वा । धूपयतु । अङ्गिरस्वत् । वरुणः । त्वा । धूपयतु । अङ्गिरस्वत् । अदितिः । त्वा । देवी । विश्वदेव्यावतीतिविश्वदेव्य-वती । पृथिव्याः । सधस्थइतिसध-स्थे । अङ्गिरस्वत् । खनतु । अवट । देवानाम् । त्वा । पत्नीः । [२२] देवीः । विश्वदेव्यावतीरितिविश्वदेव्य-वतीः । पृथिव्याः । सधस्थइतिसध-स्थे । अङ्गिरस्वत् । दधतु । उखे । धिषणाः । त्वा । देवीः । विश्वदेव्यावतीरितिविश्वदेव्य-वतीः । पृथिव्याः । सधस्थइतिसध-स्थे । अङ्गिरस्वत् । अभीति । इन्धताम् । उखे । ग्नाः । त्वा । देवीः । विश्वदेव्यावतीरिति विश्वदेव्य-वतीः । पृथिव्याः । सधस्थइतिसध-स्थे । अङ्गिरस्वत् । श्रपयन्तु । उखे । वरूत्रयः । जनयः । त्वा । देवीः । विश्वदेव्यावतीरितिविश्वदेव्य-वतीः । पृथिव्याः । सधस्थइतिसध-स्थे । अङ्गिरस्वत् । पचन्तु । उखे ॥ मित्रं । एताम् । उखाम् । पच । एषा । मा । भेदि ॥ एताम् । ते । परीति । ददामि । अभित्यै ॥ अभीति । इमाम् । [२३] महिना । दिवम् । मित्रः । बभूव । सप्रथाइतिस-प्रथाः ॥ उत । श्रवंसा । पृथिवीम् ॥ मित्रस्यं । चर्षणीधृतइतिचर्षणि-धृतः । श्रवः । देवस्यं । सानसिम् ॥ द्युम्नम् । चित्रश्रंवस्तममितिचित्रश्रंवः-तमम् ॥ देवः । त्वा । सविता । उदिति । वपतु । सुपाणिरितिसु-पाणिः । स्वङ्गुरि रितिसु-अङ्गुरिः । सुबाहुरितिसु-बाहुः । उत । शक्त्यां ॥ अव्यथमाना । पृथिवि । आशाः । दिशः । एति । पृण ॥ उदिति । तिष्ठ । बृहती । भव । ऊर्ध्वा । तिष्ठ । ध्रुवा । त्वम् ॥ वसंवः । त्वा । एति । छृन्दन्तु । गायत्रेणं । छन्दंसा । अङ्गिरस्वत् । रुद्राः । त्वा । एति । छृन्दन्तु । त्रैष्टुंभेन । छन्दंसा । अङ्गिरस्वत् । आदित्याः । त्वा । एति । छृन्दन्तु । जागंतेन । छन्दंसा । अङ्गिरस्वत् । विश्वे । त्वा । देवाः । वैश्वानराः । एति । छृन्दन्तु । आनुंष्टुभेनेत्यानुं-स्तुभेन । छन्दंसा । अङ्गिरस्वत् ॥ [२४] पत्नीरिमाꣳ रुद्रास्त्वाऽऽच्छृन्दन्त्वेकान्नविꣳशतिश्च ॥६॥

समाः । त्वा । अग्ने । ऋतवः । वर्द्धयन्तु । सव्वँथ्सराइतिसं-वथ्सराः । ऋषयः । यानि । सत्या ॥ समिति । दिव्येन । दीदिहि । रोचनेन । विश्वाः । एति । भाहि । प्रदिशइतिप्र-दिशः । पृथिव्याः ॥ समिति । च । इध्यस्व । अग्ने । प्रेति । च । बोधय । एनम् । उदिति । च । तिष्ठ । महते । सौभगाय ॥ मा । च । रिषत् । उपसत्तेत्युप-सत्ता । ते । अग्ने । ब्रह्माणः । ते । यशसः । सन्तु । मा । अन्ये ॥ त्वाम् । अग्ने । वृणते । ब्राह्मणाः । इमे । शिवः । अग्ने । [२५] सव्वँरणइतिसं-वरणे । भव । नः ॥ सपत्नहेतिसपत्न-हा । नः । अभिमातिजिदित्यभिमाति-जित् । च । स्वे । गये । जागृहि । अप्रयुच्छन्नित्यप्र-युच्छन् ॥ इह । एव । अग्ने । अधीति । धारय । रयिम् । मा । त्वा । नीति । क्रन् । पूर्वचित्तइतिपूर्व-चितः । निकारिणइतिनि-कारिणः ॥ क्षत्रम् । अग्ने । सुयममितिसु-यमम् । अस्तु । तुभ्यम् । उपसत्तेत्युप-सत्ता । वर्द्धताम् । ते अनिष्टृतः ॥ क्षत्रेण । अग्ने । स्वायुरितिसु-आयुः । समिति । रभस्व । मित्रेण । अग्ने । मित्रधेयइतिमित्र-धेये । यतस्व ॥ सजातानामितिस-जातानाम् । मध्यमस्थाइतिमध्यम-स्थाः । एधि । राज्ञाम् । अग्ने । विहव्यइतिवि-हव्यः । दीदिहि । इह ॥ अतीति । [२६] निहः । अतीति । स्रिधः । अतीति । अचित्तिम् । अतीति । अरातिम् । अग्ने ॥ विश्वा । हि । अग्ने । दुरितेतिदुः-इता । सहस्व । अथ । अस्मभ्यमित्यस्म-भ्यम् । सहवीरामितिसह-वीराम् । रयिम् । दाः ॥ अनाधृष्यइत्यना-धृष्यः । जातवेदाइतिजात-वेदाः । अनिष्टृतः । विराडितिवि-राट् । अग्ने । क्षत्रभृदितिक्षत्र-भृत् । दीदिहि । इह ॥ विश्वाः । आशाः । प्रमुञ्चन्नितिप्र-मुञ्चन् । मानुषीः । भियः । शिवाभिः । अद्य । परीति । पाहि । नः । वृधे ॥ बृहस्पते । सवितः । बोधय । एनम् । सꣳशितमितिसं-शितम् । चित् । सन्तराममितिसं-तराम् । समिति । शिशाधि ॥ वर्द्धय । एनम् । महते । सौभगाय । [२७] विश्वे । एनम् । अन्विति । मदन्तु । देवाः ॥ अमुत्रभूयादित्यमुत्र-भूयात् । अध । यत् । यमस्य । बृहस्पते । अभिशस्तेरित्यभि-शस्तेः । अमुञ्चः ॥ प्रतीति । औहताम् । अश्विना । मृत्युम् । अस्मात् । देवानाम् । अग्ने । भिषजा । शचीभिरितिशचि-भिः ॥ उदिति । वयम् । तमसः । परीति । पश्यन्तः । ज्योतिः । उत्तरमित्युत्-तरम् ॥ देवम् । देवत्रेतिदेव-त्रा । सूर्यम् । अगन्म । ज्योतिः । उत्तममित्युत्-तमम् ॥ [२८] इमेशिवोअग्नेऽतिमौभगायचत्वारिꣳशच्च ॥७॥

ऊर्ध्वाः । अस्य । समिधइतिसं-इधः । भवन्ति । ऊर्ध्वा । शुक्रा । शोचींषि । अग्नेः ॥ द्युमत्तमेतिद्युमत्-तमा । सुप्रतीकस्येतिसु-प्रतीकस्य । सूनोः ॥ तनूनपादितितनू-नपात् । असुरः । विश्ववेदाइतिविश्व-वेदाः । देवः । देवेषु । देवः ॥ पथः । एति । अनक्ति । मध्वा । घृतेन ॥ मध्वा । यज्ञम् । नक्षसे । प्रीणानः । नराशंसः । अग्ने ॥ सुकृदितिसु-कृत् । देवः । सविता । विश्ववारइतिविश्व-वारः ॥ अच्छ । अयम् । एति । शवसा । घृतेन । ईडानः । वह्निः । नमसा ॥ अग्निम् । स्रुचः । अध्वरेषु । प्रयत्स्वितिप्रयत्-सु ॥ सः । यक्षत् । अस्य । महिमानम् । अग्नेः । सः ।[२९] ईम् । मन्द्रासु । प्रयसः ॥ वसुः । चेतिष्ठः । वसुधातमइतिवसु-धातमः । च ॥ द्वारः । देवीः । अन्विति । अस्य । विश्वे । व्रता । ददन्ते । अग्नेः ॥ उरुव्यचसइत्युरु-व्यचसः । धाम्ना । पत्यमानाः ॥ तेइति । अस्य । योषणेइति । दिव्येइति । न । योनौ । उषासानक्ता ॥ इमम् । यज्ञम् । अवताम् । अध्वरम् । नः ॥ दैव्या । होतारौ । ऊर्ध्वम् । अध्वरम् । नः । अग्नेः । जिह्वाम् । अभीति । गृणीतम् ॥ कृणुतम् । नः । स्विष्टिमितिसु-इष्टिम् ॥ तिस्रः । देवीः । बर्हिः । एति । इदम् । सदन्तु । इडा । सरस्वती । [३०] भारती ॥ मही । गृणाना ॥ तत् । नः । तुरीपम् । अद्भुतम् । पुरुक्षु । त्वष्टा । सुवीरमितिसु-वीरम् ॥ रायः । पोषम् । वीति । स्यतु । नाभिम् । अस्मेइति ॥ वनस्पते । अवेति । सृज । रराणः । त्मना । देवेषु ॥ अग्निः । हव्यम् । शमिता । सूदयाति ॥ अग्ने । स्वाहा । कृणुहि । जातवेदइतिजात-वेदः । इन्द्राय । हव्यम् ॥ विश्वे । देवाः । हविः । इदम् । जुषन्ताम् ॥ हिरण्यगर्भइतिहिरण्य-गर्भः । समिति । अवर्तत । अग्रे । भूतस्य । जातः । पतिः । एकः । आसीत् ॥ सः । दाधार । पृथिवीम् । द्याम् । [३१] उत । इमाम् । कस्मै । देवाय । हविषा । विधेम ॥ यः । प्राणतइतिप्र-अनतः । निमिषतइतिनि-मिषतः । महित्वेतिमहि-त्वा । एकः । इत् । राजा । जगतः । बभूव ॥ यः । ईशे । अस्य । द्विपदइतिद्वि-पदः । चतुष्पदइतिचतुः-पदः । कस्मै । देवाय । हविषा । विधेम ॥ यः । आत्मदाइत्यात्म-दाः । बलदाइतिबल-दाः । यस्य । विश्वे । उपासतइत्युप-आसते । प्रशिषमितिप्र-शिषम् । यस्य । देवाः ॥ यस्य । छाया । अमृतम् । यस्य । मृत्युः । कस्मै । देवाय । हविषा । विधेम ॥ यस्य । इमे । हिमवन्तइतिहिम-वन्तः । महित्वेतिमहि-त्वा । यस्य । समुद्रम् । रसया । सह । [३२] आहुः ॥ यस्य । इमाः । प्रदि

शइतिप्र-दिशः । यस्य । बाहूइति । कस्मै । देवाय । हविषा । विधेम ॥ यम् । क्रन्दसीइति । अवसा । तस्तभानेइति । अभ्यैक्षेतामित्यभि-ऐक्षेताम् । मनसा । रेजमानेइति ॥ यत्र । अधीति । सूरः । उदिताविंत्युत्-इतौ । व्येतीतिवि-एति । कस्मै । देवाय । हविषा । विधेम ॥ येन । द्यौः । उग्रा । पृथिवी । च । दृढेइति । येन । सुवः । स्तभितम् । येन । नाकः ॥ यः । अन्तरिक्षे । रजसः । विमानइतिवि-मानः । कस्मै । देवाय । हविषा । विधेम ॥ आपः । ह । यत् । महतीः । विश्वम् । [३३] आयन्न् । दक्षम् । दधानाः । जनयन्तीः । अग्निम् ॥ ततः । देवानाम् । निरिति । अवर्तत । असुः । एकः । कस्मै । देवाय । हविषा । विधेम ॥ यः । चित् । आपः । महिना । पर्यपश्यदितिपरि-अपश्यत् । दक्षम् । दधानाः । जनयन्तीः । अग्निम् ॥ यः । देवेषु । अधीति । देवः । एकः । आसीत् । कस्मै । देवाय । हविषा । विधेम ॥ [३४] अग्नेस्ससरस्वतीद्वाꣳसहविश्वव्रतुस्त्रिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ॥ ८ ॥

ऊर्ध्वायःप्राणतोयआत्मदायस्येमेयङ्क्रन्दसीयेनद्यौरापोहयत्ततो देवानाय्यँश्चिदापोयोदेवेषुनव ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀

आकूतिमित्या-कूतिम् । अग्निम् । प्रयुजमितिप्र-युजम् । स्वाहा । मनः । मेधाम् । अग्निम् । प्रयुजमितिप्र-युजम् । स्वाहा । चित्तम् । विज्ञातमितिवि-ज्ञातम् । अग्निम् । प्रयुजमितिप्र-युजम् । स्वाहा । वाचः । विधृतिमितिवि-धृतिम् । अग्निम् । प्रयुजमितिप्र-युजम् । स्वाहा । प्रजापतयइतिप्रजा-पतये । मनवे । स्वाहा । अग्नये । वैश्वानराय । स्वाहा । विश्वे । देवस्य । नेतुः । मर्तः । वृणीत । सख्यम् । विश्वे । रायः । इषुध्यसि । द्युम्नम् । वृणीत । पुष्यसे । स्वाहा । मा । स्विति । भित्थाः । मा । स्विति । रिषः । दृꣳहस्व । वीडयस्व । सु ॥ अम्ब । धृष्णु । वीरयस्व । [३५] अग्निः । च । इदम् । करिष्यथः ॥ दृꣳहस्व । देवि । पृथिवि । स्वस्तये । आसुरी । माया । स्वधयेतिस्व-धया । कृता । असि ॥ जुष्टम् । देवानाम् । इदम् । अस्तु । हव्यम् । अरिष्टा । त्वम् । उदिति । इहि । यज्ञे । अस्मिन्न् ॥ मित्र । एताम् । उखाम् । तप । एषा । मा । भेदि ॥ एताम् । ते । परीति । ददामि । अभित्त्यै ॥ द्रुन्नइतिद्रु-अन्नः । सर्पिरासुतिरितिसर्पिः-आसुतिः । प्रत्नः । होता । वरेण्यः ॥ सहसः । पुत्रः । अद्भुतः ॥ परस्याः । अधीति । सव्वँतइतिसं-वतः । अवरान् । अभि । एति । [३६] तत्र ॥ यत्र ।

अहम् । अस्मि । तान् । अव ॥ परमस्याः । परावतइतिपरा-वतः । रोहिदंश्वइतिरोहित्-अश्वः । इह । एति । गहि ॥ पुरीष्यः । पुरुप्रियइतिपुरु-प्रियः । अग्ने । त्वम् । तर । मृधः ॥ सीद । त्वम् । मातुः । अस्याः । उपस्थइत्युप-स्थे । विश्वानि । अग्ने । वयुनानि । विद्वान् ॥ मा । एनाम् । अर्चिषा । मा । तपसा । अभीति । शूशुचः । अन्तः । अस्याम् । शुक्रज्योतिरितिशुक्र-ज्योतिः । वीति । भाहि ॥ अन्तः । अग्ने । रुचा । त्वम् । उखायै । सदने । स्वे ॥ तस्याः । त्वम् । हरसा । तपन् । जातवेदइति जात-वेदः । शिवः । भव ॥ शिवः । भूत्वा । मह्यम् । अग्ने । अथोइति । सीद । शिवः । त्वम् ॥ शिवाः । कृत्वा । दिशः । सर्वाः । स्वाम् । योनिम् । इह । एति । असदः ॥ [३७] वीर्यस्वातपन्विंशतिश्च ॥ ❋ ❋ ❋ ॥९॥

यत् । अग्ने । यानि । कानि । च । एति । ते । दारूणि । दध्मसि ॥ तत् । अस्तु । तुभ्यम् । इत् । घृतम् । तत् । जुषस्व । यविष्ठ्य ॥ यत् । अत्ति । उपजिह्विकेत्युप-जिह्विका । यत् । वम्रः । अतिसर्पतीत्यति-सर्पति ॥ सर्वम् । तत् । अस्तु । ते । घृतम् । तत् । जुषस्व । यविष्ठ्य ॥ रात्रिंरात्रिमितिरात्रिम्-रात्रिम् । अप्रयावमित्यप्र-यावम् । भरन्तः । अश्वाय । इव । तिष्ठते । घासम् । अस्मै ॥ रायः । पोषेण । समिति । इषा । मदन्तः । अग्ने । मा । ते । प्रतिवेशाइतिप्रति-वेशाः । रिषाम ॥ नाभा । [३८] पृथिव्याः । समिधानमितिसं-इधानम् । अग्निम् । रायः । पोषाय । बृहते । हवामहे ॥ इरम्मदमितीरं-मदम् । बृहदुक्थमितिबृहत्-उक्थम् । यजत्रम् । जेतारम् । अग्निम् । पृतनासु । सासहिम् ॥ याः । सेनाः । अभीत्वरीरित्यभि-इत्वरीः । आव्याधिनीरित्या-व्याधिनीः । उगणाः । उत ॥ ये । स्तेनाः । ये । च । तस्कराः । तान् । ते । अग्ने । अपीति । दधामि । आस्ये ॥ दंष्ट्राभ्याम् । मलिम्लून् । जम्भ्यैः । तस्करान् । उत ॥ हनूभ्यामितिहनु-भ्याम् । स्तेनान् । भगवइतिभग-वः । तान् । त्वम् । खाद । सुखादितानितिसु-खादितान् ॥ ये । जनेषु । मलिम्लवः । स्तेनासः । तस्कराः । वने ॥ ये । [३९] कक्षेषु । अघायवइत्यघ-यवः । तान् । ते । दधामि । जम्भयोः ॥ यः । अस्मभ्यमित्यस्म-भ्यम् । अरातीयात् । यः । च । नः । द्वेषते । जनः ॥ निन्दात् । यः । अस्मान् । दिप्सात् । च । सर्वम् । तम् । मस्मसा । कुरु ॥ संशितमितिसं-शितम् । मे । ब्रह्म । संशितमितिसं-शितम् । वीर्यम् ।

बलम् ॥ सꣳशितमितिसं-शितम् । क्षत्रम् । जिष्णु । यस्य । अहम् । अस्मि । पुरो हितइतिपुरः-हितः ॥ उदिति । एषाम् । बाहूइति । अतिरम् । उदिति । वर्चः । उदिति । उ । बलम् ॥ क्षिणोमि । ब्रह्मणा । अमित्रान् । उदिति । नयामि । [४०] स्वान् । अहम् ॥ दृशानः । रुक्मः । उर्व्या । वीति । अद्यौत् । दुर्मर् ष मितिदुः-मर् षम् । आयुः । श्रिये । रुचानः ॥ अग्निः । अमृतः । अभवत् । वयो भिरितिवयः-भिः । यत् । एनम् । द्यौः । अजनयत् । सुरेताइतिसु-रेताः ॥ विश्वा । रूपाणि । प्रतीति । मुञ्चते । कविः । प्रेति । असावीत् । भद्रम् । द्विपदइतिद्वि-पदे । चतुष्पदइतिचतुः-पदे ॥ वीति । नाकम् । अख्यत् । सविता । वरेण्यः । अन्विति । प्रयाणमितिप्र-यानम् । उषसः । वीति । राजति ॥ नक्तोषासा । समनसेतिस-मन सा । विरूपेइतिवि-रूपे । धापयेतेइति । शिशुम् । एकम् । समीचीइति ॥ द्यावा । क्षामे । रुक्मः । [४१] अन्तः । वीति । भाति । देवाः । अग्निम् । धारयन् । द्रवि णोदाइतिद्रविणः-दाः ॥ सुपर्णइतिसु-पर्णः । असि । गरुत्मान् । त्रिवृदितित्रि-वृत् । ते । शिरः । गायत्रम् । चक्षुः । स्तोमः । आत्मा । साम ॥ ते । तनूः । वामदेव्य मितिवाम-देव्यम् । बृहद्रथन्तरेइतिबृहत् - रथन्तरे । पक्षौ । यज्ञायज्ञियम् । पुच्छम् । छन्दाꣳसि । अङ्गानि । धिष्णियाः । शफाः । यजूꣳषि । नाम ॥ सुपर्णइतिसु-पर्णः । असि । गरुत्मान् । दिवम् । गच्छ । सुवः । पत ॥ [४२] नाभावनयेनयामिक्षामो रुक्मोऽष्टात्रिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥ १० ॥

अग्ने । यम् । यज्ञम् । अध्वरम् । विश्वतः । परिभूरितिपरि-भूः । असि ॥ सः । इत् । देवेषु । गच्छति ॥ सोम । याः । ते । मयोभुवइतिमयः-भुवः । ऊतयः । सन्ति । दाशुषे ॥ ताभिः । नः । अविता । भव ॥ अग्निः । मूर्धा । भुवः ॥ त्वम् । नः । सोम । या । ते । धामानि ॥ तत् । सवितुः । वरेण्यम् । भर्गः । देवस्य । धीमहि ॥ धियः । यः । नः । प्रचोदयादितिप्र-चोदयात् ॥ अचित्ती । यत् । चकृम । दैव्ये । जने । दीनैः । दक्षैः । प्रभूतीतिप्र-भूती । पूरुषत्वतेतिपूरुष-त्वता ॥ [४३] देवेषु । च । सवितः । मानुषेषु । च । त्वम् । नः । अत्र । सुवतात् । अनागसः ॥ चोदयित्री । सूनृतानाम् । चेतन्ती । सुमतीनामितिसु-मतीनाम् ॥ यज्ञम् । दधे । सरस्वती ॥ पावीरवी । कन्या । चित्रायुरितिचित्र-आयुः । सरस्वती । वीरपत्नीतिवीर-पत्नी ।

धियम् । धात् ॥ आभिः । अच्छिद्रम् । शरणम् । सजोषाइतिस-जोषाः । दुराधर्षमिति दुः-आधर्षम् । गृणते । शर्म । यँस्सन् ॥ पूषा । गाः । अन्विति । एतु । नः । पूषा । रक्षतु । अर्वतः ॥ पूषा । वाजम् । सनोतु । नः ॥ शुक्रम् । ते । अन्यत् । यजतम् । ते । अन्यत् । [४४] विषुरूपेइतिविषु-रूपे । अहनीइति । द्यौः । इव । असि ॥ विश्वाः । हि । मायाः । अवसि । स्वधावइतिस्वधा-वः । भद्रा । ते । पूषन् । इह । रातिः । अस्तु ॥ ते । अवर्द्धन्त । स्वतवसइतिस्व-तवसः । महित्वनेतिमहि-त्वना । एति । नाकम् । तस्थुः । उरु । चक्रिरे । सदः ॥ विष्णुः । यत् । ह । आ वत् । वृषणम । मदच्युतमितिमद-च्युतम् । वयः । न । सीदन् । अधीति । बर्हिषि । प्रिये ॥ प्रेति । चित्रम् । अर्कम् । गृणते । तुराय । मारुताय । स्वतवसइतिस्व-तवसे । भरध्वम् ॥ ये । सहाꣳसि । सहसा । सहन्ते । [४५] रेजते । अग्ने । पृथिवी । मखेभ्यः ॥ विश्वे । देवाः । विश्वे । देवाः ॥ द्यावा । नः । पृथिवीइति । इमम् । सिध्रम् । अद्य । दिविस्पृशमितिदिवि-स्पृशम् ॥ यज्ञम् ॥ देवेषु । यच्छताम् ॥ प्रेति । पूर्वजेइतिपूर्व-जे । पितरा । नव्यसीभिः । गीर्भिः । कृणुध्वम् । सदनेइति । ऋतस्य ॥ एति । नः । द्यावापृथिवीइतिद्यावा-पृथिवी । दैव्येन । जनेन । यातम् । महि । वाम् । वरूथम् ॥ अग्निम् । स्तोमेन । बोधय । समिधानइतिसं-इधानः । अमर्त्यम् ॥ हव्या । देवेषु । नः । दधत् ॥ सः । हव्यवाडितिहव्य-वाट् । अमर्त्यः । उशिक् । दूतः । चनोहितः ॥ अग्निः । धिया । समिति । ऋण्वति ॥ शम् । नः । भवन्तु । वाजेवाजइतिवाजे-वाजे ॥ [४६] पूरुषत्वतायजतन्तेअन्यथ्सहन्तेचनोहितोऽष्टौच ॥११॥

युञ्जानइमामंगृभ्णन्देवस्यसन्तेविपाजेसावसंवस्त्वासमास्त्वोर्ध्वाअस्याकूतिंयं दमेयान्यग्नेयज्ञमेकादश ॥११॥ युञ्जानोवमचस्थआदित्यास्त्वाभारतीस्वाꣳअहꣳ षट्चत्वारिꣳशत् ॥ ४६॥ युञ्जानोवाजेवाजे ॥ ❀ ❀

हरिः ओ (३) म् ॥

इति चतुर्थकाण्डे प्रथमः प्रश्नः ॥

चतुर्थकाण्डे द्वितीयः प्रश्नः ॥

हरिः ओ (४) म् ॥

विष्णोः । क्रमः । असि । अभिमातिहेत्यभिमाति-हा । गायत्रम् । छन्दः । एति । रोह । पृथिवीम् । अनु । वीति । क्रमस्व । निर्भक्तइतिनिः-भक्तः । सः । यम् । द्विष्मः । विष्णोः । क्रमः । असि । अभिशस्तिहेत्यभिशस्ति-हा । त्रैष्टुभम् । छन्दः । एति । रोह । अन्तरिक्षम् । अनु । वीति । क्रमस्व । निर्भक्तइतिनिः-भक्तः । सः । यम् । द्विष्मः । विष्णोः । क्रमः । असि । अरातीयतः । हन्ता । जागतम् । छन्दः । एति । रोह । दिवम् । अनु । वीति । क्रमस्व । निर्भक्तइतिनिः-भक्तः । सः । यम् । द्विष्मः । विष्णोः । [१] क्रमः । असि । शत्रूयतइतिशत्रु-यतः । हन्ता । आनुष्टुभमित्यानु-स्तुभम् । छन्दः । एति । रोह । दिशः । अनु । वीति । क्रमस्व । निर्भक्तइतिनिः-भक्तः । सः । यम् । द्विष्मः ॥ अक्रन्दत् । अग्निः । स्तनयन्न् । इव । द्यौः । क्षाम । रेरिहत् । वीरुधः । समञ्जन्नितिसम्-अञ्जन्न् ॥ सद्यः । जज्ञानः । वीति । हि । ईम् । इद्धः । अख्यत । एति । रोदसीइति । भानुना । भाति । अन्तः ॥ अग्ने । अभ्यावर्तिन्नित्यभि-आवर्तिन्न् । अभीति । नः । एति । वर्तस्व । आयुषा । वर्चसा । सन्या । मेधया । प्रजयेतिप्र-जया । धनेन ॥ अग्ने । [२] अङ्गिरः । शतम् । ते । सन्तु । आवृतइत्या-वृतः । सहस्रम् । ते । उपावृतइत्युप-आवृतः ॥ तासाम् । पोषस्य । पोषेण । पुनः । नः । नष्टम् । एति । कृधि । पुनः । नः । रयिम् । एति । कृधि ॥ पुनः । ऊर्जा । नीति । वर्तस्व । पुनः । अग्ने । इषा । आयुषा ॥ पुनः । नः । पाहि । विश्वतः ॥ सह । रय्या । नीति । वर्तस्व । अग्ने । पिन्वस्व । धारया ॥ विश्वफ्स्नियेतिविश्व-फ्स्निया । विश्वतः । परि ॥ उदिति । उत्तममित्युत्-तमम् । वरुण । पाशम् । अस्मत् । अवेति । अधमम् । [३] वीति । मध्यमम् । श्रथाय ॥ अथ । वयम् । आदित्य । व्रते । तव । अनागसः । अदितये । स्याम ॥ एति । त्वा । अहार्षम् । अन्तः । अभूः । ध्रुवः । तिष्ठ । अविचाचलिरित्यवि-चाचलिः ॥ विशः । त्वा । सर्वाः । वाञ्छन्तु । अस्मिन्न् । राष्ट्रम् । अधीति । श्रय ॥ अग्रे । बृहन्न् । उषसाम् । ऊर्ध्वः । अस्थात् । निर्जग्मिवानितिनिः-जग्मिवान् । तमसः ।

ज्योतिषा । एति । अगात् ॥ अग्निः । भानुना । रुशता । स्वङ्गइतिसु-अङ्गः । एति । जातः । विश्वा । सद्मानि । अप्राः ॥ सीद । त्वम् । मातुः । अस्याः । [४] उपस्थइत्युप-स्थे । विश्वानि । अग्ने । वयुनानि । विद्वान् ॥ मा । एनाम् । अर्चिषा । मा । तपसा । अभीति । शूशुचः । अन्तः । अस्याम् । शुक्रज्योतिरितिशुक्र-ज्योतिः । वीति । भाहि ॥ अन्तः । अग्ने । रुचा । त्वम् । उखायै । सदने । स्वे ॥ तस्याः । त्वम् । हरसा । तपन्न् । जातवेदइतिजात-वेदः । शिवः । भव ॥ शिवः । भूत्वा । मह्यम् । अग्ने । अथोइति । सीद । शिवः । त्वम् ॥ शिवाः । कृत्वा । दिशः । सर्वाः । स्वाम् । योनिम् । इह । एति । असदः ॥ हꣳसः । शुचिषदितिशुचि-सत् । वसुः । अन्तरिक्षसदित्यन्तरिक्ष-सत् । होता । वेदिषदितिवेदि-सत् । अतिथिः । दुरोणसदितिदुरोण-सत् ॥ नृषदितिनृ-सत् । वरसदितिवर-सत् । ऋतसदित्यृत-सत् । व्योमसदितिव्योम-सत् । अब्जाइत्यप्-जाः । गोजाइतिगो-जाः । ऋतजाइत्यृत-जाः । अद्रिजाइत्यद्रि-जाः । ऋतम् । बृहत् ॥ [५] दिवमनुविक्रमस्वनिर्भक्तस्सयन्द्विष्मोविष्णोर्द्धनेनाग्नेऽधममस्याश्शुचिषथ्षोडशच ॥ ❀ ॥ १ ॥

दिवः । परीति । प्रथमम् । जज्ञे । अग्निः । अस्मत् । द्वितीयम् । परीति । जातवेदाइतिजात-वेदाः ॥ तृतीयम् । अप्स्वित्यप्-सु । नृमणाइतिनृ-मनाः । अजस्रम् । इन्धानः । एनम् । जरते । स्वाधीरितिस्व-धीः ॥ विद्म । ते । अग्ने । त्रेधा । त्रयाणि । विद्म । ते । सद्म । विभृतमितिवि-भृतम् । पुरुत्रेतिपुरु-त्रा ॥ विद्म । ते । नाम । परमम् । गुहा । यत् । विद्म । तम् । उत्सम् । यतः । आजगन्थेत्या-जगन्थ ॥ समुद्रे । त्वा । नृमणाइतिनृ-मनाः । अप्स्वित्यप्-सु । अन्तः । नृचक्षाइतिनृ-चक्षाः । ईधे । दिवः । अग्ने । ऊधन्न् ॥ तृतीये । त्वा । [६] रजसि । तस्थिवाꣳसम् । ऋतस्य । योनौ । महिषाः । अहिन्वन्न् ॥ अक्रन्दत् । अग्निः । स्तनयन्न् । इव । द्यौः । क्षाम । रेरिहत् । वीरुधः । समञ्जन्नितिसम्-अञ्जन्न् ॥ सद्यः । जज्ञानः । वीति । हि । ईम् । इद्धः । अख्यत् । एति । रोदसीइति । भानुना । भाति । अन्तः ॥ उशिक् । पावकः । अरतिः । सुमेधाइतिसु-मेधाः । मर्तेषु । अग्निः । अमृतः । नीति । धायि ॥ इयर्ति । धूमम् । अरुषम् । भरिभ्रत् । उदिति । शुक्रेण । शोचिषा । द्याम् । इनक्षन् ॥ विश्वस्य । केतुः । भुवनस्य । गर्भः । एति । [७] रोदसीइति । अपृणात् । जायमा

नः ॥ वीडुम् । चित् । अद्रिम् । अभिनत् । परायन्निति॑परा-यन्न् । जनाः । यत् । अग्निम् । अयजन्त । पञ्च ॥ श्रीणाम् । उदारः । धरुणः । रयीणाम् । मनीषाणाम् । प्रार्पणइति॑प्र-अर्पणः । सोमगोपाइति॑सोम-गोपाः ॥ वसोः । सूनुः । सहसः । अप्स्वित्यप्-सु । राजा । वीति । भाति । अग्रे । उषसाम् । इधानः ॥ यः । ते । अद्य । कृणवत् । भद्रशोचइति॑भद्र-शोचे । अपूपम् । देव । घृतवन्तमिति॑घृत-वन्तम् । अग्ने ॥ प्रेति । तम् । नय । प्रतरामिति॑प्र-तराम् । वस्यः । अच्छ । अभीति । द्युम्नम् । देवभक्तमिति॑देव-भक्तम् । यविष्ठ ॥ एति । [८] तम् । भज । सौश्रवसेषु । अग्ने । उक्थउक्थइत्युक्थे-उक्थे । एति । भज । शस्यमाने ॥ प्रियः । सूर्ये । प्रियः । अग्ना । भवाति । उदिति । जातेन । भिनदत् । उदिति । जनित्वैः ॥ त्वाम् । अग्ने । यजमानाः । अन्विति । द्यून् । विश्वा । वसूनि । दधिरे । वार्याणि ॥ त्वया । सह । द्रविणम् । इच्छमानाः । व्रजम् । गोमन्तमिति॑गो-मन्तम् । उशिजः । वीति । वव्रुः ॥ दृशानः । रुक्मः । उर्व्या । वीति । अद्यौत् । दुर्मर्षमिति॑दुः-मर्षम् । आयुः । श्रिये । रुचानः ॥ अग्निः । अमृतः । अभवत् । वयोभिरिति॑वयः-भिः । यत् । एनम् । द्यौः । अजनयत् । सुरेताइति॑सु-रेताः ॥ [९] तनी येत्वागर्भआर्यविश्वायद्ध्वत्वारिंच ॥ २ ॥

अन्नपतइत्यन्न-पते । अन्नस्य । नः । देहि । अनमीवस्य । शुष्मिणः ॥ प्रेति । प्रदातारमिति॑प्र-दातारम् । तारिषः । ऊर्जम् । नः । धेहि । द्विपदइति॑द्वि-पदे । चतुष्पदइति॑चतुः-पदे ॥ उदिति । उ । त्वा । विश्वे । देवाः । अग्ने । भरन्तु । चित्तिभिरिति॑चित्ति-भिः ॥ सः । नः । भव । शिवतमइति॑शिव-तमः । सुप्रतीकइति॑सु-प्रतीकः । विभावसुरिति॑विभा-वसुः ॥ प्रेति । इत् । अग्ने । ज्योतिष्मान् । याहि । शिवेभिः । अर्चिभिरित्यर्चि-भिः । त्वम् ॥ बृहद्भिरिति॑बृहत्-भिः । भानुभिरिति॑भानु-भिः । मा सन्न् । मा । हिंसीः । तनुवा । प्रजाइति॑प्र-जाः ॥ समिधेति॑सं-इधा । अग्निम् । दुवस्यत । घृतैः । बोधयत । अतिथिम् ॥ एति । [१०] अस्मिन्न् । हव्या । जुहोतन ॥ प्रप्रेति॑प्र-प्र । अयम् । अग्निः । भरतस्य । शृण्वे । वीति । यत् । सूर्यः । न । रोचते । बृहत् । भाः ॥ अभीति । यः । पूरुम् । पृतनासु । तस्थौ । दीदाय । दैव्यः । अतिथिः । शिवः । नः ॥ आपः । देवीः । प्रतीति । गृह्णीत । भस्म । एतत् । स्योने । कृणुध्वम् । सुरभौ । उ । लोके ॥ तस्मै । नमन्ताम् । जनयः । सुपत्नीरिति॑सु-

पत्नीः । माता । इव । पुत्रम् । बिभृत । स्विति । एनम् ॥ अफ्स्वित्यप्-सु । अग्ने । सधिः । तव । [११] सः । ओषधीः । अन्विति । रुध्यसे ॥ गर्भे । सन्न् । जायसे । पुनः ॥ गर्भः । असि । ओषधीनाम् । गर्भः । वनस्पतीनाम् ॥ गर्भः । विश्वस्य । भूतस्य । अग्ने । गर्भः । अपाम् । असि ॥ प्रसद्येतिप्र-सद्य । भस्मना । योनिम् । अपः । च । पृथिवीम् । अग्ने ॥ सꣳसृज्येतिसं-सृज्य । मातृभिरितिमातृ-भिः । त्वम् । ज्योतिष्मान् । पुनः । एति । असदः ॥ पुनः । आसद्येत्या-सद्य । सदनम् । अपः । च । पृथिवीम् । अग्ने ॥ शेषे । मातुः । यथा । उपस्थइत्युप-स्थे । अन्तः । अस्याम् । शिवतमइतिशिव-तमः ॥ पुनः । ऊर्जा । [१२] नीति । वर्तस्व । पुनः । अग्ने । इषा । आयुषा ॥ पुनः । नः । पाहि । विश्वतः ॥ सह । रय्या । नीति । वर्तस्व । अग्ने । पिन्वस्व । धारया ॥ विश्वफ्स्नियेतिविश्व-फ्स्निया । विश्वतः । परि ॥ पुनः । त्वा । आदित्याः । रुद्राः । वसवः । समिति । इन्धताम् । पुनः । ब्रह्माणः । वसुनीथेतिवसु-नीथ । यज्ञैः ॥ घृतेन । त्वम् । तनुवः । वर्द्धयस्व । सत्याः । सन्तु । यजमानस्य । कामाः ॥ बोध । नः । अस्य । वचसः । यविष्ठ । मꣳहिष्ठस्य । प्रभृतस्येतिप्र-भृतस्य । स्वधावइतिस्वधा-वः ॥ पीयति । त्वः । अन्विति । त्वः । गृणाति । वन्दारुः । ते । तनुवम् । वन्दे । अग्ने ॥ सः । बोधि । सूरिः । मघवेतिमघ-वा । वसुदावेतिवसु-दावा । वसुपतिरितिवसु-पतिः ॥ युयोधि । अस्मत् । द्वेषाꣳसि ॥ [१३] आतवोर्जाऽनुषोडशच ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥ २ ॥

अपेति । इत । वीति । इत । वीति । च । सर्पत । अतः । ये । अत्र । स्थ । पुराणाः । ये । च । नूतनाः ॥ अदात् । इदम् । यमः । अवसानमित्यव-सानम् । पृथिव्याः । अक्रन्न् । इमम् । पितरः । लोकम् । अस्मै ॥ अग्नेः । भस्म । असि । अग्नेः । पुरीषम् । असि । संज्ञानमितिसं-ज्ञानम् । असि । कामधरणमितिकाम-धरणम् । मयि । ते । कामधरणमितिकाम-धरणम् । भूयात् ॥ समिति । याः । वः । प्रियाः । तनुवः । समिति । प्रिया । हृदयानि । वः ॥ आत्मा । वः । अस्तु । [१४] सम्प्रिय इतिसं-प्रियः । सम्प्रियाइतिसं-प्रियाः । तनुवः । मम ॥ अयम् ॥ सः । अग्निः । यस्मिन्न् । सोमम् । इन्द्रः । सुतम् । दधे । जठरे । वावशानः ॥ सहस्रियम् । वाजम् । अत्यम् । न । सप्तिम् । ससवानितिस-सवान् । सन्न् । स्तूयसे । जातवेदइतिजात-

वेदः ॥ अग्ने । दिवः । अर्णम् । अच्छ । जिगासि । अच्छ । देवान् । ऊचिषे । धि ष्णियाः । ये ॥ याः । परस्तात् । रोचने । सूर्यस्य । याः । च । अवस्तात् । उपति ष्ठन्तइत्युप-तिष्ठन्ते । आपः ॥ अग्ने । यत् । ते । दिवि । वर्चः । पृथिव्याम् । यत् । ओषधीषु । [१५] अप्स्वित्यप्-सु । वा । यजत्र ॥ येन । अन्तरिक्षम् । उरु । आ ततन्थेत्या-ततन्थ । त्वेषः । सः । भानुः । अर्णवः । नृचक्षाइतिनृ-चक्षाः ॥ पुरी ष्यासः । अग्नयः । प्रावणेभिरितिप्र-वनेभिः । सजोषसइतिस-जोषसः ॥ जुषन्ताम् । हव्यम् । आहुतमित्या-हुतम् । अनमीवाः । इषः । महीः ॥ इडाम् । अग्ने । पुरुदꣳ समितिपुरु-दꣳसम् । सनिम् । गोः । शश्वत्तममितिशश्वत्-तमम् । हवमानाय । साध ॥ स्यात् । नः । सूनुः । तनयः । विजावेतिवि-जावा । अग्ने । सा । ते । सु मतिरितिसु-मतिः । भूतु । अस्मेइति ॥ अयम् । ते । योनिः । ऋत्वियः । यतः । जातः । अरोचथाः ॥ तम् । जानन् । [१६] अग्ने । एति । रोह । अथ । नः । व र्धय । रयिम् ॥ चित् । असि । तया । देवतया । अङ्गिरस्वत् । ध्रुवा । सीद । परि चिदितिपरि-चित् । असि । तया । देवतया । अङ्गिरस्वत् । ध्रुवा । सीद । लोकम् । पृण । छिद्रम् । पृण । अथोइति । सीद । शिवा । त्वम् ॥ इन्द्राग्नीइतीन्द्र-अग्नी । त्वा । बृहस्पतिः । अस्मिन् । योनौ । असीषदन् ॥ ताः । अस्य । सूददोहसइतिसूद-दोहसः । सोमम् । श्रीणन्ति । पृश्नयः ॥ जन्मन् । देवानाम् । विशः । त्रिषु । एति । रोचने । दिवः ॥ [१७] अप्स्वोषधीषुजानन्नग्नेचत्वारिꣳशच्च ॥ ❀ ॥४॥

समिति । इतम् । समिति । कल्पेथाम् । सम्प्रियावितिसं-प्रियौ । रोचिष्णू इति । सुमनस्यमानावितिसु-मनस्यमानौ ॥ इषम् । ऊर्जम् । अभीति । सँवसाना वितिसं-वसानौ । समिति । वाम् । मनाꣳसि । समिति । व्रता । समिति । उ । चित्तानि । एति । अकरम् ॥ अग्ने । पुरीष्य । अधिपाइत्यधि-पाः । भव । त्वम् । नः ॥ इषम् । ऊर्जम् । यजमानाय । धेहि ॥ पुरीष्यः । त्वम् । अग्ने । रयिमानिति रयि-मान् । पुष्टिमानितिपुष्टि-मान् । असि ॥ शिवाः । कृत्वा । दिशः । सर्वाः । स्वाम् । योनिम् । इह । एति । असदः ॥ भवतम् । नः । समनसावितिस-मनसौ । समोकसावितिसं-ओकसौ । [१८] अरेपसौ ॥ मा । यज्ञम् । हिꣳसिष्टम् । मा । यज्ञ पतिमितियज्ञ-पतिम् । जातवेदसावितिजात-वेदसौ । शिवौ । भवतम् । अद्य ।

नः ॥ माता । इव । पुत्रम् । पृथिवी । पुरीष्यम् । अग्निम् । स्वे । योनौ । अभाः । उखा ॥ ताम् । विश्वैः । देवैः । ऋतुभिरित्यृतु-भिः । सव्विँदानइतिसं-विदानः । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । विश्वकर्मेतिविश्व-कर्मा । वीति । मुञ्चतु ॥ यत् । अस्य । पारे । रजसः । शुक्रम् । ज्योतिः । अजायत ॥ तत् । नः । पर् षत् । अतीति । द्विषः । अग्ने । वैश्वानर । स्वाहा ॥ नमः । स्विति । ते । निर् ऋतइतिनिः-ऋते । विश्वरूप इतिविश्व-रूपे । [१९] अयंस्मयम् । वीति । चृत । बन्धम् । एतम् ॥ यमेन । त्वम् । यम्या । सव्विँदानेतिसं-विदाना । उत्तममित्युत्-तमम् । नाकम् । अधीति । रोहय । इमम् ॥ यत् । ते । देवी । निर् ऋतिरितिनिः-ऋतिः । आबबन्धेत्या-बबन्ध । दाम । ग्रीवासु । अविचर्त्यमित्यवि-चर्त्यम् ॥ इदम् । ते । तत् । वीति । स्यामि । आयुषः । न । मध्यात् । अथ । जीवः । पितुम् । अद्धि । प्रमुक्तइतिप्र-मुक्तः ॥ यस्याः । ते । अस्याः । क्रूरे । आसन्न् । जुहोमि । एषाम् । बन्धानाम् । अवसर्जनायेत्यव-सर्जनाय ॥ भूमिः । इति । त्वा । जनाः । विदुः । निर् ऋतिरितिनिः-ऋतिः । [२०] इति । त्वा । अहम् । परीति । वेद । विश्वतः ॥ असुन्वन्तम् । अयजमानम् । इच्छ । स्तेनस्य । इत्याम् । तस्करस्य । अन्विति । एषि ॥ अन्यम् । अस्मत् । इच्छ । सा । ते । इत्या । नमः । देवि । निर् ऋतइतिनिः-ऋते । तुभ्यम् । अस्तु ॥ देवीम् । अहम् । निर् ऋतिमितिनिः-ऋतिम् । वन्दमानः । पिता । इव । पुत्रम् । दसये । वचोभिरितिवचः-भिः ॥ विश्वस्य । या । जायमानस्य । वेद । शिरश्शिरइतिशिरः-शिरः । प्रतीति । सूरी । वीति । चष्टे ॥ निवेशनइतिनि-वेशनः । सङ्गमनइतिसं-गमनः । वसूनाम् । विश्वा । रूपा । अभीति । चष्टे । [२१] शचीभिरितिशचि-भिः ॥ देवः । इव । सविता । सत्यधर्मेतिसत्य-धर्मा । इन्द्रः । न । तस्थौ । समरइतिसं-अरे । पथीनाम् ॥ समिति । वरत्राः । दधातन । निरिति । आहावानित्या-हावान् । कृणोतन ॥ सिञ्चामहै । अवटम् । उद्रिणम् । वयम् । विश्वा । अहा । अदस्तम् । अक्षितम् ॥ निष्कृताहावमिति निष्कृत-आहावम् । अवटम् । सुवरत्रमितिसु-वरत्रम् । सुषेचनमितिसु-सेचनम् ॥ उद्रिणम् । सिञ्चे । अक्षितम् ॥ सीरा । युञ्जन्ति । कवयः । युगा । वीति । तन्वते । पृथक् ॥ धीराः । देवेषु । सुम्नया ॥ युनक्त । सीरा । वीति । युगा । तनोत । कृते । योनौ । वपत । इह । [२२] बीजम् ॥ गिरा । च । श्रुष्टिः । सभराइतिस-भराः । असत् । नः ।

नेदीयः। इत्। सृण्या। पक्वम्। एति। अयन्॥ लाङ्गलम्। पवीरवम्। सुशेवमिति सु-शेवम्। सुमतित्सर्विति सुमति-त्सरु॥ उदिति। इत्। कृषति। गाम्। अविम्। प्रफर्व्यमिति प्र-फर्व्यम्। च। पीवरीम्॥ प्रस्थावदिति प्रस्थ-वत्। रथवाहनमिति रथ-वाहनम्॥ शुनम्। नः। फालाः। वीति। तुदन्तु। भूमिम्। शुनम्। कीनाशाः। अभीति। यन्तु। वाहान्॥ शुनम्। पर्जन्यः। मधुना। पयोभिरिति पयः-भिः। शुनासीरा। शुनम्। अस्मासु। धत्तम्॥ कामम्। कामदुघइति काम-दुघे। धुक्ष्व। मित्राय। वरुणाय। च॥ इन्द्राय। अग्नये। पूष्णे। ओषधीभ्यइत्योषधि-भ्यः। प्रजाभ्यइति प्र-जाभ्यः॥ घृतेन। सीता। मधुना। समक्तेति सं-अक्ता। विश्वैः। देवैः। अनुमतेत्यनु-मता। मरुद्भिरिति मरुत्-भिः॥ ऊर्जस्वती। पयसा। पिन्वमाना। अस्मान्। सीते। पयसा। अभ्याववृत्स्वेत्यभि-आववृत्स्व॥ [२३] समोकसौविश्वरूपेविदुर्निरृतिरभिचष्टइहमित्रायद्वाविंशतिश्च॥ ❀ ❀ ॥५॥

याः। जाताः। ओषधयः। देवेभ्यः। त्रियुगमिति त्रि-युगम्। पुरा॥ मन्दामि। बभ्रूणाम्। अहम्। शतम्। धामानि। सप्त। च॥ शतम्। वः। अम्ब। धामानि। सहस्रम्। उत। वः। रुहः॥ अथ। शतक्रत्वइति शत-क्रत्वः। यूयम्। इमम्। मे। अगदम्। कृत॥ पुष्पावतीरिति पुष्प-वतीः। प्रसूवतीरिति प्र-सूवतीः। फलिनीः। अफलाः। उत॥ अश्वाः। इव। सजित्वरीरिति स-जित्वरीः। वीरुधः। पारयिष्णवः॥ ओषधीः। इति। मातरः। तत्। वः। देवीः। उपेति। ब्रुवे॥ रपांसि। विघ्नतीरिति वि-घ्नतीः। इत। रपः। [२४] चातयमानाः॥ अश्वत्थे। वः। निषदनमिति नि-सदनम्। पर्णे। वः। वसतिः। कृता॥ गोभाजइति गो-भाजः। इत्। किल। असथ। यत्। सनवथ। पूरुषम्॥ यत्। अहम्। वाजयन्। इमाः। ओषधीः। हस्ते। आदधइत्या-दधे॥ आत्मा। यक्ष्मस्य। नश्यति। पुरा। जीवगृभइति जीव-गृभः। यथा॥ यत्। ओषधयः। सङ्गच्छन्तइति सं-गच्छन्ते। राजानः। समिताविति सं-इतौ। इव॥ विप्रः। सः। उच्यते। भिषक्। रक्षोहेति रक्षः-हा। अमीवचातनइत्यमीव-चातनः॥ निष्कृतिरिति निः-कृतिः। नाम। वः। माता। अथ। यूयम्। स्थ। संकृतीरिति सं-कृतीः॥ सराः। पतत्रिणीः। [२५] स्थन। यत्। आमयति। निरिति। कृत॥ अन्या। वः। अन्याम्। अवतु। अन्या। अन्यस्याः।

उपेति । अवत ॥ ताः । सर्वाः । ओषधयः । सविदानाइतिसं-विदानाः । इदम् । मे । प्रेति । अवत । वचः ॥ उदिति । शुष्माः । ओषधीनाम् । गावः । गोष्ठादितिगो-स्थात् । इव । ईरते ॥ धनम् । सनिष्यन्तीनाम् । आत्मानम् । तव । पूरुष ॥ अतीति । विश्वाः । परिष्ठाइतिपरि-स्थाः । स्तेनः । इव । व्रजम् । अक्रमुः ॥ ओषधयः । प्रेति । अचुच्यवुः । यत् । किम् । च । तनुवाम् । रपः ॥ याः । [२६] ते । आतस्थुरित्या-तस्थुः । आत्मानम् । याः । आविविशुरित्या-विविशुः । परुःपरुरितिपरुः-परुः ॥ ताः । ते । यक्ष्मम् । वीति । बाधन्ताम् । उग्रः । मध्यमशीरितिमध्यम-शीः । इव ॥ साकम् । यक्ष्म । प्रेति । पत । श्येनेन । किकिदीविना ॥ साकम् । वातस्य । ध्राज्या । साकम् । नश्य । निहाकयेतिनि-हाकया ॥ अश्वावतीमित्यश्व-वतीम् । सोमवतीमितिसोम-वतीम् । ऊर्जयन्तीम् । उदोजसमित्युत्-ओजसम् ॥ एति । विथ्सि । सर्वाः । ओषधीः । अस्मै । अरिष्टतातयइत्यरिष्ट-तातये ॥ याः । फलिनीः । याः । अफलाः । अपुष्पाः । याः । च । पुष्पिणीः ॥ बृहस्पतिप्रसूताइतिबृहस्पति-प्रसूताः । ताः । नः । मुञ्चन्तु । अꣳहसः ॥ याः । [२७] ओषधयः । सोमराज्ञीरितिसोम-राज्ञीः । प्रविष्टाइतिप्र-विष्टाः । पृथिवीम् । अनु ॥ तासाम् । त्वम् । असि । उत्तमेत्युत्-तमा । प्रेति । नः । जीवातवे । सुव ॥ अवपतन्तीरित्यव-पतन्तीः । अवदन्न् । दिवः । ओषधयः । परि ॥ यम् । जीवम् । अश्नवामहै । न । सः । रिष्याति । पूरुषः ॥ याः । च । इदम् । उपशृण्वन्तीत्युप-शृण्वन्ति । याः । च । दूरम् । परागताइतिपरा-गताः ॥ इह । सङ्गत्येतिसं-गत्य । ताः । सर्वाः । अस्मै । समिति । दत्त । भेषजम् ॥ मा । वः । रिषत् । खनिता । यस्मै । च । अहम् । खनामि । वः ॥ द्विपदितिद्वि-पत् । चतुष्पदितिचतुः-पत् । अस्माकम् । सर्वम् । अस्तु । अनातुरमित्यना-तुरम् ॥ ओषधयः । समिति । वदन्ते । सोमेन । सह । राज्ञा ॥ यस्मै । करोति । ब्राह्मणः । तम् । राजन्न् । पारयामसि ॥ [२८] रपःपतत्रिणीर्याअꣳहसोयाःखनामिवोऽष्टादशच ॥ ६ ॥

मा । नः । हिꣳसीत् । जनिता । यः । पृथिव्याः । यः । वा । दिवम् । सत्यधर्मेति सत्य-धर्मा । जजान ॥ यः । च । अपः । चन्द्राः । बृहतीः । जजान । कस्मै । देवाय । हविषा । विधेम ॥ अभ्यावर्तस्वेत्यभि-आवर्तस्व । पृथिवि । यज्ञेन । पयसा । सह ॥ वपाम् । ते । अग्निः । इषितः । अवेति । सर्पतु ॥ अग्ने । यत् । ते । शुक्रम् । यत् ।

चन्द्रम् । यत् । पूतम् । यत् । यज्ञियम् ॥ तत् । देवेभ्यः । भरामसि ॥ इषम् । ऊर्जम् । अहम् । इतः । एति । [२९] ददे । ऋतस्य । धाम्नः । अमृतस्य । योनेः ॥ एति । नः । गोषु । विशतु । एति । ओषधीषु । जहामि । सेदिम् । अनिराम् । अमीवाम् ॥ अग्ने । तव । श्रवः । वयः । महि । भ्राजन्ति । अर्चयः । विभावसोइतिविभा-वसो ॥ बृहद्भानोइतिबृहत्-भानो । शवसा । वाजम् । उक्थ्यम् । दधासि । दाशुषे । कवे ॥ इरज्यन्न् । अग्ने । प्रथयस्व । जन्तुभिरितिजन्तु-भिः । अस्मेइति । रायः । अमर्त्य ॥ सः । दर्शतस्य । वपुषः । वीति । राजसि । पृणक्षि । सानसिम् । रयिम् ॥ ऊर्जः । नपात् । जातवेदइतिजात-वेदः । सुशस्तिभिरितिसुशस्ति-भिः । मन्दस्व । [३०] धीतिभिरितिधीति-भिः । हितः ॥ त्वेइति । इषः ॥ समिति । दधुः । भूरिरेतसइतिभूरि-रेतसः । चित्रोतयइतिचित्र-ऊतयः । वामजाताइतिवाम-जाताः ॥ पावकवर्चाइतिपावक-वर्चाः । शुक्रवर्चाइतिशुक्र-वर्चाः । अनूनवर्चाइत्यनून-वर्चाः । उदिति । इयर्षि । भानुना ॥ पुत्रः । पितरा । विचरन्नितिवि-चरन्न् । उपेति । अवसि । उभेइति । पृणक्षि । रोदसीइति ॥ ऋतावानमित्यृत-वानम् । महिषम् । विश्वचर्षणिमितिविश्व-चर्षणिम् । अग्निम् । सुम्नाय । दधिरे । पुरः । जनाः ॥ श्रुत्कर्णमितिश्रुत्-कर्णम् । सप्रथस्तममितिसप्रथः-तमम् । त्वा । गिरा । दैव्यम् । मानुषा । युगा ॥ निष्कर्तारमितिनिः-कर्तारम् । अध्वरस्य । प्रचेतसमिति प्र-चेतसम् । क्षयन्तम् । राधसे । महे ॥ रातिम् । भृगूणाम् । उशिजम् । कविक्रतुमितिकवि-क्रतुम् । पृणक्षि । सानसिम् । [३१] रयिम् ॥ चितः । स्थ । परिचितइतिपरि-चितः । ऊर्ध्वचितइत्यूर्ध्व-चितः । श्रयध्वम् । तया । देवतया । अङ्गिरस्वत् । ध्रुवाः । सीदत ॥ एति । प्यायस्व । समिति । एतु । ते । विश्वतः । सोम । वृष्णियम् ॥ भव । वाजस्य । सङ्गथइतिसं-गथे ॥ समिति । ते । पयांसि । समिति । उ । यन्तु । वाजाः । समिति । वृष्णियानि । अभिमातिषाहइत्यभिमाति-साहः ॥ आप्यायमानइत्या-प्यायमानः । अमृताय । सोम । दिवि । श्रवांसि । उत्तमानीत्युत्-तमानि । धिष्व ॥ [३२] आमन्दस्वसानसिमेकान्नचत्वारिंशच्च ॥ ॥७॥

अभीति । अस्थात् । विश्वाः । पृतनाः । अरातीः । तत् । अग्निः । आह । तत् । उ । सोमः । आह ॥ बृहस्पतिः । सविता । तत् । मे । आह । पूषा । मा ।

अधात् । सुकृतस्येतिसु-कृतस्यं । लोके ॥ यत् । अक्रन्दः । प्रथमम् । जायमानः । उद्यन्नित्युत्-यन्न् । समुद्रात् । उत । वा । पुरीषात् ॥ श्येनस्यं । पक्षा । हरिणस्य । बाहूइति । उपस्तुतमित्युप-स्तुतम् । जनिम । तत् । ते । अर्वन्न् ॥ अपाम् । पृष्ठम् । असि । योनिः । अग्नेः । समुद्रम् । अभितः । पिन्वमानम् ॥ वर्धमानम् । महः । [३३] एनिं । च । पुष्करम् । दिवः । मात्रया । वरिणा । प्रथस्व ॥ ब्रह्म । जज्ञानम् । प्रथमम् । पुरस्तात् । वीति । सीमतः । सुरुचइतिसु-रुचः । वेनः । आवः ॥ सः । बुध्नियाः । उपमाइत्युप-माः । अस्य । विष्ठाइतिवि-स्थाः । सतः । च । योनिम् । असतः । च । विवः ॥ हिरण्य गर्भइतिहिरण्य-गर्भः । समिति । अवर्तत । अग्रे । भूतस्यं । जातः । पतिः । एकः । आसीत् ॥ सः । दाधार । पृथिवीम् । द्याम् । उत । इमाम् । कस्मै । देवाय । हवि षां । विधेम ॥ द्रप्सः । चस्कन्द । पृथिवीम् । अन्विति । [३४] द्याम् । इमम् । च । योनिम् । अन्विति । यः । च । पूर्वः ॥ तृतीयम् । योनिम् । अन्विति । सञ्च रन्तमितिसं-चरन्तम् । द्रप्सम् । जुहोमि । अन्विति । सप्त । होत्राः ॥ नमः । अस्तु । सर्पेभ्यः । ये । के । च । पृथिवीम् । अनु ॥ ये । अन्तरिक्षे । ये । दिवि । तेभ्यः । सर्पेभ्यः । नमः ॥ ये । अदः । रोचने । दिवः । ये । वा । सूर्यस्य । रश्मिषु ॥ ये षाम् । अप्स्वित्यप्-सु । सदः । कृतम् । तेभ्यः । सर्पेभ्यः । नमः ॥ याः । इषवः । यातुधानानामितियातु-धानानाम् । ये । वा । वनस्पतीन् । अनु ॥ ये । वा । अव टेषु । शेरते । तेभ्यः । सर्पेभ्यः । नमः ॥ [३५]महोऽनुयातुधानानामेकादश च ॥८॥

ध्रुवा । असि । धरुणा । अस्तृता । विश्वकर्मणेतिविश्व-कर्मणा । सुकृतेतिसु-कृता ॥ मा । त्वा । समुद्रः । उदिति । वधीत् । मा । सुपर्णइतिसु-पर्णः । अव्यथमाना । पृथिवीम् । दृꣳह ॥ प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । त्वा । सादयतु । पृथिव्याः । पृष्ठे । व्यचस्वतीम् । प्रथस्वतीम् । प्रथः । असि । पृथिवी । असि । भूः । असि । भूमिः । असि । अदितिः । असि । विश्वधायाइतिविश्व-धायाः । विश्वस्य । भुवनस्य । धर्त्री । पृथिवीम् । यच्छ । पृथिवीम् । दृꣳह । पृथिवीम् । मा । हिꣳसीः । विश्वस्मै । प्राणा येतिप्र-अनाय । अपानायेत्यप-अनाय । व्यानायेतिवि-अनाय । उदानायेत्युत्-अनाय । प्रतिष्ठायाइतिप्रति-स्थायै । [३६] चरित्राय । अग्निः । त्वा । अभीति । पातु । मह्या । स्वस्त्या । छर्दिषा । शन्तमेनेतिशं-तमेन । तया । देवतया । अङ्गिरस्वत् ।

ध्रुवा । सीद ॥ काण्डांत्काण्डादितिकाण्डात्-काण्डात् । प्ररोहन्तीतिप्र-रोहन्ती । परुषःपरुषइतिपरुंषः-परुषः । परि ॥ एवा । नः । दूर्वे । प्रेति । तनु । सहस्रेण । शतेन । च ॥ या । शतेन । प्रतनोषीतिप्र-तनोषि । सहस्रेण । विरोहसीतिवि-रोहसि ॥ तस्याः । ते । देवि । इष्टके । विधेम । हविषा । वयम् ॥ अषाढा । असि । सहमाना । सहस्व । अरातीः । सहस्व । अरातीयतः । सहस्व । पृतनाः । सहस्व । पृतन्यतः ॥ सहस्रवीर्येतिसहस्र-वीर्या । [३७] असि । सा । मा । जिन्व ॥ मधु । वाताः । ऋतायतइत्यृत-यते । मधु । क्षरन्ति । सिन्धवः ॥ माध्वीः । नः । सन्तु । ओषधीः ॥ मधु । नक्तम् । उत । उषसि । मधुमदितिमधु-मत् । पार्थिवम् । रजः ॥ मधु । द्यौः । अस्तु । नः । पिता ॥ मधुमानितिमधु-मान् । नः । वनस्पतिः । मधुमानितिमधु-मान् । अस्तु । सूर्यः ॥ माध्वीः । गावः । भवन्तु । नः ॥ मही । द्यौः । पृथिवी । च । नः । इमम् । यज्ञम् । मिमिक्षताम् ॥ पिपृताम् । नः । भरीमभिरितिभरीम-भिः ॥ तत् । विष्णोः । परमम् । [३८] पदम् । सदा । पश्यन्ति । सूरयः ॥ दिवि । इव । चक्षुः । आततमित्या-ततम् ॥ ध्रुवा । असि । पृथिवि । सहस्व । पृतन्यतः ॥ स्यूता । देवेभिः । अमृतेन । एति । अगाः ॥ याः । ते । अग्ने । सूर्ये । रुचः । उद्यतइत्युत्-यतः । दिवम् । आतन्वन्तीत्या-तन्वन्ति । रश्मिभिरितिरश्मि-भिः ॥ ताभिः सर्वाभिः । रुचे । जनाय । नः । कृधि ॥ याः । वः । देवाः । सूर्ये । रुचः । गोषु । अश्वेषु । याः । रुचः ॥ इन्द्राग्नीइतीन्द्र-अग्नी । ताभिः । सर्वाभिः । रुचम् । नः । धत्त । बृहस्पते ॥ विराडितिवि-राट् । [३९] ज्योतिः । अधारयत् । सम्राडितिसं-राट् । ज्योतिः । अधारयत् । स्वराडितिस्व-राट् । ज्योतिः । अधारयत् ॥ अग्ने । युक्ष्व । हि । ये । तव । अश्वासः । देव । साधवः ॥ अरम् । वहन्ति । आशवः ॥ युक्ष्व । हि । देवहूतमानितिदेव-हूतमान् । अश्वान् । अग्ने । रथीः । इव ॥ नीति । होता । पूर्व्यः । सदः ॥ द्रप्सः । चस्कन्द । पृथिवीम् । अन्विति । द्याम् । इमम् । च । योनिम् । अन्विति । यः । च । पूर्वः ॥ तृतीयम् । योनिम् । अन्विति । सञ्चरन्तमितिसं-चरन्तम् । द्रप्सम् । जुहोमि । अन्विति । सप्त । [४०] होत्राः ॥ अभूत् । इदम् । विश्वस्य । भुवनस्य । वाजिनम् । अग्नेः । वैश्वानरस्य । च ॥ अग्निः । ज्योतिषा । ज्योतिष्मान् । रुक्मः । वर्चसा । वर्चस्वान् ॥ ऋचे । त्वा । रुचे । त्वा । समिति । इत् । स्रवन्ति । सरितः । न ।

धेनाः ॥ अन्तः । हृदा । मनसा । पूयमानाः ॥ घृतस्य । धाराः । अभीति । चाकशीमि ॥ हिरण्ययः । वेतसः । मध्ये । आसाम् ॥ तस्मिन्न् । सुपर्णइतिसु-पर्णः । मधुकृदितिमधु-कृत् । कुलायी । भजन्न् । आस्ते । मधु । देवताभ्यः ॥ तस्य । आसते । हरयः । सप्त । तीरे । स्वधामितिस्व-धाम् । दुहानाः । अमृतस्य । धाराम् ॥[४१]
प्रतिष्ठायैसहस्रंवीर्यापरमञ्विँराट् ध्सप्ततीरेचत्वारिंच ॥ ❀ ❀ ॥९॥

आदित्यम् । गर्भम् । पयसा । समञ्जन्नितिसं-अञ्जन्न् । सहस्रस्य । प्रतिमामितिप्रति-माम् । विश्वरूपमितिविश्व-रूपम् ॥ परीति । वृङ्ग्धि । हरसा । मा । अभीति । मृक्षः । शतायुषमितिशत-आयुषम् । कृणुहि । चीयमानः ॥ इमम् । मा । हिꣳसीः । द्विपादमितिद्वि-पादम् । पशुम् नाम् । सहस्राक्षेतिसहस्र-अक्ष । मेधे । एति । चीयमानः ॥ मयुम् । आरण्यम् । अन्विति । ते । दिशामि । तेन । चिन्वानः । तनुवः । नीति । सीद ॥ वातस्य । ध्राजिम् । वरुणस्य । नाभिम् । अश्वम् । जज्ञानम् । सरिरस्य । मध्ये ॥ शिशुम् । नदीनाम् । हरिम् । अद्रिबुद्धमित्यद्रि-बुद्धम् । अग्ने । मा । हिꣳसीः । [४२] परमे । व्योमन्नितिवि-ओमन्न् ॥ इमम् । मा । हिꣳसीः । एकशफमित्येक-शफम् । पशूनाम् । कनिक्रदम् । वाजिनम् । वाजिनेषु ॥ गौरम् । आरण्यम् । अन्विति । ते । दिशामि । तेन । चिन्वानः । तनुवः । नीति । सीद ॥ अजस्रम् । इन्दुम् । अरुषम् । भुरण्युम् । अग्निम् । ईडे । पूर्वचित्ताविति पूर्व-चित्तौ । नमोभिरितिनमः-भिः । सः । पर्वभिरितिपर्व-भिः । ऋतुशइत्यृतु-शः । कल्पमानः । गाम् । मा । हिꣳसीः । अदितिम् । विराजमितिवि-राजम् ॥ इमम् । समुद्रम् । शतधारमितिशत-धारम् ॥ उत्सम् । व्यच्यमानमितिवि-अच्यमानम् । भुवनस्य । मध्ये ॥ घृतम् । दुहानाम् । अदितिम् । जनाय । अग्ने । मा । [४३] हिꣳसीः । परमे । व्योमन्नितिवि-ओमन्न् ॥ गवयम् । आरण्यम् । अन्विति । ते । दिशामि । तेन । चिन्वानः । तनुवः । नीति । सीद ॥ वरूत्रिम् । त्वष्टुः । वरुणस्य । नाभिम् । अविम् । जज्ञानाम् । रजसः । परस्मात् ॥ महीम् । साहस्रीम् । असुरस्य । मायाम् । अग्ने । मा । हिꣳसीः । परमे । व्योमन्नितिवि-ओमन्न् ॥ इमाम् । ऊर्णायुम् । वरुणस्य । मायाम् । त्वचम् । पशूनाम् । द्विपदामितिद्वि-पदाम् । चतुष्पदामितिचतुः-पदाम् ॥ त्वष्टुः । प्रजानामितिप्र-जानाम् । प्रथमम् । जनित्रम् । अग्ने । मा । हिꣳसीः ।

परमे । व्योमन्निति वि-ओमन्न् ॥ उष्ट्रम् । आरण्यम् । अन्विति । [४४] ते । दिशामि । तेन । चिन्वानः । तनुवः । नीति । सीद ॥ यः । अग्निः । अग्नेः । तपसः । अधीति । जातः । शोचात् । पृथिव्याः । उत । वा । दिवः । परि ॥ येन । प्रजाइतिप्र-जाः । विश्वकर्मेतिविश्व-कर्मा । व्यानडितिवि-आनट् । तम् । अग्ने । हेडः । परीति । ते । वृणक्तु ॥ अजा । हि । अग्नेः । अजनिष्ट । गर्भात् । सा । वै । अपश्यत् । जनितारम् । अग्रे ॥ तया । रोहम् । आयन्न् । उपेति । मेध्यासः । तया । देवाः । देवताम् । अग्रे । आयन्न् ॥ शरभम् । आरण्यम् । अन्विति । ते । दिशामि । तेन । चिन्वानः । तनुवः । नीति । सीद ॥ [४५] अग्नेमाहिꣳसीरग्नेमोष्ट्रमारण्यमनुशरभमनवंच ॥१०॥

आदित्यमिमन्द्विपादम्मयुवँवातस्याश्वमिममेकशफङ्गौरमजम् ङ्वयँवरूत्रिमविमिमामूर्णायुमुष्ट्रय्योअग्निश्शरभम् ॥ ❁ ❁ ❁ ❁

इन्द्राग्नीइतीन्द्र-अग्नी । रोचना । दिवः । परीति । वाजेषु । भूषथः ॥ तत् । वाम् । चेति । प्रेति । वीर्यम् ॥ श्नथत् । वृत्रम् । उत । सनोति । वाजम् । इन्द्रा । यः । अग्नीइति । सहुरीइतिस-हुरी । सपर्यात् ॥ इरज्यन्ता । वसव्यस्य । भूरेः । सहस्तमेतिसहः-तमा । सहसा । वाजयन्तेतिवाज-यन्ता ॥ प्रेति । चर्षणिभ्यइतिचर्षणि-भ्यः । पृतना । हवेषु । प्रेति । पृथिव्याः । रिरिचाथेइति । दिवः । च ॥ प्रेति । सिन्धुभ्यइतिसिन्धु-भ्यः । प्रेति । गिरिभ्यइतिगिरि-भ्यः । महित्वेतिमहि-त्वा । प्रेति । इन्द्राग्नीइतीन्द्र-अग्नी । विश्वा । भुवना । अतीति । अन्या ॥ मरुतः । यस्य । हि । [४६] क्षये । पाथ । दिवः । विमहसइतिवि-महसः ॥ सः । सुगोपातमइतिसुगोप-तमः । जनः ॥ यज्ञैः । वा । यज्ञवाहसइतियज्ञ-वाहसः । विप्रस्य । वा । मतीनाम् ॥ मरुतः । शृणुत । हवम् ॥ श्रियसे । कम् । भानुभिरितिभानु-भिः । समिति । मिमिक्षिरे । ते । रश्मिभिरितिरश्मि-भिः । ते । ऋक्वभिरित्यृक्व-भिः । सुखादयइतिसु-खादयः ॥ ते । वाशीमन्तइतिवाशी-मन्तः । इष्मिणः । अभीरवः । विद्रे । प्रियस्य । मारुतस्य । धाम्नः ॥ अवेति । ते । हेडः । उदिति । उत्तममित्युत्-तमम् ॥ कया । नः । चित्रः । एति । भुवत् । ऊती । सदावृधइतिसदा-वृधः । सखा ॥ कया । शचिष्ठया । वृता ॥ [४७] कः । अद्य । युङ्क्ते । धुरि । गाः । ऋतस्य । शिमीवतः । भामिनः । दुर्हृणायूनितिदुः-हृणायून् ॥ आसन्निषून्नित्यासन्-इषून् । हृत्स्वसइतिहृत्सु-असः ।

मयोभूरिति मयः-भूः । यः । एषाम् । भृत्याम् । ऋणधत् । सः । जीवात् ॥ अग्ने । नय । एहि । देवानाम् । शम् । नः । भवन्तु । वाजेवाजइतिवाजे-वाजे ॥ अफ्स्वि त्यप्-सु । अग्ने । सधिः । तव । सः । ओषधीः । अन्विति । रुध्यसे ॥ गर्भे । सन्न् । जायसे । पुनः ॥ वृषा । सोम । द्युमानितिद्यु-मान् । असि । वृषा । देव । वृषव्रतइति वृष-व्रतः ॥ वृषा । धर्माणि । दधिषे ॥ इमम् । मे । वरुण । तत् । त्वा । यामि । त्वम् । नः । अग्ने । सः । त्वम् । नः । अग्ने ॥[४८] हिवृतामएकादशच ॥ ❀ ॥११॥

विष्णोःक्रमोऽसिदिवस्पर्यन्नपतेऽपैतसमितध्याजातामानोहिंसीदभ्यस्था ध्रुवास्यादित्यङ्गर्भमिन्द्राग्नीरोचनैकादश ॥ ११ ॥ विष्णोरस्मिन् हव्येतित्वाऽहन्धीति भिर् होत्रा अष्टाचत्वारिंशत् ॥ ४८ ॥ विष्णोःक्रमोऽसित्वन्नोअग्नेसत्वन्नोअग्ने ॥

हरिः ओ (३) म् ॥

इति चतुर्थकाण्डे द्वितीयः प्रश्नः ॥

अथ चतुर्थकाण्डे तृतीयः प्रश्नः ॥

हरिः ओ (४) म् ॥

अपाम् । त्वा । एमन्न् । सादयामि । अपाम् । त्वा । ओझन्न् । सादयामि । अपाम् । त्वा । भस्मन्न् । सादयामि । अपाम् । त्वा । ज्योतिषि । सादयामि । अ पाम् । त्वा । अयने । सादयामि । अर्णवे । सदने । सीद । समुद्रे । सदने । सीद । सलिले । सदने । सीद । अपाम् । क्षये । सीद । अपाम् । सधिषि । सीद । अपाम् । त्वा । सदने । सादयामि । अपाम् । त्वा । सधस्थइतिसध-स्थे । सादयामि । अपाम् । त्वा । पुरीषे । सादयामि । अपाम् । त्वा । योनौ । सादयामि । अपाम् । त्वा । पा थसि । सादयामि । गायत्री । छन्दः । त्रिष्टुप् । छन्दः । जगती । छन्दः । अनुष्टु बित्यनु-स्तुप् । छन्दः । पङ्क्तिः । छन्दः ॥ [१] योनौपञ्चदशच ॥ ❀ ॥१॥

अयम् । पुरः । भुवः । तस्य । प्राणइतिप्र-अनः । भौवायनः । वसन्तः । प्रा णायनः । गायत्री । वासन्ती । गायत्रियै । गायत्रम् । गायत्रात् । उपांशुरित्युप- अंशुः । उपांशोरित्युप-अंशोः । त्रिवृदितित्रि-वृत् । त्रिवृतइतित्रि-वृतः । रथ

न्तरमितिरथं-तरम् । रथन्तरादितिरथं-तरात् । वसिष्ठः । ऋषिः । प्रजापतिगृहीतयेति प्रजापति-गृहीतया । त्वया । प्राणमितिप्र-अनम् । गृह्णामि । प्रजाभ्यइतिप्र-जाभ्यः । अयम् । दक्षिणा । विश्वकर्मेतिविश्व-कर्मा । तस्य । मनः । वैश्वकर्मणमितिवैश्व-कर्मणम् । ग्रीष्मः । मानसः । त्रिष्टुक् । ग्रैष्मी । त्रिष्टुभः । ऐडम् । ऐडात् । अन्तर्यामइत्यन्तः-यामः । अन्तर्यामादित्यन्तः-यामात् । पञ्चदशइतिपञ्च-दशः । पञ्चदशादितिपञ्च-दशात् । बृहत् । बृहतः । भरद्वाजः । ऋषिः । प्रजापतिगृहीतयेतिप्रजापति- गृहीतया । त्वया । मनः । [२] गृह्णामि । प्रजाभ्यइतिप्र-जाभ्यः । अयम् । पश्चात् । विश्वव्यचाइतिविश्व-व्यचाः । तस्य । चक्षुः । वैश्वव्यचसमितिवैश्व-व्यचसम् । वर्षाणि । चाक्षुषाणि । जगती । वार्षी । जगत्याः । ऋक्षमम् । ऋक्षमात् । शुक्रः । शुक्रात् । सप्तदशइतिसप्त-दशः । सप्तदशादितिसप्त-दशात् । वैरूपम् । वैरूपात् । विश्वामित्रइतिविश्व-मित्रः । ऋषिः । प्रजापतिगृहीतयेतिप्रजापति-गृहीतया । त्वया । चक्षुः । गृह्णामि । प्रजाभ्यइतिप्र-जाभ्यः । इदम् । उत्तरादित्युत्-तरात् । सुवः । तस्य । श्रोत्रम् । सौवम् । शरत् । श्रौत्री । अनुष्टुबित्यनु-स्तुप् । शारदी । अनुष्टुभइत्यनु-स्तुभः । स्वारम् । स्वारात् । मन्थी । मन्थिनः । एकविंशइत्येक-विंशः । एकविंशादित्येक-विंशात् । वैराजम् । वैराजात् । जमदग्निः । ऋषिः । प्रजापतिगृहीतयेतिप्रजापति-गृहीतया । [३] त्वया । श्रोत्रम् । गृह्णामि । प्रजाभ्यइतिप्र-जाभ्यः । इयम् । उपरि । मतिः । तस्यै । वाक् । माती । हेमन्तः । वाच्यायनः । पङ्क्तिः । हैमन्ती । पङ्क्त्यै । निधनवदितिनिधन-वत् । निधनवतइतिनिधन-वतः । आग्रयणः । आग्रयणात् । त्रिणवत्रयस्त्रिंशावितित्रिणव-त्रयस्त्रिंशौ । त्रिणवत्रयस्त्रिंशाभ्यामितित्रिणव-त्रयस्त्रिंशाभ्याम् । शाक्वररैवतेइतिशाक्वर-रैवते । शाक्वररैवताभ्यामितिशाक्वर-रैवताभ्याम् । विश्वकर्मेतिविश्व-कर्मा । ऋषिः । प्रजापतिगृहीतयेतिप्रजापति-गृहीतया । त्वया । वाचम् । गृह्णामि । प्रजाभ्यइतिप्र-जाभ्यः ॥ [४] त्वयामनोजमदग्निर् ऋषिःप्रजापतिगृहीतयात्रिंशच्च ॥ २ ॥

प्राची । दिशाम् । वसन्तः । ऋतूनाम् । अग्निः । देवता । ब्रह्म । द्रविणम् । त्रिवृदितित्रि-वृत् । स्तोमः । सः । उ । पञ्चदशवर्तनिरितिपञ्चदश-वर्तनिः । त्र्यवि

रितित्रि-अविः । वयः । कृतम् । अयानाम् । पुरोवातइतिपुरः-वातः । वातः । सानगः । ऋषिः । दक्षिणा । दिशाम् । ग्रीष्मः । ऋतूनाम् । इन्द्रः । देवता । क्षत्रम् । द्रविणम् । पञ्चदशइतिपञ्च-दशः । स्तोमः । सः । उ । सप्तदशवर्तनिरितिसप्तदश-वर्तनिः । दित्यवाडितिदित्य-वाट् । वयः । त्रेता । अयानाम् । दक्षिणाद्वातइतिदक्षिणात्-वातः । वातः । सनातनइतिसना-तनः । ऋषिः । प्रतीची । दिशाम् । वर्षाः । ऋतूनाम् । विश्वे । देवाः । देवता । विट् । [५] द्रविणम् । सप्तदशइतिसप्त-दशः । स्तोमः । सः । उ । एकविꣳशवर्तनिरित्येकविꣳश-वर्तनिः । त्रिवत्सइतित्रि-वत्सः । वयः । द्वापरः । अयानाम् । पश्चाद्वातइतिपश्चात्-वातः । वातः । अहभूनः । ऋषिः । उदीची । दिशाम् । शरत् । ऋतूनाम् । मित्रावरुणावितिमित्रा-वरुणौ । देवता । पुष्टम् । द्रविणम् । एकविꣳशइत्येक-विꣳशः । स्तोमः । सः । उ । त्रिणववर्तनिरितित्रिणव-वर्तनिः । तुर्यवाडितितुर्य-वाट् । वयः । आस्कन्दइत्या-स्कन्दः । अयानाम् । उत्तराद्वातइत्युत्तरात्-वातः । वातः । प्रत्नः । ऋषिः । ऊर्ध्वा । दिशाम् । हेमन्तशिशिरावितिहेमन्त-शिशिरौ । ऋतूनाम् । बृहस्पतिः । देवता । वर्चः । द्रविणम् । त्रिणवइतित्रि-नवः । स्तोमः । सः । उ । त्रयस्त्रिꣳशवर्तनिरितित्रयस्त्रिꣳश-वर्तनिः । पष्ठवादितिपष्ठ-वात् । वयः । अभिभूरित्यभि-भूः । अयानाम् । विष्वग्वातइतिविष्वक्-वातः । वातः । सुपर्णइतिसु-पर्णः । ऋषिः । पितरः । पितामहाः । परे । अवरे । ते । नः । पान्तु । ते । नः । अवन्तु । अस्मिन्न् । ब्रह्मन्न् । अस्मिन्न् । क्षत्रे । अस्याम् । आशिषीत्या-शिषि । अस्याम् । पुरोधायामितिपुरः-धायाम् । अस्मिन्न् । कर्मन्न् । अस्याम् । देवहूत्यामितिदेव-हूत्याम् ॥ [६] विट् पष्ठवाड्ढ्योऽष्टाविꣳशतिश्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥ ३ ॥

तिरितिध्रुव-क्षितिः । ध्रुवयोनिरितिध्रुव-योनिः । ध्रुवा । असि । ध्रुवाम् । योनिम् । एति । सीद । साध्या ॥ उख्यस्य । केतुम् । प्रथमम् । पुरस्तात् । अश्विना । अध्वर्यूइति । सादयताम् । इह । त्वा ॥ स्वे । दक्षे । दक्षपितेतिदक्ष-पिता । इह । सीद । देवत्रेतिदेव-त्रा । पृथिवी । बृहती । रराणा ॥ स्वासस्थेतिसु-आसस्था । तनुवा । समिति । विशस्व । पिता । इव । एधि । सूनवे । एति । सुशेवेतिसु-शेवा । अश्विना । अध्वर्यूइति । सादयताम् । इह । त्वा ॥ कुलायिनी ।

वसुमतीतिवसु-मती । वयोधाइतिवयः-धाः । रयिम् । नः । वर्द्ध । बहुलम् । सुवी रमितिसु-वीरम् ॥ [७] अपेति । अमतिम् । दुर्मतिमितिदुः-मतिम् । बाधमाना । रायः । पोषे । यज्ञपतिमितियज्ञ-पतिम् । आभजन्तीत्या-भजन्ती । सुवः । धेहि । यजमानाय । पोषम् । अश्विना । अध्वर्यू इति । सादयताम् । इह । त्वा ॥ अग्नेः । पुरीषम् । असि । देवयानीतिदेव-यानी । ताम् । त्वा । विश्वे । अभीति । गृणन्तु । देवाः ॥ स्तोमपृष्ठेतिस्तोम-पृष्ठा । घृतवतीतिघृत-वती । इह । सीद । प्रजावदितिप्र जा-वत् । अस्मेइति । द्रविणा । एति । यजस्व । अश्विना । अध्वर्यू इति । सादयताम् । इह । त्वा ॥ दिवः । मूर्धा । असि । पृथिव्याः । नाभिः । विष्टम्भनीतिवि-स्तम्भनी । दिशाम् । अधिपत्नीत्यधि-पत्नी । भुवनानाम् ॥ [८] ऊर्मिः । द्रप्सः । अपाम् । असि । विश्वकर्मेतिविश्व-कर्मा । ते । ऋषिः । अश्विना । अध्वर्यूइति । सादयताम् । इह । त्वा ॥ सजूरितिस-जूः । ऋतुभिरित्यृतु-भिः । सजूरितिस-जूः । विधाभिरिति वि-धाभिः । सजूरितिस-जूः । वसुभिरितिवसु-भिः । सजूरितिस-जूः । रुद्रैः । स जूरितिस-जूः । आदित्यैः । सजूरितिस-जूः । विश्वैः । देवैः । सजूरितिस-जूः । देवैः । सजूरितिस-जूः । देवैः । वयोनाधैरितिवयः-नाधैः । अग्नये । त्वा । वैश्वा नराय । अश्विना । अध्वर्यू इति । सादयताम् । इह । त्वा ॥ प्राणमितिप्र-अनम् । मे । पाहि । अपानमित्यप-अनम् । मे । पाहि । व्यानमितिवि-अनम् । मे । पाहि । चक्षुः । मे । उर्व्या । वीति । भाहि । श्रोत्रम् । मे । श्लोकय । अपः । पिन्व । ओ षधीः । जिन्व । द्विपादितिद्वि-पात् । पाहि । चतुष्पादितिचतुः-पात् । अव । दिवः । वृष्टिम् । एति । ईरय ॥ [९] सुवीरम्भुवनानामुर्व्यासप्तदशच ॥ ❀ ॥४॥

त्र्यविरितित्रि-अविः । वयः । त्रिष्टुप् । छन्दः । दित्यवाडितिदित्य-वाट् । वयः । विराडितिवि-राट् । छन्दः । पञ्चाविरितिपञ्च-अविः । वयः । गायत्री । छन्दः । त्रिवत्सइतित्रि-वत्सः । वयः । उष्णिहा । छन्दः । तुर्यवाडितितुर्य-वाट् । वयः । अ नुष्टुबित्यनु-स्तुप् । छन्दः । पष्ठवादितिपष्ठ-वात् । वयः । बृहती । छन्दः । उक्षा । वयः । सतोबृहतीतिसतः-बृहती । छन्दः । ऋषभः । वयः । ककुत् । छन्दः । धेनुः । वयः । जगती । छन्दः । अनड्वान् । वयः । पङ्क्तिः । छन्दः । बस्तः । वयः । वि वलमितिवि-वलम् । छन्दः । वृष्णिः । वयः । विशालमितिवि-शालम् । छन्दः ।

पुरुषः । वयः । तन्द्रम् । छन्दः । व्याघ्रः । वयः । अनाधृष्टमित्यना-धृष्टम् । छन्दः । सिꣳहः । वयः । छदिः । छन्दः । विष्टम्भइतिवि-स्तम्भः । वयः । अधिपतिरित्यधि-पतिः । छन्दः । क्षत्रम् । वयः । मयन्दम् । छन्दः । विश्वकर्मेतिविश्व-कर्मा । वयः । परमेष्ठी । छन्दः । मूर्धा । वयः । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । छन्दः ॥ [१०]
पुरुषोवयष्षड्विꣳशतिश्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥५॥

इन्द्राग्नीइतीन्द्र-अग्नी । अव्यथमानाम् । इष्टकाम् । दृꣳहतम् । युवम् ॥ पृष्ठेन । द्यावापृथिवीइतिद्यावा - पृथिवी । अन्तरिक्षम् । च । वीति । बाधताम् ॥ विश्वकर्मेतिविश्व-कर्मा । त्वा । सादयतु । अन्तरिक्षस्य । पृष्ठे । व्यचस्वतीम् । प्रथस्वतीम् । भास्वतीम् । सूरिमतीमितिसूरि-मतीम् । एति । या । द्याम् । भासि । एति । पृथिवीम् । एति । उरु । अन्तरिक्षम् । अन्तरिक्षम् । यच्छ । अन्तरिक्षम् । दृꣳह । अन्तरिक्षम् । मा । हिꣳसीः । विश्वस्मै । प्राणायेतिप्र-अनाय । अपानायेत्यप-अनाय । व्यानायेतिवि-अनाय । उदानायेत्युत्-अनाय । प्रतिष्ठायाइतिप्रति-स्थायै । चरित्राय । वायुः । त्वा । अभीति । पातु । मह्या । स्वस्त्या । छर्दिषा । [११] शन्तमेनेतिशं-तमेन । तया । देवतया । अङ्गिरस्वत् । ध्रुवा । सीद ॥ राज्ञी । असि । प्राची । दिक् । विराडितिवि-राट् । असि । दक्षिणा । दिक् । सम्राडितिसं-राट् । असि । प्रतीची । दिक् । स्वराडितिस्व-राट् । असि । उदीची । दिक् । अधिपत्नीत्यधि-पत्नी । असि । बृहती । दिक् । आयुः । मे । पाहि । प्राणमितिप्र-अनम् । मे । पाहि । अपानमित्यप-अनम् । मे । पाहि । व्यानमितिवि-अनम् । मे । पाहि । चक्षुः । मे । पाहि । श्रोत्रम् । मे । पाहि । मनः । मे । जिन्व । वाचम् । मे । पिन्व । आत्मानम् । मे । पाहि । ज्योतिः । मे । यच्छ ॥ [१२] छर्दिषापिन्वषट्च ॥ ❀ ॥६॥

मा । छन्दः । प्रमेतिप्र-मा । छन्दः । प्रतिमेतिप्रति-मा । छन्दः । अस्रीविः । छन्दः । पङ्क्तिः । छन्दः । उष्णिहा । छन्दः । बृहती । छन्दः । अनुष्टुबित्यनु-स्तुप् । छन्दः । विराडितिवि-राट् । छन्दः । गायत्री । छन्दः । त्रिष्टुप् । छन्दः । जगती । छन्दः । पृथिवी । छन्दः । अन्तरिक्षम् । छन्दः । द्यौः । छन्दः । समाः । छन्दः । नक्षत्राणि । छन्दः । मनः । छन्दः । वाक् । छन्दः । कृषिः । छन्दः । हिरण्यम् । छन्दः । गौः । छन्दः । अजा । छन्दः । अश्वः । छन्दः ॥ अग्निः । देवता । [१३] वातः ।

देवता । सूर्यः । देवता । चन्द्रमाः । देवता । वसवः । देवता । रुद्राः । देवता । आदित्याः । देवता । विश्वे । देवाः । देवता । मरुतः । देवता । बृहस्पतिः । देवता । इन्द्रः । देवता । वरुणः । देवता । मूर्धा । असि । राट् । ध्रुवा । असि । धरुणा । यन्त्री । असि । यमित्री । इषे । त्वा । ऊर्जे । त्वा । कृष्यै । त्वा । क्षेमाय । त्वा । यन्त्री । राट् । ध्रुवा । असि । धरणी । धर्त्री । असि । धरित्री । आयुषे । त्वा । वर्चसे । त्वा । ओजसे । त्वा । बलाय । त्वा ॥ [१४] देवताऽऽयुषेत्वाषट् च ॥७॥

आशुः । त्रिवृदितित्रि-वृत् । भान्तः । पञ्चदशइतिपञ्च-दशः । व्योमेतिवि-ओम । सप्तदशइतिसप्त-दशः । प्रतूर्तिरितिप्र-तूर्तिः । अष्टादशइत्यष्टा-दशः । तपः । नवदशइतिनव-दशः । अभिवर्तइत्यभि-वर्तः । सविंशइतिस-विंशः । धरुणः । एकविंशइत्येक-विंशः । वर्चः । द्वाविंशः । सम्भरणइतिसं-भरणः । त्रयोविंशइतित्रयः-विंशः । योनिः । चतुर्विंशइतिचतुः-विंशः । गर्भाः । पञ्चविंशइतिपञ्च-विंशः । ओजः । त्रिणवइतित्रि-नवः । क्रतुः । एकत्रिंशइत्येक-त्रिंशः । प्रतिष्ठेतिप्रति-स्था । त्रयस्त्रिंशइतित्रयः-त्रिंशः । ब्रध्नस्य । विष्टपम् । चतुस्त्रिंशइतिचतुः-त्रिंशः । नाकः । षट्त्रिंशइतिषट् - त्रिंशः । विवर्तइतिवि-वर्तः । अष्टाचत्वारिंशइत्यष्टा-चत्वारिंशः । धर्त्रः । चतुष्टोमइतिचतुः-स्तोमः ॥ [१५] आशुस्सप्तविंशत् ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥८॥

अग्नेः । भागः । असि । दीक्षायाः । आधिपत्यमित्याधि-पत्यम् । ब्रह्म । स्पृतम् । त्रिवृदितित्रि-वृत् । स्तोमः । इन्द्रस्य । भागः । असि । विष्णोः । आधिपत्यमित्याधि-पत्यम् । क्षत्रम् । स्पृतम् । पञ्चदशइतिपञ्च-दशः । स्तोमः । नृचक्षसामितिनृ-चक्षसाम् । भागः । असि । धातुः । आधिपत्यमित्याधि-पत्यम् । जनित्रम् । स्पृतम् । सप्तदशइतिसप्त-दशः । स्तोमः । मित्रस्य । भागः । असि । वरुणस्य । आधिपत्यमित्याधि-पत्यम् । दिवः । वृष्टिः । वाताः । स्पृताः । एकविंशइत्येक-विंशः । स्तोमः । अदित्यै । भागः । असि । पूष्णः । आधिपत्यमित्याधि-पत्यम् । ओजः । स्पृतम् । त्रिणवइतित्रि-नवः । स्तोमः । वसूनाम् । भागः । असि । [१६] रुद्राणाम् । आधिपत्यमित्याधि-पत्यम् । चतुष्पादितिचतुः-पात् । स्पृतम् । चतुर्विंशइतिचतुः-विंशः । स्तोमः । आदित्यानाम् । भागः । असि । मरुताम् । आधि

पत्यमित्याधि-पत्यम् । गर्भाः । स्पृताः । पञ्चविंशइतिपञ्च-विंशः । स्तोमः । देवस्य । सवितुः । भागः । असि । बृहस्पतेः । आधिपत्यमित्याधि-पत्यम् । समीचीः । दिशः । स्पृताः । चतुष्टोमइतिचतुः-स्तोमः । स्तोमः । यावानाम् । भागः । असि । अयावानाम् । आधिपत्यमित्याधि-पत्यम् । प्रजाइतिप्र-जाः । स्पृताः । चतुश्चत्वारिंशइतिचतुः-चत्वारिंशः । स्तोमः । ऋभूणाम् । भागः । असि । विश्वेषाम् । देवानाम् । आधिपत्यमित्याधि-पत्यम् । भूतम् । निशान्तमितिनि-शान्तम् । स्पृतम् । त्रयस्त्रिंशइतित्रयः-त्रिंशः । स्तोमः ॥ [१७] वसूनाम्भागोऽसिषट्चत्वारिंशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥९॥

एकया । अस्तुवत । प्रजाइतिप्र-जाः । अधीयन्त । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । अधिपतिरित्यधि-पतिः । आसीत् । तिसृभिरितितिसृ-भिः । अस्तुवत । ब्रह्म । असृज्यत । ब्रह्मणः । पतिः । अधिपतिरित्यधि-पतिः । आसीत् । पञ्चभिरितिपञ्च-भिः । अस्तुवत । भूतानि । असृज्यन्त । भूतानाम् । पतिः । अधिपतिरित्यधि-पतिः । आसीत् । सप्तभिरितिसप्त-भिः । अस्तुवत । सप्तर्षयइतिसप्त-ऋषयः । असृज्यन्त । धाता । अधिपतिरित्यधि-पतिः । आसीत् । नवभिरितिनव-भिः । अस्तुवत । पितरः । असृज्यन्त । अदितिः । अधिपत्नीत्यधि-पत्नी । आसीत् । एकादशभिरित्येकादश-भिः । अस्तुवत । ऋतवः । असृज्यन्त । आर्तवः । अधिपतिरित्यधि-पतिः । आसीत् । त्रयोदशभिरितित्रयोदश-भिः । अस्तुवत । मासाः । असृज्यन्त । संवथ्सरइतिसं-वथ्सरः । अधिपतिरित्यधि-पतिः । [१८] आसीत् । पञ्चदशभिरितिपञ्चदश-भिः । अस्तुवत । क्षत्रम् । असृज्यत । इन्द्रः । अधिपतिरित्यधि-पतिः । आसीत् । सप्तदशभिरितिसप्तदश-भिः । अस्तुवत । पशवः । असृज्यन्त । बृहस्पतिः । अधिपतिरित्यधि-पतिः । आसीत् । नवदशभिरितिनवदश-भिः । अस्तुवत । शूद्रार्यावितिशूद्र-अर्यौ । असृज्येताम् । अहोरात्रेइत्यहः-रात्रे । अधिपत्नीइत्यधि-पत्नी । आस्ताम् । एकविंशत्येत्येक-विंशत्या । अस्तुवत । एकशफाइत्येक-शफाः । पशवः । असृज्यन्त । वरुणः । अधिपतिरित्यधि-पतिः । आसीत् । त्रयोविंशत्येतित्रयः-विंशत्या । अस्तुवत । क्षुद्राः । पशवः । असृज्यन्त । पूषा । अधिपतिरित्यधि-पतिः । आसीत् । पञ्चविंशत्येतिपञ्च-विंशत्या । अस्तुवत । आरण्याः ।

पशर्वः । असृज्यन्त । वायुः । अधिपतिरित्यधि-पतिः । आसीत् । सप्तविꣳशत्येतिसप्त-विꣳशत्या । अस्तुवत । द्यावापृथिवीइतिद्यावा-पृथिवी । वीति । [१९] एताम् । वसवः । रुद्राः । आदित्याः । अनु । वीति । आयन्न् । तेषाम् । आधिपत्यमित्याधि-पत्यम् । आसीत् । नवविꣳशत्येतिनव-विꣳशत्या । अस्तुवत । वनस्पतयः । असृज्यन्त । सोमः । अधिपतिरित्यधि-पतिः । आसीत् । एकत्रिꣳशतेत्येक-त्रिꣳशता । अस्तुवत । प्रजाइतिप्र-जाः । असृज्यन्त । यावानाम् । च । अयावानाम् । च । आधिपत्यमित्याधि-पत्यम् । आसीत् । त्रयस्त्रिꣳशतेतित्रयः-त्रिꣳशता । अस्तुवत । भूतानि । अशाम्यन्न् । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । परमेष्ठी । अधिपतिरित्यधि-पतिः । आसीत् ॥ [२०] सँवत्सरोऽधिपतिर्विपञ्चत्रिꣳशच्च ॥ १० ॥

इयम् । एव । सा । या । प्रथमा । व्यौच्छदितिवि-औच्छत् । अन्तः । अस्याम् । चरति । प्रविष्टेतिप्र-विष्टा ॥ वधूः । जजान । नवगदितिनव-गत् । जनित्री । त्रयः । एनाम् । महिमानः । सचन्ते ॥ छन्दस्वतीइति । उषसा । पेपिशानेइति । समानम् । योनिम् । अन्विति । सञ्चरन्तीइतिसं-चरन्ती ॥ सूर्यपत्नीइतिसूर्य-पत्नी । वीति । चरतः । प्रजानतीइतिप्र-जानती । केतुम् । कृण्वानेइति । अजरेइति । भूरिरेतसेतिभूरि-रेतसा ॥ ऋतस्य । पन्थाम् । अन्विति । तिस्रः । एति । अगुः । त्रयः । घर्मासः । अन्विति । ज्योतिषा । एति । अगुः ॥ प्रजामितिप्र-जाम् । एका । रक्षति । ऊर्जम् । एका । [२१] व्रतम् । एका । रक्षति । देवयूनामितिदेव-यूनाम् ॥ चतुष्टोमइतिचतुः-स्तोमः । अभवत् । या । तुरीया । यज्ञस्य । पक्षौ । ऋषयः । भवन्ती ॥ गायत्रीम् । त्रिष्टुभम् । जगतीम् । अनुष्टुभमित्यनु-स्तुभम् । बृहत् । अर्कम् । युञ्जानाः । सुवः । एति । अभरन्न् । इदम् ॥ पञ्चभिरितिपञ्च-भिः । धाता । वीति । दधौ । इदम् । यत् । तासाम् । स्वसृः । अजनयत् । पञ्चपञ्चेतिपञ्च-पञ्च ॥ तासाम् । उ । यन्ति । प्रयवेणेतिप्र-यवेन । पञ्च । नाना । रूपाणि । क्रतवः । वसानाः ॥ त्रिꣳशत् । स्वसारः । उपेति । यन्ति । निष्कृतमितिनिः-कृतम् । समानम् । केतुम् । प्रतिमुञ्चमानाइतिप्रति-मुञ्चमानाः ॥ [२२] ऋतुः । तन्वते । कवयः । प्रजानतीरितिप्र-जानतीः । मध्येछन्दसइतिमध्ये-छन्दसः । परीति । यन्ति । भास्वतीः ॥ ज्योतिष्मती । प्रतीति । मुञ्चते । नभः । रात्री । देवी । सूर्यस्य । व्रतानि ॥ वीति ।

पश्यन्ति । पशवः । जायमानाः । नानारूपाइतिनाना-रूपाः । मातुः । अस्याः । उपस्थइत्युप-स्थे ॥ एकाष्टकेत्येक-अष्टका । तपसा । तप्यमाना । जजान । गर्भम् । महिमानम् । इन्द्रम् ॥ तेन । दस्यून् । वीति । असहन्त । देवाः । हन्ता । असुराणाम् । अभवत् । शचीभिरितिशचि-भिः ॥ अनानुजामित्यनानु-जाम् । अनुजामित्यनु-जाम् । माम् । अकर्त । सत्यम् । वदन्ती । अन्विति । इच्छे । एतत् ॥ भूयासम् । [२३] अस्य । सुमताविति सु-मतौ । यथा । यूयम् । अन्या । वः । अन्याम् । अतीति । मा । प्रेति । युक्त ॥ अभूत् । मम । सुमताविति सु-मतौ । विश्ववेदाइतिविश्व-वेदाः । आष्ट । प्रतिष्ठामितिप्रति-स्थाम् । अविदत् । हि । गाधम् ॥ भूयासम् । अस्य । सुमताविति सु-मतौ । यथा । यूयम् । अन्या । वः । अन्याम् । अतीति । मा । प्रेति । युक्त ॥ पञ्च । व्युष्टीरितिवि-उष्टीः । अन्विति । पञ्च । दोहाः । गाम् । पञ्चनाम्नीमितिपञ्च-नाम्नीम् । ऋतवः । अन्विति । पञ्च ॥ पञ्च । दिशः । पञ्चदशेनेतिपञ्च-दशेन । क्लृप्ताः । समानमूर्ध्नीरितिसमान-मूर्ध्नीः । अभीति । लोकम् । एकम् ॥ [२४] ऋतस्य । गर्भः । प्रथमा । व्यूषुषीतिवि-ऊषुषी । अपाम् । एका । महिमानम् । बिभर्ति ॥ सूर्यस्य । एका । चरति । निष्कृतेष्वितिनिः-कृतेषु । घर्मस्य । एका । सविता । एकाम् । नीति । यच्छति ॥ या । प्रथमा । व्यौच्छदितिवि-औच्छत् । सा । धेनुः । अभवत् । यमे ॥ सा । नः । पयस्वती । धुक्ष्व । उत्तरामुत्तरामित्युत्तराम्-उत्तराम् । समाम् ॥ शुक्रऋषभेतिशुक्र-ऋषभा । नभसा । ज्योतिषा । एति । अगात् । विश्वरूपेतिविश्व-रूपा । शबलीः । अग्निकेतुरित्यग्नि-केतुः ॥ समानम् । अर्थम् । स्वपस्यमानेतिसु-अपस्यमाना । बिभ्रती । जराम् । अजरे । उषः । एति । अगाः ॥ ऋतूनाम् । पत्नी । प्रथमा । इयम् । एति । अगात् । अह्नाम् । नेत्री । जनित्री । प्रजानामितिप्र-जानाम् ॥ एका । सती । बहुधेतिबहु-धा । उषः । वीति । उच्छसि । अजीर्णा । त्वम् । जरयसि । सर्वम् । अन्यत् ॥ [२५]

ऊर्जमेकाप्रतिमुञ्चमानाभूयासमेकम्पत्न्येकान्नविꣳशतिश्च ॥ ❀ ॥ ११ ॥

अग्ने । जातान् । प्रेति । नुद । नः । सपत्नान् । प्रतीति । अजातान् । जातवेदइतिजात-वेदः । नुदस्व ॥ अस्मेइति । दीदिहि । सुमनाइतिसु-मनाः । अहेडन्न् । तव । स्याम् । शर्मन्न् । त्रिवरूथइतित्रि-वरूथः । उद्भिदित्युत्-भित् ॥ सहसा ।

जातान् । प्रेति । नुद । नः । सपत्नान् । प्रतीति । अजातान् । जातवेदइतिजात-
वेदः । नुदस्व ॥ अधीति । नः । ब्रूहि । सुमनस्यमानइतिसु-मनस्यमानः । वयम् ।
स्याम । प्रेति । नुद । नः । सपत्नान् ॥ चतुश्चत्वारिंशइतिचतुः-चत्वारिंशः ।
स्तोमः । वर्चः । द्रविणम् । षोडशः । स्तोमः । ओजः । द्रविणम् । पृथिव्याः । पुरी
षम् । असि । [२६] अप्सः । नाम ॥ एवः । छन्दः । वरिवः । छन्दः । शम्भूरिति
शं-भूः । छन्दः । परिभूरितिपरि-भूः । छन्दः । आच्छत् । छन्दः । मनः । छन्दः ।
व्यचः । छन्दः । सिन्धुः । छन्दः । समुद्रम् । छन्दः । सलिलम् । छन्दः । संयदिति
सं-यत् । छन्दः । वियदितिवि-यत् । छन्दः । बृहत् । छन्दः । रथन्तरमितिरथं-तरम् ।
छन्दः । निकायइतिनि-कायः । छन्दः । विवधइतिवि-वधः । छन्दः । गिरः । छन्दः ।
भ्रजः । छन्दः । सष्टुबितिस-स्तुप् । छन्दः । अनुष्टुबित्यनु-स्तुप् । छन्दः । ककुत् ।
छन्दः । त्रिककुदितित्रि-ककुत् । छन्दः । काव्यम् । छन्दः । अङ्कुपम् । छन्दः । [२७]
पदपङ्क्तिरितिपद-पङ्क्तिः । छन्दः । अक्षरपङ्क्तिरित्यक्षर-पङ्क्तिः । छन्दः ।
विष्टारपङ्क्तिरितिविष्टार-पङ्क्तिः । छन्दः । क्षुरः । भृज्वान् । छन्दः । प्रच्छत् ।
छन्दः । पक्षः । छन्दः । एवः । छन्दः । वरिवः । छन्दः । वयः । छन्दः । वयस्कृ
दितिवयः-कृत् । छन्दः । विशालमितिवि-शालम् । छन्दः । विष्पर्धाइतिवि-स्प
र्धाः । छन्दः । छदिः । छन्दः । दूरोहणमितिदुः-रोहणम् । छन्दः । तन्द्रम् । छन्दः ।
अङ्काङ्कम् । छन्दः ॥ [२८] अस्यङ्कुपञ्छन्दश्चत्वारिंशच्च ॥ ❀ ॥१२॥

अग्निः । वृत्राणि । जङ्घनत् । द्रविणस्युः । विपन्ययेतिवि-पन्यया ॥ समिद्ध
इतिसं-इद्धः । शुक्रः । आहुतइत्या-हुतः ॥ त्वम् । सोम । असि । सत्पतिरितिसत्-
पतिः । त्वम् । राजा । उत । वृत्रहेतिवृत्र-हा ॥ त्वम् । भद्रः । असि । क्रतुः ॥
भद्रा । ते । अग्ने । स्वनीकेतिसु-अनीक । सन्दृगितिसं-दृक् । घोरस्य । सतः । वि
षुणस्य । चारुः ॥ न । यत् । ते । शोचिः । तमसा । वरन्त । न । ध्वस्मानः ।
तनुवि । रेपः । एति । धुः ॥ भद्रम् । ते । अग्ने । सहसिन् । अनीकम् । उपाके ।
एति । रोचते । सूर्यस्य ॥ [२९] रुशत् । दृशे । ददृशे । नक्तया । चित् । अरू
क्षितम् । दृशे । एति । रूपे । अन्नम् ॥ सः । एना । अनीकेन । सुविदत्रइतिसु-

विदत्रः । अस्मेइति । यथा । देवान् । आयजिष्ठइत्या-यजिष्ठः । स्वस्ति ॥ अदब्धः । गोपाइतिगो-पाः । उत । नः । परस्पाइतिपरः-पाः । अग्ने । द्युमदितिद्यु-मत् । उत । रेवत् । दिदीहि ॥ स्वस्ति । नः । दिवः । अग्ने । पृथिव्याः । विश्वायुरितिविश्व-आयुः । धेहि । यजथाय । देव ॥ यत् । सीमहि । दिविजातेतिदिवि-जात । प्रशस्तमितिप्र-शस्तम् । तत् । अस्मासु । द्रविणम् । धेहि । चित्रम् ॥ यथा । होतः । मनुषः । [३०] देवतातेतिदेव-ताता । यज्ञेभिः । सूनोइति । सहसः । यजासि ॥ एव । नः । अद्य । समना । समानान् । उशन् । अग्ने । उशतः । यक्षि । देवान् ॥ अग्निम् । ईडे । पुरोहितमितिपुरः-हितम् । यज्ञस्य । देवम् । ऋत्विजम् ॥ होतारम् । रत्नधातममितिरत्न-धातमम् ॥ वृषा । सोम । द्युमानितिद्यु-मान् । असि । वृषा । देव । वृषव्रतइतिवृष-व्रतः ॥ वृषा । धर्माणि । दधिषे ॥ सान्तपनाइतिसां-तपनाः । इदम् । हविः । मरुतः । तत् । जुजुष्टन ॥ युष्माक । ऊती । रिशादसइतिरिश-अदसः ॥ यः । नः । मर्तः । वसवः । दुर्हृणायुरितिदुः-हृणायुः । तिरः । सत्यानि । मरुतः । [३१] जिघांसात् ॥ द्रुहः । पाशम् । प्रति । सः । मुचीष्ट । तपिष्ठेन । तपसा । हन्तन । तम् ॥ संवत्सरीणाइतिसं-वत्सरीणाः । मरुतः । स्वर्काइतिसु-अर्काः । उरुक्षयाइत्युरु-क्षयाः । सगणाइतिस-गणाः । मानुषेषु ॥ ते । अस्मत् । पाशान् । प्रति । मुञ्चन्तु । अंहसः । सान्तपनाइतिसां-तपनाः । मदिराः । मादयिष्णवः ॥ पिप्रीहि । देवान् । उशतः । यविष्ठ । विद्वान् । ऋतून् । ऋतुपतइत्यृतु-पते । यज । इह ॥ ये । दैव्याः । ऋत्विजः । तेभिः । अग्ने । त्वम् । होतॄणाम् । असि । आयजिष्ठइत्या-यजिष्ठः ॥ अग्ने । यत् । अद्य । विशः । अध्वरस्य । होतः । पावक । [३२] शोचे । वेः । त्वम् । हि । यज्वा ॥ ऋता । यजासि । महिना । वीति । यत् । भूः । हव्या । वह । यविष्ठ । या । ते । अद्य ॥ अग्निना । रयिम् । अश्नवत् । पोषम् । एव । दिवेदिवइतिदिवे-दिवे ॥ यशसम् । वीरवत्तममितिवीरवत्-तमम् ॥ गयस्फानइतिगय-स्फानः । अमीवहेत्यमीव-हा । वसुविदितिवसु-वित् । पुष्टिवर्द्धनइतिपुष्टि-वर्द्धनः ॥ सुमित्रइतिसु-मित्रः । सोम । नः । भव ॥ गृहमेधासइतिगृह-मेधासः । एत । गत । मरुतः । मा । अपेति । भूतन ॥ प्रमुञ्चन्तइतिप्र-मुञ्चन्तः । नः । अंहसः ॥ पूर्वीभिः । हि । ददाशिम । शरद्भिरितिशरत्-भिः ।

मरुतः । वयम् ॥ महोभिरितिमहः-भिः । [३३] चर्षणीनाम् ॥ प्रेति । बुध्नियां । ईरते । वः । महांसि । प्रेति । नामानि । प्रयज्यवइतिप्र-यज्यवः । तिरध्वम् ॥ सहस्रियम् । दम्यम् । भागम् । एतम् । गृहमेधीयमितिगृह-मेधीयम् । मरुतः । जुषध्वम् ॥ उपेति । यम् । एति । युवतिः । सुदक्षमितिसु-दक्षम् । दोषा । वस्तोः । हविष्मती । घृताची ॥ उपेति । स्वा । एनम् । अरमतिः । वसूयुरितिवसु-युः ॥ इमोइति । अग्ने । वीततमानीतिवीत-तमानि । हव्या । अजस्रः । वक्षि । देवतातिमितिदेव-तातिम् । अच्छ ॥ प्रतीति । नः । ईम् । सुरभीणि । वियन्तु ॥ क्रीडम् । वः । शर्द्धः । मारुतम् । अनर्वाणम् । रथेशुभमितिरथे-शुभम् ॥ [३४] कण्वाः । अभि । प्रेति । गायत ॥ अत्यासः । न । ये । मरुतः । स्वञ्चः । यक्षदृशइतियक्ष-दृशः । न । शुभयन्त । मर्याः ॥ ते । हर्म्येष्ठाइतिहर्म्ये-स्थाः । शिशवः । न । शुभ्राः । वत्सासः । न । प्रक्रीडिनइतिप्र-क्रीडिनः । पयोधाइतिपयः-धाः ॥ प्रेति । एषाम् । अज्मेषु । विथुरा । इव । रेजते । भूमिः । यामेषु । यत् । ह । युञ्जते । शुभे ॥ ते । क्रीडयः । धुनयः । भ्राजदृष्टयइतिभ्राजत्-ऋष्टयः । स्वयम् । महित्वमितिमहि-त्वम् । पनयन्त । धूतयः ॥ उपह्वरेष्वित्युप-ह्वरेषु । यत् । अचिध्वम् । ययिम् । वयः । इव । मरुतः । केन । [३५] चित् । पथा ॥ श्चोतन्ति । कोशाः । उपेति । वः । रथेषु । एति । घृतम् । उक्षत । मधुवर्णमितिमधु-वर्णम् । अर्चते ॥ अग्निमग्निमित्यग्निम्-अग्निम् । हवीमभिरितिहवीम-भिः । सदा । हवन्त । विश्पतिम् ॥ हव्यवाहमितिहव्य-वाहम् । पुरुप्रियमितिपुरु-प्रियम् ॥ तम् । हि । शश्वन्तः । ईडते । स्रुचा । देवम् । घृतश्चुतेतिघृत-श्चुता ॥ अग्निम् । हव्याय । वोढवे ॥ इन्द्राग्नीइतीन्द्र-अग्नी । रोचना । दिवः । श्नथत् । वृत्रम् । इन्द्रम् । वः । विश्वतः । परीति । इन्द्रम् । नरः । विश्वकर्मन्नितिविश्व-कर्मन् । हविषा । वावृधानः । विश्वकर्मन्नितिविश्व-कर्मन् । हविषा । वर्द्धनेन ॥ [३६] सूयंस्यमनुषोमरुतःपावकमहोभीरथेशुभङ्केनषट्चत्वारिंशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥ १३ ॥

अपान्त्वेमन्नयम्पुरोभुवःप्राचीध्रुवक्षितिस्त्र्यविरिन्द्राग्नीमाछन्दआशुस्त्रिवृद्धमेर्भागोऽस्येकयेयमेवसायाऽग्नेजातान्नभिवृत्राणिनयोदश ॥ ❀ ॥१३॥

अपान्त्वेन्द्राग्नीइयमेवदेवतांताषट् त्रिꣳशत् ॥३६॥ अपान्त्वेमन् हविषावर्द्धनेन ॥
हरिः ओ (३) म् ॥

इति चतुर्थकाण्डे तृतीयः प्रश्नः ॥

अथ चतुर्थकाण्डे चतुर्थः प्रश्नः ॥

हरिः ओ (४) म् ॥

रश्मिः । असि । क्षयाय । त्वा । क्षयम् । जिन्व । प्रेतिरितिप्र-इतिः । असि । धर्माय । त्वा । धर्मम् । जिन्व । अन्वितिरित्यनु-इतिः । असि । दिवे । त्वा । दिवम् । जिन्व । सन्धिरितिसं-धिः । असि । अन्तरिक्षाय । त्वा । अन्तरिक्षम् । जिन्व । प्रतिधिरितिप्रति-धिः । असि । पृथिव्यै । त्वा । पृथिवीम् । जिन्व । विष्टम्भइतिवि-स्तम्भः । असि । वृष्ट्यै । त्वा । वृष्टिम् । जिन्व । प्रवेतिप्र-वा । असि । अह्ने । त्वा । अहः । जिन्व । अनुवेत्यनु-वा । असि । रात्रियै । त्वा । रात्रिम् । जिन्व । उशिक् । असि । [१] वसुभ्यइतिवसु-भ्यः । त्वा । वसून् । जिन्व । प्रकेतइतिप्र-केतः । असि । रुद्रेभ्यः । त्वा । रुद्रान् । जिन्व । सुदीतिरितिसु-दीतिः । असि । आदित्येभ्यः । त्वा । आदित्यान् । जिन्व । ओजः । असि । पितृभ्यइतिपितृ-भ्यः । त्वा । पितॄन् । जिन्व । तन्तुः । असि । प्रजाभ्यइतिप्र-जाभ्यः । त्वा । प्रजाइतिप्र-जाः । जिन्व । पृतनाषाट् । असि । पशुभ्यइतिपशु-भ्यः । त्वा । पशून् । जिन्व । रेवत् । असि । ओषधीभ्यइत्योषधि-भ्यः । त्वा । ओषधीः । जिन्व । अभिजिदित्यभि-जित् । असि । युक्तग्रावेतियुक्त-ग्रावा । इन्द्राय । त्वा । इन्द्रम् । जिन्व । अधिपतिरित्यधि-पतिः । असि । प्राणायेतिप्र-अनाय । [२] त्वा । प्राणमितिप्र-अनम् । जिन्व । यन्ता । असि । अपानायेत्यप-अनाय । त्वा । अपानमित्यप-अनम् । जिन्व । सꣳसर्पइतिसं-सर्पः । असि । चक्षुषे । त्वा । चक्षुः । जिन्व । वयोधाइतिवयः-धाः । असि । श्रोत्राय । त्वा । श्रोत्रम् । जिन्व । त्रिवृदितित्रि-वृत् । असि । प्रवृदितिप्र-वृत् । असि । सꣳवृदितिसं-वृत् । असि । विवृदितिवि-वृत् । असि । सꣳरोहइतिसं-रोहः । असि । नीरोहइतिनिः रोहः । असि । प्ररोहइतिप्र-रोहः । असि । अनुरोहइत्यनु-रोहः । असि । वसुकः । असि । वेषश्रिरितिवेष-श्रिः । असि । वस्यष्टिः । असि ॥ [३] उशिगसिप्राणायत्रिचत्वारिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ॥ १ ॥

राज्ञी । असि । प्राची । दिक् । वसवः । ते । देवाः । अधिपतयइत्यधि-पतयः । अग्निः । हेतीनाम् । प्रतिधर्तेतिप्रति-धर्ता । त्रिवृदितित्रि-वृत् । त्वा । स्तोमः । पृथिव्याम् । श्रयतु । आज्यम् । उक्थम् । अव्यथयत् । स्तभ्नातु । रथन्तरमितिरथं-तरम् । साम । प्रतिष्ठित्याइतिप्रति-स्थित्यै । विराडितिवि-राट् । असि । दक्षिणा । दिक् । रुद्राः । ते । देवाः । अधिपतयइत्यधि-पतयः । इन्द्रः । हेतीनाम् । प्रतिधर्तेतिप्रति-धर्ता । पञ्चदशइतिपञ्च-दशः । त्वा । स्तोमः । पृथिव्याम् । श्रयतु । प्रउगम् । उक्थम् । अव्यथयत् । स्तभ्नातु । बृहत् । साम । प्रतिष्ठित्याइतिप्रति-स्थित्यै । सम्राडितिसं-राट् । असि । प्रतीची । दिक् । [४] आदित्याः । ते । देवाः । अधिपतयइत्यधि-पतयः । सोमः । हेतीनाम् । प्रतिधर्तेतिप्रति-धर्ता । सप्तदशइतिसप्त-दशः । त्वा । स्तोमः । पृथिव्याम् । श्रयतु । मरुत्वतीयम् । उक्थम् । अव्यथयत् । स्तभ्नातु । वैरूपम् । साम । प्रतिष्ठित्याइतिप्रति-स्थित्यै । स्वराडितिस्व-राट् । असि । उदीची । दिक् । विश्वे । ते । देवाः । अधिपतयइत्यधि-पतयः । वरुणः । हेतीनाम् । प्रतिधर्तेतिप्रति-धर्ता । एकविꣳशइत्येक-विꣳशः । त्वा । स्तोमः । पृथिव्याम् । श्रयतु । निष्केवल्यम् । उक्थम् । अव्यथयत् । स्तभ्नातु । वैराजम् । साम । प्रतिष्ठित्याइतिप्रति-स्थित्यै । अधिपत्नीत्यधि-पत्नी । असि । बृहती । दिक् । मरुतः । ते । देवाः । अधिपतयइत्यधि-पतयः । [५] बृहस्पतिः । हेतीनाम् । प्रतिधर्तेतिप्रति-धर्ता । त्रिणवत्रयस्त्रिꣳशावितित्रिणव-त्रयस्त्रिꣳशौ । त्वा । स्तोमौ । पृथिव्याम् । श्रयताम् । वैश्वदेवाग्निमारुतेइतिवैश्वदेव-आग्निमारुते । उक्थेइति । अव्यथयन्तीइति । स्तभ्नीताम् । शाक्वररैवतेइतिशाक्वर-रैवते । सामनीइति । प्रतिष्ठित्याइतिप्रति - स्थित्यै । अन्तरिक्षाय । ऋषयः । त्वा । प्रथमजाइतिप्रथम-जाः । देवेषु । दिवः । मात्रया । वरिम्णा । प्रथन्तु । विधर्तेतिवि-धर्ता । च । अयम् । अधिपतिरित्यधि-पतिः । च । ते । त्वा । सर्वे । संविदानाइतिसं-विदानाः । नाकस्य । पृष्ठे । सुवर्गइतिसुवः-गे । लोके । यजमानम् । च । सादयन्तु ॥ [६] प्रतीचीदिङ्मरुतस्तेदेवाअधिपतयश्चत्वारिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥ २ ॥

अयम् । पुरः । हरिकेशइतिहरि-केशः । सूर्यरश्मिरितिसूर्य-रश्मिः । तस्य । रथगृत्सइतिरथ-गृत्सः । च । रथौजाइतिरथ-ओजाः । च । सेनानिग्रामण्याविति

सेनानि-ग्रामण्यौ । पुञ्जिकस्थलेतिपुञ्जिक-स्थला । च । कृतस्थलेतिकृत-स्थला । च । अप्सरसौ । यातुधानाइतियातु-धानाः । हेतिः । रक्षाꣳसि । प्रहेतिरितिप्र-हेतिः । अयम् । दक्षिणा । विश्वकर्मेतिविश्व-कर्मा । तस्य । रथस्वनइतिरथ-स्वनः । च । रथे चित्रइतिरथे-चित्रः । च । सेनानिग्रामण्यावितिसेनानि-ग्रामण्यौ । मेनका । च । सहजन्येतिसह-जन्या । च । अप्सरसौ । दङ्क्ष्णवः । पशवः । हेतिः । पौरुषेयः । वधः । प्रहेतिरितिप्र-हेतिः । अयम् । पश्चात् । विश्वव्यचाइतिविश्व-व्यचाः । तस्य । रथप्रोतइतिरथ-प्रोतः । च । असमरथइत्यसम-रथः । च । सेनानिग्रामण्यावितिसेनानि-ग्रामण्यौ । प्रम्लोचन्तीतिप्र-म्लोचन्ती । च । [७] अनुम्लोचन्तीत्यनु-म्लोचन्ती । च । अप्सरसौ । सर्पाः । हेतिः । व्याघ्राः । प्रहेतिरितिप्र-हेतिः । अयम् । उत्तरादित्युत्-तरात् । सयद्वसुरितिसंयत्-वसुः । तस्य । सेनजिदितिसेन-जित् । च । सुषेणइतिसु-सेनः । च । सेनानिग्रामण्यावितिसेनानि-ग्रामण्यौ । विश्वाची । च । घृताची । च । अप्सरसौ । आपः । हेतिः । वाताः । प्रहेतिरितिप्र-हेतिः । अयम् । उपरि । अर्वाग्वसुरित्यर्वाक्-वसुः । तस्य । तार्क्ष्यः । च । अरिष्टनेमिरित्यरिष्ट-नेमिः । च । सेनानिग्रामण्यावितिसेनानि-ग्रामण्यौ । उर्वशी । च । पूर्वचित्तिरितिपूर्व-चित्तिः । च । अप्सरसौ । विद्युदितिवि-द्युत् । हेतिः । अवस्फूर्जन्नित्यव-स्फूर्जन्न् । प्रहेतिरितिप्र-हेतिः । तेभ्यः । नमः । ते । नः । मृडयन्तु । ते । यम् । [८] द्विष्मः । यः । च । नः । द्वेष्टि । तम् । वः । जम्भे । दधामि । आयोः । त्वा । सदने । सादयामि । अवतः । छायायाम् । नमः । समुद्राय । नमः । समुद्रस्य । चक्षसे । परमेष्ठी । त्वा । सादयतु । दिवः । पृष्ठे । व्यचस्वतीम् । प्रथस्वतीम् । विभूमतीमितिवि-भूमतीम् । प्रभूमतीमितिप्र-भूमतीम् । परिभूमतीमितिपरि-भूमतीम् । दिवम् । यच्छ । दिवम् । दृꣳह । दिवम् । मा । हिꣳसीः । विश्वस्मै । प्राणायेतिप्र-अनाय । अपानायेत्यप-अनाय । व्यानायेतिवि-अनाय । उदानायेत्युत्-अनाय । प्रतिष्ठायाइतिप्रति-स्थायै । चरित्राय । सूर्यः । त्वा । अभीति । पातु । मह्या । स्वस्त्या । छर्दिषा । शन्तमेनेति शं-तमेन । तया । देवतया । अङ्गिरस्वत् । ध्रुवा । सीद ॥ प्रोथत् । अश्वः । न । यवसे । अविष्यन्न् । यदा । महः । संवरणादितिसं-वरणात् । व्यस्थादितिवि-अस्थात् ॥ आत् । अस्य । वातः । अनुवाति । वाति । शोचिः । अध । स्म । ते । व्रजनम् ।

कृष्णम् । अस्ति ॥ [९] प्रम्लोचन्तीचयश्स्वस्त्याऽष्टाविꣳशतिश्च ॥ ❀ ॥३॥
अग्निः । मूर्द्धा । दिवः । ककुत् । पतिः । पृथिव्याः । अयम् ॥ अपाम् । रेताꣳसि । जिन्वति ॥ त्वाम् । अग्ने । पुष्करात् । अधीति । अथर्वा । निरिति । अमन्थत ॥ मूर्ध्नः । विश्वस्य । वाघतः ॥ अयम् । अग्निः । सहस्रिणः । वाजस्य । शतिनः । पतिः ॥ मूर्द्धा । कविः । रयीणाम् ॥ भुवः । यज्ञस्य । रजसः । च । नेता । यत्र । नियुद्भिरितिनियुत्-भिः । सचसे । शिवाभिः ॥ दिवि । मूर्द्धानम् । दधिषे । सुवर्षामितिसुवः-साम् । जिह्वाम् । अग्ने । चकृषे । हव्यवाहमितिहव्य-वाहम् ॥ अबोधि । अग्निः । समिधेतिसं-इधा । जनानाम् । [१०] प्रतीति । धेनुम् । इव । आयतीमित्या-यतीम् । उषासम् ॥ यह्वाः । इव । प्रेति । वयाम् । उज्जिहानाइत्युत्-जिहानाः । प्रेति । भानवः । सिस्रते । नाकम् । अच्छ ॥ अवोचाम । कवये । मेध्याय । वचः । वन्दारु । वृषभाय । वृष्णे ॥ गविष्ठिरः । नमसा । स्तोमम् । अग्नौ । दिवि । इव । रुक्मम् । उर्व्यञ्चम् । अश्रेत् ॥ जनस्य । गोपाइतिगो-पाः । अजनिष्ट । जागृविः । अग्निः । सुदक्षइतिसु-दक्षः । सुविताय । नव्यसे ॥ घृतप्रतीकइतिघृत-प्रतीकः । बृहता । दिविस्पृशेतिदिवि-स्पृशा । द्युमदितिद्यु-मत् । वीति । भाति । भरतेभ्यः । शुचिः ॥ त्वाम् । अग्ने । अङ्गिरसः । [११] गुहा । हितम् । अन्विति । अविन्दन् । शिश्रियाणम् । वनेवनइतिवने-वने ॥ सः । जायसे । मथ्यमानः । सहः । महत् । त्वाम् । आहुः । सहसः । पुत्रम् । अङ्गिरः ॥ यज्ञस्य । केतुम् । प्रथमम् । पुरोहितमितिपुरः-हितम् । अग्निम् । नरः । त्रिषधस्थइतित्रि-सधस्थे । समिति । इन्धते ॥ इन्द्रेण । देवैः । सरथमितिस-रथम् । सः । बर्हिषि । सीदत् । नीति । होता । यजथाय । सुक्रतुरितिसु-क्रतुः ॥ त्वाम् । चित्रश्रवस्तमेतिचित्रश्रवः-तम । हवन्ते । विक्षु । जन्तवः ॥ शोचिष्केशमितिशोचिः-केशम् । पुरुप्रियेतिपुरु-प्रिय । अग्ने । हव्याय । वोढवे ॥ सखायः । समिति । वः । सम्यञ्चम् । इषम् । [१२] स्तोमम् । च । अग्नये ॥ वर्षिष्ठाय । क्षितीनाम् । ऊर्जः । नप्त्रे । सहस्वते ॥ सꣳसमितिसं-सम् । इत् । युवसे । वृषन् । अग्ने । विश्वानि । अर्यः । आ ॥ इडः । पदे । समिति । इध्यसे । सः । नः । वसूनि । एति । भर ॥ एना । वः । अग्निम् । नमसा । ऊर्जः । नपातम् । एति । हुवे ॥ प्रियम् । चेतिष्ठम् । अरतिम् । स्वध्वरमिति

सु-अध्वरम् । विश्वस्य । दूतम् । अमृतम् ॥ सः । योजते । अरुषः । विश्वभोजसेति विश्व-भोजसा । सः । दुद्रवत् । स्वाहुतइतिसु-आहुतः ॥ सुब्रह्मेतिसु-ब्रह्मा । यज्ञः । सुशमीतिसु-शमी । [१३] वसूनाम् । देवम् । राधः । जनानाम् ॥ उदिति । अस्य । शोचिः । अस्थात् । आजुह्वानस्येत्या-जुह्वानस्य । मीढुषः ॥ उदिति । धूमासः । अरुषासः । दिविस्पृशइतिदिवि-स्पृशः । समिति । अग्निम् । इन्धते । नरः ॥ अग्ने । वाजस्य । गोमतइतिगो-मतः । ईशानः । सहसः । यहोइति ॥ अस्मेइति । धेहि । जातवेदइतिजात-वेदः । महि । श्रवः ॥ सः । इधानः । वसुः । कविः । अग्निः । ईडेन्यः । गिरा ॥ रेवत् । अस्मभ्यमित्यस्म-भ्यम् । पुर्वणीकेतिपुरु-अनीक । दीदिहि ॥ क्षपः । राजन् । उत । त्मना । अग्ने । वस्तोः । उत । उषसः ॥ सः । तिग्मजम्भेतितिग्म-जम्भ । [१४] रक्षसः । दह । प्रति ॥ एति । ते । अग्ने । इधीमहि । द्युमन्तमितिद्यु-मन्तम् । देव । अजरम् ॥ यत् । ह । स्या । ते । पनीयसी । समिदितिसं-इत् । दीदयति । द्यवि । इषम् । स्तोतृभ्यइतिस्तोतृ-भ्यः । एति । भर ॥ एति । ते । अग्ने । ऋचा । हविः । शुक्रस्य । ज्योतिषः । पते ॥ सुश्चन्द्रेतिसु-चन्द्र । दस्म । विश्पते । हव्यवाडितिहव्य-वाट् । तुभ्यम् । हूयते । इषम् । स्तोतृभ्यइतिस्तोतृ-भ्यः । एति । भर ॥ उभेइति । सुश्चन्द्रेतिसु-चन्द्र । सर्पिषः । दर्वीइति । श्रीणीषे । आसनि ॥ उतोइति । नः । उदिति । पुपूर्याः । [१५] उक्थेषु । शवसः । पते । इषम् । स्तोतृभ्यइतिस्तोतृ-भ्यः । एति । भर ॥ अग्ने । तम् । अद्य । अश्वम् । न । स्तोमैः । क्रतुम् । न । भद्रम् । हृदिस्पृशमितिहृदि-स्पृशम् ॥ ऋध्याम । ते । ओहैः ॥ अध । हि । अग्ने । क्रतोः । भद्रस्य । दक्षस्य । साधोः ॥ रथीः । ऋतस्य । बृहतः । बभूथ ॥ आभिः । ते । अद्य । गीर्भिः । गृणन्तः । अग्ने । दाशेम ॥ प्रेति । ते । दिवः । न । स्तनयन्ति । शुष्माः ॥ एभिः । नः । अर्कैः । भव । नः । अर्वाङ् । [१६] सुवः । न । ज्योतिः ॥ अग्ने । विश्वेभिः । सुमनाइतिसु-मनाः । अनीकैः ॥ अग्निम् । होतारम् । मन्ये । दास्वन्तम् । वसोः । सूनुम् । सहसः । जातवेदसमितिजात-वेदसम् ॥ विप्रम् । न । जातवेदसमितिजात-वेदसम् ॥ यः । ऊर्ध्वया । स्वध्वरइतिसु-अध्वरः । देवः । देवाच्या । कृपा ॥ घृतस्य । विभ्राष्टिमितिवि-भ्राष्टिम् । अन्विति । शुक्रशोचिषइतिशुक्र-शोचिषः । आजुह्वानस्येत्या-जुह्वानस्य । सर्पिषः ॥ अग्ने । त्वम् ।

नः । अन्तमः ॥ उत । त्राता । शिवः । भव । वरूथ्यः ॥ तम् । त्वा । शोचिष्ठ । दीदिवः ॥ सुम्नाय । नूनम् । ईमहे । सखिभ्यइतिसखि-भ्यः ॥ वसुः । अग्निः । वसुश्रवाइतिवसु-श्रवाः ॥ अच्छ । नक्षि । द्युमत्तमइतिद्युमत्-तमः । रयिम् । दाः ॥ [१७] जनानामङ्गिरसइषꣳ सुशर्मीतिग्भजम्भपुपूर्याअर्वाङ्वसुश्रवाःपञ्चच ॥ ४ ॥

इन्द्राग्निभ्यामितीन्द्राग्नि-भ्याम् । त्वा । सयुजेतिस-युजा । युजा । युनज्मि । आघाराभ्यामित्या-घाराभ्याम् । तेजसा । वर्चसा । उक्थेभिः । स्तोमेभिः । छन्दोभिरितिछन्दः-भिः । रय्यै । पोषाय । सजातानामितिस-जातानाम् । मध्यमस्थेयायेतिमध्यम-स्थेयाय । मया । त्वा । सयुजेतिस-युजा । युजा । युनज्मि । अम्बा । दुला । नितत्निरितिनि-तत्निः । अभ्रयन्ती । मेघयन्ती । वर्षयन्ती । चुपुणीका । नाम । असि । प्रजापतिनेतिप्रजा-पतिना । त्वा । विश्वाभिः । धीभिः । उपेति । दधामि । पृथिवी । उदपुरमित्युद-पुरम् । अन्नेन । विष्टा । मनुष्याः । ते । गोप्तारः । अग्निः । वियत्तइतिवि-यत्तः । अस्याम् । ताम् । अहम् । प्रेति । पद्ये । सा । [१८] मे । शर्म । च । वर्म । च । अस्तु । अधिद्यौरित्यधि-द्यौः । अन्तरिक्षम् । ब्रह्मणा । विष्टा । मरुतः । ते । गोप्तारः । वायुः । वियत्तइतिवि-यत्तः । अस्याम् । ताम् । अहम् । प्रेति । पद्ये । सा । मे । शर्म । च । वर्म । च । अस्तु । द्यौः । अपराजितेत्यपरा-जिता । अमृतेन । विष्टा । आदित्याः । ते । गोप्तारः । सूर्यः । वियत्तइतिवि-यत्तः । अस्याम् । ताम् । अहम् । प्रेति । पद्ये । सा । मे । शर्म । च । वर्म । च । अस्तु ॥ [१९] साऽष्टाचत्वारिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥५॥

बृहस्पतिः । त्वा । सादयतु । पृथिव्याः । पृष्ठे । ज्योतिष्मतीम् । विश्वस्मै । प्राणायेतिप्र-अनाय । अपानायेत्यप-अनाय । विश्वम् । ज्योतिः । यच्छ । अग्निः । ते । अधिपतिरित्यधि-पतिः । विश्वकर्मेतिविश्व-कर्मा । त्वा । सादयतु । अन्तरिक्षस्य । पृष्ठे । ज्योतिष्मतीम् । विश्वस्मै । प्राणायेतिप्र-अनाय । अपानायेत्यप-अनाय । विश्वम् । ज्योतिः । यच्छ । वायुः । ते । अधिपतिरित्यधि-पतिः । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । त्वा । सादयतु । दिवः । पृष्ठे । ज्योतिष्मतीम् । विश्वस्मै । प्राणायेतिप्र-अनाय । अपानायेत्यप-अनाय । विश्वम् । ज्योतिः । यच्छ । परमेष्ठी । ते । अधिपतिरित्यधि-पतिः । पुरोवातसनिरितिपुरोवात-सनिः । असि । अभ्रसनिरित्य

भ्र-सनिः । असि । विद्युथ्सनिरितिविद्युत्-सनिः । [२०] असि । स्तनयित्नुसनिरितिस्तनयित्नु-सनिः । असि । वृष्टिसनिरितिवृष्टि-सनिः । असि । अग्नेः । यानी । असि । देवानाम् । अग्नेयानीत्यग्ने-यानी । असि । वायोः । यानी । असि । देवानाम् । वायोयानीतिवायो-यानी । असि । अन्तरिक्षस्य । यानी । असि । देवानाम् । अन्तरिक्षयानीत्यन्तरिक्ष-यानी । असि । अन्तरिक्षम् । असि । अन्तरिक्षाय । त्वा । सलिलाय । त्वा । सर्णीकाय । त्वा । सतीकायेतिस-तीकाय । त्वा । केताय । त्वा । प्रचेतसइतिप्र-चेतसे । त्वा । विवस्वते । त्वा । दिवः । त्वा । ज्योतिषे । आदित्येभ्यः । त्वा । ऋचे । त्वा । रुचे । त्वा । द्युते । त्वा । भासे । त्वा । ज्योतिषे । त्वा । यशोदामितियशः-दाम् । त्वा । यशसि । तेजोदामितितेजः-दाम् । त्वा । तेजसि । पयोदामितिपयः-दाम् । त्वा । पयसि । वर्चोदामितिवर्चः-दाम् । त्वा । वर्चसि । द्रविणोदामितिद्रविणः-दाम् । त्वा । द्रविणे । सादयामि । तेन । ऋषिणा । तेन । ब्रह्मणा । तया । देवतया । अङ्गिरस्वत् । ध्रुवा । सीद ॥ [२१] विद्युथ्सनिर्द्युतेत्वैकान्नत्रिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥६॥

भूयस्कृदितिभूयः-कृत् । असि । वरिवस्कृदितिवरिवः-कृत् । असि । प्राची । असि । ऊर्ध्वा । असि । अन्तरिक्षसदित्यन्तरिक्ष-सत् । असि । अन्तरिक्षे । सीद । अप्सुषदित्यप्सु-सत् । असि । श्येनसदितिश्येन-सत् । असि । गृध्रसदितिगृध्र-सत् । असि । सुपर्णसदितिसुपर्ण-सत् । असि । नाकसदितिनाक-सत् । असि । पृथिव्याः । त्वा । द्रविणे । सादयामि । अन्तरिक्षस्य । त्वा । द्रविणे । सादयामि । दिवः । त्वा । द्रविणे । सादयामि । दिशाम् । त्वा । द्रविणे । सादयामि । द्रविणोदामितिद्रविणः-दाम् । त्वा । द्रविणे । सादयामि । प्राणमितिप्र-अनम् । मे । पाहि । अपानमित्यप-अनम् । मे । पाहि । व्यानमितिवि-अनम् । मे । [२२] पाहि । आयुः । मे । पाहि । विश्वायुरितिविश्व-आयुः । मे । पाहि । सर्वायुरितिसर्व-आयुः । मे । पाहि । अग्ने । यत् । ते । परम् । हृत् । नाम । तौ । एति । इहि । समिति । रभावहै । पाञ्चजन्येष्वितिपाञ्च-जन्येषु । अपीति । एधि । अग्ने । यावाः । अयावाः । एवाः । ऊमाः । सब्दः । सगरः । सुमेकइतिसु-मेकः ॥ [२३] व्यानम्मेद्वात्रिꣳशच्च ॥७॥

अग्निना । विश्वाषाट् । सूर्येण । स्वराडितिस्व-राट् । क्रत्वा । शचीपतिः ।

ऋषभेणं । त्वष्टा । यज्ञेनं । मघवानितिमघ-वान् । दक्षिणया । सुवर्गइतिसुवः-गः । मन्युनां । वृत्रहेतिवृत्र-हा । सौहार्द्येन । तनूधाइतितनू - धाः । अन्नेन । गयः । पृथिव्या । असनोत् । ऋग्भिरित्यृक्-भिः । अन्नादइत्यन्न-अदः । वषट्कारेणेतिवषट्-कारेणं । ऋद्धः । साम्ना । तनूपाइतितनू-पाः । विराजेतिवि-राजा । ज्योतिष्मान् । ब्रह्मणा । सोमपाइतिसोम-पाः । गोभिः । यज्ञम् । दाधार । क्षत्रेण । मनुष्यान् । अश्वेन । च । रथेन । च । वज्री । ऋतुभिरित्यृतु-भिः । प्रभुरितिप्र-भुः । सव्वत्सरेणेतिसं-वत्सरेणं । परिभूरितिपरि-भूः । तपसा । अनाधृष्टइत्यना-धृष्टः । सूर्यः । सन् । तनूभिः ॥ [२४] अग्निनैकान्नपञ्चाशत् ॥ ❀ ❀ ॥ ८ ॥

प्रजापतिरितिप्रजा पतिः । मनसा । अन्धः । अच्छेतइत्यच्छ-इतः । धाता । दीक्षायाम् । सविता । भृत्याम् । पूषा । सोमक्रयण्यामितिसोम-क्रयण्याम् । वरुणः । उपनद्धइत्युप-नद्धः । असुरः । क्रीयमाणः । मित्रः । क्रीतः । शिपिविष्टइतिशिपि-विष्टः । आसादितइत्या-सादितः । नरन्धिषः । प्रोह्यमाणइतिप्र-उह्यमानः । अधिपतिरित्यधि-पतिः । आगतइत्या - गतः । प्रजापतिरितिप्रजा - पतिः । प्रणीयमानइतिप्र-नीयमानः । अग्निः । आग्नीध्रइत्याग्नि-इध्रे । बृहस्पतिः । आग्नीध्रादित्याग्नि-इध्रात् । प्रणीयमानइतिप्र-नीयमानः । इन्द्रः । हविर्धानइतिहविः-धाने । अदितिः । आसादितइत्या सादितः । विष्णुः । उपावह्रियमाणइत्युप- अवह्रियमाणः । अथर्वा । उपोत्तइत्युप-उत्तः । यमः । अभिषुतइत्यभि-सुतः । अपूतपाइत्यपूत-पाः । आधूयमानइत्या-धूयमानः । वायुः । पूयमानः । मित्रः । क्षीरश्रीरितिक्षीर-श्रीः । मन्थी । सक्तुश्रीरितिसक्तु-श्रीः । वैश्वदेवइतिवैश्व-देवः । उन्नीतइत्युत्-नीतः । रुद्रः । आहुतइत्या-हुतः । वायुः । आवृत्तइत्या-वृत्तः । नृचक्षाइतिनृ-चक्षाः । प्रतिख्यातइतिप्रति-ख्यातः । भक्षः । आगतइत्या-गतः । पितृणाम् । नाराशꣳसः । असुः । आर्त्तः । सिन्धुः । अवभृथमित्यव-भृथम् । अवप्रयन्नित्यव-प्रयन् । समुद्रः । अवगतइत्यव-गतः । सलिलः । प्रप्लुतइतिप्र-प्लुतः । सुवः । उदृचमित्युत्-ऋचम् । गतः ॥ [२५] रुद्रएकविꣳशतिश्च ॥ ❀ ❀ ॥ ९ ॥

कृत्तिकाः । नक्षत्रम् । अग्निः । देवता । अग्नेः । रुचः । स्थ । प्रजापतेरितिप्रजा-पतेः । धातुः । सोमस्य । ऋचे । त्वा । रुचे । त्वा । द्युते । त्वा । भासे । त्वा ।

ज्योतिषे । त्वा । रोहिणी । नक्षत्रम् । प्रजापतिरितिप्रजा - पतिः । देवता । मृगशीर्षमितिमृग-शीर्षम् । नक्षत्रम् । सोमः । देवता । आर्द्रा । नक्षत्रम् । रुद्रः । देवता । पुनर्वसूइतिपुनः-वसू । नक्षत्रम् । अदितिः । देवता । तिष्यः । नक्षत्रम् । बृहस्पतिः । देवता । आश्रेषाइत्या-श्रेषाः । नक्षत्रम् । सर्पाः । देवता । मघाः । नक्षत्रम् । पितरः । देवता । फल्गुनीइति । नक्षत्रम् । [२६] अर्यमा । देवता । फल्गुनीइति । नक्षत्रम् । भगः । देवता । हस्तः । नक्षत्रम् । सविता । देवता । चित्रा । नक्षत्रम् । इन्द्रः । देवता । स्वाती । नक्षत्रम् । वायुः । देवता । विशाखेइतिवि-शाखे । नक्षत्रम् । इन्द्राग्नीइतीन्द्र-अग्नी । देवता । अनूराधाइत्यनु-राधाः । नक्षत्रम् । मित्रः । देवता । रोहिणी । नक्षत्रम् । इन्द्रः । देवता । विचृतावितिवि-चृतौ । नक्षत्रम् । पितरः । देवता । अषाढाः । नक्षत्रम् । आपः । देवता । अषाढाः । नक्षत्रम् । विश्वे । देवाः । देवता । श्रोणा । नक्षत्रम् । विष्णुः । देवता । श्रविष्ठाः । नक्षत्रम् । वसवः । [२७] देवता । शतभिषगितिशत-भिषक् । नक्षत्रम् । इन्द्रः । देवता । प्रोष्ठपदाइतिप्रोष्ठ-पदाः । नक्षत्रम् । अजः । एकपादित्येक-पात् । देवता । प्रोष्ठपदाइतिप्रोष्ठ-पदाः । नक्षत्रम् । अहिः । बुध्नियः । देवता । रेवती । नक्षत्रम् । पूषा । देवता । अश्वयुजावित्यश्व-युजौ । नक्षत्रम् । अश्विनौ । देवता । अपभरणीरित्यप-भरणीः । नक्षत्रम् । यमः । देवता । पूर्णा । पश्चात् । यत् । ते । देवाः । अदधुः ॥ [२८] फल्गुनीनक्षत्रँवसवस्त्रयस्त्रिँशच्च ॥ ❀ ॥ १० ॥

मधुः । च । माधवः । च । वासन्तिकौ । ऋतूइति । शुक्रः । च । शुचिः । च । ग्रैष्मौ । ऋतूइति । नभः । च । नभस्यः । च । वार्षिकौ । ऋतूइति । इषः । च । ऊर्जः । च । शारदौ । ऋतूइति । सहः । च । सहस्यः । च । हैमन्तिकौ । ऋतूइति । तपः । च । तपस्यः । च । शैशिरौ । ऋतूइति । अग्नेः । अन्तश्श्लेषइत्यन्तः-श्लेषः । असि । कल्पताम् । द्यावापृथिवीइतिद्यावा-पृथिवी । कल्पन्ताम् । आपः । ओषधीः । कल्पन्ताम् । अग्नयः । पृथक् । मम । ज्यैष्ठ्याय । सव्रताइतिस-व्रताः । [२९] ये । अग्नयः । समनसइतिसं-मनसः । अन्तरा । द्यावापृथिवीइतिद्यावा-पृथिवी । शैशिरौ । ऋतूइति । अभीति । कल्पमानाः । इन्द्रम् । इव । देवाः । अभि । समिति । विशन्तु । सय्यँदितिसं-यत् । च । प्रचेताइतिप्र-चेताः । च । अग्नेः । सोमस्य । सूर्यस्य ।

उग्रा । च । भीमा । च । पितृणाम् । यमस्य । इन्द्रस्य । ध्रुवा । च । पृथिवी । च । देव स्य । सवितुः । मरुताम् । वरुणस्य । धर्त्री । च । धरित्री । च । मित्रावरुणयोरितिमि त्रा-वरुणयोः । मित्रस्य । धातुः । प्राची । च । प्रतीची । च । वसूनाम् । रुद्राणाम् । [३०] आदित्यानाम् । ते । ते । अधिपतयइत्यधि-पतयः । तेभ्यः । नमः । ते । नः । मृडयन्तु । ते । यम् । द्विष्मः । यः । च । नः । द्वेष्टि । तम् । वः । जम्भे । दधामि । सह स्रस्य । प्रमेतिप्र-मा । असि । सहस्रस्य । प्रतिमेतिप्रति-मा । असि । सहस्रस्य । विमेति वि-मा । असि । सहस्रस्य । उन्मेत्युत्-मा । असि । साहस्रः । असि । सहस्राय । त्वा । इमाः । मे । अग्ने । इष्टकाः । धेनवः । सन्तु । एका । च । शतम् । च । सहस्रम् । च । अयुतम् । च । [३१] नियुतमितिनि-युतम् । च । प्रयुतमितिप्र-युतम् । च । अर्बुदम् । च । न्यर्बुदमितिनि-अर्बुदम् । च । समुद्रः । च । मध्यम् । च । अन्तः । च । परार्द्ध इतिपर - अर्द्धः । च । इमाः । मे । अग्ने । इष्टकाः । धेनवः । सन्तु । षष्टिः । सहस्रम् । अयुतम् । अक्षीयमाणाः । ऋतस्थाइत्यृत-स्थाः । स्थ । ऋतावृधइत्यृत-वृधः । घृत श्चुतइतिघृत-श्चुतः । मधुश्चुतइतिमधु-श्चुतः । ऊर्जस्वतीः । स्वधाविनीरितिस्वधा-विनीः । ताः । मे । अग्ने । इष्टकाः । धेनवः । सन्तु । विराजइतिवि-राजः । नाम । कामदुघाइतिकाम-दुघाः । अमुत्र । अमुष्मिन् । लोके ॥ [३२] सर्वतारुद्राणाम युतंत्रपञ्चचत्वारिंशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥११॥

समिदितिसं-इत् । दिशाम् । आशया । नः । सुवर्विदितिसुवः-वित् । मधोः । अतः । माधवः । पातु । अस्मान् ॥ अग्निः । देवः । दुष्टरीतुः । अदाभ्यः । इदम् । क्षत्रम् । रक्षतु । पातु । अस्मान् ॥ रथन्तरमितिरथं-तरम् । साम । भिरितिसाम-भिः । पातु । अस्मान् । गायत्री । छन्दसाम् । विश्वरूपेतिविश्व-रूपा ॥ त्रिवृदितित्रि-वृत् । नः । विष्ठयेतिवि-स्थया । स्तोमः । अह्नाम् । समुद्रः । वातः । इदम् । ओजः । पि पर्तु ॥ उग्रा । दिशाम् । अभिभूतिरित्यभि-भूतिः । वयोधाइतिवयः-धाः । शुचिः । शुक्रे । अहनि । ओजसीना ॥ इन्द्रः । अधिपतिरित्यधि-पतिः । पिपर्तु । अतः । नः । महि । [३३] क्षत्रम् । विश्वतः । धारय । इदम् ॥ बृहत् । साम । क्षत्रभृदि तिक्षत्र-भृत् । वृद्धवृष्णियमितिवृद्ध-वृष्णियम् । त्रिष्टुभा । ओजः । शुभितम् । उग्र वीरमित्युग्र-वीरम् ॥ इन्द्रः । स्तोमेन । पञ्चदशेनेतिपञ्च-दशेन । मध्यम् । इदम् । वा

तेन । सगरेण । ऋषे ॥ प्राची । दिशाम् । सहयशाइतिसह-यशाः । यशस्वती । विश्वे । देवाः । प्रावृषा । अह्नाम् । सुवर्वतीतिसुवः-वती ॥ इदम् । क्षत्रम् । दुष्टरम् । अस्तु । ओजः । अनाधृष्टमित्यना-धृष्टम् । सहस्रियम् । सहस्वत् ॥ वैरूपे । सामन्न् । इह । तत् । शकेम । जगत्या । एनम् । विक्षु । एति । वेशयामः ॥ विश्वे । देवाः । सप्तदशेनेतिसप्त-दशेन । [३४] वर्चः । इदम् । क्षत्रम् । सलिलवातमितिसलिल-वातम् । उग्रम् ॥ धर्त्री । दिशाम् । क्षत्रम् । इदम् । दाधार । उपस्थेत्युप-स्था । आशानाम् । मित्रवदितिमित्र-वत् । अस्तु । ओजः ॥ मित्रावरुणेतिमित्रा-वरुणा । शरदा । अह्नाम् । चिकित्नू इति । अस्मै । राष्ट्राय । महि । शर्म । यच्छतम् ॥ वैराजे । सामन्न् । अधीति । मे । मनीषा । अनुष्टुभेत्यनु-स्तुभा । सम्भृतमितिसं-भृतम् । वीर्यम् । सहः ॥ इदम् । क्षत्रम् । मित्रवदितिमित्र-वत् । आर्द्रदान्वित्यार्द्र-दानु । मित्रावरुणेतिमित्रा-वरुणा । रक्षतम् । आधिपत्यैरित्याधि-पत्यैः ॥ सम्राडितिसं-राट् । दिशाम् । सहसाम्नीतिसह-साम्नी । सहस्वती । ऋतुः । हेमन्तः । विष्ठयेतिवि-स्थया । नः । पिपर्तु ॥ अवस्युवाताइत्यवस्यु-वाताः । [३५] बृहतीः । नु । शक्वरीः । इमम् । यज्ञम् । अवन्तु । नः । घृताचीः ॥ सुवर्वतीतिसुवः-वती । सुदुघेतिसु-दुघा । नः । पयस्वती । दिशाम् । देवी । अवतु । नः । घृताची ॥ त्वम् । गोपा इतिगो-पाः । पुरएतेतिपुरः-एता । उत । पश्चात् । बृहस्पते । याम्याम् । युङ्ग्धि । वाचम् ॥ ऊर्ध्वा । दिशाम् । रन्तिः । आशा । ओषधीनाम् । सꣳवथ्सरेणेतिसं-वथ्सरेण । सविता । नः । अह्नाम् ॥ रेवत् । साम । अतिच्छन्दाइत्यति-छन्दाः । उ । छन्दः । अजातशत्रुरित्यजात-शत्रुः । स्योना । नः । अस्तु ॥ स्तोमत्रयस्त्रिꣳशइति स्तोम-त्रयस्त्रिꣳशे । भुवनस्य । पत्नि । विवस्वद्वातइतिविवस्वत्-वाते । अभीति । नः । [३६] गृणाहि ॥ घृतवतीतिघृत-वती । सवितः । आधिपत्यैरित्याधि-पत्यैः । पयस्वती । रन्तिः । आशा । नः । अस्तु ॥ ध्रुवा । दिशाम् । विष्णुपत्नीतिविष्णु-पत्नी । अघोरा । अस्य । ईशाना । सहसः । या । मनोता ॥ बृहस्पतिः । मातरिश्वा । उत । वायुः । सन्धुवानाइतिसं-धुवानाः । वाताः । अभीति । नः । गृणन्तु ॥ विष्टम्भइतिवि-स्तम्भः । दिवः । धरुणः । पृथिव्याः । अस्य । ईशाना । जगतः ।

विष्णुपत्नीतिविष्णु-पत्नी ॥ विश्वव्यंचाइतिविश्व-व्यचाः । इषयन्ती । सुभूतिरिति सु-भूतिः । शिवा । नः । अस्तु । अदितिः । उपस्थइत्युप-स्थे ॥ वैश्वानरः । नः । ऊत्या । पृष्टः । दिवि । अन्विति । नः । अद्य । अनुमतिरित्यनु-मतिः । अन्विति । इत् । अनुमतइत्यनु-मते । त्वम् । कया । नः । चित्रः । एति । भुवत् । कः । अद्य । युङ्क्ते ॥ [३७] महिंसप्तदशेनावस्युर्वाताअभिनोऽनुनश्चतुर्दशच ॥ ❀ ॥१२॥

रश्मिरसिराज्ञ्यस्ययम्पुरोहरिकेशोऽग्निर्मूर्धेन्द्राग्निभ्याम्बृहस्पतिर्भूयस्कृदस्यग्निनाविश्वाषाट् प्रजापतिर्मनसाकूत्तिकामधुश्चसमिद्दिशान्द्वादश ॥ ❀ ॥१२॥

रश्मिरसिप्रतिधेनुमसिस्तनयित्नुसनिरस्यादित्यानाꣳ सप्तत्रिꣳशत् ॥ ३७॥

रश्मिरसिकोअद्ययुङ्क्ते ॥ ❀ ❀ ❀ ❀

हरिः ओ (३) म् ॥

इति चतुर्थकाण्डे चतुर्थः प्रश्नः ॥

अथ चतुर्थकाण्ड पञ्चमः प्रश्नः ॥

हरिः ओ (४) म् ॥

नमः । ते । रुद्र । मन्यवे । उतोइति । ते । इषवे । नमः ॥ नमः । ते । अस्तु । धन्वने । बाहुभ्यामितिबाहु-भ्याम् । उत । ते । नमः ॥ या । ते । इषुः । शिवतमेतिशिव-तमा । शिवम् । बभूव । ते । धनुः ॥ शिवा । शरव्या । या । तव । तया । नः । रुद्र । मृडय ॥ या । ते । रुद्र । शिवा । तनूः । अघोरा । अपापकाशिनीत्यपाप-काशिनी ॥ तया । नः । तनुवा । शन्तमयेतिशं-तमया । गिरिशन्तेतिगिरि-शन्त । अभीति । चाकशीहि ॥ याम् । इषुम् । गिरिशन्तेतिगिरि-शन्त । हस्ते । [१] बिभर्षि । अस्तवे ॥ शिवाम् । गिरित्रेतिगिरि-त्र । ताम् । कुरु । मा । हिꣳसीः । पुरुषम् । जगत् ॥ शिवेन । वचसा । त्वा । गिरिश । अच्छ । वदामसि ॥ यथा । नः । सर्वम् । इत् । जगत् । अयक्ष्मम् । सुमनाइतिसु-मनाः । असत् ॥ अधीति । अवोचत् । अधिवक्तेत्यधि-वक्ता । प्रथमः । दैव्यः । भिषक् ॥ अहीन् । च । सर्वान् । जम्भयन्न् । सर्वाः । च । यातुधान्यइतियातु-धान्यः ॥ असौ । यः । ताम्रः । अरुणः । उत । बभ्रुः । सुमङ्गलइतिसु-मङ्गलः ॥ ये । च । इमाम् । रुद्राः । अभितः ।

दिक्षु । [२] श्रिताः । सहस्रशइतिसहस्र-शः । अवेति । एषाम् । हेडः । ईमहे ॥ असौ । यः । अवसर्पतीत्यव-सर्पति । नीलग्रीवइतिनील-ग्रीवः । विलोहितइतिवि-लोहितः ॥ उत । एनम् । गोपाइतिगो-पाः । अदृशन्न् । अदृशन्न् । उदहार्यइत्युद-हार्यः ॥ उत । एनम् । विश्वा । भूतानि । सः । दृष्टः । मृडयाति । नः ॥ नमः । अस्तु । नीलग्रीवायेतिनील-ग्रीवाय । सहस्राक्षायेतिसहस्र-अक्षाय । मीढुषे ॥ अथोइति । ये । अस्य । सत्वानः । अहम् । तेभ्यः । अकरम् । नमः ॥ प्रेति । मुञ्च । धन्वनः । त्वम् । उभयोः । आर्त्नियोः । ज्याम् ॥ याः । च । ते । हस्ते । इषवः । [३] परेति । ताः । भगवइतिभग-वः । वप ॥ अवतत्येत्यव-तत्य । धनुः । त्वम् । सहस्राक्षेतिसहस्र-अक्ष । शतेषुधइतिशत-इषुधे ॥ निशीर्येतिनि-शीर्य । शल्यानाम् । मुखा । शिवः । नः । सुमनाइतिसु-मनाः । भव ॥ विज्यमितिवि-ज्यम् । धनुः । कपर्दिनः । विशल्यइतिवि-शल्यः । बाणवानितिबाण-वान् । उत ॥ अनेशन्न् । अस्य । इषवः । आभुः । अस्य । निषङ्गथिः ॥ या । ते । हेतिः । मीढुष्टमेतिमीढुः-तम । हस्ते । बभूव । ते । धनुः ॥ तया । अस्मान् । विश्वतः । त्वम् । अयक्ष्मया । परीति । भुज ॥ नमः । ते । अस्तु । आयुधाय । अनाततायेत्यना-तताय । धृष्णवे ॥ उभाभ्याम् । उत । ते । नमः । बाहुभ्यामितिबाहु-भ्याम् । तव । धन्वने ॥ परीति । ते । धन्वनः । हेतिः । अस्मान् । वृणक्तु । विश्वतः ॥ अथोइति । यः । इषुधिरितीषु-धिः । तव । आरे । अस्मत् । नीति । धेहि । तम् ॥ [४] हस्ते दिक्ष्वपवउभाभ्यान्द्वाविꣳशतिश्च ॥ ❀ ❀ ॥ १ ॥

नमः । हिरण्यबाहवइतिहिरण्य-बाहवे । सेनान्यइतिसेना-न्ये । दिशाम् । च । पतये । नमः । नमः । वृक्षेभ्यः । हरिकेशेभ्यइतिहरि-केशेभ्यः । पशूनाम् । पतये । नमः । नमः । सस्पिञ्जराय । त्विषीमतइतित्विषि-मते । पथीनाम् । पतये । नमः । नमः । बभ्लुशाय । विव्याधिनइतिवि-व्याधिने । अन्नानाम् । पतये । नमः । नमः । हरिकेशायेतिहरि-केशाय । उपवीतिनइत्युप-वीतिने । पुष्टानाम् । पतये । नमः । नमः । भवस्य । हेत्यै । जगताम् । पतये । नमः । नमः । रुद्राय । आततायिनइत्या-तताविने । क्षेत्राणाम् । पतये । नमः । नमः । सूताय । अहन्त्याय । वनानाम् । पतये । नमः । नमः । [५] रोहिताय । स्थपतये । वृक्षाणाम् । पतये । नमः । नमः ।

मन्त्रिणे॑ । वा॒णि॒जाय॑ । कक्षा॑णाम् । पत॑ये । नमः॑ । नमः॑ । भु॒वन्तये॑ । वा॒रि॒व॒स्कृ॒ताये॑तिवारिवः-कृताय॑ । ओष॑धीनाम् । पत॑ये । नमः॑ । नमः॑ । उ॒च्चैर्घो॑षायेत्यु॒च्चैः-घो॒षा॒य । आ॒क्र॒न्दय॑त॒इत्या॑-क्र॒न्दय॑ते । प॒त्तीना॑म् । पत॑ये । नमः॑ । नमः॑ । कृ॒त्स्न॒वी॒ताये॑ति कृत्स्न-वी॒ताय॑ । धाव॑ते । सत्व॑नाम् । पत॑ये । नमः॑ ॥ [६] वंना॑नाम्पत॑ये॒नम॒ोनम॒एका॒न्नत्रि॒ꣳश॒च्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥ २ ॥

नमः॑ । सह॑मानाय । नि॒व्या॒धिन॒इति॑नि-व्या॒धिने॑ । आ॒व्या॒धिनी॑ना॒मित्या॑-व्या॒धिनी॑नाम् । पत॑ये । नमः॑ । नमः॑ । क॒कु॒भाय॑ । नि॒ष॒ङ्गिण॒इति॑नि-स॒ङ्गिने॑ । स्ते॒ना॒नाम् । पत॑ये । नमः॑ । नमः॑ । नि॒ष॒ङ्गिण॒इति॑नि-स॒ङ्गिने॑ । इ॒षु॒धि॒म॒त॒इती॑षुधि-म॑ते । तस्क॑राणाम् । पत॑ये । नमः॑ । नमः॑ । वञ्च॑ते । प॒रि॒व॒ञ्च॒त॒इति॑परि-वञ्च॑ते । स्ता॒यू॒नाम् । पत॑ये । नमः॑ । नमः॑ । नि॒चे॒र॒व॒इति॑नि-चे॒र॒वे । प॒रि॒च॒राये॑ति॑परि-च॒राय॑ । अर॑ण्यानाम् । पत॑ये । नमः॑ । नमः॑ । सृ॒का॒विभ्य॒इति॑सृका॒वि-भ्यः॒ । जि॒घा॒ꣳस॒द्भ्य॒इति॒जिघा॒ꣳसत्-भ्यः॒ । मु॒ष्ण॒ताम् । पत॑ये । नमः॑ । नमः॑ । अ॒सि॒म॒द्भ्य॒इत्य॑सि॒मत्-भ्यः॒ । नक्त॑म् । चर॑द्भ्य॒इति॒चर॑त्-भ्यः॒ । प्र॒कृ॒न्ता॒ना॒मिति॑प्र-कृ॒न्ता॒नाम् । पत॑ये । नमः॑ । नमः॑ । उ॒ष्णी॒षिणे॑ । गि॒रि॒च॒राये॑ति॑गिरि-च॒राय॑ । कु॒लु॒ञ्चाना॑म् । पत॑ये । नमः॑ । नमः॑ । [७] इषु॑म॒द्भ्य॒इतीषु॑मत्-भ्यः॒ । ध॒न्वा॒विभ्य॒इति॑धन्वा॒वि-भ्यः॒ । च॒ । वः॒ । नमः॑ । नमः॑ । आ॒त॒न्वा॒नेभ्य॒इत्या॑-त॒न्वा॒नेभ्यः॑ । प्र॒ति॒द॒धा॒नेभ्य॒इति॑प्रति-द॒धा॒नेभ्यः॑ । च॒ । वः॒ । नमः॑ । नमः॑ । आ॒य॒च्छ॑द्भ्य॒इत्या॒यच्छ॑त्-भ्यः॒ । वि॒सृ॒ज॒द्भ्य॒इति॑विसृ॒जत्-भ्यः॒ । च॒ । वः॒ । नमः॑ । नमः॑ । अस्य॑द्भ्य॒इत्यस्य॑त्-भ्यः॒ । विध्य॑द्भ्य॒इति॒विध्य॑त्-भ्यः॒ । च॒ । वः॒ । नमः॑ । नमः॑ । आसी॑नेभ्यः । शया॑नेभ्यः । च॒ । वः॒ । नमः॑ । नमः॑ । स्व॒प॒द्भ्य॒इति॑स्व॒पत्-भ्यः॒ । जाग्र॑द्भ्य॒इति॒जाग्र॑त्-भ्यः॒ । च॒ । वः॒ । नमः॑ । नमः॑ । तिष्ठ॑द्भ्य॒इति॒तिष्ठ॑त्-भ्यः॒ । धाव॑द्भ्य॒इति॒धाव॑त्-भ्यः॒ । च॒ । वः॒ । नमः॑ । नमः॑ । स॒भाभ्यः॑ । स॒भाप॑तिभ्य॒इति॑स॒भाप॑ति-भ्यः॒ । च॒ । वः॒ । नमः॑ । नमः॑ । अश्वे॑भ्यः । अश्व॑पतिभ्य॒इत्यश्व॑पति-भ्यः॒ । च॒ । वः॒ । नमः॑ ॥ [८] कु॒लु॒ञ्चाना॒ंपत॑ये॒नम॒ोनमोऽश्व॑पतिभ्य॒स्त्रीणि॑च ॥ ❀ ॥ ३ ॥

नमः॑ । आ॒व्या॒धिनी॑भ्य॒इत्या॑-व्या॒धिनी॑भ्यः । वि॒विध्य॑न्तीभ्य॒इति॑वि-विध्य॑न्तीभ्यः । च॒ । वः॒ । नमः॑ । नमः॑ । उग॑णाभ्यः । तृ॒ꣳह॒तीभ्यः॑ । च॒ । वः॒ । नमः॑ ।

नमः। गृत्सेभ्यः। गृत्सपतिभ्यइतिगृत्सपति-भ्यः। च। वः। नमः। नमः। व्रातेभ्यः। व्रातपतिभ्यइतिव्रातपति-भ्यः। च। वः। नमः। नमः। गणेभ्यः। गणपतिभ्यइति गणपति-भ्यः। च। वः। नमः। नमः। विरूपेभ्यइतिवि-रूपेभ्यः। विश्वरूपेभ्यइति विश्व- रूपेभ्यः। च। वः। नमः। नमः। महद्भ्यइतिमहत्-भ्यः। क्षुल्लकेभ्यः। च। वः। नमः। नमः। रथिभ्यइतिरथि-भ्यः। अरथेभ्यः। च। वः। नमः। नमः। रथेभ्यः। [९] रथपतिभ्यइतिरथपति-भ्यः। च। वः। नमः। नमः। सेनाभ्यः। सेनानिभ्यइतिसेनानि-भ्यः। च। वः। नमः। नमः। क्षत्तृभ्यइतिक्षत्तृ-भ्यः। सङ्ग्रहीतृभ्यइतिसङ्ग्रहीतृ-भ्यः। च। वः। नमः। नमः। तक्षभ्यइतितक्ष-भ्यः। रथकारेभ्यइतिरथ-कारेभ्यः। च। वः। नमः। नमः। कुलालेभ्यः। कर्मारेभ्यः। च। वः। नमः। नमः। पुञ्जिष्टेभ्यः। निषादेभ्यः। च। वः। नमः। नमः। इषुकृद्भ्यइतीषुकृत्-भ्यः। धन्वकृद्भ्यइतिधन्वकृत्-भ्यः। च। वः। नमः। नमः। मृगयुभ्यइतिमृगयु-भ्यः। श्वनिभ्यइतिश्वनि-भ्यः। च। वः। नमः। नमः। श्वभ्यइतिश्व-भ्यः। श्वपतिभ्यइतिश्वपति-भ्यः। च। वः। नमः॥ [१०] रथेभ्यश्श्वपतिभ्यश्चद्वेच ॥४॥

नमः। भवाय। च। रुद्राय। च। नमः। शर्वाय। च। पशुपतयइतिपशु-पतये। च। नमः। नीलग्रीवायेतिनील-ग्रीवाय। च। शितिकण्ठायेतिशिति-कण्ठाय। च। नमः। कपर्दिने। च। व्युप्तकेशायेतिव्युप्त-केशाय। च। नमः। सहस्राक्षायेतिसहस्र-अक्षाय। च। शतधन्वनइतिशत-धन्वने। च। नमः। गिरिशाय। च। शिपिविष्टायेतिशिपि-विष्टाय। च। नमः। मीढुष्टमायेतिमीढुः-तमाय। च। इषुमतइतीषु-मते। च। नमः। ह्रस्वाय। च। वामनाय। च। नमः। बृहते। च। वर्षीयसे। च। नमः। वृद्धाय। च। संवृध्वनइतिसं-वृध्वने। च। [११] नमः। अग्रियाय। च। प्रथमाय। च। नमः। आशवे। च। अजिराय। च। नमः। शीघ्रियाय। च। शीभ्याय। च। नमः। ऊर्म्याय। च। अवस्वन्यायेत्यव-स्वन्याय। च। नमः। स्रोतस्याय। च। द्वीप्याय। च॥ [१२] संवृध्वनेचपञ्चविꣳशतिश्च ॥५॥

नमः। ज्येष्ठाय। च। कनिष्ठाय। च। नमः। पूर्वजायेतिपूर्व-जाय। च। अपरजायेत्यपर-जाय। च। नमः। मध्यमाय। च। अपगल्भायेत्यप-गल्भाय। च।

नमः। जघन्याय। च। बुध्नियाय। च। नमः। सोभ्याय। च। प्रतिसर्यायेतिप्रति-सर्याय। च। नमः। याम्याय। च। क्षेम्याय। च। नमः। उर्वर्याय। च। खल्याय। च। नमः। श्लोक्याय। च। अवसान्यायेत्यव-सान्याय। च। नमः। वन्याय। च। कक्ष्याय। च। नमः। श्रवाय। च। प्रतिश्रवायेतिप्रति-श्रवाय। च। [१३] नमः। आशुषेणायेत्याशु-सेनाय। च। आशुरथायेत्याशु-रथाय। च। नमः। शूराय। च। अवभिन्दतइत्यव-भिन्दते। च। नमः। वर्मिणे। च। वरूथिने। च। नमः। बिल्मिने। च। कवचिने। च। नमः। श्रुताय। च। श्रुतसेनायेतिश्रुत-सेनाय। च॥ [१४] प्रतिश्रवायचपञ्चविꣳशतिश्च॥ ❀ ❀ ❀ ॥६॥

नमः। दुन्दुभ्याय। च। आहनन्यायेत्या-हनन्याय। च। नमः। धृष्णवे। च। प्रमृशायेतिप्र-मृशाय। च। नमः। दूताय। च। प्रहितायेतिप्र-हिताय। च। नमः। निषङ्गिणइतिनि-सङ्गिने। च।। इषुधिमतइतीषुधि-मते। च। नमः। तीक्ष्णेषवइतितीक्ष्ण-इषवे। च। आयुधिने। च। नमः। स्वायुधायेतिसु-आयुधाय। च। सुधन्वनइतिसु-धन्वने। च। नमः। स्रुत्याय। च। पथ्याय। च। नमः। काट्याय। च। नीप्याय। च। नमः। सूद्याय। च। सरस्याय। च। नमः। नाद्याय। च। वैशन्ताय। च। [१५] नमः। कूप्याय। च। अवट्याय। च। नमः। वर्ष्याय। च। अवर्ष्याय। च। नमः। मेघ्याय। च। विद्युत्यायेतिवि-द्युत्याय। च। नमः। ईध्रियाय। च। आतप्यायेत्या-तप्याय। च। नमः। वात्याय। च। रेष्मियाय। च। नमः। वास्तव्याय। च। वास्तुपायेतिवास्तु-पाय। च॥ [१६] वैशन्तायचत्रिꣳशच्च॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥७॥

नमः। सोमाय। च। रुद्राय। च। नमः। ताम्राय। च। अरुणाय। च। नमः। शङ्गाय। च। पशुपतयइतिपशु-पतये। च। नमः। उग्राय। च। भीमाय। च। नमः। अग्रेवधायेत्यग्रे-वधाय। च। दूरेवधायेतिदूरे-वधाय। च। नमः। हन्त्रे। च। हनीयसे। च। नमः। वृक्षेभ्यः। हरिकेशेभ्यइतिहरि-केशेभ्यः। नमः। ताराय। नमः। शम्भवइतिशं-भवे। च। मयोभवइतिमयः-भवे। च। नमः। शङ्करायेतिशं-कराय। च। मयस्करायेतिमयः-कराय। च। नमः। शिवाय। च। शिवतरायेतिशिव-तराय। च। [१७] नमः। तीर्थ्याय। च। कूल्याय। च। नमः। पार्याय। च। अवार्याय।

च । नमः । प्रतरणायेतिप्र-तरणाय । च । उत्तरणायेत्युत्-तरणाय । च । नमः । आतार्यायेत्या-तार्याय । च । आलाद्यायेत्या-लाद्याय । च । नमः । शष्प्याय । च । फेन्याय । च । नमः । सिकत्याय । च । प्रवाह्यायेतिप्र-वाह्याय । च ॥ [१८] शिवतं रायचत्रिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥ ८ ॥

नमः । इरिण्याय । च । प्रपथ्यायेतिप्र-पथ्याय । च । नमः । किꣳशिलाय । च । क्षयणाय । च । नमः । कपर्दिने । च । पुलस्तये । च । नमः । गोष्ठ्यायेति गो-स्थ्याय । च । गृह्याय । च । नमः । तल्प्याय । च । गेह्याय । च । नमः । काट्याय । च । गह्वरेष्ठायेतिगह्वरे-स्थाय । च । नमः । ह्रदय्याय । च । निवेष्प्यायेतिनि-वेष्प्याय । च । नमः । पाꣳसव्याय । च । रजस्याय । च । नमः । शुष्क्याय । च । हरित्याय । च । नमः । लोप्याय । च । उलप्याय । च । [१९] नमः । ऊर्व्याय । च । सूर्म्याय । च । नमः । पर्ण्याय । च । पर्णशद्यायेतिपर्ण-शद्याय । च । नमः । अपगुरमाणायेत्यप-गुरमाणाय । च । अभिघ्नतइत्यभि-घ्नते । च । नमः । आक्खिदतइत्या-खिदते । च । प्रक्खिदतइतिप्र-खिदते । च । नमः । वः । किरिकेभ्यः । देवानाम् । हृदयेभ्यः । नमः । विक्षीणकेभ्यइतिवि-क्षीणकेभ्यः । नमः । विचिन्वत्केभ्यइतिवि-चिन्वत्केभ्यः । नमः । आनिर्हतेभ्यइत्यानिः-हतेभ्यः । नमः । अमीवत्केभ्यइत्या-मीवत्केभ्यः ॥ [२०] उलप्यायचत्रयस्त्रिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ॥ ९ ॥

द्रापे । अन्धसः । पते । दरिद्रन् । नीललोहितेतिनील-लोहित ॥ एषाम् । पुरुषाणाम् । एषाम् । पशूनाम् । मा । भेः । मा । अरः । मोइति । एषाम् । किम् । चन । आममत् ॥ या । ते । रुद्र । शिवा । तनूः । शिवा । विश्वाहभेषजीतिविश्वाह-भेषजी ॥ शिवा । रुद्रस्य । भेषजी । तया । नः । मृड । जीवसे ॥ इमाम् । रुद्राय । तवसे । कपर्दिने । क्षयद्वीरायेतिक्षयत्-वीराय । प्रेति । भरामहे । मतिम् ॥ यथा । नः । शम् । असत् । द्विपदइतिद्वि-पदे । चतुष्पदइतिचतुः-पदे । विश्वम् । पुष्टम् । ग्रामे । अस्मिन्न् । [२१] अनातुरमित्यना-तुरम् ॥ मृड । नः । रुद्र । उत । नः । मयः । कृधि । क्षयद्वीरायेतिक्षयत्-वीराय । नमसा । विधेम । ते ॥ यत् । शम् । च । योः । च । मनुः । आयजइत्या-यजे । पिता । तत् । अश्याम । तव । रुद्र । प्रणीतावितिप्र-नीतौ ॥ मा । नः । महान्तम् । उत । मा । नः । अर्भकम् । मा । नः ।

उख्षन्तम् । उत । मा । नः । उख्षितम् ॥ मा । नः । वधीः । पितरम् । मा । उत । मातरम् । प्रियाः । मा । नः । तनुवः । [२२] रुद्र । रीरिषः ॥ मा । नः । तोके । तनये । मा । नः । आयुषि । मा । नः । गोषु । मा । नः । अश्वेषु । रीरिषः ॥ वीरान् । मा । नः । रुद्र । भामितः । वधीः । हविष्मन्तः । नमसा । विधेम । ते ॥ आरात् । ते । गोघ्नइतिगो-घ्ने । उत । पूरुषघ्नइतिपूरुष-घ्ने । ख्षयद्वीरायेतिख्षयत्-वीराय । सुम्नम् । अस्मेइति । ते । अस्तु ॥ रख्ष । च । नः । अधीति । च । देव । ब्रूहि । अध । च । नः । शर्म । यच्छ । द्विबर्हाइतिद्वि-बर्हाः ॥ स्तुहि । [२३] श्रुतम् । गर्तसदमितिगर्त-सदम् । युवानम् । मृगम् । न । भीमम् । उपहत्नुम् । उग्रम् ॥ मृड । जरित्रे । रुद्र । स्तवानः । अन्यम् । ते । अस्मत् । नीति । वपन्तु । सेनाः ॥ परीति । नः । रुद्रस्य । हेतिः । वृणक्तु । परीति । त्वेषस्य । दुर्मतिरितिदुः-मतिः । अघायोरित्यघ-योः ॥ अवेति । स्थिरा । मघवद्भ्यइतिमघवत्-भ्यः । तनुष्व । मीढ्वः । तोकाय । तनयाय । मृडय ॥ मीढुष्टमेतिमीढुः-तम । शिवतमेतिशिव-तम । शिवः । नः । सुमनाइति सु-मनाः । भव ॥ परमे । वृख्षे । आयुधम् । निधायेतिनि-धाय । कृत्तिम् । वसानः । एति । चर । पिनाकम् । [२४] बिभ्रत् । एति । गहि ॥ विकिरिदेतिवि-किरिद । विलोहितेतिवि-लोहित । नमः । ते । अस्तु । भगवइतिभग-वः ॥ याः । ते । सहस्रम् । हेतयः । अन्यम् । अस्मत् । नीति । वपन्तु । ताः ॥ सहस्राणि । सहस्रधेतिसहस्र-धा । बाहुवोः । तव । हेतयः ॥ तासाम् । ईशानः । भगवइतिभग-वः । पराचीना । मुखा । कृधि ॥ [२५] अस्मिꣳस्तनुवस्स्तुहिपिनाकमेकान्नत्रिꣳशच्च ॥ ❀ ॥१०॥

सहस्राणि । सहस्रशइतिसहस्र-शः । ये । रुद्राः । अधीति । भूम्याम् ॥ तेषाम् । सहस्रयोजनइतिसहस्र-योजने । अवेति । धन्वानि ॥ तन्मसि ॥ अस्मिन्न् । महति । अर्णवे । अन्तरिख्षे । भवाः । अधि ॥ नीलग्रीवाइतिनील-ग्रीवाः । शितिकण्ठाइति शिति-कण्ठाः । शर्वाः । अधः । ख्षमाचराः ॥ नीलग्रीवाइतिनील-ग्रीवाः । शितिकण्ठाइतिशिति-कण्ठाः । दिवम् । रुद्राः । उपश्रिताइत्युप-श्रिताः ॥ ये । वृख्षेषु । सस्पिञ्जराः । नीलग्रीवाइतिनील-ग्रीवाः । विलोहिताइतिवि-लोहिताः ॥ ये । भूतानाम् । अधिपतयइत्यधि-पतयः । विशिखासइतिवि-शिखासः । कपर्दिनः ॥ ये ।

अन्नेषु । विविध्यन्तीतिवि-विध्यन्ति । पात्रेषु । पिबतः । जनान् ॥ ये । पथाम् । पथिरक्षयइतिपथि-रक्षयः । ऐलबृदाः । यव्युधः ॥ ये । तीर्थानि । [२६] प्रचरन्तीतिप्र-चरन्ति । सृकावन्तइतिसृका-वन्तः । निषङ्गिणइतिनि-सङ्गिनः ॥ ये । एतावन्तः । च । भूयांसः । च । दिशः । रुद्राः । वितस्थिरइतिवि-तस्थिरे ॥ तेषाम् । सहस्रयोजनइतिसहस्र-योजने । अवेति । धन्वानि । तन्मसि ॥ नमः । रुद्रेभ्यः । ये । पृथिव्याम् । ये । अन्तरिक्षे । ये । दिवि । येषाम् । अन्नम् । वातः । वर्षम् । इषवः । तेभ्यः । दश । प्राचीः । दश । दक्षिणा । दश । प्रतीचीः । दश । उदीचीः । दश । ऊर्ध्वाः । तेभ्यः । नमः । ते । नः । मृडयन्तु । ते । यम् । द्विष्मः । यः । च । नः । द्वेष्टि । तम् । वः । जम्भे । दधामि ॥ [२७] तीर्थानियश्चषट्च ॥ ॥११॥

नमस्तेरुद्रनमोहिरण्यबाहवेनमस्सहमानायनमआव्याधिनीभ्योनमोभवाय नमोज्येष्ठायनमोदुन्दुभ्यायनमस्सोमायनमइरिण्यायद्रापेसहस्राण्येकादश ॥ ११ ॥ नमस्तेरुद्रनमोभवायद्रापेसप्तविंशतिः ॥२७॥ नमस्तेरुद्रतव्रोजम्भेदधामि ॥

हरिः ओ (३) म् ॥

इति चतुर्थकाण्डे पञ्चमः प्रश्नः ॥

अथ चतुर्थकाण्डे षष्ठः प्रश्नः ॥

हरिः ओ (४) म् ॥

अश्मन्न् । ऊर्जम् । पर्वते । शिश्रियाणाम् । वाते । पर्जन्ये । वरुणस्य । शुष्मे ॥ अद्भ्यइत्यत्-भ्यः । ओषधीभ्यइत्योषधि-भ्यः । वनस्पतिभ्यइतिवनस्पति-भ्यः । अधीति । सम्भृतामितिसं-भृताम् । ताम् । नः । इषम् । ऊर्जम् । धत्त । मरुतः । संरराणाइतिसं-रराणाः ॥ अश्मन्न् ॥ ते । क्षुत् । अमुम् । ते । शुक् । ऋच्छतु । यम् । द्विष्मः ॥ समुद्रस्य । त्वा । अवाकया । अग्ने । परीति । व्ययामसि ॥ पावकः । अस्मभ्यमित्यस्म-भ्यम् । शिवः । भव ॥ हिमस्य । त्वा । जरायुणा । अग्ने । परीति । व्ययामसि ॥ पावकः । अस्मभ्यमित्यस्म-भ्यम् । शिवः । भव ॥ उपेति ॥ [१]-ज्मन्न् । उपेति । वेतसे । अवत्तरमित्यवत्-तरम् । नदीषु । आ ॥ अग्ने । पित्तम् । अपाम् ।

असि ॥ मण्डूकि । ताभिः । एति । गहि । सा । इमम् । नः । यज्ञम् ॥ पावकवर्णमितिपावक-वर्णम् । शिवम् । कृधि ॥ पावके । एति । चितयन्त्या । कृपा ॥ क्षामन्न् । रुरुचे । उषसः । न । भानुना ॥ तूर्वन्न् । न । यामन्न् । एतशस्य । नु । रणे । एति । यः । घृणे ॥ न । ततृषाणः । अजरः ॥ अग्ने । पावक । शोचिषा । मन्द्रया । देव । जिह्वया ॥ एति । देवान् । [२] वक्षि । यक्षि । च ॥ सः । नः । पावक । दीदिवः । अग्ने । देवान् । इह । एति । वह ॥ उपेति । यज्ञम् । हविः । च । नः ॥ अपाम् । इदम् । न्ययनमितिनि-अयनम् । समुद्रस्य । निवेशनमितिनि-वेशनम् ॥ अन्यम् । ते । अस्मत् । तपन्तु । हेतयः । पावकः । अस्मभ्यमित्यस्म-भ्यम् । शिवः । भव ॥ नमः । ते । हरसे । शोचिषे । नमः । ते । अस्तु । अर्चिषे ॥ अन्यम् । ते । अस्मत् । तपन्तु । हेतयः । पावकः । अस्मभ्यमित्यस्म-भ्यम् । शिवः । भव ॥ नृषदइतिनृ-सदे । वट् । [३] अप्सुषदइत्यप्सु-सदे । वट् । वनसदइतिवन-सदे । वट् । बर्हिषदइतिबर्हि-सदे । वट् । सुवर्विदइतिसुवः-विदे । वट् ॥ ये । देवाः । देवानाम् । यज्ञियाः । यज्ञियानाम् । संवथ्सरीणमितिसं-वथ्सरीणम् । उपेति । भागम् । आसते ॥ अहुतादइत्यहुत-अदः । हविषः । यज्ञे । अस्मिन्न् । स्वयम् । जुहुध्वम् । मधुनः । घृतस्य ॥ ये । देवाः । देवेषु । अधीति । देवत्वमितिदेव-त्वम् । आयन्न् । ये । ब्रह्मणः । पुरएतारइतिपुरः-एतारः । अस्य ॥ येभ्यः । न । ऋते । पवते । धाम । किम् । चन । न । ते । दिवः । न । पृथिव्याः । अधीति । स्नुषु ॥ प्राणदाइतिप्राण-दाः । [४] अपानदाइत्यपान-दाः । व्यानदाइतिव्यान-दाः । चक्षुर्दाइतिचक्षुः-दाः । वर्चोदाइतिवर्चः-दाः । वरिवोदाइतिवरिवः-दाः ॥ अन्यम् । ते । अस्मत् । तपन्तु । हेतयः । पावकः । अस्मभ्यमित्यस्म-भ्यम् । शिवः । भव ॥ अग्निः । तिग्मेन । शोचिषा । यंसत् । विश्वम् । नीति । अत्रिणम् ॥ अग्निः । नः । वनते । रयिम् ॥ सः । एना । अनीकेन । सुविदत्रइतिसु-विदत्रः । अस्मेइति । यष्टा । देवान् । आयजिष्ठइत्या-यजिष्ठः । स्वस्ति ॥ अदब्धः । गोपाइतिगो-पाः । उत । नः । परस्पाइतिपरः-पाः । अग्ने । द्युमदितिद्यु-मत् । उत । रेवत् । दिदीहि ॥ [५] उपदेवान्वट्प्राणदाश्चतुश्चत्वारिंशच्च ॥ १ ॥

यः । इमा । विश्वा । भुवनानि । जुह्वत् । ऋषिः । होता । निषसादेतिनि-ससाद । पिता । नः ॥ सः । आशिषेत्या-शिषा । द्रविणम् । इच्छमानः । परमच्छदः

इतिपरम-छदः । वरे । एति । विवेश ॥ विश्वकर्मेतिविश्व-कर्मा । मनसा । यत् । विहायाइतिवि-हायाः । धाता । विधातेतिवि-धाता । परमा । उत । सन्दृगितिसं-दृक् ॥ तेषाम् । इष्टानि । समिति । इषा । मदन्ति । यत्र । सप्तऋषीनितिसप्त-ऋषीन् । परः । एकम् । आहुः ॥ यः । नः । पिता । जनिता । यः । विधातेतिवि-धाता । यः । नः । सतः । अभि । एति । सत् । जजान ॥ [६] यः । देवानाम् । नामधाइतिनाम-धाः । एकः । एव । तम् । सम्प्रश्नमितिसं-प्रश्नम् । भुवना । यन्ति । अन्या ॥ ते । एति । अयजन्त । द्रविणम् । समिति । अस्मै । ऋषयः । पूर्वे । जरितारः । न । भूना ॥ असूर्ते । सूर्ते । रजसः । विमानइतिवि-माने । ये । भूतानि । समकृण्वन्नितिसं-अकृण्वन्न् । इमानि ॥ न । तम् । विदाथ । यः । इदम् । जजान । अन्यत् । युष्माकम् । अन्तरम् । भवाति ॥ नीहारेण । प्रावृताः । जल्प्या । च । असुतृपइत्यसु-तृपः । उक्थशासइत्युक्थ-शासः । चरन्ति ॥ परः । दिवा । परः । एना । [७] पृथिव्या । परः । देवेभिः । असुरैः । गुहा । यत् ॥ कम् । स्वित् । गर्भम् । प्रथमम् । दध्रे । आपः । यत्र । देवाः । समगच्छन्तेतिसं-अगच्छन्त । विश्वे ॥ तम् । इत् । गर्भम् । प्रथमम् । दध्रे । आपः । यत्र । देवाः । समगच्छन्तेतिसं-अगच्छन्त । विश्वे ॥ अजस्य । नाभौ । अधीति । एकम् । अर्पितम् । यस्मिन्न् । इदम् । विश्वम् । भुवनम् । अधीति । श्रितम् ॥ विश्वकर्मेतिविश्व-कर्मा । हि । अजनिष्ट । देवः । आत् । इत् । गन्धर्वः । अभवत् । द्वितीयः ॥ तृतीयः । पिता । जनिता । ओषधीनाम् । [८] अपाम् । गर्भम् । वीति । अदधात् । पुरुत्रेतिपुरु-त्रा ॥ चक्षुषः । पिता । मनसा । हि । धीरः । घृतम् । एनेइति । अजनत् । नम्नमानेइति ॥ यदा । इत् । अन्ताः । अदद्दृꣳहन्त । पूर्वे । आत् । इत् । द्यावापृथिवीइतिद्यावा-पृथिवी । अप्रथेताम् ॥ विश्वतश्चक्षुरितिविश्वतः-चक्षुः । उत । विश्वतोमुखइतिविश्वतः-मुखः । विश्वतोहस्तइतिविश्वतः-हस्तः । उत । विश्वतस्पादितिविश्वतः-पात् ॥ समिति । बाहुभ्यामितिबाहु-भ्याम् । नमति । समिति । पतत्रैः । द्यावापृथिवीइतिद्यावा-पृथिवी । जनयन्न् । देवः । एकः ॥ किम् । स्वित् । आसीत् । अधिष्ठानमित्यधि-स्थानम् । आरम्भणमित्या-रम्भणम् । कतमत् । स्वित् । किम् । आसीत् ॥ यदि । भूमिम् । जनयन्न् । [९] विश्वकर्मेतिविश्व-कर्मा । वीति । द्याम् । और्णोत् । महिना ॥ विश्वचक्षाइतिविश्व-चक्षाः ॥

किम् । स्वित् । वनम् । कः । उ । सः । वृक्षः । आसीत् । यतः । द्यावापृथिवी इतिद्यावा-पृथिवी । निष्टतक्षुरितिनिः-ततक्षुः ॥ मनीषिणः । मनसा । पृच्छत । इत् । उ । तत् । यत् । अध्यतिष्ठदित्यधि-अतिष्ठत् । भुवनानि । धारयन्न् ॥ या । ते । धामानि । परमाणि । या । अवमा । या । मध्यमा । विश्वकर्मन्नितिविश्व-कर्मन्न् । उत । इमा ॥ शिक्ष । सखिभ्यइतिसखि-भ्यः । हविषि । स्वधावइतिस्वधा-वः । स्वयम् । यजस्व । तनुवम् । जुषाणः ॥ वाचः । पतिम् । विश्वकर्माणमितिविश्व-कर्माणम् । ऊतये । [१०] मनोयुजमितिमनः-युजम् । वाजे । अद्य । हुवेम ॥ सः । नः । नेदिष्ठा । हवनानि । जोषते । विश्वशम्भूरितिविश्व-शम्भूः । अवसे । साधुकर्मेतिसाधु-कर्मा ॥ विश्वकर्मन्नितिविश्व-कर्मन्न् । हविषा । वावृधानः । स्वयम् । यजस्व । तनुवम् । जुषाणः ॥ मुह्यन्तु । अन्ये । अभितः । सपत्नाः । इह । अस्माकम् । मघवेतिमघ-वा । सूरिः । अस्तु ॥ विश्वकर्मन्नितिविश्व-कर्मन्न् । हविषा । वर्द्धनेन । त्रातारम् । इन्द्रम् । अकृणोः । अवध्यम् ॥ तस्मै । विशः । समिति । अनमन्त । पूर्वीः । अयम् । उग्रः । विहव्यइतिवि-हव्यः । यथा । असत् ॥ समुद्राय । वयुनाय । सिन्धूनाम् । पतये । नमः ॥ नदीनाम् । सर्वासाम् । पित्रे । जुहुत । विश्वकर्मणइतिविश्व-कर्मणे । विश्वा । अहा । अमर्त्यम् । हविः ॥ [११] जजानैनौषधीनाम्भूमिञ्जनयन्नूतयेनमोनवच ॥ ❀ ❀ ❀ ॥ २ ॥

उदिति । एनम् । उत्तरामित्युत्-तराम् । नय । अग्ने । घृतेन । आहुतेत्या-हुत ॥ रायः । पोषेण । समिति । सृज । प्रजयेतिप्र-जया । च । धनेन । च ॥ इन्द्र । इमम् । प्रतरामितिप्र-तराम् । कृधि । सजातानामितिस-जातानाम् । असत् । वशी ॥ समिति । एनम् । वर्चसा । सृज । देवेभ्यः । भागधाइतिभाग-धाः । असत् ॥ यस्य । कुर्मः । हविः । गृहे । तम् । अग्ने । वर्द्धय । त्वम् ॥ तस्मै । देवाः । अधि । इति । ब्रवन्न् । अयम् । च । ब्रह्मणः । पतिः ॥ उदिति । उ । त्वा । विश्वे । देवाः । [१२] अग्ने । भरन्तु । चित्तिभिरितिचित्ति-भिः ॥ सः । नः । भव । शिवतमइतिशिव-तमः । सुप्रतीकइतिसु-प्रतीकः । विभावसुरितिविभा-वसुः ॥ पञ्च । दिशः । दैवीः । यज्ञम् । अवन्तु । देवीः । अपेति । अमतिम् । दुर्मतिमितिदुः-मतिम् । बाधमानाः ॥ रायः । पोषे । यज्ञपतिमितियज्ञ-पतिम् । आभजन्तीरित्या-भजन्तीः ॥ रायः । पोषे । अधि

ति । यज्ञः । अस्थात् । समिद्धइतिसं-इद्धे । अग्नौ । अधीति । मामहानः ॥ उक्थप त्रइत्युक्थ-पत्रः । ईड्यः । गृभीतः । तप्तम् । घर्मम् । परिगृह्येतिपरि-गृह्य । अयजन्त ॥ ऊर्जा । यत् । यज्ञम् । अशमन्त । देवाः । दैव्याय । धर्त्रे । जोष्ट्रे ॥ देवश्रीरिति देव-श्रीः । श्रीमणाइतिश्री-मनाः । शतपयाइतिशत-पयाः । [१३] परिगृह्येतिपरि-गृह्य । देवाः । यज्ञम् । आयन्न् ॥ सूर्यरश्मिरितिसूर्य-रश्मिः । हरिकेशइतिहरि-केशः । पुरस्तात् । सविता । ज्योतिः । उदिति । अयान् । अजस्रम् ॥ तस्य । पूषा । प्रस वमितिप्र-सवम् । याति । देवः । सम्पश्यन्निति सं-पश्यन्न् । विश्वा । भुवनानि । गो पाइतिगो-पाः ॥ देवाः । देवेभ्यः । अध्वर्यन्तः । अस्थुः । वीतम् । शमित्रे । शमि ता । यजध्यै ॥ तुरीयः । यज्ञः । यत्र । हव्यम् । एति । ततः । पावकाः । आशिष इत्या-शिषः । नः । जुषन्ताम् ॥ विमानइतिवि-मानः । एषः । दिवः । मध्ये । आस्ते । आपप्रिवानित्या-पप्रिवान् । रोदसीइति । अन्तरिक्षम् । सः । विश्वाचीः । अभीति । [१४] चष्टे । घृताचीः । अन्तरा । पूर्वम् । अपरम् । च । केतुम् ॥ उक्षा । समुद्रः । अरुणः । सुपर्णइतिसु-पर्णः । पूर्वस्य । योनिम् । पितुः । एति । विवेश ॥ मध्ये । दिवः । निहितइतिनि-हितः । पृश्निः । अश्मा । वीति । चक्रमे । रजसः । पाति । अन्तौ ॥ इन्द्रम् । विश्वाः । अवीवृधन्न् । समुद्रव्यचसमितिसमुद्र-व्यचसम् । गिरः ॥ रथीतममितिरथि-तमम् । रथीनाम् । वाजानाम् । सत्पतिमितिसत्-पतिम् । पतिम् ॥ सुम्नहूरितिसुम्न-हूः । यज्ञः । देवान् । एति । च । वक्षत् । यक्षत् । अग्निः । देवः । देवान् । एति । च । वक्षत् ॥ वाजस्य । मा । प्रसवेनेतिप्र-सवेन । उद्ग्राभेणेत्युत्-ग्राभेण । उदिति । अग्रभीत् ॥ अथ । सपत्नान् । इन्द्रः । मे । निग्राभेणेतिनि-ग्राभे ण । अधरान् । अकः ॥ उद्ग्राभमित्युत्-ग्राभम् । च । निग्राभमितिनि-ग्राभम् । च । ब्रह्म । देवाः । अवीवृधन्न् ॥ अथ । सपत्नान् । इन्द्राग्नीइतीन्द्र-अग्नी । मे । विषूची नान् । वीति । अस्यताम् ॥ [१५] देवाश्शतपयाअभिवाजस्यपञ्च॑ शतिश्च ॥३॥

आशुः । शिशानः । वृषभः । न । युध्मः । घनाघनः । क्षोभणः । चर्षणी नाम् ॥ सङ्क्रन्दनइतिसं-क्रन्दनः । अनिमिषइत्यनि-मिषः । एकवीरइत्येक-वीरः । शतम् । सेनाः । अजयत् । साकम् । इन्द्रः ॥ सङ्क्रन्दनेनेतिसं-क्रन्दनेन । अनिमि षेणेत्यनि-मिषेण । जिष्णुना । युत्कारेणेतियुत्-कारेण । दुश्च्यवनेनेतिदुः-च्यवनेन ।

धृष्णुना ॥ तत् । इन्द्रेण । जयत । तत् । सहध्वम् । युधः । नरः । इषुहस्तेनेतीषु-हस्तेन । वृष्णा ॥ सः । इषुहस्तैरितीषु-हस्तैः । सः । निषङ्गिभिरितिनिषङ्गि-भिः । वशी । सꣳसृष्टेतिसं-सृष्टा । सः । युधः । इन्द्रः । गणेन ॥ सꣳसृष्टजिदितिसꣳसृष्ट-जित् । सोमपाइतिसोम-पाः । बाहुशर्धीतिबाहु-शर्धी । ऊर्ध्वधन्वेत्यूर्ध्व-धन्वा । प्रतिहिताभिरितिप्रति-हिताभिः । अस्ता ॥ बृहस्पते । परीति । दीय । [१६] रथेन । रक्षोहेतिरक्षः-हा । अमित्रान् । अपबाधमानइत्यप-बाधमानः ॥ प्रभञ्जन्नितिप्र-भञ्जन् । सेनाः । प्रमृणइतिप्र-मृणः । युधा । जयन् । अस्माकम् । एधि । अविता । रथानाम् ॥ गोत्रभिदमितिगोत्र-भिदम् । गोविदमितिगो-विदम् । वज्रबाहुमितिवज्र-बाहुम् । जयन्तम् । अज्म । प्रमृणन्तमितिप्र-मृणन्तम् । ओजसा ॥ इमम् । सजाताइतिस-जाताः । अन्विति । वीरयध्वम् । इन्द्रम् । सखायः । अनु । समिति । रभध्वम् ॥ बलविज्ञायइतिबल-विज्ञायः । स्थविरः । प्रवीरइतिप्र-वीरः । सहस्वान् । वाजी । सहमानः । उग्रः ॥ अभिवीरइत्यभि-वीरः । अभिसत्वेत्यभि-सत्वा । सहोजाइतिसहः-जाः । जैत्रम् । इन्द्र । रथम् । एति । तिष्ठ । गोविदितिगो-वित् ॥ अभीति । गोत्राणि । सहसा । गाहमानः । अदायः । [१७] वीरः । शतमन्युरितिशत-मन्युः । इन्द्रः ॥ दुश्च्यवनइतिदुः-च्यवनः । पृतनाषाट् । अयुध्यः । अस्माकम् । सेनाः । अवतु । प्रेति । युध्स्वितियुत्-सु ॥ इन्द्रः । आसाम् । नेता । बृहस्पतिः । दक्षिणा । यज्ञः । पुरः । एतु । सोमः ॥ देवसेनानामितिदेव-सेनानाम् । अभिभञ्जतीनामित्यभि-भञ्जतीनाम् । जयन्तीनाम् । मरुतः । यन्तु । अग्रे ॥ इन्द्रस्य । वृष्णः । वरुणस्य । राज्ञः । आदित्यानाम् । मरुताम् । शर्धः । उग्रम् ॥ महामनसामितिमहा-मनसाम् । भुवनच्यवानामितिभुवन-च्यवानाम् । घोषः । देवानाम् । जयताम् । उदिति । अस्थात् ॥ अस्माकम् । इन्द्रः । समृतेष्वितिसम्-ऋतेषु । ध्वजेषु । अस्माकम् । याः । इषवः । ताः । जयन्तु ॥ [१८] अस्माकम् । वीराः । उत्तरइत्युत्-तरे । भवन्तु । अस्मान् । उ । देवाः । अवत । हवेषु ॥ उदिति । हर्षय । मघवन्नितिमघ-वन् । आयुधानि । उदिति । सत्वनाम् । मामकानाम् । महाꣳसि ॥ उदिति । वृत्रहन्नितिवृत्र-हन् । वाजिनाम् । वाजिनानि । उदिति । रथानाम् । जयताम् । एतु । घोषः ॥ उप । प्रेति । इत । जयत । नरः । स्थिराः । वः । सन्तु । बाहवः ॥ इन्द्रः । वः ।

शर्म । यच्छतु । अनाधृष्याइत्यना-धृष्याः । यथा । असथ ॥ अवसृष्टेत्यव-सृष्टा । परेति । पत । शरव्ये । ब्रह्मसꣳशितेतिब्रह्म-सꣳशिता ॥ गच्छ । अमित्रान् । प्रेति । [१९] विश । मा । एषाम् । कम् । चन । उदिति । शिषः ॥ मर्माणि । ते । वर्मभिरितिवर्म-भिः । छादयामि । सोमः । त्वा । राजा । अमृतेन । अभीति । वस्ताम् ॥ उरोः । वरीयः । वरिवः । ते । अस्तु । जयन्तम् । त्वाम् । अन्विति । मदन्तु । देवाः ॥ यत्र । बाणाः । सम्पतन्तीतिसं-पतन्ति । कुमाराः । विशिखाइतिवि-शिखाः । इव ॥ इन्द्रः । नः । तत्र । वृत्रहेतिवृत्र-हा । विश्वाहेतिविश्व-हा । शर्म । यच्छतु ॥ [२०] दीया दायोजयन्त्वमित्रान्प्रचत्वारिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ॥ ४ ॥

प्राचीम् । अन्विति । प्रदिशमितिप्र-दिशम् । प्रेति । इहि । विद्वान् । अग्नेः । अग्ने । पुरोअग्निरितिपुरः-अग्निः । भव । इह ॥ विश्वाः । आशाः । दीद्यानः । वीति । भाहि । ऊर्जम् । नः । धेहि । द्विपदइतिद्वि-पदे । चतुष्पदइतिचतुः-पदे ॥ क्रमध्वम् । अग्निना । नाकम् । उख्यम् । हस्तेषु । बिभ्रतः ॥ दिवः । पृष्ठम् । सुवः । गत्वा । मिश्राः । देवेभिः । आध्वम् ॥ पृथिव्याः । अहम् । उदिति । अन्तरिक्षम् । एति । अरुहम् । अन्तरिक्षात् । दिवम् । एति । अरुहम् ॥ दिवः । नाकस्य । पृष्ठात् । सुवः । ज्योतिः । अगाम् । [२१] अहम् ॥ सुवः । यन्तः । न । अपेति । ईक्षन्ते । एति । द्याम् । रोहन्ति । रोदसीइति ॥ यज्ञम् । ये । विश्वतोधारमितिविश्वतः-धारम् । सुविद्वाꣳसइतिसु-विद्वाꣳसः । वितेनिरइतिवि-तेनिरे ॥ अग्ने । प्रेति । इहि । प्रथमः । देवयतामितिदेव-यताम् । चक्षुः । देवानाम् । उत । मर्त्यानाम् ॥ इयक्षमाणाः । भृगुभिरितिभृगु-भिः । सजोषाइतिस-जोषाः । सुवः । यन्तु । यजमानाः । स्वस्ति ॥ नक्तोषासा । समनसेतिस-मनसा । विरूपेइतिवि-रूपे । धापयेतेइति । शिशुम् । एकम् । समीचीइति ॥ द्यावा । क्षामा । रुक्मः । अन्तः । वीति । भाति । देवाः । अग्निम् । धारयन् । द्रविणोदाइतिद्रविणः-दाः ॥ अग्ने । सहस्राक्षेतिसहस्र-अक्ष । [२२] शतमूर्धन्नितिशत-मूर्धन् । शतम् । ते । प्राणाइतिप्र-अनाः । सहस्रम् । अपानाइत्यप-अनाः ॥ त्वम् । साहस्रस्य । रायः । ईशिषे । तस्मै । ते । विधेम । वाजाय । स्वाहा ॥ सुपर्णइतिसु-पर्णः । असि । गरुत्मान् । पृथिव्याम् । सीद । पृष्ठे । पृथिव्याः । सीद । भासा । अन्तरिक्षम् । एति । पृण । ज्योतिषा । दिवम् । उदिति ।

स्तभान् । तेजसा । दिशः । उदिति । दृꣳह ॥ आजुह्वानइत्या-जुह्वानः । सुप्रतीकइतिसु-प्रतीकः । पुरस्तात् । अग्ने । स्वाम् । योनिम् । एति । सीद । साध्या ॥ अस्मिन् । सधस्थइतिसध-स्थे । अधीति । उत्तरस्मिन्नित्युत्-तरस्मिन् । विश्वे । देवाः । [२३] यजमानः । च । सीदत ॥ प्रेद्धइतिप्र-इद्धः । अग्ने । दीदिहि । पुरः । नः । अजस्रया । सूर्म्या । यविष्ठ ॥ त्वाम् । शश्वन्तः । उपेति । यन्ति । वाजाः ॥ विधेम । ते । परमे । जन्मन् । अग्ने । विधेम । स्तोमैः । अवरे । सधस्थइतिसध-स्थे ॥ यस्मात् । योनेः । उदारिथेत्युत्-आरिथ । यजे । तम् । प्रेति । त्वेइति । हवीꣳषि । जुहुरे । समिद्धइतिसं-इद्धे ॥ ताम् । सवितुः । वरेण्यस्य । चित्राम् । एति । अहम् । वृणे । सुमतिमितिसु-मतिम् । विश्वजन्यामितिविश्व-जन्याम् ॥ याम् । अस्य । कण्वः । अदुहत् । प्रपीनामितिप्र-पीनाम् । सहस्रधारामितिसहस्र-धाराम् । [२४] पयसा । महीम् । गाम् ॥ सप्त । ते । अग्ने । समिधइतिसं-इधः । सप्त । जिह्वाः । सप्त । ऋषयः । सप्त । धाम । प्रियाणि ॥ सप्त । होत्राः । सप्तधेतिसप्त-धा । त्वा । यजन्ति । सप्त । योनीः । एति । पृणस्व । घृतेन ॥ ईदृङ् । च । अन्यादृङ् । च । एतादृङ् । च । प्रतिदृङ्ङितिप्रति-दृङ् । च । मितः । च । सम्मितइतिसं-मितः । च । सभराइतिस-भराः ॥ शुक्रज्योतिरितिशुक्र-ज्योतिः । च । चित्रज्योतिरितिचित्र-ज्योतिः । च । सत्यज्योतिरितिसत्य-ज्योतिः । च । ज्योतिष्मान् । च । सत्यः । च । ऋतपाइत्यृत-पाः । च । अत्यꣳहाइत्याति-अꣳहाः ॥ [२५] ऋतजिदित्यृत-जित् । च । सत्यजिदितिसत्य-जित् । च । सेनजिदितिसेन-जित् । च । सुषेणइतिसु-सेनः । च । अन्त्यमित्रइत्यन्ति-अमित्रः । च । दूरेअमित्रइतिदूरे-अमित्रः । च । गणः ॥ ऋतः । च । सत्यः । च । ध्रुवः । च । धरुणः । च । धर्ता । च । विधर्तेतिवि-धर्ता । च । विधारयइतिवि-धारयः ॥ ईदृक्षासः । एतादृक्षासः । उ । स्विति । नः । सदृक्षासः । प्रतिसदृक्षासइतिप्रति-सदृक्षासः । एति । इतन ॥ मितासः । च । सम्मितासइतिसं-मितासः । च । नः । ऊतये । सभरसइतिस-भरसः । मरुतः । यज्ञे । अस्मिन् । इन्द्रम् । दैवीः । विशः । मरुतः । अनुवर्त्मानइत्यनु-वर्त्मानः । यथा । इन्द्रम् । दैवीः । विशः । मरुतः । अनुवर्त्मानइत्यनु-वर्त्मानः । एवम् । इमम् । यजमानम् । दैवीः । च । विशः । मानुषीः ।

च । अनुवर्त्मानइत्यनु-वर्त्मानः । भवन्तु ॥ [२६] अगाꣳसहस्राꣳषदेयास्सहस्रधारामत्यꣳहाअनुवर्त्मानषोडशच ॥ ❀ ❀ ❀ ॥ ५ ॥

जीमूतस्य । इव । भवति । प्रतीकम् । यत् । वर्मी । याति । संमदामितिस-मदाम् । उपस्थइत्युप-स्थे ॥ अनाविद्धयेत्यना-विद्धया । तनुवा । जय । त्वम् । सः । त्वा । वर्मणः । महिमा । पिपर्तु ॥ धन्वना । गाः । धन्वना । आजिम् । जयेम । धन्वना । तीव्राः । समदइतिस-मदः । जयेम ॥ धनुः । शत्रोः । अपकाममित्यप-कामम् । कृणोति । धन्वना । सर्वाः । प्रदिशइतिप्र-दिशः । जयेम ॥ वक्ष्यन्ती । इव । इत् । एति । गनीगन्ति । कर्णम् । प्रियम् । सखायम् । परिषस्वजानेतिपरि-सस्वजाना ॥ योषा । इव । शिङ्क्ते । वितततेतिवि-तता । अधीति । धन्वन् । [२७] ज्या । इयम् । समने । पारयन्ती ॥ तेइति । आचरन्तीइत्या-चरन्ती । समना । इव । योषा । माता । इव । पुत्रम् । बिभृताम् । उपस्थइत्युप-स्थे ॥ अपेति । शत्रून् । विध्यताम् । संविदानेइतिसं-विदाने । आर्त्नीइति । इमेइति । विष्फुरन्तीइतिवि-स्फुरन्ती । अमित्रान् ॥ बह्वीनाम् । पिता । बहुः । अस्य । पुत्रः । चिश्चा । कृणोति । समना । अवगत्येत्यव-गत्य ॥ इषुधिरितीषु-धिः । सङ्काः । पृतनाः । च । सर्वाः । पृष्ठे । निनद्धइतिनि-नद्धः । जयति । प्रसूतइतिप्र-सूतः ॥ रथे । तिष्ठन् । नयति । वाजिनः । पुरः । यत्रयत्रेतियत्र-यत्र । कामयते । सुषारथिरितिसु-सारथिः ॥ अभीशूनाम् । महिमानम् । [२८] पनायत । मनः । पश्चात् । अन्विति । यच्छन्ति । रश्मयः ॥ तीव्रान् । घोषान् । कृण्वते । वृषपाणयइतिवृष-पाणयः । अश्वाः । रथेभिः । सह । वाजयन्तः ॥ अवक्रामन्तइत्यव-क्रामन्तः । प्रपदैरितिप्र-पदैः । अमित्रान् । क्षिणन्ति । शत्रून् । अनपव्ययन्तइत्यनप-व्ययन्तः ॥ रथवाहनमितिरथ-वाहनम् । हविः । अस्य । नाम । यत्र । आयुधम् । निहितमितिनि-हितम् । अस्य । वर्म ॥ तत्र । रथम् । उपेति । शग्मम् । सदेम । विश्वाहेतिविश्वा-अहा । वयम् । सुमनस्यमानाइतिसु-मनस्यमानाः ॥ स्वादुषꣳसदइतिस्वादु-सꣳसदः । पितरः । वयोधाइतिवयः-धाः । कृच्छ्रेश्रितइतिकृच्छ्रे-श्रितः । शक्तीवन्तइतिशक्ति-वन्तः । गभीराः ॥ चित्रसेनाइतिचित्र-सेनाः । इषुबलाइतीषु-बलाः । अमृध्राः । सतोवीराइतिसतः-वीराः । उरवः । व्रातसाहाइतिव्रात-साहाः ॥ ब्राह्मणासः । [२९] पितरः । सोम्या

सः । शिवेइति । नः । द्यावापृथिवीइतिद्यावा-पृथिवी । अनेहसा ॥ पूषा । नः । पातु । दुरितादितिदुः-इतात् । ऋतावृधइत्यृत-वृधः । रक्ष । माकिः । नः । अघशꣳसइत्यघ-शꣳसः । ईशत ॥ सुपर्णमितिसु-पर्णम् । वस्ते । मृगः । अस्याः । दन्तः । गोभिः । सन्नद्धेतिसं-नद्धा । पतति । प्रसूतेतिप्र-सूता ॥ यत्र । नरः । समिति । च । वीति । च । द्रवन्ति । तत्र । अस्मभ्यमित्यस्म-भ्यम् । इषवः । शर्म । यꣳसन्न ॥ ऋजीते । परीति । वृङ्ग्धि । नः । अश्मा । भवतु । नः । तनूः ॥ सोमः । अधीति । ब्रवीतु । नः । अदितिः । [३०] शर्म । यच्छतु ॥ एति । जङ्घन्ति । सानु । एषाम् । जघनान् । उपेति । जिघ्नते ॥ अश्वाजनीत्यश्व-अजनि । प्रचेतसइतिप्र-चेतसः । अश्वान् । समत्स्वितिसमत्-सु । चोदय ॥ अहिः । इव । भोगैः । परीति । एति । बाहुम् । ज्यायाः । हेतिम् । परिबाधमानइतिपरि-बाधमानः ॥ हस्तघ्नइतिहस्त-घ्नः । विश्वा । वयुनानि । विद्वान् । पुमान् । पुमाꣳसम् । परीति । पातु । विश्वतः ॥ वनस्पते । वीड्वङ्गइतिवीडु-अङ्गः । हि । भूयाः । अस्मत्सखेत्यस्मत्-सखा । प्रतरणइतिप्र-तरणः । सुवीरइतिसु-वीरः ॥ गोभिः । सन्नद्धइतिसं-नद्धः । असि । वीडयस्व । आस्थातेत्या स्थाता । ते । जयतु । जेत्वानि ॥ दिवः । पृथिव्याः । परीति । [३१] ओजः । उद्भृतमित्युत्-भृतम् । वनस्पतिभ्यइतिवनस्पति-भ्यः । परीति । आभृतमित्या भृतम् । सहः ॥ अपाम् । ओज्मानम् । परीति । गोभिः । आवृतमित्या-वृतम् । इन्द्रस्य । वज्रम् । हविषा । रथम् । यज ॥ इन्द्रस्य । वज्रः । मरुताम् । अनीकम् । मित्रस्य । गर्भः । वरुणस्य । नाभिः ॥ सः । इमाम् । नः । हव्यदातिमितिहव्य-दातिम् । जुषाणः । देव । रथ । प्रतीति । हव्या । गृभाय ॥ उपेति । श्वासय । पृथिवीम् । उत । द्याम् । पुरुत्रेतिपुरु-त्रा । ते । मनुताम् । विष्ठितमितिवि-स्थितम् । जगत् ॥ सः । दुन्दुभे । सजूरितिस-जूः । इन्द्रेण । देवैः । दूरात् । [३२] दवीयः । अपेति । सेध । शत्रून् ॥ एति । क्रन्दय । बलम् । ओजः । नः । एति । धाः । निरिति । स्तनिहि । दुरितेतिदुः-इता । बाधमानः ॥ अपेति । प्रोथ । दुन्दुभे । दुच्छुनान् । इतः । इन्द्रस्य । मुष्टिः । असि । वीडयस्व ॥ एति । अमूः । अज । प्रत्यावर्तयेतिप्रति-आवर्तय । इमाः । केतुमदितिकेतु-मत् । दुन्दुभिः । वावदीति ॥ साम्

तिं । अश्वंपर्णाइत्यश्वं-पर्णाः । चरंन्ति । नः । नरः । अस्माकंम् । इन्द्र । रथिनंः । जयन्तु ॥ [३३] धन्वंन्महिमानम्ब्राह्मणासोऽदितिःपृथिव्याःपरिंदूरादेकंचत्वारिंशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥ ६ ॥

यत् । अक्रंन्दः । प्रथमम् । जायंमानः । उद्यन्नित्युंत्-यन्न् । समुद्रात् । उत । वा । पुरींषात् ॥ श्येनस्यं । पक्षा । हरिणस्यं । बाहूइतिं । उपस्तुत्यमित्युंप-स्तुत्यंम् । महिं । जातम् । ते । अर्वन्न् ॥ यमेनं । दत्तम् । त्रितः । एनम् । आयुनक् । इन्द्रंः । एनम् । प्रथमः । अधीतिं । अतिष्ठत् ॥ गन्धर्वः । अस्य । रशनाम् । अगृभ्णात् । सूरात् । अश्वंम् । वसवः । निरितिं । अतष्ट ॥ असिं । यमः । असि । आदित्यः । अर्वन्न् । असिं । त्रितः । गुह्येन । व्रतेनं ॥ असिं । सोमेन । समया । विपृक्तइति वि-पृक्तः । [३४] आहुः । ते । त्रीणिं । दिवि । बन्धनानि ॥ त्रीणिं । ते । आहुः । दिवि । बन्धनानि । त्रीणिं । अप्स्वित्यंप्-सु । त्रीणिं । अन्तः । समुद्रे ॥ उत । इव । मे । वरुणः । छन्त्सि । अर्वन्न् । यत्रं । ते । आहुः । परमम् । जनित्रम् ॥ इमा । ते । वाजिन्न् । अवमार्जनानीत्यंव-मार्जनानि । इमा । शफानाम् । सनितुः । निधानेतिनि-धाना ॥ अत्रं । ते । भद्राः । रशनाः । अपश्यम् । ऋतस्यं । याः । अभिरक्षन्तीत्यंभि-रक्षन्ति । गोपाइतिगो-पाः ॥ आत्मानंम् । ते । मनंसा । आरात् । अजानाम् । अवः । दिवा । [३५] पतयंन्तम् । पतङ्गम् ॥ शिरंः । अपश्यम् । पथिभिरितिपथि-भिः । सुगेभिरितिसु-गेभिः । अरेणुभिरित्यरेणु-भिः । जेहंमानम् । पतत्रि ॥ अत्रं । ते । रूपम् । उत्तममित्युंत्-तमम् । अपश्यम् । जिगीषमाणम् । इषः । एतिं । पदे । गोः ॥ यदा । ते । मर्तः । अन्वितिं । भोगंम् । आनंट् । आत् । इत् । ग्रसिष्ठः । ओषंधीः । अजीगः ॥ अन्वितिं । त्वा । रथः । अन्वितिं । मर्यः । अर्वन्न् । अन्वितिं । गावंः । अन्वितिं । भगंः । कनीनाम् ॥ अन्वितिं । व्रातांसः । तवं । सख्यम् । ईयुः । अन्वितिं । देवाः । ममिरे । वीर्यम् । [३६] ते ॥ हिरंण्यशृङ्गइतिहिरंण्य-शृङ्गः । अयंः । अस्य । पादाः । मनोजवाइतिमनंः-जवाः । अवंरः । इन्द्रंः । आसीत् ॥ देवाः । इत् । अस्य । हविरद्यमितिहविः - अद्यम् । आयन्न् । यः । अर्वन्तम् । प्रथमः । अध्यतिष्ठदित्यंधि-अतिष्ठत् ॥ ईर्मान्तासइतीर्म-अन्तासः । सिलिकमध्यमासइति सिलिक-मध्यमासः । समितिं । शूरंणासः । दिव्यासंः । अत्याः ॥ हंसाः । इव । श्रे

णिशइतिश्रेणि-शः ॥ यतन्ते । यत् । आखिषुः । दिव्यम् । अज्मम् । अश्वाः ॥ तव । शरीरम् । पतयिष्णु । अर्वन्न् । तव । चित्तम् । वातः । इव । ध्रजीमान् ॥ तव । शृङ्गाणि । विष्ठितेतिवि-स्थिता । पुरुत्रेतिपुरु-त्रा । अरण्येषु । जर्भुराणा । चरन्ति ॥ उप । [३७] प्रेति । अगात् । शसनम् । वाजी । अर्वा । देवद्रीचेतिदेव-द्रीचा । मनसा । दीध्यानः ॥ अजः । पुरः । नीयते । नाभिः । अस्य । अन्विति । पश्चात् । कवयः । यन्ति । रेभाः ॥ उप । प्रेति । अगात् । परमम् । यत् । सधस्थमितिसध-स्थम् । अर्वान् । अच्छ । पितरम् । मातरम् । च ॥ अद्य । देवान् । जुष्टतमइतिजुष्ट-तमः । हि । गम्याः । अथ । एति । शास्ते । दाशुषे । वार्याणि ॥ [३८] विपृक्तो दिवावीर्यमुपैकान्नचत्वारिंशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ॥७॥

मा । नः । मित्रः । वरुणः । अर्यमा । आयुः । इन्द्रः । ऋभुक्षाइत्यृभु-क्षाः । मरुतः । परीति । ख्यन् ॥ यत् । वाजिनः । देवजातस्येतिदेव-जातस्य । सप्तेः । प्र वक्ष्यामइतिप्र-वक्ष्यामः । विदथे । वीर्याणि ॥ यत् । निर्णिजेतिनिः-निजा । रेक्णसा । प्रावृतस्य । रातिम् । गृभीताम् । मुखतः । नयन्ति ॥ सुप्राङितिसु-प्राङ् । अजः । मेम्यत् । विश्वरूपइतिविश्व-रूपः । इन्द्रापूष्णोरितीन्द्रा-पूष्णोः । प्रियम् । अपीति । एति । पाथः ॥ एषः । छागः । पुरः । अश्वेन । वाजिना । पूष्णः । भागः । नीयते । विश्वदेव्यइतिविश्व-देव्यः ॥ अभिप्रियमित्यभि-प्रियम् । यत् । पुरोडाशम् । अर्वता । त्वष्टा । इत् । [३९] एनम् । सौश्रवसाय । जिन्वति ॥ यत् । हविष्यम् । ऋतुशइत्यृतु-शः । देवयानमितिदेव-यानम् । त्रिः । मानुषाः । परीति । अश्वम् । नयन्ति ॥ अत्र । पूष्णः । प्रथमः । भागः । एति । यज्ञम् । देवेभ्यः । प्रतिवेदयन्नितिप्रति-वेदयन्न् । अजः ॥ होता । अध्वर्युः । आवयाइत्या-वयाः । अग्निमिन्धइत्यग्नि-इन्धः । ग्रावग्राभइतिग्राव-ग्राभः । उत । शंस्ता । सुविप्रइतिसु-विप्रः ॥ तेन । यज्ञेन । स्वरङ्कृतेनेतिसु-अरङ्कृतेन । स्विष्टेनेतिसु-इष्टेन । वक्षणाः । एति । पृणध्वम् ॥ यूपव्रस्काइतियूप-व्रस्काः । उत । ये । यूपवाहाइतियूप-वाहाः । चषालम् । ये । अश्वयूपायेत्यश्व-यूपाय । तक्षति ॥ ये । च । अर्वते । पचनम् । सम्भरन्तीतिसं-भरन्ति । उतोइति । [४०] तेषाम् । अभिगूर्तिरित्यभि-गूर्तिः । नः । इन्वतु ॥ उप । प्रेति । अगात् । सुमदितिसु-मत् । मे । अधायि । मन्म । देवानाम् । आशाः । उपेति । वीतपृष्ठइति

वीत-पृष्ठः ॥ अन्विति । एनम् । विप्राः । ऋषयः । मदन्ति । देवानाम् । पुष्टे । चकृम । सुबन्धुमितिसु-बन्धुम् ॥ यत् । वाजिनः । दाम । सन्दानमितिसं-दानम् । अर्वतः । या । शीर्षण्या । रशना । रज्जुः । अस्य ॥ यत् । वा । घ । अस्य । प्रभृतमितिप्र-भृतम् । आस्ये । तृणम् । सर्वा । ता । ते । अपीति । देवेषु । अस्तु ॥ यत् । अश्वस्य । क्रविषः । [४१] मक्षिका । आश । यत् । वा । स्वरौ । स्वधितावितिस्व-धितौ । रिप्तम् । अस्ति ॥ यत् । हस्तयोः । शमितुः । यत् । नखेषु । सर्वा । ता । ते । अपीति । देवेषु । अस्तु ॥ यत् । ऊवध्यम् । उदरस्य । अपवातीत्यप-वाति । यः । आमस्य । क्रविषः । गन्धः । अस्ति ॥ सुकृतेतिसु-कृता । तत् । शमितारः । कृण्वन्तु । उत । मेधम् । शृतपाकमितिशृत-पाकम् । पचन्तु ॥ यत् । ते । गात्रात् । अग्निना । पच्यमानात् । अभीति । शूलम् । निहतस्येतिनि-हतस्य । अवधावतीत्यव-धावति ॥ मा । तत् । भूम्याम् । एति । श्रिषत् । मा । तृणेषु । देवेभ्यः । तत् । उशद्भ्यइत्युशत-भ्यः । रातम् । अस्तु ॥ [४२] इदुतोक्रविषश्श्रिषच्चसप्त च ॥ ॥८॥

ये । वाजिनम् । परिपश्यन्तीतिपरि-पश्यन्ति । पक्वम् । ये । ईम् । आहुः । सुरभिः । निरिति । हर । इति ॥ ये । च । अर्वतः । मांसभिक्षामितिमांस-भिक्षाम् । उपासतइत्युप-आसते । उतोइति । तेषाम् । अभिगूर्तिरित्यभि-गूर्तिः । नः । इन्वतु ॥ यत् । नीक्षणम् । मांस्पचन्याः । उखायाः । या । पात्राणि । यूष्णः । आसेचनानीत्या-सेचनानि ॥ ऊष्मण्या । अपिधानेत्यपि-धाना । चरूणाम् । अङ्काः । सूनाः । परीति । भूषन्ति । अश्वम् ॥ निक्रमणमितिनि-क्रमणम् । निषदनमिति नि-सदनम् । विवर्तनमितिवि-वर्तनम् । यत् । च । पड्बीशम् । अर्वतः ॥ यत् । च । पपौ । यत् । च । घासिम् । [४३] जघास । सर्वा । ता । ते । अपीति । देवेषु । अस्तु ॥ मा । त्वा । अग्निः । ध्वनयित् । धूमगन्धिरितिधूम-गन्धिः । मा । उखा । भ्राजन्ती । अभीति । विक्त । जघ्रिः ॥ इष्टम् । वीतम् । अभिगूर्तमित्यभि-गूर्तम् । वषट्कृतमितिवषट्-कृतम् । तम् । देवासः । प्रतीति । गृभ्णन्ति । अश्वम् ॥ यत् । अश्वाय । वासः । उपस्तृणन्तीत्युप-स्तृणन्ति । अधीवासमित्यधि-वासम् । या । हिरण्यानि । अस्मै ॥ सन्दानमितिसं-दानम् । अर्वन्तम् । पड्बीशम् । प्रिया । देवेषु । एति । यामयन्ति ॥ यत् । ते । सादे । महसा । शूकृतस्येतिशू-कृतस्य । पार्ष्णिया ।

वा । कशया । [४४] वा । तुतोद ॥ स्रुचा । इव । ता । हविषः । अध्वरेषु । सर्वा । ता । ते । ब्रह्मणा । सू दयामि ॥ चतुस्त्रिंशदितिचतुः-त्रिंशत् । वाजिनः । देवबन्धोरितिदेव-बन्धोः । वङ्क्रीः । अश्वस्य । स्वधितिरितिस्व-धितिः । समिति । एति ॥ अच्छिद्रा । गात्रा । वयुना । कृणोत । परुष्परुरितिपरुः-परुः । अनुघुष्येत्यनु-घुष्य । वीति । शस्त ॥ एकः । त्वष्टुः । अश्वस्य । विशस्तेतिवि-शस्ता । द्वा । यन्तारा । भवतः । तथा । ऋतुः ॥ या । ते । गात्राणाम् । ऋतुथेत्यृतु-था । कृणोमि । तातेति ता-ता । पिण्डानाम् । प्रेति । जुहोमि । अग्नौ ॥ मा । त्वा । तपत् । [४५] प्रियः । आत्मा । अपियन्तमित्यपि-यन्तम् । मा । स्वधितिरितिस्व-धितिः । तनुवः । एति । तिष्ठिपत् । ते ॥ मा । ते । गृध्नुः । अविशस्तेत्यवि-शस्ता । अतिहायेत्यति-हाय । छिद्रा । गात्राणि । असिना । मिथु । कः ॥ न । वै । उ । एतत् । म्रियसे । न । रिष्यसि । देवान् । इत् । एषि । पथिभिरितिपथि-भिः । सुगेभिरितिसु-गेभिः ॥ हरीइति । ते । युञ्जा । पृषतीइति । अभूताम् । उपेति । अस्थात् । वाजी । धुरि । रासभस्य ॥ सुगव्यमितिसु-गव्यम् । नः । वाजी । स्वश्वियमितिसु-अश्वियम् । पुंसः । पुत्रान् । उत । विश्वापुषमितिविश्व-पुषम् । रयिम् ॥ अनागास्त्वमित्यनागाः-त्वम् । नः । अदितिः । कृणोतु । क्षत्रम् । नः । अश्वः । वनताम् । हविष्मान् ॥ [४६] घासिकशयातपद्रयिन्नवच ॥ ❋ ❋ ❋ ॥ ९ ॥

अश्मन् यइमोदेनमाशुःप्राचीञ्जीमूतस्ययदक्रन्दोमानोमित्रोयेवाजिनन्नव ॥ ९ ॥ अश्मन्मनोयुजम्प्राचीमनुशमैयच्छतुतेषामभिगूर्तिषट्चत्वारिंशत् ॥ ॥ ४६ ॥ अश्मन् हविष्मान् ॥ हरिः ओ (३) म् ॥

इति चतुर्थकाण्डे षष्ठः प्रश्नः ॥

---

१ अत्र संहितायां स्थितः ऊकारः पदकाले ह्रस्वत्वमापद्यते । तथा प्रातिशाख्ये— (अ-३ सू-१४) 'सूतूनू मिथूमक्षूऊ' इति ॥ अस्यार्थः— सू, तू, नू, मिथू, मक्षू, ऊ, इत्येतेषां पदानामन्ते दीर्घोऽन्त्यस्वरः व्यञ्जनपरः विभागे ह्रस्वत्वमापद्यते । यथा—मोषूणइन्द्र । आतूनउप । एतशस्य नूरणे । असिनामिथूकः । मक्षूदेववन्तः । ऊर्ध्वऊषुणः ॥ शिक्षायामप्येतेषामन्त्यस्वरस्य संहितायां दीर्घत्वं विधीयते—'मोष्वातुनुरणेमक्षूदेथूकरूशुबल्सुनु'इति ॥ अस्य चार्थः—मोपूर्वं सुइतिपदं, आपूर्वं तु इतिपदं, रणेपरं नुइतिपदं, देपरं मक्षुइतिपदं, कःइतिपरं थुइतिपदं, 'शु, बल्, सु, नु'इतिपरं 'उ' इतिपदञ्च, एतानि संहितायां दीर्घान्तानि भवन्ति ॥ उदाहरणानि उक्तानि । अधिकानितु— तमूशुचिम् । उदूबल्मम् । महीमूषु । अस्माभिरूनु ॥ इति ॥

अथ चतुर्थकाण्डे सप्तमः प्रश्नः ॥

हरिः ओं (४) म् ॥

अग्नाविष्णू इत्यग्ना-विष्णू । सजोषसेतिस-जोषसा । इमाः । वर्द्धन्तु । वाम् । गिरः ॥ द्युम्नैः । वाजेभिः । एति । गतम् ॥ वाजः । च । मे । प्रसवइतिप्र-सवः । च । मे । प्रयतिरितिप्र-यतिः । च । मे । प्रसितिरितिप्र-सितिः । च । मे । धीतिः । च । मे । क्रतुः । च । मे । स्वरः । च । मे । श्लोकः । च । मे । श्रावः । च । मे । श्रुतिः । च । मे । ज्योतिः । च । मे । सुवः । च । मे । प्राणइतिप्र-अनः । च । मे । अपानइत्यप-अनः । [१] च । मे । व्यानइतिवि-अनः । च । मे । असुः । च । मे । चित्तम् । च । मे । आधीतमित्या-धीतम् । च । मे । वाक् । च । मे । मनः । च । मे । चक्षुः । च । मे । श्रोत्रम् । च । मे । दक्षः । च । मे । बलम् । च । मे । ओजः । च । मे । सहः । च । मे । आयुः । च । मे । जरा । च । मे । आत्मा । च । मे । तनूः । च । मे । शर्म । च । मे । वर्म । च । मे । अङ्गानि । च । मे । अस्थानि । च । मे । परूँषि । च । मे । शरीराणि । च । मे ॥ [२] अपानस्तनूश्चमेऽष्टादशच ॥ ॥१॥

ज्यैष्ठ्यम् । च । मे । आधिपत्यमित्याधि-पत्यम् । च । मे । मन्युः । च । मे । भामः । च । मे । अमः । च । मे । अम्भः । च । मे । जेमा । च । मे । महिमा । च । मे । वरिमा । च । मे । प्रथिमा । च । मे । वर्ष्मा । च । मे । द्राघुया । च । मे । वृद्धम् । च । मे । वृद्धिः । च । मे । सत्यम् । च । मे । श्रद्धेतिश्रत्-धा । च । मे । जगत् । च । [३] मे । धनम् । च । मे । वशः । च । मे । त्विषिः । च । मे । क्रीडा । च । मे । मोदः । च । मे । जातम् । च । मे । जनिष्यमाणम् । च । मे । सूक्तमितिसु-उक्तम् । च । मे । सुकृतमितिसु-कृतम् । च । मे । वित्तम् । च । मे । वेद्यम् । च । मे । भूतम् । च । मे । भविष्यत् । च । मे । सुगमितिसु-गम् । च । मे । सुपथमितिसु-पथम् । च । मे । ऋद्धम् । च । मे । ऋद्धिः । च । मे । क्लृप्तम् । च । मे । क्लृप्तिः । च । मे । मतिः । च । मे । सुमतिरितिसु-मतिः । च । मे ॥ [४] जगच्चर्धिश्चतुर्दशच ॥ २॥

शम् । च । मे । मयः । च । मे । प्रियम् । च । मे । अनुकामइत्यनु-कामः । च । मे । कामः । च । मे । सौमनसः । च । मे । भद्रम् । च । मे । श्रेयः । च । मे ।

वस्यः । च । मे । यशः । च । मे । भगः । च । मे । द्रविणम् । च । मे । यन्ता । च । मे । धर्ता । च । मे । क्षेमः । च । मे । धृतिः । च । मे । विश्वम् । च । [५] मे । महः । च । मे । सव्विँदितिसं-वित् । च । मे । ज्ञात्रम् । च । मे । सूः । च । मे । प्रसूरितिप्र-सूः । च । मे । सीरम् । च । मे । लयः । च । मे । ऋतम् । च । मे । अमृतम् । च । मे । अयक्ष्मम् । च । मे । अनामयत् । च । मे । जीवातुः । च । मे । दीर्घायुत्वमिति दीर्घायु-त्वम् । च । मे । अनमित्रम् । च । मे । अभयम् । च । मे । सुगमितिसु-गम् । च । मे । शयनम् । च । मे । सूषेतिसु-उषा । च । मे । सुदिनमितिसु-दिनम् । च । मे ॥ [६] विश्वञ्चशयनमष्टौच ॥ ❀ ❀ ❀ ॥ ३ ॥

ऊर्क् । च । मे । सूनृता । च । मे । पयः । च । मे । रसः । च । मे । घृतम् । च । मे । मधु । च । मे । सग्धिः । च । मे । सपीतिरितिस-पीतिः । च । मे । कृषिः । च । मे । वृष्टिः । च । मे । जैत्रम् । च । मे । औद्भिद्यमित्यौत्-भिद्यम् । च । मे । रयिः । च । मे । रायः । च । मे । पुष्टम् । च । मे । पुष्टिः । च । मे । विभ्वितिवि-भु । च । [७] मे । प्रभ्वितिप्र-भु । च । मे । बहु । च । मे । भूयः । च । मे । पूर्णम् । च । मे । पूर्णतरमितिपूर्ण-तरम् । च । मे । अक्षितिः । च । मे । कूयवाः । च । मे । अन्नम् । च । मे । अक्षुत् । च । मे । व्रीहयः । च । मे । यवाः । च । मे । माषाः । च । मे । तिलाः । च । मे । मुद्गाः । च । मे । खल्वाः । च । मे । गोधूमाः । च । मे । मसुराः । च । मे । प्रियङ्गवः । च । मे । अणवः । च । मे । श्यामाकाः । च । मे । नीवाराः । च । मे ॥ [८] विभुचमसुराश्चतुर्दशच ॥ ❀ ❀ ॥ ४ ॥

अश्मा । च । मे । मृत्तिका । च । मे । गिरयः । च । मे । पर्वताः । च । मे । सिकताः । च । मे । वनस्पतयः । च । मे । हिरण्यम् । च । मे । अयः । च । मे । सीसम् । च । मे । त्रपु । च । मे । श्यामम् । च । मे । लोहम् । च । मे । अग्निः । च । मे । आपः । च । मे । वीरुधः । च । मे । ओषधयः । च । मे । कृष्टपच्यमितिकृष्ट-पच्यम् । च । [९] मे । अकृष्टपच्यमित्यकृष्ट-पच्यम् । च । मे । ग्राम्याः । च । मे । पशवः । आरण्याः । च । यज्ञेन । कल्पन्ताम् । वित्तम् । च । मे । वित्तिः । च । मे । भूतम् । च । मे । भूतिः । च । मे । वसु । च । मे । वसतिः । च । मे । कर्म । च । मे । शक्तिः । च । मे । अर्थः । च । मे । एमः । च । मे । इतिः । च । मे । गतिः । च ।

मे ॥ [१०] कृष्णपञ्चश्चाष्टाचत्वारिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ॥५॥

अग्निः । च । मे । इन्द्रः । च । मे । सोमः । च । मे । इन्द्रः । च । मे । सविता । च । मे । इन्द्रः । च । मे । सरस्वती । च । मे । इन्द्रः । च । मे । पूषा । च । मे । इन्द्रः । च । मे । बृहस्पतिः । च । मे । इन्द्रः । च । मे । मित्रः । च । मे । इन्द्रः । च । मे । वरुणः । च । मे । इन्द्रः । च । मे । त्वष्टा । च । [११] मे । इन्द्रः । च । मे । धाता । च । मे । इन्द्रः । च । मे । विष्णुः । च । मे । इन्द्रः । च । मे । अश्विनौ । च । मे । इन्द्रः । च । मे । मरुतः । च । मे । इन्द्रः । च । मे । विश्वे । च । मे । देवाः । इन्द्रः । च । मे । पृथिवी । च । मे । इन्द्रः । च । मे । अन्तरिक्षम् । च । मे । इन्द्रः । च । मे । द्यौः । च । मे । इन्द्रः । च । मे । दिशः । च । मे । इन्द्रः । च । मे । मूर्द्धा । च । मे । इन्द्रः । च । मे । प्रजापतिरितिप्रजा-पतिः । च । मे । इन्द्रः । च । मे ॥ [१२] त्वष्टाचद्यौश्चमएकविꣳशतिश्च ॥ ❀ ॥६॥

अꣳशुः । च । मे । रश्मिः । च । मे । अदाभ्यः । च । मे । अधिपतिरित्यधि-पतिः । च । मे । उपाꣳशुरित्युप-अꣳशुः । च । मे । अन्तर्यामइत्यन्तः-यामः । च । मे । ऐन्द्रवायवइत्यैन्द्र-वायवः । च । मे । मैत्रावरुणइतिमैत्रा-वरुणः । च । मे । आश्विनः । च । मे । प्रतिप्रस्थानइतिप्रति-प्रस्थानः । च । मे । शुक्रः । च । मे । मन्थी । च । मे । आग्रयणः । च । मे । वैश्वदेवइतिवैश्व-देवः । च । मे । ध्रुवः । च । मे । वैश्वानरः । च । मे । ऋतुग्रहाइत्यृतु-ग्रहाः । च । [१३] मे । अतिग्राह्याइत्यति-ग्राह्याः । च । मे । ऐन्द्राग्नइत्यैन्द्र-अग्नः । च । मे । वैश्वदेवइतिवैश्व-देवः । च । मे । मरुत्वतीयाः । च । मे । माहेन्द्रइतिमाहा-इन्द्रः । च । मे । आदित्यः । च । मे । सावित्रः । च । मे । सारस्वतः । च । मे । पौष्णः । च । मे । पात्नीवतइतिपात्नी-वतः । च । मे । हारियोजनइतिहारि-योजनः । । च । मे ॥ [१४] ऋतुग्रहाश्चचतुस्त्रिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ❀ ❀ ॥७॥

इध्मः । च । मे । बर्हिः । च । मे । वेदिः । च । मे । धिष्णियाः । च । मे । स्रुचः । च । मे । चमसाः । च । मे । ग्रावाणः । च । मे । स्वरवः । च । मे । उपरवाइत्युप-रवाः । चः । मे । अधिषवणेइत्यधि-सवने । च । मे । द्रोणकलशइतिद्रोण-कलशः । च । मे । वायव्यानि । च । मे । पूतभृदितिपूत-भृत् । च । मे । आधवनीयइत्या-

धवनीयः । च । मे । आग्नीध्रमित्याग्नि-इध्रम् । च । मे । हविर्धानमितिहविः-धानम् । च । मे । गृहाः । च । मे । सदः । च । मे । पुरोडाशाः । च । मे । पचताः । च । मे । अवभृथइत्यव-भृथः । च । मे । स्वगाकारइतिस्वगा-कारः । च । मे ॥ [१५] गृहाश्चषोडशच ॥ ❀ ❀ ❀ ॥ ८ ॥

अग्निः । च । मे । घर्मः । च । मे । अर्कः । च । मे । सूर्यः । च । मे । प्राणइतिप्र-अनः । च । मे । अश्वमेधइत्यश्व-मेधः । च । मे । पृथिवी । च । मे । अदितिः । च । मे । दितिः । च । मे । द्यौः । च । मे । शक्वरीः । अङ्गुलयः । दिशः । च । मे । यज्ञेन । कल्पन्ताम् । ऋक् । च । मे । साम । च । मे । स्तोमः । च । मे । यजुः । च । मे । दीक्षा । च । मे । तपः । च । मे । ऋतुः । च । मे । व्रतम् । । च । मे । अहोरात्रयोरित्यहः-रात्रयोः । वृष्ट्या । बृहद्रथन्तरेइतिबृहत्-रथन्तरे । च । मे । यज्ञेन । कल्पेताम् ॥ [१६] दीक्षाऽष्टादशच ॥ ❀ ❀ ॥ ९ ॥

गर्भाः । च । मे । वथ्साः । च । मे । त्र्यविरितित्रि-अविः । च । मे । त्र्यवीतित्रि-अवी । च । मे । दित्यवाडितिदित्य-वाट् । च । मे । दित्यौही । च । मे । पञ्चाविरितिपञ्च-अविः । च । मे । पञ्चावीतिपञ्च-अवी । च । मे । त्रिवथ्सइतित्रि-वथ्सः । च । मे । त्रिवथ्सेतित्रि-वथ्सा । च । मे । तुर्यवाडितितुर्य-वाट् । च । मे । तुर्यौही । च । मे । पष्ठवादितिपष्ठ-वात् । च । मे । पष्ठौही । च । मे । उक्षा । च । मे । वशा । च । मे । ऋषभः । च । [१७] मे । वेहत् । च । मे । अनड्वान् । च । मे । धेनुः । च । मे । आयुः । यज्ञेन । कल्पताम् । प्राणइतिप्र-अनः । यज्ञेन । कल्पताम् । अपानइत्यप-अनः । यज्ञेन । कल्पताम् । व्यानइतिवि-अनः । यज्ञेन । कल्पताम् । चक्षुः । यज्ञेन । कल्पताम् । श्रोत्रम् । यज्ञेन । कल्पताम् । मनः । यज्ञेन । कल्पताम् । वाक् । यज्ञेन । कल्पताम् । आत्मा । यज्ञेन । कल्पताम् । यज्ञः । यज्ञेन । कल्पताम् ॥ [१८] ऋषभश्चचत्वारिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ॥ १० ॥

एका । च । मे । तिस्रः । च । मे । पञ्च । च । मे । सप्त । च । मे । नव । च । मे । एकादश । च । मे । त्रयोदशेतित्रयः-दश । च । मे । पञ्चदशेतिपञ्च-दश । च । मे । सप्तदशेतिसप्त-दश । च । मे । नवदशेतिनव-दश । च । मे । एकविꣳशतिरित्येक-विꣳशतिः । च । मे । त्रयोविꣳशतिरितित्रयः-विꣳशतिः । च । मे । पञ्च

विँशतिरितिपञ्च-विँशतिः । च । मे । सप्तविँशतिरितिसप्त-विँशतिः । च । मे । नवविँशतिरितिनव-विँशतिः । च । मे । एकत्रिँशदित्येक-त्रिँशत् । च । मे । त्रयस्त्रिँशदितित्रयः-त्रिँशत् । च । [१९] मे । चतस्रः । च । । मे । अष्टौ । च । मे । द्वादश । च । मे । षोडश । च । मे । विँशतिः । च । मे । चतुर्विँशतिरितिचतुः-विँशतिः । च । मे । अष्टाविँशतिरित्यष्टा-विँशतिः । च । मे । द्वात्रिँशत् । च । मे । षट्त्रिँशदितिषट्-त्रिँशत् । च । मे । चत्वारिँशत् । च । । मे । चतुश्चत्वारिँशदितिचतुः-चत्वारिँशत् । च । मे । अष्टचत्वारिँशदित्यष्टा-चत्वारिँशत् । च । मे । वाजः । च । प्रसवइतिप्र-सवः । च । अपिज इत्यपि-जः । च । क्रतुः । च । सुवः । च । मूर्धा । च । व्यश्नियइतिवि-अश्नियः । च । आन्त्यायनः । च । अन्त्यः । च । भौवनः । च । भुवनः । च । अधिपतिरित्यधि-पतिः । च ॥ [२०] त्रयस्त्रिँशच्चव्यश्नियएकादशच ॥ ❀ ॥११॥

वाजः । नः । सप्त । प्रदिशइतिप्र-दिशः । चतस्रः । वा । परावतइतिपरा-वतः ॥ वाजः । नः । विश्वैः । देवैः । धनसाताविति धन-सातौ । इह । अवतु ॥ विश्वे । अद्य । मरुतः । विश्वे । ऊती । विश्वे । भवन्तु । अग्नयः । समिद्धाइतिसं-इद्धाः ॥ विश्वे । नः । देवाः । अवसा । एति । गमन्तु । विश्वम् । अस्तु । द्रविणम् । वाजः । अस्मेइति ॥ वाजस्य । प्रसवमितिप्र-सवम् । देवाः । रथैः । यात । हिरण्ययैः ॥ अग्निः । इन्द्रः । बृहस्पतिः । मरुतः । सोमपीतयइतिसोम-पीतये ॥ वाजेवाजइतिवाजे-वाजे । अवत । वाजिनः । नः । धनेषु । [२१] विप्राः । अमृताः । ऋतज्ञाइत्यृत-ज्ञाः ॥ अस्य । मध्वः । पिबत । मादयध्वम् । तृप्ताः । यात । पथिभिरितिपथि-भिः । देवयानैरितिदेव-यानैः ॥ वाजः । पुरस्तात् । उत । मध्यतः । नः । वाजः । देवान् । ऋतुभिरित्यृतु-भिः । कल्पयाति ॥ वाजस्य । हि । प्रसवइतिप्र-सवः । नन्नमीति । विश्वाः । आशाः । वाजपतिरितिवाज-पतिः । भवेयम् ॥ पयः । पृथिव्याम् । पयः । ओषधीषु । पयः । दिवि । अन्तरिक्षे । पयः । धाम् ॥ पयस्वतीः । प्रदिशइतिप्र-दिशः । सन्तु । मह्यम् ॥ समिति । मा । सृजामि । पयसा । घृतेन । समिति । मा । सृजामि । अपः । [२२] ओषधीभिरित्योषधि-भिः ॥ सः । अहम् । वाजम् । सनेयम् । अग्ने ॥ नक्तोषासा । समनसेतिस-मनसा । विरूपेइतिवि-रूपे । धापयेते

इति । शिशुम् । एकम् । समीचीइति ॥ द्यावा । क्षामं । रुक्मः । अन्तः । वीति । भाति । देवाः । अग्निम् । धारयन्न् । द्रविणोदाइतिद्रविणः-दाः ॥ समुद्रः । असि । नभस्वान् । आर्द्रदानुरित्यार्द्र-दानुः । शम्भूरितिशं-भूः । मयोभूरितिमयः-भूः । अभीति । मा । वाहि । स्वाहा । मारुतः । असि । मरुताम् । गणः । शम्भूरितिशं-भूः । मयोभूरितिमयः-भूः । अभीति । मा । वाहि । स्वाहा । अवस्युः । असि । दुवस्वान् । शम्भूरितिशं-भूः । मयोभूरितिमयः-भूः । अभीति । मा । वाहि । स्वाहा ॥ [२३].धनैष्वपोदुवस्वाञ्छम्भूर्मयोभूरभिमाद्धेच॑ ॥ ❀ ॥१२॥

अग्निम् । युनज्मि । शवसा । घृतेन । दिव्यम् । सुपर्णमितिसु-पर्णम् । वयसा । बृहन्तम् ॥ तेन । वयम् । पतेम । ब्रध्नस्य । विष्टपम् । सुवः । रुहाणाः । अधीति । नाके । उत्तमइत्युत्-तमे ॥ इमौ । ते । पक्षौ । अजरौ । पतत्रिणः । याभ्याम् । रक्षाꣳसि । अपहꣳसीत्यप-हꣳसि । अग्ने ॥ ताभ्याम् । पतेम । सुकृतामितिसु-कृताम् । उ । लोकम् । यत्र । ऋषयः । प्रथमजाइतिप्रथम-जाः । ये । पुराणाः ॥ चित् । असि । समुद्रयोनिरितिसमुद्र-योनिः । इन्दुः । दक्षः । श्येनः । ऋतावेत्यृत-वा ॥ हिरण्यपक्षइतिहिरण्य-पक्षः । शकुनः । भुरण्युः । महान् । सधस्थइतिसध-स्थे । ध्रुवः । [२४] । एति । निषत्तइतिनि-सत्तः ॥ नमः । ते । अस्तु । मा । मा । हिꣳसीः । विश्वस्य । मूर्द्धन्न् । अधीति । तिष्ठसि । श्रितः ॥ समुद्रे । ते । हृदयम् । अन्तः । आयुः । द्यावापृथिवीइतिद्यावा-पृथिवी । भुवनेषु । अर्पितइति ॥ उद्नः । दत्त । उदधिमित्युद-धिम् । भिन्त । दिवः । पर्जन्यात् । अन्तरिक्षात् । पृथिव्याः । ततः । नः । वृष्ट्या । अवत ॥ दिवः । मूर्द्धा । असि । पृथिव्याः । नाभिः । ऊर्क् । अपाम् । ओषधीनाम् ॥ विश्वायुरितिविश्व-आयुः । शर्म । सप्रथाइतिस-प्रथाः । नमः । पथे ॥ येन । ऋषयः । तपसा । सत्रम् । [२५] आसत । इन्धानाः । अग्निम् । सुवः । आभरन्तइत्या-भरन्तः ॥ तस्मिन्न् । अहम् । नीति । दधे । नाके । अग्निम् । एतम् । यम् । आहुः । मनवः । स्तीर्णबर्हिषमितिस्तीर्ण-बर्हिषम् ॥ तम् । पत्नीभिः । अन्विति । गच्छेम । देवाः । पुत्रैः । भ्रातृभिरितिभ्रातृ-भिः । उत । वा । हिरण्यैः ॥ नाकम् । गृह्णानाः । सुकृतस्येतिसु-कृतस्य । लोके । तृतीये । पृष्ठे । अधीति । रोचने । दिवः ॥ एति । वाचः । मध्यम् । अरुहत् । भुरण्युः । अयम् । अग्निः । सत्पतिरितिसत्-पतिः ।

चेकितानः ॥ पृष्ठे । पृथिव्याः । निहितइतिनि-हितः । दविद्युतत् । अधस्पदमित्यधः-पदम् । कृणुते । [२६] ये । पृतन्यवः ॥ अयम् । अग्निः । वीरतमइतिवीर-तमः । वयोधाइतिवयः-धाः । सहस्रियः । दीप्यताम् । अप्रयुच्छन्नित्यप्र-युच्छन् ॥ विभ्राजमानइतिवि-भ्राजमानः । सरिरस्य । मध्ये । उप । प्रेति । यात । दिव्यानि । धाम ॥ सम् । प्रेति । च्यवध्वम् । अन्विति । सम् । प्रेति । यात । अग्ने । पथः । देवयानानितिदेव-यानान् । कृणुध्वम् ॥ अस्मिन्न् । सधस्थइतिसध-स्थे । अधीति । उत्तरस्मिन्नित्युत्-तरस्मिन् । विश्वे । देवाः । यजमानः । च । सीदत ॥ येन । सहस्रम् । वहसि । येन । अग्ने । सर्ववेदसमितिसर्व वेदसम् ॥ तेन । इमम् । यज्ञम् । नः । वह । देवयानइतिदेव-यानः । यः । [२७] उत्तमइत्युत्-तमः ॥ उदिति । बुध्यस्व । अग्ने । प्रतीति । जागृहि । एनम् । इष्टापूर्तेइतीष्टा-पूर्ते । समिति । सृजेथाम् । अयम् । च ॥ पुनः । कृण्वन्न् । त्वा । पितरम् । युवानम् । अन्वाताꣳसीदित्यनु-आताꣳसीत् । त्वयि । तन्तुम् । एतम् ॥ अयम् । ते । योनिः । ऋत्वियः । यतः । जातः । अरोचथाः ॥ तम् । जानन्न् । अग्ने । एति । रोह । अथ । नः । वर्द्धय । रयिम् ॥ [२८] ध्रुवस्सत्रङ्कृणुतेयस्सप्तत्रिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ॥१३॥

मम । अग्ने । वर्चः । विहवेष्वितिवि-हवेषु । अस्तु । वयम् । त्वा । इन्धानाः । तनुवम् । पुषेम ॥ मह्यम् । नमन्ताम् । प्रदिशइतिप्र-दिशः । चतस्रः । त्वया । अध्यक्षेणेत्यधि-अक्षेण । पृतनाः । जयेम ॥ मम । देवाः । विहवइतिवि-हवे । सन्तु । सर्वे । इन्द्रावन्तइतीन्द्र-वन्तः । मरुतः । विष्णुः । अग्निः ॥ मम । अन्तरिक्षम् । उरु । गोपम् । अस्तु । मह्यम् । वातः । पवताम् । कामे । अस्मिन्न् ॥ मयि । देवाः । द्रविणम् । एति । यजन्ताम् । मयि । आशीरित्या-शीः । अस्तु । मयि । देवहूतिरितिदेव-हूतिः ॥ दैव्या । होतारा । वनिषन्त । [२९] पूर्वे । अरिष्टाः । स्याम । तनुवा । सुवीराइतिसु-वीराः ॥ मह्यम् । यजन्तु । मम । यानि । हव्या । आकूतिरित्या-कूतिः । सत्या । मनसः । मे । अस्तु ॥ एनः । मा । नीति । गाम् । कतमत् । चन । अहम् । विश्वे । देवासः । अधीति । वोचत । मे ॥ देवीः । षडुर्वीरितिषट्-उर्वीः । उरु । नः । कृणोत । विश्वे । देवासः । इह । वीरयध्वम् ॥ मा । हास्महि । प्रजयेतिप्र-

जया । मा । तनूभिः । मा । रधाम । द्विषते । सोम । राजन्न् ॥ अग्निः । मन्युम् । प्रतिनुदन्निति प्रति-नुदन्न् । पुरस्तात् । [३०] अदब्धः । गोपा इति गो-पाः । परीति । पाहि । नः । त्वम् ॥ प्रत्यञ्चः । यन्तु । निगुत इति नि-गुतः । पुनः । ते । अमा । एषाम् । चित्तम् । प्रबुधेति प्र-बुधा । वीति । नेशत् ॥ धाता । धातृणाम् । भुवनस्य । यः । पतिः । देवम् । सवितारम् । अभिमातिषाहमित्यभिमाति-साहम् ॥ इमम् । यज्ञम् । अश्विना । उभा । बृहस्पतिः । देवाः । पान्तु । यजमानम् । न्यर्थादिति नि-अर्थात् ॥ उरुव्यचा इत्युरु-व्यचाः । नः । महिषः । शर्म । यꣳसत् । अस्मिन्न् । हवे । पुरुहूत इति पुरु-हूतः । पुरुक्षु ॥ सः । नः । प्रजायै इति प्र-जायै । हर्यश्वेति हरि-अश्व । मृडय । इन्द्र । मा । [३१] नः । रीरिषः । मा । परेति । दाः ॥ ये । नः । सपत्नाः । अपेति । ते । भवन्तु । इन्द्राग्निभ्यामितीन्द्राग्नि-भ्याम् । अवेति । बाधामहे । तान् ॥ वसवः । रुद्राः । आदित्याः । उपरिस्पृशमित्युपरि-स्पृशम् । मा । उग्रम् । चेत्तारम् । अधिराजमित्यधि-राजम् । अक्रन्न् ॥ अर्वाञ्चम् । इन्द्रम् । अमुतः । हवामहे । यः । गोजिदिति गो-जित् । धनजिदिति धन-जित् । अश्वजिदित्यश्व-जित् । यः ॥ इमम् । नः । यज्ञम् । विहव इति वि-हवे । जुषस्व । अस्य । कुर्मः । हरिव इति हरि-वः । मेदिनम् । त्वा ॥ [३२] वनिषन्तपुरस्तान्मात्रिचत्वारिꣳशच्च ॥ ❀ ❀ ॥१४॥

अग्नेः । मन्वे । प्रथमस्य । प्रचेतस इति प्र-चेतसः । यम् । पाञ्चजन्यमिति पाञ्च-जन्यम् । बहवः । समिन्धत इति सं-इन्धते ॥ विश्वस्याम् । विशि । प्रविविशिवाꣳसमिति प्र-विविशिवाꣳसम् । ईमहे । सः । नः । मुञ्चतु । अꣳहसः ॥ यस्य । इदम् । प्राणदिति प्र-अनत् । निमिषदिति नि-मिषत् । यत् । एजति । यस्य । जातम् । जनमानम् । च । केवलम् ॥ स्तौमि । अग्निम् । नाथितः । जोहवीमि । सः । नः । मुञ्चतु । अꣳहसः ॥ इन्द्रस्य । मन्ये । प्रथमस्य । प्रचेतस इति प्र-चेतसः । वृत्रघ्न इति वृत्र-घ्नः । स्तोमाः । उपेति । माम् । उपागुरित्युप-आगुः ॥ यः । दाशुषः । सुकृत इति सु-कृतः । हवम् । उपेति । गन्ता । [३३] सः । नः । मुञ्चतु । अꣳहसः ॥ यः । सङ्ग्राममिति सं-ग्रामम् । नयति । समिति । वशी । युधे । यः । पुष्टानि । सꣳसृजतीति सं-सृजति । त्रयाणि ॥ स्तौमि । इन्द्रम् । नाथितः । जोहवीमि । सः । नः । मुञ्चतु । अꣳहसः ॥ मन्वे । वाम् । मित्रावरुणेति मित्रा-वरुणा । तस्य । वित्तम् ।

सत्यौजसेतिसत्य-ओजसा । दृꣳहणा । यम् । नुदेथेइति ॥ या । राजानम् । सरथ मितिस-रथम् । याथः । उग्रा । ता । नः । मुञ्चतम् । आगसः ॥ यः । वाम् । रथः । ऋजुरश्मिरित्यृजु-रश्मिः । सत्यधर्मेतिसत्य-धर्मा । मिथु । चरन्तम् । उपयातीत्युप-याति । दूषयन् ॥ स्तौमि । [३४] मित्रावरुणेतिमित्रा - वरुणा । नाथितः । जोहवीमि । तौ । नः । मुञ्चतम् । आगसः ॥ वायोः । सवितुः । विदथानि । मन्महे । यौ । आत्मन्वदित्यात्मन्न्-वत् । बिभृतः । यौ । च । रक्षतः ॥ यौ । विश्वस्य । परिभू इतिपरि-भू । बभूवतुः । तौ । नः । मुञ्चतम् । आगसः ॥ उपेति । श्रेष्ठाः । नः । आशिषइत्या-शिषः । देवयोः । धर्मे । अस्थिरन्न् ॥ स्तौमि । वायुम् । सवितारम् । नाथितः । जोहवीमि । तौ । नः । मुञ्चतम् । आगसः ॥ रथीतमावितिरथि-तमौ । रथीनाम् । अह्वे । ऊतये । शुभम् । गमिष्ठौ । सुयमेभिरितिसु-यमेभिः । अश्वैः ॥ ययोः । [३५] वाम् । देवौ । देवेषु । अनिशितमित्यनि-शितम् । ओजः । तौ । नः । मुञ्चतम् । आगसः ॥ यत् । अयातम् । वहतुम् । सूर्यायाः । त्रिचक्रेणेतित्रि-चक्रेण । सꣳसदमितिसं-सदम् । इच्छमानौ ॥ स्तौमि । देवौ । अश्विनौ । नाथितः । जोहवीमि । तौ । नः । मुञ्चतम् । आगसः ॥ मरुताम् । मन्वे । अधीति । नः । ब्रुवन्तु । प्रेति । इमाम् । वाचम् । विश्वाम् । अवन्तु । विश्वे ॥ आशून् । हुवे । सुयमानितिसु-यमान् । ऊतये । ते । नः । मुञ्चन्तु । एनसः ॥ तिग्मम् । आयुधम् । वीडितम् । सहस्वत् । दिव्यम् । शर्द्धः । [३६] पृतनासु । जिष्णु ॥ स्तौमि । देवान् । मरुतः । नाथितः । जोहवीमि । ते । नः । मुञ्चन्तु । एनसः ॥ देवानाम् । मन्वे । अधीति । नः । ब्रुवन्तु । प्रेति । इमाम् । वाचम् । विश्वाम् । अवन्तु । विश्वे ॥ आशून् । हुवे । सुयमानितिसु-यमान् । ऊतये । ते । नः । मुञ्चन्तु । एनसः ॥ यत् । इदम् । मा । अभिशोचतीत्यभि-शोचति । पौरुषेयेण । दैव्येन ॥ स्तौमि । विश्वान् । देवान् । नाथितः । जोहवीमि । ते । नः । मुञ्चन्तु । एनसः ॥ अन्विति । नः । अद्य । अनुमतिरित्यनु-मतिः । अन्विति । [३७] इत् । अनुमतइत्यनु-मते । त्वम् । वैश्वानरः । नः । ऊत्या । पृष्टः । दिवि ॥ येइति । अप्रथेताम् । अमितेभिः । ओजोभिरित्योजः-भिः । येइति । प्रतिष्ठेइतिप्रति-स्थे । अभवताम् । वसूनाम् ॥ स्तौमि । द्यावापृथिवीइतिद्यावा-पृथिवी । नाथितः । जोहवीमि । तेइति । नः । मुञ्चतम् । अꣳहसः ॥

उर्वीइति । रोदसीइति । वरिवः । कृणोतम् । क्षेत्रस्य । पत्नीइति । अधीति । नः । ब्रूयातम् ॥ स्तौमि । द्यावापृथिवीइतिद्यावा-पृथिवी । नाथितः । जोहवीमि । तेइति । नः । मुञ्चतम् । अꣳहसः ॥ यत् । ते । वयम् । पुरुषत्रेतिपुरुष-त्रा । यविष्ठ । अविद्वाꣳसः । चकृम । कत् । चन । [३८] आगः ॥ कृधि । सु । इति । अस्मान् । अदितेः । अनागाः । वीति । एनाꣳसि । शिश्रथः । विष्वक् । अग्ने ॥ यथा । ह । तत् । वसवः । गौर्यम् । चित् । पदि । सिताम् । अमुञ्चत । यजत्राः ॥ एव । त्वम् । अस्मत् । प्रेति । मुञ्च । वीति । अꣳहः । प्रेति । अतारि । अग्ने । प्रतरामितिप्र-तराम् । नः । आयुः ॥ [३९] गन्तादूषयन्थ्स्तौमियद्योश्शाद्धोऽनुमतिरनुचनचतुस्त्रिꣳशच्च ॥ १५ ॥

अग्नेमन्वेयस्येदमिन्द्रस्ययस्सङ्ग्राममिन्द्रꣳ सनोमुञ्चत्वꣳहसः । मन्वेवान्तानो मुञ्चतमागसः । योवांव्वायोरुपस्थीतंमौयदयातमश्विनौतौनोमुञ्चतमागसः । मरुतान्तिग्मम्मरुतोदेवानाय्यदिदव्विँश्वान्तेनोमुञ्चन्त्वेनसः । अनुनउर्वीद्यावापृथिवी तेनोमुञ्चतमꣳहसोयत्ते ॥ ❀ ❀ ❀ ॥

अग्नाविष्णूज्यैष्ठ्यꣳशश्चोक्चाश्माचाग्निश्चाꣳशुश्चेध्मश्चाग्निश्चघर्मोगर्भाश्चैकाचवाजोनोअग्निय्युनज्मिममाग्नेअग्नेमन्वेपञ्चदश ॥ १५ ॥ अग्नाविष्णूअग्निश्चवाजोनोअदब्धोगोपानवत्रिꣳशत् ॥ ३९ ॥ अग्नाविष्णूप्रतरान्नआयुः ॥ ❀

हरिः ओ (३) म् ॥

इति चतुर्थकाण्डे सप्तमः प्रश्नः ॥

तैत्तिरीयसंहितापदपाठे चतुर्थकाण्डस्समाप्तः ॥

—❀ चतुर्थकाण्डस्य प्रश्नादिसङ्ख्यानिर्णयः ❀—

प्रश्नाः	अनुवाकाः	पञ्चाशतः	पदानि
१	११	४६	२२९३
२	११	४८	२४९८
३	१३	३६	१८४४
४	१२	३७	१८८७
५	११	२७	१२३४
६	९	४६	२३३१
७	१५	३९	२००८

—❀ संहतसङ्ख्या ❀—

७	८२	२७९	१४०९५